T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

MÜHİMME DEFTERLERİNDE GALATA (16.YÜZYIL)

(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL SONKAYA

İSTANBUL 2024

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

MÜHİMME DEFTERLERİNDE GALATA (16.YÜZYIL)

(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BETÜL SONKAYA

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. MURAT ULUSKAN

İSTANBUL 2024

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ II
ÖZET IV
ABSTRACT V
KISALTMALAR VI
1. GİRİŞ 1
2. İNCELEME 14
2.1. Mühimme Defterleri 14
2.2. Galata'ya Dair Hükümlerin Muhtevaları 17
2.2.1. Asayiş ve Güvenlik 17
2.2.2. Kasaplık ve Debbağhaneler 20
2.2.3. Donanma ve Tersane 23
2.2.4. Vakıflar 24
2.2.5. Mali İşler 25
2.2.6. İmar Faaliyetleri 28
2.2.7. Maaş, Atama ve Muhasebe 29
2.2.8. Mirî Hizmetler 30
2.2.9. Ticaret 31
2.2.10. Galata Sarayı ve Acemi Oğlanları 32
2.2.11. Sosyal Hayat 33
2.2.12. Deniz Taşımacılığı 35
2.2.13. Suyolları 37
2.2.14. Yahudi Mezar Yerleri 37
2.2.15. Sefer Yükümlüleri 38
2.2.16. Alacak-Verecek Meseleleri 38
3. SONUÇ 39
KAYNAKLAR 40
HÜKÜM ÖZETLERİ 48
METİN 106
EKLER 318

ÖN SÖZ

Dîvân-ı Hümâyun'dan çıkan fermanların suretlerini içeren Mühimme defterleri, Osmanlı siyasi, askerî ve ictimaî tarihinin en önemli kaynakları arasındadır. Bu nedenle Osmanlı tarihçileri uzun yıllardır bu kaynak türüne dayalı çok çeşitli araştırmalar neşretmişlerdir. Bu tezde de 16. yüzyıl Mühimme defterlerinde yer alan Galata konulu hükümler incelenmiştir. Bunun için öncelikle 16. yüzyıla ait bilinen bütün Mühimme defterleri taranmıştır. Mühimme katoloğunda yer alan 95 adet Mühimme defterinin 12 adedi başka defter türleri olduğundan (tahvil ve ruus defteri gibi) incelemeye dâhil edilmemiştir. Yirminci Mühimme defteri kayıp olduğu ve 57 numaralı defter de 18. yüzyıl hükümlerini içerdiği için araştırmaya katılmamıştır. Bunların dışında bir adet Kıbrıs sefer cüzü ve 10 adet de Mühimme defteri parçası taranmıştır. İncelemeler neticesinde, 1544-1596 yılları arasında 330 adet Galata'ya dair hüküm tespit edilmiştir. Söz konusu hükümlerin uzun ve dikkatli bir süreç içerisinde transkripsiyonları yapılmış ve özetleri çıkarılmıştır.

Bu Yüksek Lisans Tezi bir giriş, inceleme, sonuç ve metin bölümlerinden meydana gelmektedir. Girişte, Galata'nın 16. yüzyıla kadar olan tarihi genel hatlarıyla açıklanmıştır. Ardından hükümlerin inceleme ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Son olarak da tespit edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonlarına yer verilmiştir. Transkripsiyon sırasında okunamayan yerler için üç nokta (…), okumada emin olunamayan kelimelerin yanına ise soru işareti (?) koyulmuştur.

Bu konuyu Yüksek Lisans Tezi olarak çalışmamı tavsiye eden; her aşamasında destek, teşvik ve yardımlarını gördüğüm danışman hocam Prof. Dr. Murat Uluskan'a müteşekkirim. Ayrıca, ders aşamasında ilminden istifade etmeye çalıştığım Prof. Dr. Ahmet Şimşirgil, Prof. Dr. Recep Ahıshalı, Prof. Dr. Uğur Demir ve merhûm Prof. Dr. Hanefi Bostan hocalarıma şükranlarımı sunuyorum. Tezin son aşamasındaki kıymetli tavsiye ve katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Engin Çetin'e çok teşekkür ederim. Osmanlıca belge okumadaki gelişimime katkısı olan tüm hocalarıma, Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivinde uzman/idareci olan Orhan Sakin hocama da ilmini paylaşmadaki cömertliği için teşekkür ederim. Yüksek Lisans eğitimim boyunca bana sağladıkları kolaylıklar için Beyoğlu Belediyesi'ndeki idarecilerime ve bu süreçte manevi desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma, akrabalarıma, her zaman maddi manevi yanımda olan sevgili

aileme en kalbi şükran ve muhabbetlerimi sunuyorum. Son olarak, her an nimetlerini esirgemeyen ve verdiği güç ile çalışmalarımın karşılığını en güzel şekilde ihsan eden Cenâb-ı Hakk'a şükrederek çalışmamın hayırlara vesile olmasını dilerim.

Betül SONKAYA
İstanbul, Ağustos 2024

ÖZET

Divan-ı Hümayun'dan çıkan fermanların suretlerini içeren Mühimme defterleri, Osmanlı siyasi, askerî ve ictimai tarihinin en önemli kaynakları arasındadır. Bu nedenle Osmanlı tarihçileri uzun yıllardır bu kaynak türüne dayalı çok çeşitli araştırmalar neşretmişlerdir. Bu tezde de 16. yüzyıl Mühimme defterlerinde yer alan Galata konulu hükümler incelenmiştir. Bunun için öncelikle 16. yüzyıla ait bilinen bütün Mühimme defterleri taranmıştır. Mühimme katoloğunda yer alan 95 adet Mühimme defterinin 12 adedi başka defter türleri olduğundan (tahvil ve ruus defterleri gibi) incelemeye dâhil edilmemiştir. Yirminci Mühimme defteri kayıp olduğu ve 57 numaralı defterin de 18. yüzyıl hükümlerini içermesinden dolayı araştırmaya katılmamıştır. Bunların dışında 1 adet Kıbrıs sefer cüzü ve 10 adet de Mühimme defteri parçası taranmıştır. İncelemeler neticesinde 1544-1596 yılları arasına ait Galata ile ilgili 330 hüküm tespit edilmiştir. Söz konusu hükümlerin transkripsiyonları yapılmış ve özetleri çıkarılmıştır. Tez metni giriş, inceleme, sonuç ve metin kısımlarından oluşmaktadır Girişte, Galata'nın 16. yüzyıla kadar olan tarihi genel hatlarıyla açıklanmıştır. İnceleme kısmında hükümlerin muhteva değerlendirmesi yapılmıştır. Son olarak da tespit edilen hükümlerin özet ve transkripsiyonlarına yer verilmiştir.

ABSTRACT

Mühimme notebooks, which contain copies of the edicts issued by the Imperial Council, are among the most important sources of Ottoman political, military and social history. For this reason, Ottoman historians have published a wide variety of research based on this source type for many years. In this thesis, the provisions on Galata in the 16th century Mühimme notebooks were examined. For this purpose, first of all, all known mühimme notebooks from the 16th century were scanned. 12 of the 95 mühimme notebooks in the mühimme catalog were not included in the analysis because they were other types of notebooks (such as bond and ruus notebooks). The Twentieth Muhimme notebook was not included in the research because it was lost and notebook number 57 contained the provisions of the 18th century. Apart from these, 1 Cyprus expedition document and 10 Mühimme notebook fragments were scanned. As a result of the investigations, 330 provisions regarding Galata between the years 1544-1596 were identified. The provisions in question have been transcribed and summarized. The thesis text consists of introduction, analysis, conclusion and text parts. In the introduction, the history of Galata until the 16th century is explained in general terms. In the review section, the content of the provisions was evaluated. Finally, summaries and transcriptions of the determined provisions are included.

KISALTMALAR

B	Receb
bk.	Bakınız
BOA	Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi
C	Cemâziyelâhir
Ca	Cemâziyelevvel
C.	Cilt
d.	Defter
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
e.	Evrak
H.	Hicri
h.	Hüküm
L	Şevval
M	Muharrem
N	Ramazan
R	Rebî‘ülâhir
Ra	Rebî‘ülevvel
S	Safer
s.	Sayfa
S.	Sayı
Ş	Şa‘ban
TTK	Türk Tarih Kurumu
TSMA	Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
TSMK	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
vr.	Varak
Z	Zilhicce
Za	Zilka‘de

1. GİRİŞ

Galata isminin menşei hakkında birçok rivayet vardır. Bunlardan ilki, bölgenin adının Bizans sarayında etkin bir Galatyalıdan geldiği yönündedir. Bu kişi 717 yılından önce Haliç Limanı'nın korunması amacıyla Haliç'in girişine bir kale yaptırmıştır. Bu kaleden de ilk kez Bizanslı yazar Theofilos bahsetmektedir. 1310'da Giorgio Pachymeres bu kaleye Galata Kalesi demiştir. Kıyıya yakın bulunan bu kalenin isminden dolayı çevresi de bu isimle anılmaya başlamıştır. Ayrıca 8. yüzyıldan itibaren Bizans yazarları Galata'yı Konstantinapolis'in karşısında olduğu için "Pera" (karşı yaka\karşı taraf) diye isimlendirmişlerdir. 13. yüzyıl sonrasında birçok Bizanslı yazar şehri Galata ismi ile tanıtmıştır. Latin yazarlar ise buraya Pera demişlerdir.[1] Bir rivayete göre Galata'nın bol yeşillikleriyle beslenen ineklerinin meşhur olan sütlerinden dolayı bölgenin isminin de Rumcadaki *Gala* (süt) kelimesinden geldiğidir.[2] Diğer bir rivayete göre ise Rumların *Galat* diye isimlendirdiği Goloalar'ın buradan geçip bıraktıkları ize binaen bölgenin Galata ismini aldığıdır. Bol yokuşlu bir yerleşim yeri olmasından ve bu yokuşlara merdiven yapılmasından dolayı İtalyanca "iskeleye inen yol (veya yokuşlu yol)" anlamındaki "calata" kelimesinden geldiği de bir başka görüştür.[3] Galata, bölge olarak farklı zamanlarda çeşitli isimler de almıştır. Buna göre kaynaklarda; Sykai, Sykudis, Sykaena, İustiniana, İustinianapolis olarak da geçer. Sykai Rumca'da "incirlik" anlamında bir kelimeye karşılık gelirken İustiniana ise Bizans zamanında bu bölgeye hizmet etmiş bir imparatorun isminden gelmektedir.[4] Ayrıca Galata'nın kuzeyine 16. yüzyılın ikinci yarısından sonraki belgelerde Beyoğlu denmeye başlandığı görülür. Bunun sebebi de Taksim civarında sarayı olan İbrahim Paşa'nın danışmanlarından Venedik Balyosu Alvario Gritti'ye "bey oğlu" denmesi ve zamanla bölgenin isminin de Beyoğlu olarak anılmasındandır.[5]

Propontis (Marmara) bölgesindeki kolonilerin çoğu Miletos ve Megara tarafından kurulduğu bilinmektedir. Byzantion da MÖ 7. yüzyıl ortalarında Orta Yunanistan'dan

[1] Rinaldo Marmara, *Osmanlı Başkentinde Bir Levanten Semti Galata-Pera*, İstanbul 2021, s. 70.

[2] Celal Esad Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, İstanbul 1989, s. 25-26

[3] Semavi Eyice, Galata*, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, C. 3, 1994, s. 348

[4] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 25.

[5] Ahmet Refik Altınay, *Eski İstanbul (1553-1839)*, İstanbul 2023, s. 23.

gelen Megaralılar tarafından kurulmuştur.[6] Galata da İstanbul'un Haliç yakasının hemen karşısında yer almaktadır. Galata, tarih boyunca Batı'nın Doğu ile ticaretinde hep önemli bir konumda yer almış olup güvenli ve denize açık limanlarının olması sayesinde değerini hep korumuştur.[7] Charles Weschwe'nin Latince yazdığı *Denys de Byzance Notları* adlı eserinde Galata'nın ilkçağlarına ait bazı bilgiler bulunmaktadır. Söz konusu kitapta, bölgenin ağaçlarla kaplı yeşil alanlara sahip olduğundan, bölgede Megaralıların yaşadığından, Hipposhenus isimli bir komutanlarının Galata'da gömülü olduğundan ve ayrıca Megaralıların kahramanları adına yaptırdıkları binalardan bahseder. *Denys de Byzance Notları'*nda bu binalardan birinin Apollon Tapınağı olduğu, bunu tarihçi Belin'in de anlattığı yazılıdır. Ayrıca Galata Bolos'ta (şimdiki Mumhane bölgesinde) Venüs Placidia Tapınağı ve Diana Lucifera Tapınağı da bulunur.[8] Strabon da M.S. 1. yüzyılda kutsallaştırılan Amphiaraos'a adanmış bir tapınağın olduğunu ve yine bölgede Syke adlı bir liman bulunduğunu söyler. Dionysos, MS. 2. yüzyılda Sykodes'i (Galata bölgesinin eski isimlerinden) anlatırken Megaralı kahraman İppostene'nin mezarını, Diana ve Venüs tapınaklarını da belirtir. Hıristiyan inancının benimsenmesi ile bu tapınaklar kiliseye çevrilmiştir.[9] Konstantinos zamanı (MS. 337-361) Galata bir köy iken I. İustinianos zamanında (MS. 528) etrafına bir duvar yapılarak Bizans'a bağlı on dört dairenin on üçüncüsü olmuştur.[10]

Bizans İmparatoru çeşitli sebeplerle İtalyan kolonilerini 10. yüzyıldan itibaren İstanbul'a getirtmiştir. Bunlar Amalfililer, Cenevizliler, Pisalılar ve Venediklilerdir. Bunlardan ilk olarak 1082 yılında bir belge ile Venediklilere geniş haklar tanınmıştır.[11] 1160'ta ise Cenevizlilerin Galata'ya yerleştirilmesi ile ticari açıdan yetenekli olan bu millet bölgenin önemini arttırmıştır.[12] Galata, bundan sonra Bizans İmparatorluğu'nun egemenliği altında ayrıcalıklı bir Ceneviz Cumhuriyeti kolonisi olarak "Pera Kanunları" adı altında iki yüz yirmi yedi kuralla bir Podesta (Komiser, vali) tarafından yönetilmiştir.[13]

---

[6] Oğuz Tekin, "Eski Çağ'da İstanbul Topoğrafyası", *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi*, C. I, 2015, s. 402-404

[7] Özkan Eroğlu, *Suriçi Galata*, İstanbul 2016, s. 13.

[8] Özkan Eroğlu, *Suriçi Galata*, s. 27.

[9] Rinaldo Marmara, *Galata-Pera*, s. 69.

[10] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 51.

[11] Rinaldo Marmara, *Galata-Pera*, s. 28-29.

[12] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi,* C.2, Ankara, s. 6-7.

[13] Özkan Eroğlu, *Suriçi Galata*, s. 13.

Dördüncü Haçlı Seferi (1202-1204) sırasında Bizans'ın Latinlerin eline geçmesi ile Galata da el değiştirerek Venediklilere verilmiştir. Daha sonra İznik İmparatoru Mihail Paleologos, İstanbul'u Latinlerin elinden kurtarmak için Cenevizliler ile anlaşmış ve bu iş birliği ile Galata'yı zabt ederek (1261) burayı yeniden Cenevizlilere bırakmıştır. Bölge Ceneviz Cumhuriyeti'nin atadığı bir Podesta ile idare edilen tam bir Ceneviz kolonisi olmuştur.[14] Dördüncü Haçlı Seferi'nin verdiği zararlar İstanbul'u yakıp yıkmışken VIII. Mihail Paleologos'un şehri yeniden ele geçirmesi ile şehir biraz toparlanmıştır. Ancak her geçen zaman küçülen topraklarında Bulgarlar, Macarlar ve Sırplar imparatorluğun batısını, Türkler de doğusunu ele geçirmiştir.[15]

Yeni Bizans politikası ile Galata'ya Venediklilerin yerine Cenevizlilerin yerleştirilmesi iki koloni arasındaki husumetin artmasına sebep olmuştur. İki cumhuriyetin ilişkisi savaşlar ve çekişmelerle devam etmiştir.[16] Venedikliler, yerleşim yerlerini ele geçiren Cenevizlilere karşı kızgınlıklarını, donanmalarıyla Galata'yı kuşatarak ve yakıp yıkarak göstermiştir. Galata sakinleri canlarını kurtarmak için Kâğıthane ve oradan da İstanbul çevrelerine kaçmışlardır. Burada da kendilerine yapılana misilleme olarak Venedikli halktan bir kısmını katletmişlerdir. Cenevizliler 1303 ve 1304 senelerinde ev yapma bahanesi ile Bizans'tan izinsiz bir şekilde şehrin çevresindeki surları yükseltmiş ve güçlendirmiştir. Ancak bu hareketlerini takip eden imparator, Galata'da yapılan bu surları yıktırmıştır. Bu süreçte Cenevizlilerin Bizans için bir tehlike olduğu anlaşılıp imparator tarafından Galata'nın zaptı için emir verilmiştir. Ceneviz halkı da bu saldırılar karşısında çoluk çocuk yaşlı demeden surlarını yeniden yapmaya başlamıştır. Galata Kulesi de bu sırada tamamlanmıştır (1348-49). Cenevizlilerin bu savaşlar sonucunda İstanbul'a dahi girmesi söz konusu iken Cenova Cumhuriyeti'nin uyarısı üzerine imparator ile anlaşma yaparak savaşı bitirmişlerdir. Bir süre sonra Venedikliler Galata'ya yeniden (1352) saldırarak Cenevizliler ile aralarında yaşanacak büyük ve kanlı savaşları başlatmışlardır. Cenevizliler de Orhan Gazi'ye müracaat ederek bir antlaşma yapmıştır. Sultan Orhan, süvarilerinden topladığı bir birliğini İstanbul önlerine göndermiştir. Ancak Bizans bu birliğe karşı Venediklilere emir verse de Venedik amirali Pisani, donanmasını alarak bölgeden uzaklaşmıştır. İmparator Kantakuzenos da bu tehdit karşısında Cenevizlilerle anlaşma (6 Mayıs 1352) yolunu tercih etmiştir.[17]

[14] Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi,* C. 2, s. 6-7.

[15] Robert Mantran, *16. Ve 17. Yüzyılda İstanbul'da Gündelik Hayat*, İstanbul 1991, s. 2.

[16] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* C. 1, s. 230.

[17] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 36-39.

Osmanlılar ile Cenevizliler Orhan Gazi zamanından itibaren anlaşmış olup aralarında 1352 yılından önce yapıldığı anlaşılan ahidnamelerle ilişkilerini devam ettirmişlerdir.[18] Hatta Orhan Gazi, Cenevizlilere yaptığı çeşitli yardımlardan ötürü 1356'da Cenova Devleti tarafından "Peralıların kardeşi ve sevgili babası" ilan edilmiştir.[19] Ceneviz-Venedik rekabeti arasında ise Osmanlı Devleti çoğunlukla Cenevizliler tarafında olmayı kendi siyasetine uygun görmüştür. Cenevizliler de 1385 yılında I. Murad ile yaptıkları anlaşma ile Türklerin Galata'da olan ticaret gibi çeşitli işlerini yapmasına müsaade etmişlerdir. Ancak bu karşılıklı jestleşme aralarında sürekli iyi bir geçimin olduğu anlamına gelmemektedir. Cenevizliler 1399 yılında İstanbul kuşatması için on bin kişi ile gelen Osmanlı ordusunu Galata'dan geçirtmeyerek İstanbul'a girmelerine yardımcı olmamışlardır. Osmanlı Devleti bu gibi hallerle karşılaşsa da Cenevizlileri karşılarına alıp Venedik ile birleştirmemek için bazı durumları görmezden gelmiştir. Cenevizliler de konjoktüre göre siyasetlerinde sürekli olarak değişikler yaparak, güçlü olanın yanında görünüp olaylar karşısında en az zararı görmeyi ummuşlardır.[20]

Osmanlı Devleti'nde ilk olarak Sultan Bayezid, İstanbul ve Galata'yı kuşatsa da Timur saldırısı sebebiyle kuşatmadan çekilmiştir. Cenevizliler de Galata surlarını bu yeni tehdit karşısında daha da güçlendirmiştir. II. Mehmed de Rumeli Hisarı'nı inşa ettirerek İstanbul'un fethi politikasını devam ettirmiştir. Cenevizliler bu hareketi kendileri için muhtemel bir tehdit sayarak Osmanlı Devleti ile antlaşma yoluna gitmiştir. Bu süreçten sonra Cenevizliler, Bizans ve Osmanlı Devleti arasında bir taraf olmayıp her iki devlete de yardımcı olarak dengeli bir siyaset izlemişlerdir.[21] Galatalılar böylece Osmanlı Devleti ile doğrudan bir çatışmaya girmeyerek İstanbul'un fethini hızlandırmışlardır.[22]

Galata'nın, İstanbul'un fethinde çok önemli bir yeri olmuştur. İstanbul'un güçlü surlarının görece en korumasız kısmı ise Haliç'e bakan bölümdür. Bu güvenlik zaafı, Haliç'in girişinin sıkı güvenlik önlemleri ile kapatılmasına sebep olmuştur.[23] Bu da Haliç'in bu zamana kadar geçilmesine büyük bir engel teşkil etmiştir. Tüm bunları göz önünde bulunduran II. Mehmed, İstanbul'u karadan kuşatmanın yanında, deniz tarafından da kuşatmak için Haliç'e inmenin planlarını yapmıştır. Bu plana göre Dolmabahçe'de

[18] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* C. 1, s. 231.

[19] Kerim İlker Bulunur, *Osmanlı Galatası (1453-1600)*, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2014, s. 38.

[20] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* C. 1, s. 232; İlker Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 32.

[21] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 40.

[22] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 43.

[23] Yalıköşkü ve Kurşunlu mahzen arasındaki alan eski gemiler, variller ve zincirlerle kapatılmıştır (Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* C. 1, s. 480).

bekleyen gemiler Tophane sahilden karaya çekilerek Beyoğlu'nun ormanlık sırtlarından Kasımpaşa'ya oradan da Haliç'e indirilecektir. Bunun için belirlenen güzergâha yuvarlak ağaçlardan kızaklar yapılarak gemilerin de üzerinden kaydırılması ile düşmanın hayret ve şaşkınlığı içerisinde Haliç'e inilmiştir. Bu şekilde müdafaası gevşek olan İstanbul surları ve düşmanın deniz donanması, yapılan köprü üzerine koyulan toplarla ve Galata'da Aios Teodoros ve Kasımpaşa tepelerine koyulan toplarla hedef alınarak zayıflatılmış olup Osmanlı ordusunun İstanbul'un Haliç'e bakan bu yüzünü ve Topkapı-Edirnekapı surlarını ve çeşitli taraflardaki surları ateş altına almasıyla da İstanbul'un düşüşünü hızlandırmıştır.[24] İstanbul'un düşmesi ile Galata Podestası, elçileriyle şehrin anahtarlarını Fatih'e teslim etmiştir. Fatih'in, kuşatmadan önce Cenevizlilerle yaptığı antlaşma, kuşatma sırasında Cenevizlilerin Bizans'a yaptığı gizli yardımlar ile bozulmuş olup bunun karşılığını da Fatih, fetih sonrası Galata yönetimine umdukları imtiyazları vermeyerek göstermiştir.[25] Fatih, 1453 Galata Ahidnâmesi ile Galatalıların eski yaşam düzenlerinde ve ibadetlerinde serbest olduklarını ancak kiliselerinde çan çalmamalarını ve ticaretlerindeki gümrük gelirlerini tabi oldukları Osmanlı Devleti'ne vermelerini istemiştir.[26] Galata halkı da İstanbul'un fethiyle birlikte eman dileyerek teslim olduğu için büyük oranda köle yapılmamıştır. Köle statüsünde olanlar ise kendi evlerinde kalarak özgürce çalışıp bedellerini ödemişler ve özgürlüklerine tam olarak kavuşmuşlardır.[27]

Fetih sonrası ticari yetenekleri ile bilinen Cenevizlilerin bir kısmı şehri terk etmeye başlamıştır. Bunun üzerine şehrin bu durumdan ekonomik olarak etkilenmesini istemeyen Fatih, kuşatma sırasında Galata ve çevresinden sorumlu kumandanı Zağanos Paşa'yı Galata'daki Cenevizlileri ikna etmesi için göndermiştir. Ancak bu şekilde de olsa şehri terk eden birçok Cenevizli olmuştur. Kalanlar ise Fatih'in fermanı ile Osmanlı Devleti'ne tabi olmuşlardır.[28] Bu göç hareketi İstanbul'un fethinden 2 yıl sonra yapılan sayımın kaydedildiği 1455 tarihli tahrir defterinde görülebilmektedir. Galata'yı terkedenler: Fetihten önce gidenler (kable'l-feth), fetih günü gidenler (yevmü'l-feth), fetihten sonra gidenler (bade'l-feth) şeklinde ve geri dönenler de ayrıca kaydedilmiştir. Buna göre Galata'yı terk edenlerin oranı %9 olarak görülür. Bu kişiler genellikle zengin tüccar ve zanaatkarlardır.[29] Galata'yı terk edenlerin boş bıraktıkları yerlere de Osmanlı

[24] Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi,* C. 1, s. 480-482.
[25] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 58, 61.
[26] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 40.
[27] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 65.
[28] Rinaldo Marmara, *Galata-Pera*, s. 36.
[29] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 136-138.

Devleti başka yerlerden insanlar getirtmiştir. Evliya Çelebi bu konuda Gelibolu'dan bir grubun Tersane bölgesine, İzmir'den bir grubun Büyük Galata'ya (Azap Kapı ile Karaköy arası), Frenklerin Küçük Galata'ya (Karaköy ile Tophane arası), Sinop ve Samsun'dan gelenlerin ise Tophane semtine yerleştirildiğini söyler. Göç ettirilen insanların özellikle denize yakın yerlerde yaşayanlardan seçilmesi Galata bölgesine denizcilik bilgilerinden yararlanılacak insanların seçildiğini göstermektedir.[30] Ayrıca burada yaşayan milletler arasında fetihten hemen sonra en çok Frenkler (Efrenç-İtalyanlar) bunların içinde de en çok Cenevizliler sonra Venedikliler ve diğer İtalyan kolonileri gelmiştir. Daha sonra onların yerini bölgede en kalabalık yaşayan Rumlar almıştır. Bunun dışında Türkler, Yahudiler, Araplar, Ermeniler ve Nasaralar da Galata'da yaşayan diğer milletlerdir.[31]

1455 Tahrir defterine göre Galata'da Ceneviz izleri belirgin olarak görülmekte olup mahalle isimleri çoğunlukla şahıs isimlerinde ve burada yaşayan milletlere ait dillerdedir. Bu deftere göre bölgede yoğun olarak bulunan bir başka millet de Yahudilerdir. Onların da çoğunlukla Karaköy civarındaki Mahalle-i Yahudiyan ve Samona Mahallesi ikamet yerleridir. Galata'yı gezen ünlü seyyahlar burada Cenevizlilerden sonra en çok Rumların yaşadığını söyler. Bu Rum nüfusu ise Fatih, Ege Adalarından getirtmiştir.[32] 1455 tahririnde İstanbul, dolu haneler ve boş haneler olarak sayılmış olup bu şekilde Galata'da 23, İstanbul'da 33 mahalle tespit edilmiştir. Bu tahrir defterinin İstanbul kısmında eksik sayfalar olmakla birlikte her hane ortalama 5 kişi kabul edildiğinde yaklaşık olarak Galata'da 4.320, İstanbul'da 2.810 kişinin yaşadığı tahmin edilmektedir.

Tablo 1: 1455 Tahririne Göre İstanbul ve Galata Nüfusu

	Hane	***Tahminî Nüfus***
İstanbul	562	2.810
Galata	864	4.320
Toplam	1.426	7.130

Kaynak: Mehmet Öz, "İstanbul Nüfusu: Fetihten XVIII. Yüzyıl Sonlarına Kadar", *Antikçağ'dan XXI. Yüzyıla İstanbul Tarihi*, İstanbul 2015, s. 470.

Ekrem Hakkı Ayverdi'nin *Fatih Devri Sonlarında İstanbul Mahalleleri, Şehrin İskânı ve Nüfusu* adlı eserinde ise 1455-1477 yılları arasında İstanbul'da 181, Galata'da ise 61 mahalle olduğu görülür. 1455 tahririnde Galata'nın İstanbul'a göre daha fazla

[30] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 144-145.

[31] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 149-188.

[32] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 154-157, 159-167.

haneye sahip olması İstanbul'un kılıç hakkıyla alınmış olmasıyla ilgilidir. Galata halkının sadece %9'u fetihten sonra kaçmış, çoğu ise eski mülklerinde hayatlarına devam etmiştir. Bu da İstanbul'un nüfusunu 1455 tahririnde Galata'dan düşük kılmıştır. Daha sonraları iki yerleşim yerine de yaptırılan göçlerle nüfuslar artırılmıştır. 1477 tahririne göre de İstanbul'da toplam 14.803, Galata'da ise 1.521 hane sayılmıştır.[33]

Tablo 2: 1477 Tahririne Göre İstanbul ve Galata Nüfusu

	Müslim Hane	***Gayrimüslim Hane***	***Tahminî Nüfus***
İstanbul	8.951	5.852	38.211
Galata	535	986	5.465
Toplam	9.486	6.838	43.676

Kaynak: Mehmet Öz, "İstanbul Nüfusu", s. 475.

İstanbul'un 15. ve 16. yüzyıllara ait nüfusu tam olarak bilinmemekle birlikte her evde 4-5 kişi yaşadığı varsayılarak bazı tahminler yapılmıştır. İstanbul sürekli artan nüfusu ile zamanla 16. yüzyıl Avrupasının en kalabalık şehri haline gelmiştir.[34]

Tablo 3: 15. ve 16. Yüzyıllarda Tahminî İstanbul Nüfusu

Tarih Aralığı	**Tahminî Nüfus**
1430-1440	40.000-50.000
1477	97.956, 60.000-70.000, 145.000-150.000[35]
1520-1530	400.000
1550	410.000-520.000
1571-1580	700.000
1573	300.000
1593	1.231.207

Kaynak: Mehmet Öz, "İstanbul Nüfusu", s. 479.

İstanbul'un artan nüfusuna karşılık Galata'daki nüfus da göçlerle artıp sur dışına taşmıştır. Çeşitli yerlerden Rum, Ermeni, Frenk, Yahudi ve Müslümanlar Galata'ya göç ettirilmiştir. Müslümanların İstanbul'da çoğunluk yapılma politikasından dolayı Galata'da da 16. yüzyıl itibariyle Müslüman nüfus Gayrimüslim nüfusu geçmiştir. Sonraki yıllara ait kaynaklarda ise 1455 ve 1478 tahrirleri gibi Galata özelinde bir nüfus sayımına rastlanmamaktadır.

[33] Mehmet Öz, "İstanbul Nüfusu", s. 470-475

[34] Halil İnalcık, Bülent Arı, "Türk-İslam-Osmanlı Şehirciliği ve Halil İnalcık'ın Çalışmaları", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 6, 2005, s. 470-479; Mehmet Öz, "İstanbul Nüfusu", s. 479

[35] Makaledeki tabloda İstanbul'un tahmini nüfus sayımlarını zikredenler farklı kişilerdir. 1430-1440 yılına Schneider, 1520-1530 yılına Ömer Lütfi Barkan, 1550 yılına Cristobal de Villalon, 1571-1580 yılına Barkan ve Mantran, 1573 yılına Venedik Baylosu Garzoni, 1593 yılına John Sanderson ve 1477 yılına ise üç farklı kişi yorum yapmıştır. Buna göre Barkan 97.956, Schneider 60.000-70.000, Ayverdi ise 145.000-150.000 nüfus tahmini yapmıştır.

Fetihten sonra Galata'da bilinçli bir iskân politikası izlenmiştir. Bunun sonucu olarak 25 yılda Müslüman nüfus gayrimüslim nüfusa hemen hemen eşitlenmiştir. Müslüman mahallelerin sayısı da her geçen sene artmıştır. Ayrıca Fatih'in hükümdarlığının son 10 senesinde Galata'daki Müslüman nüfusun belirginleşip II.Bayezid ve Kanuni dönemlerinde ise katlanarak devam ettiği görülmektedir.[36]

Galata'nın Osmanlı idaresine geçtikten sonraki sınırları bölgenin önemli bir merkez olarak görülmesi ile geniş tutulmuştur. Buna göre Galata, 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mevleviyet adı verilen büyük kadılıklardan olmuştur. 16. yüzyılda Galata kadısının sorumluluk alanları ise şöyledir: Kasımpaşa, Tophane, Beşiktaş, Yeniköy, Kapıdağ (Kapudağ) Yarımadası, Marmara ve İmralı (Mir Ali) Adaları, Tatavla, Ortaköy, Arnavutköy, Rumeli (Boğazkesen / Yenihisar kalesi) Hisarı, İstinye, Tarabya, Büyükdere, Sarıyer, Zekeriyaköy, Erdek ve Bandırma'dır. Bu yerleşim yerlerinin bazılarında kadıya bağlı bir de naib vardır. Bu yerler de Kasımpaşa, Tophane, Beşiktaş, Yeniköy, Kapıdağ Yarımadası ile Marmara ve İmralı adalarıdır.[37]

Galata bölgesi, Osmanlı zamanında kadının sorumluluğu altındaki sınırları ile geniş bir alanı kapsarken asıl Galata sınırları ise üçgen biçimindeki surların arasında kalmış olup en tepesinde de Galata Kulesi vardır.[38] Sur içinde kalan Galata ise birbirinden duvarlarla ayrılmış üç mahalleye (bazı kaynaklarda bu sayı farklılık göstermektedir) bölünmüştür. Bu mahallelerden Galata Kulesi'ne yakın olanı *Kulassa* Cenovalı (Frenkler) Hıristiyan tüccarların, *Ambar* denilen mahalle ise Yunan zanaatkârların yaşadığı yer olmuştur. *Arap Kapısı* denilen üçüncü mahallede ise Türklerden başka Mısır, İspanya ve Suriye'den gelen Araplar da bulunmaktadır. Bunlar da Azap Kapı tarafındaki Arap Cami etrafında ikamet etmişlerdir. Bu mahallede ayrıca Yahudi tüccarların dükkânları ve Galata kadısının da mahkeme binası bulunmaktadır. Galata'nın yüksek bölgelerinde ise bağlar ve Hıristiyanların oturduğu güzel bahçeli malikâneler vardır. Burası Pera olarak da bilinmiştir. Manzarası, havadar olması ve yabancıların en çok bulunduğu sur içi Galata'sına yakın olması nedeni ile çoğu elçilik burada kurulmuştur.[39]

Galata dış surlarının ve iç duvarlarının belli noktalarında kapılar bulunmaktadır. Kaedekios'un planında kapılar şu şekilde isimlendirilmiştir:

---

[36] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 185-187.

[37] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 192-200.

[38] Metin And, *16.Yüzyılda İstanbul-Kent, Saray, Günlük Yaşam*, İstanbul 2023, s. 31.

[39] And, *16.Yüzyılda İstanbul*, s. 63-64, 249, 491-492.

1.Meyyit kapısı veya Azab Kapısı, 2.Azab Kapısı, 3.Porta San Antonio, 4.Kürekçi Kapısı (Porta Komego), 5.Yağkapan Kapısı, 6.Balık Pazarı Kapısı, 7.Karaköy Kapısı (Porta Chiara), 8.Kurşunlu Mağaza Kapısı, 9.Yeni Kapı, 10.Mumhâne Kapısı, 11.Eğri Kapı, 12.Kireç Kapısı

-*Hadikatü'l-Cevâmi*'de surlardaki kapıların isimleri şöyledir:

1.Tophane Kapısı, 2.Azab Kapısı, 3.Küçük Kule Kapısı, 4.Büyük Kule Kapısı, 5.Meyyit Kapısı, 6.Kürkçü Kapısı, 7.Yağkapanı Kapısı, 8.Balık Pazarı Kapısı, 9.Karaköy Kapısı, 10.Kurşunlu Mahzen Kapısı, 11.Kireç Kapısı, 12.Eğri Kapı[40]

Evliya Çelebi ise dış sur kapılarını şu şekilde adlandırmıştır:

-Meyyit Kapısı, -Azepkapısı, -Kürkçü Kapısı, -Yağkapanı Kapısı, -Balıkpazarı Kapısı, -Karaköy Kapısı, -Kurşunlu Mahzen Kapısı (Rumların Ayaniko Kapısı dediği), -Kireç Kapısı, -Domuz (Donuz) Kapısı, -Küçük Kule Kapısı, -Büyükkule Kapısı

İç sur kapıları;

-Küçük Karaköy Kapısı, -Küçükkule Kapısı, -Mihal Kapısı, -Meydancık Kapısı, -Kilise Kapısı, -İçazep Kapısı, -Sadık Kapısı[41]

Çeşitli kaynaklar Fatih'in fetihten hemen sonra Galata surlarını yıktırma emri verdiğini yazar. Ancak surların, tarihi kaynaklar incelendiğinde yıllarca büyük oranda yıkılmadan ayakta kaldığı görülür. Bu mevzu, meselenin yazıldığı metnin yanlış çevirisi sebebiyle gündem olmuştur.[42] Surlar, Cenevizlilerin 14. yüzyılda (1348) Bizans'ın güçsüzleşmesiyle birlikte yaşadıkları yerleri koruma altına almak istemeleriyle yaptırılmıştır. Bizans'ta Megalos Prygos (Büyük Burç), Cenevizlilerde Christtea Turris (İsa Kulesi) Türklerde ise Galata Kulesi olarak bilinmiştir.[43]. Dış surlar 3 kilometre uzunluğunda olup şehre farklı noktalardan girişlerin sağlanabildiği 12 kapı ve 24 burçtan oluşmuştur. Bu burçların en büyüğü ise Galata Kulesi'dir. Kule, bölgeye hatta Boğaz'a hâkim bir konumda inşa edilerek savunmaya yardımcı gözetleme kulesi olarak kullanılmıştır. Süreç içerisinde savunma, yangın gözetleme yeri, esir barınağı, nevbet vurma mekânı ve bazı rivayetlere göre de astronomik çalışmalar için kullanılmıştır.[44]

[40] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 58.

[41] *Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul*, s. 233-234.

[42] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 73-74.

[43] Uzunçarşılı, *Büyük Osmanlı Tarihi,* C. 2, s. 7; Özkan Eroğlu, *Suriçi Galata*, s. 36.

[44] Rinaldo Marmara, *Galata-Pera*, s. 2.

Galata Kulesi dışında deniz kenarında bir kule/kale daha vardır. Bu kale, şehri korumak için Haliç'e gemi girişlerini önleyen zincirin bu tarafta bağlandığı yerdedir. Bu bölge Cenevizlilere verildiği halde fermanda Galata Kalesi'nin Bizans'ta kaldığı görülür. Galata Kalesi'nin diğer isimleri ise *Kastellion,*[45] *Castrum Sanctoe Crucis* veya *Chastel de Pere*'dir. Kalenin altı ise mahzen olarak kullanılmıştır. Scarlatos Byzantios, tarihçi Prokopios'un bu mahzen için bir putperest mabedi olduğu bilgisini aktarır. Sonradan kiliseye dönüştürülerek Aya Fotini ismini almış olup İustinianos zamanında daha da iyileştirilerek kilise haline getirilmiştir. Yarım yüzyıl boyunca burada bulunan Episkoposluk makamı da İstanbul'a taşınmıştır.[46] Bu kule 1453'te fethin akabinde yıktırılmıştır. Kulenin depo kısmı Fatih vakfiyelerinde "Mahzen-i Sultânî" olarak adlandırılmıştır. Çok sonraları içinde keşfedilen Müslüman mezarlıkları ile üzerine cami yapılmak istenmiş olup 1750'lerde Yeraltı Camii ismiyle bu düşünce gerçekleştirilebilmiştir.[47]

Galata, bulunduğu coğrafi konumundan dolayı denize yakınlık gerektiren sanayilerden Tersane-i âmire ve Tophane-i âmire ile önem kazanmıştır. Bu bölgeler gemi üretimi ve top döküm atölyelerinin olduğu, korunması ve dışarıya zarar vermemesi için çevresine dikkat edilmesi gereken alanlardandır. Osmanlı döneminde tersanedeki kemerli bölümlerin 120 yelkenli gemi kapasitesine sahip olduğu söylenmekle birlikte dönem dönem tersanenin genişletilmesi ile bu sayıda değişiklikler olmuştur. Bu da dönemin en önemli tersanesine sahip olan Osmanlı Devleti'ni 16. yüzyılda Akdeniz'e hâkim bir konuma çıkarmıştır.[48] Tersane bölgesi Kasımpaşa yerleşim yerinden yüksek bir surla ayrı tutulmuştur. Bu alanda tersanede çalışan ve Tersane Zindanı'nda yaşayan mahkûmlar bulunmaktadır. Bunlar içinde de hem tersane işlerinde nitelikli eleman olarak çalışanlar hem de kürekçiler vardır.[49] Tophane ise Hıristiyanlık döneminde bir manastırın bulunduğu ormanlık bir alandır. Bu bölgedeki Osmanlı yapıları ilk olarak II. Mehmed zamanında ağaçlıklar içinde yapılmıştır. II. Bayezid ve Kanuni Sultan Süleyman da bu semti genişletmiştir. Tophane'nin isminden de anlaşılacağı üzere önemi, ilk olarak II. Mehmed'in yaptırdığı ve zamanla farklı sultanlar tarafından genişletilen top yapım

[45] Semavi Eyice, "Galata Kulesi", *DİA.,* C. 13, 1996, s. 314.

[46] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 51.

[47] Eyice, "Galata Kulesi", s. 314.

[48] Metin And, *16.Yüzyılda İstanbul*, s. 31; Robert Mantran, *İstanbul'da Gündelik Hayat*, s. 19; Esra Mumcu, *Tersane Zindanı*, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir 2016, s. 15-18.

[49] Robert Mantran, *İstanbul'da Gündelik Hayat*, s. 39.

alanını barındırmasıdır. Tophanedeki faaliyetler *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*'nde çok detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.[50]

Galata'nın üst kısmındaki Pera Bağları denen bölgede Galata sur içi gibi sık yapılaşma yoktur. Buradaki en önemli mekânlar Galata Mevlevihanesi ve Galata Sarayı olarak sayılabilir.[51] Galata Sarayı, II. Bayezid tarafından Gülbaba'nın tavsiyesi üzerine (1481) yaptırılmıştır. Buradaki devşirmeler saray için içoğlanı olarak eğitilmiştir. Saray çevresinde cami, iki yüz kişilik koğuş, hamam, subay dairesi ve mutfak bulunmaktadır.[52] Galata Mevlevihanesi ise Galata'nın üst taraflarında dönemin devlet adamlarından İskender Paşa'ya av yapması için verilmiş bir çiftlikte kurulmuştur. Böylece İstanbul'daki ilk mevlevihanenin temelleri 1491'de atılmıştır.[53] Kaynaklarda Galata'da bir de rasadhane görülür. *Hadikatü'l-Cevâmi*'de Galata Kulesi müneccim Takiyyüddin tarafından rasadhane olarak kullanılmıştır. Ancak Hoca Saadeddin Efendi'nin uyarısı üzerine bu kullanımdan vazgeçildiği söylenir. Mordtmann, rasadhanenin Bey oğlu Giritti'nin Ayas Paşa taraflarındaki konağının bahçesinde bir kuyu şeklinde olduğunu söyler. *Tarih-i Ata*'da ise Galata Kulesi'nin hicri 990 senesinde Takiyyüddin'in teşviki ile Sultan Murad'a rasadhane olarak kullanılma amacıyla tamir ettirildiği belirtilir.[54] Ayrıca *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*'nde Tophane civarında gökyüzünün izlenmesi ve bu alanda çalışmalar yapması için bir mekân olarak Ali Kuşçu için bir kuyu kazdırıldığı söylenir. Buraya da "Müneccim Kuyusu" denmiştir. Sonradan IV. Murad'ın, Şeyhülislam'ın fetvasını alarak burayı devlete uğursuzluk getirdiği sebebiyle toprakla doldurup kapattırdığı söylenir.[55]

Galata'nın jeostratejik konumundan dolayı ticaretteki önemi çok eski tarihlere dayanır. Halkının her kesiminin din, ırk ve cinsiyet farkı olmadan ticaretle iç içe yaşaması Galata'yı günümüze kadar bu alanda öncü konumlardan biri haline getirmiştir.[56] Üç tarafı denizlerle çevrili olan Galata'nın ticaret hayatında iskeleler büyük yer tutmaktadır. Osmanlı dönemindeki Galata'nın başlıca iskeleleri: Yağkapanı (Galata) İskelesi, Muhtesip İskelesi ve Yemiş İskelesi'dir. Bunlardan en önemlisi Yağkapanı İskelesi olup bu iskelenin hemen ardında Galata gümrüğü, kapanı, bedesteni, loncası ve Rüstem Paşa

[50] *Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul*, s. 236-237.

[51] Mantran, *İstanbul'da Gündelik Hayat*, s. 19.

[52] Gülgün Aybet, *Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları [1530-1699]*, İstanbul 2018, s. 493.

[53] Server Dayıoğlu, *Galata Mevlevihanesi*, Ankara 2003, s. 53.

[54] Arseven, *Eski Galata ve Binaları*, s. 70.

[55] *Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul*, s. 239.

[56] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 281-282.

hanı vardır. Bu yerler liman bölgesinin önemini göstermektedir. Galata çeşitli sebeplerle birlikte İstanbul'a oranla çoğu zaman daha fazla gümrük gelirlerine sahip olmuştur. Ayrıca Galata'daki ticaretin yerleşik bir düzende olması, bölgede ticaretle uğraşan zenginlerin çoğalmasına, ürünlerin buraya akmasına ve daha pahalıya satılmasına fırsat vererek zaman zaman İstanbul'a gidecek malların önünü kesmesine de sebep olmuştur. Böylelikle geçerli olan narha da uyulmayarak İstanbul, zahire sıkıntısı içine düşürülmüştür.

Galata'nın canlı ve kârlı ticaretinden dolayı Avrupa'dan çok çeşitli ürünler getiren gemiler genellikle Galata İskelesi'ne yanaşmıştır.[57] Birçok ürünün Galata'da yoğunlaşması burada depoların kurulmasına sebep olmuştur.[58] Galata'nın ticaret geçmişine bakıldığında, önceden bu işte Cenevizliler ön plandayken fetihten sonra onların yerini Floransalılar ve Venedikliler almıştır.[59] Bunların yanı sıra Yahudi ve Rumları da belirtmek gerekir. Yahudiler ise Galata'da ticaret, sanayi, gümrük ve iltizam işlerinde en önlerde olurken özellikle Kanuni döneminde koruma altına alınarak, dinî inançlarını ve sosyal hayatlarını rahatça yaşamış ve ticarette büyük bir ilerleme kaydetmişlerdir. Yahudiler, bu yüzyılda paranın değerinde yaşanan olumsuz anlamdaki değişimin de müsebbiblerinden olmuşlardır.[60] Galata'da yaşayan Rumlar ise sütçülük yaparak geçimlerini sağlamışlardır. 16. yüzyıl ve sonrasında ise Rumlar daha çok Galata'nın meşhur meyhanelerinde, han ve lokantalarında çalışmış, ayrıca ticaretle de uğraşmışlardır.[61] Osmanlı Devleti de Galata'nın ticaretteki bu üstünlüğünü devam ettirmek için fetihten itibaren hep olumlu yönde adımlar atmıştır. Örneğin Fatih'in İstanbul'u fethiyle beraber Galata'da Galata Bedesteni[62] ismi ile bir alışveriş mekânı görülmektedir. Bu bedesten, dört demir kapıya sahip iki yüz dükkânın olduğu, yüz gece bekçisinin koruduğu, Ege adalarından ithal edilen kumaşların ve malların satıldığı bir pazardır. Ayrıca burada kükürt, ibrişim, havyar, şeker ve baharat satışları da olmuştur.[63]

Galata yangınlar ve depremlerle harap olmuş ve hep yeniden ihya edilmiş bir şehirdir. Devlet, fetihten sonra hızlı bir şekilde hem İstanbul'u hem de Galata'yı vakıflar yoluyla mamur etmeye çalışmış; her türlü canlı için rahat ve adil bir yaşam düzeni

[57] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 251.
[58] Mantran, *İstanbul'da Gündelik Hayat*, s. 41.
[59] Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 245.
[60] Ahmet Refik Altınay, *Eski İstanbul (1553-1839),* s. 76.
[61] Aybet, *Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası*, s. 491.
[62] *Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul*, s. 235.
[63] Aybet, *Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası*, s. 482.

kurmaya gayret etmiştir. Burada Fatih Sultan Mehmed'in vakfiyelerinde geçen bir sözünü hatırlamakta fayda vardır. Bu söz, Osmanlı şehir tasavvurunu yansıtması bakımından kayda değerdir:

Hüner bir şehr bünyâd etmekdir
Reâyâ kalbin âbâd etmektir.

2. İNCELEME

2.1. Mühimme Defterleri

Dîvân-ı hümâyun, idari işlerin görüşüldüğü bir yer olmasının yanı sıra yüksek mahkeme özelliğine de sahipti. Burada alınan idari kararlar fermanlaştırılarak ilgili yerlere gönderilirdi. Bu fermanların suretleri de Mühimme defterlerine kaydedilirdi. İlk devir mühimmelerinde Dîvân-ı hümâyunun hem idari hem de yüksek mahkeme özelliğini gösteren hükümlerine rastlanmaktadır. Konu çeşitliliği; imar, iskân, iktisat, iç-dış siyaset, isyanlar ve bunların bastırılmaları, devletin çalışma şekli, idari yapısı, halk-devlet ilişkisi, askerî harekâtlar, yabancı devletlerle olan ilişkiler, toplumsal sorunlar gibi çok farklı alanları kapsamaktadır. Zamanla bazı konularda farklı defterler tutulmaya başlanarak Mühimme defterlerinin yoğunluğu azaltılmıştır.[64]

16. yüzyıl Mühimme defterlerindeki Galata hükümlerini içeren bu tezin sınırlarını belirleyen ilk defter, bilinen ilk Mühimme defteri olup Topkapı Sarayı Arşivinde E.12321 numarada yer almaktadır. Söz konusu defter H.951-952 tarihlidir. Son defter ise 74 numaralı Mühimme defteridir. İlk defter, Miladi 1544 tarihli iken son defter de 1596 senesine tekabül etmektedir. Bu tarih aralığında kalan Mühimme defteri ismi altındaki defterlere bakıldığında toplamda (parça defterlerle birlikte) 95 adet olduğu, ancak bunların hepsinin Mühimme hükümleri içermediği görülmüştür. Bunlar arasında Tahvil/Ruus/timar tevcih hükümleri içeren defterler olup toplamı 12 adettir. 20 numaralı defter kayıp olduğu için incelemeye dâhil edilememiştir. Bunun yanında 57 numaralı defter de sıralamada 16. yüzyıl Mühimme defterleri arasında görünmesine rağmen 18. yüzyıla ait hükümleri içerdiği için tez kapsamına alınmamıştır. Defterler arasında Mühimme hükümleri içeren Mühimme Zeyli defterleri ve parça defterler de vardır. Sonuç olarak, taranan toplam defter sayısı 81 adettir.

16. yüzyıl Mühimme defterlerinin bir kısmı neşredilmiş, önemli bir kısmı da tez olarak çalışılmıştır. Tez olarak çalışılan defterler arasında bazen bir defterin hacminden dolayı ikiye veya üçe bölünenleri mevcuttur. Bu defterlerdeki hükümlerin tespit ve kontrolü iki ayrı aşamada yapılmış, transkripsiyonları da orijinal hükümlerinden tek tek

[64] Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", *DİA*, C. 31, 2020, s. 519.

okunarak kontrol edilmiştir. Çalışılmamış defterlerin ise orijinal görüntülerinden Galata ile ilgili hükümler tek tek tespit edilip transkripsiyonları yapılmıştır.

Hükümler; sadece Galata idarecilerine hitaben gönderilenler (96 adet), Galata ile ilgili başka yerin idarecilerine gönderilenler (116 adet) ve içinde Galata geçenler (123 adet) olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Bu üç kategoride toplam 330 adet hüküm tespit edilmiştir. İncelenen 81 defterin 61'inde Galata ile ilgili hükümler bulunmuştur. Bu 61 defterin içerisinde toplamda 51.031 hüküm vardır. Galata konulu hükümlerin toplam hüküm sayısına oranı %0,65'tir.

Tablo 4: Mühimme Defterlerinde Galata Konulu Hükümlerin Sayısal Analizi

Defter Numarası	Tarih Aralığı	Toplam Hüküm Sayısı	Galata'yla İlgili Hükümlerin Sayısı	Oran (%)
TSMA, E. 12321	H.951-952 (1552)	557	9	1,62
TSMK, K-888	H.959-960 (1544-1545)	2.222	13	0,59
A.DVNS.MHM.d.3	H.966-968 (1559-1560)	1.665	6	0,36
5	H.973 (1565-1566)	1.989	10	0,50
6	H.972 (1564-1565)	1.479	11	0,74
7	H.975-976 (1567-1569)	1.980	10	0,51
10	H.978-979 (1570-1572)	575	2	0,35
12	H.978-979 (1570-1572)	1.223	7	0,57
14/1	H.978 (1570-1571)	825	5	0,61
14/2	H.978-979 (1570-1571)	882	1	0,11
16	H.979 (1566-1574)	657	6	0,91
18	H.979 (1572)	306	1	0,33
19	H.980 (1572)	726	2	0,28
21	H.980-981 (1573)	781	1	0,13
23	H.981 (1573-1574)	784	1	0,13
24	H.981-982 (1573-1574)	697	1	0,14
26	H.982 (1574)	1.017	1	0,10
27	H.983 (1575-1576)	1.022	3	0,29
28	H.984 (1576)	1.097	5	0,46
29	H.984 (1576-1577)	527	2	0,38
30	H.985 (1577)	914	5	0,55
31	H.985 (1577)	895	6	0,67
33	H.985-986 (1577-1578)	845	1	0,12
34	H.986 (1578)	723	5	0,69
35	H.986 (1578)	1.154	10	0,87
36	H.986-987 (1578-1579)	1.058	18	1,70
39	H.987 (1579-1580)	802	14	1,75
40	H.987 (1579-1580)	864	13	1,50

41	H.987 (1579-1580)	1.076	9	0,84
43	H.988 (1580)	597	5	0,84
46	H.989-990 (1581-1582)	964	10	1,04
47	H.990 (1582)	645	2	0,31
48	H.990-991 (1582-1583)	1.203	7	0,58
49	H.991 (1583)	526	5	0,95
51	H.991 (1583)	377	3	0,80
52	H.991-992 (1583-1584)	1.153	6	0,52
53	H.992-993 (1584-1585)	969	5	0,52
55	H.992-993 (1584-1585)	520	8	1,54
58	H.993 (1585)	968	9	0,93
60	H.993 (1585-1586)	942	7	0,74
61	H.994-995 (1586-1587)	315	4	1,27
62	H.995-996 (1587-1588)	755	3	0,40
64	H.996 (1588)	597	7	1,17
65	H.997-998 (1589-1590)	1.051	1	0,10
66	H.997-998 (1589-1590)	658	2	0,30
67	H.998-1000 (1590-1592)	963	7	0,73
68	H.998-999 (1589-1590)	143	1	0,70
69	H.1000-1001 (1592-1593)	650	2	0,31
70	H.1001 (1592-1593)	503	5	0,99
71	H.1001-1002 (1593)	778	5	0,64
72	H.1002-1003 (1593-1594)	909	8	0,88
73	H.1003-1004 (1574-1575)	1.295	17	1,31
74	H.1004-1005 (1596-1597)	702	8	1,14
A.DVN.MHM.d.932	H.977 (1570)	60	1	1,67
933.2	H.998-1001 (1590-1593)	248	1	0,40
933.3	H.1002-1003 (1594-1595)	163	1	0,61
934.1	H.1003 (1594)	199	2	1,01
A.DVNS.MHM.ZYL.d.2	H.982-983 (1575-1576)	950	1	0,11
ZYL.3	H.984 (1576)	914	2	0,22
ZYL.4	H.998 (1590)	493	5	1,01
ZYL.5	H.999 (1591)	479	2	0,42
TOPLAM		**51.031**	**330**	**0,65**

Hükümlerin tespitinden sonra transkripsiyonları ve özetleri yapılmıştır. Ardından da hükümler çeşitli konu başlıklarına göre tasnif edilmiştir. Bu noktada Galata'nın bir kaza bölgesi olduğunu ve aşağıda kategorize edilen konuların pek çoğunun mahkemede çözüldüğünü hatırlatmak gerekir. Üstelik mali konulu emirlerin Maliye Ahkâm defterlerinde yer aldığı da hatırda tutulmalıdır. Bu yönüyle Mühimme defterlerinin Galata'nın Dîvân-ı hümâyûna intikal eden meselelerini içerdiği göz önünde bulundurulmalıdır. Galata ile ilgili hükümlerin değerlendirilmesinde, hükümlerin Galata

ile doğrudan ilişkisine bakılmıştır. Bu da toplam 330 hükmün ancak 324'ünün değerlendirmeye alınmasına neden olmuştur.

Tablo 5: Konu Yoğunluğuna Göre Galata Hükümleri

Konu	Hüküm Sayısı	Oran (%)
Asayiş ve Güvenlik	69	21,30
Kasaplık ve Debbağhaneler	60	18,50
Donanma ve Tersane	28	8,64
Vakıflar	26	8
Mali İşler	22	6,79
İmar İşleri	20	6,17
Maaş, Atama ve Muhasebe	16	4,94
Miri Hizmetler	14	4,32
Ticaret	13	4,01
Galata Sarayı ve Acemi Oğlanları	12	3,70
Sosyal Hayat	9	2,78
Deniz Taşımacılığı	8	2,47
Suyolları	8	2,47
Yahudi Mezar Yerleri	7	2,16
Sefer Yükümlüleri	6	1,85
Alacak-Verecek Meseleleri	6	1,85
Toplam	**324**	**100**

2.2. Galata'ya Dair Hükümlerin Muhtevaları

2.2.1. Asayiş ve Güvenlik

Mühimme defterlerinde Galata'nın asayiş ve güvenliğiyle ilgili 69 hüküm tespit edilmiştir. Bu sayı toplam Galata hükümleri içerisinde %21,30'luk bir orana denk düşmektedir. Asayiş başlığına, Galata sınırları içerisinde yaşayan kişilerin karıştığı olaylara dair hükümler dâhil edilmiştir. Bu konuda 46 adet hüküm olup içlerinde yaralama, cinayet, adam kaçırma, hırsızlık, hapisten kaçma, yağma, dolandırıcılık, zulüm, ahlaksızlık, haramilik, izinsiz kahvehane ve meyhane açmak ve meyhanelerdeki sarhoşların taşkınlıkları gibi suçlar bulunmaktadır.

Tablo 6: Asayiş Konulu Hükümler

Konu	Hüküm Sayısı
Hırsızlık, Haramilik, Yağma, Cinayet ve Yaralama	27
Meyhanelerden Meydana Gelen Taşkınlıklar	6
Ahlaksızlık	4
Adam Kaçırma	2
Hapisten Kaçma	2

Tablo 6'da görüldüğü üzere Galata'da asayiş başlığı altında hırsızlık, haramilik, yağma, cinayet ve yaralama suçları yoğundur. Aslında bu tür suçların önemli bir kısmı mahkemeye intikal etmiştir ve bunlara dair kayıtlar kadı sicillerinde bulunmaktadır. Mühimme defterlerine yansıyan olaylar ise yüksek mahkeme özelliği de olan Dîvân-ı hümâyûnda görüşülen davalardan oluşmaktadır. Ayrıca bazı hükümlerde olayların detaylarına hiç girilmediği görülmektedir. Örneğin zindandan çıkarılarak "Südde-i saâdete" gönderilmesi istenilen bir kişinin ya da davaları görülmek üzere çağrılan bazı kimselerin yalnızca isimlerinin verilmesiyle yetinilmiştir.[65]

Ayrıca, isyankâr bir voyvodanın kendisi bulunamasa da silahdarının yakalanıp gönderilmesi[66] ve suçları sabit olan kişilerin korunmayıp cezalarının derhal suçu işledikleri mahalde verilmesinin istenmesi[67] gibi hükümler toplumsal huzurun sağlanması konusundaki hassasiyeti göstermektedir.

Asayişle ilgili hükümlerin ortak yanı, suçun işlenmesinden sonraki adım olan olayın soruşturulup suçluların yakalanması ve cezalarının verilmesi iken bazı hükümlerde suçları önleyecek tedbirler alınmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu tür emirler güvenlik başlığı altında değerlendirilmiştir. Toplamda 23 hükmün bu konuyla alakalı olduğu görülmektedir.

Kefil verdirme, şehirde yaşayanların birbirinden haberdar olmasını sağlayan bir uygulamadır. Kefillerin rastgele seçilmeyip "işe yarar, yerli yurtlu, güvenilir*"* kişilerden olmasına özen gösterilmiştir. Bu sayede (asayişle ilgili kefil verme durumlarında) suça karışan kişilerin bulunamadığı durumlarda kefiller muhatap alınmıştır. Asayiş konusundaki kefil verdirmeyle alakalı 7 hükmün hepsi de 1579 yılı sonrasına aittir.[68] Bu durum İstanbul'a, Galata'ya ve diğer büyük şehirlere Anadolu'dan yapılan göçlerin yoğunlaştığı dönemi göstermesi bakımından kayda değerdir.[69] Kefalete mali bir tedbir olarak da sıkça başvurulmaktadır. Örneğin bir hükümde toprağı işleten bir grubun vergisini ödemesinde işe yarar, zengin, borçsuz, yerli-yurtlu kefillerinin alınması istenmektedir.[70]

---

[65] TSMA, E.12321, vr. 120b, h. 296; BOA, Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyun Sicilleri Mühimme Defterleri (A.DVNS.MHM.d) 28, s. 237, h. 570; d. 30, s. 153, h. 363; d. 40, s. 229, h. 515.

[66] BOA, MHM.d. 73, s. 428, h. 944.

[67] BOA, MHM.d. 34, s. 147, h. 310.

[68] BOA, MHM.d. 36, s. 301, h. 795; d. 39, s. 64, h. 156; d. 41, s. 405, h. 864; d. 43, s. 81, h. 165; d. 67, s .97-1, h. 259; d. 67, s. 97-2, h. 270; d. 73, s. 438, h. 966; d. 74, s. 128, h. 421.

[69] İlker Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 184-185.

[70] BOA, MHM.d. 41, s. 405, h. 864.

Esirlerle ilgili 4 hüküm de asayiş ve güvenlik konuludur. Bunlardan bir tanesi Donsançoya'ya kefil olup onun vesilesiyle Müslüman esirlerin serbest bırakılmasını sağlayan Filordin Baylosu Elparanço'dur. Elparanço'nun bundan sonra kefillikten uzak olacağı belirtilmiştir. Buradan kefilliğin sorumluluk gerektiren ve sürekli olmayan bir uygulama olduğu anlaşılabilir.[71] Diğer bir hükümde Cezayir beylerbeyine hitaben, Galata'ya gelen gemilerde kılık değiştirmiş esirlerin olduğu, bunların diğer esirlerin kaçmasına yardım ettiği ve pençik eminlerinden de ticaret gemilerinin kontrollerini yaparak bu tarz durumlara engel olması istenmektedir.[72] İki hüküm ise Yeniçeri Ağası'na ve Paşa'ya gönderilmiştir. Bu hükümlerde, Kıbrıs esirlerini izinsiz şekilde satın alıp serbest kalmalarına yardım eden Venedik baylosu görülmektedir. Devlet de durumun araştırılmasını istemiş, ancak baylosa ne ceza verileceği belirtilmemiştir.[73]

Güvenliği sağlamak adına çeşitli konularda farklı önlemlerin alındığı konular 10 hükümde görülmektedir. Bunlardan ikisi Galata bölgesinin önemli sanayi merkezlerinden Tersane-i âmire ile ilgili olup Tersanenin güvenliğinin sağlanması hususunu içermektedir. Bu hükümlerde Kasımpaşa'da çıkan yangınların Tersaneye sirayet edebileceğinden Tersane duvarına yakın yerlere dükkân yapılmaması, yapılanların da yıktırılması emri verilmiştir. Bu, olası bir sabotaj ihtimalini önlemeye yönelik tedbir olabilir.[74] Tespit edilen üç hükümde ise Galata'daki mahzenlerde ve gemilerde gayrimüslimlerin silah sakladığı ihbarı ile buraların yoklanması, bulunan silahların ne çeşit silahlar olduğunun da araştırılarak silahlara el koyulması istenmektedir.[75] Diğer bir hükümde ise bazı "kefere gemilerinin" Tophane'ye yanaştığı, bu durumun tehlike arz etmesi muhtemel olduğundan Beşiktaş'tan ileri tarafa gönderilmesi emredilmektedir.[76]

Güvenlikle ilgili hükümlerin tarihlerine bakıldığında birbirine yakın tarihlere sahip olaylar olduğu görülmektedir. Mahzenlerde gayrimüslimlerin gizlice silah saklaması ve Tophane'ye yaklaşan şüpheli geminin anlatıldığı hükümler 1580 yılına, Galata'ya gelen ticaret gemilerinin içerisinde ne olduğunun öğrenilmesi için gizlice kontrol edilmesi istenen hüküm ile Tersane yangınının olduğu hükümler de 1584 yılına aittir. Bir başka hükümde ise Venedik baylosunun dışarı haber yollama maksadıyla

[71] BOA, MHM.d. 6, s. 130, h. 274.
[72] BOA, MHM.d. 31, s. 226, h. 500.
[73] BOA, MHM.d. 16, s. 332-333, h. 587; d. 16, s. 351, h. 620.
[74] BOA, MHM.d. 55, s. 24, h. 47; d. 55, s. 46, h. 81.
[75] BOA, MHM.d. 39, s. 166, h. 361; d. 53, s. 134, h. 386.
[76] BOA, MHM.d. 39, s. 166, h. 362.

gerçekleştirdiği mektuplaşmalarına engel olunması için bir çavuşun görevlendirildiği belirtilmiştir. Aynı hükümde baylosla bağlantısı muhtemel olan birbirine kefil vermiş 23 Venedik tacirinin fiilen nerede olduğu sorgulanıp Galata'dan başka yere gitmemelerinin emredildiği görülmektedir.[77] Bu hükümde devletin, casusluk faaliyeti içerisinde olduğu anlaşılan bir elçisini göz hapsinde tuttuğu da anlaşılmaktadır. Güvenlik konusuna dâhil edilen dört hüküm ise bazı kişilerin (elçi, zimmi, kasap ve bir hassa reisi) yol güvenliğinin devlet tarafından sağlanmasını istemeleriyle ilgilidir. Bunun için "hükm-i şerif" ve "icazet-i şerife" talep ettikleri görülmektedir.[78]

2.2.2. Kasaplık ve Debbağhaneler

Tablo 7: Kasaplık ve Debbağcılıkla İlgili Hükümler

Konu	Hüküm Sayısı
Kasap Atamaları	31
Hayvan Satışları	16
Debbağcılık	12
Kasap Dükkânları	8
Bedel Akçesi	6

Galata hükümlerinin bir kısmının kasap atamaları, hayvan satışları ve debbağhaneler ile ilgili olduğu görülmektedir. Bu konuda toplamda 60 hüküm vardır. Bu sayı Galata konulu toplam hükümlerin içerisinde %18,5 oranına denk gelmektedir. Hükümlerde, kasaplık et için kesilecek hayvanların (genelde koyun) şehirlere belirli sayılarda dağıtılmasının kanun olduğu görülmektedir. Bu kanuna muhalif hareketler ise hükümlere konu olmuştur. Galata kasaplarının koyun emininden habersiz şekilde (celeplerden) fazladan koyun alması düzeni bozucu hareketlerden biridir.[79] Ayrıca aldıkları fazlalık koyunları yüksek fiyatlarla satmaları da bu çerçevededir.[80] Rûz-ı hızırdan önce körpe kuzuların satılması hayvan sayısında yetersizliğe sebep olacak hareketlerdir.[81] Bu gibi kanuna aykırı durumlar özellikle İstanbul'da et konusunda ciddi sıkıntılara yol açmıştır. Bunun yanında, etlerin devletçe belirlenmiş kasap dükkânlarında satılması

[77] BOA, MHM.d. 16, s. 88, h. 173.

[78] BOA, MHM.d. 6, s. 350, h. 745; d. 6, s. 356, h. 765; d. 6, s. 418, h. 881; d. 30, s. 4, h. 11.

[79] BOA, MHM.d. 39, s. 323, h. 625.

[80] BOA, MHM.d. 30, s. 107, h. 259; d. 36, s. 21, h. 63; d. 39, s. 283, h. 543; d. 48, s. 310, h. 916.

[81] BOA, MHM.d. 36, s. 155, h. 427; BOA, Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyun Mühimme Defterleri (ADVN.MHM.d) 932, s. 24, h. 37

istenmektedir. Bu şekilde her şey devlet kontrolünde olacak ve et satışları da bir denetim sistemi içinde gerçekleştirilecektir.[82]

Devlet, halkın temel besinlerinden olan ete ulaşımı kolaylaştırmak ve bunu bir düzen içinde gerçekleştirmek için bir "emin" atamaktadır. "Koyun emini" adı verilen bu görevli, koyunları nerelerden, kimlerden, ne kadar aldığını ve kimlere ne kadar vereceğini bilmek zorundadır.[83] Satılacak hayvanların sayısı kadar et satışlarının yapıldığı yer olan kasap dükkânlarının ve selhhanelerin sayısı da önemlidir. İzinsiz şekilde açılan dükkânlar takip edilerek fazladan yapılan et satışlarının ve usulsüz hayvan kesimlerinin önlenmesi amaçlanmıştır. Bunun için hükümlerde izinsiz açılan kasap dükkânlarının kapatılmasının emredildiği görülmektedir.[84] Zaman zaman bu yönde emirler verilirken bazen de ihtiyaç duyulan dükkânların kapatılmadığı anlaşılmaktadır.[85]

Bir diğer önemli husus da hayvanların kesilip halka sunulma aşamasıdır. Bunun için de şüphesiz kasaba ihtiyaç duyulmuştur. Kasapların gelişi güzel seçilmediği hükümlerden anlaşılmaktadır. İşi yapabilecek kabiliyette ve maddi durumda olmaları gerekmektedir. Bu maddi durum, hükümlerde "iki yüz bin (bazen de üç yüz bin) akçe malı olan / iki yük akçeye sahip…" şeklinde tarif edilmektedir. Hükümlerde büyük oranda gayrimüslimlerin kasap olarak atandığı görülmektedir.[86] Kasaplığın pek talep edilen bir iş olmadığı da anlaşılmaktadır. Saray-ı Atîk'e et vermek için zengin celeblerin ancak bazı şartlar altında işi kabul edebilecekleri,[87] seçildiği halde işe başlamayan kasapların varlığı,[88] "Frenk ve Urum" taifesinden hizmete tayin olundukları halde "muaf hükmümüz vardır" diyerek[89] kasaplığa yanaşmayanlar bunu göstermektedir. Devlet de bu durumda zor kullanarak kasap olmasını istediği kişileri bazen isimleri ile[90] bazen de "taht-ı kazânda ne mikdar zimmi var ise kassab ihrâcıyçün…" gibi kazadaki zimmilerin hepsini[91]

---

[82] BOA, MHM.d. 35, s. 279, h. 707; d. 74, s. 176, h. 525

[83] TSMA, E.12321, vr. 17b, h. 36; BOA, MHM.d. 29, s. 148, h. 364; d. 30, s. 4, h. 11; d. 36, s. 22, h. 65; d. 36, s. 25, h. 78; d. 60, s. 213, h. 505; d. 61, s. 102, h. 251.

[84] BOA, MHM.d. 28, s. 292, h. 729; d. 36, s. 21, h. 63; d. 40, s. 173, h. 384; d. 48, s. 142, h. 393; d. 61, s. 101, h. 246; d. 61, s. 101, h. 247; d. 66, s. 121, h. 254'

[85] BOA, MHM.d. 66, s. 121, h. 254.

[86] BOA, MHM.d. 29, s. 121, h .297; d. 30, s. 334, h. 782; d. 36, s. 129, h. 363; d. 36, s. 148, h. 410; d. 40, s. 208, h. 469; d. 58, s. 325, h. 832; d. 64, s. 147, h. 383; d. 67, s. 21, h. 47; d. 67, s. 49, h. 129; d. 67, s. 153, h. 403; d. 70, s. 134, h. 249; d. 72, s. 79, h. 155; d. 72, s. 182, h. 350; d. 73, s. 144, h. 336; Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hâmâyun Sicilleri Mühimme Zeyli Defterleri (A.DVNS.MHM.ZYL.d) 5, s. 107, h. 339.

[87] BOA, MHM.d. 67, s. 49, h. 129.

[88] BOA, MHM.d. 67, s. 153, h. 403.

[89] BOA, MHM.d. 72, s. 182, h. 350.

[90] BOA, MHM.d. 29, s. 121, h .297; d. 40, s. 208, h. 469.

[91] BOA, MHM.d. 58, s. 325, h. 832.

kastederek istetmiştir. Ayrıca devlet bir grup zimminin çok olan malını Müslümanlara faydalı işlerde kullanmadığını görerek onların da kasap olmalarını emretmiştir.[92] Kasap olacak kişiler bazen de halkın kendi arasından belirlediği kişilerden atanmıştır.[93] Devlet, kasaplara yardımcı olacak yamakları da atamıştır. Bunlar hükümlerden anlaşıldığı üzere ya kasabın kendi istediği kişilerden ya da devletin atadığı kişilerden oluşmuştur.[94]

Kasaplığa dair bir önemli husus da kasaplar için toplanan *bedel akçesi*dir. Bu bir tür sermayedir. Bu sermaye, kasabın içinden seçildiği halkı arasından adaletle toplandığı gibi zengin olarak atanan kasabın kendi malı da olabilmekteydi.[95] Ayrıca kasapların kasaplık süresince zarar etmeleri durumunda zarar akçelerini aldıkları bir ortak havuzları bulunmaktadır. Ancak bu havuzdan öncelikli olarak İstanbul kasapları istifade edebilmektedir.[96] Halktan toplanacak bedel akçesinin bazen de toplanamaması söz konusu olmuştur. Bu durum, halkın ya daha az akçe vermek istemesi ya da hiç vermek istememesi ile görülmektedir. Buna karşın devlet, halkın gücüne göre bu akçelerin toplanması gerektiğini belirtmiştir.[97] Ancak sermayenin halktan toplanması işi uzun vadede sürekliliği olmayan bir durum olduğundan, eskiden beri kanun olan zengin kimselerin kasap yapılması yöntemi yeniden cazip görülmüştür. Bu kanunda ikişer, üçer yüz bin akçeye sahip olanların kasaplık hizmetine tayin edilmeleri istenmektedir.[98] Bu süreçler devletin et hususunu sekteye uğratmadan en ince ayrıntısına kadar düzenlediğini göstermektedir.

Devletin kasap bulamadığı durumlarda debbağlar arasından kasap çıkarmak istediği de görülmektedir.[99] Kasaplığın hem çok önemsenen hem de çok ihtiyaç duyulan bir iş olduğu anlaşılmaktadır.

Kesilen hayvanların etinden faydalanıldığı gibi derilerinden de birçok ürün yapılmaktadır. Hükümlerde kesilen hayvanların derilerini hüccet verilmiş kişilerin dışında kimsenin işleyemeyeceği, derilerin belirli debbağhânelere verilmesi gerektiğinin

[92] BOA, MHM.d. 36, s. 148, h. 410.

[93] BOA, MHM.d. 64, s. 147, h. 383**;** d. 72, s. 79, h. 155.

[94] BOA, MHM.d. 67, s. 21, h. 47; d. 70, s. 134, h. 249; d. 73, s. 144, h. 336; d. 73, s. 360, h. 789; MHM.ZYL.d. 5, s. 107, h. 339

[95] BOA, MHM.d. 55, s. 126, h. 239; d. 58, s. 327, h. 840; d. 69, s. 131-2, h. 264.

[96] BOA, MHM.d. 46, s. 273, h. 623.

[97] BOA, MHM.d. 70, s. 157, h. 292.

[98] BOA, MHM.d. 71, s. 132, h. 262.

[99] BOA, A.DVN.MHM.d. 933.2, s. 12, h. 25**;** MHM.ZYL.d. 4, s. 194, h. 421.

üzerinde durulmaktadır.[100] Bazen bu durumun istisnasının olduğu da görülmektedir. Galata Sarayı'nda hizmet eden Sinan ve Ahmed'in kestikleri koyunların derilerini ve yağlarını Yedikule kasapları gibi kendilerinin işleyebileceklerine müsaade edilmesi bu istisnaların örneklerindendir.[101] Ayrıca kesilen derilerin izinsiz bir şekilde gayrimüslim memleketlere satılması yasak olduğundan, bu şekilde saklanan derilerin bulunarak belirlenmiş debbağhanelere verildiği görülmektedir.[102]

Galata hükümlerinden Kasımpaşa'da ve Galata'da birçok debbağhane olduğu görülmektedir. Bir hükümde, İstanbul'daki Yedikule debbağlarının Galata'dakilerden hisse başına düşen deri miktarı konusunda üstün oldukları anlaşılmaktadır. Bu, kesilmek üzere alınan hayvanların üç hissesinden iki hissenin Yedikule debbağlarına, bir hissenin de Kasımpaşa'daki debbağlara ayrılması ile kanıtlanabilir.[103] Ayrıca durum bu iken aralarında bu konuda sürekli çekişme olan İstanbul ile Yedikule debbağlarının, Kasımpaşa debbağlarının payına düşen derilere de el koymaya çalıştığı görülmektedir.[104]

2.2.3. Donanma ve Tersane

Galata hükümleri içerisindeki 28 hüküm Donanma ve Tersane ile ilgilidir. Bu sayı Galata'ya dair hükümler içerisinde %8,64'lük bir orana denk gelmektedir.

Donanmanın inşa edildiği ve onarımının yapıldığı Tersane için hükümlerde yelken bezi, palanka bezi, yekseri,[105] marangoz, bıçkıcı,[106] ağaç, kereste,[107] kürek[108] ve kürekçiye[109] ihtiyaç duyulduğu belirtilip belli dönemlerde ise büyük miktarlarda donanma yapım emri verildiği görülmektedir.[110] Gemi yapımlarının yanında mevcut gemilerin korunması da devletin önem verdiği bir husustur.[111] Bu bahiste en çok üzerinde durulan mesele, donanma için kürekçi tedariki olup toplam 13 hüküm bu konudadır. Kürekçi tedariği aşamasında işlediği suç karşılığında kürekçi yapılanlar ya da ücreti mukabilinde bu işi

[100] BOA, MHM.ZYL.d. 4, s. 139, h. 270; MHM.d. 27, s. 265, h. 624; d. 30, s. 27, h. 67; d. 31, s. 57, h. 147; d. 46, s. 165, h. 337; d. 52, s. 309, h. 822; d. 71, s. 206, h. 393; d. 73, s. 146, h. 340.

[101] BOA, MHM.d. 46, s. 273, h. 622; d. 73, s. 106, h. 242.

[102] BOA, MHM.d. 43, s. 16. h. 30.

[103] BOA, MHM.d. 36, s. 156, h. 430.

[104] BOA, MHM.d. 34, s. 275, h. 575.

[105] BOA, MHM.d. 5, s. 288, h. 742; d. 5, s. 293, h. 758; d. 16, s. 246, h. 480.

[106] TSMK, K-888, vr. 374b, h. 1; BOA, MHM.d. 68, s. 33, h. 67.

[107] BOA, MHM.d. 14/1, s. 171, h. 248.

[108] TSMA, E.12321, vr. 79b-81a, h. 182; TSMK, K-888, vr. 234a, h. 1; vr. 234a, h. 2.

[109] TSMK, K-888, vr. 234a, h. 1; vr. 234a, h. 2; TSMA, E.12321, vr. 79b-81a, h. 2.

[110] TSMA, E.12321, vr. 79-81a, h. 182; TSMK, K-888, vr. 228b, h. 1.

[111] BOA, MHM.d. 14/1, s. 171, h. 247.

yaptırmak için tutulan işçiler de görülebilmektedir. Ayrıca bu hükümlerin 1552 (8 hüküm), 1571 (4 hüküm) ve 1572 (1 hüküm) yıllarına ait oldukları anlaşılmaktadır.[112] Bu durum Akdeniz'deki mücadele ve İnebahtı Savaşı'yla ilgilidir. Hükümlerde, 1552'deki kürekçilerin neredeyse tamamı ceza yoluyla tutulurken 1571 ve 1572'de ücretle temin edildikleri görülmektedir.[113]

Kürekçiliğin önemi çeşitli vesilelerle vurgulanmıştır. Sinop'ta yaptırılan gemiler için kürekçilerin aletçi yapılması üzerine kürekçi sıkıntısının baş göstermesi bu durumun dikkat çekici örnekleri arasındadır. Bu durumda Galata eminine yetki verilerek müstakil aletçiler bulması, ücretleri ödenen aletçilerin istihdam edilmesi ve kürekçilerin kendi işlerine iade edilmesi emredilmiştir.[114]

2.2.4. Vakıflar

İstanbul'un fethi ile hem İstanbul'da hem de Galata'da ve diğer yerleşimlerde vakıflarla hızlı bir imar ve kalkınma yoluna gidilmiştir. Mühimme defterlerindeki Galata hükümlerinin de 26 tanesi vakıflarla ilgilidir. Bu sayı toplam Galata hükümleri içerisinde %8'lik bir orana denk gelmektedir.

Hükümlerde vakıflarla alakalı en çok, vakıf sınırlarının karışması veya kaybolması,[115] vakıf sınırlarına müdahale[116] konularına rastlanmaktadır. Sınırların kaybolması durumunda vakfiyeye (sınırnameye) bakılması istenmektedir. O da kaybolmuşsa sınırların bilirkişilerce eskiye uygun olarak yeniden belirlenmesi emredilmektedir.

Vakıf topraklarında bina ve mezarlık yaptıranlar da önlenmeye çalışılmıştır.[117] Ayrıca vakıflara ait ev, han ve mahzenlerin üzerinde kira ödemeden mülkiyet hakkı iddia edenler de olmuştur.[118] Bu durumda vakıf defterinin incelenmesi ile gerekenin yapılması istenmiştir.

---

[112] TMSK, K-888, vr. 212b, h. 1; vr. 216a, h. 3; vr. 236a, h. 2; vr. 236a, h. 3; vr. 242b, h. 2; vr. 246b, h. 2; vr. 275b, h. 1; MHM.d. 6, s. 466, h. 1005; d. 10, s. 237, h. 365; d. 12, s. 175, h. 371; d. 12, s. 226, h. 473; d. 14/1, s. 96, h. 126; d. 16, s. 257, h. 503.

[113] TMSK, K-888, vr. 212b, h. 1; vr. 216a, h. 3; vr. 236a, h. 2; vr. 236a, h. 3; vr. 242b, h. 2; vr. 246b, h. 2; vr. 275b, h. 1; MHM.d. 6, s. 466, h. 1005; d. 10, s. 237, h. 365; d. 16, s. 257, h. 503; d. 12, s. 226, h. 473; d. 14/1, s. 96, h. 126.

[114] BOA, MHM.d. 12, s. 175, h. 371.

[115] BOA, MHM.d. 31, s. 261, h. 576; d. 36, s. 306, h. 812; d. 36, s. 318, h. 842; d. 36, s. 320, h. 846.

[116] BOA, MHM.d. 40, s. 176, h. 388; MHM.ZYL.d. 2, s. 312, h. 838; d. 4, s. 120, h. 225.

[117] BOA, MHM.d. 40, s. 203, h. 459; d. 40, s. 205, h. 462.

[118] BOA, MHM.d. 3, s. 377, h. 1119; d. 49, s. 74, h. 257.

Kimi zimmiler bazı yerlerin fetihten beri kendilerine verildiğini iddia ederek irsen bu mirasın devam etmesi gerektiğini söylemişlerdir.[119] Bir başka hükümde ise İslam ordularının Galata'dan Üsküdar'a olan deniz yolunu bir geçiş güzergâhı olarak kullandıkları ve burada mülkiyetten kaynaklı olduğu ileri sürülen bazı sorunlarla karşılaştıkları görülmektedir.[120]

Vakfa ait akarlar vakfın devamlılığında hayati öneme sahip olduğundan bunlara yapılan müdahaleler engellenmiştir.[121] Ayrıca vakıflardan yapılan harcamaların vakfiye şartlarına uygunluğu dikkatle takip edilmiştir.[122]

Vakıfların sağlıklı işletilmesi için en dikkat edilmesi gereken konulardan biri de vakfın yönetimidir. Vakıf yönetimlerinde mütevelli ve nazır gibi görevliler bulunmaktadır. Bu isimler vakfiyede geçen şartlara uymakla mükellef olup vakfı koruyup gözetmekle yetkilidirler. Ancak hükümlerde vakıf malına zarar veren birçok idareci görülmektedir. Bu gibi durumlarda sorumlulardan bu zarar tazmin edilip vakıfla ilişkileri kesilmiştir.[123] Ayrıca vakıf gelirlerinin harcamalarına vakfa tayin edilen yetkililerce çok dikkat edilmesi,[124] alakasız kişilerin vakfın işlerine müdahil olmaması gerektiği[125] ve vakfiye ile malın kime bırakılacağının[126] belirleneceği gibi hususlara da hükümlerde rastlanmaktadır. Vakıf arazilerinin içerisinde ikamet edenlere adaletle davranılmasının istendiği emirlere de vardır.[127] Tüm bu hususlar devletin vakıfları dikkatle denetlediğini göstermektedir. Böylece vakıfların sürekliliğinin sağlanması hedeflenmiştir.

2.2.5. Mali İşler

Galata hükümleri içerisinde mali işlerle ilgili olan toplam 22 hüküm tespit edilmiştir. Bu sayı, toplam Galata hükümleri içerisinde %6,7'lik bir orana denk gelmektedir. Bu hükümlerin içerisinde en geniş yer tutan konu ise vergilerdir. Örneğin iskelelerdeki gümrüklerden mallarını geçirmeden gizlice şarap satıldığı çok defa Yahudi işletmeciler tarafından şikâyet edilmiştir. Bu gizli satışların "mâl-ı mirîye ve iltizam

[119] BOA, MHM.d. 7, s. 66, h. 180; d. 70, s. 112, h. 204.
[120] BOA, MHM.ZYL.d. 4, s. 121, h. 227.
[121] BOA, MHM.d. 51, s. 97, h. 328; d. 52, s. 54, h. 119.
[122] BOA, MHM.d. 73, s. 205, h. 477; MHM.ZYL.d. 4, s. 63, h. 117.
[123] BOA, MHM.d. 12, s. 646, h. 1223; d. 40, s. 168, h. 365; d. 53, s. 133, h. 383; d. 72, s. 252, h. 495.
[124] BOA, MHM.d. 55, s. 12, h. 23.
[125] BOA, MHM.d. 69, s. 61, h. 120.
[126] BOA, MHM.d. 6, s. 228, h. 492.
[127] BOA, MHM.d. 40, s. 206, h. 463.

sahiplerine" zarar verdiği ortada olduğundan devlet, gelirlerinde bir azalma yaşanmasına ve kanunsuz işler yapılmasına müsaade etmemiştir.[128]

Zaman zaman vergilerin toplanması ile ilgili karışıklıkların da emirlere yansıdığı görülmüştür. Örneğin bir hükümde *cürm-i cinayet* ve *bâd-ı hevâ* vergilerinin Tophane subaşıları tarafından yetkisizce toplandığının fark edilmesiyle, vergilerin kadılık tarafından toplanıp subaşının asla bu işe karıştırılmaması emredilmiştir.[129]

Galata'nın idari sorumlularından biri olan Kaptanpaşa, bölgedeki vergilerin bazılarını toplamakla görevliydi. Kethüdaya gönderilen bir hükümde, beş gün evvelinden Kaptanpaşa olarak Ali Paşa'nın tayin edildiği görülmektedir. Ancak Cezayir'de olan Ali Paşa'nın İstanbul'a ulaşması zaman alacağından Galata'nın vergilerini kimin toplamasının uygun olacağı sorulmaktadır. Bu çerçevede, mahsuru yoksa eski paşanın adamlarından güvenilir olanlarının yeni Paşa gelene kadar bu işi yapması tavsiye edilmiştir. Yeni Paşa geldiğinde, toplanan vergilerin hesap defteri ile eksiksizce kendisine teslim edilmesi istenmiştir.[130] Buradan devletin, vergilerin tahsilatında ne derece dikkatli ve özenli olduğu anlaşılmaktadır.

Bazı durumlarda ise vergilerin yetkisi olmayan kişiler tarafından toplandığı görülmektedir. Bu durumda o kişilerden defter ve kanun gereğince o vergilerin alınıp yerine teslim edilmesi ilgili kadılardan istenmektedir.[131] Benzer bir durum ise Eyüp sınırları içerisinde devlete ait orta malı olan yerlerin vergilerinin Galata Beytülmal emini tarafından toplanmasıdır. Bunun yanlış olduğu, bundan sonra vakıf için zabt edilmesi gerektiği görülmektedir.[132] Bir başka hükümde ise muhtesipler tarafından gemi bakımı için alınan vergilerin kanuna uygun şekilde alınıp alınmadığı sorgulanmıştır. Devlet, kanun dışına çıkılarak haksız vergi alınmasının önüne geçmeye çalışmıştır.[133] Vergisini ödemiş olmasına rağmen muhtesip, dideban ve yasakçıların yeniden akçe talep ettiğini belirten vatandaşın (tacir) durumunun teftiş edilerek adalet üzere davranılması emredilmiştir.[134] Bu şekilde vatandaşın, ticaret yaptığı ortamda kendini güvende hissederek devlete olan yükümlülüklerini yerine getirmeye devam etmesi hedeflenmiştir.

[128] BOA, MHM.d. 41, s. 36, h. 75; d. 41, s. 391, h. 838; d. 41, s. 397, h. 848; d. 41, s. 397, h. 849; d. 41, s. 418, h. 890.
[129] BOA, MHM.d. 52, s. 364, h. 985.
[130] BOA, MHM.d. 16, s. 337, h. 596.
[131] BOA, MHM.d. 12, s. 539, h. 1030.
[132] BOA, MHM.d. 73, s. 144, h. 334.
[133] BOA, MHM.d. 46, s. 230, h. 506; d. 46, s. 234, h. 517.
[134] BOA, MHM.d. 41, s. 51, h. 107.

Devlet, topraklarını kira karşılığında (mukataa) zengin, kefil sahibi, yerli yurtlu kişilere vermiştir. Bu durum sınırları geniş olan Galata'da görüldüğü gibi Osmanlı topraklarının çoğu yerinde de görülmektedir.[135]

Nakşa ve çevresi ile İstanbul, Galata ve çevresinin hamr emini iken ölen Yasef'in hesabının kapatılması için verilen bir temessük de Mühimme defterinde yer almıştır.[136] Bu vesileyle mali kayıtların önemli bir kısmının Maliye Ahkâm defterlerinde yer aldığını de belirtmek gerekir. Yasef'in temessük kaydı ise burada istisna bir örnektir.

Bir başka hükümde Haslar ve Galata'daki çiftlik, mandıra ve benzeri yerlerin her türlü bilgisinin istenmesi,[137] devletin bölgeye hâkim olup vergi kaçağını önlemek istediğinin göstergesidir. Devletin Nakşa adasında yerleşik olan reayanın yerini bırakıp Galata'ya ve Gelibolu'ya göç etmesini yasaklaması o yerdeki vergilerinin düşmesini istememesindendir.[138]

Mali işlerde bir diğer mühim mevzu ise paranın değeridir. Buna uymayarak paranın rayici ile oynayanların ekonomik düzeni bozdukları, üç gün boyunca umuma açık yerlerde yapılacak duyuru ile açıktan ve gizliden yoklanan kişilerin aksi davranışlar içinde olması halinde idam edileceği gibi[139] ağır bir cezalandırma ile karşı karşıya bırakıldıkları görülmektedir.

Satılan ürünlerin narha uygun olması gerekmektedir. Bazı hükümlerde kurala uymayanların olduğu görülmektedir. Bu hükümlerde, İstanbul'da narhın düşük olması satıcıların burayı tercih etmek istememesine, bu da ürünlerin oraya ulaşamaması sorununa yol açmıştır.[140] Bu durum İstanbul halkının bu konuda sıkıntı yaşamasına sebep olmuştur.[141] Halka verilen bir başka sıkıntının kaynağı ise Eyüp'ten Yenihisar'a (Rumeli hisarı) kadar olan bölgenin odun satıcılarıdır. Hamalların hem kantarlarıyla eksik tarttığı hem de Müslümanlara narhın üzerinde fiyat belirledikleri görülmektedir. Emre muhalefet edenlerin uyarılması istenmiş, aksi takdirde ulufelerinin kesileceği hatta küreğe koyulacakları ifade edilerek konunun önemine dikkat çekilmiştir.[142]

---

[135] BOA, MHM.d. 41, s. 320, h. 681.
[136] BOA, MHM.d. 41, s. 198, h. 449.
[137] BOA, MHM.d. 60, s. 245, h. 574.
[138] BOA, MHM.d. 7, s. 174, h. 463.
[139] BOA, MHM.d. 46, s. 307, h. 701.
[140] İlker Bulunur, *Osmanlı Galatası*, s. 248.
[141] BOA, MHM.d. 55, s. 86, h. 150; d. 71, s. 163, h. 323; d. 71, s. 237, h. 441; d. 73, s. 188, h. 441.
[142] BOA, MHM.d. 73, s. 224, h. 527.

2.2.6. İmar Faaliyetleri

Galata'daki imar faaliyetleriyle alakalı 20 hüküm vardır. Bu sayı, tüm Galata hükümleri içerisinde %6,17'lik bir orana denk gelmektedir. Her yerleşim yerinde olduğu gibi Galata'da da inşa ve tamir durumları olup bunlara hem kendi içinden hem de başka yerlerden malzeme ve işçi tedariki gerekmiştir. Ayrıca bazı yapıların çevreye zararı olması ya da çevreye zarar verme ihtimalinden dolayı yıktırılması emredilmiştir. Doğal afetlerden meydana gelen zararların karşılanması gibi sosyal devlet anlayışına uygun idari faaliyetler de bu hükümlerde görülebilmektedir.

Hükümlerde en çok Tophane'deki top döküm alanları üzerinde durulmuştur. Top yapımıyla alakalı çeşitli konularda faaliyet gösteren atölyelerin mahalle arasında kalması yerleşim yerleri için tehlike arz ettiğinden bunlara deniz kenarında müsait yeni dükkânlar bulunması emredilmiştir.[143] Ayrıca savunma sanayisinde kritik öneme sahip bu bölgenin korunması da öncelikli amaçlanan hususdur. Bunun için tehlikeli olan bir damın ve bazı binaların yıktırılması emrinin verildiği görülmektedir.[144]

Tamirle alakalı hükümlerde ise Galata'nın fiziksel durumuna özgü bazı hususlar görülmektedir. Bir hükümde Galata'nın iç duvarlarındaki yıkılmadan bahsedilerek yere düşen taşların otluk ambarında ve tersanede yapılacak mahzende kullanılması emredilmiştir.[145] Bir başka hükümde ise Galata'nın içinde bulunan bir hendekten, onun üzerindeki ahşap köprüden ve köprünün kullanılamamasının halkta meydana getirdiği sıkıntıdan bahsedilip bu köprüyü Kara Süleyman isimli kişinin kendi malıyla tamir etmek istediği belirtilmiştir.[146] İstanbul ve Galata'da evlerin birbirine çok yakın olması, ahşap olması ve bazı başka sebepler çıkan yangınların çok hızlıca yayılmasına neden olmuştur. Bu durumla alakalı olarak yanan evlerin *saçaklı* değil de *kerpi* ile yapılması emredilmiştir.[147] Ayrıca aşırı yağışın oluşturduğu selin Kasımpaşa'daki nehrin yatağını genişletip çevresine çokça zarar verdiğinden bahsedilmektedir.[148] Evlerde, bahçelerde, mescitlerde ve camilerde meydana gelen bu zararın devlet tarafından karşılanacağı belirtilmiştir.

[143] BOA, MHM.d. 52, s. 112, h. 278; d. 53, s. 85, h. 232; d. 53, s. 85, h. 233.
[144] BOA, MHM.d. 7, s. 464, h. 1340; d. 58, s. 186, h. 488.
[145] BOA, MHM.d. 23, s. 188, h. 398.
[146] BOA, MHM.d. 51, s. 23, h. 77.
[147] BOA, MHM.d. 3, s. 272, h. 788.
[148] BOA, MHM.d. 46, s. 2, h. 3.

Tophane-i âmire çeşitli metallerin eritilip şekil verildiği bir yer olduğundan burada bazı binaların ihtiyaç duyduğu metal kısımlar da yapılabilmekteydi. Buna örnek olarak Galata'da bulunan bir hamamın dökme kazanının tamir işi verilebilir.[149]

İmar hükümlerinde, her yerleşim yerinin olmazsa olmazı olan bazı yapıların inşası için izin istendiği görülmektedir. Bunlar hamam ve ekmek fırını olup üç hükme konu edilmiştir.[150] Söz konusu 3 hükümde de halktan birilerinin kendi akçeleriyle bu inşa faaliyetlerini üstlenmek istedikleri görülmektedir. Devlet bu kişilere kimsenin işine karışmamaları şartıyla izin vermiştir. Ayrıca 1585 senesine ait bir hükümde Galata'ya bir bedestenin acil bir ihtiyaç olduğu yazmaktadır.[151] Bölgenin ticari açıdan çok işlek olması ayrıca kapalı alanların gece bekçileri ile daha korunaklı olması tacirlerin değerli ürünlerini saklaması için bedestene ihtiyaç duymasına sebep olmuştur.

Çevreye zarar vermesi muhtemel yapıların yıkılması için de emirler verildiği görülmektedir. Bu konudaki hüküm Yahudilerin eskimiş evlerinin mezarlıklara zararı ihtimali ile yıkılması emrini içermekte olup,[152] diğer hüküm örneği ise umumi yolu kapatacak şekilde hatta yolu kendi arsasına dâhil edecek şekilde çekilen duvarın yıkılmasına dairdir.[153]

Tamir ve inşa hizmetlerinde duyulan bazı ihtiyaçlar için de hükümler gönderilmiştir. Örneğin Galata kadısından bu bölgede ikamet eden marangoz ve kalfaların Üsküdar'da ve Saray-ı Cedid'deki hamam inşasına gönderilmesinin istendiği[154] ve Tophane'de bulunan Ali Paşa'nın yapımına nezaret ettiği cami inşasına lazım olan demirin Samako kadısından talep edildiği görülmektedir.[155] Ayrıca Galata'ya bağlı olan Rumeli Feneri'nin tamiri için işleri takip edecek bir naib, araba ve hamallar da yine Galata kadısından talep edilmiştir.[156]

2.2.7. Maaş, Atama ve Muhasebe

Merkezî idare tarafından yürütülen atama, maaş ve muhasebe işleri konulu hükümler toplam 16 adettir. Bu da tüm Galata hükümleri içerisinde %4,94'lük orana denk

[149] BOA, MHM.d. 39, s. 348, h. 682.
[150] BOA, MHM.d. 36, s. 234, h. 642; d. 48, s. 296, h. 867; d. 64, s. 68, h. 206.
[151] BOA, MHM.d. 60, s. 86, h. 195.
[152] BOA, MHM.d. 39, s. 123, h. 294.
[153] BOA, MHM.d. 40, s. 176, h. 388.
[154] BOA, MHM.d. 58, s. 248, h. 633; d. 61, s. 37, h. 100.
[155] BOA, MHM.d. 35, s. 29, h. 65.
[156] BOA, MHM.d. 48, s. 59, h. 169.

gelmektedir. Atamayla ilgili 7 hükümde; Galata emini, Galata kâtibi, Saray bazarbaşılığı, hazinedarbaşılık, Galata'ya bağlı Haliç korusunda kethüdalık ve Galata'da cami ile mescitlerde vaizlik yapacak bir görevli bulunmaktadır.[157] Atama emirlerinin Kaptan Paşa'ya, Kadı'ya, Kapı ağasına ve göreve atanan kişilere hitaben olduğu görülmektedir.

İki hüküm ise devlet memurlarının maaşlarına dairdir. Bir hükümde Hassa müteferrika reislerinden Pîrî'nin hakettiği ulufesinin verilmesi istenirken,[158] diğerinde yeni tahta geçen III. Mehmed tüm görevlilerin beratlarının yenilenip birer aylık vazifelerinin toplanarak hazineye teslimini istemektedir.[159]

Galata'da görev yapan ya da Galata ile ilgisi bulunan idarecilerin görevleriyle alakalı olarak çeşitli sebeplerle muhasebelerinin yapıldığını görmekteyiz. Bu konuda toplam 7 hükmün Dîvân-ı hümâyunda görüşüldüğü anlaşılmaktadır. Görevleri süresince bazı Galata hassa harç eminlerinin, Galata emininin, Koyun emininin ve bir Eflak voyvodasının mali işlerinin muhasebesi yapılmıştır.[160]

Devlet, gelir-giderdeki düzeni koruyarak ve memurlarının mali konulardaki çalışmalarını kontrol ederek bütçede doğabilecek muhtemel açığın ve görevini kötüye kullanabilecek kişilerin önüne geçmek istemiştir. Memuriyetlerin herhangi bir sebeple boş kalması durumunda ise atamalarla devlet işinin aksatılmadan sürekliliği sağlanmak istenmiştir.

2.2.8. Mirî Hizmetler

Mirî hizmetler konusuna 14 hüküm dâhil edilmiştir. Bu sayı, tüm Galata hükümleri içerisinde %4,32'lik bir orana denk gelmektedir.

Belirli zamanlarda büyüyen çayır ve sazların toplanması mühim işlerden olup devletin bu konuda çok dikkatli ve disiplinli çalıştığı anlaşılmaktadır. Hükümlerde bu işlerin hem ertelenmeden yapılması gerektiği hem de işi yapacak işçilerin (arabacıların, değirmencilerin, tarakçıların, tırpancıların) ücreti mukabilinde ilgili kadılıklar tarafından bulunup gönderilmesi istenmiştir.[161]

---

[157] TSMA, E.12321, vr. 10a, h. 18; vr. 10b, h. 20; vr. 10a, h. 17; BOA, MHM.d. 39, s. 8, h. 24; d. 49, s. 28, h. 102; d. 60, s. 105, h. 259; d. 65, s. 227, h. 955.

[158] BOA, MHM.d. 14/1, s. 432, h. 613.

[159] BOA, A.DVN.MHM.d. 934.1, s. 48, h. 107.

[160] TSMA, E.12321, vr. 103a, h. 246; BOA, MHM.d. 5, s. 308, h. 802; d. 5, s. 364, h. 956; d. 40, s. 64, h. 147; d. 40, s. 180, h. 398; d. 60, s. 182, h. 425; d. 60, s. 230, h. 546.

[161] BOA, MHM.d. 36, s. 168, h. 460; d. 36, s. 199, h. 534; d. 74, s. 91, h. 316; d. 74, s. 166, h. 491.

Hassa otluk ambarının boş kalmaması adına işine hâkim olan tecrübeli kişilerin çalışmalarının devamlılığı önemli görülmüştür.[162] Yine Hassa-i hümâyuna ait olan köy ve koruluk gibi yerlerde de izinsiz ağaç kesmenin, hayvan otlatılmasının ve av yapılmasının yasak olduğu belirtilmiştir. Bu yasaklar ile devlete ait olan yerlerin talan edilmesinin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu da devletin ihtiyacı olan odun, kereste gibi levazımlarına gerektiğinde sorunsuzca ulaşabilmesi amacına matuftur.[163] Devlet, çeşitli işlerinde kullandığı odunun tedarik işini her yerden gerçekleştirebildiği gibi sınırları çok geniş olan Galata'dan da bu konuda destek almıştır.[164] İki hükümde ise Galata'da bulunan miri mahzen için ihtiyaç duyulan urganın hammaddesi olan kendirin tedariki çalışması görülmektedir.[165]

Mirî hizmetler içine dâhil edilebilecek bir konu da zahire hususudur. Buğday ve pirinç ticareti çok sıkı şartlara bağlanmış ve halkın temel besinlerinden olan bu ürünlere ihtiyaç duyulduğu zaman; kimin, ne zamana kadar, nasıl tedarik edeceği yine kurallar içinde düzenlenmiştir. İzinsiz bir şekilde bu ürünlerin taşımacılığına da müsaade edilmediği görülmektedir.[166]

2.2.9. Ticaret

Bu konuyla alakalı 13 adet hüküm olup %4,01 ile genel hükümler içerisinde kendisine yer bulmaktadır. Aslında diğer hükümlerde de yer yer ticari meselelerin varlığı görülebilmektedir. Ancak bu başlık altında doğrudan ticaretle alakalı hükümler ve bazı ürünlerin kaçakçılığı değerlendirilmiştir.

Farklı yerlerden İstanbul'a ve Galata'ya ticari ürün getiren gemiler dönerken de çeşitli ürünler taşımaktaydı. Götürecekleri bu ürünlerin İstanbul ve Galata'da az bulunan ürünler olması ticaretlerinin yasaklanmasına neden olmakta ve bu da devletin ticarette kendi halkını koruması için aldığı önlemi göstermektedir.[167] Aynı hükümde ayrıca silahların da ticaret ürünü olamayacağı belirtilmiştir.

Bir başka hükümde ticaret ürünü olan kumaşın (çuka) ithal olarak gelenlerinin esnaf arasında adil bir şekilde dağıtılmaması şikâyet konusu olmuştur. Bu olaya sebep olan Yahudilerin esnafı zarara uğratması sonucu devlet duruma el atmış, düzeni bozan

[162] BOA, MHM.d. 43, s. 42, h. 89.
[163] BOA, MHM.d. 43, s. 146, h. 263.
[164] BOA, MHM.d. 64, s. 172, h. 445; d. 49, s. 107, h. 368.
[165] BOA, MHM.d. 14/2, s. 832, h. 1208; d. 21, s. 24, h. 70.
[166] BOA, MHM.d. 6, s. 272, h. 577; d. 6, 272, h. 578; d. 6, s. 302, h. 643; d. 19, s. 21, h. 57.
[167] BOA, MHM.d. 43, s. 155, h. 279.

Yahudilerin âdet ve kanuna uymalarını istemiştir.[168] Burada devletin, ticaretteki adil düzeni sürekli kılmak adına fırsat eşitliği sağladığı, vatandaşın da bunu korumak istediği görülmektedir.

Ticaretin en yoğun olduğu iskelelerde gümrüklerle ilgili hükümlere rastlanmaktadır. Bazı gümrük çalışanlarının kanuna aykırı gümrük ücreti alıp gümrükle alakası olmayanları çalıştırdığı görülmektedir. Bu durum hem tacirlere hem de devlet gelirlerinin yok olmasıyla devlete zarar vermiştir. Hükümlerin ikisi Yahudilerle alakalı olup[169] buradan bu yüzyılda Galata'daki gümrüklerde Yahudilerin çalıştırıldığı anlaşılmaktadır.

Devletin, topraklarında rahatlıkla ticaret yapılabilmesini ve bu mal dolaşımından elde edeceği kazanımları kaybetmemesi adına tüccarları kefalet sistemi ile koruduğu görülmektedir. Buna göre, iki hükümden Venedik tüccarlarının Yahudi tüccarların mallarına el koyduğu, Venedik tüccarlarına kefil olan Venedik baylosundan da bu hakların iade edilmesinin istendiği anlaşılmaktadır.[170]

Ticaret başlığı içerisine dâhil edilen bir husus da bazı önemli ürünlerin yasal olarak alınıp satılmadan kaçakçılığının yapılmasıdır. Bu konuda daha çok temel besin maddelerinden biri olan buğdayın izinsiz şekilde ticaretinin yapıldığı ilgili yerleşimlerin kadılarına bildirilmiş olup bu suçu işleyenlere engel olunmak istenmiştir.[171] Ayrıca birçok ürünün hammaddesi olan gönün de takibi dikkatle yapılmaktadır. Belirlenmiş mahzenler dışında bu ürünü saklayanların hakkında gerekli işlemler yapılacağı söylenmiştir.[172] Kiremidin de aynı şekilde önem verilen bir ürün olduğu, yalnızca kereste kethüdası gözetiminde satışının gerçekleşmesinin istendiği anlaşılmaktadır.[173]

2.2.10. Galata Sarayı ve Acemi Oğlanları

II. Bayezid döneminde kurulan Galata Sarayı, acemi oğlanlarının eğitim gördüğü bir okuldur. Konuyla alakalı 12 hüküm tespit edilmiş olup, bu sayı tüm Galata hükümleri içerisinde %3,69'luk bir orana denk gelmektedir.

[168] BOA, MHM.d. 52, s. 338, h. 899.

[169] BOA, MHM.d. 47, s. 194, h. 453; d. 58, 284, h. 724.

[170] BOA, MHM.d. 27, s. 132, h. 310; d. 39, s. 103, h. 255.

[171] TSMK, K-888, vr. 65a-65b, h. 3; BOA, MHM.d. 58, s. 265, h. 675; d. 70, s. 188, h. 356; MHM.ZYL.d, nr. 5, s. 122, h. 374.

[172] BOA, MHM.d. 58, s. 78, h. 227.

[173] BOA, MHM.d. 74, s. 256, h. 668.

Hükümlerde Acemi oğlanlarının tamire ihtiyaç olan At Meydanı Sarayı'ndan Galata Sarayı'na nakledilmeleri ve gerekirse buraya ilave oda yapılıp kendilerine ek hoca verilmesi emredilmektedir. Bu konuda 1568 tarihinin ilk iki ayında gönderilen 4 hüküm vardır.[174] Bu hükümler şehremini, mimarbaşı ve Galata Sarayı Ağası'na hitaben gönderilmiştir. Ayrıca Galata Sarayı'nın tamirlik işi olduğunda Tersane-i âmireden işçi tedarik edildiği anlaşılmaktadır.[175]

Acemi oğlanları ile ilgili 1588 ve 1589 yıllarına ait hükümlerde[176] oğlanların kapıya çıkmak yani saray dışı bir göreve atanmak istedikleri görülmektedir. Hatta kapıya çıkarılmazlarsa firar etme ihtimallerinden söz edilmektedir.[177] Bir yandan acemi oğlanların kapıya çıktıklarında hizmet yerlerinin boş kaldığı, yetişmiş eleman kalmamasından dolayı hizmetin aksadığı, bunun için de yerlerine hemen yeni acemi oğlanlarının verilmesinin istendiği görülmektedir.[178]

Kimi zaman da acemi oğlanların kayıklarda görev yapanlarının, rençber gemilerine ve çevreye rahatsızlık verdiği, bunların bekçiler yardımı ile takip edilip Kaptan ve Galata kadısının gözetiminde engellenmesi istenmiştir.[179]

2.2.11. Sosyal Hayat

Bu konu başlığı altına Galata sosyal hayatı ile ilgili çeşitli hükümler dâhil edilmiştir. Bunlar 9 adet olup tüm hükümler içerisinde %2,78'lik bir orana denk gelmektedir.

Av yasağı, gayrimüslimlerin cami yakınlarında oturmalarının yasak olması, kendi içlerinde de tanınacakları şekilde giyinmeleri, şehirlerde gezici eğlencelerin yasak olduğu, esirlerin istenildiği gibi satılamayacağı, şehir içinde tulumlarla şarap taşıyanlar olduğu ve bunların fıçı kullanmaları gerektiği, din adamlarının kendi içlerinde seçilmiş patriği indirerek sosyal ve idari düzeni bozmaya çalıştıkları, Galata'daki Frenkler kilisesinden bir baş papazın Kudüs'e gidecek papaz heyetine katılmasına izin verilmesi gibi konular yer almaktadır.

[174] BOA, MHM.d. 7, s. 271, h. 764; d. 7, s. 314, h. 898; d. 7, s. 320, h. 918; d. 7, s. 318, h. 913.
[175] BOA, MHM.d. 31, s. 49, h. 126.
[176] BOA, MHM.d. 33, s. 69, h. 143; d. 64, s. 42, h. 113.
[177] BOA, MHM.d. 64, s. 142, h. 373.
[178] BOA, MHM.d. 55, s. 62, h. 111; d. 64, s. 44, h. 119.
[179] BOA, MHM.d. 19, s. 322, h. 652.

İlgili hükümlerden av yasağı emri[180] İstanbul, Galata, Haslar ve Üsküdar kadılarına hitaben gönderilmiştir. Bu işi herkesin yapamayacağı yalnızca çakırcıbaşının tezkere verdiği kişilerin yapabileceği belirtilmiş olup böylelikle düzensiz avın önüne geçilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Bir hükümde, Galata'da ikamet eden bir zimmi ve iki metropolitin eski bir patriki yasalara aykırı bir şekilde yeniden patrik yapmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Ancak bölgedeki cemaat ruhbanlarının bu kişileri şikâyetleri ile ihtilalcilerin yakalanarak hapsedilmeleri emri verilmiştir.[181] Burada düzensizlik çıkma ihtimalinden rahatsız olan vatandaşların devlet otoritesini korumayla sonuçlanan adımları görülmektedir.

Şarabın Müslümanlara değmesi istenmeyen bir haldir. Bir hükümde şarabın şehir içinde tulumlar ile taşındığı ve bu istenmeyen hâle sebebiyet verdiği görülmektedir. Defalarca tekrarlanan bu durum karşısında Müslümanların da şikâyetlerinin devam ettiği görülmüş, devlet de durumu önleyecek bir emir vermiştir.[182]

Birden fazla olan büyük şehir kadılarına gönderilen bir hükümde ise halkı eğlendirmek amacıyla bir grup tarafından kurulan salıncakların, çalınan müzik aletlerinin ve gayrimüslimlerin de açıktan yaptığı ayinlerinin yasak olduğu bildirilmektedir.[183]

Gayrimüslimlerin cami etrafında ikamet etmelerinin yasak olmasından dolayı oturdukları Cami-i Kebir yakınlarındaki evlerinden Tersaneye yakın yerlere taşınmalarının istendiği bir hüküm vardır. Bu emir ile farklı inançlara ve hayat şekillerine sahip toplumların yaşayışlarının birbirine etkileri ve zararları en aza indirilmek istenmiş olabilir.[184] Devletin öncelikli olarak Müslüman tebaasını sonra da hoşgörü ile zimmi tebaasını koruyup hepsini bir arada huzur içinde yaşatmak istediği anlaşılmaktadır.

Sosyal hayata dair bir hükümde ise Fransız elçisinin, bir ilâm ile Galata'daki Frenkler Kilisesi baş papazının ve Fransa Kralı'nın gönderdiği diğer papazlarla birlikte Kudüs'e gitmesi için izin istediği görülmektedir.[185] Bu hükümden Hac yolculuğu için Kudüs'e giden Hristiyanların İstanbul'da toplanarak burayı bir geçiş güzergâhı olarak kullandıkları, Galata'nın ve Üsküdar'ın da bu güzergâh üzerinde bulunduğu

[180] BOA, A.DVN.MHM.d. 933.3, s. 9, h. 17.
[181] BOA, MHM.d. 5, s. 553, h. 1517.
[182] BOA, MHM.d. 12, s. 630, h. 1196.
[183] BOA, MHM.d. 3, s. 98, h. 246.
[184] BOA, MHM.d. 5, s. 136, h. 319.
[185] BOA, MHM.d. 14/1, s. 551, h. 776.

anlaşılmaktadır. Emrin Galata kadısına ve subaşısına gönderilmesi ise bu grubun güvenliğinin devletçe sağlanmaya çalışıldığını göstermektedir.

2.2.12. Deniz Taşımacılığı

Galata, üç tarafı denizlerle çevrili bir yerleşim yeri olduğu için bu doğrultuda deniz ticaretinin yanında yolcu taşımacılığı ile de öne çıkmaktadır. Konuyla ilgili 8 hüküm tespit edilmiştir. Bu da tüm Galata hükümleri içerisinde %2,46'lık bir orana denk gelmektedir.

Bir hükümde Galata'daki peremecilerden toplanacak akçe konu edilmiştir. Bir tür vergi olması muhtemel bu akçelerin Galata kadısı ile Rumili beylerbeyliğine verilmesi istenmektedir.[186] Geri kalan 7 hükümde ise peremeciliğin yoğun olarak yapıldığı Haliç'te ve Boğaz'da; seferler, ücretler ve bu konularda yaşanan sorunlar görülmektedir. Hükümler Beylerbeyine, Vezire, Kaptan Paşa'ya, kadıya ve muhtesibe gönderilmiştir. Onlardan, yerleşik kanuna uyulması ve uymayanların uyarılması istenmiştir.[187] Kanunlara uymayanların asla peremeci olamayacakları da belirtilmiştir.[188] Konunun, bu kadar üst düzey idarecilere iletilmesinden ve kanuna uymayanların idam ya da küreğe verileceği tehdidinden de ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır.[189]

Tablo 8: Peremelerdeki Sorunlar

1. Peremelerin eskiden olduğu gibi geniş yapılmayıp dar ve uzun yapılması,
2. Peremelerin ince ve narin yapılmasından dolayı kötü hava koşullarına uygun olmadığı,
3. Peremelere kapasitesinden fazla sayıda yolcu alındığı bu yüzden de peremelerin battığı,
4. Peremelere binenlerden kanunda belirtilenden daha fazla akçe alındığı,
5. Kadın ve erkeğin karışık oturtulup kadınların rahatsız edildiği,

Hükümlerin 3 tanesinde[190] seferlerin nerelere, nasıl, ne zaman ve kaç akçeye yapıldığı görülmektedir. 1578 yılına ait konuyla alakalı ilk hükümde, ücretlerin kadimden beri aynı olduğu belirtilmiştir. Tablo 9'da ise 1592 yılına ait tarife görülmektedir. Bu tarifeden de ücretlerin değişmediği anlaşılmaktadır.

[186] BOA, MHM.d. 64, s. 2, h. 5.
[187] BOA, MHM.d. 62, s. 72, h. 158; d. 67, s. 200, h. 490.
[188] BOA, MHM.d. 35, s. 341, h. 869.
[189] BOA, MHM.ZYL.d. 3, s. 309, h. 796; MHM.d. 48, s. 10, h. 27; d. 51, s. 88, h. 272; d. 58, s. 202, h. 530.
[190] BOA, MHM.d. 35, s.341, h.869; d.62, s.72, h.158; d.67, s.200, h.490

Tablo 9: İstanbul'da Pereme Ücret Tarifesi (1592)

İstikamet	Kürek Sayısı	Ücreti
Muhtesip Çardağı'ndan Eyüp İskelesi'ne	6 kürekli pereme	5 Akçe
	4 kürekli pereme	4 Akçe
	2 kürekli pereme	3 Akçe
	Dolmuş ile	Yarım Akçe
Yemiş İskelesi'nden Kağıthane'ye	Limanlık olursa	10 Akçe
	Deniz yavuz olursa	15 Akçe
Muhtesip Çardağı'ndan ve Unkapanı'ndan Sütlüce'ye	----	3 Akçe
Muhtesip Çardağı'ndan ve Unkapanı'ndan Hasköy'e	4 kürekli pereme	3 Akçe
	6 kürekli pereme	4 Akçe
	Dolmuş ile	Yarım Akçe
Yemiş İskelesi'nden Okmeydanı İskelesi'ne meyyit götüren pereme	6 kürekli pereme	4 Akçe
	4 kürekli pereme	2 Akçe
Fener Kapısı'ndan Azap Kapısı'na	4 kürekli pereme	1 Akçe
	Dolmuş ile	1'er pula
Unkapanı'ndan Kasımpaşa'ya	4 kürekli pereme	1 Akçe
	Dolmuş ile	1'er pula
Azapkapısı'ndan Unkapanı'na at geçirmek	Eskiden	1 Akçe
	Şimdi	2 Akçe
	Basdırma zamanı	1 Akçe
Muhtesip Çardağı'ndan Yağ Kapanı'na	4 kürekli pereme	Yarım Akçe
	Başka olunca	2'şer pula
	Dolmuş ile	1'er mangıra
Balıkpazarı'ndan Galata'ya	Dolmuş ile	2 mangıra
	Başka olunca	Yarım Akçe
Fındıklı'dan Yemiş İskelesi'ne	4 kürekli pereme	2 Akçe
Balıkpazarı'ndan Tophane'ye	6 kürekli pereme	2 Akçe
	4 kürekli pereme	1 Akçe
	2 kürekli pereme	Yarım Akçe
Balıkpazarı'ndan Beşiktaş'a	Dolmuş ile	Yarım Akçe
	6 kürekli pereme	4 Akçe
	4 kürekli pereme	3 Akçe
Balıkpazarı'ndan Ortaköy'e	4 kürekli pereme	5 Akçe
	6 kürekli pereme	6 Akçe
Balıkpazarı'ndan Kuruçeşme'ye	Dolmuş ile	Yarım Akçe
	4 kürekli pereme	6 Akçe
	6 kürekli pereme	7 Akçe
Balıkpazarı'ndan Yenihisar'a	4 kürekli pereme	10 Akçe
	6 kürekli pereme	15 Akçe
	2 kürekli pereme	8 Akçe
Balıkpazarı'ndan İstinye'ye	6 kürekli pereme	25 Akçe
	4 kürekli pereme	20 Akçe
Balıkpazarı'ndan Üsküdar'a başka pereme ile	6 kürekli pereme (gidiş)	10 Akçe
	4 kürekli pereme (dönüş)	8 Akçe
	2 kürekli pereme	6 Akçe
	Seyire gidenler yemek verirse 6 kürekli pereme	30 Akçe
	Seyire gidenler yemek vermezse 6 kürekli pereme	40 Akçe
	Seyire gidenler yemek vermezse 4 kürekli pereme	20 Akçe

2.2.13. Suyolları

Suyollarıyla ilgili 8 hüküm bulunup bunların tüm Galata hükümleri içerisinde %2,46'lık bir orana denk geldiği görülmektedir. Hükümler incelendiğinde, genel olarak suyollarına zarar verici faaliyetlerin varlığı görülür. Suyollarının üzerinde tarımsal işlerin ve binaların yapılması ile suyun azaldığı ya da çeşmelerin iş göremez olduğu bu hükümlerden anlaşılmaktadır.[191] Suyollarının yakınlarına yapılan tuvaletlerin kaldırılması da halk sağlığının korunması için verilen bir emirdir.[192]

Suyollarının ve suyolu kemerlerinin tamiri için malzemeye ve ayrıca işçilere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.[193] Bir hükümde ise İstanbul, Galata ve Üsküdar'da yaşayan gayrimüslimlerin cizyelerini Üsküdar'daki Câmi'-i Şerîf ve İmâret-i âmire vakfına vermeleri istenmiştir. Böylece vakfın suyollarının tamirinden sorumlu olup diğer vergilerden muaf tutuldukları bildirilmiştir.[194]

Suyun büyük bir ihtiyaç olduğu göz önüne alındığında izinsiz bir şekilde evlerde kullanılmasına da devletin her bölgesinde rastlanabilmekteydi. Galata hükümlerinde de görülen bu durumun sorumlularının detaylıca araştırılması istenmiştir.[195]

2.2.14. Yahudi Mezar Yerleri

Galata hükümlerinde bu konuyla alakalı 7 adet hüküm olup tüm hükümler içerisinde %2,15'luk orana denk gelmektedir. İlgili hükümlerin çoğunda, İstanbul'un fethinden beri Yahudilere tahsis edilen Kasımpaşa'daki mezar yerlerinin sorun olduğu görülmektedir. Müslümanların buralara evler yaptığı, Yahudi mezar taşlarını yerinden çıkarıp kendi işlerinde kullandığı ve taşlara zarar verdikleri bildirilmiştir. Müslümanlar da taşların büyük olması nedeniyle hırsızların geceleyin arkalarına saklanıp tehlike yarattığını söylemişlerdir. Bundan dolayı taşların daha derine gömdürülmesi emri verilmesine rağmen Yahudiler bunun âdetlerine aykırı olduğunu öne sürerek taşları eski haline getirmişlerdir.[196] Bu çekişmeli hâl, sorunun çözümünde üst düzey idarecilerin araya girmesine sebep olmuştur. Kimi zaman sorun halledilmiş gibi görünse de konu hakkındaki hükümler problemin devam ettiğini göstermektedir.

[191] BOA, MHM.d. 12, s. 570, h. 1086; d. 40, s. 221, h. 495; d. 47, s. 12, h. 30.
[192] BOA, MHM.d. 7, s. 558, h. 1575.
[193] BOA, MHM.d. 35, s. 100, h. 250; d. 35, s. 128, h. 328.
[194] BOA, MHM.d. 73, s. 240, h. 559.
[195] BOA, MHM.d. 66, s. 32, h. 70.
[196] BOA, MHM.d. 49, s. 31, h. 111; d. 49, s. 139, h. 461; d. 55, s. 34, h. 66; d. 62, s. 157, h. 347; d. 62, s. 162, h. 358.

Bazen de Yahudilerin hak iddia ettikleri kimi yerlerin kayıtlarda kendilerine ait olmadığı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak Yahudilerin, yerleşmiş oldukları ve hak iddia ettikleri bu yerlerden kendilerine haksızlık yapılmadan uzaklaştırıldıkları görülmüştür.[197]

Son bir hükümde ise Yahudilere Kâğıthane civarından verilen bir mezar yerinin Sultan Bayezid Han Evkafına ait olduğunun ortaya çıkmasına rağmen yine de kifayet miktarı alanın sınırları çizilerek ve bazı alametler koyularak kendilerine tayin edilmesi emredilmiştir.[198] Burada devletin önceki fermanı gereğince mezar yeri verdiği Yahudileri mağdur etmemek için varsa mezarlarını taşıtmayıp kifayet miktarı yer verdiği anlaşılmaktadır.

2.2.15. Sefer Yükümlüleri

Sefer konulu 6 hüküm vardır. Galata hükümleri içinde %1,85 oranına denk gelmektedir. Seferle ilgili olan 6 hükmün tamamı da 1594 ve 1595 yıllarına aittir. Söz konusu hükümler seferden izinsiz dönenler, sefere katılmayanlar ve kaçanlar hakkındadır.[199] Bu gibi kimselerin cezalarının en ağır şekilde verilmesi emredilmiştir. Ayrıca sefer için Galata'dan işçi ve işçilerin yol ücretlerinin gönderilmesiyle ilgili hükümler de vardır. Sefer zamanı Galata'dan olduğu gibi tüm Osmanlı topraklarından da bu konularda destek alınmıştır.[200]

2.2.16. Alacak-Verecek Meseleleri

Galata ile ilgili hükümlerden 5 hükmün bu konuyla doğrudan ilişkisi olup tüm hükümler içerisinde de bu oranın %1,54 olduğu görülmüştür. Hükümlerde, devlete olan borçların ödenmesinin öncelik olmasından dolayı kişinin genelde ölüm sebebiyle mallarına el koyulup kalanının da varislerine iade edildiği görülmektedir.[201] Ayrıca devlet adamlarına olan borçların, borçlunun borcuna karşılık olan ve ulaşılabilecek mallarına el koyularak ödendiği anlaşılmaktadır.[202] Son olarak, tüccarların borçlarını vermemeleri durumunda kefillerinden bu borcun tahsil edilmesi ticarette büyük bir güven ortamı oluşturmaktadır.[203]

---

[197] BOA, MHM.d. 58, s. 111, h. 303.
[198] BOA, MHM.d. 48, s. 114, h. 305.
[199] BOA, MHM.d. 72, s. 14, h. 13; d. 72, s. 123, h. 239; d. 73, s. 36, h. 86; d. 73, s,506, h. 1107.
[200] BOA, A.DVN.MHM.d, nr. 934.1, s. 11, h. 28; MHM.d. 74, s. 60, h. 190.
[201] BOA, MHM.d. 3, s. 276, h. 805; d. 36, s. 205, h. 549.
[202] BOA, MHM.d. 3, s. 237, h. 675.
[203] BOA, MHM.d. 28, s. 83, h. 198; d. 34, s. 129, h. 279.

3. SONUÇ

Bu tezde, 16. yüzyılda Galata'nın Mühimme defterlerine yansıyan durumu, tespit edilen 330 hüküm ışığında incelenmiştir. Hükümler içerisinde Galata'nın toplumsal, askerî, iktisadi ve dinî konulardaki durumu bizlere o dönem Galatasının bir çerçevesini çizmiştir.

Galata, göç alan ve yoğun ticaretin olduğu bir yerleşimdir. Ayrıca stratejik askerî üretim merkezlerinin bünyesinde olması dolayısıyla da insan sirkülasyonu oldukça yüksektir. Mühimme defterlerinde en fazla asayiş ve buna bağlı olarak da güvenlik konularında hükümlerin tespit edilmesi buna bağlı olmalıdır. Asayişten sonra en çok hükmün et iaşesi ve buna bağlı sektörler konusunda olması Osmanlı idaresinin önceliklerini yansıtacak mahiyettedir. Bazı emirler ise Galata'nın kendisine has konumu ve barındırdığı kurumlarla ilgilidir. Donanma, Tersane, Galata Sarayı ve Acemi oğlanları başlığı altında toplanan emirler bu kapsamda değerlendirilebilir. Ticaret, mali işler ve mirî hizmetler gibi konuların olduğu hükümlerde Galata'nın ekonomik olarak gelişmiş, ihtiyaç duyulan birçok ürüne sahip olduğu ve bu ürünlere kolaylıkla ulaşılabilir bir yer olduğu anlaşılmaktadır.

Toplamda 16 başlık altında incelenen Galata konulu tez; değerlendirme kısmı boyunca hükümlerin kendi içinde de ayrılmasıyla sağlıklı bir incelemeye tabi tutulmaya çalışılmıştır. İstatistik ve tablolarla da bazı verilerin daha iyi anlaşılması yoluna gidilmiştir. Eklerde ise Galata'ya ait haritalarla bölgenin eski dönemlerdeki hâli gösterilmeye çalışılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Arşiv Kaynakları

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivleri (BOA)

A.DVNS.MHM.d. 3, d.5, d.6, d.7, d.9, d.10, d.12, d.14/1, d.14/2, d.16, d.17, d.18, d.19, d.21, d.22, d.23, d.24, d.26, d.27, d.28, d.29, d.30, d.31, d.32, d.33, d.34, d.35, d.36, d.38, d.39, d.40, d.41, d.43, d.44, d.46, d.47, d.48, d.49, d.51, d.52, d.53, d.54, d.55, d.56, d.58, d.59, d.60, d.61, d.62, d.63, d.64, d.65, d.66, d.67, d.68, d.69, d.70, d.71, d.72, d.73, d.74

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 1, d.2, d.3, d.4, d.5, d.6, d.15, d.16

A.DVN.MHM.d. 932, d.932.1, d.932.2, d.933, d.933.1 d.933.2, d.933.3, d.934, d.934.1, d.934.2, d.934.3

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi

TSMA, E-12321

Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi

TSMK, K-888

2. Kaynak Eserler ve Yayımlanmış Belgeler

3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560), T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:12, Ankara 1993.

5 Numaralı Mühimme Defteri (973/1565-1566) Özet-İndeks, T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:21, Ankara 1994.

6 Numaralı Mühimme Defteri (972/1564-1565) Özet-Transkripsiyon-İndeks, T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:28, Ankara 1995.

7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569), T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:37, Özet-Transkripsiyon İndeks, Cilt 1, Ankara 1998.

7 Numaralı Mühimme Defteri (975-976/1567-1569), T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:37, Özet-Transkripsiyon İndeks, Cilt 2, Ankara 1999.

12 Numaralı Mühimme Defteri (978-979/1570-1572), T.C Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu:33, Özet-Transkripsiyon ve İndeks, Cilt 1-2, Ankara 1996.

ACAR, Aydın, *74 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.121-241)*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2015.

AKÇELİK, Erhan, *39 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-118)*, T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

ALTI, Aziz, *22 Numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981/m.1573) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.215-351)*, T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2013.

ASLAN, TELHAN, *30 Numaralı Mühimme Defteri [s.248-370] (Transkripsiyon, Belge Özetleri ve Dizin),* T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2016.

ATICI, Mehmet Ali, *Mühimme Defteri-61 (994-995/1586-1587) Metin-Tahlil, (Sayfa 1-100, Hüküm 1-243),* T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1997.

AYDIN, Yasemin, *24 Numaralı Mühimme Defteri'nin Özet, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.280-408*), T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2014.

AYTAÇ, Reyhan, *66 Numaralı (H.997-998/M.1589-1590) Mühimme Defteri, İnceleme-Metin*, T.C Marmara Üniversitesi, Türkiyat araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

BAYRAK, Serpil, *16 Numaralı Mühimme Defteri'nin (238-394) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi,* T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* Erzurum 2016.

BAYRAMOĞLU, Ömer, *73 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (s.277-433),* T.C. Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2018.

BİNGÜL, Harun, *Mühimme Zeyli Kataloğu'ndaki 5 Numaralı Defterin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi,* T.C. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2002.

BOSTANCI, Muharrem, *19 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin),* T.C İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.

CANPOLAT, İbrahim, *72 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s.160-320)*, T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

ÇAĞLIKEÇECİGİL, Hatice, *24 Numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981-982/m.1573-1574 1-80s.) Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi,* T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2014.

ÇAKIR, İbrahim Etem, *10 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.179-356) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez Çalışması, Erzurum 2006.

ÇELİK, Sıtkı, *21 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin),* T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* İstanbul 1997.

ÇİÇEK, Fatih, *69 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (169-336),* T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* Erzurum 2011.

DÖŞEMETAŞ, *Ömer, 27 Numaralı Mühimme Defteri'nin Özet, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.1-140),* T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2014.

DENGİZ ÖKKE, Aylin, *Mühimme defterlerinde kayıtlı Avrupalı hükümdarlara gönderilmiş Nâme-i Hümâyûnlar (1545-1696)*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2020.

EREN, Yunus, *34 Numaralı ve h.986/1578 Tarihli Mühimme Defteri (s.1-164) "İnceleme-Metin",* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.

GÜNAY, Musa, *55 Numaralı Mühimme Defteri*, T.C. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.

İZGİ, Şuayib, *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri (s.201-400) Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

KAHVECİ, Gülay, *29 Numaralı Mühimme Defteri (984/1576) (Tahlîl-Özet Transkripsiyon),* T.C İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1998.

KAR, Serdar, *63 Numaralı Mühimme Defteri, (995-996/1587-1588) Özet ve Transkripsiyon,* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.

KARABABA, Meltem, *50 Numaralı Mühimme Defteri (991-993/1583-1585) Değerlendirme-Transkripsiyon (s.1-80)*-Dizin, T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.

KARABIYIK, Bayram, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (221-291),* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012.

KARACA, Mustafa, *68 Numaralı Mühimme Defteri, (Tasnif-Transkripsiyon),* T.C. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Master Tezi, Ankara 1999.

KARATAŞ, Osman, *3 Numaralı Mühimme Zeyli Rebiülevvel-Cemâziyelevvel 984/ Haziran- Ağustos 1576 (S.176-351)*, T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2010.

KARVAR, Şeyda, *23 Numaralı ve 1573-1574 Tarihli Mühimme Defteri s.282/352 (Özet-Transkripsiyon-Dizin),* T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

KAYA, Muhammed Samet, *69 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (1-168),* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

KAYGUSUZ, Zülfiye, *10 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.1-178) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez Çalışması, Erzurum 2006.

KILIÇ, Ahmet, *23 Numaralı ve 1573 Tarihli Mühimme Defteri s.1/86 (Özet-Transkripsiyon-Dizin),* T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

KIRAYİT, Yunus, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (1-120),* T.C. Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2017.

MUMCU, Esra, *Tersane Zindanı,* Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir 2016

NACAK, Süleyman, *34 Numaralı Mühimme Defteri h.986/1578 Transkripti ve Değerlendirmesi (s.164-326),* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2011.

OK, Tuğba, *23 Numaralı ve 1573-1574 Tarihli Mühimme Defteri s.221/281 (Özet-Transkripsiyon-Dizin),* T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

OKUMUŞ, Osman, *Hicri 1000-1001/1592-1593 Tarihli 6 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri (Özet-İnceleme-Metin),* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013.

ÖZER, Hülya, *23 Numaralı ve 1573-1574 Tarihli Mühimme Defteri s.156/220 (Özet-Transkripsiyon-Dizin)*, T.C. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2018.

PAŞAZADE, Orhan, *9 Numaralı Mühimme Defteri (977-978/1569-1570) Özet ve Transkripsiyon*, T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* İstanbul 2006.

SAKARYA, Sevilay, *43 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H.988/M.1580) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.1-108),* T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2014.

SEVİLMİŞ, Özgür, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (153-220),* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012.

SÖNMEZ, Ferdi, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (434-590),* T.C. Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2019.

ŞAHİN, Rahman, *22 Numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981/m.1573) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.1-107),* T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* Kayseri 2014.

ŞAHİN, Zafer, *72 Numaralı Mühimme Defteri, (H.1002-1003) (vr.231-473*), T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

ŞENER, İlkay, *16 Numaralı Mühimme Defteri'nin (s.1-119) Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2015.

TANRIVERMİŞ, Abdullah, *72 Numaralı Mühimme Defteri, (H.1002-1003) (VR.1- 230),* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

TAŞKESENLİOĞLU, Cihat, *74 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-117),* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2012

TENEŞ, Özge, *33 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-190),* T.C. Atatürk Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2019.

TORUN, Murat, *III Numaralı (H.983-984/1575-1576) Tarihli Mühimme Zeyli Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (S.1-175),* T.C. Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014.

UĞURLU, Muhammed, *73 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (s.121-276),* T.C. Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bitlis 2018.

ÜLKER, Hikmet, *51 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin),* T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1996.

YAZICI, Fatime, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (1-154),* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2010.

YAZICI, Murat, *39 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.119-240),* T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

YILDIZ, Cevat, *Mühimme Defteri-60 (Sayfa 209-314, Hüküm 492-942; Tarih 993-994/1585-1586) (Tahlil-Metin),* T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1998.

YILMAZ, Betül, *47 Numaralı Mühimme Defteri (H.990/M.1582) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.133-266),* T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2019.

YILMAZ, Ebru, *47 Numaralı Mühimme Defteri (H.990/M.1582) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.1-133),* T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2019.

YILMAZ, Özdemir, *72 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s.1-159),* T.C. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2013.

YÜCE, Oğuzhan*, 59 Numaralı Mühimme Defteri'nin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi,* Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2007.

YÜCEL, Kazım Kürşat, *18 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin),* T.C. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*,* İstanbul 1996.

YÜKSEL, Teslime, *22 Numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981/m.1573) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s.108-214*), T.C. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2014.

3. Araştırma ve İnceleme Eserler

ALTINAY, Ahmet Refik, *Eski İstanbul (1553-1839)*, İstanbul 2023.

AND, Metin, *16.Yüzyılda İstanbul-Kent, Saray, Günlük Yaşam*, İstanbul 2023.

ARSEVEN, Celal Esad Arseven, *Eski Galata ve Binaları,* İstanbul 1989

BAREILLES, Bertrand, *İstanbul'un Frenk ve Levanten Mahalleleri Pera-Galata-Banliyöler*, İstanbul 2003

BOYAR, Ebru, FLEET, Kate, *Osmanlı İstanbul'unun Toplumsal Tarihi*, İstanbul 2014

BULUNUR, Kerim İlker, *Osmanlı Galatası (1453-1600)*, İstanbul 2014.

DAYIOĞLU, Server, Galata Mevlevihanesi, Ankara 2003.

EROĞLU, Özkan, *Suriçi Galata*, İstanbul 2016.

EVLİYA Çelebi hzr. Seyit Ali Kahraman, Evliya Çelebi Seyahatnamesi: İstanbul, İstanbul 2018.

EYİCE, Semavi Eyice, *Yabancıların Gözüyle Bizans İstanbul'u,* İstanbul 2021.

EYİCE, Semavi, “Galata Kulesi”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, XIII, 1996, 313-316.

EYİCE, Semavi, ”Galata”, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, III, 1994, 348-355.

İNALCIK, Halil, ARI, Bülent, “Türk-İslam-Osmanlı Şehirciliği ve Halil İnalcık’ın Çalışmaları”*, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi,* III, (2005), s.27-56

KÜTÜKOĞLU, S. Mübahat, “Mühimme Defteri”, *Türkiye Diyanet İslam Ansiklopedisi,* XXXI, Ankara 2020.

MANTRAN, Robert, *16. Ve 17. Yüzyılda İstanbul’da Gündelik Hayat*, İstanbul 1991.

MARMARA, Rinaldo, *Osmanlı Başkentinde Bir Levanten Semti Galata-Pera,* Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2021.

ÖZ, Mehmet, “İstanbul Nüfusu: Fetihten XVIII. Yüzyıl Sonlarına Kadar”, *Antikçağ’dan XXI.Yüzyıla İstanbul Tarihi*, C.III, İstanbul 2015.

REFİK, Ahmet, *On altıncı Asırda İstanbul Hayatı (1553-1591)*, İstanbul 1935.

TEKİN, Oğuz, “Eskiçağ’da İstanbul Topoğrafyası”, *Antikçağ’dan XXI.Yüzyıla İstanbul Tarihi*, C.I, İstanbul 2015

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.I, Ankara.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C.II, Ankara.

ÜÇEL AYBET, Gülgün, *Avrupalı Seyyahların Gözünden Osmanlı Dünyası ve İnsanları [1530-1699],* İstanbul 2018.

HÜKÜM ÖZETLERİ

TSMA, E.12321, vr.17b, h.36

İstanbul muhtesibine: Kayıtlı olan celeblerin İstanbul'a ne kadar ve hangi kadılıklardan koyun getirdikleri ayrıca İstanbul, Galata ve Eyüp kasaplarına ne kadar koyun verildiğinin detaylıca not alınması hakkında.

E.12321, vr.10a, h.17

Galata emini olan Hüseyin Beg'e: Hazinedârbaşı olan Çerçiş'in vefat etmesi ile bu görevin Galata emini Hüseyin Bey'e verilmesi hakkında.

E.12321, vr.10a, h.18

Hayreddin Paşa'ya: Dış hazinedârbaşı Çerçiş'in vefat etmesi ile bu işe Galata emini Hasan'ın, Galata emanetinin de boş kalması ile bu göreve Galata kâtibi Hüseyin'in ve boş kalan Galata kitâbeti görevine de eski mukataat nâzırı Hüsrev'in tayin edilmesi hakkında.

E.12321, vr.10a-b, h.19

Galata kâtibi olan Hüseyin'e: Yeni Galata emini olan Hüseyin'in her işini Cezayir beylerbeyisi Hayrüddin ile yapıp miri mahzen ve Donanma-ı hümâyûnda kullanılacak ağaç ve kerestelerin her birini de kayıt altına alması hakkında.

E.12321, vr.10b, h.20

Eski mukataat nazırı olan Hüsrev'e: Hüsrev'e Galata eminliğinin kitabetinin verilmesi ve her işini Cezayir beylerbeyisi Hayrüddin ile yapması hakkında.

E.12321, vr.79b-81a, h.182

Hayrüddin Paşa'ya: Hayrüddin Paşa'nın yüz kıta geminin malzemelerini tedarik ederek mevsimine kadar hızlıca ve en az masrafla yaptırması, yirmi bin küreği tedarik ettirmesi ve tüm bunların ücretinin gaza malından karşılanması hakkında.

E.12321, vr.120b, h.296

Yeniçeri ağasına: Galata'da oturan Hace Kemal ve Venedikli gayrimüslimin davalarının görülmesi için saraya getirilmeleri hakkında.

E.12321, vr.103a, h.246

Gelibolu kadısına: Galata'da hassa harç emini olan Ramazan'ın vefatı ile defterlerini tutan naibin vakit kaybetmeden saraya getirilmesi hakkında.

E.12321, vr.158a-158b, h.393

Siroz kadısına: Mora'daki devlet gelirlerinin tahsil edilmesinde yaşanan sorunları tespit etmek üzere daha önce müfettiş tayin edilen Galata kadısının yerine Siroz kadısının görevlendirilmesi hakkında.

TSMK, K-888, vr.65a-65b, h.3

Cezâyir Beylerbeyine: Galata'da bulunan Donuz Kapısı kapıcısının gemisinde yasak olan buğdayın bulunduğu ihbarının gelmesi ile gözaltına alınmaları, zanlıların ve onları tanıyanların da bu durumu reddetmesi hakkında.

K-888, vr.212b, h.1

Galata eminine: Kaybolan tutuklu voynuklardan ele geçen on tanesinin Sefer-i hümâyûn gemilerine kürek çekmek üzere mühürlü belge ile gönderilmeleri hakkında.

K-888, vr.216a, h.3

Galata eminine: Hassa sarraclarından kürek cezasına çarptırılanların mühürlü belge karşılığında donanmaya teslim ettirilmeleri hakkında.

K-888, vr.228b, h.1

Galata eminine: Rodos muhafazası için donanmanın vakit kaybetmeden tamamlanması ve gönderilmesi, gönderilince de yazılı olarak haber edilmesi hakkında.

K-888, vr.234a, h.1

İstanbul hassa harç eminine/Galata voyvodasına: Tersaneye kürek ihtiyacı hâsıl olduğu, ertelenmeden küreklerin hazırlanıp gönderilmesi hakkında.

K-888, vr.234a, h.2

Yeniçeri ağasına: Tersanede kürek bittiği için odun gemisi ya da miri gemi ile veyahut navlun ile yenilerinin getirtilmesi hakkında.

K-888, vr.236a, h.2

Galata eminine: Kürek cezasına çarptırılan yedi adet suçlunun yerlerine ulaştıklarına dair onlarla gönderilen görevlilere temessük verilmesi hakkında.

K-888, vr.236a, h.3

Galata emini Hüsrev'e: İpsala'da kürek cezasına çarptırılmış olan kuyumcu Hüsrev'in kendisini getirenlere temessük verilmesiyle küreğe konulması hakkında.

K-888, vr.242b, h.2

Galata eminine: Hizmetten kaçan elli adet voynukun küreğe konulmak üzere Galata'ya gönderilmeleri ve teslim eden görevlilere temessük verilmesi hakkında.

K-888, vr.245b, h.4

Galata eminine: İskenderiye'den mermer direk getirmek üzere gemilerin gidip gitmediğinin gittiyse ne zaman gittiğinin acilen öğrenilmesi hakkında.

K-888, vr.246b, h.2

Galata eminine: Bursa kadısının gönderdiği mektupta Bursa'da tutulan kullâb (kalpazanlar) taifesinden kaç nefer teslim edildiğinin bildirilmesiyle temessüklerinin alınıp küreğe konulmaları hakkında.

K-888, vr.275b, h.1

Mehâyif teftişine irsal olunan Süleyman Bey'e: İpsala'da kuyumcu Hüsrev'in kürek cezasına çarptırılmasının, halkın kendisi hakkındaki şikâyetlerinin aslının araştırılması ve üzerinde mal olup olmadığının soruşturulması hakkında.

K-888, vr.374b, h.1

Midillü Sancak Bey'ine: Galata'da yapılan kadırga gemileri için marangoza ihtiyaç olup acilen Midillü ve Movlova kazasından gemi yapım işinde başarılı toplam altmış marangozun isimleri ve malzemeleriyle bulunup getirtilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.d.3, s.98, h.246

İstanbul, Bursa, Haslar ve Galata kadısına: Bazı kimselerin şehirlerde gezerek bayramlarda ve sair vakitlerde salıncaklar kurup davul, zurna gibi müzik aletleri

çalmasının ve halkın oyunlarla meşgul edilmesinin dinen uygun olmayıp bu gibi eğlence yerlerine ve bazı gayrimüslimin açıkça yaptığı ayinlerine engel olunması hakkında.

d.3, s.237, h.675

Sakız beylerine: Vezir Rüstem Paşa'ya borcu olan Galata tacirlerinden Zorzo'nun Sakız'daki kalay ve bakkamının borcuna karşılık vezir Rüstem Paşa'nın adamlarına teslim edilmesi hakkında.

d.3, s.257, h.744

Galata kadısına: Yahudi, Frenk ve Nasara taifesindeki esirler arasında serbest bırakılmış esir ya da yaşlı kadın varsa asla ehl-i İslam'a satılmaması ve istihdam edilmemeleri, ellerinde bu konuya cevaz gösteren hüküm olsa dahi o kişilerin hükümleriyle Südde-i Saadet'e gönderilmeleri, esirlere aksini yapanların da idam edileceği hakkında.

d.3, s.272, h.788

Galata kadısına: Galata'da yanmış olan evler yenilenirken saçak yaptırılmayıp kerpi ile yaptırılması hakkında.

d.3, s.276, h.805

Fransa Padişahı'na nâme-i hümâyûn: Galata tacirlerinden Jorji'nin varislerinin, Jorji'nin ölmeden önce Osmanlı Devleti'ne gönderdiği ticaret gemisindeki mallarına el konulduğu şikâyeti ile malların bir miktarının bazı kişilere ve Hassa-i hümâyûna olan borcuna karşılık alındığı, kalan miktarın vekili Pavlo ile Fransa'ya gönderildiği hakkında.

d.3, s.377, h.1119

Üsküp sâbık kadısı Mevlânâ Muslihiddin'e: Galata'da Ayasofya Evkafından olan ev, han ve mahzenlerin kiracılarının mülkiyet hakkı iddia etmeleri üzerine ilgili yerin vakıf defterinde incelenerek vakfa ait olan yerlerin kişilerden alınması ve vakfa ait yerlerin yazılıp gönderilmesi hakkında.

d.6, s.130, h.274

İstanbul ve Galata kadılarına: Donsançoya isimli kaptanın getireceği yüz elli nefer Müslüman esir, beş yüz bin akçe, elli bin dört yüz otuz üç sikke filori ve kumaşa kefil

olan Filordin baylosu Elparanco'nun sözünü tutması karşılığında kefaletten azad olup kimsenin kendisini rahatsız edemeyeceği hakkında.

d.6, s.228, h.492

İstanbul kadısına: Galata'da bulunan Tülbentci Hüsam Mahallesi'nde evi olan Davud adlı sipahinin evini hayatta iken Medine fukarası için vakfettiğini ve bu vakfiyyetine hükmolunup varislik iddiasında bulunanların dikkate alınmaması hakkında.

d.6, s.272, h.577

Mısır beylerbeyisine, İskenderiye ve Reşid kadılarına/ Abdullah oğlu Davud ve Ahmed bin Pir Dede reislere: Ellerinde emr-i şerif olmayan karamürsel ve küçük gemilere Mısır'dan pirinç verilmeyip Mısır'dan pirinç almaya gelen Galata'da sakin Ali bin Abdullah Reis'in gemisine pirinç verilip kefili ile belli bir vakte kadar bu pirinci İstanbul'daki Donanma-i hümâyuna yetiştirmesi hakkında.

d.6, s.302, h.643

Varna/Aydos/Karinabad/Ahyolu/Prevadi kadılarına: İstanbul'daki Sultan Selim Cami ve imareti evkafına bağlı Varna, Galata ve Ergene mukataalarında ne kadar buğday varsa acilen Donanma-i hümayûn için iskelelere gönderilip gemilerle İstanbul'a getirilmesi hakkında.

d.6, s.272, h.578

Rodos Bey'ine: Mısır'a giden ve Mısır'dan gelen karamürsel gemilerinin yakalanması emri yürürlükte olmakla beraber, İstanbul ve donanma için Mısır'dan pirinç almaya giderken ellerine emr-i şerif verilen reislerin gemilerine müdahale olunmaması hakkında.

d.6, s.350, h.745

İstanbul'dan Beç sınırına varınca yol üzerinde olan kadılara: Galata'da oturan zimmi darende Yamko'nun bazı işleri için Beç elçileriyle Beç'e gidip gelmek istemesi ve yol üzerinde kendine, adamlarına ve hayvanlarına dokunulmaması için eline hüküm-i şerif verilmesini istemesi ve talebi doğrultusunda geçeceği yerlerde zimmiye dokunulmaması hakkında.

d.6, s.356, h.765

İstanbul'dan Komoron'a varınca yol üzerinde olan beylere ve kadılara: Beç Kralı elçisi Mikel'in Galata'da olan eşinin kendisiyle birlikte ülkesine dönmesi için icazet-i şerife talep etmesi ve yol boyunca kendisine kimsenin müdahale etmemesi hakkında.

d.6, s.418, h.881

Vezir Mustafa Paşa'ya: Donanma ile sefere katılan hassa reislerinden Yahya ve yoldaşları olan Galata reislerine seferden sonra Cezayir'de bulunan ailelerini getirmeleri için icazet-i şerife verilmesi hakkında.

d.6, s.466, h.1005

Piyale Paşa'ya: Moton caniblerinde derya muhafazası hizmetiyle görevlendirilen Hassa Galata reislerinden Hüseyin Reis'in gemisine konulan suçlulardan zaptı mümkün olmayanların Donanma-ı hümayuna alınıp yerine Anadolu kürekçilerinden verilmesi hakkında.

d.6, s.554, h.1200

İstanbul kadısına: Galata kadısının mektubu ile Sulumanastır'daki Ermeni kilisesi keşişlerinin, eski keşişhanelerinin yanına bir keşişhane daha yapıp burada içkili, sazlı-sözlü âlem yapmaları ve Abdi Çelebi Mescidi cemaatindeki Müslümanları rahatsız ettiklerinin şikâyeti, sonradan yapılan keşişhanenin yıkılıp eski keşişhanede dahi Müslümanları rahatsız edici davranışlardan kaçınarak şarap içtirilmemesi hakkında.

d.6, s.576, h.1264

İstanbul kadısına: İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeni Kilisesi yakınlarında bulunan bodrumun içinden geçen ve eskiden beri kullanılan bir umumi yol olduğu, Luka adlı şahsın bu bodrumun girişine ev yapması sonucu yolun kullanılamayıp ahalinin gitmek istediği hamama yolunu uzatarak gittiği, sıkıntı içinde olan ahalinin şikayetiyle durumun şahitlerle birlikte Galata kadısı Mevlâna Hüsrev'in de yerinde incelemesi sonucu evin yıktırılması ve yolun tekrar keşfedilmesi hakkında.

d.5, s.121, h.281

Galata kadısına: Galata haricinde Sultan-gîr Cami mahallesindeki halkın şahitlerle birlikte şikâyetçi oldukları ahlaksız kadınları mahalleden uzaklaştırmak istemeleri, bu

kadınların evlerinin cebren satılarak kendilerinin de başka yere sürgün edilmeleri hakkında.

d.5, s.136, h.319

Ayasofya evkafı mütevellisi Ahmet'e: Galata'da Cami-i Kebir mahallesindeki Cami-i Şerife bitişik Ayasofya evkafına ait harap evlerde gayrimüslimlerin kaldığı ancak cami yakınlarında gayrimüslimlerin oturmasının yasak olmasından dolayı Tersane civarına taşınmaları gerektiği ve vakıf için yararlı olanın hesaplanarak Cami-i şerif yanındaki harabe evlerin bazısının satılması ve yerlerinin de mukataaya verilmesi hakkında.

d.5, s.288, h.742

Saruhan Sancağı kadılarına: Galata'daki gemilere mühim olan yelken bezi ihtiyacı için hükm-i şerif ve ücretlerinin gönderildiği, Nevrûza (21 Mart) kadar vakit kaybetmeden yelken bezlerinin gönderilmesi hakkında.

d.5, s.293, h.758

Saruhan Sancağı kadılarına: Galata'daki hassa kadırgalarına ücreti mukataalardan verilip alınan yelken bezinin ve palanka bezinin Nevrûzdan (21 Mart) önce acilen gönderilmesi hakkında.

d.5, s.308, h.802

Merhûm Sultan Selim Han medresesi müderrisine: Galata hassa harc emini olan Mehmed'in görev süresince olan muhasebesinin görülmesi için tayin edilen kaptan Piyale Paşa, Anadolu defterdarı Hasan ve hukuki mevzular için de Sultan Selim Han Medresesi müderrisinin tayin edilmesi hakkında.

d.5, s.364, h.956

Cezayir-i garb Beylerbeyisine: Eski Galata emini Mehmed'in muhasebesi görülürken Yahya reise yok ettiği kâfirler için verdim dediği bedel akçesinin miktarının öğrenilip Südde-i saadete bildirilmesi hakkında.

d.5, s.546, h.1496

Nişân-ı hümayun: İstanbul'da bazı kapılardan ve Galata ile Üsküdar'daki köprülerinden fazla gümrük ücreti alındığı, buralardan geçen tüccar ve sairin zorluk çekmeleri üzerine

gümrük işlerini düzenlemek için Hassa tacirlerinden Mustafa'nın nazır tayin edilip kendisine Nişan-ı hümayun verilmesi ve adet olan kanun üzere adalet ile gümrük ücretlerinin alınıp devlet malının korunması hakkında.

d.5, s.553, h.1517

Eski Budun beylerbeyisi olup şimdi Kostantiniyye muhâfazasında olan İskender Paşa'ya: Galata'da oturan zimmi Yani ve eski Selanik metropoliti Nikola ve Nakşa metropoliti Vekami'nin birlik olup eski patriği geri getirmek istemeleri ancak cemaat ruhbanlarının durumdan rahatsız olarak bu kişilerden şikâyetçi olmaları, fesat çıkaran bu kişilerin her neredeyse bulunup hapsedilmeleri hakkında.

d.5, s.609, h.1692

Eski Budun Beylerbeyisi İskender Paşa'ya: Galata ve İstanbul'da aranan kötü kralın yanındaki melun Mikel'in bulunmasının yarar kefiller ile mi yoksa Galata'da olan karısının yakalanması ile mi olacağının sorulup karısının yakalanmasının uygun olmayıp Mikel'in bulunması için yarar kefillerin verilmesinin uygun olacağı hakkında.

d.5, s.673, h.1890

Florina kadısına: Florina'da fesat üzere olan bir grubun iki hatunu zorla kaçırıp cariye diye sattıkları, yakalandıklarında da bunu itiraf etmeleri ile suçları sabit olduğundan yakalanarak hapsedilmek ve küreğe konulmak üzere Galata eminine teslim edilmeleri ve temessüklerinin alınması hakkında.

d.7, s.66, h.180

Galata ve Haslar kadısına: Sultan Bayezid Han'ın Galata haricinde bulunan vakıf arazilerinin kira hususunun emr-i şerif ile belirlendiği, zimmilerin buraları sulh ile aldıklarını ellerinde ahidnâme olduğunu söylemeleri üzerine yapılan incelemede alınan kiraların şüpheli olduğunun anlaşılarak vakfedilen yerlerden sonra kurulan Galata kazasına bağlı birçok köy ve mevzideki bostan ve bahçelerin mukataalarının ise eskiden beri belirlenmiş olan kanuna göre alınması, vakfa ait olan yerlerin de bazı gelirlerinin kusursuzca toplanıp inat edenlerin isimleriyle birlikte bildirilmesi hakkında.

d.7, s.155, h.403

Eski Halep Kadısı olan Abdurrahman Efendi'ye: İstanbul, Galata ve Haslar kazalarında bulunan Sultan Bayezid Evkafının bazı hususlarının görülmesi için eski Halep kadısı Abdurrahman Efendi'nin görevlendirilmesi hakkında.

d.7, s.174, h.463

Galata ve Gelibolu kadısına: Nakşa adası sakinlerinin başka yerlere yerleşip ada mahsulünün azalmasına sebep olmaları, Galata ve Gelibolu'da buradan gelen halk varsa onların uyarılarak geri dönmelerinin sağlanması hakkında.

d.7, s.271, h.764

Saray ağasına ve Şehir eminine: At Meydanı'ndaki İç-oğlan Sarayı'nın oğlanlarının Galata Sarayı'na nakledilmesi burada da odalar yetersiz kalırsa israf etmeden bir oda ilave edilmesi hakkında.

d.7, s.314, h.898

Mimarbaşına: At Meydanı Sarayı'ndaki oğlanların Galata Sarayı'na nakil olunması ve ilave oda yapılması işinin ne safhada olduğunun acilen bildirilmesi hakkında.

d.7, s.318, h.913

Şehir eminine: At Meydanı Sarayı'ndaki mutfağın harap olması sebebiyle Galata Sarayı'na nakledilen ağa ve acemi oğlanlarının At Meydanı'ndaki mutfağın tamirinden sonra tekrar At Meydanı Sarayı'na nakledilmeleri ve ihtiyaç olması durumunda saraya ek bir hoca tayin edilmesi hakkında.

d.7, s.320, h.918

Galata Sarayı ağasına: At Meydanı Sarayı'ndaki mutfağın harap olması sebebiyle buradaki ağa ve acemi oğlanlarının Galata Sarayı'na nakledilmeleri, mutfağın tamire muhtaç yerlerinin tamir edilerek tamir bitiminde oğlanların geri At Meydanı Sarayı'na nakledilmeleri hakkında.

d.7, s.464, h.1340

Galata kadısına: Taş gemileri reislerinden İskender reisin Tophane yakınlarına yaptırdığı binaların denetim sonucu her şekilde Tophane'ye zararı olduğunun görülerek yıktırılma emrinin verilmesi hakkında.

d.7, s.504, h.1453

İstanbul ve Galata kadısına: İstanbul ve Galata'daki meyhane, kahvehane ve Tatar bozası yapılan yerlerin kaldırılması için birçok kez gönderilen ahkâm-ı şerifelere uyulmadığı bundan sonra uyulması gerektiği ayrıca elde şarap tutulmaması şarap varsa tuz koyarak sirke ettirilmesi, emr-i şeriften memnun olmayanların isimlerinin yazılıp gönderilmesi hakkında.

d.7, s.558, h.1575

Galata kadısına: Boğazkesen Kalesi içindeki suyollarının yakınlarına yapılan tuvaletlerin suya zarar verdiği ve kalenin dışında kalan çeşmenin teknesine atılan pisliklerin abdest alanlara ve su içenlere zorluk çıkardığı şikâyeti ile durumun araştırılarak bunu yapan kişilerin uyarılması ve suyollarına yakın yapılan tuvaletlerin de kaldırılması hakkında.

A.DVN.MHM.d.932, s.24, h.37

Galata, Haslar, Silivri, Rodosçuk, Çorlu, Hayrabolu, Burgos, Migalkara, Babaeski, Kırkkilise, Pınarhisar ve Vize kadılarına: İstanbul'da et konusunda sıkıntı olup belirtilen yerlerde kuzu kesilmemesi deniz kenarlarında kuzuların bekletilmeyip sahipleri ya da vekilleri ile İstanbul'da gönderilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.d.14/1, s.171, h.247

Galata reislerinden Sinan reise: Yemen'e bazı mühimmatlarla gönderilen kadırgalara Sinan Reis'in Baş-buğ tayin edilmesi ve bu kadırgaları güzel bir şekilde koruyup zarara uğramasını engelleyip Yemen'e ulaştırması hakkında.

d.14/1, s.171, h.248

Vezir Sinan Paşa'ya: Yemen'e gönderilecek mühimmatların Galata reislerinden Sinan Reis ile gönderilmek için Mısır beylerbeyisine hükm-i hümayun yazıldığı, gönderilen mühimmatlardan kerestenin güzelce korunup israf edilmemesinin ve bu zamana kadar ne kadar kerestenin vasıl olup ellerinde ne miktar olduğunun bildirilmesi hakkında.

d.14/1, s.432, h.613

Galata hassa harç emini Mustafa'ya: Hassa müteferrika reislerinden Piri'ye bazı mühim hususların sayıldığı, geldiğinde beratı gereğince hakkı olan ulufesinin verilmesi hakkında.

d.14/1, s.551, h.776

Galata kadısına ve subaşısına: Fransa elçisinin ilamıyla Galata'daki Frenkler Kilisesi baş papazı Anton'un ve önceden Kudüs'e gönderilen papazlarla birlikte Üsküdar'a geçirilmelerinin sağlanması, bu işin tehir edilmeden gerçekleştirilmesi hakkında.

d.14/2, s.832, h.1208

Rum ilini tahrir eden Ömer Bey'e: Galata'daki miri mahzene urgan yapımı için ihtiyaç duyulan kendirin bu zamana dek ne sebeple gönderilmediğinin araştırılması ve kendirin gönderilmesi hakkında.

d.16, s.246, h.480

Zağra Eskisi kadısına: Galata'daki tersaneye ihtiyaç duyulan malzemelerin tedariki için emir verilmiş olup yekseri işleyebilenleri bir araya toplayıp acilen bu işin yaptırılması hakkında.

d.16, s.257, h.503

Kaptana (Bir sureti İstanbul ve Galata): Vidin sancağından on altı suçlunun kürek cezası için gönderilmesi ve geldiklerinde deftere kaydedilerek küreğe konulmaları hakkında.

d.12, s.205, h.625

Haslar kadısına: Kilyos yakınlarında üç geminin zarar görerek karaya vurduğu ve halkının bu gemileri yağma ettiği, bundan önce de gemilerin sürekli yanıltıldığı ayrıca yeniçerilerin bu bölgede yıkılması emredilen mandıraları işletmeye devam ettiği, halkın da yağmacı olarak yeniçerileri göstermesi ile bu durumun soruşturularak suçluların ortaya çıkarılması hakkında.

d.12, s.175, h.371

Sinop kadısına: Sinop'ta yaptırılan gemiler için gönderilen kürekçilerin aletçi olarak istihdam edilmesinden dolayı kürekçi sıkıntısı çekildiği ve bunun üzerine Galata emini

tarafından gönderilen akçe ile ihtiyaç duyulan malzemelerin alınıp yeni bulunan aletçilere de sarf edilmesi, kürekçilerin de kendi işlerine verilmesi hakkında.

d.12, s.226, h.473

İznikmit kadısına: İznikmit'te ücretleri Galata emini tarafından gönderilen işe yarar yiğitlerden kürekçilerin tutulması ve bu işin hiç vakit kaybetmeden hızlıca yapılarak fazlalık olan kürekçilerin Südde-i saadete gönderilmeleri hakkında.

d.14/1, s.96, h.126

İznikmit kadısına: Kürekçi ihtiyacına binâen seçilen işe yarar yiğitlerin Galata emini tarafından ücreti gönderilmiş olup vakit kaybetmeden ne kadar olduklarının, ne zaman gönderildiklerinin bildirilmesi ve Südde-i Saadete'e gönderilmeleri hakkında.

d.16, s.88, h.173

Galata kadısına ve Balyos hizmetindeki Mustafa çavuşa: Venedik tacirlerinden birbirine kefil vermiş yirmi üç tacirin olduğu, fiilen bu tacirlerin Galata'da bulunup bulunmadığı, aralarında kaybolan var ise bulunması gerektiği ayrıca Venedik balyosunu korumada görevli Mustafa çavuşun, balyosun dışarıya haber yollama maksatlı mektuplarına ve sınırlarda gerçekleşebilecek firarlara engel olması hakkında.

d.16, s.332-333, h.587

Ferhad Paşa'ya ve Yeniçeri ağasına: Galata'da Venedik balyosu ve bazı Frenk taifesinin Kıbrıs esirlerini satın alıp sonra serbest bırakmalarının emre aykırı hareket olduğu, bu işi yapanların kim olduğunun isimleriyle yazılması, serbest bırakılan esirlerin gidip gitmediklerinin gittilerse kimin temessüküyle gittiklerinin detaylıca araştırılarak bildirilmesi hakkında.

d.16, s.337, h.596

Said Kethüda'ya: Kaptanpaşalığa Ali Bey'in atanması ile Galata gelirlerinin önceki Kaptanpaşa'nın adamlarının mı yoksa yeni tayin edilenlerin mi tahsil etmesinin uygun olacağı, önceki Kaptanpaşa'nın güvenilir adamlarından seçilenlerin bu işi yapması yeni Kaptanpaşa geldiğinde tahsil edilen vergiler ve defterin kendilerine teslim edilmesi hakkında.

d.16, s.351, h.620

Yeniçeri ağasına: Anton adlı zimminin Galata'daki Venedik baylosunda alacağı olduğu, baylosun zimmiye hakkını vermeye gücünün olmadığını söylemesine rağmen Kıbrıs esirlerinin serbest bırakılması için yirmi bin filori harcayıp onları Venedik'e gönderdiğinin ihbar edilmesi ile konunun araştırılıp doğru çıkması hâlinde baylosun engellenip zimmiye de hakkı olanın verilmesi hakkında.

d.10, s.277, h.437

Sinan Paşa'ya: Yemen beylerbeyinin Yemen'in işlek limanlarının korunması için istediği kalyata mühimmatının Tershâne-i âmireden oraya geç varacağının bu sebeple mühimmatın Süveyş ve başka iskelelerdeki rençberlerden Galata'daki Bali reis ile gönderilen defter gereğince ve belirlenen değerlerde temin edilmesi hakkında.

d.10, s.237, h.365

Kaptana: İstanbul'da, Galata'da ve Haslar'daki suçlulardan kaç tanesinin Tershâne-i âmireye teslim edildiğinin öğrenilmesi ve bu kazalarda tutulan suçluların küreğe verilerek Mısır'daki Sinan Paşa'ya gönderilen ferman ile oradaki suçluların da İskenderiye'deki gemilere küreğe verilmesi hakkında.

d.18, s.65, h.138

Kaptan Kılıç Ali Paşa'ya ve Galata kadısına: İlina isimli Yahudi'nin birikmiş kiralarını, ayrıca Müslümanlardan aldığı borçları ödemeden ortadan kaybolduğu, bulunduğunda kendisinden ve kefillerinden bu borcun alınması gerektiği, bu Yahudi'den alacağı olan Yeniçeriler kâtibi Mustafa'nın da hakkını gazaya gidecek gazilere bağışlamayı talep etmesi ve adı geçen Yahudi'nin bu hâli adeti ise küreğe verilmesi hakkında.

d.12, s.539, h.1030

İstanbul, Galata, Silivri ve Çorlu kadılarına: İstanbul, Galata, Silivri ve Çorlu kadılarının kazaları dâhilindeki havass-ı hümâyûn reayasından alınmakta olan vergilere kimsenin müdahale etmesine izin vermeyip Haslar subaşısının vergileri toplamasının sağlanması, başkaları tarafından bu vergiler toplanmış ise alanlardan tahsil edilmesi hakkında.

d.12, s.570, h.1086

Galata kadısına: Yenihisar'daki Kanuni Sultan Süleyman Cami suyollarına bağ bahçe yapılıp çift sürülüp zarar verildiği bu yüzden suyollarının her yıl tamire ihtiyaç duyduğunun bildirilmesiyle kanuna uygun şekilde suyollarından belirli uzaklıklarda ekim yapılması hakkında.

d.12, s.630, h.1196

Galata kadısına: Galata İskelesi'ne gelen şarabı kefere taifesi mahzenlerine götürürken şehir içinde fıçı ile taşımaları gerektiği hâlde tulum ile taşıdıklarından dolayı Müslümanların elbiselerine şarap bulaştırıp onları rahatsız ettiklerinin bildirilmesi ve verilen emr-i şerif ile bu duruma engel olunması hakkında.

d.12, s.646, h.1223

Galata kadısına: Tahtazâde Muhyiddin Vakfına önceden nazır olan İbrahim bin Hüsrev'in vakfa hıyaneti ve birçok zararının ortada olmasına rağmen zararını karşılamamakta inat ettiği ve vakıftan hâlâ elini çekmediği vakıf mütevellisi ve çalışanının şikâyeti ile bildirilmiş olup İbrahim bin Hüsrev'den bu malın dikkatlice araştırılarak tahsil edilmesi ve kendisinin vakfa bir daha müdahale ettirilmemesi hakkında.

d.19, s.21, h.57

Rodos beyine ve Boğazhisar dizdarına: Rodos Adası'nda erzak sıkıntısı baş göstermiş olup Galata'da oturan Nasuh reise verilen izin ile yaptığı buğday ticaretine engel olunmaması ve buğdayların Rodos Adası'na yönlendirilerek ne günde ne kadar buğday teslim ettiğinin bildirilmesi ve cümle küffara buğday verilmemesi hakkında.

d.19, s.322, h.652

Kaptana ve Galata kadısına: Kayıklarda bulunan acemi oğlanlarının gece ve gündüz rençber gemilerini taciz ettiği ve gemilerdeki ürünleri ziyan eyledikleri ve türlü münasip olmayan iş yaptıklarının bildirilmesi ile söz konusu kayıkların ortadan kaldırılarak bekçilerin peremeler ile gezip gözcülük yapması ve duruma engel olunması hakkında.

d.21, s.24, h.70

Belgrad müfettişine ve nazırına: Erdel'den gelen beş yüz kantar kendirin önce Çernovi kalesine oradan da Galata mahzenine bir gemi tedarik edilerek iletilmesi hakkında.

d.23, s.188, h.398

Cezayir Beylerbeyisi'ne: Galata Hisarı'nın yıkılan iç duvarının yere düşen taşlarının ahır kapısındaki otluk ambarında ve tersanede yapılacak mahzenlerin inşasında kullanılması hakkında.

d.24, s.183, h.491

Sofya kadısına: Mikel isimli zimminin Galata'da emanette olan eşinin bir grup Latin taifesi tarafından kaçırılarak Sofya'ya götürülmesi ve bu olayın araştırılarak kaçıranların kimler olduğu, suçlarının sabit olması durumunda isimleriyle yazılıp arz edilmesi hakkında.

d.26, s.138-139, h.360

Akkirman kadısına: Galata kasaplarından ve celep taifesinden zimmi bir grubun koyunlarının, çobanlarının ve bargirlerinin Hasan ile bir tatar tarafından çalınması, bu durumun araştırılması, doğruysa o kişilerden çaldıklarının eksiksiz şekilde alınarak sahiplerine teslim edilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 2, s.312, h.838

Galata ve Haslar kadısına: Fener ve Sarıyer arasındaki Sultan Bayezid Han vakfına ait bazı yerlerin bir grup zimminin kullanımına verilip Fener halkının da burasının kendi merası olduğunu iddia etmesi, olayın yerinde teftişi ile; buranın nasıl ve kaç hanelik bir yer olduğunun araştırılarak Südde-i saadete bildirilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.d. 27, s.132, h.310

Venedik Doju'na: Bazı Yahudi tüccarların ticaret mallarına Venedik Baylosunun kendi hattı ve mührü ile verdiği temessük olmasına rağmen bazı Venedikli tüccarlar tarafından el konulduğu, bu durumun araştırılarak Yahudi tüccarların haklarının ilgili kişilerden tahsil edilip kendilerine iade edilmesi hakkında.

d.27, s.265, h.624

İstanbul ve Galata kadılarına: Matbah-ı âmire ve Karaköy'de Araboğlu Süleyman tarafından kesilen koyunların derilerine kimsenin karıştırılmadan Üsküdar'da Valide'nin yaptırdığı şemhâne ve debbağhânelere verilmesi hakkında.

d.27, s.302, h.725

Galata kadısına: Galata'da Cami-i şerif mahallesindeki camiye yakın bölgelere bazı gayrimüslimlerin meyhaneler kurması ve fahişelerin buraları mekân eylemesinden dolayı Müslüman halkın rahatsız edildiğinin bildirilerek meyhanelerin kaldırılması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 3, s.13, h.51

Galata ve Haslar kadısına: Yenihisar'da ve çevresinde ortaya çıkan suçları sabit olan haramilerin ve onlara yataklık yapanların ayrıca şüphelilerin dahi dikkatlice araştırılarak Südde-i saadete getirilmeleri, suçu olmayanlara suç isnat edilmesinden sakınılması hakkında.

d.28, s.237, h.570

Eğriboz beyi Mehmet beye: Galata zindanından suçlu diye çıkarılarak Eğriboz beyi Mehmed'in gemisine verilen Recep isimli kişinin hisar erleri ile Südde-i saadete gönderilmesi hakkında.

d.28, s.83, h.198

Leh Kralı'na: Galata'da oturan bir grup zimmi tacirin mallarını satılmak üzere bir zimmiye teslim ederek Leh'e göndermesi ve zimminin orada ölerek mallarının oradaki Leh beyleri tarafından zabt edilmesi ve bu durumun araştırılarak haklı olanlara haklarının eksiksizce teslim edilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 3, s.309, h.796

İstanbul ve Galata kadılarına: Önceden yapılan peremelerin kanuna uygun olarak geniş yapıldığı ancak yeni yapılanların dar olduğu bu sebeple kadın-erkek otururken birbirine yakın olup kadınların rahatsız edildiği, bundan sonra yapılacak peremelerin geniş yapılarak kadın-erkek karışık seyahat ettirilmemesi aksini yapanların da idam edileceği hakkında.

d.28, s.41, h.100

Galata ve Haslar kadısına: Galata dışındaki Müslüman mahallelerinde açılan meyhanelerin Müslümanları rahatsız ettiği bu meyhanelerin kaldırılması hakkında.

d.28, s.292, h.729

Galata kadısına: İstanbul'da et ihtiyacı konusunda büyük bir sıkıntı var iken Galata'da ve çevresinde sonradan izinsiz şekilde açılan kasap dükkanlarının et sıkıntısını arttırdığı bu sebepten dolayı dükkanların kapatılarak bir daha izinsiz şekilde kasap dükkânı açtırılmaması hakkında.

d.28, s.294, h.735

Galata ve Haslar kadısına: Kaçmış olan kul taifesinden yakalananların Terkoz'da, Büyük ve Küçük Çekmecelerdeki hapishanelerde tutulduğu sahipleri kontrole gittiğinde kullarını bulamadıklarının duyulmasıyla bundan sonra tutulan kulların naib ve subaşılar nezaretindekilere tembih edilerek Galata hapishanesine teslim edileceği ve kimsenin hakkının zayi edilmeyeceği hakkında.

d.29, s.121, h.297

Galata kadısına: Kasımpaşa'da kasap olan Hacı Mehmed isimli kişinin İstanbul'da kasap olarak görev yapmak üzere gönderilmesi hakkında.

d.29, s.148, h.364

Galata ve Haslar kadısına: Eyyüb el-Ensari'deki talebe ve fukaraya adalet üzere tanzim ettirilen kurbanlık koyunların hakkından fazla ve hariçten kimseye verdirilmemesi hakkında.

d.30, s.4, h.11

Boğdan'dan İstanbul'a kadar yol üzerindeki kazaların kadılarına: Galata'ya tabi Beşiktaş'ta kasap olan Kosta oğlu Yozman'ın kendi akçesiyle iki adamını Boğdan'a koyun almaya göndermesi, bunlara yol boyunca dokunulmaması için emr-i hümayun talep ederek bu emrin verilip koyunların getirilirken kesilip satılmasına engel olunması hakkında.

d.30, s.27, h.67

Haslar kadısına: Galata'da ve Haslar'da kesilen sığır, keçi ve koyunların derilerinin İstanbul Yedikule'deki Sultan Mehmed Han'ın yaptırdığı ve vakfettiği dükkânlardan başka yerlerde işlenmesinin ilgili vakfa zarar verdiği bu sebeple belirlenen yerlerden başka yerlerde kesilmemesi hakkında.

d.30, s.107, h.259

İstanbul kadısına ve Koyun Emini Ahmet Çavuş'a: Galata ve Haslar kasaplarının belirli yerlerden gelen koyun kuzu ve sığırları önceden karşılayıp fazladan ücret vererek İstanbul'un payına düşen hayvanları da aldığı bu yüzden İstanbul'da et sıkıntısı yaşanmasına sebep oldukları, bu kasaplara tembih edilerek yaptıklarına engel olunması hakkında.

d.30, s.153, h.363

Ağrıboz beyine ve kadısına: Galata Zindanı'ndan çıkarılıp Ağrıboz beyinin gemisine suçlu olarak verilen Recep isimli kişinin hisar erleri ile Südde-i Saadet'e gönderilmesi hakkında.

d.30, s.334, h.782

İstanbul kadısına: İstanbul Unkapanı'nda Başcı Hamza ve Balıkpazarı'nda dükkân ve meyhaneleri olan Galata'daki Dimvarkodı isimli zimmilerin zengin ve kasaplık yapmaya yeterli kimseler olduğundan İstanbul'a mallarıyla birlikte kasaplık hizmetine gelmeleri hakkında.

d.31, s.57, h.147

Galata ve Haslar kadısına: Kasımpaşa'da bulunan kasap Hacı Mehmed'in kestiği hayvanların derilerini İstanbul kadısının hüccet verdiği kişilere vermesi gerekirken vermeyip başka yerlere sattığı ortaya çıkmasıyla bu durumun engellenmesi hakkında.

d.31, s.49, h.126

Bolu müsellemleri beyine: Bolu müsellemlerinden Tershâne-i âmire hizmetine tayin olunan bir nevbetlünün Galata Sarayı'ndaki tamir işleri için müsellemlerle hizmete tehir etmeden gelmeleri hakkında.

d.31, s.226, h.500

Cezayir beylerbeyisine: Bazı esir kâfirlerin Galata'daki gemilere kılık kıyafet değiştirerek girdiği, bu şekilde birçok vilayete gittikleri, ayrıca birçok esirin kaçmasına yardım ettikleri ortaya çıkmış olup bundan sonra pençik eminlerinin ticaret gemilerini kontrol ederek bu duruma engel olmaları hakkında.

d.31, s.261, h.576

Galata ve Üsküdar kadısına: Daye Hatun kızı Fatma'nın Haslar'daki vakıf çiftliğinin vakfiyesinin kaybolduğu için sınırlarının bilinmez olduğu başkalarının da bu vakıf topraklarını kullandığını, bunun önlenmesi için bölgede güvenilir kişilerle bir inceleme yapılarak sınırların eski haline getirilmesi ve bir daha da karışıklık ihtimalinin olmaması hakkında.

d.31, s.324, h.721

Galata ve Haslar kadısına: Galata ve Haslar civarında meydana çıkan eşkıyaların araştırılarak bulunması yargılamalarının da yapılarak suçlu bulundukları takdirde Süddei saadete gönderilmeleri hakkında.

d.31, s.384, h.854

Galata ve Haslar kadısına: Galata ve Haslar'da harami ve fesad ehlinin ortaya çıktığı konunun soruşturulup şüphelilerin yakalanması ve suçlarının sabit olduğu görülürse hapsedilmeleri hakkında.

d.33, s.69, h.143

Yeniçeri ağasına: Daarüssaade-i Atik'de, Atmeydanı'nda ve Galata Sarayı'nda hizmet eden baltacı oğlanlarından ve çeşitli alanlarda hizmet edip kapıya çıkarılan acemi oğlanlarının yerine Türklerin yanında olan acemi oğlanlarından kifayet miktarının ulûfeye yazılması hakkında.

d.34, s.129, h.279

Dubrovnik beylerine: Cezayir beylerbeyinin kullarından eski Galata subaşısı olan Süleyman'ın Dubrovnik tüccarlarından Martin veled-i Sero'daki alacağının senedi karşılığında tahsil edilip akçenin Süleyman'a gönderilmesi hakkında.

d.34, s.147, h.310

Galata kadısına: Suçları sabit olan bozguncuların korunmasının asla caiz olmadığı tutulup suç mahalline getirilerek idama ve uzuv kesmeye mahkûm edilmeleri ve hakkında hüccet verilen her kim olursa olsun suçunu işlediği mahalde kanun ile gerekenin yapılması hakkında.

d.34, s.192, h.400

Galata kadısına: Galata, Tophane ve Kasımpaşa'da ve etrafındaki mandıralarda eşkıyaların olduğu bunların yakalandıktan sonra suçları sabit olanlarının haklarından gelinmesi hakkında.

d.34, s.194, h.403

Galata kadısına: Galata, Tophane ve Kasımpaşa'da ve etrafındaki mandıralarda eşkıyaların olduğu bunların yakalandıktan sonra suçları sabit olanların haklarından gelinmesi hakkında.

d.34, s275, h. 575

İstanbul kadısına (Bir sureti Galata ve Haslar kadısına): Kasımpaşa vakıf dükkânlarındaki debbağların İstanbul ve Galata'da boğazladıkları derilerden başka getirdikleri derilere İstanbul ve Yedikule debbağlarının müdahale etmesi bundan sonra bu debbağların müdahalesinin önlenerek bu işin Kasımpaşa debbağlarına verilmesi hakkında.

d.35, s.29, h.65

Samako kadısına ve Samako nazırına: Kaptan Ali'nin Galata'da mübaşeret ettiği Camiye lazım olan demir kerestesinin akçesiyle hükm-i şerif elinde olan adamına zorluk çıkartılmadan teslim edilmesi hakkında.

d.35, s.53, h.124

Galata Hasları kadısına: Bali isimli kişinin, gece bir grup zimminin ineğini çaldıklarını fark ederek yerlerini bulup ihbar etmesi ile subaşı Hasan'ın onları yakalaması ve kırk kişilik yoldaşlarının da ele geçirilip suçları sabit olduğu takdirde hepsinin küreğe verilmesi hakkında.

d.35, s.100, h.250

İstanbul kadısına (Bir sureti Galata ve Haslar kadısına): İstanbul'da olan bazı suyollarının tamiri için ustaya, işçiye ve onlara hizmet edecek aşçıya ve bakkala ihtiyaç duyulup hizmet için gönderilmeleri hakkında.

d.35, s.128, h.328

Galata kadısına: Suyolu kemerlerinin tamiri için eskiden beri Galata'daki korudan kesilen kerestelere yine ihtiyaç olup kimsenin bu işe karışmasına ve kimsenin de kendi işi için kereste kesmesine izin verilmemesi hakkında.

d.35, s.154, h.393

Galata ve Haslar kadısına: Sipahi oğullarından Bali'nin katledilmesi üzerine katillerinin bulunarak soruşturulmaları suçları sabit olursa hapsedilmeleri hakkında.

d.35, s.279, h.707

İstanbul kadısına (Bir sureti Galata ve Haslar kadısına): Bazı kasapların kasap dükkanında değil de dışarıda tenha yerlerde et satmaları ve bunun engellenmesi hakkında.

d.35, s.336, h.857

Galata kadısına: Hakkında ev basma, hırsızlık ve yaralama iddiaları olan Muslu'nun gereği gibi yargılanması hakkında.

d.35, s.341, h.869

Cezayir beylerbeyisine ve Galata kadısına: Boğazda sefer yapan peremelerin dar olduğu, peremelere kadın ve erkeğin birlikte ve fazladan bindirildiği, bundan dolayı peremelerin çok defa battığı, bunlara dikkat edilip kanuna aykırı iş yaptırılmaması ayrıca peremelerin kürekçi sayısına ve gideceği yerlere göre kaç akçe taşımacılık ücretine sahip olduğu ve her iskelede kimlerin ne kadar peremesi olduğunun deftere yazılıp bildirilmesi hakkında.

d.35, s.366, h.930

Galata ve Haslar kadısına: Bozgunculuk çıkaranların teftişinde olan Mehmed çavuş, gönderdiği tezkeresinde gittiği yerlerde çalınmış ve kesilmiş hayvanlar olduğunu bildirmesi bunları yapanların tayin edilecek iyi bir naip ile bulunarak yargılanarak hapsedilmeleri hakkında.

d.35, s.407, h.1043

Galata ve Haslar kadısına: Veço veled-i Diyo isimli zimminin gece sürüsünün basılarak yetmiş ineğinin çalındığını on iki tanesini ise Haslar subaşısı olan Sinan ve ortağı İbrahim'de bulduğunu ve bunları aldıktan sonra bilirkişilerin de onu onaylamış olması ayrıca naip Sadi'nin gönderdiği sicilde celep Cucu'nun da yetmiş ineğinin aynı kişiler

tarafından çalındığı şikâyeti ile on altısını zabt ettiklerini itirafla zanlıların ücretini ödemeyi teklif etmeleri ve durumun teftiş edilerek gerekenin yapılması hakkında.

d.36, s.15, h.46

Galata ve Haslar kadısına: Veço veled-i Diyo isimli zimminin gece sürüsünün basılarak yetmiş ineğinin çalındığını on iki tanesini ise Haslar subaşısı olan Sinan ve ortağı İbrahim'de bulduğunu ve bunları aldıktan sonra bilirkişilerin de onu onaylamış olması ayrıca naip Sadi'nin gönderdiği sicilde celep Cucu'nun da yetmiş ineğinin aynı kişiler tarafından çalındığı şikâyeti ile on altısını zabt ettiklerini itirafla zanlıların ücretini ödemeyi teklif etmeleri ve durumun teftiş edilerek gerekenin yapılması hakkında.

d.36, s.21, h.63

İstanbul kadısına ve Dergâh-ı mu'âlla çavuşlarından koyun emini Mehmed çavuşa: Galata, Kasımpaşa, Beşiktaş ve etraftaki kasapların belirlenen miktardan fazla koyun alıp ayrıca celeplerden aldıkları fazla koyunların akçesini dahi vermeyip celeplerin de bundan dolayı mevsiminde koyun getirmedikleri ve bu durumun koyun sıkıntısı çekilmesine sebep olduğu malum olup her kasabın hissesine düşen sayıda koyun alması hakkında.

d.36, s.22, h.65

İstanbul kadısı ve Koyun Emini Mehmet Çavuş'a: İstanbul zahiresi için gelen üç bin kıvırcık koyunun bin beş yüzünün Dârüssaadet ağası Mehmet'in İstanbul'daki dükkanına, bin beş yüzünün de Galata'daki dükkanına verilmesi hakkında.

d.36, s.25, h.78

İstanbul kadısı ve Koyun Emini Mehmet Çavuş'a: İstanbul zahiresi için gelen üç bin kıvırcık koyunun bin beş yüzünün Dârüssaadet ağası Mehmet'in İstanbul'daki dükkanına, bin beş yüzünün de Galata'daki dükkanına verilmesi hakkında.

d.36, s.63, h.191

Galata, Haslar, Çatalca, Silivri, Çorlu, Hayrabolu, Erikli, Pınarhisarı, Vize, Kırkkilise, İnecik, Migalkara, Keşan, Avaşa, Gelibolu, Babaeskisi, Ergene, Dimetoka, Kızılağaç, İpsala, Rodosçuk ve Hasköy kadılarına: Hırsızlık yapıp adam katleden Yani ve diğer fesadların bulunması için müfettiş ve mübaşir tayin edildiği, hangi kazada bulunurlarsa

teslim edilmeleri gerektiği, teslim edildiklerinde zimmetlerinde çıkacak malın hak sahiplerine iade edilip kendilerinin de hapsedilmeleri hakkında.

d.36, s.129, h.363

İznikmit kadısına (Bir sûreti Galata kadısına): İstanbul'da koyun emini Mahmud'un İznikmit'teki debbağ Mahmud'u kasap olarak önermesi ve bu kişinin malı ve iki yüz bin akçesiyle beraber İstanbul'a kasap olarak gönderilmesi hakkında.

d.36, s.148, h.410

Galata ve Haslar kadısına: Galata'da oturan bir grup zimminin çok olan mallarını Müslümanlara faydalı işlerde kullanmadıkları bu sebepten İstanbul'da kasap olmaya münasip görüldüklerinin bildirilmesi, tüm malları ve iki yüz bin akçeleri ile İstanbul'a gönderilmelerinin emredilmesi ayrıca iki yüz bin akçesi olmayanların kasap yazılamayacağı hakkında.

d.36, s.155, h.427

Galata ve Haslar kadısına: Körpe kuzuların bazı çobanlar tarafından kesilmek üzere satıldığı, bu yüzden kuzu sıkıntısı çekildiği, Rûz-ı hızırdan (6 Mayıs) önce kuzu satılmamasının tellallar ile duyurulması ve satan olursa haklarından gelineceği hakkında.

d.36, s.156, h.430

İstanbul ve Galata kadısına: Ayasofya vakfından Yedikule'deki debbağlar ve Kasımpaşa'daki debbağların deri konusundaki çekişmeleri malum olup Ayasofya vakfı mütevellisi Bali'nin bu debbağlarla bir araya gelerek topladıkları bilirkişilerce Kasımpaşa ve Galata'da kesilen hayvanların üç hisse edildiğini iki hissesinin Yedikule debbağlarına ve bir hissesinin de Kasımpaşa debbağlarına verilmesini bildirmesi, aralarında debbağların aralarında aldıkları bir karar da var ise bu karara uyulması hakkında.

d.36, s.168, h.460

Galata ve Haslar kadısına: İstanbul Haslar tarafındaki çayırların toplanması için arabacılara, değirmencilere, tarakçılara ve tırpancılara ihtiyaç olup Galata ve Haslar'da bulunan bu işi yapabilecek ve belirli sebeplerden muaf olmayan kişilerin ücret mukabilinde acilen gönderilmesi, geçen seneki gibi gönderilen işçilerin bazısının kaçması ile çayır hususunun ertelenmesine izin verilmemesi hakkında.

d.36, s.195, h.523

Galata, Haslar, Silivri ve Çatalca kadılarına: Çatalca'da bir grup zimmi fesadın ve onlara yataklık yapanların olduğu, sipahi oğlanlarından yüz altmış üçüncü bölükten Mehmed ve Rüstem'in bu fesatları tutuklayarak Dergâh-ı muallaya göndermeleri hakkında.

d.36, s.199, h.534

Galata ve Haslar kadılarına: Yeniceköy, İstinye Beğkoz'unda olan çayırların toplanması için birçok tırpancı ve değirmenci gönderilmesi hakkında.

d.36, s.205, h.549

İstanbul, Galata, Ahyolu ve Aydos kadılarına: İdam edilen Hassa-ı hümayun tacirlerinden Şaptan oğlu Mihal'in zimmetinde olan mal ve mülkünden borcunun çıkarılarak kalan kısmının da oğlu Endru Niko'ya kalması ve bu mala kimsenin karıştırılmaması hakkında.

d.36, s.234, h.642

Haslar ve Galata kadılarına: Galata kapılarından Tophane Kapısı haricindeki umumi yoldan hariç olan arsada yazın ekmekçilerin oturduğu ancak buraya daha çok kışın dükkân ihtiyacı olduğunun bildirilmesiyle zaim Ali'nin, Cami-i şerif vakfı için bu bölgeye ekmekçi dükkânı yaptırmaya izn-i hümayun istemesi, arazinin kimsenin malı ve vakfı ile alakası yoksa söz konusu yerde dükkân yapılmasına kimsenin karıştırılmaması hakkında.

d.36, s.301, h.795

İstanbul kadısı ve Silahtarbaşına (Bir sûreti aynı ile Galata kadısına ve Üsküdar kadısına) : İstanbul'da gece evlere giren hırsızlık yapıp cinayet işleyen fesatların kimler olduğunun bulunması, beş seneden az süredir Anadolu'dan ve Rumeli'den gelip ikamet edenlerin geri gönderilmeleri, mahalle idarecileri ve esnafının dükkânlarında kimseyi barındırmamaları, rüşvetle kimseyi saklamamaları, aksi halde bunları yapan kişilerin kürek cezasına çarptırılacakları ayrıca Müslümanlara içki satılmaması, sonradan açılan meyhanelerin kapatılması ve fesatların meyhanelerde barındırılmaması hakkında.

d.36, s.306, h.812

Galata ve Haslar kadısına, Emir-i âhura: Haslar'da miri koruların sınırları ile bazı vakıf arazilerinin sınırlarının karışmış olduğu, koruların bu yüzden zarar gördüğü, bu karışıklığın giderilmesi için güvenilir kişiler ve bilirkişiler ile teftiş edilip sınırların belirlenmesi hakkında.

d.36, s.318, h.842

Galata ve Haslar kadısına, Çaşnigirbaşı Hasan Ağa'ya: Edirne'de Sultan Murad Darülhâdis medresesi vakfına ait Kırkkilise'deki bazı vakıf köylerinin ve hassa korularının sınırları belirsiz olup güvenilir kimselerle buraların incelenip sınırların bir daha karışıklık çıkmamak üzere belirlenmesi hakkında.

d.36, s.320, h.846

Galata ve Haslar kadısına, Dergâh-ı âlide Çaşnigirbaşı olan Hasan Ağa'ya ve Kırkkilise kadısına ve Sultan Murad mütevellisine: Edirne'de Sultan Murad Darülhâdis medresesi vakfına ait Kırkkilise'deki vakıf köylerinin ve hassa korularının sınırları belirsiz olup mütevelli tarafından sınırnâmesinin incelenip güvenilir kimselerle sınırlarının yerinde ve dikkatlice teftiş edilerek sınır işaretinin de konulması hakkında.

d.40, s.64, h.147

Galata ve Haslar kadısına: Önceden koyun emini olan Mustafa çavuştan şu ânki koyun emini olan Şaban çavuşa kadarki koyun emaneti hizmetinde bulunanların muhasebe defterlerinin, temessük ve hüccetlerinin incelenmesi eksik veya fazlalık varsa bildirilmesi hakkında.

d.40, s.168, h.365

Galata ve Haslar kadısına: Eyüp'teki Nazperver Hatun vakfında görev yapan idarecilerin vakıf malını ziyan eylemesi, bu durumun araştırılarak kişilerin üzerinde bir akçe dahi bırakılmayıp tahsil edilmesi hakkında.

d.40, s.173, h.384

Galata kadısına: İstanbul'da koyun sıkıntısı baş göstermiş olup bölgede altı kasap varken Kasımpaşa, Galata, Üsküdar ve Beşiktaş'ta yirmi kasap olmasının fazlalık olduğu her bir yerde birer kasap bırakıldıktan sonra gerisinin kaldırılması ve koyun emininin bilgisi dışında kimseye koyun satılmaması hakkında.

d.40, s.176, h.388

Galata, Havass ve Kostantınıyye kadılarına: Halime Mihrimah tâbe serâhâ seyyidü'l-muhadderât Ayşe Sultan'ın Arap iskelesi yakınlarındaki saraylarının deniz tarafındaki umumi yolu Mustafa adlı bir kişinin kendi arazisine katıp duvar çekmesi ile Müslümanlara zahmet çektirdiği, duvarın yıkılması hakkında hüccet verildiği halde yıkılmasında zorluk çıkardığının bildirilmesi ile emr-i şerif gereğince duvarın yıktırılması hakkında.

d.40, s.180, h.398

Galata ve Haslar kadısına: İstanbul zahiresi için toplanması ferman olunan koyun vergisinin İstanbul'a eksik gelmesi malum olup; zahire koyununun eksik olması, birçok malın telef olması, eksilenlerin yerine Eflak ile Boğdan koyunlarından hüccetle konulduğu halde hâlâ bilirkişilerce sayıda eksiklik olduğunun bildirilmesi, konuyla alakalı iki buçuk senelik dönemi kapsayan defterlerin getirilip dikkatle incelenmesi hakkında.

d.41, s.36, h.75

İstanbul ve Galata kadılarına: İstanbul'da gümrük emini Ali Çavuş'un, Galata civarındaki bazı gayrimüslim tüccarların buradan satın aldıkları malları gümrükten kaçırıp gizlice gemiye koyup mal-ı miriye ve iltizamına zarar verdiklerini bildirmesi ve bu tüccar taifesinin satın aldıkları malların deftere kaydedilerek gümrük vergisinin tahsil edilip mal-ı miriye zarar vermelerinin engellenmesi hakkında.

d.41, s.51, h.107

İstanbul ve Galata kadılarına: Tüccar olan Yakomi, İstanbul, Galata ve başka vilayetlere getirmek için aldığı koyun yününün vergisini gümrük emini ve amillerine ödemiş olmasına rağmen muhtesip, dideban ve yasakçıların kendisinden kanuna aykırı akçe talep edip kendisine zulmettiklerini bildirmesi ve bu hususun teftiş edilip kanuna aykırı hareket edenlerin engellenmesi hakkında.

d.40, s.203, h.459

Galata ve Haslar kadısına: Eyüp el-Ensari vakfı topraklarında kendilerine bina ve mezar yeri yaparak haksız yere tasarruflarda bulunanlar için gerekli incelemenin yaptırılarak bir karara varılması hakkında.

d.40, s.205, h.462

Galata ve Haslar kadısına: Eyüb el-Ensari Vakfı topraklarında izinsiz bir şekilde zaviye yapıp haksız tasarruflarda bulunanların soruşturularak gerekli incelemenin yapılmasından sonra konunun bir karara vardırılması hakkında.

d.40, s.206, h.463

Galata ve Haslar kadısına: Eyüb el Ensar Vakfı mütevellisi Hacı Ferruh'un gönderdiği kazaya defterinde vakıf arazisinde Müslüman ve kâfirlerin evlerinin büyüklüklerine göre adaletle mukataa alınmadığı hassa mimarlardan güvenilir ve bilirkişi bir mimar ile evlerin incelenip mukataaları ne miktar olduğu belirlenerek vergilerinin adalet üzre alınması ve vakfa zarar verilmemesi hakkında.

d.40, s.208, h.469

Galata ve Haslar kadısına: Kasımpaşa'da kasap olan Karaca isimli zimminin Kasımpaşa ile alakasının kesilerek İstanbul'a getirtilip kasap yapılması hakkında.

d.40, s.221, h.495

Galata ve Haslar kadısına: Rüstem Paşa vakfının Tophane'deki suyolunun üzerine evler yapılıp duvar çekilmesi ile bölgede suyun kesilip su sıkıntısının baş gösterdiği, suyolu nazırı Davud'un bilirkişi heyeti ile durumu incelemesi, suyun iki tarafından eskiden beri olan miktarın ne kadar olduğu, kimseye bu suyun maslahatlarından kullandırılmaması ve gerekli yerlere icra edilmesi gerekirse de suyolu üzerine kemer çekilmesi hakkında.

d.40, s.229, h.515

Amed kasabasından ayrılan Mevlâna Hüseyin'e (Bir sureti Galata ve Haslar kadısına): İstanbul'da oturan Ümmühan hatunun davasının İstanbul kadısı ile Mevlâna Hüseyin'in bir araya gelerek hükm-i hümayun gereğince hak üzere tekrar görülmesi hakkında.

d.40, s.256, h.592

Galata ve Haslar kadısına: Bölük halkından Mehmed ve (…)'in haraç toplayarak Küçükçekmece'ye gitmesi ve Mehmed'in gece birçok akçesinin ve esbabının çalınması üzerine durumun teftişi için tayin edilen Abdi'nin şüpheli olan bir iki nefer yeniçeriyi hapsederek Südde-i saadete gönderip Süleyman Çavuş'a teslim etmesi, mezkûrların kimler olduğunu Haslar subaşısının bildirmesi ile durumun dikkatle incelenerek çalınan malların getirilmesi hakkında.

d.40, s.294, h.678

Galata ve Haslar kadısına: Sarıyer'de bazı eşkıyanın ortaya çıktığı, evlere girerek hırsızlık yaptıkları ve köylüye zulmettiklerinin bildirilmesi ile durumun Mustafa Çavuş ile teftiş edilerek zanlıların yakalanması ve çalınan eşyaların getirilerek suçlarının sabit olması halinde hapsedilmeleri hakkında.

d.39, s.8, h.24

Kaptan paşaya: Mehmet Giray'ın Umur muhafazasına gönderilecek gemiye Galata hassa reislerinden Turgut oğlu Mustafa'yı önermesi ve bu kişinin Umur muhafazasına gidecek gemiye konulması hakkında.

d.41, s.198, h.449

Sebeb-i tahrir yazıla ki: Nakşa adası ile bağlı yerlerinin dükası, İstanbul ve Galata ile çevresindeki yerlerin hamr emini olan ve ölen Yasef adlı Yahudi'nin hesabının kapatılmasına dair bir temessük.

d.39, s.64, h.156

Galata kadısına: Osman isimli kişinin evinin soyulması ve kendisinin de öldürülmesi üzerine şüpheli görülüp hapsedilen iki kişinin suçsuz olduğuna dair Kasımpaşa halkının kefil olması ve şüphelilerin hapisten çıkarılmalarının emredilmesi hakkında.

d.41, s.320, h.681

Galata kadısına: Mültezim olan Mahmud ve David isimli Yahudileri'in tahvillerinin tamam olduğu Hoca Hasan ve Kemal adlı Yahudi'nin de zarar-ı mal için kefil vermek üzere şart ve iltizam verdiğinin bildirilmesi ile Kemal'in zengin, yerli yurtlu ve işin üstesinden gelir kişi olmasından dolayı aynı özelliklerde de kefillerini bulması ile

mukataa defterine kaydedilmesi emredilip kefillerinin malsız, yersiz yurtsuz ve borçlu kimseler olmamasına son derece dikkat edilmesi hakkında.

d.39, s103, h.255

Venedik Dojuna nâme-i hümayun: İstanbul'daki bazı Yahudi tüccarların kendilerini aldatıp mallarını ve gemilerini satan Venedikli tacirlerden şikâyetleri ve bu Venedikli tacirlere kefil olan Venedik balyosunun, kefil olarak Yahudi tüccarlara haklarını ödemesine dair.

d.41, s.405, h.864

Galata kadısına: Akdeniz'deki Engirüs Adası'nda ikamet eden gayrimüslimlerin önceden beri buranın mahsulünden sorumlu olduğu bunun için her sene hazineye işletme akçesi verdiğinin bilinmesine karşın bazı kimselerin köylüyü rahatsız ederek adanın iltizamını eline almak istediği bu durum gerçekleşirse halkın adayı terk edeceğinin kesin olduğu bildirilerek her sene verilen işletme parasının arttırılması ve bunun için onlardan zengin, borçsuz, yerli yurtlu kefillerin alınmasının ferman olunması hakkında.

d.41, s.391, h.838

İstanbul ve Galata kadılarına: İstanbul, Galata ve buralara bağlı hamr mukataalarının gayrimüslim mültezimleri Südde-i saadete gelip başka gayrimüslimlerin peremelerle gizlice şarap kaçakçılığı yaptıklarını, miri rüsuma zarar verdiklerini bildirmeleriyle kanuna uygun iş yaptırılmasının emredilmesi hakkında.

d.41, s.397, h.848

İstanbul ve Galata kadılarına: İstanbul, Galata ve etrafındaki gayrimüslimlere ait hamr mukataalarının Yahudi olan mültezimleri Südde-i Saadet'e gelip İstanbul ve Galata'daki gayrimüslimlerin gizlice satılmak üzere aldıkları şarabı Galata ve İstanbul etrafındaki köy halkına vergisiz olarak ve yolda sattıklarını, rüsum-ı miriye zarar verdirdiklerini bildirip sahilde olan bu köy halkına tembih edilerek yolda şarap satın almamaları ve kanunsuz iş yapmamaları için uyarılmaları hakkında.

d.41, s.397, h.849

İstanbul kadısına: İstanbul, Galata ve buralara bağlı öşr-i hamr mukataalarının Yahudi olan ortak mültezimlerinin Südde-i Saadet'e gelip kanuna uygun şekilde İstanbul

keferesine satılmak üzere gelen şarapların gemilerden gizlice çalınıp satılması sonucu miri rüsuma zarar verdiklerini bildirip vergisini ödemeden gizlice şarap satan keferenin uyarılarak kanuna uygun iş yaptırılması hakkında.

d.41, s.418, h.890

İstanbul ve Galata kadılarına: İstanbul, Galata ve buralara bağlı hamr mukataalarının Yahudi olan mültezimlerinin Südde-i saadete gelip bazı kimselerin topladıkları üzümleri başka yerlerde şıra ve şarap yapıp sattıklarını bu şekilde miri rüsuma zarar verdiklerini bildirmeleri ve kanuna uygun iş yaptırılması hakkında.

d.39, s.123, h.294

Galata ve Haslar kadısına: Galata haricinde Yahudi taifesinin eski köhne evlerinin mezarlıklara zarar vermesi üzerine durumun yerinde incelenip ne şekilde zarar verdiği belirlenerek zararları var ise yıktırılmaları hakkında.

d.39, s.166, h.361

Yeniçeri ağasına: Galata'da bazı mahzenlerde kefere taifesinin bazı mahzen ve bodrumlarında silah sakladığı ihbarı ile acilen bu durumun araştırılıp ne çeşit silahlar olduğu bildirilerek bunlara el koyulup bu işi yapanların kimliğinin belirlenip Südde-i saadete gönderilmesi hakkında.

d.39, s.166, h.362

Kapudana: Bazı "kefere gemileri"nin Tophane yanına yanaştırılmayıp Beşiktaş'tan ileri taraflara gönderilmesi ayrıca Galata içlerinde de bazı gayrimüslimlerin silah sakladıkları haberinin alınması ile bunların takibatının yapılıp silahlarına el koyulması bir daha da keferenin bodrumlarda ve mahzenlerde silah saklamasına izin verilmemesi hakkında.

d.39, s.237, h.470

Rodos beyine: Galata kadısı Mevlâna Abdürrauf'un hizmetkârları Handan ve Mustafa'nın haksız yere küreğe konulmaları ve suçlarının olmadığının anlaşılıp serbest bırakılmalarının emredilmesi hakkında.

d.39, s.273, h.525

İstanbul kadısına ve Yeniçeri ağasına (Bir sureti Galata'ya): İstanbul'daki Yahudi ve Nasara taifesinin tülbent değil de şapka giymesinin emredilmesi ile bunun tellallarla çarşı ve kalabalık yerlerde duyurulması hakkında.

d.39, s.283, h.543

Haslar kadısına ve Koyun Emini Şaban Çavuş'a (Bir sureti Galata kadısına): İstanbul'da bazı sipahilerin, yeniçerilerin, ahır sahiplerinin ve topçu, arabacı vesair halkın koyun emininden izinsiz koyun alıp pahalı satması ile İstanbul'da et sıkıntısı çekilmesine sebep olmaları, koltukçuluk yapanların engellenmesi hakkında.

d.39, s.292, h.561

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata): Sultan Mehmed Han zamanından beri Yahudilerin kırmızı şapka ve siyah ayakkabı, Nasara taifesinin de siyah şapka giyerek tülbent takmamalarının kanun olması çarşı ve kalabalık yerlerde bu kanunun duyurularak ferman-ı şerife uyulmasına ziyade önem gösterilmesi hakkında.

d.39, s.305, h.589

Galata kadısına: Galata haricindeki Hacı Ahmed mahallesinde bazı kimselerin kadın dostlarına evler alıp kiraladığı bu yüzden buralarda halkın daima ahlaksızlıktan şikayetçi olup bunların yaramaz olanlarının mahalleden atılmasını istemeleri ve Ali Çavuş'un durumu teftiş ederek şer-i şerife muhalif olanlarının mahalleden ihraç edilmeleri hakkında.

d.39, s.323, h.625

İstanbul kadısına ve Koyun eminine: İstanbul zahiresi için gelen koyun ve sığırlardan Galata, Haslar, Kasımpaşa ve etrafına kanuna göre onda bir koyun verilmesi gerekirken fazladan koyun aldıklarının tespit edilmesi ile kanun-ı kadime aykırı hareket edilmemesi hakkında.

d.39, s.348, h.682

Topçu başına: Kapı ağası iken vefat eden Yakup ağanın Galata'daki vakıf hamamının dökme kazgânının tamire ihtiyacı olup bu işin kadimden beri Tophane-i âmirede yapılması sebebiyle kazgânın yine orada döktürülmesi hakkında.

d.39, s.348, h.683

Galata kadısına: Galata dışındaki bazı mahallerde gayrimüslimlerin son on-on beş seneden beri meyhaneler kurduğu, buralarda gece-gündüz açıkça şarap içip fenalıklar ettikleri şikâyet edilerek tespit edilen yirmi üç meyhanenin kaldırılması hakkında.

d.43, s.16, h.30

Galata kadısına: Galata ve Kasımpaşa kasaplarının kestikleri hayvanların derilerini Venedik'e ve Darü'l-harbe giden gayrimüslimlere sattıklarının şikâyet edilmesi ile çavuş nezaretinde derilerin mahzenlerde bulunup kanuna uygun şekilde debbağlara satılması ve akçelerine el konulması başka yerlerde de miri deriler bu şekilde mahzene konulmuşsa bulunup miri için zapt edilmesi hakkında.

d.43, s.42, h.89

İstanbul kadısına ve Galata kadısına: Önceden İstanbul'da hassa otluk ambarında çalışan bir grup zimmiye Terkoz'da mandıra hizmetinin teklif edildiğinin bildirilmesi ve bu kişilerin araştırılarak Galata subaşısı yardımı ile kethüdalarına buldurularak eskiden beri çalıştıkları otluk ambarı hizmetinde olmaları hakkında.

d.43, s.81, h.165

Galata kadısına: Galata ve etrafındaki leventlerin fesat çıkardıkları şikâyeti üzerine kefilleri olmadığı için bulunamadıkları, bulundukları taktirde yalnız yaşayan zimmilere yarar kefiller verilmesi, Galata ve etrafında bundan sonra kefilsiz levent barındırılmaması hakkında.

d.43, s.146, h.263

Galata ve Haslar kadısına: Galata ve Haslar'a bağlı Hassa-i hümayuna ait bazı köy ve mevkilerde bazı kimselerin ağaç kestiği, hayvanlarını otlattığı ve av yaptıklarının bildirilmesi ile bu kişilerin emr-i şerife aykırı iş yapmamaları için uyarılmaları hakkında.

d.43, s.155, h.279

İstanbul kadısına ve muhtesibine (Bir sureti Galata kadısına): Venedik'ten, Girit'ten ve başka yerlerden ticaret için İstanbul'a gelen gemilerin önceden yasak olmayan yün, deri vesair ürünlerin şimdi az bulunan ürünler olması halinde götürülmesinin sıkıntı çıkaracağı

ihtimalinden ve silah gibi cenk malzemelerinin ticaret ürünü olmamasından dolayı bu ticaret gemilerinin iyice teftiş edilerek emr-i şerife aykırı iş yaptırılmaması hakkında.

d.46, s.2, h.3

Galata kadısına: Kasımpaşa'daki nehrin taşması sonucu evlerin, bahçelerin, mescit ve camilerin harap olması ile bölge halkının zarar görmesi ve konunun incelenerek zararlarının giderilmesi hakkında.

d.46, s.134, h.270

Bursa beyine ve kadısına: Eski Galata kadısı Mevlâna Abdurrauf'un sancağında kalan vergilerin gecikmeden toplanması Dergâh-ı Mualla çavuşu Hasan'a teslim edilmesi hakkında.

d.46, s.165, h.337

Galata, Üsküdar, Yoros ve Haslar kadılarına: Galata, Üsküdar, Yoros ve Haslar'a bağlı bazı yerlerde kesilen koyunların derilerinin dışarıdan kimseye verilmeyip Üsküdar'da inşa edilen debbağhanelere verilmesi hakkında.

d.46, s.188, h.396

Eski Galata kadısı Mevlâna Abdurrauf'a: Bursa Sancağı'nda toplanamayıp eksik kalan vergilerin toplanmasında Moralı zaim Latif'in, kendi teftişi sırasında eski Galata kadısı Mevlâna Abdulrauf'un da bizzat bulunmasını rica etmesi hakkında.

d.46, s.230, h.506

Galata kadısına: İstanbul'a gelen rençber gemilerinin bakıma ihtiyaç duyanlarının sahiplerinin muhtesipler tarafından zorlanmayıp akçelerinin alınmaması hakkında.

d.46, s.234, h.517

Galata kadısına: Galata sahillerinde bakımı yapılan gemilerden alınan verginin bilirkişi heyeti ile teftiş edilerek eskiden beri var olup olmadığının araştırılması, eskiden beri var ise alınmaya devam edilmesi, sonradan uydurulmuş ise verginin alınmayıp emr-i şerife muhalif iş yapılmaması hakkında.

d.46, s.273, h.622

Galata kadısına: Galata Sarayı'nda yaz ve kış kusursuzca hizmet eden kasap Sinan ve Ahmed'in kestikleri koyunların derilerini ve yağlarını Yedikule kasapları gibi kendilerinin işlemesi hakkında.

d.46, s.273, h.623

İstanbul koyun eminine: Galata Sarayı'nda hizmet eden kasap Sinan ve Ahmed'in İstanbul kasaplarının aldıkları zarar akçelerine karşılık toplanan bu zarar akçelerinden kendilerinin de belli bir miktar almak istemeleri, Sinan ve Ahmed'in zararlarının incelenip zararları var ise İstanbul kasaplarına zarar vermeyecek şekilde toplanan zarar akçesinden almaları hakkında.

d.46, s.306, h.697

Galata kadısına: Piyale Paşa Cami yakınındaki mahallelerde ve bahçelerde bazı zimmilerin meyhaneler açıp bazı Müslümanların ise Tatar bozası yaparak buralarda sarhoş olanların hamamdan çıkan ailelere ve cariyelere sataştıklarının bildirilmesi ve zikrolunan bu meyhanelerin kaldırılması hakkında.

d.46, s.307, h.701

İstanbul kadısına (Bir sureti Galata kadısına): İstanbul'da altın altmış akçe, kuruş da kırk akçe iken altın ve kuruşun değeriyle oynamanın büyük bir düzensizlik meydana getirdiği, rayiç olan fiyata uyulması için üç gün boyunca duyuru yapılması, açıktan ve gizliden yoklanarak bu artışı yapanlar hâlâ var ise idam olunmaları hakkında.

d.47, s.12, h.30

İstanbul kadısına (Bir sureti dahi Galata/Üsküdar/Haslar kadısına): Miri bahçelerde ve Beykoz'da olan bahçe-i âmire suyolu ve hayır çeşmelerinin suyollarına meyve ağaçları dikilmesi, binalar yapılması ile çeşmelerin iş göremez hâle gelerek su sıkıntısının baş gösterdiğinin bildirilmesi ve suyollarına belli mesafelere kadar hiçbir ekim yapılmayıp eskiden beri olan kanun ile amel edilmesi hakkında.

d.47, s.194, h.453

İstanbul ve Galata kadılarına: Tüccarlar ve gemi reislerinin şikâyeti üzerine iskelelerde, gümrüklerde emin olan ve mültezim olarak görevli olan Yahudiler'in hizmetçilerini de Yahudilerden seçmeleri ile birçok Müslüman'ın işini yapmasında zorluk çıkardıkları,

fazladan akçe aldıkları, sonradan kural uydurdukları anlaşılmış olup mültezim olmayan ve beratlarında ismi olmayan Yahudi hizmetçilerin bu hizmetlerden uzaklaştırılmaları, Müslümanlar'ın işlerine karıştırılmamaları ve kanuna aykırı iş yapmamaları hakkında.

d. 48, s.10, h.27

İstanbul kadısına (Bir sureti Galata kadısına): Galata, Kasımpaşa, Tophane ve Beşiktaş halkının Galata boğazında işleyen peremelerin narin ve ince olması yüzünden hem kötü hava koşullarında hem kadın-erkek birbirine yakın oturmasında hem de hırsızlık vakalarının artmasında sıkıntılı durumlar yaşanmasına sebep olması ve peremelerin kanuna uygun şekilde yapılması hakkında.

d.48, s.59, h.169

Galata kadısına: Karadeniz'de olan fenerin tamiri bitinceye kadar işin başına bir naibin yerleştirilmesi ve ihtiyaç olan araba ve hamalı tedarik edip ihmalden uzak olunması hakkında.

d.48, s.114, h.305

Galata ve Haslar kadısına: Yahudi taifesinden ölenlere mezar yeri olarak Kağıthane'de Mustafa Ağa Bahçesi'nin üst tarafındaki yerin münasip olduğunun bildirildiği ancak buranın Sultan Bayezid Han vakfına ait olması ile Yahudilere yeterli miktarda yerin verilebileceği beş çavuşun ve Yahudi taifesi cemaatlerinden de yarar ve güvenilir kimselerin bu işe tayin edilerek mezar yerinin sınırının belirlenip buranın mukataa takdir olunması hakkında.

d.48, s.142, h.393

Haslar kadısına: İstanbul ve Galata'da sonradan açılan bazı kasap dükkanlarının kasaplarının İstanbul zahiresi için gelen koyunlardan fazladan satın almaları ile ortaya çıkan et sıkıntısının önceden söylenmiş olmasına rağmen düzeltilmemesinin sebebinin ne olduğu ve sonradan açılan kasap dükkanlarının kapatılması ile emr-i şerifin ulaştığı ân bildirilmesi hakkında.

d.48, s.211, h.591

Galata kadısına: Marmara Adası'nda nazır olan Mustafa'nın halkı kandırarak zorla koyun ve keçilerinden alıp kendine çiftlik kurduğu ve bunun gibi köylüye nice zulümler yaşattığı

bildirilmiş olup nazırın bulunup köylü ile karşı karşıya getirilerek davalarının görülmesi ve hak üzere bir sonuca varılması hakkında.

d.48, s.296, h.867

Galata kadısına: Cezayir beylerbeyisi olan Kapudanı Ali'nin Yahya Efendi türbesi yakınına kendi akçesiyle kimsenin mülküne ve vakfına zarar vermeden hamam yaptıracağı ve kimsenin kendisine karıştırılmaması hakkında.

d.48, s.310, h.916

Eyüp kadısına: İstanbul ve Galata'da bazı kimselerin ahırlarında inek besleyip İstanbul zahiresi için gelen davarlardan da satın alarak Yahudilere ve kafirlere pahalıya hayvan satmaları ile sıkıntıya sebep olmaları ve bu kimselerin ahırlarında fazlalık ne kadar inek ve buzağı varsa sayılıp deftere yazılıp et sıkıntısı olduğu zamanda belirlenmiş fiyata uygun olarak fakirlere satılması hakkında.

d.49, s.28, h.102

İstanbul ve Galata kadısına: Yeniçeri şeyhi diye tanınan Şeyh Hasan'a Şeyhülislam Mevlânâ Fahreddin tarafından Müslümanlara vaaz verme liyakati olduğu cihetiyle imzalı tezkire vererek İstanbul ve Galata'daki cami ve mescitlerinde vaaz etme yetkisi vermesi Şeyh Hasan'ın emre uymadığı takdirde hapsolması hakkında.

d.49, s.31, h.111

Kapudan paşaya (Bir sureti Galata kadısına): Kasımpaşa dışında yerleşik olan Yahudi'lerin mezarlıklarındaki mezar taşlarının yerinden alınıp kullanılması, Yahudi'lerin bundan şikâyetçi olması ile alınan mezar taşlarının yerine koyulup bir daha kimsenin Yahudilerin sınırları dâhilindeki yerlerine karıştırılmaması hakkında.

d.49, s74, h.257

Edirne'de eski Dârulhadîs müderrisi olan şimdi Ayasofya Vakfı müfettişi Mevlânâ'ya: Ayasofya vakfına ait bazı yerlerdeki mülklerde oturup kirasını vermeyen kişilerin vakfı zarara uğrattıkları bu durumun araştırılarak tespitinin yapıldığı takdirde alacakların dikkatlice tahsil edilip deftere kaydedilmesi hakkında.

d.49, s.107, h.368

Galata kadısına: İstanbul'da Sultan Mehmed imaretine Marmara ve çevresinden her gün belli bir ücretle getirilen odunlardan bazı kimselerin aldığı ve bu konuda imarete sıkıntı verildiğinin bildirilmesi ile güvenilir kişilerle odun sevkiyatının yapılması hakkında.

d.49, s.139, h.461

Galata kadısına: Bazı Müslümanların, Kasımpaşa'da mezarları olan Yahudilerin mezar taşlarını kendi bahçelerine aldığının tespit edilmesi, Yahudilerin bu durumdan şikâyetçi olmaları ile durumun teftiş edilerek ilgililerin uyarılması ve bu durumun tekrarlanması halinde kürek cezasına çarptırılacakları hakkında.

d.51, s.23, h.77

Galata kadısına: Galata'dan Tophane'ye çıkan kapının dışındaki hendek üzerinde olan ahşap köprünün tamir ihtiyacını Kara Süleyman isimli bir kişinin kendi malından karşılayacağı, kimsenin ona mâni olmaması hakkında.

d.51, s.88, h.272

Vezir Mehmet Paşa hazretlerine, İstanbul ve Galata kadılarına: Boğazda işleyen peremelerin dar ve uzun yapılması kadın ve erkeklerin birbirlerine yakın oturmasına bunun da fesada sebebiyet vermesine neden olup ayrıca peremelere binen insanlardan fazladan ücret alınması, fazla sayıda insanın peremelere bindirilmesiyle peremelerin battığı, kanuna aykırı durumların engellenip peremecilerin ve kethüdaların uyarılması hakkında.

d.51, s.97, h.328

Evkaf müfettişi Müderris Ağazade'ye: Galata'da bulunan Ayasofya vakfına ait akarlara müdahalenin önlenmesi ve vakfın zarara uğratılmasının engellenmesi ile konunun incelenmesi hakkında.

d.52, s.54, h.119

Vakıflar müfettişi Ağazade'ye, Emir-i ahur ağaya: Galata'da bulunan Ayasofya vakfına ait akarlara müdahalenin önlenmesi ve vakfın zarara uğratılmasının engellenmesi hakkında.

d.52, s.106, h.262

Galata ve Üsküdar kadısına: Züama Ali'nin Hamamcı Arap Cafer isimli kişiyi kandırıp on beş bin akçesini çalarak Galata ya da Üsküdar'da olduğunun duyulması ile bu kişinin hükm-i şerif gereğince ele geçirilip hapsedilmesi hakkında.

d.52, s.112, h.278

Kapudan Paşa'ya: Galata kalesine bitişik olan içinde sefer-i hümayun için ateşli aletlerin yapıldığı kulenin mahalle içinde kalması ile bu işin burada yapılması mümkün olmayıp deniz kenarında kimseye zarar vermeden müsait dükkânlar bulunarak yapılması hakkında.

d.52, s.309, h.822

İstanbul ve Galata kadılarına: Sultan Mehmed Han ve Sultan Selim Han zamanlarında verilen emirlere uygun olarak belirlenen bazı yerlerde kesilen koyunların derilerinin Üsküdar'daki imaret-i âmireye bağlı vakıf debbağhanesi ve şemhanesine verilmesi Yedikule debbağlarının da bu emr-i şerife uyması hakkında.

d.52, s.338, h.899

İstanbul ve Galata kadılarına: Çukacılar kethüdası, yiğitbaşıları ve bazı çukacıların meclise gelerek Frengistan'dan gelen pârhanelerin önceden çukacılar arasında değerlerine göre dağıtıldığını kimsenin zarara uğratılmadığını ancak şimdi bazı Yahudilerin ortaya çıkarak gelen pârhaneleri fazladan almaları ile düzeni bozmaları ve tüccarların kârlarına zarar vermeleriyle eskiden beri olan adet ve kanunun uygulanması hakkında.

d.52, s.364, h.985

Galata kadısına: Galata dışında Cami etrafındaki hamam, dükkân, hücre ve evlerde oturanların cürm-i cinayet ve bâd-ı hevâların Tophane subaşılarının değil Galata kadılığı tarafından toplanmasına dikkat edilmesi hakkında.

d.53, s.23, h.56

Galata kadısına: Marmara adası naibinin, Marmara Adası'nda Şehzade Sultan Mehmed Vakfı Kurubend köyünde bir grup hırsız ve haramilerin cinayet işlediğini suçlarının sabit olduğu halde ele gelmediklerini eğer haklarından gelinmezse halkın köyü terk edeceğini

söylemesi ile zanlıların bulunup suret-i sicilleriyle köy zabiti ile Südde-i saadete gönderilmeleri hakkında.

d.53, s.85, h.232

Kapudan Paşa'ya: Galata kalesi dışında bulunan Dergâh-ı muâlla cebecileri bölükbaşılarından Otçubaşı üstad Mustafa'nın kârhânesinin mahalle arasında kalıp tehlike arz etmesi sebebiyle buradan kaldırılması emri verilmiş olup deniz içinde kazık çakarak kendi için bir yer yapan Yani adlı zimminin yaptığı bu yerin Mustafa'ya verilerek Mustafa'nın da kendi akçesi ile burayı miri için kumbara, fitil ve ateş işlemek üzere kullanacağı kârhâneye dönüştürmesi hakkında.

d.53, s.85, h.233

Cebecibaşına: Galata kalesi dışında bulunan Otçubaşı üstad Mustafa'nın kârhânesinin mahalle arasında kalıp tehlike arz etmesi sebebiyle kaldırılıp deniz kenarında müsait bir yere alınması ve yardımcılarının da yanında istihdam edilmesi ile kimsenin onlara dâhil edilmeyip sanatlarını icra etmeleri hakkında.

d.53, s.133, h.383

İstanbul, Edirne ve Galata kadılarına: İstanbul'da Yarhisar vakfının mütevellileri Nuh bey ve Piri beyin vakfa zararları olup vakıf malını yediklerinin bildirilmesi ile bu kişilerin muhasebelerinin gereğince görülüp vakıfla ilişkilerinin koparılarak ziyan eyledikleri malın kendilerinden tazmin ettirilmesi hakkında.

d.53, s.134, h.386

Galata kadısına: Darü'l harbden Galata'ya gelen ticaret gemilerinin ne getirdikleri ve ne götürdüklerinin, miktarının ne olduğunun gemilerin gizlice yoklanarak bilinmesi hakkında.

d.55, s.12, h.23

Mısır kadısına (Bir sûreti Galata): Mısır'daki vakıflara ait gelirlerin fazla olan kısmının çeşitli kişilere maaş olarak tahsis edilmesine son verilmesi ve vakfa tayin edilen görevlilerin seçilmesinde bazı hususlara dikkat edilmesi hakkında.

d.55, s.24, h.47

Galata kadısına: Kasımpaşa'daki yangının Tersane-i âmire duvarına yakın yerlerde olması Tershâne-i âmireye de sirayet etmesine yol açabileceğinden Tershâne-i âmireye yakın dükkânların kaldırılması ve bir daha burada dükkân yaptırılmaması hakkında.

d.55, s.34, h.66

Galata kadısına: Kasımpaşa'da mezarlık yeri için İstanbul'un fethinden beri temessükleri ellerinde olan Yahudilerin, mezarlıklarına Müslümanların dâhil olup binalar yapmasından rahatsız oldukları, Müslümanların da Yahudi mezar taşlarının büyük olmasından dolayı gece arkasına hırsızların saklanıp önünden geçenlere tehlike yarattığını bildirmesi ile taşların toprağa gömülmesini istemeleri ancak Yahudilerin adetleri gereğince buna rıza göstermemeleri hakkında.

d.55, s.46, h.81

Cezayir beylerbeyisi ve Galata kadısına: Kasımpaşa'da meydana gelen yangının Tershâne-i âmireye sirayet edebileceğinden yerinde teftiş olunarak tespit edilen tershâneye bitişik dükkânların kaldırılması ve emr-i şerife aykırı iş yapılmaması hakkında.

d.55, s.62, h.111

Yeniçeri ağasına: Galata Sarayı'ndaki fırında hizmete başlayan acemi oğlanlarının kısa sürede kapıya çıkması ile işi öğrenenlerin kalmayıp ekmekçi başının hizmetçi azlığından sıkıntı çekmesi bundan sonra bu fırına her üç ayda bir ekmekçibaşının tayin edilmesi ve kapıya çıkan oğlanların da yerine hemen denk bir oğlanın verilmesiyle hizmetin devam ettirilmesi hakkında.

d.55, s.86, h.150

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata/Üsküdar/Haslar kadısına): Yeniçerilerin ticaret ve zanaata girip aldıkları ürünleri normal fiyattan değil de yüksek fiyattan sattıkları bunun gibi türlü bozgunculuklar çıkardıkları kanuna uygun olarak yalnızca askerlik hususundaki çalışmalarla ilgilenip diğer işlerden uzak olmaları hakkında.

d.55, s.126, h.239

İstanbul kadısına: Bir grup kasabın şikâyeti ile yeniçerilerin yalnızca Yedikule ve Edirnekapı kasaplarından et alıp başka yerden et almamaları, zarara uğrayan kasapların zarar akçesinden bir miktar alabilecekleri hakkında.

d.55, s.194, h.352

Galata kadısına, Biga beyine ve Biga kadısına: Marmara nahiyesi Kırıboğa köyünde Kara Hüseyin'in kızı Meryem'in, evine eşkıyalar alarak saklaması, hırsızlık yapması, Ramazan'da şarap içmesi ve bunlar gibi nice kötülüklerinin Müslümanlardan soruşturularak sabit olması hâlinde hapsedilmesi hakkında.

d.58, s.111, h.303

Galata kadısına ve Semâniye medresesinden Sunullah Efendi'ye ve Sultan Bayezid mütevellisine: Galata'ya bağlı Kasımpaşa'da Molla Hüsrev mahallesi yakınındaki Yahudi mezarlığı konusunda Yahudilerin ve Müslümanların çekişmeleri olup durumun detaylıca incelenmesi sonucu arazinin Beytülmalden olması ile Yahudilerin ölülerini buraya gömmelerinin ve cenaze merasimi yapmalarının menedilip kendilerine başka mezar yeri tayin edilerek büyük mezar taşlarının yıkılması ve buradaki evlerinin de değerinde Müslümanlara satılması hakkında.

d.58, s.78, h.227

İstanbul kadısına: Karadeniz'den gelen gönün Galata'daki Rüstem Paşa Han'ında mahzene konulması gerekirken başka yerlerdeki mahzenlere konulması ve bunun İstanbul zahiresine sıkıntı vermesi, gönü getirenlere ve hamallara tembih edilerek Rüstem Paşa Han'ı dışında başka mahzenlere gön koyulmaması, emre uymayan olursa isimleri ve resimleriyle yazılıp arz edilmesi hakkında.

d.58, s.325, h.832

Galata kadısına: Galata'daki zimmilerin hepsinin, kasap ihtiyacına binâen kasap emini İlyas Çavuş eliyle İstanbul kadısı huzuruna getirilmeleri ve konunun ihmal edilmemesi hakkında.

d.58, s.327, h.840

Galata kadısına: Galata'dan bir yazılı kasaba ihtiyaç olup halkından durumlarına göre sermaye için dört beş yük akçenin tahsil edilip vezir Ferhat Paşa'ya gönderilmesi hakkında.

d.58, s.186, h.488

Galata kadısına: Topçubaşı Piri Ağa tarafından Tophane yakınlarına inşa edilen damın zararlı ve tehlikeli olduğu yönündeki şikâyetlerin incelenmesi ve damın kaldırılması hakkında.

d.58, s.202, h.530

Galata kadısına: Boğazda işleyen peremelerin dar ve uzun yapılması kadın ve erkeklerin birbirlerine yakın oturmasına bunun da fesada yol açmasına, peremelere binen insanlardan fazladan ücret alınması, fazla sayıda insanın peremelere bindirilmesinin peremelerin batmasına sebep olması ve peremecilerin, kethüdaların, mimar ve kalfaların sıkı tembih olunarak peremelerin evvelden olduğu gibi yapılması yoksa peremelere el koyulacağı kendilerinin de küreğe verileceği hakkında.

d.58, s.248, h.633

Galata kadısına: Saray-ı cedid-i âmirede yapılan büyük hamama hizmet edecek bazı mahallelerdeki zimmilerin bulunup marangoz ve kalfa olarak getirtilmesi, ihmal ve gecikmeden sakınılması hakkında.

d.60, s.105, h.259

Kapı ağası Gazanfer Ağa'ya: Saray-ı âmire bazarbaşısı Memi kethüdanın uyarılmasına rağmen işini ihmal ettiği onun yerine hoca Sinan oğlu Mehmed'in bazarbaşı olup Eski Saray'a, Galata Sarayı'na ve İbrahim Paşa Sarayı'na gerekli ürünleri; pirinç, yağ, bal ve her ne lazımsa en iyisinden narh-ı cariye uygun alıp aydan aya deftere kaydettirip önceki bazarbaşı gibi işini ihmal etmekten uzak olması hakkında.

d.58, s.265, h.675

Siroz, Demirhisâr, Zihne, Praveşte, Marmara ve Urfane (?) kadılarına (Bir sureti Galata kadısına): Bazı kimselerin ticaret için gittikleri yerlerden ellerinde ahkâm-ı şerife olmadan İstanbul zahiresi için fazladan buğday getirdikleri ve küffar illerinde bu ürünleri sattıklarının duyulması ile bundan sonra asla emr-i şerif olmadan hiçbir gemiye buğday

verilmemesi emre aykırı hareket edenlerin gemilerinin alıkonulup Südde-i saadete arz edilmesi hakkında.

d.58, s.284, h.724

Bursa kazasından munfasıl Mevlâna Ali'ye (Bir sureti Yeniçeri Ağası'na): İstanbul gümrük emini olup iflas eden bir Yahudi'nin İstanbul ve Galata gümrüklerinden kendi ve yakınlarına mal kaçırdığı iddiasıyla hesaplarının teftişi için Mevlâna Ali'nin müfettiş, Yeniçeri Ağası Halil'in de mübaşir olarak görevlendirilmesi hakkında.

d.60, s.40, h.97

İstanbul kadısına: Galata ve İbrahim Paşa Saray'ındaki hizmetçiler için alınan esbabın masraflarının bilirkişilerce hesaplanıp arz edilmesi ve şehir emini defterine yazılıp adet olduğu üzere amel olunması hakkında.

d.60, s.86, h.195

Galata kadısına ve Ayasofya mütevellisine: Galata'da bir bedestene şiddetle ihtiyaç olunup Galata Lonca'da Ayasofya vakfına bağlı bir binanın bedesten yapılmaya uygun olduğu buranın hassa mimarlar tarafından incelenerek mimarisinin önceden bedesten olduğuna ilişkin izler taşıdığı görülerek binanın tamir ettirilmesi ve bedesten olarak işlettirilerek gelirinin Ayasofya vakfına aktarılması hakkında.

d.60, s.182, h.425

Eflak voyvodasına: Eski Eflak Voyvodası Petre'nin Galata'da hapisteyken aldığı borçların incelenmesi hakkında.

d.60, s.213, h.505

İstanbul, Galata ve Haslar kadılarına, Koyun Eminine ve Muhtesibine: İstanbul'daki Yahudilerin kendilerine tayin olunan seksen koyun ve beş ineği her gün kendi paralarıyla tüm kadılıklardan almaları hakkında.

d.60, s.230, h.546

Rum ili beylerbeyisine: Galata kadısı Mevlâna Pir Mehmed'in mektubu gereğince Mustafa Çavuş yardımıyla firar eden Eflak voyvodası Petro'nun hazinedârı Yenaki'de ortaya çıkan akçesi ve malının satılıp tahsil olunan meblağın Harem-i hümâyûna teslimi

ve bu zikrolunan meblağın teslimine dair temessük yerine bu hükm-i hümayunun saklanması hakkında.

d.60, s.245, h.574

Haslar kadısına (Bir sureti Galata kadısına): Haslar kazası içinde önceden beri olan ve sonradan tesis edilen çiftlik, mandıra ve bahçelerin ne miktar olduğu ne zamandan beri var olduğu, hangi tarihte yapıldıkları, zabitlerinin kimler ve nasıl kimseler olduğu, her birindeki adam sayısının ne kadar olduğu teftiş olunup detaylıca defter edilerek imzalanıp ve mühürlenip acilen Südde-i saadete arz edilmesi hakkında.

d.61, s.37, h.100

Üsküdar kadısına (Bir sûreti Galata kadısına): Merhum Valide için Üsküdar'da yapılan hamama Mimarbaşı Sinan'ın marangoz ve kalfa talep etmesi ertelenmeden yeterli miktar kalfa ve marangozun tedarik edilerek gönderilmesi hakkında.

d.61, s.101, h.246

Galata kadısına (Bir sureti Üsküdar ve Eyüp kadılarına): Galata, Üsküdar ve Eyüp'te sonradan kurulan selhânelerin kimin tarafından yapılmış olursa olsun yıkılması ve yalnızca bir tanesinin hizmet verip himaye olunması hakkında.

d.61, s.101, h.247

Müşarûnileyhe: Emr-i şerif gereğince teftiş edildiğinde Galata ve Tophane'de on altı adet selhânenin ortaya çıktığı bunların yıkılmasının emredildiği Kasımpaşa ile etrafında Galata dahi kontrol edilerek ne kadar selhâne varsa asla tehir etmeden yıkılması hakkında.

d.61, s.102, h.251

Galata kadısına: Koyun emininin Beşiktaş'tan ve başka iskelelerden Üsküdar'a geçireceği koyunları sayarak geçirmesi gerektiği aksi hâldeki davranışına engel olunması hakkında.

d.62, s.72, h.158

İstanbul kadısına ve Muhtesip ( ) Çavuş'a: Boğazda işleyen peremelerin eski şekilde yapılmadığı, uzun ve dar olduğu, kadın-erkek birlikte karışık olup kadınların rahatsız edildiği, peremelere fazladan insan bindirilip nice defa battığı, pereme seferlerinin

iskeleden iskeleye ne şekilde kaç kürekli kaç akçeye yapıldığının bildirildiği, kanuna aykırı fazla ücret alınmaması gerekip kanuna uygun şekilde pereme yapılması ve peremelere kadın erkek karışık bindirilmemesinin tembih edilerek emre aykırı hareket edenlerin isimlerinin bildirilmesi hakkında.

d.62, s.157, h.347

Vezîr ve Kapudan İbrahim Paşa'ya ve Galata kadısına: Yahudi taifesinin Kasımpaşa halkı ile mezarlıkları konusundaki anlaşmazlığın kaldırılması için yetkililerin Yahudi mezar taşlarını toprağa gömdürerek etrafını Müslümanlara bölüştürmesiyle çekişmeyi durdurmuşken Kasımpaşa halkının gömülen taşları tekrar yerinden çıkarıp bazı işlerinde kullanıp taşlara zarar vermeleriyle durumun Galata kadısı ve Sunullah'a bildirilmesi ve şer'-i şerife uygun iş yapılması hakkında.

d.62, s.162, h.358

Yeniçeri Ağası Halil'e, Şehzâde Sultân Mehmed Han Müderrisi Mevlânâ Sunullah'a: Yahudi taifesinin Kasımpaşa halkı ile mezarlıkları konusundaki anlaşmazlığın kaldırılması için yetkililerin Yahudi mezar taşlarını toprağa gömdürerek etrafını Müslümanlara bölüştürmesiyle çekişmeyi durdurmaları ve Kasımpaşa halkının gömülen taşları tekrar yerinden çıkarıp bazı işlerinde kullanıp taşlara zarar vermeleriyle; Yeniçeri ağası Halil'in, müderris Mevlana Sunullah'ın, vezir İbrahim Paşa'nın ve Galata kadısının mübaşir olarak tayin edilerek şer-i şerife aykırı iş yapanlara şer'le lâzım gelenin yapması hakkında.

d.64, s.2, h.5

Galata kadısına: Peremecilerden alınması gereken akçenin tahsil edilerek Rumili beylerbeyliği ile lazım olan Mehmed Paşa'ya ertelemeden teslim edilmesi hakkında.

d.64, s.68, h.206

Galata kadısına: Beşiktaş'ta Sultan Süleyman mahallesinde Hoca Mevlânâ Sadeddin adlı kişinin kendi akçesiyle hamam ve ekmekçi fırını yaptırmasına izn-i hümayun verilmesi ve kendisine kimsenin dâhil ettirilmemesi hakkında.

d.64, s.172, h.445

Galata kadısına: Veziriazam Siyavuş Paşa'nın odun konusunda sıkıntısı olup Galata'ya bağlı adalardan yeterli miktar odunun kendi akçesiyle görevlisine teslim edilmesi hakkında.

d.64, s.142, h.373

Yeniçeri ağasına: Galata Sarayı'nda olan ekmekçilerin her üç ayda bir kapıya oğlan çıkarmak üzere ellerinde emr-i şerif olduğu, nice zamandır kapıya çıkmadıkları sebebiyle kimisinin firar etmek üzere olduğunun bildirilmesiyle ekmekçilerden zamanı gelenlerin ve ellerinde emr-i şerif olanların kapıya çıkarılması hakkında.

d.64, s.147, h.383

İstanbul kadısına: İstanbul'da önceden birçok kasabın olduğu bu sebeple gelen celeplerin de çok koyun getirdiği ancak sonradan kasap sayısının azalmasından dolayı sıkıntı yaşandığının bildirilmesiyle bezazistan halkı, fermanlı küffarı, Yahudi, Nasara, Ermeni ve Galata halkının aralarında topladıkları akçeyle seçtikleri birer kasabın deftere yazılıp tayin edilmesi hakkında.

d.64, s.42, h.113

Yeniçeri Ağası olan Hızır Ağa'ya: İbrahim Paşa Sarayı'nda bazı iş kollarında hizmet eden acemi oğlanlarının Galata Sarayı ve diğer saraylardaki acemi oğlanları gibi üç ayda birer oğlan olacak şekilde kapıya çıkmayı talep etmeleri ve bu konuda hatt-ı hümayun verilmesi hakkında.

d.64, s.44, h.119

Yeniçeri ağasına: Bursa'dan İstanbul'a sefer yapan miri kayıkların reislerinin Bursa kadısına giderek Bursa'daki Saray-ı âmire için; İstanbul'da hassa harç fırınlarındaki ve Galata Sarayı'ndaki un işleyen acemi oğlanlarından her üç ayda iki kişi kapıya çıkarken kendi kayıklarında un hizmetinde olan acemi oğlanların uzun zamandır kapıya çıkarılmadığını söyleyip Kilercibaşı tezkiresiyle üç kayıktan yılda ikişer oğlanın kapıya çıkmasını arz etmesi ve ferman-ı hümayuna uyulması hakkında.

d.66, s.32, h.70

Galata kadısına ve Mimar başına: Galata'da bulunan merhum Rüstem Paşa'nın suyunun bazı kimseler tarafından fuzuli alınarak evlerine çektirilmesi ve bu durumun araştırılarak suyu kimin ve neden evine çektirdiğinin öğrenilmesi hakkında.

d.65, s.227, h.955

Nişan-ı Hümayun: Bayram adlı kimsenin Galata'ya bağlı Haliç korusu adlı mevkideki boş kalan kethüdalık hizmetine tayini hakkında berat tezkiresi.

d.66, s.121, h.254

Galata kadısına: Et konusunda yaşanan sıkıntıya rağmen Galata'da gereğinden fazla kasap dükkânı olup önceden bunların kapatılması emredilmişken sekiz tanesinin yeterli görülmesiyle yeniden açılan dükkânların kontrol edilerek lazım olan yerlerde iki tane daha dükkâna izin verilmesi ve toplam on dükkân olup fazlasının kapatılması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.139, h.270

Galata kadısına: Kasımpaşa'da önceden Yahudi mezarlığı iken kaldırılan mevzide debbağhane yapılmak ihtiyacı hâsıl olup kimsenin bu işe dâhil edilmeden debbağhanenin yaptırılması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.194, h.421

Debbağ taifesinden müstakil kasap olmadığı bu sebepten İstanbul, Eyüp, Galata ve Üsküdar'daki debbağlardan birer kasabın seçilmesi ve kasapların zararları için debbağ taifesinden iki yüz bin akçenin toplanıp kasap akçesi mütevellisi ile gönderilmesi hakkında.

A.DVN.MHM.d. 933.2, s.12, h.25

İstanbul kadısına: İstanbul, Haslar, Galata, Kasımpaşa, Tophane ve Üsküdar'daki debbağların kasap ihtiyacının olduğu kendi içlerinde kasaplık yapacak kimsenin olmadığı yalnızca kasaplar zararı için iki yük akçe verebileceklerini söylemeleri ve bu konuda hükm-i hümayun verilerek kendilerine kasaplık hizmeti teklif edilmemesi hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.120, h.225

Galata kadısı ve Bostancıbaşına: Beşiktaş'tan Yenihisar'a (Rumelihisarı) kadar deniz kenarındaki iskelelerin çevresinde olan evlerin kiminin Sultan Bayezid mütevellisinden

alınmış olsa da iskelelerin etrafının kullanılmaması ve iskelelere kimsenin yaklaştırılmaması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.121, h.227

Galata kadısı ve Bostancıbaşına: Beşiktaş Cami-i şerif önünde Yenihisar yolunda deniz kenarının her iki tarafına yapılan evlerin fetihten beri var olduğuna Sefer-i hümayuna yönelen İslam askerlerinin Üsküdar yakasında bu bahsedilen yerlerden geçerken kendilerini kimse taciz etmemişken şimdilerde buraları Sultan Bayezid mütevellisinden aldıklarını söyleyenlerin Müslümanlara zarar verdikleri ortaya çıkıp bu durumun bilirkişi ve güvenilir Müslümanlarca teftiş edilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.63, h.117

Galata kadısına: Tophane-i âmirede olan odaların duvarına bitişik yapılan bazı dükkânlardan hâsıl olan kiraların bir miktarının vakıftaki şart ile vazifelilere, kalan miktarın da Tophâne-i âmirenin harap olmak üzere olan odalarının tamirine harcanması hakkında.

A.DVNS.MHM.d. 67, s.21, h.47

İstanbul kadısına ve Koyun eminine: İstanbul Edirnekapı'da olan kasap Yani'ye Galata'da oturan bir grup zimminin yamak tayin edilmesi hakkında.

d.67, s.49, h.129

İstanbul kadısına ve Koyun eminine: Saray-ı Atik'te et vermek için kasaba ihtiyaç duyulup Rumeli'deki Yenişehir ve Fener kazalarında zengin bir celeb taifesinin bu işi bazı şartlarda kabul edebileceğini bildirmesiyle kasaplığa tayin edilmeleri hakkında.

d.67, s.95, h.251

Kapudan Paşa'ya: Galata ahalisinin askeriyeden ve şehirliden bazı kimselerin sarhoşçasına ortalıklarda dolanıp türlü kötülükler yaptığını şikâyet etmesiyle bu fesatçıların menedilmesi hakkında.

d.67, s.97-1, h.259

Galata kadısına: Galata'ya dışarıdan kefili olmadan gelen bazı gezici tayfanın fesat çıkardığı bunların kefilleri olmadığı için bulunamadığı bu sebepten bunlara yarar kefillerin verilmesi ve yerli yurtlu kendi halinde olanlarına dokunulmaması hakkında.

d.67, s.97-2, h.270

Galata kadısına: Galata'da her gece evlerin ve dükkânların soyulduğu bu sebepten daha ihtiyatlı olunmak için bekâr odalarında ve dükkânlarda yaşayanların kefil vermesi, kefili olmayanların barındırılmaması ancak işinde gücünde tek yaşayan kimselere de zorluk çıkarılmaması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 5, s.122, h.374

Galata kadısına: İstanbul'a gelen zahire gemilerinin başka vilayetlere buğday kaçırmasının ve fazla ücretle satmasının tespit edilmesi ile bu kişilerin yakalanıp hapsedilmeleri, gemilerine el konulması hakkında.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 5, s.107, h.339

Galata, Silivri, Medine, Çorlu, Baban ve Yanbolu kadılarına: İstanbul Edirnekapı'daki selhhânede kasap olan Tavukcuyani, yaşlı, zayıf ve fakir olduğundan dolayı ismini saydığı birçok zengin zimminin kendisine yamak tayin edilmesi hâlinde İstanbul'da et konusunda asla sıkıntı yaşatmayacaklarını söylemesi ve adı geçen kimselerin yamak olarak tayin edilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.d. 68, s.33, h.67

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata ve Üsküdar'a): Donanma-i hümâyûn için tershâneye ücretle çalışacak haymana bıçkıcısı lâzım olup her nerede bulunursa tutulup gönderilmesi hakkında.

d.67, s.153, h.403

İstanbul kadısına: Yedikule'ye yeterli miktarda zengin kasap tedarik olunmasının fermanı verilerek İstanbul'dan çeşitli taifelerden toplam altı nefer kasap seçilip gönderilmesi emredilmişken kasapların hizmette olmadıklarının tespit edilmesi ve fermana uyulması hakkında.

d.67, s.200, h.490

Vezir ile Kaptan Sinan Paşa'ya ve Galata kadısına: Boğazda işleyen peremelerin eskiden yapıldığı gibi yapılmadığı, uzun ve dar olduğu, kadın erkek birlikte karışık olup kadınların rahatsız edildiği, peremelere fazladan insan bindirilip peremelerin nice defa battığı, pereme seferlerinin iskeleden iskeleye ne şekilde, kaç kürekli, kaç akçeye yapıldığının bildirilip kanuna aykırı fazla ücret alınmaması ve peremelere kadın erkek karışık bindirilmemesinin tembih edilmesi hakkında.

d.70, s.188, h.356

Galata kadısına: İstanbul'a gelen zahire gemilerinin başka vilayetlere zahire kaçırdığının tespit edilip reislerinin yakalanarak hapsedilmesi için hükm-i hümayun verilmişken hâlâ yakalanamamış olduklarının duyulmasıyla Galata subaşısı ile bu gemilere el konulup reislerinin yakalanması hakkında.

d.69, s.61, h.120

Galata kadısına: Rusa (?) taifesinden iki kişinin Ayasofya vakfının işlerine karışmamalarının tembih olunması karışırlarsa haklarından gelinmesi hakkında.

d.70, s.112, h.204

Galata kadısına: Galata'da ikamet eden zimmilerin oturdukları evlerini Ayasofya mütevellisinin almak istediğini bildirmeleri, evler İstanbul'un fethinden beri irsen intikal ile ellerinde ise yine ellerinde kalması, vakıf defterinde kayıtlı evler ise ve varise intikal etmeyerek yine vakfa kalmışsa mütevellinin evi dilediğine kiraya verebileceği hakkında.

d.70, s.157, h.292

Galata kadısına: Galata'daki kasaplara yardım için dükkân sahibi Müslüman ve zimmilerden yüz yirmi bin akçe toplanması ferman olup bazı zimmilerin ise daha az akçe vermek ya da hiç vermemek gibi türlü sebeplerle inat ettiklerinin haber verilmesiyle herkesten durumuna göre akçe alınmasına dikkat edilmesi hakkında

d.70, s.134, h.249

İstanbul ve Galata kadılarına ve Koyun eminine: Galata halkından bazı zimmilerin yarım hisse ile kasap olarak halktan her sene zararları için yüz yirmi bin akçe aldıkları ve halktan bazı zimmilerin kendilerine yamak tayin olması durumunda Galata halkının yarım hisseli kasap olarak Hazer nâm zimmiyi kasap tayin etmesi hakkında.

d.70, s.15, h.26

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata/Üsküdar kadısına): Bıçkıcı esnafının ihtiyaç duyduğu bıçkı tahtasına yapılan müdahalenin önlenmesi hakkında.

d.71, s.237, h.441

Gemlik kadısına (Bir sûreti Galata/Mudanya/Karamürsel kadısına): Bazı Yahudi ve Nasara taifesinin Gemlik'teki bağlardan yüksek ücretlerle üzüm satın alıp şarap ve şıra yaptığı, İstanbul'da üzüm konusunda bu yüzden sıkıntı yaşandığı, bundan sonra asla Yahudilere, Nasara'ya ve başkalarına şarap yapmak için üzüm satmayıp üzümün doğruca İstanbul'a gönderilmesi bu şekilde üzüm satılırsa ilgili çavuş ve kadının görevlerinden alınacağı hakkında.

d.69, s.131-2, h.264

İstanbul kadısına: Doksan üç senesinde koyun emini Mustafa çavuşun İstanbul Bezazistanı içinden ve dışından bir, Rum keferesinden bir, Galata Frenginden ve Rumundan bir, Ermeni ve Karamanlı taifesinden bir, Yahudi taifesinden iki kasap çıkarılmasını istemesi ve bunlar için toplanan kasap akçesinin zayi olmasından Müslümanların aralarında yeniden akçe topladığı ancak Rum taifesinin akçeleri henüz vermemesi sebebiyle Dergâh-ı âli çavuşlarından Sefer çavuşun görevlendirilerek akçelerin adalet üzere toplanması hakkında.

d.71, s.206, h.393

İstanbul, Galata ve Haslar kadılarına: Kasımpaşa'da miri deriler için yapılan kârhâneye deri vermesi gereken kasap dükkânlarının deri vermekte inat ettikleri hatt-ı hümâyûn gereğince kesilen hayvanların derilerinin bu kârhâneye verilmesi hakkında.

A.DVN.MHM.d. 933.3, s.9, h.17

İstanbul, Galata, Haslar ve Üsküdar kadılarına: Miri doğan yetiştirilmesi için tayin olunan avcılardan başka kimsenin avcılık yapamayacağının tembih edilmesine rağmen bazı kimselerin etrafta tuzak kurup tüfekle avcılık yaptığı ve miri doğanlara zarar verdiği duyulmuş olup kim olursa olsun uyarılarak çakırcıbaşının mühürlü tezkere vermediği hiç kimsenin avcılık yapamayacağı hakkında.

A.DVNS.MHM.d. 71, s.153, h.306

Üsküdar kadısına: Rumili ve Anadolu halkının şikâyeti üzerine bazı eşkıyanın gece deniz kenarında kasten ateş yakarak gemilere fener zannı vererek onları karaya çekip parçalanmasına sebep olduğu ve parçalanan rençber gemilerinin içindeki zahireyi yağma ettiklerinin haber edilmesiyle kimsenin bir daha deniz kenarlarında ateş yakmaması, aksi hâlde bu duruma tekrar sebep olanların idam edilecekleri hakkında.

d.71, s.132, h.262

Galata kadısına: İstanbul'daki kasapların zararı için bir miktar akçe toplanmak ferman olunmuşken bu minvalde Galata'da toplanan senede yüz bin akçe Edirnekapı kasaplarından Aleksandra'nın zararına tayin edilip halkın her sene bu miktarı ödemekte zorluk çekmesinden dolayı eskiden beri kanun olan zengin kimselerin kasap yapılması yöntemi ile koyun emininin bilirkişi tarafından seçtiği on zimminin ikişer-üçer yüz bin akçeye sahipler ise kasaplık hizmetine tayin olunması hakkında.

d.71, s.163, h.323

Galata, Haslar ve Üsküdar kadılarına: Üsküdar, Galata, Tophane ve Eyüp'te meyvenin yüksek narha sahip olmasından dolayı satıcıların oraları tercih etmesi, bu yüzden İstanbul'da meyve bulunamaması, meyve gemilerinin Üsküdar, Galata, Tophane ve Eyüp iskelelerine yanaşmayıp doğruca İstanbul iskelelerine gelmesi hakkında.

d.72, s.197, h.377

Galata kadısına ve merhûm Şehzâde Mehmed Han Cami vakfı mütevellisine: Şehzade Mehmed Han Cami vakfı (boşluk) köyündeki Yeniçeri Derviş'in köydeki haramiler tarafından basılması, bu haramilerin bir kısmının yakalanarak sabit olan suçları karşılığında idam edildiği kalanın da bulunup durumuna uygun olarak cezalandırılması hakkında.

d.72, s.123, h.239

İstanbul kadısına ve Mi'marbaşı Davud'a (Bir sûreti Galata kadısına): Beç seferine kırk adet üstad ve işine hâkim lağımcı lazım olup İstanbul ve Galata'da olan lağımcı taifesinden yirmi beş nefer tayin edilmesi hakkında.

d.72, s.79, h.155

Galata kadısına: Galata'da oturan Frenk ve Rumların içlerinden birinin kasap tayin edilmesi ferman olunmuşken bu işi geçiştirdiklerinin bildirilmesi, ferman-i şerif gereğince gayrimüslimlerin kendi içinde ittifakla seçtiği birinin kasap tayin edilmesi hakkında.

d.72, s.182, h.350

Galata kadısına: Galata'daki Frenk ve Urum taifesinden bir kasabın kasaplık hizmetine tayin olunması ferman olunmuşken taifenin "muaf hükmümüz vardır" demeleri ile hizmeti yerine getirmediklerinin bildirilmesi, ferman-ı şerif gereğince bir kasap tayin etmeleri ve hizmeti yerine etmeleri hakkında.

d.72, s.127, h.246

Galata kadısına: Galata'da Cedid adlı köydeki gayrimüslimlerin evlerini meyhaneye dönüştürüp camideki Müslümanları rahatsız ederek cemaati namaz kılamaz hâle getirmeleri ile cemaatin mahkemeye gelerek durumdan şikâyetçi olması ve gayrimüslimlere evlerini meyhane ettirmeyip kimseye açıkça şarap satmamalarının tembih edilmesi hakkında.

d.72, s.252, h.495

Sâni-i Sultân Müderrisi olan Mevlânâ Sâlih Efendi'ye: Merhum Kasım Paşa evladından olan Hasan'ın, vakfın yönetimine tayin edilmişken iki üç seneden beri mütevellilerin vakıf malını yiyip israf ettiklerini kendisinin de maaşının verilmediğinden şikayetle vakfın teftişini istemiş olup tüm vakıf görevlilerinin sorgulanarak gerçeğin ortaya çıkarılması, israfın doğru olması halinde vakıf malının eksiksizce bu kişilerden tahsil edilmesi ve Hasan'ın vakıftaki vazifesine iadesi hakkında.

d.72, s.173, h.329

Galata kadısına: Tophane'de Arap Ahmet Paşa evinde olan İngiltere elçisi ve yakınlarının türlü ahlaksızlıklar ve kötülükler yaparak Müslüman halkı canından bezdirmesi, halkın şikâyeti ile İngiltere elçisinin buradan çıkarılarak Galata'da eskiden beri oturduğu evlerde ikâmet ettirilmesi hakkında.

d.72, s14, h.13

İstanbul, Galata, Üsküdar ve Hâslar kadılarına: Beç seferine hizmete gönderilen kapı kullarının ve başka birçok görevli memurun işlerini bitirmeden döndükleri bildirilmiş olup Dergâh-ı muallâdan İbrahim kethüdanın teftişi ile isim ve resimlerinin gönderilip bu kişilerin başka yere gitmelerinin engellenmesi hakkında.

A.DVN.MHM.d. 934.1, s.11, h.28

İstanbul kadısına ve mimarbaşına (Bir sureti Galata/Üsküdar/Haslar kadısına): Sefer-i hümâyûnun işleri için İstanbul'dan elli nefer kalfa ve lağımcı tedariki ferman olup sefer zamanına kadar ertelenmeden bu işçilerin gönderilmesi hakkından.

A.DVN.MHM.d. 934.1, s.48, h.107

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata kadısına): Tahta yeni geçen (III. Mehmed) padişahın cülus-ı hümayun üzere tüm görevlilerin beratlarını yenilemek üzere fermanı ve birer aylık vazifelerinin vakıf mütevellilerince toplanıp Hazine-i âmireye teslim edilmesi hakkında.

A.DVNS.MHM.d. 73, s.146, h.340

Dârüss'âde ağasına: İstanbul'da belirli yerlerde kesilen koyunların derilerinin merhume Valide Sultanın Üsküdar'daki vakıf debbağhânesine ve Mehmet Ağanın debbağhânesine gönderilmesi ve dışarıdan bu işe kimsenin dâhil olunmaması hakkında.

d.73, s.240, h.559

İstanbul, Galata ve Üsküdar kadılarına: Üsküdar'da yer alan Atik Valide Sultan evkafı reayasından olup İstanbul, Galata ve Üsküdar'da ikamet eden gayrimüslimlerin cizyelerini vakfa verip vakfın suyollarını tamir etmeleri karşılığında diğer vergilerden muaf olmaları hakkında.

d.73, s.144, h.334

Haslar kadısına: Eskiden beri Eyüp sınırları içinde Eyüp Beytülmâl emini emânetinde olan bazı vergileri Galata'daki Beytülmâl emininin kendi yerine dâhil etmesine karşın maliye tarafından verilen emr-i şerife göre Eyüp kapısının eskiden beri sınır olduğu kapıdan ilerde olan yerlerin gelirlerinin vakıf için zabt olunması hakkında.

d.73, s.144, h.336

Galata kadısına: İstanbul Edirnekapı'da Galata Frenkleri tarafından kasap olan İskerlet'in isimlerini verdiği gayrimüslimlerin kendisine yamak olarak atandıkları hâlde muaf olduklarını söyleyerek yamaklık hizmetinde olmadıklarını bildirmesi bundan sonra emredilenle amel edilmesi hakkında.

d.73, s.188, h.441

İstanbul, Hâslar, Galata ve Üsküdar kadılarına: Önceki başdefterdarın zâhire konusuna nazır tayin edilerek bazı ürünleri narhdan eksik satanları ve yeni dükkân açanları kontrol etmesi, bunlara engel olması, gizlice gemi boşalttırmaması ve mahzenleri de yoklatarak buralarda yasak olan nesne barındırmaması hakkında.

d.73, s.205, h.477

Galata kadısına: Kasımpaşa Evkafı'nın gelir ve harcamalarının vakfiyeye uygun şekilde organize edilip edilmediğinin kontrol edilmesi hakkında

d.73, s.224, h.527

İstanbul kadısına: Eyüp, Galata, Kasımpaşa, Tophane ve Üsküdar'dan Yenihisar'a kadar odun satan yerlerdeki kantarların hayli eksik tartım yaptığı, Odun kapısındaki hamalların da Müslümanlara narh-ı rûziden fazlaya odun sattığı bu konunun incelenmesi için birçok idarecinin mübaşir tayin edilip haksız iş yapanları uyarması ayrıca ulufelerinin kesilerek haklarından gelinmesi ve emre muhalefet eden hamalların da küreğe konulması hakkında.

d.73, s.441, h.973

Galata kadısına: Merhûm Şehzade Sultan Mehmed vakfından Galata'ya tabi Marmara adasına gelen yirmi haraminin çeşitli fesatlıklar yaptığı için yakalanmalarının emredilmesi ve haklarında lâzım olanın icra edilmesi hakkında.

d.73, s.438, h.966

Eski Galata kadısı olan Mevlânâ şeyhine: Galata'da kefili olmayan işsiz, bekâr ve levend taifesinin, kötü yollu kadınların; mahalle imamları, müezzinleri ve tarafsız Müslümanlar tarafından adalet üzere teftiş edilmesi, suçsuz olanlara yarar kefillerin verilip suçlu olanların da isimlerinin deftere yazılarak Divan-ı hümayuna gönderilmesi hakkında.

d.73, s.106, h.242

Galata kadısına: Galata Sarayı'nda yaz ve kış hizmet eden Ahmed, Dimo ve Leşker isimli kasapların kendi kestikleri koyunların derilerini ve yağlarını Yedikule kasapları gibi kendilerinin işlemesi gerektiğine dair emrin aynen uygulanmaya devam edilmesi hakkında.

d.73, s.365, h.799

Vezir Mehmed Paşa'ya ve İstanbul kadısına: İstanbul'da bezazistan ahalisinden, Ermenilerden, Karamanlı zimmilerden, Rum zimmilerden, Galata keferesinden ve Yahudilerden birer kasap için bedel akçesi olarak toplanan beşer yük akçenin, Yahudiler tarafına düşen payın Yahudiler tarafından bir kısmının verilip kalanının da işlettirildiği ve bu hususun incelenerek bedel akçelerinin ziyan olmaması hakkında.

d.73, s.428, h.944

Galata kadısına: İsyan eden Eflak voyvodasının silahdârı Kostantin oğlu Dimitri'nin Galata'da olduğunun bildirilmesiyle yakalanarak Südde-i saadete gönderilmesi hakkında.

d.73, s.112, h.254

Galata ve Haslar kadısına: İstanbul etrafında tutulan kaçakların tomruklara verilip sahipleri çıktığında sahiplerine verilmeyip başkalarına satılarak sahiplerine zorluk çıkarıldığı bundan sonra tomruğa verilmeden Galata zindanına ve başka yere gönderilmeleri hakkında.

d.73, s.36, h.86

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata/Üsküdar/Haslar kadısına): İstanbul kadısına gönderilen hükümde düşmanın Budun sınırında olduğu, sınırda olan ümera, beylerbeyi, vilayet ayanı ve askerlerden gelen mektuplara göre iki aydan beri Estergon kalesinde mahsur olan Müslümanların çoğunun şehit olduğu ve büyük şehirlerde nice bölgeye zarar geldiği, sefere memur olan çeşitli sınıflardan bazı görevlilerin de sefere gitmeyerek İstanbul'da rahatlarına baktıklarının, düşmanın ittifakla hareket ederken huzur ve rahatta olanlara ise ekmek ve nimetin haram edildiği şer' ve kanun üzere idam olunmaları gerektiğine her kim olursa olsun dirliği ve esamisi ve bölüğü ile sefere memur olan ve olmayan nasıl kimsedir iki güne kadar fert fert defter edilip bildirilmesi hakkında.

d.73, s.168, h.396

Galata kadısına: Galata'ya bağlı olan Marmara adasında eşkıyaların ortaya çıktığı, sancak beyi ve subaşıların bu eşkıyalara yardım ettiği ve eşkıyaların yakalanamadığı, bu sebeple fesatlıklarının günden güne arttığı, bundan sonra sancak beyi, subaşı ve başkalarının bu işe karıştırılmaması hakkında.

d.73, s.506, h.1107

Dergâh-ı muâlla kapıcıbaşlarından Ali'ye: Dirlik sahiplerinden bir sebeple Budun seferine gitmeyen askerlerin olduğu, Kapıcıbaşı Ali'nin; İstanbul, Üsküdar, Galata ve Eyüp'te bu dirlik sahiplerinden sefer-i hümâyuna memur olduğu hâlde gitmeyen ve hizmetini tamamlamayan her kimler ise bulunup idam edilmesi gerektiği, Vezir Cafer Paşa'nın da İstanbul'a geldikten sonra ordu ile hızlıca Budun'a gitmesi hakkında.

d.73, s.360, h.789

Bursa kadısına (Bir sureti Galata kadısına): Edirnekapı salhânesi kasaplarından Pervane'ye Bursa halkından yamak tayin olması, şiddetli geçen kışın nice koyunu helak etmesi ile Eflak ve Boğdan'ın da bu konuda sıkıntıda olduğu, yamak tayin edilenlerin ocağa gelerek çalışmaları, gelmezlerse zarar akçelerini verip emr-i şerife muhalefet etmemeleri hakkında.

d.74, s.60, h.190

Galata kadısına: Sefer-i hümâyûna tayin olunan kalfa, marangoz ve üstatların yol ücretlerinin Galata ve çevre köylerden emr-i şerif gereğince acilen tahsil edilmesi ve işçilerin de acilen gönderilmesi hakkında.

d.74, s.261, h.680

Bostancıbaşı'ya: Bazı eşkıyanın seferli olduklarını söyleyerek denizdeki gemileri ve kendi hâlinde olanları rencide etmesi ve Galata subaşısının da kul kayıkları ile gezerek bu şekilde olan eşkıyayı yakalayıp Südde-i saadete getirmesi hakkında.

d.74, s.256, h.668

İstanbul kadısına: Hora kasabasındaki kiremidin gemilere yükletilerek İstanbul'a gönderilip gizlice bazı dükkânlara yüksek ücretle satıldığı bu yüzden nice vakıf ve emlak binalarına zarar verildiğinin bildirilmesiyle bundan sonra kiremit alışverişinin gizlice yapılmadan kereste kethüdası Rüstem vasıtasıyla yapılması hakkında.

d.74, s.257, h.670

Galata kadısına: Edirnekapı kasaplarından Kocaoğlu Aleksandır'ın Galata'daki Frenk zimmilerden geçen sene toplanması gereken yüz yirmi bin kasap akçesinin toplanmadığını bildirmesi, kasapların zararı için gereken bu akçelerin, her kimden alınması gerekiyorsa çavuş eliyle adaletli bir şekilde tahsil edilmesi hakkında.

d.74, s.128, h.421

Galata kadısına: Galata'da ve Tophane'de kefilsiz, yersiz yurtsuz Rum ve Ermeni taifesinden fesat çıkaran gençlerin olduğu, bunların Galata subaşısı ile buldurulmaları ve kefilsiz bırakılmamaları hakkında.

d.74, s.166, h.491

Galata kadısına: Miri için hasır sazı toplayıp bunları zayi ettiğini ifade eden Bostancı Ömer'in durumunun teftiş edilmesi hakkında.

d.74, s.91, h.316

Galata kadısına: Yeniçeri ocağına lâzım olan hasırın sazlığını önceden bazı köylerdeki halkın biçtiği, emr-i şerif ile yine bu köylerdeki halkın ücret karşılığında yeterli miktar sazı biçip Bandırma iskelesinden yüklemesi hakkında.

d.74, s.176, h.525

İstanbul kadısına (Bir sûreti Galata/Haslar/Üsküdar kadısına): İstanbul'a gelen zahirelik bastırma sığırlarının önceden Edirnekapı'daki dükkânda satıldığı şimdilerdeyse vergisiz gizlice satıldığının bildirilmesi ile asla Edirnekapı'daki dükkândan başka yerde bu ürünlerin sattırılmaması hakkında.

METİN

TSMA, E.12321, vr.17b, h.36

Yevmü's-Sebt, 5 Şevval sene 951 **(20 Aralık 1544)**, Edirne

Yazıldı.
Bu hüküm dahi mezkûr ulûfeciye virildi.

Mahrûse-i İstanbul muhtesibine bir hüküm ki:

Hâliyâ yazılu celeblerin ve haymana koyun celeblerinin mahrûse-i İstanbul'a getürdikleri koyun ne mikdâr idüği ma'lûm olmağiçün İstanbul kādısının âdemiyle senin cânibinden bir yarar âdem bile durmak lâzim olmağın, buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp bu husûs içün bir yarar âdem ta'yîn eyleyesin ki mahrûse-i mezbûreye yazılu celeblerin ve haymana celeblerin getürdikleri koyunları kangı kādılıkdan gelür ise ve İstanbul ve Galata kassâblarına ve Eyyûb-i Ensârî kassâblarına her günde ne mikdâr koyun virilür ise aslı üzre tafsîli ile yazup defter eyleyesin.

TSMA, E.12321, vr.10a, h.17

Yevmü'l-Hamîs, fî 7 Zilka'de sene 951 **(20 Ocak 1545)**, Dernekobası

Yazıldı.

Kudvetü'l-emâcid ve'l-ekârim sipahi oğlanları zümresinden olup hâliyâ Galata emîni olan Hasan Beğ'e bir hüküm ki:

Hâliyâ Bâb-ı sa'âdet-me'âbıma taşra hazînedarbaşı olan Çerçiş fevt olmağın, hazînedarbaşılık mezîd-i inâyetimden işbu sene ihdâ ve hamsîn ve tis'a mi'e Zilka'de'sinin ikinci gününden sana tefvîz idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerifim vardukda, te'hîr eylemeyüp gelüp hidmetinde olasın.

TSMA, E.12321, vr.10a, h.18

Yevmü'l-Hamîs, fî 7 Zilka'de sene 951 **(20 Ocak 1545)**, Dernekobası

Yazıldı.

Bir hüküm dahi Hayreddin Paşa'ya yazıla ki:

Hâliyâ Bâb-ı sa'âdet-me'âbımda taşra hazînedarbaşısı olan Çerçiş vefât eylemeğin, hazînedarbaşılık bi'l-fi'l Galata emîni olan Hasan *zîde mecdühu*ya tefvîz olunup yeri mahlûl kalmağın, Galata emâneti dahi Galata kâtibi olan Hüseyin *zîde kadruhu*ya ta'yîn olunup ve Galata kitâbeti sipahi oğlanları zümresinden sâbıkā mukāta'ât nâzırı olan Hüsrev'e tevcîh olunup buyurdum ki:

Mezkûrları zikr olunan hidmetlerine istihdâm eyleyesin ve mezbûrlara hükm-i hümâyûnum dahi gönderilüp her ne vâkı' olur ise senin ma'rifetinle eyleyeler diyü emrim olunmuşdur; şöyle bilesin.

TSMA, E.12321, vr.10a-b, h.19

Yevmü'l-Hamîs, fî 7 Zilka'de sene 951 **(20 Ocak 1545)**, Dernekobası

Yazıldı.

Bir hüküm dahi Galata kâtibi olan Hüseyin'e ki:

Hâliyâ Galata emîni olan kudvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hasan *zîde mecdühu*ya Bâb-ı sa'âdet-me'âbımda taşra hazînedarbaşılığı tevcîh olunmağın. Galata emâneti işbu sene ihdâ ve hamsîn tis'a mi'e Zilka'de'sinin ikinci gününden sana tevcîh idüp buyurdum ki:

Min-ba'd kemâl-i emânet ve hüsn-i istikāmet üzre hidmetinde olasın ve her ne maslahat vâkı' olur ise Cezayir beğlerbeği **[10b]** emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Hayreddin *dâme ikbâlühu* ma'rifeti ile eyleyesin ve mîrî mahzende ve mahzenden hâricde olan Donanma-yı hümâyûna müte'allik olan eğer ağaçlardır ve eğer sâ'ir eşyalar ve kerestelerdir bir habbesin defterden hâric komayup cümlesin defter etdirüp ma'lûm edinesin; şöyle bilesin.

TSMA, E.12321, vr.10b, h.20

Yevmü'l-Hamîs, fî 7 Zilka'de sene 951 **(20 Ocak 1545)**, Dernekobası

Yazıldı.

Bir hüküm dahi sipahi oğlanlarından olup sâbıkā mukāta‘ât nâzırı olan Hüsrev’e yazıla ki:

Hâliyâ mezîd-i inâyetimden işbu sene ihdâ ve hamsîn ve tis‘a mi’e Zilka‘de’sinin ikinci gününden sana Galata emînliğinin kitâbetini tevcih idüp buyurdum ki:

Kemâl-i emânet ve istikāmetle hidmetinde olup her ne maslahat vâkı‘ olur ise Cezayir Beğlerbeği Hayreddin *dâme ikbâlühu* ma‘rifetiyle eyleyesin; şöyle bilesin.

Bu dört hüküm Paşa hazretlerine gönderildi.

TSMA, E.12321, vr.79b-81a, h.182

Yevmü’l-Erba‘a, fî 14 Zilka‘de sene 951 **(27 Ocak 1545),** Der menzil-i karye-i Emirli

Yazıldı.
Kethüdayla Rüstem Paşa hazretlerine gönderildi.

Hayreddin Paşa’ya bir hüküm ki

Hâliyâ Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; sana hükm-i şerîfim vârid olup seferden gelen kırk bir gemilerle yeniden binâ olunan kırk bir kıt‘a gemi ki cümlesi seksen bir kıt‘a olur, anlardan gayrı dahi on dokuz gemiyi yeniden ve kuru ağaçdan yapdırasın diyü fermân olunduğun bildirüp, lâkin on dokuz gemi içün bi’l-fi‘l kuru hâzır kereste yokdur, müddet-i karîbede kuru ağaçdan husûlü müte‘assirdir. Ammâ derya zamanı gelince bunda ve Gelibolu’da olan köhne gemilerden on dokuz kıt‘a gemi intihâb olunup meremmet olıcak bir sefer dahi eylemeğe yarar diyü i‘lâm idüp ve mezkûr on dokuz kıt‘a gemilik dahi İyneada’da ağaçlar kesmeğe âdemler gönderilmek tedârik olduğun bildirmiş. İmdi; çünkü mezkûr on dokuz gemi yeniden yapılmak lâzim olmayup anda ve Gelibolu’da olan gemilerden meremmet olunmağla mümkin imiş, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak ve kat‘â te’hîr ü terâhî eylemeyüp sen vech ü münâsib gördüğün üzre zikr olunan on dokuz kıt‘a gemileri intihâb idüp gereği gibi meremmet etdirüp emr-i sâbıkım üzre mevsimine değin cümle yüz kıt‘a gemiyi hâzır ve mükemmel eylemek bâbında envâ‘ mesâ‘î-i cemîlin **[80a]** zuhûra götüresin ve İyneada tarafına kereste getürmek içün kış eyyâmıdır şimdiki vakitlerde gemi göndermeğe fırsat gözedilip kereste getürmeğe sa‘y olunur, ammâ anda iskelelerde bu cânibe gelmelü mevcûd gemiler

vardır, navlun ile kereste koyup bu cânibe getürmek içün hükm-i şerîf talep eylemişsin ki ehl-i vukūf reisler irsâl olunup hâzır bulunan gemilere esbâb yükledüp bu cânibe göndereler. Ammâ navlun ile ne mikdar gemi dutulmak hâcetdir ve navlunları ne mikdâr akçeyedir, nicedir, mektubunda beyân olunmamış. Beklenen budur ki navlun ile kereste gelicek mübâlağa akçe gider. İmdi; şimdi numûne içün beş kıt‘a gemiyi navlunla kereste getürmeğe emr eyledim, aslâ te’hîr eylemeyesin. Fermân-ı şerîfim üzre sen i‘timâd eyledüğin reisleri gönderesin ki iskelelerde mevcûd bulunan gemilerden beş kıt‘a gemiyi navlunla dutup lâzim olan keresteleri tahmîl idüp sana irsâl eyleyeler. Ammâ eğer ki cüz’î harçla gelürse ana göre sâ’irleri dahi tedârik oluna. Beş pâre geminin navlunu ne kadar akçe olur ve cümle navluna ve sâ’ir keresteye ne kadar akçe gider ise i‘lâm idesin ki sâ’irleri dahi ana göre tedârik oluna. Sen dahi arz eyledüğin üzere deryâ elvirdüği fırsatı ile gemi gönderüp kereste getürmeğe dahi sa‘y-ı cemîlin zuhûra getüresin ki maslahat avk olmak lâzim gelmeye ve zikr olunan keresteleri navlunla getürmeği dahi sana cümle ne mikdar gemi hâcetdir ve her birinin navlununa kaçar akçe gider, malım cânibine dahi nef‘i ne yüzdendir, nicedir, bir an te’hîr eylemeyüp tafsîli ile i‘lâm eyleyesin ki ana göre tedâriki görile ve zikr olunan mektupda vârid olan hükm-i şerîfde mahzen maslahatı te’hîr olunup heman yüz geminin levâzimin göresin diyü emr olunup lâkin bi’l-fi‘l mahzende mevcûd olan ancak seferden gelen kırk bir kıt‘a gemilerin mühimmâtına kifâyet ider. Cedîd binâ olunan kırk pâre gemi içün urgan ve esbâb yokdur. Bulunan yerden esbâb satın alınmalu olur ise dahi ziyâde bahâ talep iderler diyü i‘lâm idüp mezkûr kırk cedîîd gemi içün lâzim olan urganları ve emr olunan yüz pâre geminin mühim olan yelkenlerinin defterin göndermişsin. Ma‘lûm oldu; ol husûs dahi te’hîr olunmayup zikr olunan defterin muktazâsınca ta‘cîl ale’t-ta‘cîl mühim ve hâcet olan nesneleri tedârik idüp fermân-ı cihân-mutâ‘ım üzere gemilerin mühimmât ve levâziminin ihzârında vech ü münâsib gördüğin üzre mücidd ü sâ‘î olasın ve Tershâne-i Âmirede ba‘zı meremmete muhtâc lengerler olup Mahzen-i âmirede bin kantar mikdârı ham demür **[80b]** vardır. Anunla zikr olunan lengerler meremmet olunmağa ve mahzende kadîmden kalmış mavna çivileri vardır. Anlar dahi gemiler mühimmi ve meremmâtıyçün ücret ile demürcilere çivi kesdirmesine Galata emînine hükm-i şerîf gönderilmek talep eylemişsin ki Samakov`dan gelince ve bulunan yerlerden çivi satun alınınca harç oluna dimişsin. İmdi; zikr olunan gemilerin cümle levâzimi ve tedârik ve itmâmı sana tefvîz olunmağın, Galata emînine hükm-i hümâyûnum gönderilmeyüp sana fermân olundu. Zikr olunan bin kantar ham demürle eğer lengerleri meremmet eylemekdir ve eğer ol mavnaların çivilerini ücret ile kesdirmekdir, Galata emîni mâ‘rifetiyle kesdirüp lâzim olan maslahatlara sarf idesin. Ve

hâssa gemiler içün Galata'da ve İyneada'da on üç bin aded kürek olup üç bin adedi Mısır gemileri içün ta'yîn olunup ve beş bin kürek dahi seferden gelenden intihâb olundu. Hâliyâ yüz kıt'a gemiler içün yirmi bin kürek gerekdir. Ol takdîrce on bin kürek dahi kesilmek lâzimdir. Şimdi mevsimidir. Sranca nâm dağda kesdirmesine emr oluna diyü i'lâm eylemişsin. Çünkü bu mikdar kürek lâzim olup kesdürmesinin dahi mevsimi imiş, bir an te'hîr eylemeyüp sen vech ü münâsib gördüğün üzre ta'cîlen kesdirüp ihzâr etdiresin ki maslahat avk u te'hir olunmalu olmaya ve zikr olunan gemiler levâzimi içün sendeki gazâ malından sarf olunmak fermân olunmuş idi. Mezkûr mektubunda mevcûd olan gazâ malı ol kadar harca vefâ eylemez. Mevcûd olan emr-i şerîf mûcebince sarf olunup bâkīsi zimemdedir ve kimlerin zimmetinde idüği Hacı Maksud nâm âdemimle defter gönderilmişdir diyü tahsîli içün hükm-i şerîf ve kul talep olunduğun bildirmişsin. Mezkûr âdemin ol defteri Âsitâne-i sa'âdete getürüp ana göre ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olunmuşdur ve benim azeb ve reis tâ'ifesinden bir buçuk yıldan berü ulûfeleri virilmedi diyü acz gösterüp takaza iderler. Eğerçi gazâ malından ba'zılarının mîrî içün deyni vardır, ammâ ba'zıları nesne almamışdır diyü ulûfeleri virilmek talep eylemişsin. Eyle olsa zikr olunan gazâ malı içün sâbıkā Âsitâne-i sa'âdete gönderdüğin defterde elli yük mikdârı mal beyân olunmuş idi. Ol ecilden eğer gemiler mühimmâtıdır ve eğer azeb ve reis tâ'ifesinin ulûfeleridir, andan salınmış idi. Gazâ malından bi'l-fi'l yanında ne kadar mevcûd mal vardır ve zimem-i nâsda ne kadardır, mektubunda şerh ve beyân eylemedüğin ecilden şimdi cevap virilmeğe kābil olmadı. Asla te'hîr ü terâhî eylemeyüp göresin, gazâ malından bi'l-fi'l sende ne mikdar mal vardır **[81a]** ve zimem-i nâsda ne kadar maldır ve azeb ve reis tâ'ifesinde dahi ne mikdardır. Anlardan gayrı ulûfeleri ne kadardır ve gemiler mühimmâtı içün dahi mevcûd olandan gayrı ne mikdar akçe lâzimdir, ta'cîl ale't-ta'cîl defter idüp mühürleyüp Südde-i sa'âdetime irsâl eyleyesin ki ana göre tedâriki görüle ve Mısır'da vâkı' olan yirmi kıt'a gemi içün fermân olunan urgan içün âdem gönderilmişdir ve direk ve seren ve kürek ve sâ'ir levâzimi görülmek emr olunmuşdur. Sen arzında sehvle yirmi kıt'a dimişsin. Emr olunan yirmi beş kıt'a geminin levâzimin ana göre tedârik eyleyesin ve zikr olunan gemiler mühimmâtı içün eğer Dergâh-ı mu'allam çavuşlarıdır ve eğer kullarıdır istihdâm olunmağa âdem lâzim olup maksûdun ise hâcet olduğu kadar eğer çavuşlardandır ve eğer kullarımdır talep idüp alup lâzim gelen yerlere sen vech ü münâsib gördüğün üzre istihdâm eyleyesin ve bi'l-cümle emr olunan yüz kıt'a gemiler mevsimine değin cümlesi hâzır u müheyyâ bulunmak ehemm-i mühimm-i mühimmât ve cümle-i vâcibâtdandır. Senün cibilletünde olan diyânet ve hüsn-i ihtimâm ve malım bâbında ve Devlet-i hümâyûnuma müte'allik olan mühimmât

ve mesâlihde envâ‘ sa‘y-ı cemîl ve cidd ü ikdâmına ilm-i serîf-i âlem-ârâm-ı muhît olmağın, zikr olunan husûslar sana tefvîz ve i‘timâd olunmuşdur. Eğer emr olunan gemiler vaktine değin cümlesi irişmekdir ve malım bâbında dahi eğer nef‘dir ve eğer gayrı nef‘dir, külliyen senden bilinür. Sen dahi ana göre ihtimâm ve hüsn-i basîret üzre olup maslahat avk u te’hîr olunmağa kat‘â ruhsat göstermeyüp evvelden Südde-i sa‘âdetime idegeldüğin hidmet vufûr-ı sa‘y u kifâyetin muktezâsınca mevsimine değin cümle gemilerini hâzır ve mükemmel eylemek bâbında envâ‘ mesâ‘î-i cemîlin zuhûra getüresin. İnşâ’allahü’l-e’azz senün din bâbında ve Devlet-i ebed-peyvende müte‘allik olan mühimmât ve mesâlihde olan cidd ü ikdâmın muktazâsınca zikr olunan mühimmât ahsen-i vech üzere an karîb itmâma vusûl bulup envâ‘ yüz aklıklar ve hüsn-i tedbîr ve ihtimâmların müşâhede oluna. Yüz kıt‘a gemi esbâbı kesilüp hâzır olmak münâsib idüğin i’lâm eylemişsin. İmdi; re‘âyâya bir uğurdan ol denlü hidmet teklîf olunmak ta‘cîz ü tazyîk olunmakdır. Şimdi emr-i şerîfim heman elli kıt‘a geminin ağaçları kesilüp ihzâr olunmakdır. Fermân-ı hümâyûnum mûcebince elli kıt‘a geminin ağaçların kesdirüp Tershâne-i âmirem kurbunda durmak mı münâsibdir yohsa âhar yerde mi olmak evlâdır, vech ü münâsib gördüğün elli kıt‘a geminin esbâbın der-mahzen idüp bir vechle hıfz oluna. Çürümekden ve zarar u ziyan irişmekden gâyetle ihtiyât u ihtirâz üzre olasın. Kesilen ağaçlar her ne mahalde durmak münâsib [ise] der-anbar idesin. Gemiler husûsunda Maksud Kethüda’nın takrîri üzre emr-i şerîf gönderilmişdi. Anun dahi cevâbın ta‘cîlen i‘lâm eyleyesin ki akçenin dahi cevâbın mu’accelen i’lâm eyleyesin ki avk u te’hîr olunmalu olmaya.

TSMA, E.12321, vr.120b, h.296

Yevmü’l-Hamîs, gurre-i Zilhicce sene 951 **(13 Şubat 1545)**, Edirne

Yazıldı.
Yeniçeri muhzırına virildi.

Yeniçerilerim ağasına:

Galata’da mütemekkin olan Hâce Kemâl nâm kimesne ile da‘vâsı olan Venediklü kâfirin kazıyyeleri Südde-i sa‘âdetimde görülmek içün mezbûr bunda gelmek lâzim olmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda, mezbûr kâfiri bir kuluma virüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

TSMA, E.12321, vr.103a, h.246

Yevmü’s-Sebt, fî 2 Zilhicce sene 951 **(14 Şubat 1545)**

Yazıldı.
Cendereci-zâde’ye gönderildi.

Gelibolu kādısına hüküm ki:

Galata’da Hâssa Harç emîni iken vefât iden Ramazan’ın defterlerin gören nâ’ibin Dergâh-ı mu‘allâda huzûru lâzim olmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak, aslâ te’hîr eylemeyüp mezbûru ( ) koşup Dergâh-ı mu‘allâma irsâl eyleyesin.

TSMA, E.12321, vr.158a-158b, h.393

Yevmü’s-Sebt, gurre-i Muharrem sene 952 **(15 Mart 1545),** Edirne

Yazıldı.
Mehmed Han’ın arz getüren âdemîsiyle gönderildi.

Siroz kādısına hüküm ki:

Mukaddemâ Mora sancağı beği olan Cenâb-ı emâret-me’âb Mehmed Han *dâme uluvvühu* Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; bundan akdem livâ-i Mora mukāta‘âtına nâzır olan Aliyyüddin ve kuzât ve ümenâ ve kâtiplerin bel‘iyyât ve ketmiyyâtlarına sene tis‘a ve erba‘în ve tis‘a mie muhâsebesinden ziyâde Ahmed nâm kimesne on kerre yüz bin akçe ile iltizâma kabûl eyleyüp kuzât arz eylemeyüp gelüp tasrîh etdikde sa‘y idüp arz eylemeğin ve livâ-i mezbûrenin cizyesinden bi’l-fi‘l mevcûd iken kuzât her sene kirihte diyü on bin hâneden ziyâde harâcı bel‘ u ketm eyleyüp anı dahi der-i devlete arz etdüğim ecilden bana adâvet etdiler ve iki yıldan ziyâdedir ki zikr olan cizyenin nev-yâftesi teftîşi içün livâ-i mezbûre mukāta‘âtı müfettişi olan Mevlâna Muslihiddin’e hükm-şerîf-i cihân-mutâ‘ gelüp ihmâl idüp mübâşeret etmeyüp mahzâ kendülere sü‘âl vârid olmamağın diyü Mevlânâ-yı mezbûr sâbıkā Balyabadra kādısı olup hâliyâ Tırhala kādısı

olan Mevlânâ Hamdi ile Kalamata kādısı olan Mevlânâ Muhyiddin'e mektup gönderüp münfak olup ta'assuben beni hilâf-ı vâkı' arz eyleyüp azlimiz sebebi ile zikr olan mâl-ı pâdişâhîyi bel' u ketm eyleyeler. Teftîş içün Mora sancağı beği kudvetü'l-ümerâi'l-kirâm Ca'fer *dâme uluvvühu* ile Galata kādısı olan Mevlânâ Edhem ve arz edenlerden Mevlânâ-yı mezbûrun karındaşı mezkûr Mevlânâ Muslihiddin ve hâliyâ Tırhala kādısı olan mezbûr Hamdi ve Kalamata kādısı Mevlânâ Muhyiddin müfettiş ta'yîn olunup iki aydan ziyâdedir ki teftîşe mübâşeret içün re'âyâdan bir ferd şikâyete gelmemeğin. Müşârun-ileyh Galata kādısı karındâşının sözünü tashîh etmek içün mektup ile âdemler gönderüp re'âyâyı gelin şikâyet eylen diyü sürdürüp mezkûr Nâzır Aliyyüddin dahi ümenâ ve kâtiplere mekâtib gönderüp Havâss-ı hümâyûnun re'âyâsın sürdürüp anlardan dahi kimesne şikâyete gelmeyüp nâzır-ı mezbûr bi'l-fi'l bi-nefsihi çıkup re'âyâyı sürdürüp getürmek tedârikinde olup ve ba'zı husus ki kendüler huzurunda görüldükde, edâlarımız müvâcehesinde ba'zı eşirrâ şühûd-ı zûr getürüp şühûd-ı udûl idüğine şâhidlere tezkiye talep idüp şer'le cem' etdiklerine söyletmeyüp ehl-i örfün üzerine her kim ki şehâdet iderse makbûldür, kâfirin dahi şehâdeti makbûldür diyü cevâb virirler ve şimdiki hâlde ba'zı eşirrâyı kimi irtişâyla ve kimi muttasıl tama'ı ile ve ba'zı dahi havf ile getürdüp şekvâ etdirüp ve akçe ile dahi şâhid-i zûr bulup leyl ü nehâr telkīn etdirüp şehâdet etdirirler ki etdüğimiz arz yalan çıkacak olursa gazaba müstahık oluruz diyü bi'l-cümle şimdiye değin görilen **[158b]** mesâlihin yeri şer'le görilüp kendü muktezâları üzerine görmüşlerdir. Zikr olan müfettişler bir husûsa kendüler husûmet ve hem şehâdet iderler diyü arz etmeğin, senin emânet ve diyânetine i'timâdım olduğu ecilden seni müfettiş ta'yîn idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, yerine kādılıkda yarar nâ'ibin koyasın ki eğer Müslümânlar mesâlihidir ve eğer gayrı mesâlihdir avk olunmayup görile. Sen dahi te'hîr ü terâhî eylemeyüp mu'accelen livâ-i Mora'ya varup müşârün-ileyh Galata kādısı Mevlânâ Edhem'e virilen hükm-i şerîfim muktazâsınca bi-hasebi'ş-şer' teftîş olunup fasl olmayan husûsları ol hükm-i şerîfim muktezâsınca şer'-i kavîm üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp emr-i sâbıkım mûcebince zikr olunan teftîşi itmâma irişdiresin, tamâm hakk üzre olup hiçbir cânibe meyl ü muhâbâ eylemeyüp şol ki câdde-i hakdır ana zâhib olup hakdan udûl ve inhirâf göstermeyesin ve ba'de't-teftîş sâbit ü zâhir olan kazâyâyı mufassal u meşrûh defter idüp ve mühürleyüp Dergâh-ı mu'allâma irsâl eyleyesin.

TSMK, K-888, vr.65a-65b, h.3

Yevmü's-Sülesâ, fî 21 Saferü'l-Muzaffer sene 959 **(17 Şubat 1552)**, Edirne

Yazıldı.
Süheyl Kethüdâ'ya virildi. Fî 21 Safer sene 959

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâliyâ mektup gönderüp; ehl-i hiref kâtibi yedinden emr-i şerîf ile iki nefer mücrim vârid olup mezbûr mücrimler küreğe koşulmak emr olunup mahrûse-i Galata'da "Donuz Kapusı" dimekle meşhûr kapunın kapucısı olan Mustafa'nın **[65b]** gemisinde yasağa muhâlif buğday bulunmuşdur, anı dahi mezkûr mücrimlerden ma'lûm idinüp getürdüp küreğe bile koşasın diyü emr olunmuş. Emir mûcebince mezbûr Mustafa getürdülüp kazıyye sü'âl olundukda; küffâra değil İslâma dahi min-ba'd tereke satmış ve almış değülim, eğerçi üç-dört Müslüman ile bir hurdece gemi idinüp dururuz, ancak dördüncü hissesi benimdir, ihyânen İzmir'e gönderüp yemişdir ve ol yerin bulunan kıtâ'ından bunda İstanbul'a getürdüp Müslümanlara bey' olunup anunla zindegânî iderdik. Şimdi dahi mezbûr gemi İzmir'e gönderilmiş idi. Aşağa vardığında buğdaydan kat'â haberim âgâhım yokdur diyü cevâb virdi. Mezbûr mücrimlerden dahi sü'âl olunup anlar dahi gemi içinde aslâ bir habbe buğday yok idi. Hemân bizi taşrada nâ-hakk yere dutup bunda getürdiler diyü takrîr eylediler ve mezbûr Mustafa içün mahallesi imâmı ve cemâ'atı ve âhar mahallelerden nice mütedeyyin ve yarar Müslümanlar ve rü'esâ dahi cem' olup müstakīm ve mütedeyyin ve kendü hâlinde kimesne idüğine şehâdet idüp cemî' zamânda bir yere tereke almış ve satmış değildir diyü takrîr ve şehâdet etdikleri sebebden kefîle virdirilüp vâkı'-ı hâl arz olundu ve ahvâl müseccel olup sûret-i sicill dahi gönderildi diyü bildirmişsin. İmdi, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, arz etdüğin üzre kefîle viresin.

TSMK, K-888, vr.212b, h.1

Yevmü'l-Sebt, fi 13 Cemâziyevvel sene 959 **(7 Mayıs 1552)**

Yazıldı.
Arpa emînine virildi. Fî 14 Cemâziyelevvel sene 959

Galata emînine hüküm ki:

Hâliyâ Sefer-i hümâyûn mühimmâtiyçün ihrâc olunmak fermân olunup gaybet iden voynuklardan işbu Estoban Mando ve Dimitri (…) nâm ele giren on nefer voynuklar Hasan Çeribaşı'yla sana irsâl olunup küreğe koşulmaların emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emîrü'l ümerâ'i'l-kirâm Cezâyir Beğlerbeği Sinan *dâme ikbâlühu* Donanma-i hümâyûn gemileriyle gitmiş bulunur ise Boğaz muhâfazasında olan gemilere küreğe gönderesin; varup vâsıl oldukda mühürlü temessük viresin.

TSMK, K-888, vr.216a, h.3

Yevmü's-Sülesâ, fî 16 Cemâziyelevvel sene 959 **(10 Mayıs 1552)**, der Edirne

Yazıldı.

Galata emînine hüküm ki:

Hâliyâ küreğe konulmak içün Hâssa saraclardan Ali ile on bir nefer voynuk irsâl olundu, buyurdum ki:

Südde-i sa'âdetimde Arpa emîni Kāsım *dâme mecdühu*nun mühürlü tezkiresin mûcebince on bir nefer voynuk zimmîleri iledüp teslîm etdiklerinde te'hîr etmeyüp Rodos muhâfazasıyçün kalan donanmaya gönderesiz ve iledüp teslîm etdiklerine ellerine mühürlü temessük viresiz; şöyle bilesiz.

TSMK, K-888, vr.228b, h.1

Yevmü's-Sülesâ, fî 23 Cemâziyelevvel sene 959 **(17 Mayıs 1552),** Edirne

Yazıldı.
Gönderildi.

Galata emînine hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i Rodos cânibleri muhâfazasına ta'yîn olunan Donanma-i hümâyûnum henüz varmayup ol aralıkların hıfz u hırâseti mühimm ü lâzim olmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittibâ'ım vardukda, te'hîr ü terâhî eylemeyüp zikr olunan gemileri ber-vech-i isti'câl itmâma irişdirilüp muhâfaza içün gönderesin. Şöyle ki cümlesi

irişüp hâzır olmadı ise hâzır olunanı gönderesin. Gayri akabince varup erişe, varup muhâfaza hidmetinde olalar. Bu husûs ziyâde mühimdir, ber-vech-i isti‘câl itmâma irişdirmek ardınca olasın ve ne gün çıkup gitdiklerin yazup arz eyleyesin.

TSMK, K-888, vr.234a, h.1

Yevmü’s-Sebt, fi 27 Cemâziyelevvel sene 959 **(21 Mayıs 1552)**

Yazıldı.
Mehmed’e virildi. Fî 28 Cemâziyelevvel sene 959

İstanbul Hâssa Harc emînine hüküm ki:

Hâliyâ Tershâne-i âmiremde kürek kalmaduğı arz olunmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerifim vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp odun ve ağaç gemilerinden iskelelerde hâzır olan küreği getürmek içün gemiler tedârik idüp kesilüp hâzır olan kürekleri ber-vech-i isti‘câl getürdüp Tershânede zabt etdiresin ki Tershânede kürek hâzır u müheyyâ oluna. Eğer mîrî gemi ile çekmek kābiliyetin yoğsa navlunuyla tedârik eyleyüp beher-hâl emrim üzre Tershâneye kürek getürdesün. Bu husûs içün Yeniçeri ağasına ve Galata emînine hükm-i şerîfim gönderilmişdir. Kürek maslahatı ziyâde mühimdir; ana göre ikdâm ü ihtimâm idüp getürtmeyince olmayasın, navlunuyla çekilü olur ise geçen yıl gibi olmaya.

Yazıldı.
Bir sûreti Galata voyvodasına virildi; Emîn Hüsrev Çelebi’ye.
Fi 28 Cemâziyelevvel sene 959

TSMK, K-888, vr.234a, h.2

Yevmü’s-Sebt, fi 28 Cemâziyelevvel sene 959 **(22 Mayıs 1552)**

Yazıldı.
Mehmed’e virildi. Fî 28 Cemâziyelevvel sene 959

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Tershânelerde kürek kalmayup iskelelerde hâzır olan kürekleri Tershâneye getürmek içün Şehir emînine ve Galata emînine hükm-i şerîfim gönderilmişdir, buyurdum ki:

Bu maslahat içün odun gemilerinden ve sâ'ir mirî gemilerden her ne kadar mümkin ise tedârik eyleyüp iskelelerde hâzır olan kürekleri getürmek husûsunda ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz, şöyle ki mirî gemiler ile gelmek mümkin olmaz ise navlunuyla gelmek emr olunmuşdur. Navlunu ile tedârik idüp getürdesiz.

TSMK, K-888, vr.236a, h.2

Yevmü'l-Ahad, fî 28 Cemâziyelevvel sene 959 **(22 Mayıs 1552)**, Edirne

Yazıldı.
Edirne subaşısına virildi. Fî 28 Cemâziyelevvel sene 959

Galata emînine hüküm ki:

Ali bin Hızır ve Ömer bin Mehmed ve Bâli bin Abdullah ve Piyo veled-i Estoban ve Dimitri veled-i Todori ve Yorgi veled-i Nikola ve Esteban veled-i Nikola nâm yedi nefer mücrimler küreğe konulmak içün irsâl olunup buyurdum ki:

Sağ garib beğlerinden Ali bin Hamid ve Mehmed bin Karagöz ve (…) vusûl buldukda, zikr olunan yedi nefer mücrimleri küreğe koyup varup teslîm eylediklerine ellerine temessük viresin.

TSMK, K-888, vr.236a, h.3

Yevmü'l-Ahad, fî 28 Cemâziyelevvel sene 959 **(22 Mayıs 1552)**, Edirne

Yazıldı.

Galata Emîni Hüsrev'e hüküm ki:

Kasaba-i İpsala'da Kuyumcu Hüsrev nâm mücrim küreğe konulmak içün gönderildi, buyurdum ki:

Vardukda, mezkûru küreğe koyup ve teslîm idenlerin ellerine temessük viresin ki iletüp teslîm etdikleri ma'lûm ola; şöyle bilesin.

TSMK, K-888, vr.242b, h.2

[Yevmü'l-Erba'a, fî gurre-i Cemâziyelâhir sene 959] **(25 Mayıs 1552)**

Yazıldı.
Hâssa saraçlardan Hasan'a virildi. Fî yevm-i mezbûr.

Galata emînine hüküm ki:

Hâliyâ hidmetden kaçan elli nefer voynuklar küreğe konulmak içün Çeribaşı Hasan ve Hâssa saraçlardan Kurd ile irsâl olundu, buyurdum ki:

İledüp teslîm etdiklerinde küreğe koyasun ve teslîm idenlerin ellerine temessük viresin ki iledüp teslîm eyledikleri ma'lûm ola.

TSMK, K-888, vr.245b, h.4

Yevmü'l-Cum'a, fî 3 Cemâziyelâhir sene 959 **(27 Mayıs 1552)**

Yazıldı. Hüsrev Beğ (...) getürmek yazıldı.
Reis Ali Çavuş oğlu İskender Çavuş'a virildi. Fî yevmi mezbûr.
Sonra gönderildi.

Galata emînine hüküm ki:

Bundan akdem İskenderiye'den gelecek mermer direkler içün gemiler irsâl olunmuş mudur? Ne târihde gönderilmişdir? Ma'lûm olmak mühimm olmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda, zikr olunan direkleri getürmek içün gemiler gitmiş midir? Ne târihde gitmişdir? Daha gitmedi mi? Nice olmuşdur? Ta'cîlen yazup i'lâm eyleyesin.

TSMK, K-888, vr.246b, h.2

Yevmü'l-Cum'a, fî 3 Cemâziyelâhir sene 959 **(27 Mayıs 1552)**

Yazıldı.

Galata emînine hüküm ki:

Hâliyâ Bursa kādısı mektup gönderüp; mahrûse-i mezbûrede kullâb tâ'ifesinden ba'zı kimesneler dutulup ahvâlleri mufassalan arz olundukda, mezbûrların mukayyed Südde-i sa'âdete irsâl olunmaları fermân olunmağın. Zikr olunan kullâblar mahrûse-i mezbûre asesbaşısı Mahmud ile irsâl olundu diyu bildirmeğin, zikr olunan kullâbların küreğe koşulmasın emr idüp buyurdum:

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından çavuşum Hasan *zîde kadruhu* vusûl buldukda, zikr olunan kullâbları küreğe koşasın ve sana kaç nefer teslîm olunduğuna temessük viresin.

TSMK, K-888, vr.275b, h.1

Yevmü'l-Ahad, fî 26 Cemâziyelâhir sene 959 **(19 Haziran 1552)**

Yazıldı.
Müşârün-ileyhin subaşısı Mustafa'ya virildi. Fi 26 Cemâziyelâhir sene 959

Mukaddemâ Mora Beği olup mehâyif teftîşine irsâl olunan Süleyman Beğ'e hüküm ki:

Hâliyâ mektup gönderüp; nefs-i İpsala'ya varılup mehâyif husûsu teftîş olundukda, Hüsrev nâm kuyumcu içün kasaba halkı iyü kimesne değildir didikleri husûslar sicill olunup sûreti irsâl olundukda, küreğe konulmak içün Galata emînine teslîm olunmak fermân olunmuş, tekrâr İpsala'ya varıldıkda mezbûr Hüsrev içün kasaba halkı nisbet ve tafsîl etmişlerdir, yaramaz kimesne değildir diyü haber virdüklerin bildirmişsin. İmdi, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda göresin; kasaba halkının buna nisbet ve garazları nedir? Sâbıkā mezbûr ne husûsu içün küreğe buyrulmuşdur? Üzerine nesne sâbit olmuş mudur? Nicedir yazup tafsil ile Âsitane-i sa'âdetime arz eyleyesin.

TSMK, K-888, vr.374b, h.1

Yevmü'l-Ahad, fî 23 Şa'bânü'l-Muazzam sene 959 **(14 Ağustos 1552)** Kostantıniyye

Yazıldı.
Galata Emîni Hüsrev Çelebi'ye virildi. Fî 24 Şa'bân sene 959

Midillü sancağı beğine hüküm ki:

Bundan akdem mahrûse-i Galata'da binâ olunan hâssa kadırgalar içün neccar lâzim ü mühimm olduğu ecilden Midüllü ve Movlova kādılarına ahkâm-ı şerîfe gönderilmiş idi ki ta'yîn olunduğu mikdâr âdem göndereler, tamâm gelmemekle kadırgalar maslahatı avk olmuş, lâzim gelmeğin, hâliyâ bu husûs içün mezbûrân kādılara tekrar emirler gönderilüp sana dahi müstakil emr-i şerîfim gönderildi, eyle olsa buyurdum ki:

Hâssa reislerden Mustafa vardukda, bir an ve bir sâ'at te'hîr itdirmeyüp Midillü kazâsından yirmi nefer ve Movlova kazâsından kırk nefer ki cem'an altmış nefer âdem olur, ta'yîn olunan neccarlardan gemi yapmak ilminde mâhir olanlardan mu'accelen buldurup isimleriyle defter itdirüp dahi kendüleri âlât ü esbâblarıyla ve müfredât defteriyle sen dahi bir yarar âdemin koşup reis-i mezbûr ile ta'yîn olunan va'dlerine değin getürüp Galata emînine teslîm eyleyeler ki gemiler yapmak hidmetinde olup ücretlerin alalar. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandır, şöyle ki zikr olan kādılıklarda yirmi veya gayrı kimesneler mâni' olup veya evlerinde saklayalar ki zâhir ola, men' u def' idesin, men' ile memnû' olmayanları yazup bildiresin ki anın gibiler dirlikleri kesilmekle konulmayup envâ' itâb ü ikāba mazhar vâkı' olup sâ'irlere dahi mûcib-i ibret ve nasîhat ola. İmdi; sen dahi ana göre ihtimâm idüp bâb-ı ikdâmda dakīka fevt etmeyesin, bu husûsu sâ'ir mühimmâta kıyâs eylemeyesin.

BOA, A.DVNS.MHM.d. 3, s.98, h.246

[Yevmü'l-Hamîs, fî 20 Zilka'de sene 966] **(24 Ağustos 1559)**

Yazıldı.
Seydi Çavuş-oğlu Derviş'e virildi. Fî 24 Zilka'de sene 966

Bursa kādısına hüküm ki:

Eyyâm-ı Saltanat-ı hümâyûnumda icrâ-yı şerâyi'-i Ahmedî, aksâ-yı murâdım ve inkıyâd-ı ahkâm-ı Mustafavî, intihâ-yı merâmım olmağın. Bundan akdem Memâlik-i mahmiyemde olan şehirlerde, bayramlarda ba'zı kimesneler tahsîl-i menâfi' içün salıncaklar kurup tabl ü nakkāre ve surnalar çalup niçe melâ'ib ü melâhîye irtikâb olınup

andan gayrı bid‘a-i merfû‘adan eyyâm-ı âşûrlarda âşık tâ’ifesi dahi sancaklar kaldırup kös ve nakkāreler ve def ve dübelekler ile alâniyen gezüp hilâf-ı şer‘ la‘ib ü levhe meşgul olup ol ecilden niçe fısk u fücur olmağın, anun gibi bayramlarda ve sâ’ir zamanlarda hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesne iş itmeye diyü emr olınup ol makūle ef‘âl-i kabîha ve bed‘-i şenî‘a men‘ u def‘ olınup tenbîh ü te’kîd olunmuş idi. Ol emr-i şerîfim kemâ-kân mukarrer olmağın, buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrim üzre bayramlarda ve sâ’ir vakitlerde hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye tabl ü nakkāre ve surna ve sâ’ir âlât-ı lehv ü la’ib çaldırmayup ızhâr-ı melâ’ib ü melâhî etdirmeyesin ve eyyâm-ı âşûrlarda ve sâ’ir zamanda dahi âşık tâ’ifesin anun gibi vaz‘ ile şehirde gezdirmeyüp bi’l-cümle şer‘-i şerîfe mugāyir olan evzâ‘ u etvâra ruhsat virmeyüp men‘ u def‘ eyleyesin. Men‘le memnû‘ olmayanları bi-hasebi’ş-şer‘i’ş-şerîf te’dîb eyleyesin ve bu hükm-i şerîfimin sûretin sicill-i mahfuza kayd idüp hâliyâ ve min-ba‘d şer‘-i şerîfe ve bu emr-i hümâyûnuma mugāyir kimesneye iş etdirmeyesin ve kefere dahi bed-nâmlarında alâniyen fısk u fücûr etdirmeyüp cem‘iyyet ile gezdürmeyüp hilâf-ı şer‘-i şerîf iş etdirmeyesin. Şöyle ki ba‘de’l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât men‘ olunmayup girü olduğu istimâ‘ oluna, sizün ihmâl ve adem-i ihtimâmınızdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasın ve kefere tâ’ifesinin dahi bed-nâmlarında ba‘zı yerleri olup âyîn-i bâtılaları üzre ol yerlerde cem‘ olup alâniyen fısk u fücûr etdikleri bundan akdem ol dahi men‘ u def’ olmuş. Ol bâbda dahi mukayyed olup ba‘de’l-yevm kefere tâ’ifesine dahi ol asl vaz‘ etdirmeyüp gereği gibi men‘ u def‘ idesiz. Şöyle ki ba‘de’l-yevm taht-ı kazânuzda bu menhiyyât men‘ olınmayup girü vâkı‘ olduğu istimâ‘ oluna, sizün ihmâl ve adem-i ihtimâmınızdan nâşî olur. Ana göre mukayyed olasız ve eğer anun gibi kurulmış salıncak ve sâ’ir anın emsâli âlet-i la’ib var ise te’hîr etmeyüp giderdesiz.

Bir sûreti İstanbul kādısına — Bir sûreti Haslar kādısına
Bir sûreti Üsküdar kādısına — Bir sûreti dahi Galata kādısına

(...) kefere husûsu yazılmamışdır.

d.3, s.236, h.675

[Yevmü’s-Sebt, fî 8 Rebî‘ülâhir sene 967] **(7 Ocak 1560)**

Yazıldı.
Hüsrev Beğ`e gönderildi. Fî 7 Rebî‘ülâhir sene 967
Tekrâr yazılup Hüseyin Çavuş ile gönderildi. Fî 12 Rebî‘ülâhir sene 967

Sakız beğlerine hüküm ki:

Mukaddemâ Galata tâcirlerinden olup mürd olan Zorzo nâm tâcîrin düstûr-ı ekrem ilâ-âhirihi Vezîr-i a‘zamım Rüstem Paşa *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehu*ya deyni olup mezkûr tâcirin anda otuz iki sandık kalayı ve İstanbul kantarı ile yüz altmış dört kantar bakkāmı kalup zikr olunan kalay ve bakkām müşârün-ileyhe olan deyni içün irsâl olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Müşârün-ileyhin âdemi vardukda, mezkûr zimmînin anda olan kalayın ve bakkāmın bî-kusûr teslîm idüp kendüye irsâl eyleyesin. Hilâf-ı emr-i şerîf ta‘allül ve bahâne etmeyesin.

d.3, s.257, h.744

[Yevmü’l-İsneyn, fî 2 Cemâziyevvel sene 967] **(30 Ocak 1560)**

Yazıldı.
Çavuşbaşı’na virildi. Fî 2 Cemâziyelevvel sene 967

Galata kādısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i mezbûrede olan Yehûdi ve Nasârâ tâ’ifesinde olan esirler teftîş olunup eğer acûzedür eğer mu‘takdır ve eğer esirdir; bulunan yerlerden alınup esir olanları ehl-i İslâm’a bey‘ etdürüp mu‘tak ve ve acûze olanlar dahi ehl-i İslâmdan tâlip olanlara verilmesin ve min-ba‘d eğer Yehûdi ve eğer Nasârâdır, esir alup istihdam etmemelerin emr idüp buyurdum ki:

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Hızır vardukda, bizzât mukayyed olup taht-ı kazânda olan eğer Yehûdidir eğer Nasârâdır ve Frenk tâ’ifesidir, onat vechile teftîş idüp göresin; eğer esir eğer mu‘takdır, tefahhus eyleyüp çıkardup dahi emrim üzre mu‘tak acûze olanları ehl-i İslâmdan tâlip olanlara istihdâm içün teslîm idüp ve esir olanları dahi ehl-i İslâm‘a bey‘ idüp akçesin sâhiplerine teslîm idüp gereği gibi tenbîh ü te‘kîd idesin ki min-ba‘d eğer Yehûdidir eğer Nasârâdır, bir ferd eğer mu‘tak eğer esîrdir aslâ vü kat‘â alup istihdâm etmeyeler. Şöyle ki ba‘de’t-tenbîh birinde ya mu‘tak veyâhûd esir buluna, aslâ bir ferdin özrü makbul olmayup eşedd-i siyâset ile siyâset olunmasın mukarrer bilüp ana göre tenbîh ü te’kîd idesin ki sonra kimesnenin bilmedik ve işitmedik dimeğe mecâli olmaya ve sen dahi dâ’imâ mukayyed olup bu fermân-ı vâcibül‘-iz‘ânımın icrâsında

dakika fevt etmeyesin. Sonra yoklanup görülse gerekdir, şöyle ki emre mugāyir birinde esir veya mu‘tak buluna, özrün makbul olmayup mes’ûl olup neticesi sana â’id olmak mukarrerdir. Ana göre basîret üzre olup ve bu hükm-i hümâyûnumun suretin sicill-i mahfûza kayd idesin. Hâliyâ ve min-ba‘d bu emr-i celîlü’l-kadrim ile amel olunup hilâfına cevaz gösterilmeye. Şöyle ki ba‘zılara hüküm verilmiş ise her kimde hüküm var ise ellerinden alup Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

d.3, s.272, h.788

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 17 Cemâziyelevvel sene 967] **(14 Şubat 1560)**

Yazıldı.
Ulaşdırmak içün Çavuşbaşı’na teslîm olundu. Fî 21 Cemâziyelevvel sene 967

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahrûse-i mezbûrede ihrâk olunan evler husûsun bildirmişsin. İmdi, buyurdum ki:

Varıcak, zikr olunan evler tekrar binâ olunmalu oldukda sâhiblerine tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki saçak etdirmeyüp kerpi ile yapdurasın.

d.3, s.276, h.805

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 25 Cemâziyevvel sene 967] **(22 Şubat 1560)**

Yazıldı.
Serâser kîse ve altun kozalak ile Jorji’nin karındaşı Badrişin’e verildi.
Fi 26 Cemâziyelevvel sene 967

France Padişâhı’na nâme-i şerîf yazıla ki:

Mahmiyye-i Galata’da sâkin olan zimmî tâcirlerden Jorji nâm zimmînin vârisleri bundan akdem atebe-i ulyâmıza gelüp; mezbûr Jorji mürd olmazdan mukaddem altı yüz on iki kantar kalay ve bin dokuz yüz altmış kantar bakkam ve on beş kantar jiva ve altı bin zirâ‘ keneviçeyi ticâret içün altı bin flori borçla alup gemiye tahmîl [ve] kabz-ı tasarrufunuzda olan vilâyete gönderüp zikr olunan metâ‘ anda iken mezbûr mürd olup

metâ‘ anda girift olmağın, borçla alınan altı bin flori içinden ihrâc olunup mâ‘adâsı Hâssa-i hümâyûnum cânibine olan deyni içün Südde-i sa‘âdet-me‘âbımıza gönderilmeğe sâbıkā babanuza nâme-i hümâyûnumuz irsâl olunmuş idi. Hâliyâ gönderilen nâme-i şerîfimiz mûcebince mezbûrun anda olan mâlından zikr olunan altı bin flori ihrâc olunup bâki kalan mâlı anda olan vekîlleri Pavlo'ya hükm olunup teslîm olunduğu vârisleri i‘lâm eyledi. İmdi; gerekdir ki nâme-i vidâd-meşhûnumuz varup vusul bulıcak, ol hânedan ile kadîmden mâ-beynimizde vâkı‘ olan müvâlât ü müsâfât müsted‘âsınca mezbûrun bâki kalan mâlından eğer anda olan kapudân tevliyet-i zimmetinde olan hakkı ve eğer sâ'irde olan mâldır, her kimde ise tetebbu‘ olunup dahi ma‘lûmunuz oldukdan sonra müteveccih olanlardan alınup tahsîl olunup zikr olunan vekîlleri Pavlo'ya teslîm olunup Hâssa-i hümâyûnumuz cânibine olan deyni içün mezkûr Pavlo ile yüce dergâhımıza irsâl olunmak bâbında envâ‘ mesâ‘î-i cemîle zûhura getürile, mücerred bize avk içün deyni vardır diyü mezkûrun mâlına ve vekîllerine aslâ kimesne dahl etdirilmeye.

d.3, s.377, h.1119

[Yevmü'l-İsneyn, fî 18 Şa‘bân sene 967] **(14 Mayıs 1560)**

Yazıldı.
Mezbûr Mehmed Çavuş'a verildi. Fi 20 Şa‘bân sene 967

Sâbıkā Üsküb kādısı olan Mevlânâ Muslihiddin'e hüküm ki:

Ayasofya evkāfından mahrûse-i Galata‘da vâkı‘ olan evler ve hânlar ve mahzenleri icâre ile tasarruf idenlerden ba‘zı zaman geçmekle hâliyâ mülkiyet da‘vâsın etdikleri ecilden sâbık kādı-asker olan müteveffâ Muhyiddin, yazduğı evkāf-ı mezbûre defterinin bir sûreti ihrâc olunup teftîş olunmak içün sana irsâl olındı. Buyurdum ki:

Çavuşum Mehmed vardukda, evkāf-ı mezbûrenin üzerine varup irsâl olınan sûret-i defterde mukayyed olanları onat vechile hakk üzre dikkat [ü] ihtimâm ile teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; bi-hasebi'ş-şer‘-i'ş-şerîf vakfa müteveccih olanları vakıf içün hükm idüp zabt etdirüp ne mikdâr dükkân ve ev ve mahzen sâbit olursa yazup bildiresin.

d.6, s.130, h.274

[Yevmü's-Sebt, fî 15 Rebî‘ülevvel sene 972] **(21 Ekim 1564)** Kostantiniyye

Yazıldı.
Dragman İbrahim Beğ'e virildi. Fî 18 Rebî'ülevvel sene 972

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ dârende Elparanço nâm Filordin baylosu gelüp; bundan evvel Donsançoya nâm kâfir kapudânına yüz elli nefer Müslüman esirleri getürmesine kefîl olup zikr olunan esirler üç def'ada gelüp teslîm olup bunlardan mâ'adâ teslîm olunacak beş yüz bin akçe olup anın içün dahi elli bin dört yüz otuz üç sikke filori, mâ'adâsı içün kumaş gönderildikde cümlesi teslîm olunduğın bildürüp ol husûs içün kefilsin diyü dahl olunmamak bâbında hüküm virilmesin recâ etdüği ecilden bu hükm-i şerîfimi virdüm ve buyurdum ki:

Mezbûr kapudân irsâl idecek yüz elli nefer Müslüman esirleri ve beş yüz bin akçe içün dahi elli bin dört yüz otuz üç nakd filori mâ'adâsı içün gönderdüği kumaş cümle gelüp teslîm olunup baylos-ı mezbûr kefâletden berî olmağın, husûs-ı mezkûr içün kefilsin diyü dahl itmek isteyenleri fermân-ı hümâyûnuma mugâyir dahl ü tecâvüz etdirmeyüp kimesneye rencîde etdirmeyesin. Eslemeyenleri …

d.6, s.228, h.492

[Yevmü'l-İsneyn, fî 6 Cemâziyelevvel sene 972] **(10 Aralık 1564)**

Yazıldı.
Sâhiblerine virildi. Fî 22 Rebî'ülâhir sene 972

İstanbul kādısına hüküm ki:

Galata Kādısı Hüsrev Dergâh-ı mu'allâma mektup gönderüp; müteveffâ Davud nâm sipâhînin Dülbendci Hüsam Mahallesi'nde vâkı' olan mülk evin hâl-i sıhhatinde evvelâ utekāsına, anlardan sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına vakf idüp utekāsından Şirin ve Yasemin yirmi yıldan ziyâde vakfiyyet üzre tasarruflarında iken Hasan nâm kimesne, mezbûr ev mezkûr Davud'un olup Davud fevt olup sağîre kız[ı] ile karındaşı oğlu Mehmed'e intikāl idüp ba'dehû kız fevt olup cümlesi mezbûr Mehmed'e intikāl idüp hâlen Mehmed dahi fevt olup ben zevi'l-erhâm cihetinden vârisi olmağın, irs-i şer'î ile bana intikāl eyledi, benim mülk evimdir diyü da'vâ itmeğin. Teftîş içün hükm-i şerîfim virülüp teftîş olundukda; mezbûr Davud zikr olunan evini hâl-i hayâtında ve kemâl-i

sıhhatinde evvelâ utekāsına, anlardan sonra Medîne-i Münevvere fukarâsına vakf etdim diyü ikrâr idüp ol ikrârına ısrâr üzre fevt olduğına ve mezbûrlar ol mikdâr zamandan berü vakfiyyet üzre tasarruf etdiklerine mezkûr Hasan muvâcehesinde Hasan bin Mustafa ve Hacı Sinan bin Abdullah nâm kimesneler şehâdet idüp şehâdetleri hayyiz-i kabûlde vâkı‘ olup İmâm Ebî-Yusuf kavli üzre şâhidlerün şehâdetleri ile vâkıfın vakıfda kavliyle zikr olunan ev vâkıfın mülkünden zâ’il olmuş olur diyü İmam Ebî-Yusuf kavli üzre mezkûr evün vakfiyyetine hükm olunması bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına arz itmeğin. İmâm Ebî-Yusuf kavli üzerine mezkûr evün vakfiyyetini kabûl idüp vakfiyyetine hükm olunmasını emr idüp buyurdum ki:

Zikr olunan evi vakfiyyete hükm idüp min-ba‘d dahi istimâ‘ eylemeyesin.

d.6, s.272, h.577

[Yevmü’s-Sebt, fî 25 Cemâziyevvel sene 972] **(29 Aralık 1564)**

Yazıldı.
Mezbûr reise verildi. Fî gurre-i Cemâziyelâhir sene 972

Mısır beğlerbeğisine, İskenderiye ve Reşid kādılarına hüküm ki

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; Mısır’a varan karamürsel gemilerine pirinç ve mercimek verdirmeyesin diyü emrim olmuşidi. Ol emr-i şerîfim kemâ-kân mukarrerdir. Hâliyâ mahrûse-i İstanbul’da pirinç muzâyaka üzre olup Ramazân-ı Şerîfe ve Donanma-i hümâyûnuma pirinç lâzim olmağın. Mahrûse-i İstanbul muhtesibi mektup gönderüp; Galata’da sâkin dârende Ali bin Abdullah nâm reis mahmiyye-i Mısır’dan gemisine pirinç tahmîl idüp Ramazân-ı Mübârekin evâ’iline değin getürmesine Hacı Memi bin Abdullah nâm kimesneyi kefîl virüp va‘deye tehallüf olunursa mîrîye zapt olunmak üzre yüz flori emânet koduğun bildirmeğin, buyurdum ki:

Mezkûr reis gemisiyle mahrûse-i mezbûreye pirinç tahmîl etmeğe vardukda, gemisine mâni‘ olmayup sâ’ir gemilerden takdîm idüp eğlendürmeyüp gönderesin ki va‘desine hilâf itmeyüp mahrûse-i İstanbul’a ve Donanma-i hümâyûnuma pirinç yetişdire. Ammâ; ellerinde emr-i şerîfim olmadın Karamürsel ve hurde gemilere pirinç virdirmeyüp emr-i sâbıkım üzre amel eyleyüp ana muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

Yazıldı.

Mezbûra virildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Bir sûreti İstanbul sâkinlerinden Abdullah oğlu Davud nâm reise yazıldı.

Kaftancı Hâce Süleyman ve Yusuf bin Abdullah nâm kimesneleri kefil virdi.

Yazıldı.
Mezbûra virildi. Fi't-târîhu'l-mezbûr.

Bir sûreti mahrûse-i mezbûre sâkinlerinden Ahmed bin Pîr Dede nâm reise yazıldı.

Kettâncı Hacı Ali ve Kuruyemişçi Nebi Sûfî nâm kimesneleri kefil virdi.

d.6, s.301, h.643

Yevmü'l-İsneyn, fî 19 Cemâziyelevvel sene 972 **(23 Aralık 1564)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
İmâretde mu'temed olan Mehmed nâm kimesneye verildi. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Varna kādısına hüküm ki:

Hâliyâ deryâya Donanma-i hümâyûnum çıkmak emr olunup peksimed ve sâ'ir levâzimi içün zahire lâzim ü mühimm olmağın, taht ı kazânda merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultan Selim Han'ın mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' olan Câmi'-i Şerîf ve İmâret-i Âmiresi Evkāfı'ndan Varna ve Galata ve Egrene (?) mukāta'alarının ne mikdâr mevcûd buğdayı var ise karîb olan iskelelere nakl etdirilüp dahi anda mevcûd olan gemilere navlun ile tahmîl etdirilüp içine yarar âdemler koyup mu'accelen mahmiyye-i İstanbul'a getürilüp bey' olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Varıcak, aslâ te'hîr ü terâhî etmeyüp evkāf-ı mezbûrdan zikr olunan mukāta'alarda vâkı' olan terekeyi mu'accelen ol semte karîb olan iskelelere âmillerine indirdüp anda hâzır bulunan gemilere navlun ile tahmîl etdirüp mukāta'anın âmilleri veyâhûd yarar âdemleri ile mu'accelen mahmiyye-i mezbûreye irsâl eyleyesin ki gelüp Donanma-i hümâyûnum levâzimi içün bey' oluna ve her gemiye ne mikdâr tereke tahmîl olunursa defter idüp mühürleyüp karadan yarar âdemin ile Südde-i sa'âdet-me'âbıma gönderesin ki zikr olunan tereke tahmîl olunan gemiler bunda geldikde yoklanup hârice alup gidilmek ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâtdandır, aslâ avk u te'hîr câ'iz değildir. Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan terekeyi ale't-ta'cîl irsâl etmek ardınca olasın.

Yazıldı.

Bu dahi
Bir sûreti Aydos kādısına

Yazıldı.
Bu dahi
Bir sûreti Karin-âbâd kādısına

Yazıldı.
Bu dahi
Bir sûreti Prevadi kādısına

Yazıldı.
Bu dahi
Bir sûreti Ahyolu kādısına

d.6, s.272, h.578

[Yevmü's-Sebt, fî 25 Cemâziyevvel sene 972] **(29 Aralık 1564)**

Mezbûrûn re'islere verildi. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

Rodos beğine hüküm ki:

Bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum gönderilüp; Bu cânibden mahrûse-i Mısır'a giden ve Mısır'dan bu cânibe gelen Karamürsel gemileri eğer boş ve eğer yüklüdür, cümlesi girift ve re'isleri haps olunup gemileri içinde olan metâ'ı her ne ise yazılup defter idüp arz idesin diyü emrim olmuşidi. Ol emr-i şerîfim mukarrerdir. Hâliyâ İstanbul'da pirinç muzâyaka üzre olup Donanma-i hümâyûnuma pirinç lâzim olmağın, İstanbul sâkinlerinden Abdullah oğlu Davud ve Ahmed bin Pîr Dede Galata sâkinlerinden Abdullah oğlu Ali nâm re'isler emr-i şerîfimle pirinç getürmek içün Mısır cânibine irsâl olunmuşlardır. Mezkûrlar Rodos'a varup Mısır'a müteveccih olduklarında ve gemilerin yükledüp İstanbul'a gelürken mâni' olmayup emîn ü sâlim geçüresin. Ammâ; ellerinde [emr-i şerîfim] olmadın Karamürsel gemilerinden bir gemi geçürtmeyüp ol bâbda sâdır olan emr-i hümâyûnuma mugâyir iş olmakdan hazer idesin.

d.6, s.350, h.745

Yevmü'l-Ahad, fî 17 Receb sene 972 **(18 Şubat 1565)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Bu dahi
Bu hüküm alınup, Dubrovnik'e varınca yol üzre olan kādılara yazılmak emr olundu diyü Tezkireci Hasan Beğ hüküm üzre işâret etmeğin, tekrâr yazılup hükm-i atîk hıfz olunmışdur. Fî 16 Şa'bân sene 972

Mahrûse-i İstanbul'dan Beç sınurına varınca yol üzerinde vâkı' olan kādılara hüküm ki:

Galata sâkinlerinden dârende Yamko Draye nâm zimmî gelüp ba'zı mesâlihi içün Beç elçileriyle Beç'e varup gelmek murâd idinüp yolda ve izde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü davarlarına dahl olunmamak bâbında hükm-i şerîfim talep etmeğin, buyurdum ki:

Mezkûr vilâyet-i mezbûreye varup gelürken her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olursa yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde kendüye ve âdemlerine ve esbâb ü davarlarına kimesneyi hilâf-ı şer' u kānun kimesneyi dahl ü ta'arruz etdirmeyesiz.

d.6, s.356, h.765

Yevmü'l-İsneyn, fî 18 Recebü'l Müreccb sene 972 **(19 Şubat 1565)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Za'îm Hidayet'e verildi. Fî 20 Receb sene 972

İstanbul'dan Komoran'a varınca yol üzerinde olan beğlere ve kādılara hüküm ki:

Hâlen Peç kralı tarafından elçilik [ile] Südde-i sa'âdetime gelen Mikel girü kral-ı müşârun-ileyh tarafına irsâl olunup mahrûse-i Galata'da sâkine avreti olup kendü ile ol cânibe bile gitmeğe icâzet-i şerîfem talep etmeğin, buyurdum ki:

Mezkûrun mezbûre avretine yolda ve izde ve menâzil ü merâhilde ve ma'berlerde hilâf-ı emr kimesneyi dahl etdirmeyesiz.

d.6, s.417, h.881

Yevmü'l-Ahad, fî 16 Şa'bân sene 972 **(19 Mart 1565)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Âdemi Rıdvan'a verildi. Fî 18 Şa'bân sene 972

Vezir Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Cezâyir-i Garb'dan gelüp Hâssa re'islerimden olan iftihârü'r-rü'esâ' ve'l-mu'temedîn Yahya *zîde kadruhu* ile bile gelüp; hâliyâ Galata re'islerinden olan dört nefer yoldaşları bu def'a Donanma-i hümâyûnumla mûmâ-ileyhin kaliteleri ile bile gidüp inşâ'allâhü te'âlâ deryâ seferi tamâm olup mürâca'at olundukda, müşârun-ileyh kendüye virilen bir kıt'a Hâssa kadırga re'isi ve zikr olunan kaliteleri ile dört nefer re'isleri cümle mukarrerleriyle Cezâyir'de olan ehl ü ıyâllerin getürmek bâbında icâzet-i hümâyûnum recâ etmeğin, buyurdum ki:

Hak *sübhânehû ve te'âlâ* hazretlerinün ulüvv-i inâyetleri ile sefer hidmeti tamâm olup Donanma-i hümâyûnumla avdet olunmalu oldukda, mezkûr bindüği Hâssa kadırga ve dört pâre kalitesiyle re'islerine ve mukarrerlerine icâzet viresin ki varup ehl ü ıyâllerin getüreler, şöyle bilesin.

d.6, s.465, h.1005

Yevmü'l-İsneyn, fî 8 Ramazan sene 972 **(9 Nisan 1565)**

Yazıldı.
Mezbûr re'ise verildi. Fî 8 Ramazân sene 972

Piyâle Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Hâssa Galata re'islerinden Hüseyin Re'îs'in kadırgasına küreğe kırk-elli mücrim konulup Moton câniblerinde deryâ muhâfazasında alıkonulmak üzre irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Donanma-i hümâyûnuma varup mülâki oldukda, mahall-i mezbûra varınca zikr olunan mücrimlerün serkeşlerinden zabta kābil olmayanları Donanma-i hümâyûnuma alup yerlerine Anadolu kürekçilerinden kürekçi viresin.

d.6, s.554, h.1200

Yevmü'l-Ahad, fî 27 Şevval sene 972 **(28 Mayıs 1565)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Sulumanastır'da Abdiçelebi Mahallesi'nde Mü'ezzin Îsâ'ya virildi. Fî 3 Zilka'de sene 972

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâliyâ Galata kādısı Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul’da Sulumanastır kurbunda vâkı‘ olan Abdî Çelebi Mescidi’nin cemâ‘ati cem‘ olup, Sulumanastır’da Ermeni kenîsesinin keşişleri kenîseleri kurbunda olan keşiş-hânelerinde hâliyâ bir keşiş-hâne daha ihdâs eylediler, ref‘ olunmasın talep ideriz diyü şekvâ etdiklerinden, husûs-ı kazıyyenin görülmesi fermân olunup ber-mûceb-i emr Sulumanastır’a varılup görüldükde, fi’l-hakika kenîsenin keşişleri kadîmî olan keşiş-hânelerine muttasıl hâliyâ bir keşiş-hâne daha ihdâs eyleyüp ve ihdâs etdükleri keşiş-hânede çeng ü çegâna ile kefere oturup şürb-i hamr idüp gavga vü hengâmelerinden huşû‘ ile mescidde namaz kılımaz olduk ve huzûr ile Kur‘ân-ı Azîm tilâvet idemez olduk diyü mahalle-i mezbûrenin imamı Hacı Bayram ve İsâ bin Abdullah el-Mü’ezzin ve Mehmed bin Abdullah es-Sipâhi ve Mehmed bin Ramazan es-Sipâhi ve İdris bin Yusuf es-Silâhi ve Ali bin Abdullah es-Solak ve İskender bin Abdullah Yeniçeri ve Ali bin Abdullah ve Süleyman bin Murad ve Ali bin Abdullah el-Kayyim ve Murad bin Abdullah ve Mehmed bin Abdullah ve Îsâ Dede bin Mûsâ ve sâ’ir cemâ‘at-i Müslimînden cem‘-i kesîr ve cemm-i gafîr şekvâ idüp, ihdâs olunan keşiş-hânenin ref‘ olunmasın recâ ideriz didiklerin arz etdüğin ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak göresin; kazıyye arz olunduğı gibi ise şer‘a muhâlif ihdâs etdikleri keşiş-hâneyi hedm idüp ref‘ idesin. Kadîmî kenîselerinde dahi savt ref‘ etdirmeyüp ve saz çaldırmayup şürb-i hamr etdirmeyesin. Şöyle ki şer‘a ve emrime muhâlif min-ba‘d vaz‘ üzre olalar, ol dahi hedm olunur. Ana göre manastır-ı mezbûrun keşişlerine tenbîh ü te’kîd idüp hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i emr-i münîf kimesneye iş etdirmeyesin.

d.6, s.576, h.1264

Yevmü’l-Sebt, fî 10 Zilka‘de sene 972 **(9 Haziran 1565)**

Yazıldı.
Abdiçelebi Mahallesi’nde Mü’ezzin olan Abdullah oğlı Îsâ[’ya] virildi.
Fî 25 Zilka‘de sene 972

İstanbul kādısına hüküm ki:

Galata kādısı olup mahrûse-i mezbûrede Sulumanastır kurbunda vâkı‘ olan bodrumun teftîşiyçün ta‘yîn olunan Mevlâna Husrev Bâb-ı Sa‘âdet-me‘âbıma mektup

gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da Sulumanastır'da Ermeni Kenîsesi kurbunda Luka nâm kâfirin taş dîvârının altı yanında vakı' olan kârgîr bodrumun içi sâbıkā tarîk-ı âmm idi. Bodrumun içinden her kimesne geçüp Sulumanastır'da Mustafa Paşa'nun vakıf bostanına varırlardı. Otuz yıl mikdârı vardır ki zikr olunan bodruma duhûl idecek mevzi'e ev binâ olunmağla bodrumun içinden geçilmez olmışdur diyü cemâ'at-i Müslimîn şekvâ eyledikleri ecilden tarîk-i mezbûrun görülmesi fermân olunup mahall-i mezkûrun üzerine varıldıkda Müslümanlar; işbu bodrum sâbıkā tarîk-i âmm olup hâliyâ Sulumanastır'da hammâm binâ olundu, hammâma tamâm ihtiyâcımız vardır, eğer bodrum açılmaz ise varmağa mesâfe-i ba'îdeden dolaşup varmak lâzim gelür, Müslimanlara ta'b ü meşakkat olur. Ammâ; bodrum yolu hammâma doğrudur, bu yoldan hemân hammâmın üzerine inilür, vaz'-ı sâbık üzre bodrum girü açılup yol olmasın recâ ideriz didiklerinde, zikr olunan bodrumun içi sâbıkā tarik-i âmm idi, her kim murâd idiniyorsa bodrumun içinden mürur iderdi, kadimden tarik-i âmm idüğine şehâdet ideriz diyü mezkûr tarîkin üzerinde bi'l-fi'l evi olan Kirkoz nâm zimmînin muvâcehesinde şehâdet etdiklerin arz eylemeğin, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak göresin; arz olunduğu gibi ise zikr olunan bodrumı hedm idüp tarîk-ı âmmı keşf idüp Müslimanlara müzâyaka virdirmeyesin.

d.5, s.121, h.281

Yevmü's-Sülesâ, fî gurre-i Rebî'ülevvel sene 973, **(26 Eylül 1565)** Kostantiniyye

Yazıldı.
Kadıasker Efendi arz idüp emri kayd eyleyüp ana göre yazılmışdır.
Çavuşbaşı'na virildi, teslim etmekiçün Dîvânda. Fi 2 Rebî'ülahir sene 973

Galata kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime sûret-i sicill gönderüp; Galata hâricinde merhûm Sultan-gîr *tâbe serâhu* Cami'i Mahallesi halkı meclis-i şer'a gelüp; mahallemizde Arap Fatı ve Narin ve Giritlü Nefise ve Atlu Ases dimekle ma'rûfe Kamer ve Balatlu Aynî nâm avretler yaramazlık ile meşhûrelerdir didiklerinde, Arap Fatı'ya âdem gönderilüp da'vet olundukda gaybet idüp sâ'irleri gelüp muvâcehelerinde cema'at-i Müslimîn yaramazlardır diyü şehâdet idüp husûsan Balatlu Aynî yaramazlık ile meşhûredir diyü mahalle halkından Müderris Mevlâna Muhyiddin ve Kâtip Mehmed ve İlyas ve Sinan Halife ve sâ'ir Müslümanlar şehâdet idüp ve sâbıkā mezbûrenin ahvâli teftîşi içün imam

ve mü'ezzin ve cemâ'at evi önüne varduklarında, imâmınıza ve kādınıza ve şerî'atınıza la'net diyü şetm idüp ve bundan akdem Kalafatçı Mahallesi'nde bir nâ-mahrem ile basılup ve bundan gayrı mezbûre Arap Fatı'nın evinde dahi nâ-mahrem ile basılup mahall-i fesâd ve şenâ'atdir, evi satılup mahallemizden giderilmesin recâ ideriz didiklerin bildirdüğin ecilden buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak, zikr olunan avretlerin cebr ile evlerin bey' etdirüp kendülerin şehirden sürüp ve küfür söyleyen yeniçeri avreti dahi tecdîd-i îmân etdirildikden sonra eri gelince zindanda haps etdiresiz.

d.5, s.136, h.319

Yevmü'l-İsneyn, fî 7 Rebî'ülevvel sene 973, **(2 Ekim 1565)** Kostantiniyye

Yazıldı.
Uncu-zâde Hızır Çelebi'ye verildi. Fi 8 Rebî'ülevvel sene 973

Ayasofya evkāfı mütevellisi Ahmed'e hüküm ki:

Hâliyâ Galata kādısı mektup gönderüp; evkāf-ı mezbûrenin mahmiyye-i Galata dâhilinde vâkı' olan Câmi-i Kebîr'in cânib-i şimâlinde Câmi-i Şerîf'e muttasıl olan ba'zı evler ki Ayasofya evkāfından olup hâliyâ harâba müşrif olup intifâ' olunmakdan kalmışdır, zikr olunan harâbelerün ba'zı bey' olunup ve yeri dahi mukāta'aya virilmek vakfa enfâ'dır, vâkı'-ı hâli arz idiyon didikde, cemâ'at-i Müslimîn ve ehl-i hibre ve ehl-i vukūfdan mu'temedün-aleyh kimesne ile evlerün üzerine varılup görüldükde; fi'l-hâkika zikr olunan evler harâba müşrif olup intifâ' olunmakdan kalmış, lâkin mezkûr evlerde şimdilik mîrî kâfir esirler konulup anlar sâkin olur imiş, Câmi-i Şerîf kurbunda kefere-i fecere olmak münâsib görülmeyüp mîrî esirler Câmi-i Şerîf kurbundan ihrâc olunup Tershâne-i âmire yanında esirlere mesken binâ olunup hâliyâ Tershâne kurbunda sâkinlerdir, Câmi-i Şerîf'e muttasıl olan mezkûr evler mu'attal-hâlî ve harâba-yüz intifâ' olunmağa dahi kābil olmadığı zâhir ve ma'lûm oldukda, harâbe-i merkum satılmak fermân olunursa harâbelerün ba'zı bin filori bahâya kabûl ider kimesneler olup ve harâbe yeri dahi binâ zirâ'ı ile tūlen yüz seksen zirâ' ve arzan yetmiş zirâ' olup vakıf içün mukāta'aya virilmek enfâ' olduğu mukarrer ü muhakkak olmağın, zikr olunan harâbelerün ba'zı bey' olunup ve yeri mukāta'ya virilmek içün hükm-i şerîfim talep eyledüğin bildirmeğin, buyurdum ki:

Varıcak, şer‘-i kavîm tecvîz eyledüği üzre zikr olunan evlerün ba‘zısın bey‘ idüp yerlerin dahi mukāta‘ya viresin.

d.5, s.288, h.742

Yevmü’s-Sülesâ, fî 9 Cemâziyelâhir sene 973 **(1 Ocak 1566)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Bu dahi Mehmed Çavuş’a virildi. Fi’t-târîhi’l-mezbûr

Saruhan Sancağı kādılarına hüküm ki:

Galata’da olan gemiler mühimmi içün yüz elli bin yelken bezi satun almak içün Hâssa re’islerden Ali Re’is ile hükm-i şerîf gönderilüp ve zâhire içün iki bin filori virilmişidi, hâliyâ zikr olunan bez gāyetle mühimm ü lâzim olmağın, buyurdum ki:

Vardukda, asla te’hîr ü terâhî etmeyüp zikr olunan mikdârı bezi bî-kusûr Nevruz’dan mukaddem göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin, şöyle ki Nevruz’dan mukaddem bî-kusûr gelüp üşmeye, aslâ özrün makbûl olmayup mu‘âteb olmanuz mukarrerdir, ana göre ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

d.5, s.293, h.758

Yevmü’s-Sülesâ, fî 9 Cemâziyelâhir sene 973 **(1 Ocak 1566)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Bu dahi mezbûr Mehmed Cavuş’a virildi. Fi’t-târîhi’l-mezbûr [13 C sene 973]

Saruhan Sancağı kādılarına hüküm ki:

Bundan akdem Galata’da olan Hâssa kadırgalar mühimmi içün beş bin kıt‘a yelken bezi ve dört bin kıt‘a palanka bezi satun alınup akçesi mukāta‘alardan virile diyü Mustafa nâm kul ile Maliye tarafından size hükm-i şerîf gönderilmişidi. Zikr olunan bezin gelüp irişmesi ehemm-i mühimmatdan olmağın, buyurdum ki:

Vardıkda, mezkûr kula tevakkuf etmeyüp siz kendünüz bizzât mübâşeret idüp dahi zikr olunan mikdârı bezleri Nevruz’dan mukaddem bî-kusûr mu‘accelen göndermek bâbında ikdâm ü ihtimâm eyleyesiz. Husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmattandır, şöyle ki

Nevruz'dan mukaddem bî-kusûr gelüp irişmeye aslâ ol bâbda özrün makbul olmak ihtimâli yokdur, ana göre ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

d.5, s.308, h.802

Yevmü's-Sülesâ, fî 23 şehr-i Cemâziyelâhire sene 973 **(15 Ocak 1566)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Ferid Beğ ile Paşa hazretlerine gönderildi. Sene Fî 25 Cemaziyelâhir sene 973

Merhûm Sultan Selim Han Medresesi müderrisine hüküm ki:

Bundan akdem Galata Hâssa Harc emîni olan Mehmed'in zemân-ı emânetinin muhâsebesi ve sâ'ir ana müteallık olan husûsları teftîş olunmak emr olunup ol bâbda emîrü'l ümerâ'i'l-kirâm kapudânım Piyale ile Hızâne-i âmiremin Anadolu cânibi defterdârı Hasan *dâme uluvvühu* mübâşir ta'yîn olunmuşidi. Hâliyâ mezbûrun emrim üzre muhâsebesi görülmeğe mübâşeret etdiklerinde ba'zı şer'le görilecek ahvâl olmağın, ol bâbda seni müfettiş ta'yîn idüp buyurdum ki:

Mezbûrun eğer muhâsebesi görülmeğin ve eğer gayrı şer'-i şerîf ile görilecek ahvâlinden mübâşir olup lâzim geleni şer'-i şerîf ile görüp fasl eyleyesin.

d.5, s.364, h.956

Yevmü's-Sebt, fî 19 Recebü'l-Müreccb sene 973 **(9 Şubat 1566)**, Kostantiniyye

Yazıldı.

Cezayir-i Garb beğlerbeğisine hüküm ki:

Sâbıkā Galata emîni olan Eskici oğlu Mehmed'in muhasebesi görülmek lâzim gelüp görüldükde; ânda Yahya Re'is'e bedel akçesi beş kerre yüz bin akçe teslîm etdim diyü cevap virüp anun ol mikdâr kâfiri yok etdüği ma'lûmdur. Mezkûr müşârun-ileyhden ne mikdâr bedel akçesi alduğı ma'lûm olmak lâzim olmağın, buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim varıcak, mezkûr Yahya Re'is'i getürdüp sü'âl, müşârun-ileyh Efendi'den ne mikdâr bedel akçe almışdır, ma'lûm idüp dahi mu'accelen Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

d.5, s.546, h.1496

Yevmü'l-Ahad, fî 8 Şevvalü'l-Mükerrem sene 973 **(28 Nisan 1566)**, Kostantiniyye

Yazıldı.
Kendüye virildi. Fî 11 Şevval sene 973

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Mahrûse-i İstanbul'da ba'zı kapularda ve Galata'da ve Üsküdar ma'berinde alınan gümrüğün mültezimleri kānundan ziyâde resm alup tüccâra ve sâ'ir mürûr u ubûr idenlere ta'addî olduğu i'lâm olunup zikr olunan gümrüklerde tüccâra tecavüz etmemek içün üzerlerine nâzır nasb olunmak lâzim olmağın, müteferrikalardan Hâssa tâcir olan Mustafa ehl-i vukūf olup kemal-i emânet ve diyânetine i'timâdım olmağın, gümrük husûsun görüp gözetmek içün nâzır ta'yîn idüp bu Nişân-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki:

Ba'de'l-yevm gümrük alınan yerleri görüp gözedüp tüccârdan ve sâ'ir mürûr u ubûr idenlerden kānun-ı kadîmden ziyâde aldırmayup ve gümrük alugelmeyenden hilâf-ı kānun gümrük aldırmayup gümrükleri kadîmü'l-eyyâmdan olıgelen âdet ve kānun üzre alınup eyyâm-ı adâlet-i hümâyûnumda kimesneye bir zulm ü ta'addî olmaya, mâl-ı mîrîden dahi aslâ nesne bel' u ketm olmayup mahfûz u mazbût olalar.

d.5, s.553, h.1517

Yevmü'l-Erba'a, fî 11 Şevvalü'l-Mükerrem sene 973 **(1 Mayıs 1566)**

Yazıldı.
Nişanlu kâğıt ruhbanlara verildi.
Kâğıd emîni resmi dahi alındı.

Sâbık Budun beğlerbeği olup hâliyâ mahmiyye-i Kostantiniyye muhâfazasında olan İskender Paşa'ya hüküm ki:

Galata'da sâkin Kalafatçıoğlu dimekle ma'rûf Yani nâm zimmî ve sâbık Selanik Metropolidi Köse Nikola(?) ve Nakşe Metropolidi Vekay(?) nâm zimmîler bir yere cem' olup bundan akdem tâ'ife-i mezbûreye patrik olup ihrâc olunanı girü getürelüm, anı talep eyleyelüm diyü kendü hâllerinde olmayup mâbeynlerine ihtilâl bırakup kefere tâ'ifesine

iğva virmekden hâlî değillerdir diyü tâ'ife-i mezbûre ruhbanları gelüp şekvâ eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Varıcak, mezbûrları her kande ise buldurup getürdüp dahi haps eyleyesin, emr-i şerîfim olmadın habsden ıtlâk eylemeyesin, şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd ü i'tikād kılasın.

d.5, s.609, h.1692

Yevmü's-Sebt, fî 5 Zilka'de sene 973 **(24 Mayıs 1566)**

Yazıldı.
İrsâl içün Mustafa Paşa âdemine verildi. Hasan Kethüda'ya.
Fî 10 Şevval sene 973

Sâbıkā Budun beğlerbeğisi İskender Paşa'ya hüküm ki:

Mektup gönderüp; kral-ı bed-fi'âl yanında olan Mikel nâm mel'ûnun Galata'da avreti olup yarar kefillerin almak ile mi olur gayrı tarîk ile mi olur, göresin diyü fermân olunmağın, görüldükde; geçen Şa'bân'da şehirden taşra bir bağçede olup Ramazan'da Galata'ya girmiş. Eğer Galata ve eğer İstanbul'dadır, tetebbu' u tefahhus olunup bu zamâna değin ele girmeyüp bi'l-fi'l dahi tefahhus üzre olduğun i'lâm eylemişsin. İmdi; avret girift olmak münâsib değildir. Buyurdum ki:

Anun gibi ele geldikde lâzim olursa bulunmak içün yarar kefîllere viresin.

d.5, s.673, h.1890

Yevmü'l-Cum'a, fî 26 Zilka'de sene 973 **(14 Haziran 1566)**

Yazıldı.
Mektup getüren Mehmed'e verildi. Fî 26 Zilka'de sene 973

Florina kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Florina sâkinlerinden (…) nâm sipahinin kulu Hasan bin Abdullah nâm kimesne ehl-i fesâd olup Florina'dan Behram bin Abdullah ve Resne nâm karye imamı Halim Hoca ve Yolan nâm karyeden Bâlî nâm kimesneler ile Florina'dan Ayşe bint-i Mîr Ali nâm hûtunu cebren dutup Pîr Ahmed bin Hasan nâm kimesne cariye

deyü bin üç yüz akçeye bey‘ idüp ve Cihan bint-i Derviş nâm hatunu dahi güçle dutup ağzına dest-mâl koyup gice ile güç ayılup Mustafa bin Hasan nâm kimesneye cariye diyü bin beş yüz akçeye satup meclis-i şer‘-i şerîfde ikrâr idüp yoldaşlar ile sicill olunduğun bildirmişsin. İmdi; mezbûr ele getürilüp haps ile küreğe konmak içün mahrûse-i İstanbul’a gönderilmesin emr idüp buyurdum ki:

Mezbûrı tutup sâbit ü zâhir olan fesâdlarının sicill sûretleriyle yarar âdemlere koşup mahrûse-i mezbûreye gönderesin. Küreğe konmak içün Galata emînine teslîm idüp teslîm olunduğuna temessük aldırasın. (…) koşup gönderdüğin kimesnelere gereği gibi tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki yolda getürürler iken gaflet ile gaybet etdirmekden muhkem hazer idesin, şöyle bilesin.

d.7, s.65, h.180

Yevmü’l-Erba‘a, fî 5 Rebî‘ülevvel sene 975 **(9 Eylül 1567)**

Yazıldı.
Bu hükm-i şerîf merhûm Rüstem Paşa zamânında virilüp sûreti mütevellide olan defterin zahrına emr ile geçmiş imiş. Mütevelli ol sureti Dîvân-ı Âlî’ye getürüp arz etdi; ana göre hükm-i şerîf virilmek üzre.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Bundan akdem ceddim merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Bâyezîd Hân *tâbe serâhu*nun Galata hâricinde vâkı‘ olan arâzi-i mevkufesinin icâreleri husûsu emr-i şerîf ile görüldükde; mezkûr vakıf yer üzerinde olan bağlarun sâhibleri; Bizüm tasarrufumuzda olan yerler arz-ı harâciyyedir, icâre ta‘yîn olunması sahîh değildir ve Galata zimmîlerinün ellerinde sulh ile alındığına ahidnâme vardır didüklerinde Müslimînden cem‘-i kesîr mûcib-i mezkûr üzre haber virdüklerinde arz-ı harâciyye olmak ihtimâli gâlip olup ve alınan akçeler şüpheden hâlî olmayup ve merhûm-ı mezbûr vakfiyye-i şerîfesinde; Benim vakfım ziyâde olsun diyü şüphelü akçe almayalar diyü kayd etdirdüği ecilden tevakkuf olunup vâkı‘-ı hâl arz olundu diyü bildürüp pâye-i serîre arz olundukda; zikr olunan arâzî-i mevkufeden Galata kazâsında olan Akındıburnu ve Ortaköy ve Beşikkaya ve Fındukludere ve Biladcık ve Kozlupınar ve Haskiremidlik ve Yenice-i Hâs ve Südlüce ve Kâğıdhane nâm kurâ ve mevâzi‘de olan bostan ve bâğçe yerleri ve şol ev yerleri ki vakıfdan sonra ihdas olmuşdur. Bu cümlenin mukāta‘aları her dönüme on beşer akça alınup ve Hadımpınarı nâm mevzi‘de olan bağlarun kadîmden dönümüne on ikişer akçe

alınurmuş, girü hâli üzre alına ve Kozluk nâm mevzi‘de olan bağlar Pofta(?) nâm mevzi‘e gelince ba‘îd olmağın, dönümüne sekiz akçe alınurmış, girü eyle alına ve zikr olunan kurâda mahrûse-i İstanbul’dan ve Galata’dan ve gayrıdan her kim bağ etdiyse kānun-ı kadîm muktezâsınca dönümüne on ikişer akçe alına ve haraclık süknâları ay içün kadîmden icâre virmezlerimiş, girü üslûb-ı sâbık üzre ola ve Kozlupınar’da ba‘zı kimesneler, bostanlarımuz maktû‘dur diyü dönümüne on beşer akçe virmekle nizâ‘ iderimiş. Şöyle ki vakıf olmazdan mukaddem maktû‘ olup Hızâne-i amireden mütevellîye virilen nişanlu defterde maktû‘ kaydolunmuş ise hâli üzerine ibkā oluna ve illâ dönümüne on beşer akçe alına ve arâzî-i mezkûrede sonradan bağ ihdâs etmek isteyen kimesneler mütevellîye mesâhat etdirüp deftere kayd etdirmeyince mutasarrıf olmayalar ve bağların mesâhatinde ziyâde geleninden emr-i şerîf-i sâbık muktezasınca yedi yıllık mukāta‘aları alına, ammâ sâbıkda viregeldikleri üzre alınup, hâlâ ziyâde alınmışdır diyü müte‘ârız olunmaya ve evkāf-ı mezbûrede vâkı‘ olan kiremid furunlarının ba‘zı bin beşer yüz akçe virüp ve ba‘zı üçer yüz akçe virürlerimiş, anlarun dahi mukāta‘aları ecr-i misl üzre alına. Zikr olunan arâzî-i mevkufenün icârât mukāta‘aları bu minval üzre alınup ziyâde vü naks olunmaya. Vech-i meşrûh üzre ta‘yîn idüp defter idüp defterin bir suretin imzalayup ve mühürleyüp mütevellîye teslîm idüp bir sûretin Südde-i sa‘âdetime gönderesin diyü sene 955 Saferü’l-muzafferinin evâ’ilinde hükm-i şerîf verilmiş imiş. Hâlâ ol hükm-i şerîfde zikr olunduğu üzre ta‘yîn olunan rüsûmâta nizâ‘ itdüklerin mütevellîsi i‘lâm etmeğin buyurdum ki:

Ol emr-i şerîf mûcebince amel idüp ta‘yîn olunan rüsûma hilâf-ı emr kimesneyi nizâ‘ etdirmeyüp vakfa â’id ve müteveccih olanı hükm idüp bî-kusûr alıviresin, eslemeyenleri sekidüp ziyâde temerrüd ü inâd idenleri yazup bildüresin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i şerîfimi mütevellî elinde ibkā idesin.

d.7, s.155, h.403

Yevmü’s-Sebt, 22 Rebi‘ülâhir sene 975 **(26 Ekim 1567)**, Silivri

Yazıldı.
Mütevellî âdemi Hacı Muhammed’e verildi.

Sâbıkā Halep kādısı olan Abdurrahman Efendi’ye hüküm ki:

Hâliyâ ceddim merhûm Sultan Bâyezid'in evkāf mütevellîsi olan Kemal *zîde kadruhu* Südde-i sa'âdetime gelüp; evkāfın ba'zı şer'le görilecek ahvâli olup sen görmen bâbında hükm-i şerîfim talep itmeğin, buyurdum ki:

İstanbul ve Galata ve Haslar kazâlarında evkāf-ı mezbûrenin vâkı' olan husûsların muktezâ-yı şer' u kānun üzre göresin.

d.7, s.174, h.463

Yevmü'l-İsneyn, fî 22 Cemâziyelevvel sene 975 **(24 Kasım 1567)**, mukim der Edirne

Yazıldı.
Hekim Davud'a virildi. Fî 27 Ca sene 975

Galata kādısına hüküm ki:

Nakşa Dükası Yavasif gelüp; zabtında olan Nakşa cezîrelerinun re'âyâsı göçüp mahmiyye-i mezbûre dâhilinde ve hâricinde temekkün etmek ile cezîreler mahsûline noksân müterettib olduğun bildirmeğin, buyurdum ki:

Arz olunduğu gibi ise mezbûrun zabtında olan cezîre re'âyâsından taht-ı kazâna tâbi' yerlerden gelüp temekkün eylemiş re'âyâ var ise muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki göçüp girü kadîmî sâkin oldukları yerlerine varalar. Şöyle ki ba'de't-tenbîh göçmeyüp veyâhûd göçüp âhar kimesnenin toprağına varalar, sonra istimâ' oluna, gereği gibi haklarından gelinür, ana göre mukayyed olalar.

Bir sûreti Gelibolu kādısına yazıldı.

d.7, s.271, h.764

Yevmü'l-Ahad, fî 27 Recebü'l Müreccb sene 975 **(27 Ocak 1568),** Edirne

Yazıldı.
Hüseyin Çavuş'a virildi.

Saray ağasına ve Şehir emînine hüküm ki:

Hâliyâ At Meydanı kurbunda olan İç-oğlan Sarayı'nın oğlanları Galata Sarayı'na nakl olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre Galata Sarayı'na nakl etdüresiz. Galata Sarayı'nda olan odalara sığmayup muzâyaka çekerlerse bir oda dahi yapdırup Galata Sarayı'na ilhâk idüp itlâf u isrâf etdirmeyesin.

d.7, s.314, h.898

Yevmü's-Sülesâ, fî 19 Şa'bân sene 975 **(18 Şubat 1568),** der Edirne

Yazıldı.
Bu dahi.

Mi'marbaşına hüküm ki:

Atmeydanı Sarayı'nda olan oğlanlarun Galata Sarayı'na nakl olunmak fermân olunup, eğer sığışmayup oda yapılmak lâzim olursa yapılup nakl olunalar diyü emrim olmuşidi. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emr-i şerîfim üzre Galata Sarayı'na naklolundu mu, nice oldu? Yazup mu'accelen bildiresin.

d.7, s.318, h.913

Yevmü's-Sebt, fî 23 Şa'bân sene 975 **(22 Şubat 1568)**

Yazıldı.
Ulaşdırmak içün Muhzır kâtibine virildi. Fî 26 Şa'bân sene 975

Şehir emînine hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfim gönderilüp; Atmeydanı'ndaki sarayda olan matbah harâb olup ta'mîre ihtiyaç olmağın, oğlanları Ga[la]ta Sarayı'na nakl etdirüp sığışmayup muzâyaka çekilür ise bir oda dahi yapdırasın dinilmiş idi. Ol emr-i şerîf muktezâsınca Galata Sarayı'na nakl etdirmek üzre olduğun i'lâm olunmağın, buyurdum ki:

Vusûl buldukda, Atmeydanı'nda olan ağa vü acemi oğlanları üzerlerine durup ta'mîr[e] muhtâc olan matbahı ta'mîr etdirüp itmâma irişdikde girü Galata Sarayı'ndan mezbûr oğlanları Atmeydanı'[n]daki saraya nakl etdüresin, hoca dahi lâzim olursa tedârik idesin. Bu bâbda mukayyed olup itlâf u isrâf dahi etdirmeyüp matbahın termîm ü ta'mîre muhtâc olan yerlerin ta'mîr ü termîm eyleyesin.

d.7, s.320, h.918

Yevmü's-Sebt, fî 23 Şa'bân sene 975 **(22 Şubat 1568)**

Yazıldı.
Ulaşdurmak içün Muhzır kâtibine virildi. Fî 26 Şa'bân

Galata Saray ağasına hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfim gönderilüp; Atmeydanı'nda olan sarayın matbahı ta'mîre muhtâc olup anda olan oğlanları Galata Sarayı'na nakl idüp müzâyaka lâzim gelür ise bir oda yapup ne vechile tedârik olduğun bildiresin diyü emrim olup hâlâ müşârun-ileyh mektup gönderüp; oğlanları Galata Sarayı'na nakl etdirmek üzre olup ammâ kış zamânı olmağla oda binâsına henüz mübâşeret olunmaduğın bildirmeğin. Mezbûr sarayın harâba müşrif olan matbahın mu'accelen ta'mîr ü termîm idüp dahi Galata Sarayı'na nakl olunan oğlanları yine yerlerine nakl idesin diyü fermân olunmuşdur. Buyurdum ki:

Sen dahi anda olan acemi oğlanları ile üzerine durup Atmeydanı'nda olan harâbe matbah ta'mîr ü termîm olunmak bâbında gereği gibi mu'âvenet eyleyüp itmâma irişdükde Galata Sarayı'na nakl olunan oğlanları üslûb-ı sâbık üzre hocalarıyla yine kadîmî yerlerine nakl eyleyesin.

d.7, s.464, h.1340

Yevmü's-Sebt Fi 3 Zilka'de sene 975 **(30 Nisan 1568)**, İstanbul

Yazıldı.
Haber getüren çavuşa virildi. Fî 4 Zilka'de sene 975

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; taş gemileri reislerinden İskender nâm reis Tophâne kurbunda binâ etdüği ev ve mağaza husûsu Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ahmed *zîde kadruhu* mübâşeretiyle emrim üzre görüldükde mezbûr reis, binâsına mübâşeret etdüği mağaza ve evlerin Tophâne'ye her vechle zararı müşâhede olunup ref' lâzim olduğun bildürdiğin ecilden ref' olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrim üzre Tophâne'ye zararı olan binâsın def' u ref' eyleyesin.

d.7, s.504, h.1453

Yevmü's-Sebt, fî 23 Zilka'de sene 975 **(20 Mayıs 1568)**

Yazıldı.
Şehir subaşısına virildi. Fî 26 Zilka'de sene 975

İstanbul ve Galata kādısına hüküm ki:

Bundan akdem nice def'a ahkâm-ı şerûfe gönderilüp; İstanbul ve Galata'da vâkı' olan eğer meyhâne ve kahvehânedir ve eğer Tatar bozası işlenen mahallerdir, külliyen ref' olunmak fermân olunmuşidi. Hâliyâ üslûb-ı sâbık üzre kemâ-kân meyhâneler ve kahvehâneler işleyüp ve Tatar bozası satılup fısk u fücur olduğu istimâ' olundu. İmdi; ol emr-i şerîfim kemâ-kân mukarrerdir. Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda her birinüz tamâm mukayyed olup eğer İstanbul'da ve eğer Galata'da vâkı' olan meyhâne ve kahvehâneleri külliyen def'u ref' idüp hamrları var ise tuz katup sirke ettirüp emr-i şerîfime muhâlif iş etdirmeyesin, memnû' olmayanı isimleriyle yazup bildiresin, dâ'mâ bu em-i şerîfimin icrâsında mukayyed olup ana muhâlif iş olmakdan ihtiyât üzre olasın.

d.7, s.558, h.1575

Yevmü's Sebt fî 23 Zilhicce sene 975 **(19 Haziran 1568)**

Yazıldı.
Kal'a-i mezkûre kethüdâsına virildi. Fî 23 Zilhicce.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâliyâ Boğazkesen Kal'ası dizdârı Halil Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; ba'zı kimesneler kal'a-i mezkûr içinde vâkı' olan Câmi'-i Şerîf'in önünde olan çeşmenin uğraduğı yerlere karîb yerlerde yeniden âb-hâne ihdâs etmekle, mezkûr suya sirayet (?) idüp ve hisârın taşrasında olan çeşmenin önünde teknesi olup ba'zı kimesneler mülevves idüp zikr olunan çeşmeden Müslümanlar içmeğe ve abdest almağa gâyet ıztırâb çekerler diyü arz etmeğin. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vusûl buldukda, bizzât üzerine varup anun gibi mezkûr çeşmenin yolunda âb-hâne kazıtmayup suya şer‘an zarar olduğı vâkı‘ ise men‘ u def‘ idüp min ba‘d şer‘a mugâyir iş etdirmeyesin ve çeşmenin teknesin mülevves etdükleri sahîh ise muhkem tenbîh idüp şer‘a mugâyir kimesneye iş etdirmeyesin.

BOA, A.DVN.MHM.d. 932, s.24, h.37

Yevmü’s-Sebt, fî 16 Zilka‘de sene 977 **(22 Nisan 1570)**

Muhtesibe virildi. Fi 18 Zilka‘de sene 977

Galata ve Haslar ve Silivri ve Rodosçuk ve Çorlu ve Hayrabolu ve Burgos ve Migalkara ve Babaeski ve Kırkkilise ve Pınarhisar ve Vize kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul muhtesibi Südde-i sa‘âdetime mektup gönderüp; mahrûse-i mezbûrede et babında ziyâde müzâyaka olup taht-ı kazânuzda min-ba‘d kuzu boğazlatmayup ve yalılarda alıkomayup İstanbul’a gönderilmesin arz eylemeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, taht-ı kazânuzda kuzı boğazlatdırmayup ve yalılarda ve taht-ı hükûmetinizde madrabazlara aldırmayup mahrûse-i mezbûre zâhiresi içün sâhibleri veya vekilleriyle gönderesin ki gelüp mahrûse-i İstanbul zâhiresi içün bunda boğazlana; şöyle ki emr-i şerîfime mugayir taht-ı kazânuzda veyâhûd yalılarda kuzu boğazlanup veya madrabazlara kuzu virildüği sonra ma‘lûm ve zâhir olan şerik imhâlinize haml olunup mes’ûl olursun; ana göre mukayyed olup mahrûse-i mezkûre zahîresinde ikdâm ü ihtimâmınız zuhûra getüresin.

A.DVNS.MHM.d. 14/1, s.171, h.247

Yevmü’l-Ahad, fî 26 Safer sene 978 **(30 Temmuz 1570)**

Yazıldı.
Görüldü.

Galata reislerinden Sinan Reis’e hüküm ki:

Hâlâ Yemen'e kereste ile ve gayrı mühimmat ile irsâl olunan kadırgalara seni baş u buğ ta'yîn eyleyüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan kadırgalara varup baş u buğ olup yolda ve izde onat vech ile hıfz ve zabt eyleyüp gaflet ile bir mahâlde zarar u gezend irişdirmekden hazer idüp mu'accelen Yemen'e varup vâsıl olmak bâbında gereği gibi sa'y u ihtimâm eyleyesin.

d.14/1, s.171, h.248

Yevmü'l-Ahad, fî 26 Safer sene 978 **(30 Temmuz 1570)**

Yazıldı.
Görüldü.

Vezir Sinan Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Yemen mühimmi içün gönderilen kadırga keresteleri ve top taşı ve top kundağı tahtaları ve araba ağaçları Galata reislerinden Sinan Reis ile sana irsâl eylemek içün Mısır beğlerbeğisine hükm-i hümâyûnum yazılup gönderilmişdir. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan keresteyi alup zabt eyleyüp dahi onat hıfz eyleyüp isrâf u itlâfdan ihtiyat üzre olasın. Bundan akdem bu makūle kereste Dimyat ile irsâl olunup lâkin ol cânibe varup vâsıl olduğu ma'lûm olmayup şimdilik ne mikdâr kereste vâsıl olup ve ne makūle kereste olduğu sâ'ir ol diyârın ahvâli ile yazup Südde-i sa'âdetime bildire[sin].

d.14/1, s.432, h.613

Yevmü'l-Ahad, fî 22 Cemâziyevvel sene 978 **(22 Ekim 1570)**

Galata Hâssa harç emîni olan Mustafa'ya hüküm ki:

Hâlâ Hâssa müteferrika reislerden kıdvetü'r-rüesâ'i'l-mukarrebîn Pîrî *zide kadruhu*ya ba'zı mühim husûs add olunup varup gelince mutasarrıf olduğu ulûfesine hazer olunmayup beratı mûcebince virilmesin emr idüp buyurdum ki:

Müşârun-ileyhin beratı muktezâsınca müstahık olduğu ulûfesin viresin.

d.14/1, s.551, h.776

Yevmü'l Ahad, fî 28 Cemâziyelâhir sene 978 **(27 Kasım 1570)**

Yazıldı.

Galata kādısı ve subaşısına [hüküm ki]:

Mahrûse-i Galata'da Frenkler Kilisesi'nde baş papas olan Anton nâm papas sâbıkā Kûdüs-i Şerîf'e irsâl olunan papaslarıyla irsâl olunmasın Françe elçisi i'lâm etmeğin. Zikr olunan papaslarıyla gönderilmesin emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardıkda, te'hîr etmeyüp emrim mûcebince mezkûr papas sâbıkā irsâl olunan papaslarıyla ma'an Kudüs-i Şerîf'e irsâl olunmak içün Üsküdar'a geçüresin ki ol papaslar ile ma'an Kudüs-i Şerîf'e gide.

d.14/2, s.832, h.1208

Yevmü'l-Hamîs, fî 23 Receb sene 978 **(21 Aralık 1570)**

Yazıldı.
Ali Kethüda'ya virildi. Fi 2 Şa'bân sene 978

Vilâyet-i Rum'u tahrîr iden Ömer Beğ'e hüküm ki:

Hâssa Kendir emîni olan Ali mektup gönderüp; Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Musa Çavuş'la üç kıt'a emr-i şerîf gönderilüp yirmi bin kantar urganlar işletdirüp on beş güne değin Galata'da olan Mahzen-i âmireye teslîm etdiresin ve bu zamâna değin urgan göndermemeğin sebeb nedir? Arz idüp ve kendiri onat hıfz idüp Hâssa Harç emîni olan Ali tarafından mîrî mühimmat içün emr-i şerîfle veyâhûd mühürlü tezkire ile âdem varmayınca kimesneye kendir virmeyüp ve emr-i şerîfle ve mühürlü tezkire ile varanlara dahi ne mikdâr kendir virilürse başka defter idüp arz eyleyesin deyü fermân olunmağın; kendir hâsıl olur yerlerde mîrî akçe ile ber vech-i isti'câl varup cem' etmek istediğine kadîmden mîrî içün kendir cem' olıgelen yerlerden Taşköprü Kādısı Mevlânâ Mustafa emr-i şerîfe itâ'at etmedüğinden gayrı eşirrânın hevâsına tâbi' olup, "Bu emir paşa hükmüdür; bunun gibi mevâlî emir çok olur" diyü madrabaz tâ'ifesine icâzet virüp mîrî içün alınacak kendiri aldırmayup ve Kidegara Kādısı Mevlânâ Siyami dahi mîrî içün kendir cem' iden âdemlerimüze "Siz madrabazdan kendir alursız" diyü mehâkim takdîr

idüp ve mukāta‘a kendiri hâsıl olur yerlerden Ünye kādısı olan Mevlânâ Mehmed dahi sene-ber-sene ber-vech-i maktû‘ kendir virür hânelerün her birine kendirden mu‘âf olmaları içün hüccet virüp akçelerin almağla kendir aldırmayup ve taht-ı kazâsına olan markanlar(?) kadîmden Samsun Mahzeni’ne gelüp ücretle mîrî tel ve urgan işleyügelen markanların akçelerin almağla, markan(?) virmeyüp zikr olunan kādılarun böyle etmeleri sâ’ir kendir olur yerlerün kādıları dahi istimâ‘ idüp her biri bir tarîkle kendir aldırmayup Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından İbrahim Çavuş’la üç kıt‘a emr-i şerîf vârid olup vech-i meşrûh üzre yirmi bin kantar urgan işletdirmek fermân olunup zikr olunan kādılar azl olunması emr olunan mikdârı urganlar içün kendir cem‘ olunmak değil nısfı dahi cem‘ olunmak asîrdir diyü bildirmeğin; bu husûs sıhhati üzre ma‘lûm olmak mühimm ü lâzim olmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan mâddeleri hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; arz olunduğu gibi olup sahîh ise sıhhati üzre yazup bildiresin, ihmâl ü müsâhele eylemeyesin ve bu husûsda tamâm hakk-ı sârîha tâbi‘ olup (…) bir cânibe meyl ü muhâba etmeyüp ve hilâf-ı vâkı‘ kazıyye arz etmeyesin.

d.16, s.246, h.480

Yevmü’l-Cum‘a, fî 16 Ramazân sene 979 **(1 Şubat 1571)**

Ekserîcilerden(?) Mustafa’ya verildi. Fî 19 Ş

Zağra Eskisi kādısına hüküm ki:

Hâlâ Galata’da olan Tersâne-i âmirem mühimmâtı içün kalafat ve iri sağış(?) ve şayka ve gayrı Donanma-i hümâyûnuma müte‘allik lâzim olan yekseri(?) tedâriki içün Mustafa nâm kimesneye akçe virilüp taht-ı kazânızda kestirmek içün Mâliye cânibinden hükm-i hümâyûnum yazılup gönderilmişdir. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, taht-ı kazânızda yekseri işlemeğe kādir olanları kadîmden işledikleri yerde cem‘ idüp dahi Mâliye tarafından gönderilen emr-i şerîfim mûcebince fermân olunan yekseri mu‘accelen işledüp irsâl eylemek ardınca olasın.

d.16, s.257, h.503

Yevmü’l-Ahad, fî 18 Ramazân sene 979 **(3 Şubat 1571),** Edirne

Cezayir çavuşlarından Hüseyin'e virildi. Fî 19 Ramazân

Kapudâna hüküm ki:

Vidin sancağından küreğe konmak içün on altı nefer mücrimler irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Varup vusûl buldukda, alup kabz eyleyüp isimlerini deftere kayd eyleyüp küreğe koyasın.

Bu dahi
Bir sûreti İstanbul ve Galata

d.12, s.305, h.625

[Yevmü'l-Hamîs, fî 17 Şevval sene 978] **(14 Mart 1571)**

Mezbûr İvaz Çavuş'a virildi.

Haslar kādısına hüküm ki:

İstinye nâibi Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; taht-ı kazâna tâbi' karye-i Fener kurbunda Keloz nâm mevzi'de üç gemi helâk olup Fenerci Mahmud nâm kimesne âdem gönderüp, "Bir gemiden üç yüz çuval un, dört kantar mikdârı yağ çıkmışdır" didikde Galata'da Beytülmâl Emîni Ali ve kâtibi Mustafa cem'-i kesîr ile üzerine varup üç geminin biri gark olup biri taşra çıkup biri pârelenüp un çuvalları çıkup sekiz Müsliman meyyiti bulunup sekiz sandık çıkup etrâfda olan kurâ halkı sandıkları pâreletüp içindeki akçe ve esbâbı gâret idüp meyyitleri uryân eyleyüp gemi tahtalarının eğrilerin çıkarup üç yüz çuvaldan doksan yedi çuval un bulunup sü'âl olundukda, "Karye-i Fener halkı ve İskori ve Hınzırderesi halkı dâ'imâ bu cânibde helâk olan gemiler esbâbın yağma idüp âdemlerin soyup belki ba'zın katl iderler. Ateş peydâ idüp gemiler halkı fener kıyâs idüp geldiklerinde gemileri helâk olup ve yeniçerilerden ba'zı kimesneler ağıllar ihdâs idüp hedm olunmağa emir sâdır olmuş iken mukayyed olunmayup yağmacı asıl anlardır" diyü şehâdet etdüklerin arzeylemiş. İmdi; bu husûsun teftîş ü tefahhusu içün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından İvaz vardukda, sen ki kadısın; bizzât mahall-i mezkûrun üzerine varup zikr olunan karyeler ahâlîsin ihzâr eyleyüp dikkat ü ihtimâm ile hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; yeniçeri tâ'ifesinden ağıl ihdâs idenler kimlerdir ve hedm olunmak

emr olunmuşiken yıkılmayup kalmağa bâ‘is nedir ve helâk olan geminin taşra çıkan sandıkların pâreleyüp esbâb ü emvâlin yağma vü târâc idenler her kimlerse sâbit ü zâhir olduğu üzre her husûsu mufassal ü meşrûh yazup hiç bir mâddelerin ketm etmeyüp mezbûr çavuşumla arz eyleyesin.

d.12, s.175, h.371

Yevmü’l-Hamîs, fî 2 Zilka‘de sene 978 **(28 Mart 1571)**

Tersâne emînine virildi. 7 Zilka‘de sene 978

Sinop kādısına hüküm ki:

Hâlâ Sinop’da binâ olunmak emr olunan gemiler mühimmi içün ihrâc olunup gönderilen kürekçileri âlatçı yerine istihdâm olunmağla, kürekçi bâbında muzâyaka olduğun i‘lâm olunmağın; binâ olunan on pâre kadırganın her birine yirmişer âlatçı ki cümle üç yüz nefer olur, her nefere sekiz yüz akçeden cümle iki yüz kırk bin akçe ve gemiler ihrâcâtı içün iki yüz bin akçe dahi Galata emîni tarafından irsâl olunmışdur. Buyurdum ki:

Vardukda, irsâl olunan akçeyi alup kabz eyleyüp dahi gemiler ihrâcâtına ve sâ’ir masârifine ve lâzim olan âlatçılara sarf idüp gemileri mu‘accelen tekmîl eyleyüp gemiler içün gönderilen âlatçı akçesiyle müstakil âlatçı tutup ve gelen kürekçileri girü küreğe ta‘yîn eyleyüp kürekçileri âlatçı eylemeyüp gemiler içün başka âlatçılar tedârik eyleyüp gemilerin cümle levâzimini dahi tedârik eyleyüp mu‘accelen ihzâr u müheyyâ eyleyüp göndermek ardınca olasın. Şöyle ki kürekçi ziyâde gelürse anlar[ı] dahi gemilere koyup bile gönderesin ve tomruk ve yama ve sâ’ir gemilere müte‘allik hurde keresteden vâfir kereste tahmîl eyleyüp bile gönderesin.

d.12, s.226, h.473

Yevmü’s-Sebt, fi 17 Zilhicce sene 978 **(12 Mayıs 1571)**

Tersâne emînine virildi.

İznikmid kādısına hüküm ki:

Hâlâ kürekçiye ihtiyâc olmağın; taht-ı kazânda bulunan yarar yiğitlerden akçe ile kürekçi tutmak emr idüp ve kürekçi mühimmi içün Galata emîni tarafından elli bin akçe irsâl olunmışdur. Buyurdum ki:

Vardukda, taht-ı kazânda bulunan yerlerden yarar yiğitlerden ( ) akçe ile kürekçi olmağa safâlu olanları yazup, gönderilen akçeden birer mikdâr akçe virüp dahi kürek mühimmi içün Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki geldiklerinde defter ile yoklanup bâkî akçeleri dahi bi’t-tamâm virilüp kürek hidmetine konulalar. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır; ihmâlden hazer eyleyüp bâb-ı ikdâmda dakika fevt eylemeyesin ve ne vechile tedârik eyleyüp ne kadar kürekçi yazup gönderdüğün i‘lâm eyleyesin, ammâ bu bahâne ile celb ü ahzden hazer eyleyesin.

d.14/1, s.96, h.126

Yevmü’s-Sülesâ, fî 22 Zilhicce sene 978 **(17 Mayıs 1571)**

Yazıldı.
Görüldü.

İznikmid kādısına hüküm ki:

Hâlâ kürekçiye ihtiyaç olmağın; taht-ı kazânda bulunan yarar yiğitlerden akçe ile kürekçi tutmak emr idüp ve kürekçi mühimmi içün Galata emîni tarafından elli bin akçe irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, taht-ı kazânda bulunan yarar yiğitlerden akçe ile kürekçi olmağa safâlu olanları yazup, gönderilen akçeden birer mikdâr akçe virüp dahi kürek mühimmi içün Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki geldiklerinde defter ile yoklanup bâki akçeleri dahi bi’t-tamâm virilüp kürek hidmetine konulalar. Husûs-ı mezbûr mühimmattandır; ihmâlden hazer eyleyüp bâb-ı ikdâmda dakika fevt eylemeyesin ve yoluyla tedarik eyleyüp ne kadarlar yazup ve ne zaman gönderdüğin i‘lâm eyleyesin, ammâ bu bahâne ile (…) celb ü ahzden hazer eyleyesin.

d.16, s.88, h.173

Yevmü’l-Ahad, fî 9 Cemâziyelâhir sene 979 **(29 Ekim 1571)**

Muhzıra virildi, ulaştırmak içün. Fî 9 C sene 979 yazıldı.

Galata kādısına ve Baylos hidmetinde olan Mustafa Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem Venedik tâcirlerinden yirmi üç nefer tâcirler birbirine kefîl virilmişdi. Hâliyâ zikr olunan tacirler bi'l-fi'l mevcûd mudur, nicedir? Ma'lûm olmak lâzim ü mühimm olmağın, yoklanup tekrar kefîle virilmek içün esâmîleri defterinin sûreti aynı ile yazılup irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, zikr olunan tâcirleri emr-i şerîfim muktezâsınca bizzât yoklayup göresin; sûret-i defterde ismi olanlar bi'l-fi'l Galata'da mevcûd mudur, gaybet etmiş var mıdır? Şöyle ki ba'zıları gaybet eylemiş ola, anun gibileri kefîllerine teklîf idüp beher-hâl buldurup gönderdüp dahi sâ'ir mevcûd olanlarıyla tekrar yarar kefîle virdirüp bir ferdi gaybet etdirmekden ziyâde ihtirâz üzre olasın ve sen ki Mustafa Çavuş'sun; hıfzına me'mûr olduğun Venedik baylosun onat vechle kemâ-kân hıfz eyleyüp görüp gözedesin. Vilâyet-i küffâra mektup ile ba'zı haber göndermek ihmâli olmaya ve taşradan bir ferdi baylosa buluşdurmayup anun gibi mezkûr baylosa taşradan kâğıd gele; hüsn-i tedbîr ile getüren kimesneyi ele getürmeğe sa'y eyleyüp bu cânibe irsâl eylesin ve tercümânlık hidmetinde olan başka nâm zimmîyi dahi tekrar yarar yerlü ve (…) kefîller virüp firâr etdirmekden ziyâde sakınasın; bu husûslar mühimmât-ı umurdandır, ana göre bâsiret ü intibâh üzre olup emrime mugâyir bir işde olmakdan ihtiyat eyleyesin.

d.16, s.332-333, h.587

Yevmü'l-Ahad, fî 11 Cemâziyelâhir sene 979 **(31 Ekim 1571)**

Muhzıra virildi. Fî 16 C sene 979

Ferhad Paşa'ya, Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Galata'da Venedik baylosu ve ba'zı Frenk tâ'ifesi Kıbrıs esirlerini satun alup dahi karz akçe virüp ıtlâk eyledükleri istimâ' olundu. Bu husûsa asla rızâ-yı şerîfim ve emrim yokdur; mukaddemâ dahi bu husûs men' olunup Galata kādısına defa'âtle tenbîh ü te'kîd olunmuş iken emr-i şerîfime muğayir iş olmağın, aslı nedir? Buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr etmeyüp bu husûsun aslı nedir, ma'lûm idinmek içün mezkûr baylosun hıfzına ta'yîn olunan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mustafa'yı getürdüp dahi su'âl eyleyüp Kıbrıs esirlerini satun alup vech-i mesfûr üzre ıtlâk eyleyen kimlerdir,

zuhûra getürmek içün tamam ikdâm ü ihtimâm eyleyüp emr-i şerîfime muğâyir bu makule iş idenleri aslı ve hakiki ile ma‘lûm idinüp dahi isimleriyle yazup Südde-i sa‘âdetime i‘lâm eyleyesiz **[s.333]** ve baylos dahi yirmi bin filori ulaşdırup bu makūle esirlere bahâların virmekle halâs oldukları istimâ‘ olundu. Anı dahi dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp göresiz; anun gibi kimesnenin mu‘âvenetiyle halâs olmuşlar ise halâs olup gitmişler midir yohsa anda mıdır? Dikkat ile yoklanup eğer gitmişler ise kimin temessüküyle gitmişlerdir, tamam ma‘lûm idinüp mufassal u meşrûh yazup bildüresiz.

d.16, s.337, h.596

[Yevmü’l-Ahad, fî 14 Cemâziyelâhir sene 979] **(3 Kasım 1571)**

Yazıldı.
Mehmed Çavuş’a verildi. Fî 14 C sene 979

Said Kethüdâ’ya hüküm ki:

Hâlen Cezayir beğlerbeğiliği ve kapûdanlığım Cezâyir-i Garb beğlerbeğisi olan Ali *dâme ikbâlühu*ya işbu sene 979 Cemâziyelâhirinin sekizinci gününden tevcîh olunmağın, Kapûdan-ı sâbık âdemlerinden Galata’yı zabt eyleyen âdemlerine girü zabt etdirmek münâsib ise girü anlara zabt etdirüp münâsib değil ise âhar yarar kimesneleri ta‘yîn eyleyüp zabt etdirmek emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te‘hîr eylemeyüp bu bâbda mukayyed olasın; şöyle ki sâbıkā kapûdan olanın âdemlerinden Galata’yı zabt eyleyenlere zabt etdirmek münâsib ise müşârun-ileyh kâpudanımın âdemleri gelince târih-i mezbûrdan vâkı‘ olan emvâl mahsûlâtının cüz’î ve küllî her ne ise müşârun-ileyh tarafından zabt etdirüp âdemleri geldikde defteri ile vâkı‘ olan mahsûlâtı teslîm etdiresiz, Kapûdan-ı sâbık ve âdemlerine zabt etdirmek münâsib ise yarar kimesneleri tedârik eyleyüp târih-i mezbûrdan zabt etdirüp şehri onat vechle hıfz etdiresiz.

d.16, s.351, h.620

Yevmü’l-Cum‘a, fî 21 C sene 979 **(10 Kasım 1571)**

Yazıldı.
Mezbûr zimmîye virildi. Fî 22 C sene 979

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Anton nâm zimmî Dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl sunup; Galata’da Venedik baylosunda şer‘le hükm olunmuş hakkı olup, kudretim yokdur diyü virmez iken cezîre-i Kıbrıs’dan alınan esirlerden ba‘zı beğler ve beğzâdelerin halâsıyçün yirmi bin mikdârı filori harc u sarf idüp Venedik’e gitdüklerini bildirdi. İmdi; bundan akdem dahi bu husûs içün sana hüküm gönderilüp Galata kādısıyla baylosu hıfzı içün ta‘yîn olunan Mustafa Çavuş’u getürdüp ve “Bu makule iş olmuş mudur, nice olmuşdur” diyü emrim olmuşdu. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ol emr-i şerîf-i sâbıkım muktezâsınca Galata kādısıyla mezkûr çavuşu getürdüp su’âl idüp göresiz; fi’l-vâkı‘ cezîre-i mezbûre esirlerinden baylos ve gayrılar akçeleriyle esir alup Venedik’e gönderdükleri sahih ise câ’iz değildir. Gereği gibi men‘ eyleyüp asla baylosa kimesneyi buluşdurmayup kādıya ve mezkûr çavuşa gönderilen emr-i şerîf-i sâbıkım mûcebince onat vechle tenbîh idüp hilâf-ı emr iş olmakdan sakınalar ve mezbûr zimmînin dahi baylosda hükm olunmuş hakkı var ise alıveresin.

d.10, s.277, h.437

Yevmü’s-Sülesâ, fî 24 Receb sene 979 **(12 Aralık 1571)**

Gazze Beği’nin kethüdâsına virildi. Fî Receb 979

Sinan Paşa’ya hüküm ki:

Hâliyâ Yemen beğlerbeğisi Behram *dâme ikbâlühu* Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; vilâyet-i Yemen’in benderleri hıfzı içün üç kıt‘a kalyete lâzim olmağın. Galata reislerinden Bâli Reis ile defter gönderüp ve vilâyet-i mezbûrenin deryâsı ziyâde şaylık olduğundan kadırganın kullanması asîr olup dahi ve levâzimi dahi kadırga harcından az olup kullanmağa kābil ve masrafı cüz’î olduğundan evlâ vü enfa‘ görilüp kalyetelerün levâzimi Tershâne-i âmiremden mezbûra teslîm oluna. Mahrûse-i Mısır’a havâle olunursa te’hîr olunup nice zaman mürûr etmek lâzim gelür diyü arz eyledi. İmdi; talep olunan mikdârı kalyetelerün levâzimi mahmiyye-i Mısır’dan tedârik olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Varıcak, emrim üzre bu bâbda gereği gibi mukayyed olup Süveyş ve gayrı iskelelerde olan rençber tâ'ifesinden defter mûcebince zikr olunan kalyetelerün mühimmâtını değer-i bahâlarıyla alup irsâl ü îsâl eyleyesin. Bu husûs ehemm-i mühimmâtdandır, ihmâl ü müsâhele olunmayup envâ' ikdâm ü ihtimâmın zuhûra getüresin, ne veçhile tedârik olundu ve ne mikdâr nesne alup gönderildüğin Südde-i sa'âdetime bildüresin.

d.10, s.237, h.365

Yevmü'l-Erba'a, fî 7 N [sene 979] **(23 Ocak 1572)**

Bu dahi mezbûr kapucıya virildi.

Kapudâna hüküm ki:

İstanbul'da ve Galata ve Haslar kazâlarında tutulan mücrimlerden şimdiye değin Tersâne-i âmireye ne kadar mücrimler teslîm olunmuşdur, ma'lûm olmak lâzim olmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan kazâlardan şimdiye değin Tersâne'ye ne mikdâr mücrimler teslîm olunmuşdur arz eyleyesin ve sûret-i sicillerin hıfz eyleyesin ve min-ba'd dahi İstanbul'da ve Galata ve Haslar kazâlarında tutulan mücrimleri mahbeslerden kādılar ma'rifeti ile alup küreğe koşasın ve arz eyledüğin üzre Mısır'da olan vezirim Sinan Paşa'ya mukaddemâ hüküm gönderilüp ol cânibde ele getürilen mücrimler İskenderiye'de olan gemilere küreğe koşulmak fermân olunmuşdur ve İstanbul kādısına dahi bu def'a hüküm gönderilüp; ele giren mücrim ve ehl-i fesâddan subaşına ve gayra akçe aldırılmayup üzerlerine sâbit olan töhmetlerinin sûret-i sicilleriyle sana teslîm olunmak fermân olunmuşdur, sen dahi ana göre mukayyed olup anun gibileri küreğe koşasın.

d.18, s.65, h.138

[Fî 17 Ramazân sene 979] **(2 Şubat 1572)**

Yeniçeriler kâtibine virildi. Fî 17 Ramazân sene 979

Kapudân Kılıç Ali Paşa'ya hüküm ki ve Galata kādısına hüküm ki:

Yeniçerilerim kâtibi darende Mustafa gelüp; Atmar veled-i İlina(?) nâm Yehûdi mahrûse-i İstanbul'da Hızır Beğ Mahallesi'nde olan evlerinde günde yedişer akçe kira ile mütemekkin olup üzerinde altı yüz otuz akçe hakkı var iken ve yüz beş bin akçe dahi mûmâ-ileyhinden deyn etmiş iken mezbûr Yehûdi gaybet idüp ve dâ'imâ Müslümanların ve evkāfının evlerinde olup ve karz akçelerin alup sarf idüp ba'dehu gaybet idüp şirret ü şekāvetden hâlî olmayup hâlâ ele getürilüp üzerinde bu mikdâr hakkı olduğu sâbit olup hüccet-i şer'iyye virüldüğin bildirip zikr olunan akçe mezbûr Yehûdi'den ve kefîllerinden şer'le tahsîl olunup fî-sebîlillah gazâ içün Donanma-i hümâyûn ile gidecek guzâtın ulûfe içün Tersâne emînine virilmiş ve mezbûr şakînin hakkından gelinmek bâbında emr-i şerîfim talep itmeğin. Buyurdum ki:

Mezbûr Yehûdî'yi ihzâr idüp bir def'a şer'le fasl olunmayup on beş yıldan berü terk olunmuş husûs olmayup zimmetinde ol mikdâr hakk olduğu sâbit olursa mezbûr Yehûdi'den ve vekîl-i şer'îlerinden bî-kusûr tahsîl idüp talep olduğu üzre gazâya gidecek guzâtın ulûfeleriyçün Tersâne emînine teslîm etdirüp ve mezbûr Yehûdi, Müslümanların ve evkāfın evlerinde olup ve karz akçelerin alup evlerin kirâsın ve Müslümanların akçesin virmeyüp gaybet etmeğin, ol vechle şirret ü şekāvete sâlik olmak âdeti ise mezbûru ele getürüp küreğe koşasın.

d.12, s.539, h.1030

Yevmü'l-Ahad, fî 23 Şevvâl sene 979 **(9 Mart 1572)**

İstanbul ve Galata kādılarına ve Silivri ve Çorlu kādılarına hüküm ki:

Hâlâ havâs re'âyâsından muktezâ-yı kānun ve defter üzre â'id olan bâd-ı hevâlarına ve yava ve kaçkun ve beytülmâl ve mâl-ı mefkud ve sâ'ir mîrî rüsûma hâricden dahl olunduğu Hâslar sübaşı[s]ı i'lâm eylemeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup havâs re'âyâsından muktezâ-yı kānun ve defter üzre â'id olan eğer bâd-ı hevâ ve eğer yava ve kaçkun ve beytülmâl ve mâl-ı mefkud ve sâ'ir mîriye müteveccih olan rüsûma eğer vüzerâ ve eğer beğlerbeği ve eğer yeniçeri ağası ve eğer sâ'ir ağalar ve zü'amâ ve erbâb-ı timardan bir ferde dahl etdirmeyüp mîrî içün mezkûra zabt etdiresiz. Eğer dahl olunup kānun ve deftere mugāyir mîrîye â'id olan rüsûmdan kimesne hilâf-ı defter ve kānûn nesne dahi almış ise ba'de't-tenbîh şer'le müteveccih olanlardan bî-kusûr alıvirüp ta'allül etdirmeyesiz.

d.12, s.570, h.1086

Yevmü's-Sebt, fî 7 Zilka'de sene 979 **(22 Mart 1572)**

Mezbûr Hasan Beğ'e virildi. Fî 8 Za

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ Suyolu Nâzırı olan Hasan gelüp; "Merhûm babam Sultan Süleyman Hân *tâbe serâhu*nun Yenihisar'da olan câmi'inin ve çeşmelerinin eşik(?) başında olan suyollarınun üstünde ba'zı kimesne çift sürüp ve bağ u bağçe diküp(?) ol sebep ile suyolları her yıl meremmete muhtâc olup harâb olup suyolları geçdüği yerlerde iki cânibden dörder arşun ve üstünde bir arşun yer hâlî kalmak gerekdir ki zararımız müterettib olmaya" diyü bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anun gibi suyolları geçdüği yerlerde çift sürüp bağ u bağçe diküp suyollarına zarar-ı şer'îleri olanların zararların şer'le ref' u def' idüp şer'-i şerîfe muhâlif iş etdirmeyesin.

d.12, s.630, h.1196

Yevmü'l-İsneyn, fî 8 Zilhicce sene 979 **(22 Nisan 1572)**

Galata'da Hammallar Kethüdâsı olan Şeyh Abdülkerim'e virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; Mahmiyye-i Galata a'yânından cem'i kesîr meclis-i şer'a gelüp; ba'zı cezîrelerden Galata iskelelerine hamr gemileri geldükde kefere tâ'ifesi hamrlarını mahzenlerine fuçı ile alup gitmeyüp tulumlar ile taşıyup şehir içinde gezüp Müslümanların libâsına dokuna dokuna alup gitdüklerin ve bundan akdem tulum ile hamr taşıyan kefere ile bir def'a meclis-i şer'da murâfa'a olundukda; "Bu husûsda zikr olunan kefereyi hâkim ta'zîr-i şedîd ve habs-i medîd ile zecr etmek lâzimdir" diyü müftiyü'z-zamân virdüği fetvâ mûcebince men' idüp elimize temessük virmiş iken hâliyâ memnû' olmayup inâd idüp min-ba'd Galata'da tulum ile hamr taşınmamasına hükm-i şerîfüm verilmek ricasına arz etmeğin. Buyurdum ki:

Min-ba‘d mezbûr kefereye tulum ile hamr taşıtmayup şer‘-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

d.12, s.646, h.1223

Yevmü’s-Sülesâ, fî 17 Zilhicce sene 979 **(1 Mayıs 1572)**

Yazıldı.
Halıcı Hasan Müezzin’e virildi. Fî gurre-i Muharrem sene 980

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Galata’nun hâricinde vâkı‘ olan müteveffâ Tahta-zâde Muhyiddin Evkāfı’nın mütevellîsi ve sâ’ir mürtezikası Meclis-i şer‘a gelüp; “Vâkıf-ı mezkûrun utekāsı ebnâsından ve vakfına mukaddemâ nâzır olan İbrahim bin Hüsrev’in defa‘âtle hıyâneti zâhir olup vakfa küllî gadri olmağın. Nezâret emrle âhara tevcîh olunup hükm-i kādı lâhık olmuş, zimmetinde on binden ziyâde mâl-ı vakf olup virmede ta‘allül ve inâd eyleyüp ve vakfa dahl ü ta‘arruzdan hâlî olmayup mâdâm ki vakıfdan bi’l-külliye men‘ u redd olunmaya, harâb etmek mukarrerdir” diyü arz eylemişsin. İmdi; mezkûrun zimmetinde olan mâl-ı vakf alınup üzerine sâbit olan mevâdd arz olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mezkûru ihzâr eyleyüp ahvâlin onat vechle hakk üzre dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresin; zimmetinde mâl-ı vakf zuhûr iderse ba‘de’s-sübût bî-kusûr alup vakıf içün zabt etdirüp ve üzerine sâbit olan mevâddı yazup arz eyleyüp min-ba‘d emre mugâyir vakf-ı mezkûra dahl ü ta‘arruz etdirmeyesin.

d.19, s.21, h.57

Yevmü’s-Sülesâ, fî 8 Muharremü’l Harâm sene 980 **(21 Mayıs 1572)**

Yazıldı.
Dîvan’da Kapudan kethüdâsına virildi. Fî 8 Muharrem sene 980

Rodos beğine ve Boğazhisar dizdârına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul muhtesibi mektup gönderüp; cezîre-i Rodos kādısı Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; cezîre-i mezbûrda zahireye gâyetle muzâyaka olup kahtlık

olduğun i‘lâm idüp Galata’da mütemekkin olan Nasuh Reis gemisine iki kadırga lağımı yüz dört dâne kürek ve iki dâne kadırga direği ve iki dâne kadırga serenleri yükletdikden sonra Boğaziçi’nde İslambol zahiresine yaramaz ednâ bahâlu iki yüz müdd tereke tahmîl idüp cezîre-i mezkûrda bey‘ eyleyüp dokuz yüz seksen Muharreminin ikinci güninden iki ay va‘de ile kādısından ve sancakbeğinden temessük getürmesine mahmiyye-i İslambol’da Şemseddin Mahallesi’nde Hüseyin bin Abdullah ve Galata’da sâkin Süleyman Reis bin Abdullah kefîl oldukları sicill olunmuşdur diyü bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, siz ki Boğazhisar dizdârlarısız; mezkûr reisin gemisine mâni‘ olmayup ve sen ki sancakbeğisin; mezkûr reis ol mikdâr terekeyi cezîre-i mezbûreye iletüp ne günde teslîm eyledüğin işbu hükm-i şerîfimin zahrına kayd eyleyüp reis-i mezbûreye girü teslîm eyledikden sonra ol mikdâr tereke teslîm olunduğuna kādı ile Südde-i sa‘âdetüme arz eyleyesin ve bi’l-cümle küffâra tereke virilmekden ziyâde hazer idesin; bu bâbda Kapudân Paşa’nın mühürlü temessükü vardır.

d.19, s.322, h.652

Yevmü’l-İsneyn, 9 Rebî‘ülâhir sene 980 **(19 Ağustos 1572)**

Kethüdâsına virildi. Fî 13 Rebi‘ülâhir

Kapudâna ve Galata kādısına hüküm ki:

Sen ki kādısın mektup gönderüp; gümrük ve pençik ve balıkhâne ve tuz ve hamr kayıklarında olan acemi-oğlanları gicede ve gündüzde rençber gemilerini rencîde idüp fukarânın rızkını zâyi‘ eyleyüp ve bunlardan mâ‘adâ gice ile kayıklarına fâhişe koyup envâ‘ fesâd iderler. Mezbûrlarun ref‘ olunması lâzimdir diyü mu‘temedün-aleyh kimesneler haber virdüğin bildürdiğin ecilden kayık ref‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre kayıkları ref‘ eyleyüp dahi anun gibi yoklaması lâzim olanları dîdebânlar pereme ile gezüp gözeden rençber gemilerini rencîde etdirmeyesin; şöyle ki min-ba‘d rençber gemileri rencîde olunup ve fâhişe getürdükleri mesmû‘ oluna, gereği gibi haklarından gelinür, ana göre tenbîh ve i‘lân eyleyesin.

d.21, s.24, h.70

[Yevmü's-Sülesâ, fî 14 Ramazânü'l-Mübârek sene 980] **(18 Ocak 1573)**

Yazıldı.
Tımışvar beğlerbeğisinün kethüdasına virildi. Fî 14 Ramazân

Belgrad müfettişine ve nâzırına hüküm ki:

Tımışvar defterdârı Mehmed *dâme izzuhu* mektup gönderüp; sâbıkā hüküm gönderilüp. "vilâyet-i Erdel'den gelüp bi'l-fi'l mevcûd olan beş yüz kantâr kendir içün Çernovi Kal'ası'na îsâl eyleyesin ki andan Galata Mahzeni'ne gönderile" diyü emrim olup lâkin vilâyet-i Tımışvar'a tâbi' mahallerde ve iskelelerde ne mîrî gemi ve ne rençber gemisi olmamağla irsâli müyesser olmaduğın bildürmeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp zikr olunan kendiri tahmîl idüp kal'a-i mezbûreye getürmek içün anda bulunan gemilerden bir gemi tedârik idüp irsâl eyleyesin ki kendiri getürüp kal'a-i mezbûreye îsâl idüp andan emr-i sâbıkım mûcebince Südde-i sa'âdetime gönderilüp Galata Mahzeni'ne teslîm oluna.

d.23, s.188, h.398

[Yevmü'l-Hamîs, fî 8 Şa'bânü'l-Muazzam sene 981] **(3 Aralık 1573)**

Anadolu beğlerbeğisi çavuşlarından ( ) virildi.
Halkalu konağından gönderildi.

Cezâyir beğlerbeğisine hüküm ki:

Galata Hisarı'nın iç germesi yıkılmıştır; anun ahur kapusında olan otluk anbarında ve Tersâne-i âmirede binâ olunacak mahzenler binâsına sarf olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olan germenin yıkılan taşını binâ olunacak otluk anbarına ve mahzenlere çekdirüp sarf etdiresin; ol taş vefâ eylemezse Kızılada'dan vech gördüğün üzre kifâyet mikdârı taş getürdüp zikr olan anbarın ve mahzenlerin itmâmına sa'y u ihtimâm eyleyesin.

d.24, s.183, h.491

Yevmü'l-Ahad, fi 11 Muharremü'l-Harâm sene 982 **(3 Mayıs 1574)**

Mehmed Çavuş'a virildi.

Sofya kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Nemçe Kralı tarafından elçilik tarîkiyle Âsitâne-i sa'âdetime gelen Mikel nâm zimmînin Galata'da emânet konulan avretin vilâyet-i küffâra firâr etdüren Latin tâ'ifesinden ba'zı zimmîler olup bi'l-fi'l nefs-i Sofya'da sâkin oldukları i'lâm olunmağın; ahvâlleri teftîş olunup mu'accelen Südde-i sa'âdetime arz olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, nefs-i Sofya'da mütemekkin olan Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Mehmed *zîde mecdühu* ile ol husûsu tefahhus idüp göresin. Mezbûr Mikel'in avretin vilâyet-i küffâra irsâl iden Latinler kimler ise vech-i meşrûh üzre fesâd eyledükleri şer'le sâbit ü zâhir olur ise isimleriyle yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

d.26, s.138-139, h.360

Yevmü's-Sebt, fî 19 R sene 982 **(6 Ekim 1574)**

Sâhiblerine verildi.

Akkirman kādısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-milleti'l-Mesîhiyye Boğdan voyvodası bize mektup gönderüp; mahmiyye-i Galata kassâblarından Sinan ve Süleyman ve Ahmed ve Kosta Yaralmış(?) ve celep tâ'ifesinden Yorgi ve Dimitri ve Nikola Pilamende(?) ve Dimitri Pilamende(?) ve Apostol ve Todora Sirmo(?) ve Dimitri Eflak ve (…) nâm zimmiler mezbûr voyvodaya varup merkum Sinan'ın üç bin elli koyunun ve dört çobanın ve beş bargîrin ve Süleyman'ın üç bin yüz koyunun ve üç çobanın ve dört bargîrin ve Ahmed'in iki bin elli koyunun ve dört çobanın ve üç bargîrin ve Kosta Yaralmış'ın dört bin beş yüz koyunun ve on iki çobanın ve sekiz bargîrin ve Elimata(?) Yorgi ma'a Dimitri'nin dört bin sekiz yüz koyunun ve beş çobanın ve üç bargîrin ve Nikola Pilamende'nin iki bin altı yüz koyunun ve dört çobanın ve dört bargîrin ve Dimitri Pilamende'nin iki bin altı yüz elli koyunun ve üç çobanın ve iki bargîrin ve Apostol'un iki bin yüz elli koyunun ve iki

çobanın ve üç bargîrin ve Todor Bastrika'nın iki bin beş yüz elli koyunun ve Dimitri Eflak'ın bin yedi yüz elli koyunun ve (…)'nın üç bin yüz elli koyunun ve üç çobanın ve üç bargîrin cümle otuz iki bin üç yüz elli koyun ve kırk çoban ve otuz beş bargîrlerimiz (…) Hasan *dame ızzühu* Tatar askerinin önüne düşüp kulaguz olup zikr olunan koyun ve çoban ve bargîrlerimiz yağma vü talan etdirüp zulm ü ta'addî eylemişdir didiklerin arz eylemiş ve zikr olunan kassâblar ve Sinan ve Süleyman Südde-i sa'âdetime gelüp zikr olunan koyunları bi'l-fi'l yed-i müşârun-ileyhde olduğun bildirdiler. Buyurdum ki:

Südde-i sa'âdetim çavuşlarından **(s.139)** vusûl buldukda, mezkûrların gāret olunan koyunları ve bargîrleri ve çobanları eğer mûma-ileyh Hasan *dame ulüvvuhu*dadır ve eğer keferededir, her kimde ise ki sâbit ü zâhir ola, ta'allül etdirmeyüp hükm idüp bî-kusûr ashâbına alıvirüp şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 2, s.312, h.838

[Fî 10 Safer sene 983] **(21 Mayıs 1575)**

Sultanpazarı mütevellîsinin mu'temed iden Hasan'a virildi. Fî 10 Safer

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; Haslar'a tâbi' Fener ve Sarıyer nâm karyeler mabeyninde merhûm ve mağfûnuh-leh ceddim Sultan Bayezid Hân *aleyhi'r-rahme ve'l-unvân* evkāfından Karaağaç nâm mevzi'de ba'zı zimmiler (…)içün evkāf-ı mezbûre mütevellîsi Kemal *zîde kadruhu* icazet virmeğin. Zimmîler cem' oldukdan sonra zikr olunan karye-i Fener ahâlîsi mahall-i mezbûr içün "mer'âmızdır" diyü nizâ' eyledüklerin şer'le fasl olunmak içün mütevellî-i müşârun-ileyh talebi ile mahall-i mezbûra nâ'ib gönderilüp varup teftîş eyledüği etrafda vâki' olan Sarıyer ve Uskumru ve Demürci karyeleri halkı meclis-i şer'a gelüp mezbûr Fener halkının da'vası mücerred ta'addî ve (…) aslâ mahall-i mezbûra ihtiyaçları yokdur. Bu kadar zikr olunan mahallin ta'mîri lâzimdir diyü haber virdüklerinde karye-i Fener halkı dahi da'vâları mahzâ inad ve (…) idüğine i'tirâf eyledüklerin mezbûr nâ'ibi sana i'lâm eyledüğin bildirmişsin; amma kaç hâne idüğin i'lâm etmemişsin. Buyurdum ki:

Vardukda, bizzât mahall-i mezbûra varup mezbûrlar koşup karye olduğu takdîrce mâbeynde vâkı' olan arâzi (…) mer'âlığa ve (…) zirâ'ata mütehammil olup kifâyet ider mi ve bi'l-fi'l gelüp temekkün etmek isteyen kaç hânedir ve nereden gelmişlerdir? Tamâm

ma‘lûm idindikden sonra mufassalen (…) Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin, sonra ol bâbda emrim ne vechle sudur iderse mûcebiyle amel eyleyesin.

A.DVNS.MHM.d. 27, s.132, h.310

Yevmü’s-Sülesâ, fî 3 Ramazân sene 983 **(6 Aralık 1575)**

“Venediklü Reis ile Solamon nâm Yehûdi’nin husûsuna Karcı Abdi Çavuş mübâşir ola” diyü Memi hattıyla tezkire vârid olup, yazılup Sâhib-i Devlet'e virildi.
Fî 23 Zilka‘de sene 983

Venedik Doju’na nâme-i hümâyûn ki:

Hâlâ İstanbul tâcirlerinden Solamon veled-i Yasef ve diğer Solamon veled-i Yakob nâm Yehûdîler Dergâh-ı Mu‘allâma gelüp; Venedik bâzergânlarından Tan Antonavski Nami ve Lorinhoski Nami ve Lorilço Girardi nâm tacirler bundan evvel kendü akrabalarından Antoni veled-i Girardi nâm tâciri mülk gemisi ile ticâret içün İstanbul'a gönderüp geldikde mezbûr Antoni bunlardan dört bin altunluk şâb ki iki bin kantâr şâb olur ve Venedik'de olan âdemlerine teslîm içün navlun ile gemisine alup ve kendü gemisin bunlara rehin tarîkıyle virüp gemisin dahi anda âdemlerine teslîm idecek olup ve gemisinin Peros(?) nâm reisi dahi bunlardan on iki bin beş yüz altunluk esbâbı veresiye alup bahâsı anda âdemlerine virecek oldukda mezbûr Yehûdîlerin Südde-i sa‘âdetimizde olan Nebolo(?) nâm baylosunuza varup bu bâbda mürâca‘at etdüklerinde mezbûrlar içün “Sahîh Venediklüdir, hakkınızı ve gemiler ve esbâbınızı anda âdemine teslîm etsün” diyü kendü hattı ve mührü ile ellerine temessük virmekle, bunlar dahi ana i‘timâdla esbâbların mezbûrlar ile gönderüp hâlâ mezbûr tâcirinüz ve gemisinin reisi anda Venedik'e varmayup doğru Mesina'ya varup bunların esbâb ve gemilerin ol tarafda satup âdemlerine virmedüklerin bildirüp bu bâbda baylosunuz kendü hattı ve mührüyle virdiğü temessükü ibrâz u iş‘âr idüp ve bundan evvel Venedik tacirlerinden alup Hızâne-i âmiremden virilmek fermân olunan yapağıda “Mezbûr Antoni veled-i Girardi'nin dahi hissesi vardır, kendü hâzır değil iken mezbûr baylosunuz hâzırdır” diyü yapağı bahâsından anun dahi hissesin alup kabz etdüğine Galata kādısının hüccetin ibrâz eylediler. İmdi; sābit olan ahd [ü] emân üzre ticâret iden tâcirlere ta‘addî ve mâlları telef olmak münâsib değildir. Ve mezbûr Antoni Girardi ve gemisinin reisi sahîh Venediklü olduğuna baylosunuz hattıyla ve mührüyle ellerinde olan temessükü ve yapağı hüccetinde dahi mastûr olduğu ve mezbûr baylosunuz anun hissesin bi'l-vekâle kabz etdüği şâhid-i kâfîdir. Anlar Mesina'ya

vardığı takdîrce ol tarafda olan baylosunuza anları getürtmek ve mâlları tahsîl olunmak ihtimâmında mevkūf ve mâ-beynde olan sulh u salâhın iktizâsındandır. Gerekdir ki:

Nâme-i hümâyûn vusûl buldukda, mezbûr tâcirde ve reisde ol mikdâr hakları olduğu baylosunuzun mührü ve hattıyla ellerinde olan temessüklerinden mâ'lûmunuz oldukdan sonra zikr olunan Yehûdi bâzergânların hakların temessükleri mûcebince ve mâ-beynde olan sulh u salâh muktezâsınca bî-kusûr edâ idüp yine ol temessük mûcebinde siz dahi mezbûr bâzergân ve reisden veya kefîl ve akrabasından tahsîl idüp mâ-beynde ticâret üzre olan tüccâr ta'cîz ve tazyîk etdirilmemek bâbında envâ' mesâ'î-i cemîlenüz vücûda getüresiz.

d.27, s.265, h.624

Yevmü'l-Hamîs, fî 16 Zilka'de sene 983 **(16 Şubat 1576)**

Yazıldı.
Efendinin âdemi Hasan ile sâhib-i Devlet'e gönderildi. Fî 16 Zilka'de.

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Vâlidetim *dâmet ismetühâ* mahrûse-i Üsküdar'da şem'hâne ve debbağhâne binâ idüp Matbah-ı âmirem içün boğazlanan mîrî koyunun derisi ve yağı ve Galata'da Karaköy'de Araboğlu Süleyman nâm kassâbın boğazladuğı koyunun derisi virilmesin emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre Matbah-ı âmirem içün boğazlanan mîrî koyunun derisin ve yağın ve mahrûse-i mezbûrede Karaköy'de mezkûr kassâb Süleyman boğazladuğı koyunun derisi müşârun-ileyhânın mülk şem'hâne ve debbağhânesine virdirüp hilâf-ı emr âhardan kimesneyi dahl ü ta'aruz ettirmeyesin ve bu hükm-i hümâyûnumu sicill-i mahfûza kayd eyleyüp hâlâ ve min-ba'd mazmûn-u hümâyûnuyla amel eyleyesin.

Mukaddemâ yazılan hükmün ba'zısı ihraç olunup bu üslûb üzre yazıla diyü Hasan Ağa hattıyla vârid olan tezkire mucebince yazılmışdır. Târih-i hükm-i sâbık 9 (...)

d.27, s.302, h.725

Yevmü'l-Erba'a, fî 29 Zilka'de sene 983 **(29 Şubat 1576)**

Dîvanda Çavuşbaşı'na virildi. Fî 5 Zilhicce sene 983
Hızır Çavuş'a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma mektup gönderüp; mahrûse-i Galata'da vâkı' olan Câmi-i Şerîf Mahallesi halkı Meclis-i şer'a gelüp; mahalle-i merkûmda ba'zı kefere peydâ olup Câmi-i Şerîf'in etrâfını tâş nerdübân dimekle ma'rûf mevzi'e varınca meyhâneler peydâ ve fevâhişe mekân etmekle gice ve gündüzde levend tâ'ifesinden ehl ü ıyâlimiz geçemez olmuşlardır. Sâbık mahalle-i mezbûreden meyhaneler ref' olunmak içün emr-i şerîf virilüp mürûr-ı ezmânla ol hükm-i şerîf zâyi' olmağla yine sedd olmışlardır. Bu def'a dâhi mahalle-i merkumeden meyhâneler ve fâhişeler ref' olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, bu bâbda tamâm mukayyed olup emrim mûcebince mahalle-i mezbûrede peydâ olan meyhâneler ve fâhişeleri ref' eyleyüp emr-i şerîfime mugâyir kimesneye ta'allül ve nizâ' etdirmeyesin ve bu hükm-i şerîfimin sûretini sicill-i mahfûza kayd eyledükden sonra mahalle-i mezbûre ahâlîsinin ellerinde ibkā idesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 3, s.13, h.51

[Yevmü's-Sülesâ, fî 19 Zilhicce sene 983] **(20 Mart 1576)**

Hüsnü Çavuş'a virildi. Fî selh-i Zilhicce sene 983

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime sûret-i siciller gönderüp; Yenihisar'da ve sâ'ir ol câniblerde evler basup envâ' fesâd ü şenâ'atler iden harâmîlerden ele getürilenler ne vechle ikrâr itdüklerin sicill eylemişsin. Mezkûrların yatakları dahi zuhûra getürilmesin emr idüp buyurdum ki:

Bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Südde-i sa'âdetim çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil Hüsnü Çavuş hükm-i şerîfimle vusûl buldukda, te'hîr etmeyüp sûret-i sicillerde mukayyed olan harâmîlerin yatakların dahi hüsn-i tedbîr ve tedârikle zuhûra getürüp ve sâ'ir bu bâbda mazınne ve mütehhim olanları dahi ele getürmek bâbında envâ' dikkat ü ihtimâm eyleyesin, ammâ bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara "yataksın ve ehl-i fesâdsın" diyü dahl ü ta'addî olunmakdan ziyâde ihtiyât eyleyüp hemân harâmîzâde ve ehl-i fesâdın zuhûruna sa'y ü ikdâm eyleyesin.

A.DVNS.MHM.d. 28, s.237, h.570

[Fî 18 Safer sene 984] **(17 Mayıs 1576)**

Dîvanda subaşısına virildi. Fi 18 Safer sene 984

Eğriboz Beği Mehmed Beğ'e hüküm ki:

Bundan akdem sen mahrûse-i İstanbul'da iken Galata Zindanı'ndan ihrâc olunup senün gemine mücrim diyü virilen Receb nâm kimesne Südde-i sa'âdetime buyrulması lâzim olmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr eylemeyüp mezbûru hisar erlerine koşup Südde-i sa'âdetime irsâl eyleyesin.

d.28, s.83, h.198

[Fî 20 Rebî'ülâhir sene 984] **(17 Temmuz 1576)**

Leh Kralı'na nâme-i hümâyûn ki:

Galata'da sâkin zimmîlerden Bernardo ve Anton ve Raka ve Yorgo ve Estanyolet(?) Sakresyan nâm tâcirler Dergâh-ı sa'âdet-destgâhıma gelüp; bundan akdem diğer Bernardo nâm zimmîyi vilâyet-i Leh'e iletüp anda bey' idüp bunların tarafından ticâret itmek içün her biri hayli esbâb ve metâ' virüp mezkûr Leh'e tâbi' Lev nâm kasabada mürd oldukda bunların esbâb ve metâ'ını Lev Beğleri zabt eylemeğin, zikr olunan esbâb ve metâ' kendülerinin idüğin Galata kādısı mahzarında isbât idüp ellerine hüccet aldıklarından sonra Venedik ve Kraliçe'nin Südde-i sa'âdetimde olan baylosları yanında Nikola Toridi ve Marko Lanik ve Anton Kokforin(?) nâm zimmîleri metâ' ve esbâblarının zabt u kabzı içün vekîl idüp hüccet ve baylosların kâğıdları ile gönderdiklerinde Lev beğleri, "Emr-i şerîf getürmeyince virmeziz" diyü ta'allül etdiklerin i'lâm idüp husûs-ı mezbûr içün hâlâ ba'zı hidmet ile ol cânibe irsâl olunan Dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Mustafa Çavuş *zîde kadruhû*yu vekîl nasb eyledüklerin bildirüp ol bâbda nâme-i hümâyûn taleb eyledükleri ecilden, gerekdir ki:

Nâme-i hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnumuz ile müşârun-ileyh çavuşum vardıkda mâ-beynde olan kā'ide-i sulh u salâh ve ahidnâme-i hümâyûn mûcebince müteveffâ-yı

mezbûrun ol cânibde Lev beğleri zabt u kabz eyledükleri nukūd ve esbâbdan bi'l-fi‘l mevcûd olanı müşârun-ileyh çavuşuma bî-kusûr teslîm eyleyüp zimemde olanı anda olan mezkûrûn vekîllerin ellerinde olan hüccetleri ve temessükleri mûcebince bî-kusûr teslîm etdirüp müteveffa-yı mezbûrun metrûkatından ve bi’l-cümle nukūd ve esbâbından Lev beğlerinden ve sâ’irin zimemde bir akçe ve bir habbe bakiyesin kodurmayup vekîllerine teslîm etdirilmek bâbında sa‘y-ı cemîleniz vücûda getüresiz. Ve müşârun-ileyh çavuşum ve vekîllerine (...) teslîm olunursa defter ile teslîm oluna ki bu cânibe geldüklerinde ana göre taleb eyleyeler.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 3, s.309, h.796

[Fî 22 Cemâziyelevvel sene 984] **(17 Ağustos 1576)**

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Sen ki Galata ve Haslar kadısısın; Südde-i sâdetime mektup gönderüp; mukaddemâ peremeler vüs‘at üzre yapılmağla, giden Müslimânlar tamâm huzûr ile otururlar iken hâlâ yapılanlar ensiz ve dar yapılmağla ziyâde müzâyaka üzre oturup (…) ve zahmet çekildüğini ve genç yaşlu avretler ile ezyâd mahlûtan peremeye gidüp oturmağla nice fesâda mü’eddî olduğun bildirdüğin ecilden men‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, te’hîr etmeyüp her biriniz muhkem tenbîh ü nidâ etdiresin ki min-ba‘d genç yaşlu avretler ile erler mahlûtan peremeye girmeyüp başka peremeye gireler ve pereme yapan üstâdlar dahi ensiz ve dar yapmayup üslûb-ı sâbık üzre enlü ve vâsi‘ yapalar. Şöyle ki ba‘de’t tenbîh emr-i şerîfime muhâlif peremeciler genç yaşlu avretleri erler ile mahlûtan peremelerine komayalar ve peremeciler kethüdâsı dahi men‘i ile mukayyed olmaya, peremecilere ve kethüdâlarına siyâset olunmak mukarrerdir. Ana göre bu bâbda dâ’imâ mukayyed olup ve min-ba‘d ensiz ve dar pereme işleyen üstâdları getürdüp muhkem te’dîb etdikden sonra habs idüp arz eyleyesin.

A.DVNS.MHM.d. 28, s.41, h.100

[Fî 4 Receb sene 984] **(27 Eylül 1576)**

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâric-i Galata'da ehl-i İslam mahâllatı arasında meyhâneler ihdâs olunup fıska cem‘ olup Müslimânlar rencîde oldukları i‘lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, anun gibi ol meyhâne olan mahall kadîmden şimdiye değin kefere sâkin olup âyîn-i bâtılları üzre mâbeynlerinde hamr satılu gelmiş yer olmayup Müslimânların sâkin oldukları mahalli içinde hâlen ihdâs olunmuş meyhâneler ise ol makule hâdis olup Müslimânlar mahallesi içinde olan meyhâneleri ref‘ idüp şer‘-i şerîfe ve emr-i münîfe muhâlif iş etdirmeyesin, ammâ bu bahâne ile ehl-i örfe ruhsât bulup ahz ü celb içün kefere mahallesinde kadîmden olan meyhânelere ve hâlen ihdâs olunmuş meyhâneleri ref‘ etdiresin.

d.28, s.292, h.729

[Fî 27 Receb sene 984] **(20 Ekim 1576)**

Koyun emînine virildi. Fi 27 Receb sene 984

Galata kādısına hüküm ki:

İstanbul kādısı mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da et bâbında küllî müzâyaka var iken Galata'da ve nevâhîsinde hâliyâ dükkânlar ihdâs olunmağla, müzâyaka ziyâde olup tenbîh ü te'kîd ile men‘e mahal olmaduğın arz eylemeğin, sonradan bilâ-izn ihdâs olunan kassâb dükkânları men‘ olunmak emr idüp buyurdum ki:

Hızır Çavuş vusûl buldukda, bu husûsu teftîş idüp göresin; fi'l-vâkı‘ taht-ı kazânda bilâ-izn sonradan ihdâs olunmuş kassâb dükkânları var ise emrim mûcebince ref‘ idüp min-ba‘d bilâ-izn kimesneye kassâb dükkânı vaz‘ etdirmeyesin, ammâ bu bahâne ile kadîmden olan dükkânlara dahl eylemekden hazer idesin.

d.28, s.294, h.735

[Fî 3 Şa‘bân sene 984] **(26 Ekim 1576)**

Ali Çavuş'a virildi. Fi 3 Şa‘bân sene 984

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da ve etraf ü cevânibde ayak iden kul tâ'ifesi tutuldukda Terkoz'da ve Büyük ve Küçük Çekmecelerde vâkı' olan tomruklarda alıkonulup haps olunmağla, sâhipleri varup bulamayup nice Müslümanların kaçan kulları bu vechle ele girmeyüp zarar u ziyan olduğu istimâ' olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba'd bu bâbda gereği gibi dikkat üzre olup anın gibi ayak idüp tutulan kulları zikr olunan mahallerde vâkı' olan tomruklarda alıkodurmayup nâ'iblerüne ve subaşı tarafından hidmet idenlere muhkem tenbîh eyleyesin ki kaçgun kul tutduklarında anda haps etmeyüp getürüp Galata Tomruğu'na teslîm itdiresin ki sâhipleri varup (…) olup kimesnenin hakkı zâyi' etmeye. Husus-ı mezbûra mukayyed olup ihmâlden hazer etdiresiz ve hükm-i şerîfi sicill-i mahfuza kayd idüp mûcibiyle amel eyleyesiz.

d.29, s.121, h.297

[Fî 4 Zilka'de sene 984] **(23 Ocak 1577)**

Koyun emînine virildi. Fî 4 Za sene-i minhü.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ Kasımpaşa'da kassâblık hıdmetinde olan Hacı Mehmed nâm kimesne mahrûse-i İstanbul'da kassâb olmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mezkûru mâlı ve akçesiyle gönderesin ki gelüp mahrûse-i İstanbul'da kassâblık hidmetinde ola. Şöyle bilesin.

d.29, s.148, h.364

[Fî 15 Zilka'de sene 984] **(3 Şubat 1577)**

Eyüp'den Haydar nâm kimesneye virildi.

Galata ve Hâslar kādısına hüküm ki:

Nefs-i kasaba-i Ebû Eyyûb el-Ensârî'de olan talebeye ve fukaraya kurban olmağiçün gelen koyunlar talebeye ve sâ'ir huddâma ve fukarâya tamâm adâlet üzre tevzî' u taksîm olunugelmiş iken bundan akdem ba'zı kimesneler kendü hisselerine

râzılar olmayup haklarından ziyâde talep idüp ta‘addî etdükleri istimâ‘ olındukda bey‘ olunup her kişiye istihkākına göre virilüp tevzî‘ u taksîmde kemâl-i adâlet üzre olmağiçün mukaddemâ emr-i şerîfim virilmişiken hâlâ girü memnû‘ olmadukları istimâ‘ olınmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, fi’l-vâki‘ arz olunduğu gibi ise kurban (…) gelüp zebh olunan kurban koyunları kadîmden olunageldüği üzre fukarâya ve müstahakkına tevzî‘ u taksîm idüp ağniyâdan nâ-mahal olanlara nesne virdürmeyüp men‘ u def‘ idesin. Men‘ ile memnu‘ olmayanları yazup arz idesin ve bu hükm-i şerîfimi ellerinde ibkā idesin.

d.30, s.4, h.11

Yevmü’l-Ahad, fî 20 Muharremü’l-Harâm sene 985 **(9 Nisan 1577),** Kostantınıyye

Kapudan âdemîsi Ahmed’e virildi. Fî gurre-i M sene [98]5

Boğdan’dan Südde-i sa‘âdetime gelince yol üzerinde vâkı‘ olan kādılara hüküm ki:

Mahmiyye-i Galata’ya tâbi‘ Beşiktaş’da kassâb olan Kosta oğlu Yozman nâm zimmî Cezayir beğlerbeği kapudânım Kılıç Ali *dâme ikbâluhû*nun dahi kassâbı olup akçesiyle Boğdan’dan koyun cem‘i içün kendü cânibinden Yorgi Marko ve Nikola Kalazi nâm zimmîleri Boğdan’a gönderüp mezkûrlar varup koyun satun alup bu cânibe getürürler iken kimesne dahl etmemek bâbında emr-i hümâyûnum talep itmeğin. Buyurdum ki:

Mezkûrlar Boğdan’dan akçeleri ile satun aldıkları koyunları getürürler iken yollarda ve menâzil ü merâhilde celeb tâ’ifesine ve sürücülere ve gayrıya dahl ü ta‘arruz etdirmeyesin, ammâ mezkûrlar dahi koyunları getürürler iken yollarda karye ve kasabâtda boğazlayup satmalarına emrim yokdur, hemân doğru gönderesin.

d.30, s.27, h.67

[Fî 14 Muharrem sene 985] **(3 Nisan 1577)**

Yedikule debbağlarına virildi. Fî 14 M sene 985

Haslar kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Ayasofya-i Kebîr Evkāfı mütevellîsi Bâli *dâme mecdühu* Meclis-i şer‘a gelüp; Galata ve Haslar’da boğazlanan sığır ve keçi ve koyun derileri İstanbul’da Yedikule’de merhûm Sultan Mehmed Han binâ idüp câmi‘-i mezbûra vakf eyledüği debbağ dükkânlarında işledikleri ol vakfın ve sa’ir evkāfın mukāta‘alu yerlerinde dükkân olmayup ve âharîne bir deri virilmemek kanūn iken Galata’da işlenen ve boğazlanan deri hîle ile âhar mahallerde işlenüp mâl-ı vakfa zarar olup ve Galata kassâbları dahi mahall-i mezbûrda olan deri gayra verilügelmişdir diyü kādıları Mevlânâ Muhyiddin’den arz alup merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Selim Hân *tâbe serâhu*ya arz olundukda mahall-i mezbûrda olan salhâne ve Galata ve Haslar’da boğazlanan deriler cemî‘an Yedikule’den gayrıya virilüp ve cümle kassâb tâ’ifesine dahi hâsıl eyledikleri derileri mezbûrîne satup âharîne satmayalar diyü tenbîh olunup mü’ekked emr-i şerîf virilmişdi. Hâlen Galata’da boğazlanan deriler âhar yerlerde işlenüp mâl-ı vakfa küllî zarar olup debbâğ dükkânlarının ekseri hâlî kalup husûs-ı mezbûr içün müceddeden emr-i şerîf virilmesin bildirmeğin. Hazret-i Eyyûb-i Ensârî aleyhi’r-rahmetü’l-bârînin kendü vakıf debbâğhânesinden gayrısı uslûb-ı sâbık üzre Yedikule’de olan debbâğhâneye varmasın emr idüp buyurdum ki:

Emrim mûcebince merhûm-ı müşârün-ileyhin vakıf debbağhânesinden ma‘âdâ evvelden olıgeldüği üzre Yedikule’de olan debbağhâneye olıgelene muhâlif kimesneye nizâ‘ ettirmeyesin.

d.30, s.107, h.259

[Fî 29 Muharrem sene 985] **(18 Nisan 1577)**

Koyun emînine verildi. Fî 29 M sene (98) 5

İstanbul kādısına ve Koyun Emîni Ahmed Çavuş’a hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahrûse-i mezbûre kassâblarından cemm-i gafîr Meclis-i şer‘a gelüp; kadîmden etrâfdan gelen koyun Kasappınarı nâm mevzi‘de kuzu, Kalyoz’da ve sığır Edirnekapusı’nda satılugelüp Galata ve Haslar’da olan kassâblar cümle ol mevzi‘lerde hâzır olup âdet-i kadîme üzre tevzî‘ olunurken hâlâ Galata ve Haslar kassâblarından ba‘zıları celebleri karşulayup ziyâde bahâyla âhar yerlerde almağla, “bize

küllî zarâr olur” diyü âdet-i kadîme üzre zikr olunan mevzi‘lerden gayrı yerlerde koyun ve kuzu satılmamak içün emr-i şerîf virilmesin arz eylemişsin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan kassâb tâ’ifesin getürdüp muhkem tenbîh eyleyesin ki min-ba‘d âdet-i kadîme muhâlif celeb tâ’ifesin karşulayup ziyâde bahâyla âhar yerlerden koyun ve kuzu almayup olıgeldüği üzre koyun ve kuzu ve sığır zikr olunan mevzi‘lere getürilen kassâblara tevzî‘ oluna. Ba‘de’t-tenbîh eslemeyüp gelen hilâf-ı emr celeb tâ’ifesini âhar yerlerde karşulayup ziyâde bahâyla alanları te‘dîb idüp arz eyleyesin ki emr-i şerîfime muhâlif idenlerin haklarından geline ve sen ki koyun eminisin; bu bâbda gereği gibi dikkat ü ihtimâm üzre olup emr-i şerîfime muhâlefet iden kassâb tâ’ifesini himâyet etmekden hazer idesin.

d.30, s.153, h.363

[Fî 2 Rebî‘ülevvel sene 985], **(20 Mayıs 1577)**

Muhammed nâm kimesneye virildi. Fî 2 Ra sene [98]5

Ağrıboz beğine ve kādısına hüküm ki:

Bundan akdem sen mahrûse-i İstanbul’da iken Galata Zindanı’ndan ihrâc olunup senun gemine mücrim diyü virilen Receb nâm kimesneyi Südde-i sa‘âdetime gönderilmek lâzim olmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, te’hîr eylemeyüp mezbûr Receb’i hisar erlerine koşup irsâl eyleyesin. Şöyle bilesin.

d.30, s.334, h.782

[Fî 21 Rebî‘ülâhir sene 985] **(8 Temmuz 1577)**

Koyun emînine virildi. Fî 21 Ra sene [98]5

İstanbul kādısına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul’da Unkapanı’nda olan Başcı Hamza ve Balıkpazarı’nda dükkânları ve meyhâneleri olup Galata’da evlenen Dimvarkodi(?) nâm zimmî içün gâyet

ile mâldârlar ve kassâblığa kādir kimesneler olduğu i‘lâm olunmağın. Mezkûrları İstanbul’a kassâb yazmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te‘hîr eylemeyüp mezkûrları getürdüp ahvâllerin teftîş eyleyüp göresin; fi’l-vâkı‘ mezkûrlar mütemevvil ve kassâblığa kādir kimesneler olduğu mukarrer ise mezkûrları kassâb yazup tenbîh eyleyesin ki mâl ü menâlleriyle kassâblık hidmetinde olalar.

d.31, s.57, h.147

[Fî 22 Rebî‘ülâhir sene 985] **(9 Temmuz 1577)**

Mezbûr Pîr Nazar ve Mahmud’a virildi. Fi 22 R sene 985

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Hâssa-i hümâyûnum içün müfettiş ve (…)-ı âşiyân Mahmud ve Hüseyin ve Nasuh ve Pîr Nazar ve Hasan nâm kimesneler Südde-i sa’âdetime gelüp; Kasımpaşa’da vâki olan selhhâne kassâbı Hacı Mehmed’in boğazladuğı davarların derilerin mezbûrîn ta‘yîn olunmak içün İstanbul kādısı ellerine hüccet virmiş iken mezbûr Hacı Mehmed boğazladuğı davarın derilerin ta‘yîn olunduğu üzre bunlara virmeyüp âharîne bey‘ itmekle müzâyaka virdüğin bildirmiş. Ol bâbda hükm-i şerîfim talep eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, göresiz; mezbûrîn mûmâ-ileyh kādı cânibinden ol vechle hüccet virilmiş ise ellerinde olan hüccetleri bu cihetle mezbûr kassab Mehmed’in boğazladuğı koyun ve keçi ve sığır derilerin âhara virdirmeyüp mezkûrlara virdiresin; ba‘det’-tenbîh yazup bildiresiz ki hakkından geline.

d.31, s.49, h.126

[Fî 3 Cemâziyelevvel sene 985] **(19 Temmuz 1577)**

Şehir emîni âdemi Hasan’a virildi. Fi 3 Ca sene [98]5

Bolu müsellemleri beğine hüküm ki:

Bundan akdem sene 985 Muharrem'inin gurresinden sancağın müsellemlerinin bir nevbetlüsü Tersâne-i âmire hidmetine ta'yîn olunmuşdu. Hâlâ Galata Sarayı'nda ba'zı meremmet oluncak yer olup mühimmâtdan olmağın. Zikr olunan müsellemlerle bizzât kalkup Galata Sarayı'na varup hidmetde olman emr idüp buyurdum ki:

Varıcak, asla te'hîr ü tevakkuf etmeyüp bizzât kalkup emrim mûcibince hidmet-i mezbûrda olan müsellemlikle mezkûr saraya varup lâzim olan yerlerin müsellemlerin ve sen va'atleri tamâm olunca hidmet etdiresin.

d.31, s.226, h.500

[Fî 22 C sene 985] **(6 Eylül 1577)**

Tersâne-i âmire çavuşlarından Mehmed'e virildi. Fi 22 C sene [98]5

Cezayir beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Galata voyvodası Hasan mektup gönderüp; ba'zı esir kâfirler gemici ve yolcu şeklinde tagayyür-i libâs idüp Girit ve Venedik ve Dubrovnik ve sâ'ir vilâyetlere giden kâfir gemilerine girüp gaybet idüp ol hîle ile hayli esir halâs olduğun, anun gibi gemiler vilayetlerine gitmek murâd itdiklerinde pençik emînleri gemilerin tetebbu' u tecessüs etmeğe vardukda senin cânibinden bir âdemin varmak içün hükm-i hümâyûnum talep etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda onat mukayyed olup anun gibi ticaret niyetiyle gelen kâfir gemileri gider olduklarında pençik eminleri varup yoklamalu oldukda sen dahi bir âdemin gönderüp muhkem gemileri yokladasın ki vech-i meşrûh üzre esir tâ'ifesi tagayyür-i şekl ve tebdîl-i libâs etmekle halâs olmak ihtimâli olmaya; bu husûs onat mukayyed olup esir firar etmeli etdirmeyesin.

d.31, s.261, h.576

Yevmü'l-Ahad, fî 2 Recebü'l-Müreccb sene 985 **(15 Eylül 1577)**

Galata ve Üsküdar kādısına hüküm ki:

Dârüssaâde ağası olan Mehmed Ağa mektup gönderüp; nâzır olduğu Dâye Hatun kızı Fâtıma'nın Haslar kazâsında vâkı' olan (…) nâm karyede olan vakıf çiftliğin

vakfiyyesi zâyi‘ olmağla hudûdı ma’lûm olmamağın, nice mezâri‘i zirâ‘at ü hırâset olunmayup ve ba‘zı âhar kimesneler eline düşüp mülkiyet üzre mutasarrıf olmağla vakfına zarar müterettib olduğun bildürüp tecdîd olunmak içün emr-i şerîfim ricâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bizzât kalkup zikr olunan vakıf karyenin üzerine varılup ol yerin müsinn ü mu‘temedün aleyhim kimesneleri ihzâr idüp dahi mezkûr karyenin kadîmü’l-eyyâmdan amel olunagelen sınurı ne mahalden ise kadîmî sınurı üzerine yürüyüp dahi evvelden ma‘mûlün-bih olan sınûrından mürûr-ı eyyâmla alâ’imi bozulmuş yerler var ise girü kadîmî sınûrı üzerine câ-be-câ alâmetler vaz‘ idüp kadîmî sınûrın temyîz ve ta‘yîn eyleyüp müphem ve meşkūk nesne kodurtmayasız; ammâ tamam-ı hakk-ı sarîha tâbi‘ olup kadîmî sınûrı ne yerden ne mahale varup onat vechle ma‘lûm idinüp fasl eyleyesin ki sonradan mezkûr karyenin etrâfında olan kurâ sâhipleri gelüp “Bizim köylerimizin sınûrı dâhilinden yer alındı” diyü şikayet etmek ihtimâli olmaya.

d.31, s.324, h.721

Yevmü’s-Sülesâ, fî 20 Receb sene 985 **(3 Ekim 1577)**

Okçu Cafer Çavuş’a virildi. Fî 20 Receb sene 985

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr etrâfında ba‘zı eşkıya zuhûr idüp fesâd ü şenâ‘at üzre oldukları i‘lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle Dergâh-ı mu‘âllam çavuşlarından Cafer Çavuş *zîde kadruhu v*ardukda, te’hîr etmeyüp etrâf ü cevânibi tetebbu‘ u tecessüs etdirüp lâzim olan mahalleri müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyle dikkat ü ihtimâm ile hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi fesâd ü şenâ‘at üzre kimesneler var ise hüsn-i tedârikle ele getürüp ehl-i fesâd oldukları şer‘ ile sâbit olursa mukayyed ve mahbûs-ı müşârun-ileyh çavuşum ile Südde-i sa‘âdetime gönderesiz.

d.31, s.384, h.854

[Fî 11 Şa‘bân sene 985] **(24 Ekim 1577)**

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda ba‘zı ehl-i fesâd ve harâmîler zuhûr idüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyleyüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmadukları i’lâm olunmağın. Ele getürilmesin emr idüp buyurdum ki:

Kasım Çavuş vardukda, te’hîr etmeyüp zikr olunan ehl-i fesâdı müşârûn-ileyh çavuşum ile tetebbu’ ü tecessüs eyleyüp mazınne ve müttehim olanları şer‘le buldurması lâzim olanlara buldurup getürdüp ahvâllerin hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; anun gibi fesâd ü şenâ‘ati sâbit olanları muhkem habs eyleyüp ahvâllerin vukū‘u üzre yazup arz eyleyesin, sonra haklarında emrim ne vechle sudûr iderse mûcibiyle amel eyleyesin. Anun gibi hîn-i teftîşde zuhûr iden ehl-i fesâd eğer Havâss-ı hümâyûn ve eğer selâtîn evkāfı ve mu‘âf köyler arasına ve çiftlikler içine varup tahassun iderlerse zâbitlerine tenbîh eyleyüp ol asıl ehl-i fesâda sa‘yde olmayup ele vireler.

d.33, s.69, h.143

Yevmü’s-Sebt, fî 6 Ramazân sene 985 **(17 Kasım 1577)**

Yeniçeriler muhzırına virildi. Fî 7 N sene [98]5

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Bu def‘a emr-i şerîfim üzre Dârüssaade-i Atîk’de ve Atmeydanı ve Galata Sarayı’nda hidmet iden baltacı oğlanlarından ve Hâssa fırunlarda ve simitçilerde ve Çatalca Bağçesi’nde ve anbarlarda ve hasırcılarda ve sepetçilerde ve kassâblarda ve yoğurtçularda ve mandıralarda ve gemilerde ve sâ’ir ocaklarda olan Acemi oğlanlardan kapuya çıkarılan oğlanların yerlerine hidmet içün Acemi oğlanı lâzim olmağın. Türk üzerinde hidmet iden oğlanlardan zikr olunan saraylarda ve odalarda kifâyet mikdârı oğlan ulûfeye yazılmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan saraylardan ve gayrıdan kapuya çıkan Acemi oğlanların yerine Türk üzerinde olan Acemi oğlanlardan ulûfeye oğlan yazup tevzî‘ eyleyesin.

d.34, s.129, h.279

[Yevmü’l-Ahad, fî 12 Saferü’l-Muzaffer sene 986] **(20 Nisan 1578)**

Mahmud Kethüdâ âdemi Ahmed'e virildi.

Dubrovnik beğlerine hüküm ki:

Cezâyir Beğlerbeğisi âdem gönderüp; müşârun-ileyhin kullarından sâbıkā Galata Subaşısı olan Süleyman nâm kulu Dubrovnik tâcirlerinden Martin veled-i Sero nâm tâcire hüccet-i şer'iyye ile şuhûd-ı udûl mahzarında yüz doksan bin nakid akçe karz-ı hasen virüp mezbûr Süleyman Cezâyir-i Garb'dan avdet eyleyüp geldikde mezkûr tâcir dahi nice kimesnelere medyûn olmağın, gaybet ü firâr idüp hâlâ Âsitâne-i sa'âdetimde olan elçiler mahzarında şâhidler şehâdet eyleyüp sâbit olduğu ecilden nakl-i şehâde alduğın bildirüp mezkûr tâcirden olan hakkı bî-kusûr alıvirüp müşârun-ileyhe irsâl olunmak içün ol bâbda hükm-i şerîf talep etmeğin. Buyurdum ki:

Âdemi vardukda, kadîmden Âsitânemize olan ubûdiyyet ü ihlâsınız mûcebince gönderilin nakl-i şehâde mûcebince mezbûre tâcirin zimmetinde sübût bulan akçeyi bî-kusûr tahsîl etdirüp müşârun-ileyhe irsâl eyleyesin.

d.34, s.147, h.310

Yevmü'l-Ahad, fî 19 Safer sene 986 **(27 Nisan 1578)**

Tersâne Çavuşu'na virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Cezâyir Beğlerbeğisi Ali tarafından arz olundu ki; taht-ı kazânda ba'zı kimesnelerin fesâd ü şenâ'ati sâbit ü zâhir olup şer'le haklarından gelinmek lâzim geldikde hâricden ba'zı kimesneler ele gelen ehl-i fesâd içün "Bizüm ra'iyyetimizdir" diyü alup gidüp mâni' olmağla haklarından gelinmez imiş. İmdi; kazâ-i mezbûr müşârun-ileyhin hâslarından olup sulb ü siyâset ve kat'-ı uzv ve sâ'ir cürm ü cinâyet mûmâ-ileyhin olmağla hâricden ol vechle dahl ü ta'arruz olunmamak asla câ'iz değildir. Buyurdum ki:

Göresin; anun gibi şol kimesnenin ki taht-ı kazânda cürm ü galîzi sâdır olup bi-hasebi'ş-şer' vel'l-kānûn sulb ü siyâsete veya kat'-ı uzva müstahık ola. Kapum kullarından olmayan hakkında hüccet virildikden sonra her kimin re'âyâsı olursa olsun mücrimi günâh sâdır olduğu mahalde şer'le lâzim geleni icrâ idüp yerine koyasın.

d.34, s.192, h.400

[Fî Gurre-i Rebî‘ülevvel sene 986] **(8 Mayıs 1578)**

Galata kādısına hüküm ki:

Galata ve Tophane ve Kasımpaşa’da ve etrâfında vâkı‘ olan mandıralarda ba‘zı eşkiyâ vü harâm-zâde olup fitne vü fesâd üzre oldukları i‘lâm olunmağın; teftîş olunup anun gibi fesâd ü şekāvet üzre olanlar ele getürilüp haklarından gelinmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup hüsn-i tedbîr ile Galata ve Tophane ve Kasımpaşa’da ve etrâfında olan mandıralarda olan eşkıyâ vü harâm-zâdeyi ele getürüp dahi bir def‘a şer‘le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen husûsların tamâmı hakk üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; şer‘le fesâdları üzerlerine sâbit olanları şer‘le lâzim geleni edâ idüp yerine koyasız ve arz îcâb ider husûs olur ise yazup bildiresiz.

d.34, s.194, h.403

[Fî 2 Rebî‘ülevvel sene 986] **(9 Mayıs 1578)**

*Dergâh-ı mu‘allâm yeniçerilerinden Mehmed’e virildi***.**

Galata kādısına hüküm ki:

Galata ve Tophane ve Kasımpaşa’da ve etrâfında vâkı‘ olan mandıralarda ba‘zı eşkıyâ vü harâm-zâde olup fitne vü fesâd üzre olanlar ele getürilüp haklarından gelinmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsda gereği gibi mukayyed olup hüsn-i tedbir ile Galata ve Tophane ve Kasımpaşa’da ve etrâfında olan mandıralarda olan eşkıyâ vü hâram-zâdeyi ele getürüp ve dahi bir def‘a fasl olmuş değil ise şer‘le fesâdları sâbit olanları şer‘le lâzim geleni edâ eyleyesin.

d.34, s.275, h.575

[Fî 25 Rebî‘ülevvel sene 986] **(1 Haziran 1578)**

*Mezbûrlardan Ahmed nâm kimesneye virildi***.**

İstanbul kādısına hüküm ki:

Müteveffâ Kasım Paşa'nın vakıf dükkânlarında olan debbağlar gelüp; İstanbul ve Galata'da boğazlanan derilerden gayrı hâricden getürdükleri derilere dahi İstanbul ve Yedikule debbağları mâni' olup dahl eyledüklerin bildirüp tazallüm eyledükleri ecilden min-ba'd İstanbul'da ve Galata'da boğazlanan derilerden mâ'adâ hâricden getürdükleri derilere İstanbul debbağları dahl etmeyüp Kasımpaşa debbâğlarına virilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup emrim üzre İstanbul ve Galata'da boğazlanan davarların derilerinden mâ'adâ mezkûrların hâricden getürdikleri derilere min-ba'd İstanbul debbağların emr-i şerîfime muhâlif dahl etdirmeyesin.

Bu dahi
Bir sûreti Galata ve Haslar kādısına yazıldı.

d.35, s.29, h.65

[Fî 25 Rebî'ülâhir sene 986] **(1 Temmuz 1578)**

Dîvan'da Tersâne emîni Hasan Çelebi'ye virildi.

Samako kadısına, Samako nâzırına hüküm ki:

Kapudânım Ali mahmiyye-i Galata'da Câmi-i Şerîf binâsına mübâşeret etmeğin. Buyurdum ki:

Mumâ-ileyhin câmi'ine lâzim olan demür kerestesin akçesiyle hükm-i şerîfimle varan âdemîsine bi't-tamâm alıvirüp ta'allül ü bahâneden hazer idesin.

d.35, s.53, h.124

[Fî 8 Cemâziyelevvel sene 986] **(13 Temmuz 1578)**

Sûret-i sicill getüren Hasan'a virildi.

Galata Hâsları kādısına hüküm ki:

Nâ'ibin sûret-i sicill gönderüp; Bâlî nâm kimesne Meclis-i şer'a gelüp, "Niko ve Kirko ve Metro ve Asil ve Yanko ve Estoyan ve Niran ve Yovan ve diğer Niko ve diğer Kirko nâm zimmîler levend olup gice ile gelüp bir ineğim sirka idüp Nakkaş Köyü'nde yiyip içerler" diyü haber virmeğin. Subaşı olan Hasan üzerlerine varup zikr olunan zimmîler bir sığırın sürerler iken bulup dört kuzu gaybet idüp altı kuzu ele getürilüp sü'âl olundukda, "ol firar iden yoldaşlarımız ile bir koyun aldık diyü bizden beşer akçe (…) aldılar" diyü dediklerinde ve kırk nefer yoldaşları dahi olduğun ve mezbûrlar dahi teftîş olunup küreğe virilmesin bildirmeğin. Ele getürilen ehl-i fesâd mukayyed ve mahbûs küreğe ve sâ'ir yoldaşlarından dahi hüsn-i tedârikle ele getürülmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, ele gelen ehl-i fesâdı emrim mûcebince mukayyed ve mahbûs küreğe gönderüp dahi sâ'ir kırk nefer yoldaşların dahi hüsn-i tedârikle ele getürüp fesâdları sâbit olanları mukayyed ve mahbûs küreğe gönderesin.

d.35, s.100, h.250

Yevmü'l-Ahad, fî 23 Cemâziyelevvel sene 986 **(28 Temmuz 1578)**

Suyolı Nâzırı (...) virildi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' suyolları kemerlerinden Uzun Kemer ve Ayulalı(?) Kemeri'nin meremmâtı ve Uzun Kemer'in pâyelerinde yapılmağa emr olunan binâ ve ırgâdâtına ve sâ'ir hidmet idenlere bir aşçı ve bakkal çıkarup göndermek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, emrim üzre taht-ı kazândan bir aşçı ve bir bakkal çıkarup göndermek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, emrim üzre taht-ı kazândan bir aşçı ve bir bakkal ihrac idüp mahall-i mezbûra gönderesin ki varup anda hidmette bulunalar.

Bir sûreti Galata ve Haslar kādısına yazıldı ki bir etmekçi, bir kassâb, bir aşçı çıkarup gönderilmek emr etdiresin diyü.

d.35, s.128, h.328

Yevmü'l-Erba'a, fî 2 Cemâziyelâhir sene 986 **(6 Ağustos 1578)**

Suyolı Nâzırı (...) virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Ma'lûm ola ki taht-ı kazânuzda (…) Deresi dimekle ma'rûf koruda suyolı kemerleriyçün kadîmden kereste kesilügelmiş iken ve hâlâ zikr olunan kemerlere kereste lâzim iken ba'zı kimesneler mâni' olduğu olunmayup buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup zikr olunan korudan suyolu kemerleriyçün kadîmden kereste kesilüp ve hâlâ dahi ta'mîrine kereste lâzim iken hâricden ba'zı kimesneler mâni' olup dahl iderlerse etdirmeyüp lâzim olduğu mikdârı zikr olunan korudan kemerler içün kereste kesdüresin; ammâ bu bahâne ile berüden ba'zı kimesneler kendü maslahatlarıyçün kereste kesmekden hazer idesin.

d.35, s.154, h.393

Yevmü's-Sebt, fî 13 Cemâziyelâhir sene 986 **(17 Ağustos 1578)**

Kefe'li Hüseyin Çavuş'a virildi. Fi 14 C sene [98]6

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Sipahi oğullarından olup Nakkaş Köyü'nde katl olan Bâlî'nin kātilleri ele getürilüp dahi ahvâlleri Dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından Hüseyin mübâşeretiyle şer'le teftiş emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, maktûl-ı mezbûrun kātillerin şer'le buldurması lâzim olanlara buldurup ahvâllerin şer'le müşârun-ileyh çavuş mübâşeretiyle teftîş idüp göresin; maktûl-ı mezbûru mezkûr girift eyledükleri şer'le sâbit oldukdan sonra kātiller sipahi ile haps idüp arz eyleyesin, değiller ise şer'le lâzim geleni icra idüp yerine koyasın.

d.35, s.279, h.707

[Fî 9 Şa‘bân sene 986] **(11 Ekim 1578)**

İstanbul kadısına hüküm ki:

Hâlâ ba’zı kimesneler kassâb dükkânında oturmayup kassâbların kazâdârları değil iken tenhâ yerlerde kassâblık idüp etin vukıyyesin altışara bey‘ eyledikleri i‘lâm olunmağın. Mezkûrlar men‘ olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mukayyed olup anun gibi kassâb dükkânında oturmayup müstakil kazâdâr olmayanları men‘ eyleyüp vech-i meşrûh üzre tenhâ yerlerde et bey‘ ettirmeyüp emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

Bir sûreti Galata ve Haslar kādısına yazıldı.
Bir sûreti Galata kādısına yazıldı.

d.35, s.336, h.857

Yevmü’l-İsneyn, fî 3 Ramazân sene 986 **(3 Kasım 1578)**

Mezbûr hâtûna virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp; İsa nâm kimesne Meclis-i şer‘-i şerîfde Muslu nâm kimesne mahzarında gice içinde âdem basılup hallonmak esbâb-ı gâret olundukda, mazınne olup ele gelen Mehmed âdem basduğına ikrâr eylediğin mezbûr “Muslu bile idi” deyü takrîr eylemeğin. Mezbûr Muslu Hasköy’de olduğu haberi alınmağla, subaşı ile gezer iken rast gelinüp tutmak istedüğimizde koynundan bir kise çıkarup ol mahalde olan Acemi oğlanlarına karşu alup anlar dahi kiseyi aldıkdan sonra mezbûr bıçak çıkarup Mehmed’i bıçak ile elin mecrûh eyledüği sâbit olup kuşağında yüz altun bulunduğun ve bir sûret-i sicilde dahi mezbûr İsa’nın mazınnesi olan Mehmed nâm kimesne ikrâr idüp lâkin esbâb ve akçe sirka iden şerîki olan Kulaksuz Muslu olup âlât-ı esbâb ve akçe mezbûr Muslu’nun zimmetinde olup ve arkasından giydüği kırmızı sancakla Sipâh Ferâce Hatun’u müvâcehesi olduğu şuhûd-ı udûl şehâdeti ile sâbit olduğun bildirmişsin. İmdi buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûs bir def‘a fasl olmuş değil ise hak üzre teftîş idüp göresin; kazıyye arz olunduğu gibi ise ki şer‘le sâbit ola, ehl-i fesâd sipâhi ise haps idüp arz eyleyesin, değil ise şer‘le lâzim geleni icra eyleyesin.

d.35, s.341, h.869

Yevmü’s-Sebt, fî 8 Ramazân sene 986 **(8 Kasım 1578)**

Kapudân âdemine virildi.
Zâyi‘ sûretinde peremeciler kethüdâsına virildi. Fi 5 Saferü’l-Muzaffer sene 987

Cezayir beğlerbeğisine, Galata kādısına hüküm ki:

Boğazda işleyen peremeler üslûb-ı sâbıkda suret-i uzun ve ensüz ve yelken isti‘mâl eyleyüp peremelere avret ve oğlanları rical ile mahlût idüp tahammüllerinden ziyâde âdem tahmîl ettirmekle defa‘âtle peremeler gark olup nice nüfûs telef olmağa sebep oldukları ve kadîmden alınugelen izne mâni‘ olmayup peremecilerden ehl-i ırz âdemlerin ve nisâ tâ‘ifesinin ardlarınca koşup şirretler idüp envâ‘ nâ-şâyeste evzâ‘ eyledikleri i‘lâm olunmağın. Kadîmden Muhtesib Çardağı’ndan Hazret-i Eyüp’e varınca altı küreğe beş akçe dört küreğe dört akçe iki kürek üç akçe dolmuş ise olmak yarımşar akçeye (…), Yemiş İskelesi’nden Kağıdhâne câniblerine limanlık olursa on beş akçeye deniz olursa on beş akçeye, Muhtesib Çardağı’ndan ve Unkapanı’ndan Südlüce’ye üç akçeye, Hasköy’e dört kürek üç akçeye altı kürek dört akçeye dolmuş ise yarım akçeye, Yemiş İskelesi’nden Okmeydanı İskelesi’ne meyyit alup giden pereme altı kürek dört akçe, Fener Kapusı’ndan Azap Kapusı’na bir akçeye dolmuş birer pula, Unkapanı’ndan Kasımpaşa’ya dört kürek bir akçeye dolmuş birer pula, Azap Kapusı’ndan Unkapanı’na at geçürmeğe ezelden bir akçe şimdi iki akçe, basdırma zamanında birer akçeye, Muhtesib Çardağı’ndan Yağhâne’ye dört kürek yarım akçeye başka ikişer pula dolmuş ise birer mangıra ve Balıkpazarı’ndan Galata’ya dolmuş iki mangıra başka yarım akçeye, Fındıklu’dan Yemiş İskelesi’ne dört kürek iki akçeye, Balıkpazarı’ndan altı kürek Tophane’ye iki akçe dört kürek bir akçeye, Balıkpazarı’ndan Beşiktaş’a dolmuş ile yarımşar akçeye altı kürek-dört kürek üç akçeye, Ortaköy’e dört kürek beş akçeye altı küreklü altı akçeye, Balıkpazarı’ndan Kuruçeşme’ye dolmuş yarımşar akçeye dört küreklü altı akçeye altı küreklü yedi akçeye ve Yenihisar’a dört küreklü on akçeye altı küreklü on beş akçeye iki küreklü sekiz akçeye ve İstinye altı küreklü yirmi beş akçeye

dört küreklü yirmi akçeye ve Üsküdar'a başka pereme ile gidenler altı küreklü ile varup gelmeğe on akçe dört küreklü ile sekiz akçeye iki kürek altı akçeye ve bütün gün seyre giden kimesneler eğer yemek virirler ise altı küreğe otuz akçe virile, dört küreklüye yirmi akçe, yimek virmezler ise altı küreklü kırk, dört küreğe otuz akçe virile. Her kim bu kānuna muhâlefet iderse muhkem hakāret olunup imdi; peremecilik işlemesinler diyü Defter-i Hâkânî'de mukayyed bulunmağın. Min-ba'ad vech-i meşrûh üzre amel olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mukayyed olup Boğaz'da işleyen peremelerin min-ba'd bacı yapdırup ve yelken isti'mâl etdirmeyüp ve ricâl ile nisâyı mahlût bir peremeye tahmîl etdirmeyüp ve kadîmden berü ikişer ve üç-dört küreklü peremeler zikr olunan mahallerde ne mikdâr ücret ile gidegelmişler ise vech-i meşrûh üzre ol mikdâr âdemlerin aldırup ziyâde nesne aldırmayup peremecilerin âdemlerin ve avretlerin ardlarınca vech-i meşrûh üzre seğirtmeyüp kadîmden ve olıgelene muhâlif vaz' etdirmeyesin, göresin; her iskelede ne kadar pereme olup ve kimin olduğu ve bi'l-cümle Boğaz'da işleyen peremeler ne mikdâr olduğu müşârun-ileyh kethüdâ ile defter idüp sen ki kadısın, alup zabt eyleyesin.

d.35, s.366, h.930

Yevmü's-Sebt, fî 17 Ramazân sene 986 **(17 Kasım 1578)**

Sipâhi Hüseyin'e virildi. Fi 17 N sene 986

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Bundan akdem ehl-i fesâd teftîşine gönderilen Mehmed Çavuş tezkire gönderüp; Haslar subaşısından yigirmi sekiz re's sığır bulup ve Boyalı nâm karyeden yirmi üç baş sığır ve Berkos (…) elli altı baş sığır bulup ve andan sonra Baklalu nâm karye halkı ile Boyalı nâm karye üzerine varup Yanuk Beği Oğlu Çiftliği'nde beş re's sığır bulunup ve Dukakin-zâde Çiftliği'nde dört re's sığır bulunup ve Hüseyin Beğ Çiftliği'nde iki sığır boğazlanmış bulunup âdemlerinden sü'al olundukda; "müstakil yerde değildir, cümlesinde vardır, bu sığırları bizden aldunız" didikde, "gice ile getürürler, kethüdâlar bilür" diyü cevap virüp ve kethüdâlar ele girmediklerin bildirmeğin. Bir yarar nâ'ib ta'yîn eyleyüp zikr olunan mahallere gönderüp teftîş ettirilmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, aslâ te'hîr etmeyüp bir yarar nâ'ib ta'yîn eyleyüp mahall-i hâdiseye gönderüp ehl-i fesâd kimler olduğun teftîş eyleyüp zikr olunan sığırları kimler sirka idüp

boğazlamışlardır? Nerden almışlardır? diyü fesâdı kimler itmişlerdir, ele getürüp sipâhiler ile haps idüp arz eyleyesin.

d.35, s.407, h.1043

Yevmü'l-Erba'a, fî 16 Şevval sene 986 **(16 Aralık 1578)**

Bostancı Mehmed Çavuş'a virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp; celep tâ'ifesinden Veço veled-i Diyo nâm zımmi Meclis-i şer'-i şerîfe gelüp; mukaddemâ gice ile sürüm basılup yetmiş re's ineğim gâret olunmuş idi. Hâlâ gâret olunan ineklerimden on iki re's ineği bi'l-fi'l Haslar subaşısı olan Sinan ile şerîki İbrahim ellerinde buldum diyü muvâcehelerinde da'vâ eyledikde ihtimâm içün zikr olunan inekleri hâricden kırk-elli re's davar arasından ta'yîn idüp çıkardıkdan sonra udûl-i Müslimînden Kasım ve Mustafa hâzır olup zikr olunan on iki re's inek aynı ile mezbûr celebin inekleridir, gâret olunan inekleriyle bile gitmişdir diyü sicill eyledüğin bildirüp ve nâ'ibin Sadi dahi bir suret-i sicill gönderüp; Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyle celep tâ'ifesinden Cucu nâm zimmi Meclis-i şer'de Haslar mültezimi olan Sinan ve şerîki İbrahim mahzarlarında, mukaddemâ gice ile sürüm basılup yetmiş re's ineğim gâret olunmuş idi. Hâlâ zikr olunan ineklerimden on altı re's ineğimi mezbûrlar zabt eylemiş didikde mezbûrlar dahi fi'l-vâkı' on altı re's ineği biz zabt eyledik, Meclis-i şer'a varalum, akçesi bî-kusûr virelim diyü cevâb virdüklerin sicill idüp arz eylemiş. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsu hak üzre şer'le teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğu gibi ise ki şer'le sâbit ü zâhir ola, muktezâ-yı şer'le âmil olup yerine koyasın.

d.36, s.15, h.46

Yevmü'l-İsneyn, fî 7 Zilka'de sene 986 **(5 Ocak 1579)**

Bostancı Mehmed Çavuş'a virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp; celep tâ'ifesinden Veco veled-i Diyo nâm zimmi Meclis-i şer'a gelüp; mukaddemâ gice ile sürüp basılup yetmiş re's ineğim gâret olunmuş idi. Hâlâ garet olunan ineklerimden on iki re's inek bi'l-fi'l Haslar subaşısı olan Sinan ile şerîki İbrahim ellerinde buldum diyü muvâcehelerinde da'vâ eyledikde, ihtimâm içün zikr olunan inekleri hâricden kırk-elli re's davar arasından ta'yîn idüp çıkardıkdan sonra udûl-i Müslimînden Kasım ve Mustafa hâzır olup zikr olunan on iki re's inek gaybet ile mezbûr celebin inekleridir, gâret olunan inekleriyle bile gitmiştir diyü sicill eyledüğin bildirüp ve nâibin Sadi dahi bir sûret-i sicill gönderüp; Südde-i sa'âdetim çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyle celep tâ'ifesinden Cucu nâm zimmi Meclis-i şer'de Haslar mültezimi olan Sinan ve şerîki İbrahim mahzarlarında mukaddemâ gice ile sürüm basılup yetmiş re's ineğim gâret olunmuş idi. Hâlâ zikr olunan ineklerimden on altı re's ineğimi mezbûrlar zabt eylemiş didikde, mezbûrlar dahi fi'l-vâkı' on altı re's ineği biz zabt eyledik, Meclis-i şer'a varalum akçesin bî-kusûr virelüm diyü cevâb virdüklerin sicill idüp arz eylemiş. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu husûsu teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' kazıyye arz olunduğu gibi ise ki şer'le sâbit ola, ol bâbda muktezâ-yı şer'le âmil olasın.

d.36, s.21, h.63

Yevmü'l-İsneyn, fî 7 Zilka'de sene 986 **(5 Ocak 1579)**

Koyun Emîni Mehmed Çavuş'a virildi.

İstanbul kādısına ve Dergâh-ı mu'âllam çavuşlarından olan Koyun Emîni Mehmed Çavuş'a hüküm ki:

Mektup gönderüp; kāpu olup koyun tevzî' olundukda Galata ve Kasımpaşa ve Beşiktaş ve sâ'ir etrâf u cevânibde olan kassâblara ta'yîn olunduğu üzre hisselü hisseleri bi't-tamâm virilürken kanâ'at etmeyüp İstanbul'a gelecek zahire koyunun kimi Çorlu'da ve kimi dahi ötede karşulıyup binden ve iki binden ziyâde koyun alup zâhireye müzâyaka virdüklerinden gayrı koyunun akçesin beş-altı ay geçüp celeplere virmeğe kādir olmayup avk etmekle, celepler dahi mevsiminde tekrar koyun getüremeyüp ihtilâl gelmişdir. Her kassâba hissesi tevzî'den virildikde akçesi celebe virdirüp dahi koyunun ala ve hissesin

aldıktan sonra zâhire içün gelen koyunu karşulayup almayalar diyü emr-i şerîf virilmesin arz eyledüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda, mukayyed olup min-ba‘d anun gibi kassâblara muhkem tenbîh eyleyesin ki kadîmden ta‘yîn olunduğu üzre hisselü hisselerin aldıklarında celeblere akçesin virmeyince almayup ve hisseleri aldıktan sonra mahmiyye-i mezbûre içün gelen koyunu karşulayup ziyâde koyun almayalar. Ba‘de’t-tenbîh almayup hisselü hisselerin aldıklarından sonra tekrar varup zahîre koyunun karşulayup hilâf-ı emr ziyâde koyun alanları tutup ellerinde ne mikdâr koyun bulunmuşdur ve isimleri nedir? Sicill idüp sûret-i siciliyle arz idesin ki küreğe koşula.

d.36, s.22, h.65

Yevmü’l-İsneyn, fî 7 Zilka‘de sene 986 **(5 Ocak 1579)**

Müşârun-ileyhâ cânibinden gelen Kapucı Mehmed’e virildi.

İstanbul kādısına ve Koyun Emîni Mahmud Çavuş’a hüküm ki:

Dârüssa‘âdetim Ağası Mehmed ağa İstanbul zahîresiyçün gelen kıvırcık koyundan mâhrûse-i İstanbul’da olan dükkânına bin beş yüz ve Galata’da olan dükkânına bin beş yüz koyun virilmek bâbında hükm-i hümâyûnum virilmesin talep etmeğin. Mahmiyye-i mezbûreye gelen kıvırcık koyundan müşârun-ileyhin dükkânlarına üç bin koyun virilmek emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre mahrûse-i mezbûreye gelen kıvırcık koyunundan müşârun-ileyhin İstanbul’da olan dükkânına bin beş yüz ve Galata’da olan dükkânına bin beş yüz koyun ta‘yîn idüp ve emr-i şerifin mazmununu sicill-i mahfuza kayd idesin ki dâ’imâ mazmûnuyla amel oluna.

d.36, s.25, h.78

Yevmü’s-Sülesâ, fî 15 Zilka‘de sene 986 **(13 Ocak 1579)**

Müşârun-ileyh cânibinden gelen Kapucı Mehmed’e virildi.

İstanbul kādısına ve Koyun Emîni Mahmud Çavuş’a hüküm ki:

Dârüssa‘âdetim ağası olan Mehmed Ağa *dâme mecdühu* İstanbul zâhiresiyçün gelen kıvırcık koyundan mahrûse-i İstanbul’da olan dükkânına bin beş yüz ve Galata’da olan dükkânına bin beş yüz koyun virilmek bâbında hükm-i hümâyûnum virilmesin talep etmeğin. Mâhrûse-i mezbûreye gelen kıvırcık koyundan müşârun-ileyhin dükkânlarına üç bin koyun virilmek emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre mâhrûse-i mezbûreye gelen kıvırcık koyundan müşârun-ileyhin İstanbul’da olan dükkânına bin beş yüz ve Galata’da olan dükkânına bin beş yüz koyun ta‘yîn idüp ve emr-i şerîfin bir mazmûnunu sicill-i mahfûz kayd idesin ki dâ’imâ mazmûnu ile amel oluna.

d.36, s.63, h.191

Yevmü’l-İsneyn, fî 19 Zilhicce sene 986 **(16 Şubat 1579)**

Galata ve Haslar kādısına ve Çatalca ve Silivri ve Çorlu ve Hayrabolu ve Erikli ve Pınarhisarı ve Vize ve Kırkkilise ve İnecik ve Migalkara ve Keşan ve Avaşa ve Gelibolu ve Babaeskisi ve Ergene ve Dimetoka ve Kızılağaç ve İpsala ve Rodosçuk ve Hasköy kādılarına hüküm ki:

Bundan akdem Döletlü(?) Kavak kurbunda Leh arabasın basup esbâb ü emvâl gâret idüp ve Haslarda evler ve değirmenler basup ve âdemler katl idüp fesâd ü şenâ‘at eyleyüp Deveci Yani ve sâ’ir ehl-i fesâdı ele getürmeğe Bergos Kādısı Mehmed *zîde fazluhu* müfettiş ve Mehmed Çavuş ve Za‘im Hüseyin mübâşir ta‘yîn olunup buyurdum ki:

Vardukda, mukayyed olup mezbûr Deveci Yani tetebbu‘ eyleyüp her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa ele getürüp yarar âdemler ile mezbûr çavuş ve Za‘im Hüseyin ile mukayyed ve mahbûs ve Dergâh-ı mu‘âllama gönderesin ve sâ’ir ehl-i fesâd ü şenâ‘at ele geldikde bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsların her kangınızın toprağında vâkı‘ olursa müşârun-ileyh kādı ile şer‘ üzre teftîş idüp göresin; fesâd ü şenâ‘atleri sâbit olanların zimmetlerinde sübût bulan hukūku ashâbına alıvirdükden sonra ehl-i fesâd sipahi ile haps ve arz eyleyesin, değiller ise şer‘le lâzim geleni icra eyleyesin.

d.36, s.129, h.363

Yevmü’s-Sebt, fî 8 Muharrem sene 987 **(7 Mart 1579)**

Koyun emînine virildi.

İznikmid kādısına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da koyun emini olan Mahmud arz-ı hâl sunup; İznikmid'de sâkin debbağ Mahmud içün ziyâde mâldâr ve kassâblık hidmetine kadir kimesnedir diyü i'lâm eğlemeğin. Mezbûr mahrûse-i mezkûrede kassâb olmak emr idüp buyurdum ki:

Göresin; mezkûr fi'l-vâkı' emlâk ve esbâbı ile iki yüz bin akçeye mâlik kimesne ile yarar âdemlere koşup mahrûse-i İstanbul'a gönderesin ki gelüp kassâblık hidmetinde ola. Husûs-ı mezbûr (…) ihmâlden hazer eyleyesin.

…

Bu dahi

Bir Sureti Galata kadısına nefs-i Galata'da Karagöz Mahallesi'nde sâkin Kosta veled-i (…) nâm zimmî içün yazıldı.

…

d.36, s.148, h.410

Yevmü'l-Ahad, fî gurre-i Saferü'l-Muzaffer sene 987 **(30 Mart 1579)**

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Galata'da sâkinler Gemimla(?) ve Yani veled-i Verarino(?) nâm zimmîler içün beşer-altışar yük akçeye kādir ve cümle mahsûllerin Körfös(?)'e salup ve gemi ile taşıyup Müslümanlara fâ'ideleri olmayup İstanbul'da kassâb olmak münâsipdir, Koyun emîni olan Mahmud Çavuş'a haber virmeğin. Mezkûrlar İstanbul'da kassâb olmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, göresin; mezkûr arz olunduğu gibi olup kudretlü ve mütemevvil kimesneler olup cümle emlak ve mallarıyla ikişer yüz bin akçeye mâlik kimesneler ile yarar âdemler koşup mâl ü menâlleriyle mahrûse-i İstanbul'a gönderesin ki İstanbul'da kassâblık hidmetinde olalar. İki yüz bin akçeye mâlik olmayanları kassâb yazmayasın.

d.36, s.155, h.427

Yevmü'l-İsneyn, fî 2 Saferü'l-Muzaffer sene 987 **(31 Mart 1579)**

Bâkīkulu âdemi Mehmed'e virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Henüz kuzu irişüp ekle kābil değil iken taht-ı kazânda ba'zı çoban tâ'ifesi mücerred zeyt bahâ isterim diyü körpe kuzuları satmağa başlamağla, mevsiminde kuzu bulunmayup müzâyaka çekilür diyü i'lâm olunmağın. Rûz-ı hızırdan mukaddem kuzu satılmayup men' olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mukayyed olup bu husûsu taht-ı kazânda münâdîlere nidâ ettiresin ki tâ'ife-i çoban hilâf-ı emr-i şerîf Rûz-ı hızırdan mukaddem kimesneye kuzu bey' etmeyeler, ba'de tenbîh Rûz-ı hızırdan mukaddem kuzu bey' idenlerin haklarından gelinür, ana göre mukayyed olalar.

d.36, s.156, h.430

Yevmü'l-İsneyn, fî 2 Saferü'l-Muzaffer sene 987 **(31 Mart 1579)**

Mezbûr mütevellîye virildi.

İstanbul ve Galata kādısına hüküm ki:

Ayasofya Evkāfından Yedikule'de olan debbağlar ile Kasımpaşa'da olan debbağların deri husûsunda dâ'imâ nizâ' vâkı' olmağın. Husûs-ı mezbûrun ıslâhı evkāf-ı mezbûre mütevellîsi olan Bâlî *zîde mecdühu*ya emr olunmuşdı. Hâlâ müşârun-ileyh Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl sunup; zikr olunan debbağlar cem' olunup Kasımpaşa ve Galata'nın (…) boğazlanan koyun ve keçi derileri Galata'da olan ehl-i hibreleri cem' idüp üç hisse eyleyüp iki hissesi Yedikule'de olan debbâğata ve bir hissesi Kasımpaşa'da olan debbâğata virilüp dâ'imâ bu üslûb üzre amel olunup, şöyle ki buna muhâlif her kangısı hıyânet iderse haklarından geline diyü beynlerinde kavl u karar olunduğun bildirüp dâ'imâ bu minvâl üzre amel olunmak içün emr-i hümâyûnum talep etmeğin. Buyurdum ki:

Debbağların cümlesin yerinde cem' idüp göresin; fi'l-vâkı' mâbeynlerinde bu vechle kavl u karar olunmuş ise muvâcehelerinde amel eyleyüp dahi her birinin ehl-i hibrâta ve sâ'ir debbağlara muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki min-ba'd mâbeynlerinde havf etdirilmesiyçün nizâ' olmayup bu üslûb üzre amel ideler. Emr-i şerîfime muhâlif ve kavl u (…) mugâyir hıyânet idenleri gereği gibi te'dîb idesin.

d.36, s.168, h.460

Yevmü'l-İsneyn, fî 9 Saferü'l-Muzaffer [987] **(7 Nisan 1579)**

Saraçlardan İsmail'e virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

İstanbul hâsları tevâbi'inde vâkı' olan hâssa çayırlar (…) olup arabacılar ve değirmenciler ve tarakçılar ve tırpancılar ihrâç olunmak mühimmâtdan olmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, mukayyed olup taht-ı kazânda şimdiye değin olıgelen âdet ve kānun üzre tırpancı ve değirmenci ve tarakçı ve arabacı yazup ihraç eyleyesin ve bunları yazup defter eyledikden sonra kimi bağcı ve kimi köylü ve kimi eşkinci ve ellici ve müsellem ve tazıcı ve doğancı ve akıncı ve köprücü ve suyolcu ve balıkçıyuz veyâhûd âhar sebep ile mu'âflarız diyü berat ibraz idenlerden bir ferde ta'allül etdirmeyüp defterin mûcebince ihraç eyleyüp gönderilen akçeden her birinin ücretlerin virüp hâssa otlağı biçdirüp taşıttırmakda dakika fevt etmeyesin ve geçen senelerde çayır maslahatı içün tırpancı ve değirmenci ve tarakçı ve arabacı yazılup ihraç olunduktan sonra ba'zısı gaybet eylemekle çayır husûsu avk u te'hîr olunduğu istimâ' olundu. İmdi; tâ'ife-i mezbûreye avarız ve kürekçi ve sâ'ir tekâlif satılmakdan murâd, çayır husûsunda cümlesi mevcûd bulunup itmâm-ı maslahat etmekdir, çayır husûsu tamam olmayınca bir ferde icâzet virdirmeyesin ve bi'l-cümle çayır husûsu mühimdir, vakti ile bildirüp zamânında taşıtdırup tırpancılar dahi tırpancı hidmetin etdiken sonra anların dahi arabaları olanlarına arabasın çıkardup ücret ile otluk taşıttırasın ve tâ'ife-i mezbûrdan gaybet idenleri ba'zı kimesneye isnâd idüp hidmete gelmeyenleri yazup bildiresin.

d.36, s.195, h.523

Yevmü'l-Hamîs, fî 20 Safer sene 987 **(18 Nisan 1579)**

Galata ve Haslar kadısına, Silivri ve Çatalca kādılarına hüküm ki:

Hâliyâ Doçi nâm zimmî ile arabasın basup kalıp Totori nâm zimmînin evine gelüp andan mâ'adâ Çatalca'da ba'zı hırsuz yatakları dahi olup dâ'imâ fesâd ü şenâ'âtden hâlî

olmadıkları i‘lâm olunmağla, sipahi oğlanları zümresinden yüz altmış üçüncü bölükte Mehmed Siroz ve bostan ustası Rüstem mu‘âferetleriyle mezbûrlar ele getürilüp Dergâh-ı mu‘âllaya gönderilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları hükmün olduğu üzre mezbûrlar (…) ile ele getürüp kayd ü bend ile gönderesin.

d.36, s.199, h.534

Yevmü’l-Hamîs, fî 20 Safer sene 987 **(18 Nisan 1579)**

Mezbûr İsa’ya virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi‘ Yeniceköy ve İstinye’de Beğkoz’unda olan çayırı bil-cümle (…) içün müstevfî tırpancı ve değirmenciler ihrâc olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Saraclardan İsa vardukda, emrim üzre ihmâl etmeyüp taht-ı kazânuzdan ve fermân ile vâfir ve müstevlî tırpancı ve değirmenciler ihrâc idüp mahall-i mezbûra gönderesin.

d.36, s.205, h.549

Yevmü’l-Hamîs, fî 20 Safer sene 987 **(18 Nisan 1579)**

Kâtibi Hasan Beğ’e virildi. Sâhiplerine (...) içinde.

İstanbul ve Galata kādılarına ve Ahyolu ve Aydos kādılarına hüküm ki:

Bundan akdem emrim ile siyâset olunan Şaptan(?) oğlu Mihal Hâssa-i hümâyûnum tacirlerinden olup zimmetinde emvâl olduğu ecilden esbâb ü emvâli mîrî içün zabt olunup füruht olunup deyni olunduğu mikdârı mâl-i mîrî içün alınup zabt olınup mîrîye alakası olmağın, anun gibi mürd-i mezbûrun taht-ı kazânuzda vâkı‘ olup oğlu Endru Niko’ya şer‘le müntakil olan akār ve emlâkine kimesne dahl eylemeyüp mezkûr oğlanın elinde ibkā olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mürd-i mezbûrun taht-ı kazânuzda vâkı‘ olup bi-hasebi’ş-şer‘ oğlu mezbûr Endru Niko’ya intikāl eyleyen akār ve emlâkine min-ba‘d kimesneyi dahl etdirmeyüp oğlu elinde ibkā eyleyesin.

d.36, s.243, h.642

Yevmü's-Sebt, fî 11 Rebî'ülevvel sene 987 **(8 Mayıs 1579)**

Galata Mahkemesinde kâtip olan Mevlânâ İbrahim'e virildi.

Haslar ve Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahrûse-i Galata kapularından Tophane Kapusı hâricinde tarîk-i âmdan hariç (…) tûlen kırk zira' ve arzan on iki zira' arsa-i hâliye olup yaz eyyâmında tekne ile etmekçiler oturup lâkin eyyâm-ı şitâda dükkâna kemâl mertebede ihtiyaç olmağın. Hâlâ (…) ve'l-kirâm bu Zâ'im Ali *dame ikbâluhu* binâ itdüği Câmi-i Şerîf Vakfı içün mahall-i mezbûrda etmekçi dükkânları binâ etmek babında izn-i hümâyûnum recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Bildirdüğin ecilden ( ) vardukda, mevzi'-i mezbûrun kimsenin mülküne ve vakfına alâkası yoğ ise müşârun-ileyhe arz etdüğin üzre etmekçi dükkânı binâ etmek istedikde kimesneye dahl ü ta'addî etdirmeyesin.

d.36, s.301, h.795

Yevmü'l-Cum'a, fî 9 Rebî'ülâhir sene 987 **(5 Haziran 1579)**

Karamânlu Pirî Çavuş ile Kādı Efendi'ye gönderildi.
Müsveddesi içerüye gönderilüp yazılmışdır. Ba-hatt-ı şerîf

İstanbul kadısı ile Silahdârbaşına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'da gice ile ba'zı ehl-i fesâd evler basup âdem katl idüp esbâb ü emvâl gâret idüp fesad ü şenâ'at eylemekden hâlî olmayup ehl-i fesâd kimler olduğı ma'lûm olmamağın. İstanbul halkı cümle birbirine kefîl virilüp ve hâricden beş yıldan berü İstanbul'a gelüp tavattun iden eğer Anadolu ve eğer Rumili câniblerinden gelenlerdir ve eğer manavgadlu(?) ve eğer çift bozanlardır ve eğer sâ'ir tavâ'ifdir, girü yerlerine redd olunmak emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup İstanbul'da vâkı' olan mahallât imamları ve müezzinleri ve mahallî kethüdâlarını ve vakıf odalar

odabaşlarını ve kârbansaraycıları ve sâ'ir ihzârı lâzim olanları getürdüp âhâlî-i mahallâtı ve vakıf odalarda olanları ve kârbansarayda olanları ve ahâlî-i dekâkîni birbirine kefîle virüp asla mahallât içinde ve vakıf odalarda ve kârbansaraylarda ve sâ'ir yerlerde kefilsiz âdem komayup ve dükkân içinde gice ile kimesneyi yatmağa komayup ve anları dahi kefîle virüp ve beş yıldan berü İstanbul'a gelenler eğer Anadolu'dan ve eğer Rumili'nden gelenlerdir ve bi'l-cümle eğer manavgad(?) ve eger çift bozan ve eğer bekâr ve eger sâ'ir ecnâs-ı muhtelifedir, girü yerlerine redd etdirüp emr-i celîlü'l kadri icra etdirüp şehri eşkıyadan tathîr ve pâk etdüresin ve imamlar ve müezzinler ve mahalle kethüdâları ve vakıf odalarda olan odabaşıları ve kârbansaraycıları ve sâ'irler mahallelerine ve odalarına ve kârbansaraylarına ve dükkânlara haricden âdem gelüp gitmedikçe yarar kefîllerin aldırup kefilsiz asla bir âdem komayup anun gibi kefilleri olmayup mazınne ve müttehim olanları asla himâyet eylemeyüp ehl-i hikme getürüp ele vireler. Şöyle ki rüşvetlerin alup kefilsiz âdem kabul eyleyüp mahallerine ve odalarına ve kârbansaraylarda ve dükkânlarda bir kimesne kefilsiz âdemler koyup dahi ba'de'l-yevm her kangı mahallededir veya odalardır ve kârbansaraylarda ve dükkânlarda bir kimesne fesâd idüp kefili bulunmayup himâyet olunmuş ola, himâyet eyleyenler her kimler ise mahal virilmeyüp küreğe konılup gereği gibi haklarından gelinür, ana göre muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyüp emr-i celîlü'l kadrimi dâ'imâ ri'âyet eylemekde dakika fevt eylemeyeler ve meyhâneciler Müslümana hamr bey' eylemeyüp ehl-i fesâd ve haramzâdeleri meyhânelerine komayalar ve sonradan ihdâs olunan meyhâneleri ref' idüp ve bozahânelerde dahi haramzâdeler varup cem'iyyet idüp fesâda mübâşeret eylemeyeler. Şöyle ki meyhâneciler ve bozacılar eslemeyüp meyhânelerine ve bozahânelerine cem'iyyet ile ehl-i fesâdı koyup emrime muhâlif iş eyledükleri istimâ' oluna, siyaset olunmak mukarrerdir, ana göre mukayyed olalar, ammâ kefil alınma akçesi alındığına asla rıza-i şerîfim yokdur, bu bahâne ile kimesneye akçe aldırmayup emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan ziyâde ihtiraz eyleyesin ve ne vecihle tedarik eyledüğin yazup bildiresin.

Bir sûreti aynı ile Galata kadısına yazıldı.
Bir sureti Üsküdar kadısına.

d.36, s.306, h.812

Yevmü'l-Cum'a, fî 9 Rebî'ülâhir sene 987 **(5 Haziran 1579)**

Efendi hazretleri sâhib-i sa‘âdet hazretlerinin sa‘âdethânelerine alup gidüp teslîm eylemişdir.

Galata ve Haslar kādısına ve Emîr-i âhura hüküm ki:

Hâlâ Haslar kazâsında vâkı‘ olan mîrî koruların ba‘zı yerleri ba‘zı vakıf yerlere karışup mahlût olmağla, korulara küllî müzâyaka lâzim geldüği istimâ‘ olunmağın. Ol makūlele yerlerin bizzât üzerlerine varup görmenüz emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bizzât ol makūle mîrî koru iken vakıf ile mahlût olan yerlerin üzerine varup dahi müsinn ü mu‘temedün-aleyh ve ehl-i vukūf âdemlerden onat vechle teftîş ü tefahhus idüp göresin; fi’l-vâkı‘ hâssa koru yerleri iken vakfa karışup vakıf yerler ile ma‘an tasarruf olunur yerler var ise iki (…) mîrî koru yerlerini vakıf yerlerden ayırup mâbeynlerinde sınur olmayan yerlere sınur kesüp bir vechle tahdîd ü temyîz eyleyesiz ki ne mîrî koru yerleri vakfa ve ne vakıf yerler koruya karışa. Husûs-ı mezbûr mühimmattandır, gereği gibi dikkat ü ihtimam üzre ahsen-i vechle temyiz ü tahdîd etmeğin, envâ‘ mesâlihi cümle zuhûra getüreler.

d.36, s.318, h.842

Yevmü’l-Cum‘a, fî 9 Rebî‘ülâhir sene 987 **(5 Haziran 1579)**

Tezkiresün kapucıya virildi.

Galata ve Haslar kādısına ve Çaşnigirbaşı Hasan Ağa’ya hüküm ki:

Ecdâd-ı izâmımdan merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Murad Han *aleyhi’r-rahme ve’l gufraneke* mahmiyye-i Edirne’de vâkı‘ olan Dârülhadis Medresesinin evkāfından Kırkkilise kazâsında vâkı‘ ba‘zı vakıf karyeleri yerleriyle Hâssa koru yerleri mahlût olmağla, görilüp temyîz olunması lâzim ü mühim olmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ehl-i vukūf ve müsinn ü mu‘temedün-aleyh kimesneler ile mahall-i nizâ‘ın üzerine varup evkāf-ı mezbûr mütevellîsi mahzarında dikkat ü ihtimamla yerlü yerinde hak üzre teftîş ü tefahhus idüp görüp vakıf ile hâssa koruların sınurları ehl-i vukūf ihbârıyla muktezâ-yı şer‘-i kavîm üzre tebeyyün ve tefahhus idüp fasl-ı nizâ‘ eyleyesin ve bi’l-cümle bir vechle temyîz eyleyesin ki sonradan girü bu husûs içün nizâ‘ olmak lâzim gelmeye.

d.36, s.320, h.846

[Yevmü'l-Cum'a, fî 9 Rebî'ülâhir sene 987] **(5 Haziran 1579)**

Tezkire getüren Mustafa'ya virildi. Fî 19 R sene 987

Galata ve Haslar kadısına ve Dergâh-ı âlîde Çaşnigirbaşı olan Hasan Ağa'ya ve Kırkkilise kādısına ve Sultan Murad mütevellîsine hüküm ki:

Ecdâd-ı izâmımdan merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Murad Hân *aleyhi'r-rahme ve'l gufraneke* Edirne'de vâkı' olan Dârülhadis Medresesinin evkāfından Kırkkilise kazâsında vâkı' olan ba'zı vakıf karyeleri yerleriyle hâssa koru yerleri mahlût olmağla, görilüp temyîz olunması lâzim olmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen ki mütevellîsin; evkāf-ı mezbûrenin sınurnâmesin görüp mahall-i nizâ'ın üzerine varup evkāf-ı mezbûrenin ve hâssa koruların sınurları nereden nereye müntehidir, ehl-i vukūf ve mu'temedün-aleyh kimesneler muvâcehesinde yerlü yerinden hak üzre dikkat ü ihtimamla teftîş idüp vakıf ile hâssa koruların sınurlarını ehl-i vukūfla arz, Müslimanlar ihzârıyla muktezâ-yı şer'-i kavîm üzre ne mahalden ne mahalle varıncaya değin etdüği şer'le sâbit oldukdan sonra alâ'imi olmayan yerlere tekrar alâmetler nasb iderse bir vechle ta'yîn ve tebeyyün eyleyüp fasl-ı nizâ' idesin ki bir daha da'vâ ve nizâ'a mü'eddî olur husûs kalmaya ve ne vechle ta'yîn olunduğunu mufassal u meşrûh sicill eyleyesin ki ana göre amel oluna.

d.40, s.64, h.147

[Fî 9 Receb sene 987] **(1 Eylül 1579)**

(...) Ali Çavuş'a virildi.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Koyun emîni olan Şaban Çavuş gelüp; sâbıkā Südde-i sa'âdetimde Koyun emîni olan Mustafa'dan (…) Koyun emîni olanların muhâsebeleri defterleri müşârun-ileyhin defterleri ile tatbik olunup teftîş olunmasın talep itmeğin. Emr idüp buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ali *zide kadruhu* vardukda, mezbûr Mustafa Çavuş'dan sonra bu âna gelinceye her kim Koyun emaneti hidmetinde olmuş ise

müşârun-ileyh Ali Çavuş mübâşeretiyle ihzâr ve her birinin zamanlarında olan defterleri ve sâ'ir ellerinde olan temessükleri ve hüccetleri getürdüp nazar idüp muhâsebeleri hak üzre teftîş idüp ve getürdikleri defterleri mezbûr Mustafa Çavuş'un defterleriyle tatbik idüp göresin; müşârun-ileyhin virdüği muhâsebe ve defterlere muvafık kaydı yohsa noksan ve ziyâdesi var mıdır? Ve her birinin defterlerinde ne mikdâr ziyâde ve noksan vardır? Bi'l-cümle tamâm ma'lûm idinüp (…) irişüp ve vukū'u üzre yazup bildiresin ve kassâb akçesi (…) olan (…)dan ihzâr idüp mukaddemâ bir defa' görilüp fasl olunan zamânın muhâsebesi dahi görüp yerlü yerinden onat vecihle dikkat ü ihtimâm ile teftîş idüp zimmetine lâzim geleni defter idüp yazup bildiresin.

d.40, s.167, h.365

Yevmü'l-Erba'a, fî 12 C sene 987 **(6 ağustos 1579)**

Ham Mehmed Çelebi'ye virildi. Fi 16 C sene 987

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Ebî Eyyûb el-Ensârî'de vâkı' olan Nazperver Hâtun Evkāfına gelen mütevellîler ve câbîler ve sâ'ir mübâşirîn mâl-ı vakfı ekl ü bel' etmekle harâba müşrif olduğu i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup evkāt-ı mezbûreye mukaddemâ ve hâlâ mütevellîler hâlî olanları ve sâ'ir mübâşirîni getürdüp Müfredat defterlerin talep idüp dahi bir def'a muhâsebesi görülmeyen nesnelerin muhâsabesin Müfredat defterleri mûcebince yerlü yerinden görülmesi lâzim olan mevlâyı yerlü yerinde hak üzre dikkat ü ihtimâm ile ber-mûceb-i şer'-i kavîm teftîş eyleyüp gönderesin; evkāf-ı mezbûre mahsûlünden Müfredat defterleri muktezâsınca mütevellî ve câbîlerin ve sâ'ir mübâşirînin üzerinde şer'le nesne zuhûr iderse üzerlerinde bir akçe ve bir habbe bâkî kodurmayup bî-kusûr mâl-ı vakfı tahsîl eyleyesin; evkāf-ı mezbûre mahsûlünden mukaddemâ ve hâlâ mütevellî olanlardan (…) ve sâ'ir mübâşirîn üzerinde ne mikdâr nesne zuhûr iderse ve mâl-ı vakıdan ne mikdâr nesne tahsîl olunduğun vukū'u üzre yazup arz eyleyesin.

d.40, s.173, h.384

Yevmü'l-Erba'a, fî 12 C sene 987 **(6 Ağustos 1579)**

Koyun Emîni Şaban Çavuş'a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ İstanbul'da koyun bâbında müzâyaka var iken ve İstanbul'da cümle altı kassâb olup ziyâde değil iken hâlâ hissesi Eyüp'de ve Kasımpaşa'da ve Galata'da ve Üsküdar'da ve Beşiktaş'da cümle yirmi kassâb vardır. Gice ile çıkup İstanbul'a gelen koyunları alup İstanbul'a gelmeğe mâni' olurlar. Zikr olunan kassâbların bir neferi Hazret-i Eyüp'de, bir neferi Kasımpaşa'da, bir neferi Galata'da mukarrer olup bâkîsi ref' olunmak lâzimdir diyü hâlâ Koyun emîni olan Sinan Çavuş i'lâm etmeğin. Mezkûrûn kassâblardan zikr olunan mahallere birer kassâb ta'yîn idüp bâkîsi ref' olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup fermân-ı şerîfim mûcebince ol mahallerde birer kassâb koyup bâkîsin ref' eyleyüp min-ba'd kassâblık hidmetin lâzimdir ve muhkem tenbîh ve yasak idüp Koyun emîni ma'rifeti olmadan taşrada bir ferde bir re's koyun aldırmayup men' (…) idesin, memnû' olmayanları isimleriyle yazup bildiresin ki haklarından geline.

d.40, s.176, h.388

Yevmü's-Sebt, fî 11 Şa'bân sene 987 **(3 Ekim 1579)**

Galata ve Havâss ve Kostantınıyye kādılarına hüküm ki:

Merhûme ve mağfurun-lehâ Halime Mihrimah *tâbe serâhâ* seyyidü'l-muhadderât Ayşe Sultan *dâmet iffetühâ* tarafından arz olundu ki müşârun-ileyhin taht-ı kazânda Arap İskelesi kurbunda olan saraylarının derya tarafında vâkı' tarik-i âmmı (…) Mustafa dimekle ma'rûf kimesne havlîsi içine alup küllî ta'addî eyledüğin ehl-i vukūf Veli arz, Müslimanlar ile mahall-i nizâ'ın üzerine varıldıkda mezbûr Mustafa tarîk önünde taşrada iken içerüye alup bir divar ihdâs etdüği zâhir olmağın, ol divarın şer'le hedmine hükm olunup hüccet virilmiş iken mezbûr Mustafa hedm etmeyüp ta'allül ü nizâ' ider imiş. Zikr olunan muhdes divarın hedm olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Mûmâ-ileyhimânın âdemi vardukda, şer'le hedm olması lâzim olan muhdes divarı emr-i şerîfim mûcebince hedm eyleyüp emr-i şerîfime ve şer'-i kavîme muhâlif ta'allül ü nizâ' ettiresin.

d.40, s.180, h.398

Yevmü's-Sebt, fî 11 Şa'bân sene 987 **(3 Ekim 1579)**

Koyun emînine virilmişdir.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Bundan akdem İstanbul zehâ'iriyçün cem' olunması fermân olunan ağnâmın mahrûse-i mezbûreye noksân üzre gelmekle zâhire koyununa noksân-ı mîrî olup ve mâbeynden küllî mâl dahi telef olup ve Deliorman koyunu zamânında gelen Eflak ve Boğdan koyunları hüccetlü konup yerine gösterilüp ol bâbda dahi noksân olduğu ehl-i hibre haber virdikleri i'lâm olunmağın, dokuz yüz seksen beş evvelinden seksen yedi senesinin âharına gelince, ümenâdan ve kassâblardan ve bâc-ı pây ümenâsından defterler getürdilüp cem' olup dikkat ü ihtimâmla görülmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, fermân-ı şerîfim üzre sene-i mezbûre evvelinden târîh-i mezkûrun âharına değin koyun emînleri ve kassâblardan ve bâc-ı pây eminlerinden vâkı' olan defterleri getürdüp yerlü yerinden dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' zikr olunan emvâl ne makūle yerlerdedir ve ne keyfiyet ile hüccet virilmişdir? Ümenâ zimmetlerinde mi kalmışdır? Yohsa gayrı yerlerde midir? Her kande ise tahsîli mümkün olan yerlerden tahsîl etdirüp tahsili mümkün olmayanları yazup Südde-i sa'âdetime arz idesin ve (…) kassâbân mütevellîsi olan Mehmed'in dahi zimemde ve ibtidâ-i (…) bu âna gelince vâkı' olan muhâsebesin yerlü yerinde görüp lâzimü'l-arz olan (…) eyleyesin.

d.41, s.36, h.75

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm yazıla ki:

Bi'l-fi'l mahmiyye-i İstanbul'da gümrük emîni olan Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ali Çavuş hâlen Südde-i sa'âdetime gelüp ba'zı kefere harbî tüccar tâ'ifesi mahmiyye-i mezbûreden âhar vilâyete alup gitmek içün aldıkları metâ'ı Galata'da der-mahzen

etdiklerinden sonra sefîneye idhâl idüp lâkin ba‘zı tüccar metâ‘ların gümrükden kaçırup hufyeten sefineye komağla, mâbeynde küllî mâl-ı mîrî zâyi‘ olup iltizâmım zarâr olur. Ol makūle der-mahzen olan metâ‘ı ashâbı muvâcehesinde mahzende iken defter olunup mîrî gümrük zâyi‘ olmamak içün hükm-i şerîf recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vardukda, göresiz; fi’l-vâkı‘ kazıyye i‘lâm olunduğu gibi ise min-ba‘d tüccar tâ’ifesi hârice alup gitmek içün der-mahzen etdükleri metâ‘ı ma‘rifet-i şer‘le ashâbı muvâcehesinde üzerine âdem kodurup aynıyla defter itdiresiz ki ba‘dehu gemiye idhâl olundukda, ol deftere tatbîk olunup noksânı var ise tüccardan sü’âl olunup ve yemin virmek lâzim gelürse kiliselerine iletdirüp âyîn-i bâtılaları üzre yemin teklif itdirüp, şöyle ki deftere mutâbık gelürse ta‘âruz olunmayup gümrüklerin aldırasız. Olıgelen âdet ü kānûn üzre gümrüğü alınmaların hîle ile hufyeten gemiye metâ‘ girüp mâl-ı mîrîye zarâr itdirmeyesiz. Ammâ bu bâbda ziyâde ihtimâm idüp bu bahâne ile tüccara bî-vech ve hilâf-ı şer‘ ve kānun zulm ü ta‘addî olunmakdan hazer idüp ve muhtâc-ı arz olursa yazup kapuma arz idesin diyü.

Tahrîren fî 15 Şa‘bânü’l-Muazzam sene 987 **(7 Ekim 1579)**

d.41, s.51, h.107

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm yazıla ki:

Yakomi nâm zimmî Südde-i sa‘âdetüme âdem gönderüp; “Ben tüccar tâ’ifesinden olup eyle olsa mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve sâ’irlerden âhar vilayete alup gitmek içün alduğım yapağının kānun üzre mîrîye âid ve râci‘ olan gümrüğün gümrük emînlerine ve âmillerine bir def‘a edâ eylediğimden sonra muhtesib ve dîdebân ve yasakçılar mîrî içün nesne alıgelmiş değiller iken hâlâ olıgelen âdet ü kānuna muhâlif her çuval başına on sekizer akçe talep idüp zulm ü hayf iderler” diyü bildürdi. İmdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfüm vardukda, ihzâr-ı husamâ ve bî-garaz ehl-i vukufdan hakk u adl üzre teftîş ü tefahhus idüp göresiz; fî’l-vâkı‘ kazıyye i‘lâm olunduğu gibi olup merkum zimmî âhar vilâyete alup gitmek içün alduğı yapağının olıgelen âdet ve kānun üzre mîrîye â’id ve râci‘ olan resm-i gümrüğün gümrük emîn ve âmillerine edâ eyledikden sonra muhtesib ve dîdebân ve yasakçı akçesi diyü mîrî içün nesne alınugelmiş değil ise hâlen mezbûrlar olıgelen âdet ve kānun üzre amel idüp olıgelmişe muhâlif kimesneye iş itdürmeyüp zulm ü hayf olmakdan hazer idesiz ve kazıyye muhtâc-ı arz olursa yazup kapuma arz idesiz, şöyle bilesiz diyü.

Tahrîran 17 Şa‘bânü‘l-Mu‘azzam sene 987 **(9 Ekim 1579)**

d.40, s.203, h.459

Yevmü’s-Sebt, fî 26 Şa‘bân sene 987 **(18 Ekim 1579)**

Vakf-ı mezbûr mütevellîsine virilmişdir.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Hazret-i Ebî Eyyûb el-Ensârî *aleyhi’r-rahmetü’l-bârî* Evkāfı mütevellîsi olan Hacı Ferruh *zîde mecdühu* Südde-i sa‘âdetime kazâyâ defterin gönderüp ba‘zı kimesne kazâ-i mezbûra tâbi‘ vakıf toprakda evler binâ idüp dahi vakıfdan ba‘zı yerin kendüye ve ta‘allukātına mezâr içün ta‘yîn idüp ba‘zı yeri dahi tâlip olanlara mekābir içün satup vakfın yerine zarar u ta‘addî etdüklerin bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda onat vechle dikkat ü ihtimâmla şer‘le teftîş idüp göresin; şöyle ki ol asıl kimesnelerin tasarruflarında olan yerleri kendülerin mülk-i meşrû‘ları değil ise vakıf toprakda vâkı‘ olup mukāta‘a ile yâhûd âhar vechle mutasarrıflar iken arz olunduğu üzre hilâf-ı şer‘-i şerîf kendüye ve ta‘allukātına dahi mezâr içün virüp ta‘addî iderlerse hâzır değildir, men‘ u def‘ idüp vech-i meşrûh üzre tasarruf etdükleri yerler şer‘le vakfa râci‘ ise (…) ile yerleri vakıf içün hükm virüp eğer mukāta‘a takdîri lâzim gelürse şer‘-i şerîf mûcebince vakfa râci‘ olan mukāta‘ayı (…) göre takdîr idüp vakıf içün zabt etdüresin.

d.40, s.205, h.462

Yevmü’s-Sebt, fî 26 Şa‘bân sene 987 **(18 Ekim 1579)**

Vakf-ı mezbûr mütevellisine virilmişdir.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Hazret-i Ebî Eyyûb el-Ensârî *aleyhi rahmetü’l-bârî* Evkāfı mütevellîsi Hacı Ferruh *zîde mecdühu* Südde-i sa‘âdetime kazâyâ defterin gönderüp; evkāf-ı mezbûre yerlerinden ba‘zı yere ba‘zı kimesne zâviye ihdâs idüp lâkin ellerinde vakıfnâmeleri ve sâ’ir bir temessük-i şer‘iyyeleri olmayup fuzûli yerler tasarruf idüp vakıfnâme ve

temessük olanlar dahi noksân olunandan ziyâde nice yerler alup (…) içün bin ve ikişer bin akçeye bey‘ idüp (…) ile vakıf yeri harâb idüp ta‘addî etmişlerdir diyü haber virdi diyü görülmesin bildirmeğin. Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda bizzât mukayyed olup zikr olunan vakfın üzerinde ihdâs olunan zâviyelerin üzerlerine varup dahi zâviye zâbitlerin ihzâr idüp vakfın ba‘zı sınırı içinde zâviye binâ etmeğe sebep ne olmuşdur? Ne vechle ve ne temessük ile binâ etmişlerdir? Temessüklerin talep idüp getürdüp (…) idüp müşârun-ileyh mütevellî mâ‘rifeti ile hak üzre onat vechile dikkat ü ihtimâmla teftîş idüp göresin; anun gibi evkāf-ı mezbûre üzerinde ihdâs olunan zâviyeleri temessükât-ı şer‘iyye ile mi ihdâs etmişlerdir? Yohsa ba‘zı kimesneler fuzûli mi (…) idüp tasarruf iderler? Kimin mâ‘rifeti ile olmuşdur? Şöyle ki zikr olunan husûs şer‘-i şerîfe ve şart-ı vâkıfa muvâfık temessükleri var ise (…) ile temessük eyleyesin, temessükât-ı şer‘iyyeleri olmayup arz olunduğu üzre fuzûli tasarruf iderlerse anun gibilerin şer‘le ref‘i lâzim gelürse ref‘ olan vakıf içün mukāta‘a vaz‘ etmek lâzim gelürse mukāta‘a vaz‘ idüp ve bi’l-cümle şer‘le vakfa müteveccih olanı hükm idüp hilâf-ı şer‘-i kavîm kimesneye ta‘allül etdirmeyesin.

d.40, s.206, h.463

Yevmü’s-Sebt, fî 26 Şa‘bân sene 987 **(18 Ekim 1579)**

Bu dahi

Galata ve Haslar kādılarına hüküm ki:

Hâlâ Hazret-i Ebî Eyyûb el-Ensâri *aleyhi rahmetü’l-bârî* Evkāfı mütevellîsi olan Ferruh *zide mecdühu* Südde-i sa‘âdetime kazâyâ defterin gönderüp; evkāf-ı mezbûre toprağından Müslimandan ve kefereden ba‘zı kimesnenin evleri olup ba‘zısın büyük havluları ve ba‘zısın (…) havluları olup ol asıllara Bağlar câbîsi mukāta‘a takdîr idüp lâkin alınan mukāta‘a ecr-i misl mikdârı olmayup ba‘zısına himâyet ve ba‘zısına ta‘addî olmuş diyü bildirmeğin. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, bu bâbda onat mukayyed olup hâssa mi‘marlardan bir yarar ehl-i vukūf mu‘temed mi‘mar tedarik idüp evlik ne mikdârlardır mâ‘lûm idinüp dahi vakıf toprakda evi olanların ol takdirce her birinin ne mikdâr evlikleri vardır? Ol yerlerde şer‘an ne mikdâr mukāta‘a ta‘addî olagelmişdir? Ana göre her kimesnenin vakıf toprakda olan yerlerinin ta‘yîn olunan evlik mikdârı ne mikdâr ise ve

ta‘yîn olunan mukāta‘aları ecr-i misilde noksân üzre ise şer‘-i şerîf mûcebince mukāta‘aları (…) üzre takdîr olup ana göre defter idüp mütevellîye teslîm eyleyesin ki mukāta‘asın ol defter mûcebince alup hilâf-ı şer‘ ve kānun vakfın hakkı zâyi‘ olmaya.

d.40, s.208, h.469

Yevmü’s-Sebt, fî 26 Şa‘bân sene 987 **(18 Ekim 1579)**

Koyun Emîni Şaban Çavuş’a virilmişdir.

Galata ve Haslar kādılarına hüküm ki:

Hâlâ Kasımpaşa kasabasında kassâb olan Karaca nâm zimmî mahrûse-i İstanbul’da kassâb olmak lâzim olup buyurdum ki:

Vusûl buldukda, emrim üzre mezkûrun ol cânibde alâkasın kat‘ idüp İstanbul’a gönderesin ki gelüp hidmette ola.

d.40, s.221, h.495

Yevmü’s-Sülesâ, fî 29 Şa‘bân sene 987 **(21 Ekim 1579)**

Davud Çavuş’a virilmişdir.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Sâbıkā vezir-i a‘zam iken fevt olan Rüstem Paşa’nın evkafı mütevellîsi Südde-i sa‘âdetime gelüp; müteveffâ-yı müşârun-ileyh tarafından Tophane kurbunda getürilen çeşmenin suyolu üzerine ba‘zı kimesneler evler binâ idüp ve divarlar çeküp zarar eylemekle, nice zamandan berü suyu kesilüp cârî olmaduğın ve ba‘zı kimesneler dahi maslahatların açup su alup isti‘mâl etmekle, meşrut olan yere su gelmeyüp müzâyaka olduğun i‘lâm idüp şer‘le görilüp zarârı def‘ olmak bâbında hükm-i şerîfim talep etmeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup Suyolu Nâzırı olup Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Davud *zîde kadruhu* ile ve sâ’ir ehl-i vukūf ile zikr olunan suyolu üzerine varup göresin; fi’l-vâkı‘ zikr olunan suyun mecrâsı üzerine evler ve divarlar çekilüp zarar u ziyan idüp ve birer maslahatların açup ve suyun alup isti‘mâl eylemekle,

su meşrut olan mahalle varmayup Müslimanlara müzâyaka virdükleri vâkı‘ ise anun gibi şer‘le vâkı‘ olan zararların def‘ u ref‘ eyleyüp suyun iki cânibinden kadîmî olıgelen âdet ve kanūn mûcebince ne mikdârdır? (…) hâlî kalmak ta‘yîn olmuş ise ol mikdâr (…) suyolunun iki tarafından hâlî kodurup ve maslahatlarından kimesneye su aldırmayup suyu meşrut olan mahalle icrâ etdüresin ve anun gibi su yolunun üzerine çekilmek lâzim olursa olıgeldüği üzre kemer etdirüp suyoluna zarar etdirmesün, emr-i şerîfime mûhalif iş etdirmeyesin.

d.40, s.229, h.515

Yevmü’s-Sülesâ, fî 29 Şa‘bân sene 987 **(21 Ekim 1579)**

Hoca (...) Mehmed Çavuş’a virildi.

Sâbıkā mahmiyye-i Amed kasabasından munfasıl olan Mevlânâ Hüseyin *zîdet fezâilühu*ya hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul’da sâkin olan Ümmühan nâm hâtûnun da‘vâsı şer‘le tekrar görünmek içün mahrûse-i İstanbul kādısına mufassalan emr-i hümâyûnum gönderilmişdir. Buyurdum ki:

Mevlânâ-yı müşârun-ileyhle cem‘ olup husûs-ı mezbûru ol hükm-i hümâyûnum mûcebince ma‘an hak üzre tekrar görüp bu bâbda şer‘le lâzim geleni icrâ eyleyesin.

Bu dahi
Bir sûreti Galata ve Haslar kādısına yazılmışdır.

d.40, s.256, h.592

Yevmü’s-Sülesâ, fî 13 Ramazân sene 987 **(3 Kasım 1579)**

Süleyman Çavuş’a (...) virilmişdir.

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Bölük halkından Mehmed ve (…) harac cem‘ idüp kasaba-i Küçük Çekmece’ye gelüp (…) konup mezbûr Mehmed’in ol gice hayli akçesi ve esbâbı sirka olup teftîşiyçün

silahdârlarım zümresinden Abdi *zîde kadruhu* emr-i hümâyûnumla irsâl olunup mazınne olanlardan bir-iki nefer yeniçeriyi hapsle Südde-i sa‘âdetime gönderüp (…) ile ma‘lûm olmak lâzim olmağın. Mezkûrlar Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Süleyman Çavuş *zîde kadruhu*ya teslîm olunup girü ol cânibe gönderilüp teftîş olunmak emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle varduklarında, bu bâbda mazınne ve müttehim olanlar eğer yasakçıya ve eğer (…) her kimler ise Haslar subaşısı ihzâr eyleyüp dahi müşârun-ileyh çavuşum ve mezbûr Abdi mübâşeretiyle dikkat ü ihtimâmla ahvâllerin hak üzre teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezkûrların sirka olunan emvâl ü esbâbları şer‘-i kavîm üzre zuhûra getürdükden sonra sârik sipahi ise habs idüp arz idesin, değil ol bâbda emr-i hümâyûnum ise eda idesin, husûs-ı mezbûru sıhhati üzre yazup arz idesin.

d.40, s.294, h.678

Yevmü’s-Sülesâ, fî 5 Şevval sene 987 **(25 Kasım 1579)**

Galata ve Haslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Sarıyar’da ba‘zı eşkıya zuhûr idüp ev basup esbâb ü emvâllerin gâret idüp re‘âyâya enva‘ zulm ü ta‘addî etdükleri emrim olmağın. Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Mustafa Çavuş *zîde kadruhu* mübâşeretiyle teftîş olunup ele getürilmesini emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mûmâ-ileyh çavuşum mübâşeretiyle ol cânibde olan (…) ve haramzâde nâmına olunup ve töhmet-i sâbıkası olunup hüsn-i tedbîr eşyayı vech-kân ele getürüp dahi ahvâlden onat vechle teftîş ü tefahhus idüp göresin; ev basup fesâd ü şenâ‘ât etdükleri şer‘le sâbit ü zâhir olursa getürilüp haps idüp dahi ahvâlden (…) olan mâdde iken sûret-i sicilleriyle maslahatların yazup arz eyleyesin ki sonra emrim ne vechle sâdır olursa (…) ile amel oluna.

d.39, s.8, h.24

Yevmü’l-İsneyn, fî 11 Şevval sene 987 **(1 Aralık 1579)**

Kapadan Paşa’ya hüküm ki:

Cenâb-ı emâret-me‘âb Mehmed Girây Hân *dâmet me‘âliyehu* mektup gönderüp; Galata hâssa reislerden Turgud oğlu Mustafa içün yarardır diyü umûr muhâfazasına gemi gönderildikde mezkûr bile gönderilmesin bildirmeğin. Buyurdum ki:

Mahall-i mezbûr muhâfazasına gemi gönderilmelü oldukda mezkûru gemiye koşup bile gönderesin.

d.41, s.198, h.449

Sebeb-i tahrîr yazıla ki:

Cezîre-i Nakşe ve tevâbi‘i dükası ve mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve tevâbi‘i keferesi öşr-i hamrına emîn olup mürd olan Yasef nâm Yehûdi tahvîlinden cezîre-i mezbûrenün sene 987 (….) kesiminden (…) akçe ve sene 986 Şevvâl’inin yirmi üçünden sene 987 Şevvâl’inin yirmi üçüne gelince vâkı‘ olan öşr-i hamr ü arak mahsûlünden mürd-i mezbûrun a‘lâ muhâsebesi mûcebince lâzim gelen bakıyyeden (…) akçe ki cem‘an (…) akça olursa 987 Ramazân’ının yirmi dördünci günü îrâd ü masraf kayd olunmağın. Temessük içün hükm-i şerîfim virildi diyü.

Tahrîran Fî 15 Şevvâl sene 987 **(5 Aralık 1579)**

d.39, s.64, h.156

Yevmü’l-Hamîs, fi 27 Şevval sene 987 **(17 Aralık 1579)**

Mezbûrların babasına virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Mukaddemâ Galata’da Osman nâm kimesnenin evi gâret ve kendü katl olunduğu husûsda Topal Yusuf ve Kara Yusuf nâm kimesneler mazınne olmağın, haps olunmuşlardı. Mezbûrların ahvâli Kasımpaşa halkından sü’âl olundukda; “hüccet-i şer‘iyyede isimleri mastûr olan kırk bir nefer kimesne ve sâ’ir cemm-i gafîr mezkûrlar içün müstakim âdemlerdir ve bu zamâna gelince hırsuzluk ve yaramazlık töhmeti ile müttehim olmamışlardır. Her hâlde iyilüklerine şâhidleriz ve cümlemiz nefslerine kefiliz” diyü ıtlâk olunmak bâbında inâyet recâ itmeğin. Mezkûrların yarar kefîlleri alınup ıtlâk olunmasını emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûrların yarar kefillerin alup hapsden ıtlâk eyleyesin.

d.41, s.320, h.681

[Fî 10 Zilka‘de sene 987] **(29 Aralık 1579)**

Galata kādısına hüküm yazıla ki:

Çenden ve Simsâriye ve Boyahâne-i Ankara Mukataasına sene 984 Ramazân’ının yirmi altısından yevmî on beş akçe mevâcib ile ber-vech-i iştirak üç yıla otuz yük akçeye mültezimler olan Mahmud ve David nâm Yehûdi’nin tahvîlleri tamam olmağın. Ayaş kazâsında sâkin Hoca Hasan ve nefs-i İstanbul’da sâkin Kemal nâm Yehûdi Dîvân-ı hümâyûnuma gelüp mukāta‘a-i mezbûrenin tahvîl-i cedîdin sene 987 Ramazân’ının yirmi altısından tahvîl-i sâbık iltizâmı üzre ber vech-i iştirak üç yıla otuz yük akçeye iltizâm eyleyüp zarar-ı mâllarına mezbûr Hoca Hasan, Ayaş kazâsından (…) akçe ve merkum Kamal Yahûdi Galata’da (…) akçe zarar-ı mâla kefil virmek üzre şart ve iltizâm eylemeğin. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, göresin; fi’l-vâkı‘ mezbûr Kemal yarar ve mâldâr yerli ve yurtlu mün‘im ve mütemevvil mukāta‘a uhdesinden gelür ve mâlımın edâsına kādir kimesne olup ve âhar mukāta‘aya kefâleti ve alâkası olmayup ve mukāta‘a-i mezbûre bundan dahi ziyâde ile tâlip yoğise deruhde idüp ve şart-ı iltizâmımız üzre zarar-ı mâlına kifâyet kadarı yarar ve mâldâr yerli yurtlu mün‘im ve mütemevvil kefîlleri alup kendünün ve kefîl bi’l-mâl ismi ve resmi ve sâkin oldukları mahalle ve karyeleriyle sebt-i sicill eyledükden sonra bir sûretin ihrâc idüp imzalayup ve mühürleyüp Dersaâdet’ime gönderesin ki mukāta‘a defterlerine kayd olunup mübâşeretiyçün berât-ı şerîfim virile, ammâ mültezim-i mezbûr küfelâ husûsunda ziyâde ikdâm ü ihtimâm idüp müflis ve medyûn ve lâ-mekân ve âhar mukāta‘aya ve mültezime kefâleti ve alâkası olmakdan ve gâ’ibâne ve âhar ismiyle kefil yazılmakdan kefile nâib yazmakdan begâyet hazer idüp mâlıma zarâr olmalu eylemeyesin. Şöyle ki ihmâl olunup nâib-i kefil olmağla ve kefil yazılmağla, mültezim-i mezbûr tahvîl kesr idüp kendüden emlak ve esbâbından ve kefil bi’l-mâldan tahsîli mümkin olmaya, lâzim gelen kesri kefil olandan tazmîn etdirilüp ana göre basîret ü intibâh üzre olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

Vech-i meşrûh üzre mukāta‘ât müfettişi (...)âbâd Kādısı Mevlânâ Muhyiddin’e ve Ayaş kādısına hüküm yazıla ki mezbûr Yehûdi’nin şerîki olan Hoca Hasan’dan şart-ı iltizâmı üzre kefillerin alasız diyü.

d.39, s.103-104, h.255

Yevmü'l-Ahad, fî 29 Zilka'de sene 987 **(17 Ocak 1580)**

Venedik Doju'na yazılan nâme-i hümâyûndur.

El-hâletü hâzihi makarr-ı sa'âdet ve iclâl-i devlet-nişânımız olan mahrûsa-i Kostantıniyye himâyetullahi ani'l-beliyye(?) tâcirlerinden dârendegân-ı menşûr-ı izzet-nüşûr Solamon veled-i Yasef ve diğer Solamon veled-i Yakob nâm Yehûdiler bundan mukaddem Dergâh-ı adâlet-unvân-ı ref'et mekânımıza Venedik bâzergânlarından Dan İnaynevski(?) Nami ve Lorinhoski Nami ve Loriçoz Girardi nâm tâcirler sâbıkā kendü akrabâlarından Antoni Girardi nâm tâciri mülk gemisiyle ve Rosin(?) nâm reis ile ticâret içün İstanbul'a gönderüp geldüklerinde bunlar on altı bin beş yüz yetmiş altunluk metâ'ların viresiye alup esbâbın bahâsın Venedik'e iletüp bunların Venedik'de ticâret üzre olan âdemlerine virecek olup ve gemisin dahi bunlara rehin virüp kavl ü karar eyledüklerinde mezbûrân Yehûdiler Dergâh-ı Mu'âllâmızda olan Şapolo nâm baylosunuza varup bu husûsda mürâca'ât eyledüklerinde mezbûr Antoni veled-i Girardi ve reis içün "Sahîh Venediklülerdir, hakkınızı ve gemi ile esbâbınızı anda Venedik'de olan âdemlerinize teslîm iderler" diyü zarar -ı mâllarına kefîl oldukdan sonra kendü hattı ve mührüyle ellerine temessük ve hüccet-i şer'iyye virmekle bunlar dahi kefâlet ve temessüküne i'timâd idüp esbâbların bu vechle anlara virüp gönderdiklerinde mesfûr Antoni Girardi ve gemisinin re'îsi Venedik'e varmayup doğru Mesina'ya varup anların esbâbların ve rehin gemiyi ol tarafda satup kavilleri üzre âdemlerine teslîm etmedüklerin bildirüp ve husûs-ı mezbûrda mezbûr baylosunuzun kendü hattı ve mührüyle virdüği temessükü ve hüccet-i şer'iyyeyi ibrâz idüp ve sâbıkā Venedik tâcirlerinden alınan yapağıdan mezkûr Antoni veled-i Girardi'nin dahi hissesi vardır" diyü kendü hâzır değil iken mezkûr baylosunuz hâzırdır diyü yapağı bahâsından anın hissesini dahi kabz etdüğine Galata kādısının hüccet-i şer'iyyesin ibrâz idüp mezbûrların hakları mezkûr âdemlerinizde zâhir olduğu pâye-i serîr-i a'lâmıza arz olunup ilm-i şerifimiz muhît oldukda mâ-beynde olan ahd ü emân ve sulh u salâh mûcebince metâ'ları alıvirilmesiyçün sâbıkā nâme-i hümâyûnumuz Dergâh-ı sa'âdet-desgâhımız çavuşlarından Hasan Çavuş *zîde kadruhû* ile ol cânibe irsâl olundukda mezkûr Antoni Girardi ve reisi ve gemisi her ne cânibe teveccüh idüp esbâbı fürûht etmiş ise tefahhus u tecessüs olunup tâcirlerin hakkı kendülere vâsıl olması ahd olunmuş iken hayli müddet olup cevâbınız ve nâmenüz vârid olmamışdır. **[104]** Eyle olsa kadîmden dûdmân-ı saltanat-ı kāhîre-i şâhânemizle olan ahd

ü misâkın muktezâsı mâ-beynde görülmesi lâzim olan eğer sizin ve eğer bizim cânibimizden varup gelüp bey‘ u şirâ iden tüccârın husûslarıdır bu makūle sıhhatinden şüphe olmayan husûsda nev‘an ol cânibden ihmâl ü müsâhele itmek husûsan yapağı bahâsında mezkûr Antoni Girardi’nin hissesi vardır diyü alındığı ve baylosunuzun mührü ile temessükü şâhid-i kavî olup ta‘allül ü bahâne olması münâsib görülmeyüp nâme-i hümâyûn-ı celâdet-şânımız ısdâr buyuruldu. Gerekdir ki:

Dergâh-ı mu‘âllâmız çavuşlarından ( ) *zîde kadruhû* varup vusûl buldukda, şimdiye değin mün’akid olan sulh u salâh ve ahd ü emân mûcebince mezbûr Antoni Girardi ve gemisinin re’îsi ol mikdâr metâ‘ları alup gitdüği ve mezkûrun ol vechle hakları olduğu baylosunuzun mührüyle virdüği temessük muktezâsınca ma‘lûmunuz oldukdan sonra ellerinde olan temessükleri ve hüccetleri mûcebince Dergâh-ı sa‘âdet-ünvânımız olan dostluğunuz ve sadâkatiniz mûcebince mezkûrların müteveccih olan hakları kendülerden ve küfelâsından veyâhûd zarâr-ı mâllarına kefîl olan merkūm Şapolo nâm baylosunuzun hücceti mûcebince tahsîl etdirüp müstehakkına îsâl etmen bâbında ihtimâm oluna ki eyyâm-ı adâlet hümâyûnumuzda mâ-beynimizde olan tüccâr ta‘cîz ü tazyîk etdirilmeye ki dâ’imâ ebvâb-ı müsâfât meftûh olup re‘âyâ vü berâyâ ve tüccâr refâhiyyet üzre devâm-ı devletimiz ed‘ıyesine meşgûl ola.

d.41, s.405, h.864

Galata kādısına hüküm yazıla ki:

Bundan akdem Akdeniz cezîrelerinden Engirüs cezîresi dimekle ma‘rûf cezîrede sâkin olan kefere tâ’ifesi ma-tekaddemden cezîre-i mezbûrenin mahsulünü uhdelerine alup her senede Hızâne-i âmireye ber-vech-i maktû‘ hâlâ akçe teslîm idegelmişler idi. Hâlâ cezîre-i mezbûre kādısı Mevlânâ Alâeddin Dersaâdetime arz gönderüp; cezîre-i mezbûre ahâlisinden Beskonos ve Yani Mihal ve Yani Kalko ve Papa Manol ve Duka Reis ve Koso Reis ve Senadnores nâm reis nâm zimmîler gelüp; cezîre-i mezbûrede her senede Hızâne-i âmireye ber vech-i maktû‘ hâlâ akçe teslîm idegelmişler iken hâlâ ba‘zı kimesneler Dersaâdetime varup cezîre-i mezbûrun ziyâde tahammülü yoğiken re‘âyâyı ta‘cîz etmekle mahzâ celb ve ahz-ı mâl içün küllî ziyâde idüp iltizâmla tâlip oldukları istimâ‘ olunup, şöyle ki ziyâde ile iltizâma virilürse cümle re‘âyâ firar eylemek mukarrerdir. Lâkin şimdiye değin her sene Hızâne-i âmireye virdiğimiz maktû‘muz ki hâlâ akçedir, min-ba‘d iltizâmla âhara virilmeyüp hâssa reislerden doksan birinci bölükde yevmî on dokuz akçe vazifeye mutasarrıf Hürrem Reis nâm kimesne emînimiz olmak

üzre yirmi bin akçe dahi ziyâde idüp her sene Hızâne-i âmireye yetmiş bin akçe mezbûr Hurrem Reis elinden teslîm olunup ve ziyâde olunan yirmi bin akçeye dahi kifâyet mikdârı kefiller virmek üzre kabul ve iltizâm eylediklerin i‘lâm eylemişsin. İmdi; husûsı mezbûr sene 987 Zilka‘de’sinin yirmi ikinci günü arz olundukda, iltizâmları üzre sâl-be-sâl Hızâne-i âmireye yetmiş bin akçe tevcîh olunmak fermân-ı şerîfim olmağın. Buyurdum ki:

Hükm-i şerifim vardukda, bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü terâhî etmeyüp mezbûrun şart-ı iltizâmı üzre zarar-ı mâlına kifâyet kadarı yarar ve mâldâr yerlü ve yurtlu mün‘im ve mütemevvil kefillerin alup kendünin ve kefîl-i bi’l-mâlinin ism ü resmi ve iştihârları ve sâkin olduğu karye ve mahalleleri ile sebt-i sicill etdikden sonra bir suretin ihrâc idüp imzalayup ve mühürleyüp Dersaâdetime gönderesin ki mukāta‘a defterlerine kayd olunup tasarrufıyçün eline berat-ı şerîfim virile, ammâ küfelâ husûsunda ziyâde ihtimâm idüp müflis ve medyûn ve lâ-mekân ve âhar mukāta‘aya ve mültezime kefâleti ve alâkası olmakdan ve gâ’ibâne ve âhar ismiyle kefil yazılmakdan ve kefîle nâib yazmakdan begâyet hazer idesin ki sonra mîrîye şol ki mültezim-i mezbûr tahvil-i âharında mukāta‘adan kesr idüp küfelâya mürâca‘at olundukda, mâl-ı kefâletin tahsili (…) olmaya, kefillerinden tazmin etdirilür, bilmiş olup ana göre basîret ü intibâh üzre olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt etmeyesin diyü.

Tahrîren 29 Za sene 987 **(17 Ocak 1580)**

d.41, s.391, h.838

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm yazıla ki:

Mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve tevâbi‘inde olan keferenin öşr-i hamrı mukāta‘asına sene 987 Şevval’inin yirmi ikisinde vâkı‘ (…) on ikinci gününde üç yıla elli beş kere yüz bin ve kırk bin kırk akçeye ber vech-i iltizâm ve iştirak mültezimler olan Abraham veled-i David ve karındaşı Yagop ve Yasif nâm Yehûdiler hâlâ Südde-i sa‘âdetime gelüp; ba‘zı kefere kendü ma‘îşetleriyçün hıfz eyledikleri hamrların hufyeten tulum ve fuçı ile bir yerden bir yere nakl itdirüp ba‘zı hammallara ve peremecilere taşıdup mîrî rüsuma zarar iderler. Benden gelüp tezkire almadın hamrların bir yerden bir yere nakl eylemeyeler ve peremecilere hammallara dahi muhkem tenbîh ü te’kîd oluna ki min-ba‘d tezkirem olmadın getürmeyeler. Şöyle ki bu vechle tenbîh ü te’kîd olmaya, mîrî rüsûma küllî halel gelür diyü i‘lâm eylediler. İmdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, ol asl hamr taşıyup ve getüren peremecilere ve hammallara bunun veyâhûd âdemîsinin muvâcehesinde muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki kefere bunlara taşıdup ve getürmeği hamr virdiklerinde mîrî resmi virildüğine bunun mühürlü tezkiresi olmadın hamrı bir yerden bir yere iletmeyeler ve iletdirmeyesin ve Hisar kapucılarına dahi tenbîh eyleyesin ki taşradan içerüye ve içerüden taşraya ol asl hamr alup gitdüklerinde resmi virildüğine tezkire talep idüp göreler. Mîrî resmi edâ olunup ve edâ olduğuna ellerinde tezkireleri varsa febihâ ve illâ mîrî resmi edâ olunmamış ise hammalı virmeyüp ellerinde bulınan hammalları girift idüp ve isimleriyle yazup katuma arz idesin diyü.

Tahrîren fî 5 Z sene 987 **(23 Ocak 1580)**

d.41, s.397, h.848

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm yazıla ki:

Mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve tevâbi'inde olan keferenin öşr-i hamrı mukāta'asına sene seb'a ve semânîn ve tis'a mi'e Şevvâl'inin yirmi ikisinde vâkı' (…) on ikinci gününden üç yıla elli beş kerre yüz bin ve kırk akçeye ber-vech-i iltizâm ve iştirak mültezimler olan Abraham veled-i David ve karındaşı Yagop ve Yasif nâm Yehûdiler hâlâ Südde-i sa'âdetime gelüp; etrafında İstanbul ve Galata'da olan kefereye hufyeten satılmak içün gelen hamrı Galata ve İstanbul etrafında olan kurâ ahâlisi yolda gelürken satun alup doğru bâc alınduğı yere getürmeğe komayup mâni' olunmağla, öşr-i hamr alınmayup zâyi' olup mâl-ı mîrîye zarar olur diyü bildirdiler. İmdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, göresin; kazıyye i'lâm olunduğu gibi ise taht-ı kazânuzda yalılarda olan kurâ ahâlisine muhkem tenbîh ü te'kîd idesin ki gelen hamrı yolda satun almayup doğru bâc alınduğı yire getürüp şer'-i şerîfe fetvâ-yı münîf üzre öşr alınup mâl-ı mîrîye zarar eylemeyeler ve etdirmeyesin. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp emr-i şerîfime muhâlif öşrü edâ olunmadın ellerinde hamr bulınanlarun hamrlarını girift itdirüp kendülerin isimleriyle yazup kapuma arz idesin, şöyle bilesin.

Tahrîren fî 5 Z 987 **(23 Ocak 1580)**

d.41, s.397, h.849

İstanbul kādısına hüküm yazıla ki:

Mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve tevâbi‘inde vâkı‘ olan keferenin öşr-i hamrı mukāta‘asına 987 Şevvâl’inin yirmi ikisinde vâkı‘ (…) on ikinci gününden üç yıla elli beş kerre yüz bin ve kırk bin kırk akçeye ber-vech-i iltizâm ve iştirak mültezimler olan Abraham veled-i David ve karındaşı Yagop ve Yasif nâm Yehûdiler hâlâ Südde-i sa‘âdetime gelüp fetvâ-yı şerîfe mûcibince kefere tâ‘ifesi gemileri ile İstanbul keferesine bey‘ eylemek içün getürdükleri hamrı bizüm ve âdemlerimizün haberi yok iken hufyeten çıkarup der-mahzen idüp ba‘dehu hufyeten bey‘ eylemek ile mîrîye âid olan resm-i zemîn ve resm-i dellâliye zâyi‘ olup mâl-ı mîrîye gadr ve iltizâmımıza zarar olur, görilüp âdemlerimiz ma‘rifetiyle çıkup vâkı‘ olan mîrî resm zâyi‘ ve telef olmamasını talep ideriz diyü bildirdiler. İmdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, hamr getüren kefereye mezkûrân mültezimler muvâcehesinde muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki getürdükleri hamrun olıgelen âdet ve kānun üzre resm-i zemîni ve dellâliyelerini edâ eylemeden çıkarmayup hufyeten bey’ eylemeyeler ve der-mahzen olan hamrların dahi bunlarun ma‘rifetleriyle satdırup, şöyle ki ba‘de’t-tenbîh eslemeyüp getürdükleri hamrı rüsumdan kaçırup mâlıma zarar eyledükleri sâbit ü zâhir ola, olıgelen âdet ve kānun üzre kaçırdıkları hamrların girift etdirüp kendülerin isimleriyle yazup Dersaâdetime arz eyleyesin, hilâf-ı şer‘-i şerîf ve olıgelmişe muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin diyü.

Tahrîren fî 5 Z 987 **(23 Ocak 1580)**

d.41, s.418, h.890

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve tevâbi‘inde olan keferenin öşr-i hamrı mukāta‘asına sene 987 Şevvâl’inin yirmi ikisinde vâkı‘ (…) on ikinci gününden üç yıla elli beş kerre yüz bin ve kırk bin akçeye ber-vech-i iltizâm ve iştirak mültezimler olan Abraham veled-i David ve karındaşı Yagop ve Yasif nâm Yehûdiler hâlâ Südde-i sa‘âdetime gelüp; ba‘zı kimesneler üzüm zamânında bağlarından hâsıl eyledikleri üzümlerin aynı ile devşirüp âhar yerlere alup gidüp şıra ve hamr idüp satup ve ba‘zıları dahi bağ sâhiplerinden üzümün satun alup kezâlik devşirüp âhar yerlere varup şıra ve hamr idüp satup mîrîye râcî olan rüsûmları talep olundukda viregelmedik diyü inâd ve muhâlefet idüp mâl-ı mîrîye gadr iderler diyü bildirdiler. İmdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vardukda, bu husûsa gereği gibi mukayyed olup göresin; fi’l-vâkı‘ kazıyye i‘lâm olunduğu gibi olup zikr olunan bağların sâhipleri üzümlerin devşirüp âhar

yere alup gidüp şıra ve hamr idüp kendüler içmeyüp âhara satup ve ba‘zıları dahi sâhiplerinden üzümün satun alup bu vechle âhar yerde şıra ve hamr idüp satup mîrîye râci‘ olan rüsumların virmekde ta‘allül iderlerse ki zâhir ola, mîrîye râci‘ ve âid olan rüsumların müteveccih olanlardan emîn-i mezbûra mîrî içün zabt etdirüp kimesneye ta‘allül ve inâd etdirmeyüp mâlıma zarar gelmekden hazer idesin, eslemeyüp ol asıl aldıkları bağın üzümün sıkup şırasın kendü içmeyüp füruht etdüği mukarrer olunup mîrî rüsumu virmekde inâd idenlerin ellerinde bulunan şeylere (…) girift idüp ve isimleriyle yazup kapuma arz idesin diyü.

Tahrîren 5 Z sene 987 **(23 Ocak 1580)**

d.39, s.123, h.294

Yevmü’l-Ahad, fî 7 Zilhicce sene 987 **(25 Ocak 1580)**

Galata ve Hâslar kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Galata hâricinde Yehûdi tâ’ifesi ta‘yîn olunan müte‘ayyinleri yerinden tecâvüz itdükleri husûsun görülmesi fermân olunup üzerine varup görüldükde; sınardan tecâvüz olunmamışdır, nihâyet mürdelerimiz defn içün kazma kürek hıfzı içün kadîmî evlerimizden bir-iki uzunlara inmek lâzim gelüp ve ba‘zı evler köhne olup tecdîd olmuşdur didüklerinde ve sâ’ir husûslarında vâkıf olduğun üzre i‘lâm etmişsin. Ol evlerin zararı var ise ref‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, onat vechile mukayyed olup göresin; fi’l-vâkı‘ Yehûdi tâ’ifesinin vech-i meşrûh üzre ziyâde idüp ve köhneden meremmet etdükleri evlerin şer‘an zararı var ise şer‘le ref‘ eyleyüp ve ne vechle olduğun yazup bildüresin, onat mukayyed olasın, sonra girü görünmek lâzim gelmeye, mes’ûl olacak husûsdur.

d.39, s.166, h.361

Yevmü’l-Hamîs, fî 27 Zilhicce sene 987 **(14 Şubat 1580)**

Dîvanda Kapucılar Kethüdâsı’na teslîm olundu.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Galata'da ba'zı mahzenlerde ve bodrumlarda kefere tâ'ifesinden bazı yaraklar hıfz ider diyü i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp ale'l-gafle Galata'da (…) varup vâkı' olan kefere mahzenlerin ve bu devr-i mâlların yoklayup dahi içinde bulunan yarağı alup girift eyleyüp ve sâhiplerin tutup ne makūle yarak bulunup ve kimler komuşlardır? Ma'lûm idinüp vuku'u üzre Südde-i sa'âdete arz eyleyesin.

d.39, s.166, h.362

Yevmü'l-Hamîs, fî 27 Zilhicce sene 987 **(14 Şubat 1580)**

Müşârun-ileyhe teslîm olundu.

Kapudâna hüküm ki:

Hâlâ ba'zı kefere gemileri Tophâne yanında demür bıragup yanaşdıkları i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda dâ'imâ mukayyed olup min-ba'd kefere gemileri Tophâne yanında yanaşdırmayup bi'l-fi'l Tophâne yanında yatmış kefere gemileri var ise kaldurup Beşiktaş'ın öte câniblerinde demür bırakdırup ol taraflarda yanaşdırup karar etdiresin ve Galata'da ba'zı kefere tâ'ifesi mahzenlerinde ve bodrumlarında yarak hıfz eyledikleri i'lâm olunmağın. Ol bâbda yeniçeri ağasına hükm-i hümâyûnum yazılup ale'l-gafle varup mahzenlerin ve bodrumların yoklayup bulunan yarağı alup girift idüp ashâbı kimler olduğın arz eylemek lâzim olmuşdur. Sen dahi bu bâbda mukayyed olup Galata'da vâkı' olan mahzenleri ve bodrumları sen dahi yoklayup, bulunan yarakları alup girift eyleyüp ashâbı kimler olduğın yazup arz eyleyesin ve dâ'imâ bu bâbda mukayyed olup kefere gemilerin Tophâne yanında yanaşdırmayup ve kefere tâ'ifesine bodrumlarda ve mahzenlerde yarak kodurmayup emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan ihtiyât üzre olasın.

d.39, s.237, h.470

Yevmü's-Sebt, fî 19 Muharrem sene 988 **(6 Mart 1580)**

Ebussud oğlu âdemi Mustafa nâm kimesneye virildi. Fî 26 M sene 988

Rodos beğine hüküm ki:

Hâlâ akzâ kuzâti'l-Müslimîn mahrûse-i Galata Kādısı Mevlânâ Abdürrauf *zîdet fezâilühu* mektup gönderüp; bundan akdem Mora'da Mevlânâ Kādı Ebussuud teftîşinde iken müşârun-ileyhin Handan ve Mustafa nâm hidmetkârları ba'zı töhmet ile müttehim olmağın, küreğe kolunmuşdu. Hâlâ zikr olunan hidmetkârların ol husûsda cürmleri yokdur diyü ıtlâk olunmaların talep idüp ıtlâk olunmak emr idüp buyurdum ki:

Göresin; mezkûrun hidmetkârları anda kürekde ise kürekden ıtlâk eyleyesin.

d.39, s.273, h.525

Yevmü'l-Ahad, fî 4 Safer sene 988 **(21 Mart 1580)**

Yeniçeri muhzırına virilmiştir.

İstanbul kādısına ve Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâlâ mahmiyye-i İstanbul'da olan Yehûdi ve Nasârâ tâ'ifesi min-ba'd dülbend sarmayup şapka giymek emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, fermân-ı şerîfim mûcebince bu husûsa mukayyed olup bezzâzistâna ve sâ'ir mecma'-i nâs olan bazârlarda dellallar gönderüp muhkem tenbîh ve yasak eyleyesin ki Yehûdi ve Nasârâ tâ'ifesi min-ba'd dülbend sarınmayup şapka giyüp şer'-i şerîfe ve emr-i celîlü'l kadrime muhâlif iş olmamak bâbında ihtimâm eyleyesiz, şöyle bilesiz.

…

Bu dahi

Bir sureti Galata'ya

…

d.39, s.283, h.543

Yevmü'l-İsneyn, fî 5 Safer sene 988 **(22 Mart 1580)**

Koyun Emîni Şaban Çavuş'a virildi.

Hâslar kādısına ve Koyun Emîni Şaban Çavuş'a hüküm ki:

Sen ki koyun emînisin; Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl sunup mahrûse-i İstanbul’da ba‘zı sipahi ve yeniçeri ve ahur halkı ve topçu ve arabacı ve sâ’ir kullarım mezkûr koyun emîninin ma‘rifeti olmadın taşra çıkup zahîre koyunun sürülerinden koyun alup narh-ı cârîden ziyâde bahâyla bey‘ eyleyüp koltukçuluk etmekle İstanbul’da fukarâya et bulunmayup müzâyaka çekülüp ref‘ olunmak bâbında hükm-i şerîfim virilmesin bildirmişsin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup bu husûsu mukaddem muhkem tenbîh ve nidâ itdüresin ki eger sipahi ve yeniçeri ve arabacıdır, asla bir ferde İstanbul zahîresiyçün taşrada sürüyle olan koyundan koyun almayup vech-i meşrûh üzre koltukçuluk eylemeye. Ba’de’t-tenbîh eylemeyüp anun gibi koltukçuluk eyleyenler kimiler ise isimleriyle yazup Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin, şöyle bilesin.

Bu dahi
Bir sûreti Galata kādısına ve Koyun Emîni Şaban Çavuş’a

d.39, s.292, h.561

Yevmü’l-Ahad, fî 7 Safer 988 **(24 Mart 1580)**

Sâhib-i sa‘âdete tâbi‘ Çaşnigir Hüsrev’e virildi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh ceddim Sultan Mehmed Hân *aleyhi’r-rahme ve’r-rıdvân* zamanlarında Yehûdi tâ’ifesi kırmuzı şapka giyüp ve ayaklarında olan paşmakları ve edikleri dahi siyah olup boğası dahi kapama giyüp ve Nasârâ tâ’ifesi dahi siyah şapka giydükleri ecilden zikr olunan tâ’ife dülbend sarınmayup üslûb-ı sâbık üzre kırmuzı şapka giyüp ve paşmakları ve edikleri dahi siyah olup ve libasları boğası kapama olup ve Nasârâ tâ’ifesi dahi dülbend sarınmayup siyah şapka giymelerin emr idüp buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda mukayyed olup fermân-ı şerîfim üzre bezzâsistânda ve sâ’ir mecma‘-ı nâs olan mahallerde nidâ‘ itdirüp muhkem tenbîh ve ve yasağ eyleyesin. Min-ba‘d Yehûdi tâ’ifesi emr-i celilü’l kadrim mûcebince kırmuzı şapka giydirüp ve paşmakların ve ediklerin dahi siyah itdirüp ve kapamaların dahi boğasıdan giydüresin ve Nasârâ tâ’ifesine dahi vech-i meşrûh üzre dülbend giydirmeyüp siyah şapka giydirüp fermân-ı şerîfimin icrâsında ihtimam eyleyesin. Bu husûsa yeniçerilerim ağası olan İbrahim *dâme ulüvvühu* mübâşir ta‘yîn olunup müşârun-ileyhe dahi hükm-i hümâyûnum

virilmişdir. Ana göre mûmâ-ileyh ile haberleşüp emr-i şerîfimin itmâmında ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

…

Bu dahi
Bir sûreti Galata kādısına

d.39, s.305, h.589

Yevmü's-Sebt, fî 17 Safer sene 988 **(3 Nisan 1580)**

Mahall-i mezbûrdan Ali nâm kimesneye virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; hâric-i Galata'da Hacı Ahmed nâm kimesne mahallesi halkı, mahallemizde ba'zı kimesneler muhibbevâta mülk evler alıvirüp ve ba'zı muhibbelere icâre ile evler virüp dâ'ima fısk u fücurda olup mahalle teftîş olunup muhibbedât ve yaramaz olanların ihrâc olunmaları lâzimdir diyü şekvâ eylediklerin görilmesiyçün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Ali Çavuş ta'yîn olunmağın. Mahalle-i mezkûreye nâ'ibü'ş-şer' irsâl olunup varduklarında zikr olunan mahallede muhibbevâtın mülk evleri ve icâre ile oldukları vâkı'dır diyü bildirmişsin. İmdi; yaramaz olanlar ref' olunup getürilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, fi'l-vâkı' arz eyledüğin üzre mahalle-i mezbûrede şer'-i şerîfe muhâlif evzâ' olanlar kimler ise mahalleden ihrâc eyleyüp ref' eyleyesin, min-ba'd hilâf-ı şer' kimesneye iş itdirmeyesin, isimlerini yazup arz eyleyesin.

d.39, s.323, h.625

Yevmü's-Sebt, fî 2 Rebî'ülevvel sene 988 **(17 Nisan 1580)**

Koyun Emîni Şaban Çavuş'a virildi.

İstanbul kādısına ve Koyun emînine hüküm ki:

Bundan akdem İstanbul zahiresiyçün gelen koyundan Galata ve Haslar'a on koyundan bir koyun ve on sığırdan bir sığır virilügelmiş iken hâliyâ ziyâde alınmağla,

İstanbul'da et bâbında müzâyaka çekildüği sen ki koyun eminisin; i'lâm eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, kanūn-ı kadîm üzre bu bâbda mukayyed olup İstanbul'a gelen zahire koyunundan Galata ve Kasımpaşa ve sâ'ir etrafa ziyâde koyun virdürmeyüp on koyundan bir koyun ve on sığırdan bir sığır virdürüp kānun-ı kadîmden ziyâde bir koyun virdürmeyesin.

d.39, s.348, h.682

Yevmü's-Sülesâ, fî 10 Rebî'ülevvel sene 988 **(25 Nisan 1580)**

Kapu Ağası tarafından gelen âdeme virildi.

Topçubaşı'na hüküm ki:

Kapum ağası tezkire gönderüp; mukaddemâ kapu ağası iken fevt olan Yakup Ağa'nın Galata'da olan vakıf hammâmının dökme kazgânı tekrar tekmîli lâzim olup kadîmden bu makūle kazgânın dahi vakıfdan virilüp Tophâne-i âmirede dökülegelmişdir diyü yeniden dökülmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, göresin; kadîmden ne vechle olugelmiş ise amel idüp vakıfdan olıgeldüği üzre lâzim olanı aldıkdan sonra müteveffâ-yı müşârun-ileyhin zikr olunan vakıf hammâmın kazgânın Tophâne-i âmirede tekrar yeniden dökdüresin.

d.39, s.348, h.683

Yevmü's-Sülesâ, fî 10 Rebî'ülevvel sene 988 **(25 Nisan 1580)**

Hacı Paşa kethüdâsına virildi. Fi 19 Ra sene 988

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; hâric-i Galata'da Yazıcı ve Kuloğlu ve Firuz Ağa ve Sakabaşı ve Mütevelli Muhyiddin ve Sultan Cihangir ve Ebulfazl mahallelerinde on-on beş yıldan berü kefere ba'zı meyhâneler ihdâs idüp gice ve gündüz alâniyeten şürb-i hamr idüp ve âhar fevâhiş cem' olur diyü ehl-i mahalle şekvâ eyledikde, üzerine varılup hâdis üç

meyhâne bulunup isimleriyle defter olduğun bildirmişsin. İmdi; zikr olunan mahallelerde hâdis olunup defter olunan yirmi üç meyhâne ref‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, emrim üzre zikr olunan mahallelerde hâdis olan yirmi üç meyhâneyi ref‘ idüp min-ba‘d hamr satdırmayasın ve emrim yerine vardukda yazup bildiresin.

d.43, s.16, h.30

[Yevmü’s-Sebt, fî 18 Rebî‘ülevvel sene 988] **(3 Mayıs 1580)**

Beşir Çavuş’a verildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Kasımpaşa debbağlarından Hacı Abdi bin Veli ve Murad bin Ali bin Ali ve İsmail bin Süleyman Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Beşir Çavuş’la Meclis-i şer‘a gelüp; Galata ve Kasımpaşa kassâbları zebh eyledükleri koyunların ve keçilerin ve sığırların derilerin bize virmeğe elimizde emr-i şerîf var iken Venedik’e ve Dârü’l-harbe giden kâfirlere verilmekle dükkânlarımız mu‘attal ve meşin ve sahtiyan ve gön pahalu olup Galata kâfirlerinin mahzenleri her kangı tâcirin derisi bulunursa girift olmak fermân olunmuşdur didiklerinde çavuş-ı mezbûr ile üzerlerine âdem gönderilüp tefahhus olundukda; beş bin dört yüz sekiz koyun ve kırk bir sığır derisi bulunup kānun üzre ta‘yîn olunan kısımları ile debbağlara satulup akçesi der-kîse oldukdan sonra derilerin sâhipleri gelüp, “Deriler Dârü’l-harbe giden kâfirlere yasağ olduğun bilmez idik. Şimden sonra bir deri bulunursa girift olunup hakkımızdan gelinsün; ammâ mukaddemâ alduğımız derilerin akçelerin bize virilsün” didiklerin arz eyledüğin ecilden zikr olunan deriler mîrîye zabt olunup ve andan gayrı kâfire bey‘ olunmak içün der-mahzen olan deriler mîrîye zabt olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup eğer zikr olunan derileri mîrî içün zabt eyleyüp ve eğer kâfire bey‘ olunmak için âhar yerde der-mahzen olmuş derileri var ise anı dahi girift eyleyüp mîrî içün zabt etdiresin.

d.43, s.42, h.89

[Yevmü’s-Sülesâ, fî 14 Rebî‘ülâhir sene 988] **(29 Mayıs 1580)**

Serrac İsmail'e verildi.

İstanbul kādısına ve Galata kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda Yorgisane ve Kostasane ve Dimopabuci ve Yorgi Karadik ve Ergir ve Dimitri ve Manol Dimitri ve Nikola Dimitri ve Espar Pusay ve Yorgi Lamiryos ve Kosta Lamiryos ve Manol Todor ve Yani Dimitri ve Manol Yani ve Dimitri Malyoraver ve Yani Posmi nâm zimmîler mahmiyye-i İstanbul'da kadîmden Hâssa Otluk Anbarı'na lâzim olup hidmet idegelmişler iken Terkoz'da mandıra hidmetin teklif eyledikleri i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Kadîmden Otluk Anbarı'na hidmet idegelmiş zimmîleri tetebbu' itdirüp eğer İstanbul ve Galata ve eğer Berkoz'dadır; bi'l-fi'l her kande sâkinler ise İstanbul ve Galata sübaşıları mu'âvenetiyle kethüdâlarına buldurup muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki kâdimden olıgeldüği üzre Otluk Anbarı hidmetinde olalar. Bu bâbda mezkûrûn zimmîlere ta'allül etdirmeyesin.

d.43, s.81, h.165

[Yevmü's-Sebt, fî 5 Cemâziyelevvel sene 988] **(18 Haziran 1580)**

Cezâyir çavuşlarından Mehmed Çavuş'a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Galata ahâlîsi mahkeme-i şer'-i şerîfe gelüp; nefs-i Galata'da ve etrafında ba'zı levend zimmîler olup ekser evkātta fesâddan hâlî olmayup ve fesâd idenler kefilleri olmamağla gaybet idüp bulunmak mümkin olmayup Müslümanlara her vechle müteferricü'l-ahvâl olmağın, mücerred olan zimmîlerin kefilleri yoklanup ve olmayanların kefilleri alınmak bâbında hükm-i hümâyûnum rica itmeğin bildirmişsin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mahrûse-i Galata'da ve etrafında sâkin olan zimmîlerin yarar kefillerin alup min-ba'd kefillerin almadın levend-i zımmî kodurmayasın.

d.43, s.146, h.263

[Yevmü'l-Erba'a, fî gurre-i Cemâziyelâhir sene 988] **(14 Temmuz 1580)**

Galata ve Hâslar kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda Destiye Köprüsü ve Alibeğ Köprüsü ve Demirköy ve Ma‘lumlu Kemeri ve Uzun Kemer Sığır Yaylası ve Yalnız Ağaç At Pınarı ve Hızır Deresi ve Fener Korusu ve Tarabya ve Yeni Hisar ve Galata bağları nâm karyeler ve mahalleler kadîmden Hâssa-ı hümâyûnum içün kurulugelmiş iken hâlâ hâricden ba‘zı kimesneler gelüp ağaç kesip ve davarların getürüp otlatup ve şikâr etdükleri i‘lâm olunmağın. Men‘ olunmaların emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, zikr olunan kurâlar ve mahallerden haricden kimesneyi men‘ idüp emr-i şerîfim ve olıgelene muhâlif zikr olunan karyelerde kimesneye şikâr etdirmeyüp ve ağacın kesdirmeyüp ve davarların getürtmeyüp emr-i şerîfime muhâlif iş etdirmeyesin.

d.43, s.155, h.279

Yevmü’l-Ahad, fî 19 C sene 988 **(1 Ağustos 1580)**

İstanbul kādısına ve muhtesibine hüküm ki:

Hâlâ Venedik baylosu Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl sunup; ticaret tarîki ile Venedik’den ve Girit ve sâ’ir tevabi‘inden mahmiyye-i İstanbul’a ba‘zı metâ‘ ile gelen barçaları ve gemileri İstanbul’a getürdükleri metâyı satup girü Venedik câniblerine gitmelü oldukda, kadîmden yapağı ve gön ve sâ’ir ba‘zı memnû‘ olmayan metâ‘ alugelüp hâlâ dahi almak bâbında hükm-i şerîfim reca eyledi. İmdi; bir metâ‘ ne ise Memâlik-i mahrûseme lâzim olup hârice gitmek ile müzâyaka lâzim gelmeye ve yarak ve sâ’ir edevat ceng ü cidâl virilmeğe min-ba‘d rızâm yokdur. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusul buldukda, göresiz; gemileri ne makūle gemilerdir ve ne zamanda gelmişlerdir? Ne makūle meta‘ getürüp gemilerinde ne mikdâr gümrük ve Morad’dan ne mikdâr gön ve yapağı alur ve aldukları gön, yapağı Memâlik-i mahrûseme lâzimdir? Virilmek ile müzâyaka lâzim gelür mi? Şöyle ki alacakları yapağı ve gön mahrûseme lâzim olmayup virilmek ile müzâyaka lâzim gelmeye, anun gibi müzâyaka lâzim gelmeyüp semeni lâzim olmayan eğer göndür eğer yapağıdır, harcı olunmayandan senin ma‘rifetinle aldıkların kimesneye mâni‘ olmaya; ammâ Memâlikde ve vilayete lâzim olup bunda harç olunandan ve sâ’ir yarak ve edevât-ı cenkden bir nesne aldırmayasın ve gemileri ne mikdâr esbâb getürüp ve ne mikdâr gümrük verdikleri ve bu

diyardan alup gitdükleri eğer müsâvî midir ziyâde midir? Muttasıl yazup bildiresin, emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

Bir sûreti Galata kadısına yazıldı.

d.46, s.2, h.3

Yevmü'l-Erba'a, fî 16 Recebü'l-Müreccb sene 989 **(16 Ağustos 1581)**

Kasımpaşa sâkinlerinden Câmi-i Şerîf Mahallesi'nde Mustafa oğlu Mahmud'a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda Kasımpaşa mahallâtında ba'zı kimesneler kadîmden cârî olan nehrin yolundan havlîleri ve evleri ve bağ ve bağçeleri dâhiline alup divar ihdâs etmekle, nehr-i mezbûr tuğyan üzre oldukda Müslümanların evlerin yıkup ve evkāf ve emlâkden dahi ba'zı dükkân ve Cami'-i Şerîf ve mesâcide zarar idüp harâb eyledüği istimâ' olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bizzât bu husûsa mukayyed olup mahall-i mezbûrun üzerine varup dahi bir def'a şer'le fasl olmayup ve on beş yıl mürur etmiş değil ise hak üzre göresin; nehr-i mezbûrun kadîmden cârî ola geldüği bunun etrafında evleri ve bağ ve bağçeleri dâhiline alup divar etmekle kimesnenin mülküne ve vakfına vech-i meşrûh üzre zarâr olmaduğı vâkı' ise şer'le sâbit ü zâhir ola. Bi-hasebi'ş-şer' lâzim geleni icra idüp vâkı' olan zarârların def' idesin.

d.46, s.134, h.270

Yevmü'l-İsneyn, fî 10 Ramazân sene [98]9 **(8 Ekim 1581)**

Merkūma virildi.

Burusa beğine ve kādısına hüküm ki:

Sâbıkā Galata kādısı olan Mevlânâ Abdurrauf *zîdet fezâilühu* Burusa sancağında vâkı' olan bakāyânın tahsîli fermân olunup Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Hasan Çavuş *zîde kadruhu* mübaşir ta'yîn olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda siz dahi bizzât mukayyed olup zimmetinde bakāyâ olan ümenâ ve ammâl tâ‘ifesini buldurup müşârun-ileyhimâya teslîm eyleyüp ve sâ’ir lâzim olan husûslarında gereği gibi mu‘âvenet ve müzâheret idüp avk u te’hîrden ihzâr eyleyesin.

d.46, s.165, h.337

Yevmü’l-Erba‘a, fî 3 Şevvâl sene [98]9 **(31 Ekim 1581)**

Bâ hatt-ı L
Kapucı’ya virildi.

Galata kādısına ve Üsküdar ve Yoros ve Haslar kādılarına hüküm ki:

Seyyidetü’l-muhadderât ilâ âhirihi Vâlidem *dâmet ismetühânın* imâret-i âmiresi mütevellîsi Pîr Ali mektup gönderüp; Üsküdar’da binâ etdüği debbağhânelerine mîrî salhânede zebh olunan koyun derileri virilmek fermânım olup andan mâ‘adâ taht-ı kazânuzda Beğkoz ce Kanlıcak ve İstavroz ve Çengelköyü ve Hân-ı Karakarye ve Kuruçeşme ve Akındıburnu ve Yenihisar ve Tarabya ve Sarıyar ve Büyükdere nâm mahallerde zebh olunan koyunun derileri dahi mezkûr debbağhânelere virilmek recâsına arz etmeğin. Zikr olunan salhânelerde boğazlanan ağnâmın dahi derileri Üsküdar’da müşârun-ileyhânın binâ etdüği debbağhânelere virilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda her birinüz bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazânuzda vâkı‘ olan mahallelerde zebh olunan koyunların derilerini hâricden bir ferde bey‘ etdürmeyüp müşârun-ileyhânın mezkûr debbağhânelerine virdürüp emrime muhâlif kimesneye ta‘allül ü nizâ‘ etdirmeyesiz.

d.46, s.188, h.396

Yevmü’l-Ahad, fî 15 Şevvâl sene [98]9 **(12 Kasım 1581)**

Virildi.

Sâbıkā Galata kādısı olan Mevlânâ Abdurrauf’a hüküm ki:

Bundan akdem Burusa'da bakāyâ teftîşine ta'yîn olunup irsâl olunmuş idin. Hâliyâ teftîşi fermân olunan Moralı za'îm Latif Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunup kendü teftîşi husûsunda senin bile olman recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, te'hîr ve tevakkuf eylemeyüp, gelüp dönüp Südde-i sa'âdetime gelesin.

d.46, s.230, h.506

Yevmü'l-Erba'a, fî 2 Zilka'de sene 989 **(28 Kasım 1581)**

Karamürsel reislerinden zahireci Mustafa Reis'e virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâliyâ mahrûse-i İstanbul'a gelen rençber gemileri yağlanup ve kalafat olmak lâzim geldikde olıgelene muhâlif muhtesib olanlar akçelerin alup enva' ta'addî eyledükleri i'lâm olmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mahmiyye-i mezbûreye gelen rençber gemileri anun gibi yağlanup ve kalafat olmak lâzim geldikde olıgelene muhâlif kimesneye rencide vü remîde etdirmeyüp bir akçe ve habbelerin aldırmayup rençber tâ'ifesine ol vechle ta'addî etdirmeyesin, men'le memnû' olmayanı isimleri ile yazup arz eyleyesin.

d.46, s.234, h.517

Yevmü's-Sebt, fî 5 Zilka'de sene [98]9 **(1 Aralık 1581)**

Cezayir çavuşlarından Mustafa Çavuş'a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl sunılup; Galata'da yalı kenarlarında rençber gemilerin kalafat idüp veyâhud yağladıklarında olıgelene muhâlif kapudân içün resm alınduğı i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsa mukayyed olup ehl-i vukuf bî-garaz kimesnelerden teftîş ü tefahhus idüp anun gibi rençber gemileri kalafat olunup veyâhud yağlandıkda kadîmden kapudânlar içün resm alınduğı sâbit ü zâhir olursa olıgeldüği üzre amel eyleyesin ve illâ

sonradan ihdâs olunmuş ise bid‘at ise olıgelene mugâyir ve emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan hazer idesin.

d.46, s.273, h.622

Yevmü’l-İsneyn, fî 7 Zilhicce sene [98]9 **(2 Ocak 1582)**

Kapucı’ya virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Galata Sarayı’na hidmet eyleyen Sinan ve Ahmed nâm kassâblar eyyam-ı şitâ ve sayfda hidmet-i mezbûreyi bî-kusûr edâ itmeği müte‘ahhid olup lâkin kendüler zebh etdükleri koyunların derilerin ve yağların Yedikule kassâbları gibi kendüler işlemek emr-i şerîfim virilmek recâsına hâlâ Koyun emîni olan Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mustafa *zîde kadruhu* mühürlü tezkiresiyle i‘lâm eylemeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, mezkûrân Sinan ve Ahmed Saray-ı âmirem içün kendüler zebh etdükleri koyunun yağın ve derilerin Yedikule kassâbları gibi kendüler işleyüp hâricden kimesneyi dahl itdirmeyesin.

d.46, s.273, h.623

Yevmü’l-İsneyn, fî 7 Zilhicce sene [98]9 **(2 Ocak 1582)**

Bu dahi

İstanbul Koyun emînine hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mühürlü tezkere gönderüp; Galata Sarayı’na hidmet eyleyen Sinan ve Ahmed nâm kassâblar İstanbul kassâblarının zararları içün boğazlanan koyunlardan cem‘ olunan akçeden “Bizüm dahi zararımız içün yılda otuz bin akçe virilürse hidmet-i mezbûreyi edâ ideriz ve illâ hidmet-i mezbûrenin edâsına olunmazız” diyü istid‘â-yı inâyet eyledüklerini bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, meblağ-ı merkum mezkûrlara virilmekle mahrûse-i mezbûre kassâblarına zarar olmaz ise mezkûrân Ahmed ve Sinan’ın Saray-ı âmirem içün zebh

etdükleri koyunlardan etdükleri zararları şer‘le sâbit olup şer‘î temessük ibraz etdüklerinden sonra zikr olunan akçeden vâkı‘ olan zararları içün hidmet-i mezbûreyi bî-kusûr edâ etmek üzre yılda otuz bin akçe teslim idesiz.

d.46, s.306, h.697

Yevmü’s-Sülesâ, fî 28 Zilhicce sene [98]9 **(23 Ocak 1582)**

Mustafa Çavuş’a virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime sûret-i sicill gönderüp; cemm-i gafîr gelüp vezir iken fevt olan Piyale Paşa’nın câmi‘-i şerîfleri kurbunda mahalleler içinde ve ba‘zı bağçelerde kefere tâ’ifesinden ba‘zı zimmîler meyhâneler ihdâs idüp ve Müslümanlardan ba‘zı kimesneler Tatar bozası işleyüp muvâza‘a-i mezbûrede fıska fısk idüp sarhoş olup hammâmdan taşra çıkan ehl-i beytimize ve câriyelerimize nâ-meşru‘ kelimât idüp küllî ta‘addî ve fesâdları ve nice temessükleri mecrûh iderler Müslümanlara zararları vardır deyü zikr olunan meyhânelerin ref‘ olunmasın recâ eyledüklerin bildirdüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup göresin; fi’l-vâkı‘ zikr olunan mahallerde arz olunduğu üzre meyhâneler ihdâs olunmuş ise şer‘le ref‘ ve zararlarını def‘ eyleyüp min-ba‘d şer‘-i şerîfe muhâlif iş itdirmeyesin.

d.46, s.307, h.701

Yevmü’s-Sülesâ, fî 28 Zilhicce sene [98]9 **(23 Ocak 1582)**

Guruş ve altun içün yazılup etrâf u cevânibe gönderilen ahkâm-ı şerîfdir.

İstanbul Subaşısı Ömer Çavuş’a virildi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Umûmen Memâlik-i mahrûsemde mâ-takaddemden filori altmış akçe ve guruş kırkar akçede iken hâlâ altun ve guruş ziyâdeye çıkmağla, mu‘âmele ahvâline küllî ihtilâl

geldüği i‘lâm olunmağın, ziyâdeye ruhsat virilmeyüp mâ-tekaddemden te‘âmül olunduğu üzre filori girü altmış akçe ve guruş kırkar akçeye alınmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup evvelâ üç gün muhkem tenbîh ve nidâ itdirüp eğer filori ve eğer guruşdur, mâ-tekaddemden râyic olduğu üzre alınup nakil olunandan bir akçe ziyâde ile mu‘âmele etmeyeler diyü te’kîd eyleyesin ve bu husûsa dâ’imâ mukayyed olup hufyeten ve alâniyeten yoklayup şöyle ki tenbîh ile mütenebbih olmayup ta‘yîn olunandan bir akçe ziyâde ile mu‘âmele eyledükleri zâhir ola, anın gibilere mahal virilmeyüp muhkem ve müntehâ siyâset olunup haklarından gelinmek mukarrerdir. Ana göre mukayyed olalar.

…

Sâhib-i sa‘âdete gönderildi.

Bir sûreti Galata kādısına.

…

d.47, s.12, h.30

Yevmü’s-Sebt, fî 21 Safer sene [9]90, **(17 Mart 1582)**

Su yolu nâzırına virildi.

İstanbul kâdısına [hüküm ki]:

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından suyolu nâzırı olan Davud Südde-i sa‘âdetime mektup gönderüp; mîrî bağçelerin ve Beykoz’da olan Bağçe-i âmire suyolunun ve sâ’ir hasbeten-lillah olan çeşmeler suyolları ba‘zı kimesnelerin bağçesinden ve evinden geçüp mürûr-ı eyyâm olmağla suyolları üzerine meyve ağaçları diküp ve binâlar idüp suyollarına zarar irişüp çeşmeler mu‘attal kalup suya küllî müzâyakaları olup ta‘mîr ü termîmi içün bağları ve bağçeleri içine suyolcu girmek istedikde kānuna muhâlif sâhipleri mâni‘ olup suyollarının kadîmden olıgeldüği üzre iki cânibi üçer arşun ve suyolu üzerinde bir arşun yer hâlî etdirilüp min-ba‘d kimesne suyolu üzerinde bağ ve bağçe diküp ve dikilmiş olanı men‘ içün hükm-i hümâyûnum recâsına arz etmeğin. Bu bâbda olıgeldüği üzre amel olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda olıgelen âdet ve kānun ile kadimden olıgelen âdet ve kānun ile amel eyleyesin, hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye zulm ü ta‘addî olunmaktan ziyâde hazer idesin.

Bir sûreti Galata kādısına
Bir sureti Üsküdar kadısına
Bir sureti Haslar kādısına

d.47, s.194, h.453

[Yevmü’s-Sülesâ, Fi 18 Cemâziyelevvel sene 990] **(10 Temmuz 1582)**

Yine ehl-i hirefden Galata’da sâkin Hacı Hasan’a virildi. Fi 25 Ca sene 990

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul’da zahîre getüren rü’esâ ve tüccâr tâ’ifesi Rikâb-ı hümâyûnuma ruk‘a sunup; mahmiyye-i mezbûrda olan iskele ve gümrük emînleri ve sâ’ir mültezim tâ’ifesi ekseri Yehûdi tâ’ifesi olmağla, cemî‘ mubassırânı ve dîdebânlarını ve sâ’ir hidemâtı Yehûdi tâ’ifesi etmekle, hüddamları Yehûdi tâ’ifesinden eylemeğin. Eyle gümrüğün ma‘rifetine varan sâdât ve ulemâ ve sulehâ ve fukarâ tâ’ifesi envâ‘ tazarru‘ ve niyâz-birle Efendi ve Çelebi ve (…) maslahatların gördirmeyüp îmân-ı İslâmımıza zarar vâkı‘ olup ve gümrükhânede Yasak kulu nâmına bir kimesne dahi durup (…) ve odun gemilerinden dörder akçe kantar ve kile akçesi virilegelmiş iken şimdiki hâlde olıgelene mugāyir seksen ve doksan akçelerin alınup bi’t-tamâm virmeyince gümrük tezkereleri virilmeyüp ve gümrükhânede olan mubassırlar ve sarrâflar ve bevvâblar ve dîdebânlar ve cümle ulûfeyle hidmet idüp mâh-be-mâh hidmetleri mukābelesinde ulûfelerin alurlar iken Müslümanlar gümrük virdikde anlar dahi hilâf-ı kānûn murâdlarınca akçe almayınca alınanları gümrükden kaldırmayup ve nicenin emîni dahi Karadeniz’den gelen arpa gemilerinden (…) akçesi diyü bid‘at ihdâs idüp her kimden on üçer akçe alınup mültezimlerin hüddāmı olan Yehûdi tâ’ifesi ihdâs olunan bid‘adler ref‘ olunup ve mültezim olmayan kadîm Yehûdiler min-ba‘d istihdām olunmamasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, her birinüz bizzât anun gibi iltizâma şerîk olmayup ve iltizâm beratlarına isimleri mukayyed olmayan hüddâm ve Yehûdi tâ’ifesin men‘ idüp Müslümanların mesâlihlerine karışdırmayub kānûn-ı kadîme muhâlif iş etdirmeyesin.

d.48, s.10, h.27

Yevmü'l-Ahad, fî 15 Receb sene 990 **(5 Ağustos 1582)**

Peremeciler Kethüdâsı Mahmud Kethüdâ'ya virildi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Galata kādısı mektup gönderüp; Galata ve Kasımpaşa ve Tophane ve Beşiktaş ahâlîsi Meclis-i şer'a gelüp; Galata Boğazı'ndan işleyen peremeler kadîmden işleyügeldikleri peremelerden ziyâde narin ve ince olmağla, rüzgârlı günlerde asla (…) mütehammil olmayup husûsan eyyâm-ı şitâda nihâyetde (…) muhâtara olmağla helâk ihtimâli râcih olmağın. Mesâlih-i Müslimîn mu'attal kalmak mertebesine varduğından mâ'adâ (…) üzre ricâl ve nisâ muhtelit girdüklerinde ziyâde dar olmağla ehl-i ırza küllî hicâb vâkı' olur ve ba'zı ehl-i fesâd kaçgun kul ve cariye ve gümrükden nice esbâb kaçırup kayıkları yanaşmağa kādir olmayup (…) âmme-i Müslimîne ve mâl-ı mîrîye zarar lâzim gelür. Bu her vechle enfâ' olunup kadîmî peremeleri münâsibine göre üslûb-ı sâbık üzre binâ olunmak talep iderüz diyü (…) takrîr-i meşrûhları nefsü'l-merre mutâbık olunup bu husûsın tedâriki ehemm-i mühimmâtdan olmağın. Birer def'a tenbîh ü te'kîd olunup (…) memnû' olmadukları ecilden mi'mar ve bennâlarına muhkem tenbîh ü te'kîd olunup evvelinden binâ eyledikleri peremeler üslûb-ı sâbık üzre gâyet muhkem ve a'lâ olmak içün emr-i şerîfim recâ eylediklerinde i'lâm eyledüğin ecilden eskilerde vâkı' olan peremeler evvelden olugeldüği üzre uzunu on yedişer ve on altışar ve on dörder (…)den eksik yapdırılmayup min-ba'd bu üslûb üzre yapılup bu vechle amel olup (…) buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen bizzât bu bâbda mukayyed olup fermân-ı şerîfim mûcebince pereme binâ idenlere ve peremecilere ve ibâdullâha i'lân idüp muhkem tenbîh ve yasağ eyleyesin ki emrime mugâyir ta'yîn olunandan eksük (…) evvelden olıgeldüği üzre vüs'atle idüp (…) istirahat üzre varup gelesiz ve hâlâ vâkı' olanları dahi kesdirüp ve vüs'atle etdüresiz ve min ba'd olacakları emrim üzre âmil-i vüs'at ile etdirüp dar ve (…) etdirmeyesin. Anun gibi üslûb ol vechle muhâtara pereme idenleri her kimler ise ele getürüp peremelerinde girift idüp kendü yerinde mukayyed ve mahbûs Südde-i sa'âdetime gönderesin ki küreğe konur ve bi'l-cümle bu husûsa dâ'ir mukayyed olup mâ-tekaddemden safâya hâtır ise eğer deryânın avcı zamanında ve eğer (…) hâlinde halka

havf (…) nesne etdirmeyüp şer‘-i şerîfe olıgelene mugâyir iş idenleri sekidüp men‘ u def‘ eyleyesin ve bu hükm-i hümâyûnuma (…) mahfûz kayd etdirüp dâ’imâ mazmûn-ı hümâyûnumla amel eyleyesin, öyle kalasın.

Mezbûr kethüdâya virildi.
Bir sûreti dahi vech-i meşrûh üzre Galata kādısına yazılmışdır.

d.48, s.59, h.169

Yevmü’l-İsneyn, fî 5 Şa‘bân sene 990 **(25 Ağustos 1582)**

(...) kethüdâsına virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlen Karadeniz’de olan fenârın ta‘mîri lâzim olup anda işleyen neccar ve sâ’ir huddâma kifâyet mikdârı me’kûlât ve kerestelerinden görmek içün araba ve hammal mühim olmağın. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, te’hîr eylemeyüp cânibinden bir nâib nasb eyleyüp zikr olunan fenâr itmama irişinceye değin nâib üzerlerinde durup lâzim olan me’kûlâtlarına kifâyet mikdârı araba ve hammal tedârik idüp ihmâl ü müsâheleden hazer eyleyesiz.

d.48, s.114, h.305

[Yevmü’s Sülesâ, fî 8 Ramazan sene 990] **(26 Eylül 1582)**

Yayabaşılıkdan (...) Süleyman Çavuş’a virildi.
Bâ-hatt-ı hümâyûn. Efendi’nin tekâlifidir. Fi 8 Ramazan sene 990

Galata ve Hâslar kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Yehûdi tâ’ifesinin mürd olanları defn etmeğe münâsib yer görülmek emrim olmağla, Kâğıdhane (…) Mustafa Ağa Bağçesi dimekle ma‘rûf bağçenin üst yanında olan (…) münâsib olduğu pâye-i serîr-i a‘lâma arz olundukda, min-ba‘d Yehûdi tâ’ifesinin mürd olan cîfelerin mahall-i mezbûrda defn etmek bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olup, lâkin zikr olunan mahall ceddim Sultan Bâyezid Hân *tâbe serâhu*

Evkāfından olmağla, Yehûdi tâ'ifesine kifâyet idecek mikdârı yerin hududu beyân olunup yer yer alâmetler vaz‘ olmak lâzim olmağın. Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa ve Hasan ve Süleyman ve Mehmed ve İbrahim nâm beş nefer çavuş kullarım ta‘yîn olunup gönderilüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, bizzât kalınup Yehûdi tâ'ifesi re‘âyâsından her cemâ‘atin yarar ve mu‘temedlerinden birer mikdâr kimesneler ile mahall-i mezburun üzerine varup dahi tâ'ife-i mezbûreye ne mikdârlar kifâyet ider ise müşârun-ileyhin evkāfı mütevellisi ma‘rifeti ile ta‘yîn etdirüp cevânib-i erba‘asını hudûd sınûrına ne mürd (…) alur ise yazup defter eyleyüp dahi yer yer alâmetler vaz' etdirüp ne mikdâr yer alur ise vakıf içün mukadder mukāta‘a takdîr olunmak münâsibdir; tamâm ma‘lûm idinüp vuku‘u üzre yazup bildüresin.

d.48, s.142, h.393

Yevmü'l-İsneyn, fî 25 Ramazân sene 990 **(23 Ekim 1582)**

Müşârûn-ileyh kādıya virildi.

Hâslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ İstanbul ve Galata'da ba‘zı kassâb dükkânları ihdâs olup et husûsunda salhâneler küllî müzâyakada olup İstanbul zahiresiyçün gelen koyundan defter ile ziyâde alınup ba‘dehu bir hadden ziyâdeye satdukları ve istimâ‘ olundu. İmdi; bu husûs içün mukaddemâ dahi emr-i şerîf virilmiş iken bu zamana değin te'hîre sebep buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda mukayyed olup anın gibi sonradan ihdâs olunan kassâb dükkânların emrim üzre ref‘ idüp emr-i şerîfim yerine vardığın yazup bildüresin.

d.48, s.211, h.591

Yevmü'l-Hamîs, fî 4 Zilka‘de sene 990 **(30 Kasım 1582)**

Yazıldı.
Bâ hatt-ı hümâyûn

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; cezîre-i Marmara halkı Meclis-i şer‘a gelüp; cezîrede vâkı‘ olan mermer ma‘denine nâzır olan Mustafa mîrî îrâda koyun ve keçi lâzimdir diyü cebren salgun salup cem‘ itdüği koyun ve keçileri kendü nefsi içün ağıl yapup içine koyup bunun emsâli envâ‘ zulm ü ta‘addî ider diyü re‘âyâ şikâyet itdüklerinde İstanbul’da sâkin olmağla ihzârı mümkin olmamışdır diyü arz eylemişsin. Mezkûru her kande ise buldurup mahallinde teftîş eylemek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda onat vechle mukayyed olup nâzır-ı mezkûru her kande ise buldurup ve getürdüp mahallinde şikâyet iden re‘âyâ ile murâfa‘a eyleyüp bir def‘a şer‘le fasl eylemeyüp üzerinden on beş yıl mürûr itmiş kazıyyelerin muktezâ-i şer‘ üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; fi’l-vâkı‘ nâzır-ı mezkûrun üzerinde ahâlî-i cezîrenin ol vechle hukuku sâbit ü zâhir olur ise şer‘le subût bulan hukuku ashâbına hükm idüp bî-kusûr alıvirdükden sonra nâzır-ı mezkûrun üzerine ne makule mevâd sâbit olup ve ne mikdâr kimesnenin hakkı alıvirildükde mufassal u meşrûh sicill-i mahfûza kayd itdükden sonra sûret-i sicilleriyle vuku‘u üzre yazup arz eyleyesin, ammâ hîn-i teftîşde tamâm hak üzre olup hilâf-ı vâkı‘ kazıyye i‘lâmından ihtiyat eyleyesin.

d.48, s.296, h.867

Yevmü’l-Hamîs, fî 23 Muharrem sene 991 **(16 Şubat 1583)**

Merkûmun âdemîsine verildi.
Bâ-takrir-i Hazret-i Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; hâlâ Cezâyir beğlerbeğisi olan kapudânım Ali *dâme ikbâlühu* merhûm Yahya Efendi’nin mukaddes türbesi kurbunda kendü akçesiyle bir hammâm bina itmek içün izn-i humâyûnum virilmek recâsına arz eyledüğin ecilden binâ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Zikr olunan mahalde hammâm binâ olunmağla, kimesnenin mülküne ve vakfına şer‘le zarar lâzim gelmez ise müşârun-ileyhin kendü akçesiyle ta‘yîn eyledüği yerde bir hammâm binâ itmek istedükde hilâf-ı emr kimesneye dahl etdirmeyesin.

d.48, s.310, h.916

Yevmü'l-Hamîs, fi gurre-i Saferü'l-Muzaffer sene 991 **(24 Şubat 1583)**

Eyüp kādısına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı kazânda ve mahmiyye-i İstanbul ve Galata'da ba'zı kimesneler ahurlarında inekler besleyüp ve İstanbul zahiresi içün gelen davarlardan alup sonra Yehudi ve küffar tâ'ifesine ziyâde bahâ ile satup müzâyaka virmekden hâlî olmadıkları i'lam olunmağın. Anun gibilerin inekleri ve buzağuları yoklanup defter olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, eğer taht-ı kazânuzda ve eğer İstanbul ve Galata'da ahurlarında inek besleyenlerin ve İstanbul zahiresiyçün gelen davarlardan alup sonra ziyâde bahâ ile kefereye bey' idüp kimesnelerin ineklerin ve buzağuların defter idül müzâyaka zamânında narh-ı rûzî üzere fukarâya bey' eyleyesin, ammâ bu bahâne ile fukarânın kendü ma'âşları içün olan ineklerine dahl etmekten ihtirâz eyleyesin.

d.49, s.28, h.102

Yevmü's-Sülesâ, fî 4 Rebî'ülâhir sene 991 **(27 Nisan 1583)**

Merkūm Şeyh Efendiye virildi.
Tezkire bâ hatt-ı hümâyûn

İstanbul ve Galata kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Müslümanlara va'z u nasihat üzre olup ba'dehu ba'zı husus isnad olunmağla, va'zdan ref' olunup ve kendüsi haps olunmak emrim olup Yeniçeri Şeyhi dimekle ma'ruf olan ashâb-ı zühd ü salâh muhtâr-ı erbâbü'r-rüşd ve'l-felâh Şeyh Hasan *zîde takvâhu* hakkında a'lemü'l-ülemâ'i'l-mütebahhirîn efdalü'l-fudalâ'i'l-müteverri'în Şeyhülislam ve Müftî'l-enâm Mevlânâ Fahreddin *dâmet fezâ'ilühu* Müslümanlara va'z u nasîhat istihkākı olduğuna mumzâ tezkire virüp İstanbul'da ve Galata'da vâkı' olan mesâcid ü cevâmi'lerde hasbeten lillâhi te'âlâ va'z u nasîhat eylemek maksûd idinüp isticâze eylemeğin. Müşârun-ileyhe hüsn-i icâzet-âlî-i nehmetim erzânî kalup buyurdum ki:

Vusûl buldukda, anun gibi müşârun-ileyh İstanbul'da ve Galata'da vâkı' olan cevâmi' ü mesâcidde hasbeten lillâhi te'âlâ va'z u nasîhat idüp icrâ-yı şer'-i şerîfe ri'âyetde dakika fevt etmeye, ol bâbda kimesneye dahl ü ta'arruz etdirmeyesin.

d.49, s.31, h.111

Yevmü'l-Cum'a, fî 8 Rebî'ülâhir sene 991 **(1 Mayıs 1583)**

Bâ-hatt-ı hümâyûn emir virilüp tenbîh olına diyü buyruldu.
Hatt-ı hümâyûn (...) yanında kaldı.

Kapudan Paşa'ya hüküm ki:

Yehûdi tâ'ifesi Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunup Kasımpaşa hâricinde Yehûdi tâ'ifesinin evvelden mürdeleri konulan makbereliklerinde vâki' olan mezar taşlarına ve yerlerine dahl olunmaya diyü fermân olmuşken ol emr-i şerîfime muhâlif ba'zı kimesneler taşlarına ve yerlerine tama' idüp ta'addî eyledikleri ecilden bundan akdem ta'yîn olındukda nice kimesnelerin evlerinde kendü hatlarıyla yazılmış mezar taşları bulunup ve ba'zı kimesneler yerlerin havlîlerine ilhâk etdüği zâhir olup sicill olunmağın, alınan taşlar girü yerlerine vaz' olınup hâricden dahl olınmamak bâbında hükm-i hümâyûnum talep eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Tâ'ife-i mezbûrenin mahall-i mezbûrda mukaddemâ mürdeleri konulan yerlerinde kodukları mezar taşlarına min-ba'd kimesneyi dahl ü ta'arruz itdirmeyesin, eğer hilâf-ı emr-i şerîf alınmış taşların var ise her kimde bulunursa emre mugâyir ta'allül etdirmeyü bî-kusûr alıviresin ve hududları dâhilinde olan yerlerine dahi kimesneyi dahl etdirmeyüp ta'yîn olunan yerleri girü hâli üzre ibkā oluna.

Bir sûreti Galata kādısına

d.49, s.74, h.257

Yevmü'l-Erba'a, fi 8 Cemâziyelevvel sene 991 **(30 Mayıs 1583)**

Bâ-hatt-ı Hazret-i Efendi

Sâbıkā Edirne'de Dârulhadîs müderrisi olup hâlâ Ayasofya Evkāfı müfettişi olan Mevlânâ *zîdet fezâ'ilühu*ya hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da Kadırga Limanı ve Kumkapusı ve Samadyakapusı dâhil ü hâricinde ve nefs-i Galata ve hâricinde vâkı' Ayasofya Evkāfından olan yerler ba'zı

kimesneler ellerine düşüp vakfa â'id ve râci‘ olan icâreleri virilmeyüp vakfa gadr olduğu i‘lâm olunmağın. Anın gibi yerler vakfın Defter-i atîk mûcebince yerlü yerinden görilüp vakıf içün zabt olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Zikr olunan mahallerin bizzât üzerine varup dahi vakfın defteri mûcebince anun gibi yerleri yerlü yerinden dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp dahi vakfa müte‘allik olan yerleri sâbit ü zâhir oldukdan sonra her birin esâmîsi ile Defter-i cedîde kayd idüp dahi vakıf cânibinden mütevellîsi ma‘rifetiyle icâreye virdirüp dahi icâresin vakıf cânibine zabt ve tasarruf etdirüp vakfın ihyâsı bâbında gereği gibi ikdâm ü ihtimâm eyleyesin.

d.49, s.107, h.368

Yevmü'l-Hamîs, fî 3 Cemâziyelâhir sene 991 **(24 Haziran 1583)**

Merkūm mütevellîye virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ merhûm ve mağfûrun-leh ammim Sultan Mehmed *tâbe serâhû*nun mahrûse-i İstanbul'da İmâret-i âmiresi mütevellîsi olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Mehmed *dâme mecdühu* Südde-i sa‘âdetime gelüp; Marmara'dan ve tevâbi‘inden İstanbul zahiresi içün odun getürüp reisler imâret-i mezbûre mühimmi içün dahi narh-ı rûzî üzre sâl-be-sâl kifâyet mikdârı odun getürüp imâret-i mezbûre mütevellîsine teslîm idüp vakıf cânibinden akçelerin alınugelmişler iken hâlâ âdet-i kâdime üzre reislere lâzim olan odunu getürürler iken ba‘zı kimesneler karşulayup almağla, imârete odun gelmeyüp müzâyaka olduğun i‘lâm eylemeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup Marmara gemilerinin reisleri getirdüp dahi imâret-i mezbûre mütevellîsi dahi mu‘temedler nasb eyleyüp, ma‘an Marmara'ya varup sâ'ir odun tahmîl olunan iskelelere getürdüp imâret-i mezbûreye lâzim olan odunu tadârik idüp vakti ve mevsimi geçmeden (…) kifâyet mikdârı odun getürdüp âdet-i kadîmeleri mûcebince narh-ı bârî üzre akçelerin imâret-i mezbûre mütevellîsinden alıviresin.

d.49, s.139, h.461

Yevmü'l-Hamîs, fî 23 Cemâziyelâhir sene 991 **(14 Temmuz 1583)**

Bâ hatt-ı hümâyûn.
"Min-ba'd dahl olunmaya ve emre muhâlefet idenlere te'dîb olunsun" diyü buyruldu.

Galata kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime sûret-i sicill gönderüp; Kasımapaşa'da mekābiri olan Yehûdi tâ'ifesinden ba'zısı Meclîs-i şer'-i şerîfe gelüp, "Makberimiz taşlarından nicesi yanında olan halkından ba'zı kimesneler evlerine almışlardır" didüklerinde üzerlerine sâbit ve ba'zı Müslümanlar gönderilüp gördüklerinde, Hacı Hasan nâm kimesnenin havlîsi içinde on üç aded Yehûdi hattıyla taşlar ve yıkılan Yehûdi binâsından esbâb ve Ali Reis evinde bir mikdâr esbâb ile kapusı önünde on aded Yehûdi hattıyla taşlar ve Mesih nâm sipâhinin kapusı önünde iki Yehûdi taşı ve Hasan nâm ulûfecinin kapusı önünde iki makbere taş bulınduğundan gayrı, makbereleri yerinden iki zirâ' yeri havlî içine aldığı Müslümanlar huzurunda zâhir olduğun arz eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardıkda, tâ'ife-i mezbûrenin makberelerine aslâ kimesneyi dahl etdirmeyüp men' u def' eyleyesin ve taşların dahi kimesneye aldırmayup hilâf-ı emr-i şerîf bir ferde dahl ü tecâvüz itdirmeyesin, eslemeyenleri ele getürüp muhkem te'dîb eyleyesin, ziyâde inâd idenleri isimleri ile yazup bildüresin ki küreğe konulup haklarından geline, şöyle bilesin.

d.51, s.23, h.77

Yevmü'l-Cum'a, fî 15 Şa'bânü'l-Muazzam sene 991 **(3 Eylül 1583)**

Mişken nâm zımmîye virildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Galata'dan Tophane'ye çıkan kapunın hâricinde hendek üzerinde olan ağaç köprünün meremmâta ihtiyâcı olup âyende vü revende ızdırap çekerler diyü bildirdükde Kara Süleyman nâm kimesne kendü mâlıyla yapdırup kimesneye tâbi' olmamak içün emr-i şerîf virilmesin recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûr Kara Süleyman zikr olunan köprüyü kendü mâlıyla yapmak murâd eyledikde hilâf-ı emr kimesneye dahl etdirmeyüp mâni' olmayasın.

d.51, s.88, h.272

Yevmü's-Sülesâ, fî 24 Şa'bânü'l-Mu'azzam sene 991 **(12 Eylül 1583)**

Vezir Mehmed Paşa hazretlerine hüküm ki:

Ve İstanbul ve Galata kādılarına bundan akdem boğazda işleyen peremeler üslûb-ı sâbıkdan çıkup uzun ve ensüz olup ve yelken isti'mâl eyleyüp ve avretleri ricâl ile mahlût idüp ziyâde âdem tahmîl olunmağla gark olup nice nüfûsun telefine sebep olup ve kadîmden alınugelen akçeye kanâ'at itmeyüp ba'zı ehl-i ırz âdemlerin ve nisâ tâ'ifesinin ardlarınca segirdüp ziyâde akçe isteyüp şirretler ve envâ' nâ-şâyeste kelimât idüp ta'addî etdikleri Peremeciler kethüdâsı i'lâm ettüğin, zikr olunan husûsların men'ine hükm-i şerîf virilmiş iken hâlâ ol emr-i şerîfime muhâlif ve olıgelene mugâyir ince ve ensüz peremeler isti'mâl idüp ve ricâl ile nisâyı mahlût olup ve yelken kullanup ve ziyâde akçe isteyüp Müslümanlara ta'addî etrükleri i'lâm olınmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup olıgelene muhâlif emr-i şerîfime mugâyir ince ve ensüz peremeleri kat'â himâyet itmeyüp göre ve yakalayup ve ricâl ile nisâyı mahlût alan peremecileri muhkem te'dîb eyleyüp ve hükm-i sâbıkda ta'yîn olunduğu üzre Muhtesib Çardağı'ndan Kasımpaşa ve Tophane ve Eyyûb el-Ensârî ve gayrı iskelelerden ta'yîn olunandan ziyâde akçe alup ta'addî iden peremecileri ahz eyleyesin. Anun gibiler küreğe konulup gereği gibi haklarından geline, şöyle ki bu emr-i şerîfime muhâlif girü bir vaz' olunduğu istimâ' oluna, yalnız peremeciler olmayup kethüdâlarına bile olmak mukarrerdir. Ana göre kethüdâlarına tenbîh eyleyüp dikkat ü ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

d.51, s.97, h.328

Yevmü's-Sülesâ, fî 25 Şa'bânü'l-Mu'azzam sene 991 **(13 Eylül 1583)**

Evkāf müfettişi olan Müderris Ağazâde'ye hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; bundan akdem ceddim merhûm ve mağfurun-leh Sultân Mehmed Hân *tâbe serâhu*nun nefs-i İstanbul'da Ayasofya-yı Kebîr'e vakıf ta'yîn eyledükleri vakfiyyede kal'a-i mehmâ ve Galata dâhilinde ve hâricinde olan kurâ ve mezra'a ve büyût ve dekâkin ve bunlardan gayrı vâkı' olan akārât dahi tevâbi' ü levâhık ve tarâ'if ü merâfık ve şi'âb ü tellâl ve evdiye vü cibâl ve âbâr u

enhâr ve bi'l-cümle kal'a-i mezbûre muzâfâtından olup ve ana mensûb olup ve andan add olunugelmiş olup Galatalıkla bilinüp Galata'dan idüği meşhûr ola. Hudûddan ve hukukdan ve kadîm ü cedîdden ve eğer karîb ü ba'îd ve eğer muttasıl u munfasıldır, gerek vakfiyyede zikr olunsun gerek olunmasın, şöyle ki mahmiyye-i Galata'da idüği bi-hasebi'ş-şer' muhakkak ve mukarrer ola, "Ben anı vakf etdim" diyü vakfiyyede mastûr iken hâlen mütevellîler zabt etdükleri evkāf defterlerinde bu cümleden cüz'î nesne bulunup mâ'adâsı âhar kimesneler tasarrufunda bulunmağın, vakfiyyeler bi-hasebi'ş-şer'i'ş-şerîf görilüp ol makūleler girü vakfa hükm olunmak lâzim gelüp ve bundan mâ'adâ derya kenarında Muhtesip Çardağı vâki' oldığu yerden Balıkpazarı'na varınca mâbeynde olan dekâkin yerleri ve binâları dahi vakıf cânibinden yapılmış iken Rüstem Paşa cânibinden nice zamandır ki hilâf-ı şer' "Bizim vakfımızdır" diyü zabt idüp Ayasofya Vakfına her sene bu cümlesiyçün dokuz bin akçe mukāta'a virüp ve kendiler üç yüz bin akçe mahsul alup ve bundan mâ'adâ altmış ve seksen bine dükkânlar satup akçe …

d.52, s.54, h.119

Yevmü's-Sülesâ, fî 16 Ramazân-ı Şerîf sene 991 **(3 Ekim 1583)**

Virildi.

Evkāf müfettişi olan Ağazâde'ye ve Emîr-i Âhur Ağa'ya hüküm ki:

Mektup gönderüp; bundan akdem ceddim merhûm Sultan Mehmed Hân *tâbe serâhû*nun nefs-i İstanbul'da Ayasofya-i Kebîr'e vakıf ta'yîn eyledükleri vakfiyyede kal'a-i mahmiyye-i Galata dâhilinde ve hâricinde olan kurâ ve mezâri' ve büyût ve bunlardan gayrı vâkı' olan akārât dahi tevâbi' u levâhık ve tarâ'if ü merâfık ve şi'âb ü dellâl ve evdiye vü cibâl ve âbâr u enhâr u eşcâr ve bi'l-cümle kal'a-i mezbûr musâfâtından olup ve ana mensup olup ve andan add olunugelmiş olup Galatalıka bulunup Galata'dan idüği beyne'n-nâs idüği meşhur olan hudiddan ve hukukdan ve kadîm ve cedîdden ve eğer karîb ve ba'îd eğer müntasıl ve munfasıldır, gerek vakfiyyede zikr olunup gerek olunmasun, şöyle ki mahmiyye-i Galata'da idüği bi-hasebi'ş-şer' muhakkak ve mukarrer olan binâyı vakf etdim diyü vakfiyyede dahi mastûr iken hâlâ mütevellîler zabt etdükleri evkāf defterlerinde cümleden cüz'î bir nesne bulunup mâ'adâsı âhar kimesneler tasarrufunda bulunmağın. Vakfiyyeler bi-hasebi'şer'-i'ş-şerîf görilüp ol makuleler girü vakfa hükm olunmak lâzim gelüp ve bundan mâ'adâ derya kenarında

Muhtesip Çardağı vâkı‘ olduğı yerden Balıkpazarı’na varınca mâbeynde olan dekâkin yerleri ve binâları dahi vakıf cânibinden yapılmış iken Rüstem Paşa cânibinden nice zamandır ki hilâf-ı şer‘ bizim vakfımızdır diyü zabt idüp Ayasofya Vakfına her sene bu cihet içün dokuz bin akçe mukāta‘a virüp ve kendileri üç yüz bin akçe mahsul alup ve bundan mâ‘adâ yetmiş ve seksen bine dükkânlar satup akçesin kendüler alup vakfa nesne âid olmayup bi-hasebi’ş-şer‘ ta‘allül tarîkiyle ta‘addîleri muhakkak olduğu ecilden ecr-i misli ile icâre-i mâzıyenin talep olunmak lâzim gelüp eyle tasarrufuna râzı olurlar ise mutasarrıf olalar ve illâ ber-mûceb-i şer‘-i şerîf âhar kimesnelere virilmesi lâzim gelür ve Kumkapu ve Samadya kapusının dâhilinde ve hâricinde vâkı‘ olan evkāf dahi üslûb-ı sâbık ve vakf-ı sahih ile vakf eyledim deyü vakfiyyede mastûr ve defterde mevcûd bulunup, lâkin hilâf-ı şer‘-i şerîfince ne zamandır ki subaşı tezkiresiyle alınup virilen yer dahi şimden sonra tezkireye i‘tibâr olunmayup vakfa (…) olunmak evlâdır deyü bildirdüğin ecilden husûs-ı mezbûr vakfiye-i şerîf mûcebince yerlü yerinden görilüp hükm olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup onat vechle ihtimâmla ( ) olup dahi şart-ı vâkıf mûcebince amel idüp eğer hariç-i kal‘a ve eğer dâhil-i kal‘a ve gayrı ve bi’l-cümle vakfiyye-i ma‘mûlün-bih sende mastûr olduğun icrâ idüp şer‘-i şerîf (…) etdüği üzre vakfa ilhâk olunmak lâzim olundu. Vakfa ilhâk idüp sicill-i şer‘ müteveccih idlâl hedm idüp şart-ı vâkıfa ve şer‘-i mutahharaya mugâyir kimesneye iş etdirmeyesin, isimlerini yazup bildiresin.

d.52, s.106, h.262

Yevmü’l-Hamîs, fî 19 Şevval sene 991 **(5 Kasım 1583)**

Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mustafa’ya virildi.

Galata ve Üsküdar kādısına hüküm ki:

Zü‘amâdan Ali nâm kimesnenin Hammâmcı Arap Cafer nâm kulun ayardup ve on beş bin akçesin sirka itdirüp taht-ı kazânuzda olduğu istimâ‘ olunmağın, mezkûr Hammâmcı Arap’ı ele getürmek bâbında hükm-i şerîfim reca etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa ele getürüp dahi muhkem habs idüp arz eyleyesin.

d.52, s.112, h.278

Yevmü'l-Hamîs, fî 19 Zilka'de sene 991 **(4 Aralık 1583)**

Bu dahi

Kapudan paşaya hüküm ki:

Bundan akdem Galata Kal'asına muttasıl, içinde sefer-i hümâyûnum mühimmi içün mîrî kumbaralar ve ateş ve fitil otu işlenen kule hâlâ mahalle içinde kalup ateş işi işlemek kābil olmamağın. Girü ol cânibde vâkı' olan yalılarda kimesnenin mülkü ve nizâ'lusu olmayan (…) kârhâne yapmağa münâsib bir yer tedârik olunmak fermânım olup ol bâbda cebecibaşına dahi müstakil hükm-i hümâyûnum yazılup sen dahi kârhâne olmağa münâsib mahalle kangısı ise görüp arz eylemek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup fi'l-vâkı' ol câniblerde derya kenarında kârhâne yapılmağa münasib kimesnenin mülkü ve nizâ'lusı olmayan mahall her ne yerde ise vûku'u üzre yazup arz eyleyesin ki ana göre kârhâne binâsına mübâşeret oluna.

d.52, s.309, h.822

Yevmü'l-Ahad, fî 13 Rebî'ülevvel sene [9]92 **(25 Mart 1584)**

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Hâlâ Dârüssa'âdetim ağası olan iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk (…) ilâ-ahirihi Mehmed *dâme uluvvühu* tezkire gönderüp merhûm ve mağfûrun-leh vâlidem *tâbe serâhunun* Üsküdar'da vâkı' olan İmâret-i âmiresi evkāfından Üsküdar'da vâkı' olan vakıf debbağhânesine İstanbul'da Çatladıkapusı hâricinde mîrî salhânede zebh olunan koyunun derilerin ve Üsküdar'da mahalle-i ma'mûrede ve köprü üzerinde olan iki salhânede zebh olunan koyunun derilerin merhûm ve mağfûrun-leh babam Sultan Selim Hân *tâbe serâhu* ta'yîn idüp ol zamanda emr-i şerîf virilmeğin. Cenâb-ı celâlet me'âbımdan mukarrernâme dahi virilüp ve zikr olunanlardan gayrı Hân-ı Canfedâ ve Ortaköy ve Kuruçeşme ve Akındıburnu ve Kanlıca ve Yenihisâr ve Tarabya ve Büyükdere ve Sarıyar nâm mahallerde zebh olunan koyunların derileri müşârun-ileyhânın Üsküdar'da vâkı' olan debbağhânelerine ta'yîn olunup ve Galata'da ve Karaköy'de ve Kasımpaşa'da Kara Süleyman dimekle (…) zebh etdüği koyunların yağı

ve derisi Üsküdar'da vâkı' olan müşârun-ileyhânın debbağhânesine ve şem'hânesine ta'yîn olunup hâricden dahl olunmamak içün ahkâm-ı şerîfe virilmeğin. Hâlâ ol emr-i şerîfe muhâlif Yedikule debbağları merhûm ceddim Sultan Mehmed Hân *tâbe serahu* evkāfından vakıf dükkânların zebh olunan keçi ve koyun derilerin harice virilmeye diyü bir tarîk ile emr-i şerîf almağa müşârun-ileyhâya ta'yîn olunan hisseler virilmedüğin i'lâm eylemeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, müşârun-ileyhânın Üsküdar'da vâkı' olan imâret-i mezbûresine ta'yîn olunan selhhânelerde zebh olunan koyun ve keçi ve gayrı derilerine ve yağlarına sâbıkā virilen ahkâm-ı şerîfe mûcebince hâricden kimesneyi dahl etdirmeyüp ol ahkâm-ı şerîfe mûcebince amel eyleyüp hilâfına cevaz göstermeyesin.

d.52, s.338, h.899

Yevmü's-Sülesâ, fî 4 Rebî'ülâhir [sene 992] **(15 Nisan 1584)**

Dîvan kâtiplerinden Küçük Hasan

İstanbul ve Galata kādılarına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp mahmiyye-i mezbûrede ve Galata'da Çukacılar Kethüdâsı Hoca Yusuf ve yiğitbaşılarından Hacı Sinan oğlı İbrahim ve Yahya ve Süleyman ve sâ'ir çukacılar Meclis-i şer'a gelüp; kadîmü'l-eyyâmdan Frengistan'dan gelen parhânelerin üzerine kethüdânuz ve yiğitbaşınuz sâ'ir çukacılar ile varup çukanın a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibariyle bâzâr idüp nevbet kangı bölüğün ise anlara kudreti mikdârı çuka-i kethüdânuz ve yiğitbaşınuz ma'rifetiyle kıymet olunup tüccar tâ'ifesine gadr olmayup hâlâ bazı Yehûdiler peydâ olup bir parhâne geldikde parhâne sâhipleri dahi ziyâde bey' etdükleri çuka bahâya çıkmağa sebep olduklarından gayrı tüccar tâ'ifesi akçelerin almakda nice eyyâm tevakkuf idüp küllî müzâyaka çekmeğe sebep olmuşlardır ve cümlemizin kâr u kisbine zarâr müterettib olup kadîmü'l-eyyâmdan olduğu üzre ve kethüdâ ve yiğitbaşılarımız ittifâkı ile gelen parhâne üzerine varup heft-renk çuka-i a'lâ ve evsat ve ednâ i'tibariyle değer-i bahâ ile bâzâr idüp nevbet kangı bölüğün ise anlara ber-vech-i adâlet tevzî' olunup bâzâr olmak içün emr-i şerîfim recâ eyledüklerin i'lâm eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsu göresin; anın gibi parhâne geldikde çukacılar bölükbaşıları ve yiğitbaşıları ile üzerine varup nevbet kangı bölüğün olursa kadîmden olıgelen âdet ve

kānun üzre heft-renk çukaları a‘lâ ve evsat ve ednâ i‘tibariyle değer-i bahâ ile bâzâr etdirüp akçelerin çukacılarına alıvirüp vech-i meşrûh üzre hufyeten kimesneyi varmağa komayup ol vechle olıgelene muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin, eslemeyeni segidüp muhtâc-ı arz olanları yazup arz eyleyesin ki te’dîp olunup haklarından geline.

d.52, s.364, h.985

Yevmü’s-Sülesâ, fî 19 Rebî‘ülâhir sene 992 **(30 Nisan 1584)**

Galata kādısına hüküm ki:

Kapudânım Ali âdem gönderüp; mahmiyye-i Galata hâricinde vâkı‘ olan Câmi‘-i Şerîf’in etrafında (…) eyledüği hammâm ve dekâkin ve hücerât ve evlerün içinde sâkin olan kimesnelerin cürm-i cinâyetlerine ve bi’l-cümle vâkı‘ olan bâd-ı hevâları her ne ise Tophane subaşıları dahl etmeyüp kendü cânibinden zabt olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum talep etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, Galata hâricinde vâkı‘ olan Câmi‘-i Şerîf’in etraf ü cevânibinde binâ eyledüği odalar ve hammâm ve evlerde ve dükkânlarda sâkin ü mütemekkin olan kimesnelerin cürm ü cinâyetlerine ve bâd-ı hevâlarına müte‘allik her ne vâkı‘ olur ise Tophane‘de subaşı olanlara aslâ ve kat‘â dahl ü ta‘aruz etdirmeyüp müşârun-ileyhin cânibinden âdemlerine zabt u kabz etdiresin, emrime mugâyir bir iş olmakdan ihtiyât eyleyesin.

d.53, s.23, h.56

Yevmü’s-Sülesâ, fî 10 Cemâziyelevvel sene 992 **(20 Mayıs 1584)**

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Galata kazâsına tâbi‘ cezîre-i Marmara’da nâibin olan Mevlânâ Muhyiddin sana mektup gönderüp; cezîre-i mezkûrede Şehzâde Sultan Mehmed Evkāfından Kurubend(?) nâm karye halkı Meclis-i şer‘-i şerîfe gelüp; karye-i mezbûreden Hüseyin bin (…) Ramazan ve Mehmed bin (…) ve Seydi Arap ve Mehmed bin Hızır ve İnce Hasan nâm hırsuzlar ve harâmîleri nice def‘a katl-i nefs idüp bi-hasebi’ş-şer‘ sâbit olup hüccetler virilüp haklarından gelinmek içün emr-i şerîf vârid olmağın. Şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at etmeyüp kıbel-i şer‘den varan kimesnelere envâ‘ şetm-i galîz idüp

eğer mezbûrların haklarından gelinmez ise karye-i mezkûre halkının ekseri firar etmek mukarrerdir diyü sana i‘lâm etdikde sen dahi ol diyardan bu cânibde olan Müslümanlardan husûs-ı mezkûru tefahhus etdikde müşârun-ileyh nâibin mektubuna mutâbık cem‘-i kesîr haber virdiklerin arz eylemişsin. Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları haklarında vâkı‘ olan sûret-i sicilleriyle karye-i mezbûre zâbiti ile yarar âdemlere koşup Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

d.53, s.85, h.232

Yevmü’s-Sülesâ, fî 24 Cemâziyelâhir sene 992 **(3 Temmuz 1584)**

Merkūm Mustafa’ya virildi.

Kapudân Paşa’ya hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘llâm cebecileri bölükbaşılarından Otçubaşı Üstâd Mustafa Südde-i sa‘âdetime gelüp; bundan akdem Sefer-i hümâyûnum mühimmâtıyçün mîrî tuc kumbaralar ve fitil otu ve Hâvass-ı hümâyûnum içün işlenügelen ateş işleri işlemek içün mahmiyye-i Galata Kal‘ası’nda Dimeşkihâne kurbunda vâkı‘ olan kârhâneleri mahalle arasında (…) yerde vâkı‘ olup havf u hatardan hâlî olmaduğı ecilden ana bedel derya kenarında bir münâsib mahalde kârhâne yapılmağıçün hükm-i şerîfim virilüp ol zamandan berü kârhâneye münasib bir mahal tedârik olunmayup hâlâ girü Galata Kal‘ası hâricinde Kireç Kapusı’nın altı yanında taş top yuvalıkları hıfz olunan Çalı Hisâr pençelerün içi ile önünde fuçı ve varül tahtaları emîni olan Yani nâm zimmi kendüye (…) etmek içün derya içinde mezkûr hisâr pençelere varınca kazık kakup yapmağa mübâşeret itdüği mahall-i gâib ile kârhâne olmağa münâsib yer olduğun bildirüp mîrîden nesne sarf olunmayup mezkûr yerleri kendü akçesiyle yapup kârhâne eyleyüp mezkûr zimmî emînden ve gayrıdan kimesne dahl etmemek bâbında hükm-i hümâyûnum talep etmeğin. Zikr olunan yerler ile mezkûr Çalı Hisâr pençeler kumbara ve fitil ve ateş işleri işlemeği kârhâne yapmağiçün mezkûr Üstâd Mustafa’ya teslîm olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Fermân-ı hümâyûnum mûcebince mezkûr zimmî derya içinde kazık kakup ta‘yîn etdüği yerleri ve taş yuvalak hıfz olunugelen hisar pençeleri mezkûr otçubaşı kendü akçesiyle kârhâne (…) idüp zabt u tasarruf eyleyüp mezkûr zimmîye dahl ü tecâvüz itdirmeyesin ve ba‘de’n-nazar yazıldı.

d.53, s.85, h.233

Yevmü's-Sülesâ, fî 24 Cemâziyelâhir sene 992 **(3 Temmuz 1584)**

Cebecibaşı'na hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâm cebecileri bölükbaşılarından Otçubaşı Üstâd Mustafa'nın Galata Kal'ası hâricinde mîrî tuc kumbaralar ve fitil otu ve lâzim oldukça ateş işi işlemek içün mutasarrıf olduğı kârhânesi mahalle arasında mahûf yerde vâkı' olmağla ref' olunup girü derya kenarında bir münâsib yerde kârhâne yapılmağa hükm-i hümâyûnum virilmeğin, girü Galata Kal'ası hâricinde Kireç Kapusı'nın altı yanında Dimeşkihâne kurbunda fuçı ve varül tahtası emîni Yani nâm zimmî kazıkladuğı yerler ile ardında mezkûr zimmî zabt idüp sâbıkā taş top yuvalakları zabt olunugelen hisâr pençelerin girü kendü akçesiyle kârhâne yapmak içün mezkûr Üstâd Mustafa'ya teslîm idesin, hâricden bir ferdi dahl etdirmeyesin diyü hükm-i hümâyûnum virilüp sen dahi mezkûru kârhâne-i mezbûrede şâkirdleri ile lâzim geldüği zamanda istihdâm eylemek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup mezkûr Üstâd Mustafa'ya emrim üzre şâkirdleri ve yoldaşları ile lâzim geldüği zamanda eğer tuc kumbara ve eğer fitil otu ve eğer Havass-ı hümâyûnum içün emr olunan ateş işlerini envâ' dikkat ü ihtimâm ile işletdirmek bâbında ikdâm ü ihtimâmın vücûda getürüp mezkûr Mustafa ve yoldaşlarına ve şâkirdlerine hâricden kimesneyi dahl ü tecâvüz etdirmeyüp kârhâne-i mezbûrda san'atlarını muttasıl ihyâ etdirmek üzre olasın.

d.53, s.133, h.383

Yevmü'l-Cum'a, fî 9 Şa'bânü'l-Mu'azzam sene 992 **(16 Ağustos 1584)**

Hüküm sâhibine virildükden sonra müsveddeyi Halil Çelebi'ye viresiz.

İstanbul ve Edirne ve Galata kādılarına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul'da vâkı' Yarhisâr Evkāfının hâliyâ mütevellîsi olan Nuh Beğ ve bundan akdem mütevellî olan Piri Beğ dahi evkāf-ı mezbûreye küllî gadrları olup mâl-ı vakfı ekl ü bel' idüp dahi vakfın mâ'adâsı var iken mürtezikalardan ba'zının dahi

müstahık oldukları vazifelerini edâ etmeyüp avk ve ta‘cîz idüp evkāfı harāb eyledikleri istimâ‘ olunmağın. Muhâsebeleri görülmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları ve sâ’ir şer‘an ihzârı lâzim olanları ihzâr idüp dahi ibtidâ-i târihinden zamân-ı mübâşeretlerinden berü bir def‘a görülmeyen zamânın muhâsebelerini evkât vechle hak üzre teftîş idüp göresin; fi’l-vâkı‘ evkāf-ı mezbûrenin müsâ‘adesi var iken vech-i meşrûh üzre mürtezikayı ta‘cîz idüp mâl-ı vakfı ekl ü bel‘ idüp gadrları olduğu şer‘le sâbit olursa zimmetlerinde zuhûr iden hakkunı vakıf içün ketm idüp bî-kusûr alup zabt etdiresin, mâl-ı vakfdan üzerlerinde bir akçe ve bir habbe nesne bâki kodurmayup kat‘-ı alâka eyleyesin, dahi vakfa ne vechle gadrları olmuşdur, bel‘iyyât ve ketmiyyâtı ne mikdârdır, yazup arz eyleyesin.

d.53, s.134, h.386

Yevmü’l-Cum‘a, fî 9 Şa‘bân sene 992 **(16 Ağustos 1584)**

Bâ müsvedde-i Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Dârülharb’den Galata’ya gelen gemilerine asl-ı metâ‘ getürüp ve gitdüklerinde ne makule metâ‘ olup giderler, ma‘lûm olması mühimmatdan olmağın. Buyurdum ki:

Varıcak, bu bâbda bizzât mukayyed olup göresin; fi’l-vâkı‘ Dârülharb’den ticaret içün gelen gemilerde ne makule metâ‘ vardır? Her biri cins hasebiyle mâ‘lûm idinüp dahi hakkı üzre yazup bildiresin ve gitmelü olduklarında dahi alup gemilerine tahmîl etdükleri ne asıl metâ‘dır, anları dahi aynı ile defter idüp bildiresin. Husûs-ı mezbûr mühimmatdandır, onat mukayyed olup ihmâl ü müsâhele ve müsâmaha ile hilâf-ı emr-i şerîf metâ‘ virilmekden ve gelen metâ‘ları ketm olunup gayr-ı vâkı‘ bildirmekden ihtiyat eyleyesin. Bu husûsu Cenâb-ı sa‘âdet-nisâbım tarafından dahi hufyeten yoklanup göresin ki görmekde hilâfı zuhur etdükde mes’ûl olursun, ana göre mukayyed olasın.

d.55, s.12, h.23

Yevmü’l-Hamîs, fî 25 Şevval sene [9]92 **(30 Ekim 1584)**

Mısır kādısına hüküm ki:

Hâliyâ taht-ı kazânda vâkı‘ olan evkāfdan eğer Haremeyn-i Şerîfeyn Evkāfıdır ve eğer selâtîn ve sâ’ir evkāfıdır, vâkı‘ olan zevâ’id kimesneye virilmeyüp zuhûr iden zevâ’idi Hızâne-i âmireme gönderilmek fermânım olmuşiken Hızâne-i âmireme gönderilmeyüp muttasıl ba‘zı kimesneye vazîfe ta‘yîn olunup şart-ı vâkıfa mugâyir ba‘zı cihât ihdâs olunup virilmekle, evkāfda zevâ’id kalmaduğından mâ‘adâ asıl mahsûlüne dahi noksân gelüp küllî za‘af târî olup zevâ’id Hızâne-i âmireme medâr ve ilhâk zevâ’id ve cevâlî ba‘zı kimesnelere (…)kına göre bir tarîkle virilmekle fevt oldukda mahlûl zann olunup arz olunmağla, îrâd ve masrafa noksân lâzim gelüp ve tevcîh olunan cihât dahi müstahıklarına arz olunmayup himâyet ve garaz ile nâ-ehil olanlara arz olunduğundan mâ‘adâ (...) mütevellîler arz etmekle ve siz ki kādılarsız; himâyet ve arz idüp ve sâ’ir kuzât arzıyla olıcak mühimmâtı dahi mütevellîler arz etmekle, ihtilâl gelmişdir ve ba‘zı kimesnelere istinâd ile (…) cem‘-i cihâtların ferâgat eylediklerinden sonra arz olunup ve ba‘zı ferâgat eyledi diyü âhara arz olunup sâhipleri “Ben ferâgat eylemedim” diyü nizâ‘ etmekden hâlî olunmayup bunun emsâli nice husûs vâkı‘ olmağla, ahvâl-i evkāf muhtell olduğu i‘lâm olunmağın.

Vusûl buldukda, bizzât mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânızda vâkı‘ olan evkāfdan eğer Haremeyn-i Şerîfeyn ve eğer selâtin evkafıdır, vâkı‘ olan zevâ’idâtı min-ba‘d aslâ kimesneye arz eylemeyüp ve sâbıkā zevâ’idden bir kimesneye vazîfe ta‘yîn olunmuş olur ise dahi fevt olmağla veya âhar vechle mahlûl vâkı‘ oldukda kimesne arz eylemeyüp vakıf içün zabt etdirüp ve cizye ve memlehalardan dahi kimesneye vazîfe arz eylemeyüp anların vâkı‘ olan akçelerin kimesneye virmeyüp aslâ arz eylemeyesin ve hızâneye müte‘allik olan cihât mahlûl vâkı‘ oldukda tâliplerin getürdüp bizzât imtihân eyleyüp cihât-ı münferideleri olmayup kıra’at-ı tecvîdde rüçhânı olup tâlip oldukları cihâta fî nefsi’l-emr vücûh ile istihkākları olanlara arz virüp istihkâkları olmayanlara istinâd ile cihât arz eylemeyesin ve ahâlî-i cihâtdan biri ferâgat eylemelü oldukda, fâriğ ile tâlib-i ihzâr olunup bi’l-muvâcehe ferâgat idenlerin berâtların alup arz ile ma‘an bir kîseye koyup mühürleyüp Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin ki ana göre deftere kayd olunup berâtları virülüp min-ba‘d nizâ‘ eylemelü olmayalar ve min-ba‘d şart-ı vâkıfa muhâlif cihâta arz virmeyüp ve her ne ki arz olunur ise arzlarun zeyllerinde târihlerin yazılup târihsüz arz eylemeyesin ve bu emr-i celîlü’l-kadrim ile dâ’imâ mukayyed ve âmil olup hilâfına cevaz göstermeyesin ve bu hükm-i şerîfimi sicill-i mahfûza kayd itdüresin ki senden sonra gelenler dahi mûcebince âmil olalar. Şöyle ki bu hükm-i hümâyûnuma muhâlif arz irsâl oluna, kabûl olmamak ihtimâli yokdur. Ana göre mukayyed olup emr-i şerîfime muhâlif vaz‘ olunmakdan ihtiyât eyleyesin.

…

Bir sûreti Galata

…

d.55, s.24, h.47

Yevmü'l-Erba'a, fî 2 Zilka'de sene [9]92 **(5 Kasım 1584)**

Efendi Paşa'ya virildi. Fî 6 Za sene [9]92

Galata kādısına hüküm ki:

Mukaddemâ Kasımpaşa'da vâkı' olan ihrâk Tersâne-i âmire divarına karîb olmağla, dıvara zararı olup *iyazen billâhi te'âlâ* Tersâne-i âmireye sirâyet idüp küllî hasârete bâ'is olmağa karîb olmağın. Vâkı' olan ihrâk yerlerinde Tersâne-i âmireye karîb mahallerde min-ba'd dükkân olmayup ref' olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup yarar ehl-i vukūf ile ihrâk vâkı' olan mahalle varup dahi Tersâne-i âmireye karîb olan yerlerde vâkı' olan dükkânların hedm etdirüp ve min-ba'd eğer ihrâk olan yerlerde ve eğer Tersâne-i âmireye karîb olan mahallerde dükkân binâ etdirmeyüp def' u ref' eyleyesin ve bi'l-cümle Tersâne-i âmireye zarar olmayacak mikdârı Tersâne divarından ba'îd mâbeyninde fâsıla koyup bir vechle tedârik eyleyesin ki *el ıyâzü billâh* anun gibi ihrâk vâkı' oldukda Tersâne-i âmireye ihrâk sirâyet eylemeyüp zarar müterettib olmaya. Bu husûs mühimmât-ı umûrdandır, sâ'ir umûra kıyâs eylemeyüp mi'mâr ve sâ'ir vukūflar mahall-i me'mûra varup hüsn-i tedârik eylemek bâbında envâ' ihtimâm eyleyesin.

d.55, s.34, h.66

Yevmü's-Sebt, fî 14 Zilka'de sene [9]92 **(17 Kasım 1584)**

Efendi Paşa hazretlerine virdi. Fî 19 Za sene 992

Galata kādısına hüküm ki:

A'lemü'l-ulemâ'i'l-mütebahhirîn sâbıkā Anadolu kādı-askeri olan Molla Mehemmed hâlâ İstanbul kādısı olan Abdülbâki *zîdet-fezâilühümâ* Südde-i sa'âdetime

mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da sâkin olan tâ'ife-i Yehûdi ittifâkla pâye-i serîr-i a'lâma ruk'a sunup, ( ) mezbûre kurbunda Kasımpaşa nâhiyesinde *merhûm ve mağfurun-leh* ceddim Sultan Mehemmed Hân *tâbe-serâhu* kıbelinden temessüklerimiz mûcebince hudûd-ı mu'ayyenesiyle mekābir-i Yehûd içün ta'yîn ve tahsîs olan yerlerimiz feth-i hâkānîden berü mekābir olmak üzre tasarrufumuzda olup etrâf u nevâhîsinde büyût ve mesâkin-i Müslimînden bir nesne yoğiken ahd-ı karîbden berü birer ve ikişer evler binâ iderek hudûd-ı mekābirimize dühûl idüp bizi ta'cîz etmişlerdir. Bu husûs şer'le görilüp mâ hüve'l-hakk ne ise Südde-i sa'âdete i'lâm olunması murâdımızdır didiklerine binâ'en bu husûsun görülmesi Rumili beğlerbeğisi Mehmed Paşa *dâmet me'âliyehu* ile müşârun-ileyhimâya fermânım olmağın, ittifâkla münâzi'u'n-fîh olan mevzi'in üzerine varılup civâr mekābirde olan cema'at-i Müslimîn ile da'vâ iden tâ'ife-i Yehûd Meclis-i şer'a ihzâr olunduklarında, tâ'ife-i merkūm cema'at-i Müslimîn önünde vech-i meşrûh üzre da'vâ idüp makberelerinden alınan müslimin önünde vech-i meşrûh üzre da'vâ idüp makberelerinden alınan mevzî'i gösterdiklerinde fi'l-hakika cemâ'at-i Müslimînin makbere vech-i şer'î hudûd-ı mekābire dühûl idüp tâ'ife-i Yehûd'a ta'addî etdüklerin zâhir olup ta'addî vü tecâvüzleri bundan akdem şer'-i şerîfle bir daha (…) olduğuna ellerinde hüccet-i şer'iyyeleri dahi olmağla, tecâvüz idüp kimesne cevâba kādir olmayup yine cemâ'at-i Müslimîn tâ'ife-i Yehûd üzre da'vâ idüp "Bunların mekābiri üzerine azîm taşlar vaz' olunmuşdur, arasında gice ile hırsuz saklanup mekābir önünden mürûra kādir olmazuz, bize küllî zarârları vardur, ya ol taşları bi'l-külliye ref' etsünler yâhud üzerlerine toprak döküp cüz'î nişan olıcak mikdârı alıkosunlar" didiklerinde, zikr olunan makbereye tâ'ife-i Yehûd kānî olmayup muktezâ-yı şer'-i şerîfden gayra rızâ göstermediklerinden fi'l-hakika mahalle halkının cevâbları mûcebince şer'-i şerîf üzre kadem-i Yehûd mekābir-i kadîmelerinden men'e mecâl olmayup âdetleri hasebince vaz' itdikleri ahcârı dahi evzâ'-ı kadîmesinden tegayyür lâzim gelmedüği ecilden mezbûrların hudûd-ı mekābirine ta'addî vü tecâvüz idenlerin men'i lâzim ve mühim bir vechle makberelerin tâ'ife-i Yehûdi men' câ'iz olmayup memâlik-i İslâmiyye'de olan ehl-i zimmeti (...) aleyhim mazmûn-ı şerîfince hilâf-ı şer'-i şerîf ikrâr ve ezâsından hıfz u himâyet eylemek vâcibdir diyü arz eyledükleri ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba'd arz olunduğu üzre muktezâ-yı şer'-i şerîfle amel eyleyüp tarafeyne şer'-i şerîfe ve kadîmden olıgelene muhâlif iş etdirmeyesin, eslemeyüp inâd ü muhâlefet eyleyenleri yazup Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

d.55, s.46, h.81

Yevmü's-Sebt, fî 20 Zilka'de sene [9]92 **(23 Kasım 1584)**

Efendi Paşa'ya virdiler.

Cezayir beğlerbeğisine ve Galata kādısına hüküm ki:

Sûret-i sicill gönderüp; mukaddemâ Kasımpaşa'da vâkı' olan ihrâk Tersâne-i âmireye sirâyet itmeğe karîb olmağın, ihrâk olan mahalde dekâkin binâ olunmayup ve hâlâ tersâneye muttasıl olup mahall-i ihrâkda zarar olmak ihtimâli olan dekâkin dahi hedm olunmak fermânım olmağın, ehl-i vukūf kimesnelerden ve gayrıdan nice mu'temedün-aleyh Müslümanlar ile üzerine varıldıkda ihrâk olan dekâkinden mâ'adâ tersâneye muttasıl olup Galata'ya giden yol üstünde binâsı müteveffâ Kapudan Sinan Paşa Vakfı olan etmekçi fırunı ve ana muttasıl olan dekâkin tersâneye zarar olup ve Kasımpaşa İskelesi kurbunda kapuya muttasıl müteveffâ Mehmed Paşa Evkāfından olan dekâkin tersâneye zarar olup hedm ü kal'ı elzem ü levâzimden olduğundan mâ'adâ Tersâne-i âmire dekâkin-i mezbûreden nice eyyâm mukaddem binâ olunduğun reislerden ve gayrıdan bî-garaz kimesneler şehâdet etmeğin. Tersâne-i âmire emîni olan Hasan *zîde kadruhu*ya dekâkin-i mezbûrenin hedm ü kal'ı içün tenbîh olundukda ol dahi temessük talep etmeğin. Vech-i meşrûh üzre olan dekâkînin şer'an hedmi lâzim geldüğine hükm ve sicill olunup tekrer ol bâbda emr-i şerîfim virilmek recâ eyledüğin ecilden şer'an ol asıl zararı olan dükkânları hedm itmek emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, vech-i meşrûh üzre zararı olan dekâkin şer'ile hedm ü kal' itdirüp hilâf-ı şer' ve muğâyir-i emr-i şerîf kimesneye nizâ' itdürmeyesin.

d.55, s.62, h.111

Yevmü's-Sebt, fî 4 Zilhicce sene 992 **(7 Aralık 1584)**

Etmekçibaşına virildi.
Molla hattıyla

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâlâ Galata Sarayı'nda etmekçibaşı Dergâh-ı mu'allâma gelüp; zikr olunan fırunda sâ'ir kârhâneler gibi birkaç nefer üstâd halîfeler olmayup ancak bir etmekçibaşı

ve bir halîfe olup bundan mâ‘adâ yirmi nefer acemi oğlanları ve nefer olup her üç ayda içlerinden iki nefer oğlan yollarıyla kapuya çıkup anların yerine iki nefer dahi virilügelmeğin, bunda dahi her üç ayda bir neferi kapuya çıkmak âdet iken bir nice müddetden berü üç ayda bir etmekçibaşı tezkiresiyle bir nefer oğlan kapuya çıkmalu oldukda, ekâbir recâsıyla birkaç neferi dahi çıkup etmekçibaşının haberi ve rızası yoğ iken kârhâneden eli kolaylanmış oğlanlar gitmekle hıdmete kādir oğlan kalmayup küllî müzâyaka çekildüğin bildirüp her üç ayda bir kendünin yoluyla ta‘yîn idüp tezkiresiyle gönderdüği oğlan kapuya çıkup andan gayrı bir oğlan dahi alınmayup hidmet üzre olmak bâbında emr-i şerîfim virilmesin recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, min-ba‘d zikr olunan kârhâneden dahi sâ’ir kârhâneler gibi her üç ayda bir etmekçibaşı ta‘yîn idüp eline mühürlü tezkire virdüği bir nefer oğlanı kapuya çıkarup ana bedel bir oğlan dahi virüp ekâbir recâsıyla ve gayrı husûs ile bir oğlan dahi çıkarmayasın ki anda hidmetlerinde olalar. Bunun rızâsı yoğiken kapuya çıkan oğlanların gereği gibi haklarından gelesin.

d.55, s.86, h.150

Yevmü’s-Sebt, fî 15 Zilhicce sene 992 **(18 Aralık 1584)**

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâlâ ba‘zı bölük halkı ve yeniçeri ve acemi oğlanları ve cebeci ve topçu ve sâ’ir kullarım bey‘ u iştirâya ve ehl-i sûka müte‘allik umûr-ı sınâyi‘a karışup ve dekâkin tutup esvâkda ve bâzârda ve iskelelerde ve gelen gemilerde metâ‘ ve kereste alup madrabazlık idüp ve ba‘zı odun gemilerine girüp narh-ı rûzî üzre Müslümanlara almağa mâni‘ olup istedükleri bahâya bey‘ idüp rençberlerden metâ‘ ve keresteyi eksüğe alup ziyâdeye satup rençberlere ve sâ’ir erbâb-ı sınâyi‘a mahsûs olan ahvâle karışup metâ‘ ve keresteyi cârî olan es‘âr üzre bey‘ eylemeyüp kādı ve muhtesip dahl idememek ile her metâ‘ ve kereste ve odun ve meyvede narh-ı cârî olmayup sâ’ir fukarâya bu bâbda ta‘addî lâzım gelmeğin. Mezbûr kullarım ehl-i sûka müte‘allik umûra karışmayup kendü hâllerinde yât ü yarakları ve sâ’ir edevât ve ceng ü cidâle mühim olan husûsları öğrenmeğe meşgul olmak emr idüp ol bâbda her tâ’ifenin tenbîh içün ağalarına hükm-i hümâyûnum virilmişdir. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, sen dahi bu bâbda mukayyed olup eğer bölük halkı ve eğer yeniçeri ve eğer acemi oğlanları ve cebeci ve topçu ve sâ’ir kullarımdır, rençberlerün sâ’ir

erbâb-ı sınâyi‘in umûrına ve bi’l-cümle ehl-i sûkun sınâyi‘ine ve kereste ve odun ve meyve umûrına ve rençberliklerine ve bey‘ u iştirâya karışmayalar, karuşanları her kimler ise ağalarına bildirüp anlar dahi fermân-ı şerîfim üzre men‘ u def‘ eyleye. Şöyle ki ağaları men‘ eylemeye, kangı tâ’ifenin ağası ise yazup bildiresin, fermân-ı şerîfim icrâsında ihmâl idenlerün hakkından geline diyü hükm-i hümâyûnum sicill-i mahfûza kayd idüp hâliya ve min-ba‘d mazmûn-ı adâlet-makrûn ile amel üzre olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

Bir sûreti Galata kādısına,
Bir sûreti Üsküdar kādısına,
Bir sûreti Hâslar kādısına.

d.55, s.126, h.239

Yevmü’s-Sebt, fî 26 Muharrem sene 993 **(28 Ocak 1585)**

Koyun emînine virildi.
Bâ-hatt

İstanbul kādısına hüküm ki:

Mahmiyye-i İstanbul’da Yedikule kassâblarından kethüdâları Hacı Ahmed ve Gedüzlüoğlu Ali ve İlyas bin Ali ve Hacı Hasan bin Abdullah ve Edirnekapusı kassâblarından Karaca ve Yani ve Apostol ve Köni nâm zimmîler ve Galata ve Beşiktaş kassâblarından Sinan ve Hayreddin ve Ahmed ve zimmî Yorgaki ve Üsküdar kassâblarından Kara Süleyman ve Kurd ve sâ’irlerinden cemm-i gafîr Meclis-i şer‘-i mutahharada takrîr idüp yeniçeri tâ’ifesi ve sâ’irleri cemî‘an lahmı Yedikule ve Edirnekapusı kassâblarından alup gayrı yerden almamağla, mezbûrlara gadr olup sâ’ir Müslümanlara et bulmakda küllî müzâyaka çekdiklerine binâ’en anlarun ittifâkları ile yeniçeri tâ’ifesine Yedikule’de kifâyet mikdârı selhhâne ta‘yîn olunup ve şehre koyun geldikçe cümleden mukaddem a‘lâ sürüleri koyun emîni ma‘rifetiyle mezbûr selhhâneye irsâl olup ve zebh etdükleri koyunları derilerin ve sâ’ir eczâsın istedükleri gibi tasarruf ideler ve her sene muhâsebe zamânında ba‘de’t-teftîş zâhir olan zararlarına bizâ’at-i ağnam içün vaz‘ olunan akçe içinden ziyân akçesi diyü kassâblara virilen meblağ virile, vefâ itmez ise mahmiyye-i İstanbul’da ve etrâfında vâkı‘ kasabâtda olan kassâb dükkânları erbâbından eğer Müslim ve eğer zimmî ve eğer Yehûdi ve eğer sığır kassâbı

ve eğer koyun kassâbıdır ve her birinden emîn-i mezbûr ma‘rifetiyle bir mikdâr akçe alınup mezbûrlara virilmekle zararları bi’l-külliye def‘ oluna. Bu üslûb üzre olmağı Müslümanlara ve yeniçeri tâ’ifesinde ve kassâblara enseb ve evfak gördük diyü ihtiyârları ve sâ’irleri ittifâk eyledüklerinde vech-i meşrûh üzre olıcak yeniçeri tâ’ifesinin ahvâli intizâm üzre olur ve sâ’ir Müslümanlara dahi enfa‘ olur diyü i‘lâm eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, arz eyledüğin üzre kassâblara ve Müslümanlara enfa‘ ile enfa‘ olan ile amel eyleyüp kassâblara gadr ve Müslümanlara müzâyaka çekdirmeyesin.

d.55, s.194, h.352

Yevmü’s-Sebt, fî 7 Rebî‘ülevvel sene 993 **(9 Mart 1585)**

Bâ-hatt-ı Molla

Galata kādısına hüküm ki ve Biga beğine ve Biga kādısına hüküm ki:

Sen ki Galata kādısı[sın]; Marmara nâhiyesinin nâibi sicill gönderüp; nâhiye-i mezbûreye tâbi‘ Kırıboğa(?) nâm karyeden Kara Hüseyin nâm kimesnenin kızı Meryem nâm hâtun muttasıl evine ba‘zı eşkıya getürüp saklayup kendü hâlinde nice kimesnenin ehl-i ıyâlin ihtilâl idüp fısk u fücur etdirüp dahi başına yelken takye giyüp ehl-i fesâd ile varup Müslümanların koyunların ve tavukların ve esbâbların sirka idüp ve Ramazân’da şürb-i hamr idüp envâ‘ fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmamağla, ahvâli dahi bî-garaz Müslümanlardan teftîş olundukda vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘atle mukayyed olduğun haber virüp sicill olunduğın bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, hak üzre teftîş idüp göresin; vech-i meşrûh üzre fesâd ü şenâ‘atde olduğu sâbit olursa haps ve arz eyleyesin.

Ol sicillin mefhumu muvâfık-ı şer‘ oldu.

d.58, s.111-112, h.303

[Fî evâhiri Cemâziyelevvel sene 993] **(21-30 Mayıs 1585)**

Bâ hatt-ı hümâyûn

Galata kādısına ve Semâniye Medresesinden Sun‘ullah Efendi’ye ve Sultan Bâyezid mütevellîsine hüküm ki:

Kazâ-i Galata tevâbi‘inden kasaba-i Kasımpaşa’da Molla Hüsrev Mahallesi kurbunda mekābir-i Yehûd husûsunda tâ’ife-i Müslimîn ile Yehûd’un nizâ‘ları olup husûs-ı mezbûrun Şeyhülislam-ı Müftî’i’l-enâm huzurlarında görilüp hakk üzre fasl olunmak içün fermânım olmağın. Mevzi‘-i mezbûrede müşârûn-ileyhim ile akd-i meclis olundukda, tâ’ife-i Müslimîn ve tâ’ife-i Yehûd’dan cemm-i gafir ve cemm-i kesir hâzır olup tâ’ife-i Müslimîn da‘vâ-yı Allah içün Said Ali ve Mehmed ve Ali ve Abdulgani ve Abdünnebi nâm kimesneleri ihtiyâr idüp tâ’ife-i Yehûd hususunda Allah içün Mayer ve İsak ve Yasef ve diğer Yasef ve Cenâyim nâm Yehûdileri ihtiyâr eyledüklerinden sonra tâ’ife-i Müslimînin muhtârları olan sâlifü’z-zikr Müslimîn tâ’ifesi Yehûd ihtiyâr eyledikleri mezbûrûn Yehûdiler mahzarlarında takrir-i kelâm idüp tâ’ife-i Yehûd’un mevzi‘-i mezbûrda olan makbereleri büyût-ı Müslimîn ve mesâcid-i mü’minîn kurbunda olup ve tâ’ife-i mezbûre mürdelerin defn etmek takrîbi ile mekābir-i mezbûrede cem‘ olup âyîn-i bâtılaları üzre evzâ‘-ı şî‘a(?) ve evzâ-ı fîha(?) idüp cem‘iyyet ile ref‘-i asvât-ı münkire eyledikleri sebep ile biz ve sâ’ir Müslimîn müte’ezzî ve mütezarrır olduğumuz bundan akdem emr-i şerîfimle akd-i meclis olunup Şeyhülislam ve sâbıkā Rumili kādıaskeri olan Mevlânâ İvaz ve Anatolu kādıaskeri olan Mevlânâ Zekeriyâ huzûrlarında zâhir olup pâye-i serîr-i a‘lâya arz olundukda, min-ba‘d tâ’ife-i Yehûd mürdelerin defn etmekden ve makbereleri üzerinde cem‘iyyet idüp merâsim-i küfr izhâr eylemekden men‘ olunup ve mürdelerini defn içün mahall-i âhar ta‘yîn olunmuşiken tâ’ife-i Yehûd memnû‘ olmaduklarından mâ‘adâ sâbıkā sâlifü’z-zikr olan Mayer ve sâ’ir Yehûdiler makbereleri üzerlerine ahcâr-ı azîm vaz‘ idüp ve âlî sedler eyleyüp zikr olunan taşlar ve sedler arasında (…) ve sâ’ir ehl-i fesâd ihtifâ etmekle küllî zararları vardır. Tâ’ife-i Yehûd min-ba‘d emr-i sâbıkım üzre mevzi‘-i mezbûrda mürdelerini defn etmekden ve merâsim-i küfr izhâr eylemekden men‘ olunup ve mezbûr Marin ve sâ’ir Yehûdilerin zararları def‘ olunmak talep ideriz didiklerin mezbûrûn Yehûdiler cevap virüp mekābirimiz olan arz-ı mezbûreyi selâtîn-i mâzıye tâ’ife-i Yehûd mekābiriyçün temessük eylemişlerdir. Evvel sebep ile (…) mürdelerimiz defn idegeldik ve mekābirimiz üzerine vaz‘ etdüğimiz ahcârın ve sedlerin zarırı yokdur didüklerinde biz (…)-ı mezbûre mülkleri olduğuna temessük talep olundukda, temessüklerimiz var idi, yandı diyü temessük ibrâz eylemekden (…) olup sâbıkā arsa-i mezbûrenin hudûdunda nizâ‘ olundukda, hudûdun görmek içün irsâl olunan hakemin hududnâmesin sûretin ibrâz idüp sûret-i mezbûrede mülk-i şer‘î iktizâ ider nesne

olmayup ve makbereleri üzerlerine hilâf-ı şer‘-i şerîf vaz‘ eyledükleri ahcâr-ı azîmenin ve binâ eyledükleri sedlerin vech-i meşrûh üzre zararı olduğu Patrik (…) mezbûrûn Yehûdiler muvâcehelerinde sâbit olup ve arz-ı mezbûre arazisi Beytülmâlden olup fermân-ı hümâyûnumla tâ’ife-i Yehûdi mürdelerin arz-ı mezbûrda definden men‘ olunup ve defin içün mahall-i âhar ta‘yîn buyurduklarından sonra tâ’ife-i mezbûre mürdelerin arz-ı mezbûrede defn eylemeğe vech-i şer‘î olunmayup ve şer‘an ref‘i zarar-ı lâzim-i vüfûr üzerine ihdâs etmeye. Ref‘e memnû‘ olmağın, min-ba‘d tâ’ife-i Yehûd mürdelerini arz-ı mezbûrede defn etmekden ve cem‘iyyet idüp merâsim-i küfr izhâr eylemekden men‘ olunup ve mezbûr Mayer makberesi üzerine vaz‘ eyledüği ahcâr-ı azîmden hâsıl olan zararının ref‘ine hükm olunup ve sâ’ir zararı olan Yehûdilerin dahi zararların **[112]** ref‘ eylemeğe tenbîh olunup ba‘dehu husûs-ı mezbûr pâye-i serîr-i a‘lâya arz olundukda; mezbûr Yehûdiler arz-ı mezbûrede defn etmekden ve cem‘iyyet idüp merâsim-i küfr izhâr eylemekden men‘ olunup ve mezbûr Mayer makberesi üzerine vaz‘ eyledüği ahcâr-ı azimeden hâsıl olan zararın hükm olunup ve sâ’ir zararı olan Yehûdiler dahi zararların ref‘ eylemeğe men‘ olunup ba‘dehu husûs-ı mezbûr pâye-i serîrime arz olundukda, mezbûr Yehûdiler arz-ı mezbûrede mürdelerin defn etmeyüp ve makbereleri üzerinde sedden yüksek olan taşlar yıkılup ve hâlî olan yerler Müslimîne virilüp ve Yehûdilerin arz-ı mezbûrede binâ etmeyüp taklîl-i cemâ‘ate ba‘is olan evleri değer-i bahâ ile ra‘iyyet iden Müslimîne bey‘ etdirilmek fermânım olduğun hüccet-i şer‘iyye olunmağın. İmdi; zikr olunan hüccet mûcebince amel olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup cümlenüz mahall-i hadiseye varup dahi Yehûd mekābiri üzre vaz‘ olunan taşları hüccet-i şer‘iyyede mastûr olduğu üzre sedden yukaru taş komayup zarar ideni def‘ eyleyüp ve mekābir etrafında vâkı‘ olan arazi-i hâliye ve üzerlerinde olan (…) ra‘ıyyet iden Müslümanlara bey‘ (…) eyleyüp tamâm-ı kararların oldukdan sonra ne mikdâr bahâya satup ve tâlip olan kimselerden defter eyleyüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki arâzi-i hâliyenin akçeleri mîrî içün kabz olunup Hızâne-i âmirece zabt oluna ve ebniye akçesi dahi Yehûd tâ’ifesinden sâhipleri olanlara virile ve ahvâl-i (…) olursa yazup arz eyleyesin.

d.58, s.78, h.227

[Fî 21 Cemâziyelâhir sene 993] **(20 Haziran 1585)**

İstanbul kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da Yedikule debbağları kethüdâları Abdurrahman bin Abdülkadir ve yiğitbaşıları el-Hâc Emir ve sâ'irlerinden cemm-i gafîr ve cem'-i kesîr Meclis-i şer'-i şerîfe gelüp; kadîmü'-l eyyâmdan Karadeniz'den gelen gönün ve sâ'ir zehâ'irin mahsûs (…) olduğu gibi mu'ayyen dükkânı olup Galata'da müteveffâ Rüstem Paşa Hanı'nda mahzen olunmağla, her birimiz İstanbul zahîresi içün gön (…) hâlâ gön getürenlerden ba'zı olıgelene muhâlif getürdükleri gönü âhar yerlerde der-mahzen idüp etrafa perişan etmekle gön bulunmakda müzayakaya mü'eddî olmuşdur. Yine üslûb-ı sâbık üzre gön getürenler gönlerin hân-ı mezbûrda mahzen idüp âhar yerde der-mahzen etmeyüp ve olıgelene muhâlif idenler men' olunmak içün emr-i şerîfim virilmek recâsına arz eyledikleri ecilden üslûb-ı sâbık üzre Karadeniz'den gelen gönü getürenler zikr olan handa der-mahzen etmek emr idüp buyurdum ki:

Emrim üzre Karadeniz'den getürenleri hân-ı mezbûrda olugeldüği üzre der-mahzen etdirüp olıgelene muhâlif hâricde mahzen etdirmeyesin ve hammâllara dahi tenbîh eyleyesin ki olıgelene muhâlif varub âhar yerde der-mahzen idenlerin yükün yokladup alup izin almayasın, emr-i şerîfime muhâlif aldırup olıgelene muhâlif haricde gön mahzen idenleri ism ü resimleriyle yazup arz eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır.

d.58, s.325, h.832

[Fî evâhiri Receb sene 993] **(19-28 Temmuz 1585)**

Bâ hatt-ı Molla
Koyun emînine virilmişdir. Fi evâhiri Receb sene 93

Galata kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda ne mikdâr zimmi var ise kassâb ihrâcıyçün İstanbul kādısı huzûruna varup görülmek emr idüp buyurdum ki:

Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından olup Kassâb emîni olan İlyas Çavuş *zîde kadruhu* vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup dahi müşârun-ileyh mübâşeretiyle taht-ı kazânda vâkı' olan kefereyi ihrâc eyleyüp emrim üzre İstanbul kādısı huzûruna gönderüp ihmâl eylemeyesin ki ahvâlleri emr olunduğu üzre görile.

d.58, s.327, h.840

[Fî 21 Şa‘bân sene 993] **(18 Ağustos 1585)**

Bâ hatt-ı Sefer Efendi. Fî 21 Ş sene [9]93
Koyun emînine virildi. Fî evâili.

Mahrûse-i Galata kādısına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûre ahâlîsinden hâllü hâline göre kassâb akçesi içün dört-beş yük akçe ihrâc olunup Galata'da yazılu bir kassâb ta‘yîn olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr etmeyüp mahrûse-i mezbûreye bir kassâb yazup ve sermaye içün Galata ahâlisinden hâllü hâline göre ber-vech-i adâlet dört-beş yük akçe ihrâc idüp bi't-tamâm tahsîl itdikden sonra meblağ-ı mezbûru düstûr-ı mükerrem ( ) ilâ âhirihi vezîrim Ferhad Paşa *edamallahü teâlâ iclâlehu*ya ve *akzâ kuzâtü'l-Müslimîn* Mevlânâ el-Hâkim Acemiyye-i İstanbul *damet fezâilühu*ya gönderesin ki kassâb mütevellîsine teslîm eyleyüp kesr vâkı‘ oldukça mürâbahasından virile.

d.58, s.186, h.488

[Fî evâsıtı Şa‘bân sene 993] **(8-17 Ağustos 1585)**

Bâ hatt-ı hümâyûn
Topçular çavuşuna virilmişdir. Fi evâhiri Ş sene [9]93

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mîrî Tophane önünde derya kenarında Mütevellî Topçubaşı Pîrî Ağa evkāfından tahta ile yapılmış dâmun emr-i şerîf mûcebince mübâşir Ramazan Çavuş ile üzerine varılup bî-garaz emîn-i vukūf üstâddan sü'âl olundukda, mezbûr dâmun yeri kadîmden mîrî toplar vaz‘ olunup ve mu‘ayyen toprağı ahz olunugelmiş iken merkūm Pîrî Ağa mezkûr dâmı ihdâs eyledüğin Tophane tâ'ifesi, bu mîrî yerdir, bu dâm hâdis olalı haramzâdeden kârhâneye ateş irişmekden havf ideriz didiklerinde, zikr olunan dâmın icâresin ben kârhâne üstâdlarına ta‘âmiye şart idüp vakf eyledim diyü mukaddemâ cevap virüp ağaları olmağın, muhâsama idemedükleri ecilden el-ân mezbûr dâm mahall-i fıska ve kârhâneye karîb olmağın, âteş olmakdan havf ideriz. Mezkûr dâmun ref‘i kârhâneye ve üstadlara ve sâ'ir Müslimîne enfa‘ olduğun cem‘-i kesîr şehâdet itdükleri arz eyledüğün ecilden ref‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Göresin; zikr olan dâmın şer‘î zararı olup ref‘ olunmasın mîrî kârhâneye ve üstâdlara ve sâ’ir Müslimîne enfa‘ ile arz itdüğin üzre zikr olan dâmı ref‘ eyleyüp şer‘-i zararın def‘ eyleyesin.

d.58, s.202, h.530

[Fî evâsıtı Şa‘bân sene 993] **(8-17 Ağustos 1585)**

Bâ hatt-ı Efendi
Peremeciler kethüdâsına virilmişdir.

Galata kādısına hüküm ki:

Peremeciler kethüdâsı Südde-i sa‘âdetime gelüp; mukaddemâ Galata ve Kasımpaşa ve Tophane ve Beşiktaş ahâlisi Meclis-i şer‘a gelüp; Galata Boğazı’nda işleyen peremeler kadîmden işleyügeldükleri peremelerin üslûbunu tagayyür idüp hadden ziyâde nârin ve ince olmağla, rüzgârlı günlerde husûsan eyyâm-ı şitâda nihâyet mertebe muhât olmağla, helak ihtimali râcih olmağın. Mesâlih-i Müslimîn mu‘attal kalmak mertebesine vardığından mâ‘adâ âdet-i ma‘hûde üzre rical ve nisâ muhallit girdiklerinde ziyâde dâr olmağla ehl-i ırza küllî hicâb vâkı‘ olup ve ba‘zı ehl-i fesâd kaçup kul ve cariye ve gümrükden nice esbâb kaçırup kul kayıkları yanaşmağa kādir olmadukları sebepden âmme-i Müslimîne ve mâl-ı mîrîye gadr lâzim gelür. Bu husûsda ihtimâm olunup kadîmî peremeler binâsına göre binâ olunmak talep ideriz didiklerinde, takrîr-i meşruhları malları üzre olup bu husûsun tedâriki mühimmattan olmağın, birinci def‘a tenbîh ü te’kîd olunup men‘le memnû‘ olmadukları ecilden mi‘mar ve bennâlarına muhkem tenbîh ü te’kîd olunup min-ba‘d bina eyledükleri peremeler üslûb-ı sâbık üzre gâyet muhkem ve (…) olmak içün emr-i şerîfim reca eyledüklerini i‘lâm eyledikleri ecilden iskelelerde vâkı‘ olan peremeler evvelden olıgeldüği üzre on yedişer ve on dört inüden(?) eksük yapdırılmayup min-ba‘d bu üslûb üzre yapılup anun gibi eslemeyüp ol vechle muhâtara pereme idenleri her kimler ise ele getürüp peremelerin girift idüp kendülerini mukayyed ve mahbus Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki küreğe konıla ve bi’l-cümle bu hususa dâ’imâ mukayyed olup ma-tekaddemden sığa-yı hâtır ile eğer deryânın temevvüc zamanında ve eğer sükûtu hâlinde halka havf virir nesne itdirmeyüp şer‘-i şerîfe ve olıgelene mugâyir iş idenleri segidüp men‘ u def‘ idesin ve bu hükm-i hümâyûnumu sicill-i mahfûza kayd idüp dâ’imâ mazmûnuyla amel eyleyesin diyü hükm-i şerîfim

virildüğin bildirüp mûcibi ile amel olunmak içün tekrar hükm-i şerîfim talep eylemeğin. Buyurdum ki:

Göresin, kazıyye arz olunduğu gibi olup fi'l-vâkı' vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîfim virilmiş ise hükm-i sâbık mûcebince amel eyleyüp hilâfına cevaz göstermeyesin.

d.58, s.248, h.633

Yevmü's-Sülesâ, fî 2 Ramazân sene 993 **(28 Ağustos 1585)**

Bâ hatt-ı Hazret-i Molla Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ Saray-ı Cedîd-i âmiremde müceddeden binâ olunan hammâma hidmet itmek içün taht-ı kazânızda Ayo Dimitri Mahallesi'nde Sarı Yorgi ve Yani Roro ve Yani birader ve Yorgi ve Korteş ve (…) ve Küçük Nikola ve Tudor ve Mihal ve diğer Nikola ve Dukadeli ve Haros(?) Mahallesi'nde İstemed birader ve Naomi ve Dimotlavlih(?) ve Elkes Elarem(?) ve Sarı Petro ve Dimitri Papa(?) ve Musa birader ile Vayo Yani (?) mahallesinde Kosta Aksor (?) ve Ayo Nikola mahallesinde, Dimitri Kalup(?) ve (…) ve Kiryari İlko(?) ve Yorgi kulu Sarı ve İstimad ve Aslov ve Rezer ve Fuha ve Yanya Mahallesi'nde Dimitri ve Maksud ve Alagosa Mahallesi'nde Alagosa deveci ve Kostaki birader ve Yani nâm bennâ ve Neccar Ezkar olunup irsâl olunmaları içün emr-i şerîfim gönderilmesin zikr olunan kâfirler binâ-i mezbûra gönderilmeyüp ihmâl ü müsâhele olunmağın. Hâlâ mezkûrlar her kande ise beher-hâl buldurup defter idüp binâ-i şerîfime gönderilmek emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bir an te'hîr ü terâhi etmeyüp zikr olunan mahallâtda mezkûrûn kâfirleri beher-hâl buldurup getürdüp defter eyleyüp binâ üzerinde olan Davud'a teslîm eyleyesin. Şöyle ki bu def'a dahi ihmâl ü müsâhele olunup zikr olunan bennâ ve neccarlar bi't-tamâm ve'l-kemâl her kande ise buldurup binâ-i şerîfime gönderilmeye. Mu'âteb ü mu'âkıb olmak mukarrerdir. ana göre tedârik eyleyesin.

d.60, s.105, h.259

[Fî 12 Ramazân sene 993] **(7 Eylül 1585)**

Merhûm ve mağfûrun-leh Sultan Süleyman Hân tabe serâhû mütevellîsi Kara Bâlî'ye virilmişdir. Fi 12 Ramazân sene [9]93

Kapu Ağası Gazanfer Ağa'ya hüküm ki:

Hâlâ Saray-ı âmiremin bâzârbaşısı olan Memi Kethüdâ Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarına ilhâk olunmağla, uhdesine lâzim olan hidemâta mukayyed olmayup ihmâl ü müsâhele üzre olup Eski Saray ve İbrahim Paşa ve Galata saraylarına lâzim olan keresteyi vakti ile irişdirmeyüp (…) dahi tedârik eylemeyüp ihmâl üzre olduğu Saray Ağası Dîvân-ı hümâyûnuma şikâyet eylemeğin. Mezkûr getürdilüp te'dîb olunup lâkin mukayyed olmayup yine ihmâli mukarrer olmağın. Ref' olunup anun yerine sâbıkā bâzârbaşılık hidmetinden munfasıl olan Hoca Sinan oğlu Mehmed bâzârbaşı olmak fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezkûru getürdüp bâzârbaşılık hidmetinde istikāmet ile istihdâm eyleyüp tenbîh eyleyesin ki eğer Eski Saray'a ve eğer Galata ve İbrahim Paşa saraylarına lâzim olan kerestelerin vakti ve mevsimi ile tedârik eyleyüp ve eğer pirinç ve yağ ve bal ve sâ'ir kereste her ne ise gâyet a'lâsı narh-ı cârî üzre alup (…) ve yaramaz kereste virmeyüp kemâl-i basîret ü intibâh üzre ola. Şöyle ki bu bâbda gereği gibi mukayyed olmayup ol dahi sâbıkā olan bâzârbaşı gibi ihmâl ü müsâhelesi olmağla, şikâyet oluna; muhkem hakkından gelinür, ana göre ihtimāmda dakika fevt eylemeye ve aldığı kerestenin envâ' u ecnâsının kıymet ü bahâları ve bi'l-cümle narh-ı rûzîleri ne ise mâh-be-mâh muhtesibe defter etdirüp muhtesibden mühürlü tezkire alup Şehir emînine getürüp nârh-ı rûzî üzre bahâları ne ise Şehir emîninden hakkın ala.

d.58, s.265, h.675

[Fî 15 Ramazân sene 993] **(10 Eylül 1585]**

Bâ-müsvedde-i Hızır Efendi
Müşârun-ileyh çavuşa virildi.

Siroz ve Demirhisâr ve Zihne ve Praveşte ve Marmara ve Urfane(?) kādılarına hüküm ki:

Hâlâ ba'zı kimesneler ol cevânibe varup ellerinde ahkâm-ı şerîfe olmadın İstanbul zahîresi nâmına mübâlağa tereke alup deryâya ve küffâra varup bey' eyledükleri istimâ'

olunmağın, bu husûsun mühimmi içün Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Hızır Çavuş ta‘yîn olunup irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, ( ) bu bâbda her birinüz bizzât mukayyed olup İstanbul zahîresiyçün müstakil hükm-i şerîfim olmadın aslâ bir ferde deryâya tereke virmeyüp men‘ u def‘ eyleyesin ve Sirke Marmara ve Urfane kādıların taht-ı kazâlarda olan iskeleleri dâ’imâ yoklayup İstanbul zahîresiyçün hükm-i şerîfim olmadın gemilere tereke tahmîl etdirmeyüp iskeleleri onat hıfz u zabt eyleyesin. Anun gibi emr-i şerîfim olmadın tereke alup gitmek isteyen gemilerin (…) ve yelkenlerin alıkoyup Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin ki sonra anlar hakkında emrim ne vechle olursa mûcebi ile amel eyleyesin.

Galata kādısına

d.58, s.284, h.724

[Fî 24 Ramazân sene 993] **(19 Eylül 1585)**

Bâ hatt-ı hümâyûn

Burusa kazâsından munfasıl olan Mevlânâ Ali’ye hüküm ki:

Hâlâ Dergâh-ı mu‘allâma kazâyâ defteri sunulup hâlâ Gümrük emîni olan (…) nâm Yehûdi içün ve medyun ve müflis olmağla, emîn olduğu zamanda ba‘zı kimesnelerden alduğı deyn yüz bin filoriye karîb olmağın. Galata ve İstanbul Gümrükhânelerinden mîrî içün kabz oluncak gümrükden nice yük akçeyi bel‘ u ketm‘ idüp gümrük defterlerine kayd olunmayup dâyinlerine virmişdir, bel‘ u ketmin nihâyeti yokdur, beytülmâle küllî gadr eylemişdir, eğer gümrükhânelerde olan kâtipler defterleriyle ale’l-gafle ahz olunup ve gemilerün kâtipleri dahi getürdilüp baylosdan dahi defter talep olunup gümrükhâne kâtiplerinin defterlerine tatbik olunup bel‘ u ketm eyledükleri akçe ve metâ‘ anların defterlerinde bulunmayacak, sebebi sü’âl olundukda; inkâra mecâl olmayup mezkûr Yehûdi’nin ve a‘vân u ensârının hıyânetleri zuhûra gelürdi. Bundan akdem Hızâne-i âmirem defterdârı ma‘rifetiyle mezkûrun on aylık muhâsebesin mukāta‘acı hesâbı gördüğün hususlarından mâ-lâ kelâm on sekiz yük zuhûra gelmişdir diyü i‘lâm olundu. Eyle olsa senün her vechle diyânet ve emânet ve istikāmetine itimâd-ı hümâyûnum olmağın. Bu husûsa seni müfettiş ve Dergâh-ı mu‘allâm Yeniçeri Ağası Halil mübâşir ta‘yîn idüp Dergâh-ı mu‘allâma sunulan defterlerin birer sûreti ve üzerinde

vâkı‘ olan hatt-ı hümâyûnum sûreti ihrâc olunup aynı ile sana irsâl olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te‘hîr ü tevakkuf etmeyüp müşârun-ileyh ile haberleşüp (…) olan mahalde cem‘iyyet idüp dahi gümrükhânelerde olan kâtipleri defterleriyle ale’l-gafle ahz eyleyüp ve gemilerin kâtiplerin ve baylosdan defter getürdüp dahi Dergâh-ı mu‘allâma sunulan defterde mastûr olan mevâddı ve sâ’ir bel‘iyyât ü ketmiyyâtı ve makbûzatı zamân-ı mübâşeretinden bu âna gelince yerlü yerinden teftîş ü tefahhus idüp göresin; mezkûr Yehûdinin ve a‘vân ü ensârın ne mikdâr akçe makbûzâtı olup İstanbul ve Galata gümrükhânelerinde ve sâ’irde ne mikdâr akçe ve metâ‘ bel‘ u ketm eylemişdir. Asl u hakikatine vâkıf olup dahi ferden-ferdâ defter eyleyüp Hızâne-i âmireme â’id olan mâlı eğer kendüden ve eğer mübâşirînden ve eğer sâ’ir a‘vân ü ensârından her kimden zuhûr ider ise aslâ ta‘allül etdirmeyüp bi’t-tamâm ve’l-kemâl hazînem içün zabt u kabz eyleyüp ve her kim şefâ‘at içün mâbeyne girürler ise ism ü resimleri ile yazup dahi ne mikdâr mâl tahsîl olunduğun ve bel‘iyyât ü ketmiyyâtın ve kendünin zimmetinde ve sâ’ir mübâşirîn ve a‘vân ü ensârda ne mikdâr mâl zuhûra gelürken şefâ‘at ile (…) giden kimesnelerün ism ü resimleriyle mufassal u meşrûh arz eyleyesin. Husûs-ı mezbûrda tamâm eytâm-ı hümâyûnum vardır. Onat tedârik idüp kimesneye meyl ü mehâbe olunmağla, mâlımın tahsîlinde ihmâl ü müsâhele eylemekden ve hilâf-ı vâkı‘ (…) i‘lâmından ziyâde ihtiyat eyleyesin.

Bir sureti vech-i meşrûh Yeniçeri Ağası’na.

d.60, s.40, h.97

[Fî 21 Zilka‘de sene 993] **(14 Kasım 1585)**

Bâ-hatt-ı hümâyûn
Şehir emînine virilmişdir. Fi 21 Za 993

İstanbul kādısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetime mektup gönderüp; Galata ve İbrahim Paşa Sarayı’nın huddâmı içün alınan esbâbın harc u mesâriflerin ehl-i hibreleri müşâvareleriyle tahmîn eyleyüp arz eylemişsin. Mukaddemâ zikr olunan saraylara alınan esbâbın harç u mesârifi beş rub‘ kaftân yetmiş yedi akçeye ve dört rub‘ kaftân yetmiş üç akçeye ve üç rub‘ kaftân altmış

sekiz akçeye ve iki rub‘ kaftan elli sekiz akçeye ve bir rub‘ boy kaftân elli beş akçeye ve arşun boy kaftân kırk üç akçeye gönlek vezîr câme kuşağla kırk akçeye ve alaca kuşak sekiz akçeye ve kilim seksen beş akçeye ve (…) yasdık on üç akçeye ve kara pure fute(?) yirmi dört akçeye ve zerlü fute on iki akçeye olup dikdirile geldüği Şehir emîni defterinde mukayyed bulunmağın. Âdet-i kadîme ile amel olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda âdet-i kadîme her ne vechle cârî olıgelmiş ise olıgelen âdet-i kadîme mûcebince amel eyleyüp hilâfına cevaz göstermeyesin.

d.60, s.86, h.195

[Fî evâhiri Zilka‘de sene 993] **(14-23 Kasım 1585)**

Bâ hatt-ı hümâyûn

Galata kādısına, Ayasofya mütevellîsine hüküm ki:

Sen ki kādısın, mektup gönderüp; Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından Süleyman çavuş ile sen ki mütevellîsin, Meclis-i şer‘a gelüp; sen ki mütevellîsin, mahmiyye-i mezbûre ahâlisi ile Dergâh-ı mu‘allâma gelüp; mahmiyye-i Galata eşedd-i ihtiyacla bezzâzistâna muhtâc olup dâhil-i Galata loncada vâkı‘ olup Ayasofya-i Kebîr Evkāfından hâlâ ayda elli akçe ile ba‘zı kefere icâresinde hâlî üzre bezzâzistân olmağa kābil yirmi aded kubbelü kâfiri azîm binâ vardır. Bezzâzistân olmak recâ ideriz didiklerinde üzerine varılup görilüp hakikat-i hâl vuku‘u üzre i‘lâm oluna diyü fermân olundu didiklerinde, Hâssa mi‘marlardan Üstâd Cafer’e ve Müslümanlardan cemâ‘at-i kesîre ile üzerlerine varılup görüldükde, fi’l-vâkı‘ zikr olunan binâ tûlen yirmi ve arzan yirmi beş zirâ‘ olup demür kirişler ile on altı mermer direk üstünde yirmi aded kubbe içerüsinde elli beş dolap olmağa kābil hâlî üzre bezzâzistân olmağa muhtemel üç yerden kapu yerleri hâzır olup heman kapulara muhtâc kadîmden bezzâzistân imiş diyü haber virdiklerin arz eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, arz olunduğı üzre mahall-i mezbûru vech ü münâsib olduğuna göre bezzâzistân yeri olmağiçün tahliye idüp bezzâzistân itdirüp talep olanlara virüp sen ki mütevellîsin; icârelerin vakıf içün alup kabz eyleyesin.

d.60, s.182, h.425

[Fî 25 Muharrem sene 994] **(16 Ocak 1586)**

Beğlerbeğine irsâl olunan Ahmed Çavuş'a virilmişdir. Fî 25 M sene 994

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Mektup gönderüp; bundan akdem Eflak voyvodası olup firar iden Petre Voyvoda'ya voyvodalık virilmezden mukaddem Galata'da mahbus iken voyvodalık alıvirmeğin. Mu'âvenet içün Moralu dimekle ma'rûf zimmîye on beş bin altun ahd idüp mezkûra deynim vardır diyü muvâza'a ile alına, mühürlü tezkire virüp lâkin mezkûr zimmî voyvodalık alıvirmek içün mu'âvenet eylemeğe kādir olmamağın, meblağ-ı merkumu mezbûr Petre Voyvoda mezkûr zimmîye virmeyüp mühürlü tezkiresi elinde kalmağla, mezbûr Petre Voyvoda'nın bana deyni olduğına elimde mühürlü tezkiresi vardır diyü mücerred celb ü ahz içün hilâf-ı vâkı' meblağ-ı merkumu talep idüp rencîde ider. Mezbûr Petre Voyvoda Galata'da mahbus iken mu'âvenet içün ahd idüp muvâza'a ile mezkûra mücerred tezkire virmekle, talep olunmalu olur ise zulm ü hayf olduğundan mâ'adâ re'âyâ dahi tâkat getürmeyüp cümlesi perâkende olmak mukarrerdir diyü bildirdüğin ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, fi'l-vâkı' arz olunduğu üzre mezbûr zimmînin elinde olan tezkire muvâza'a tarîkiyle virilüp (…) üzre edâ itmek lâzim gelmez ise mukayyed olmayup amel eylemeyesin.

d.60, s.213, h.505

[Fî 26 Rebî'ülevvel sene 994] **(17 Mart 1586)**

Bâ hatt
Hüküm Hoca Nesîmî'ye virilmişdür. Fî 26 Ra sene [9]94

İstanbul ve Galata ve Haslar kādılarına ve Koyun emînine ve muhtesibine hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul'da olan Yehûdâ tâ'ifesi arz-ı hâl sunup; kendü kifâf-ı nefsleri içün seksen re's koyun ve beş re's inek ta'yîn olunup buldukları yerde akçeleriyle almak istediklerinde kimesne mâni' olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Mezkûrlar anun gibi kendü kifâf-ı nefsleri içün her gün seksen re’s koyun ve beş re’s inek akçeleriyle almak istediklerinde kimesne mâni‘ olmaya. Ammâ bu cümle kādılıkdan heman seksen koyun ve beş re’s inek alup bu bâhane ile her kādılıkdan seksener koyun ve beş re’s inek aldırmakdan ihtiyât oluna.

d.60, s.230, h.546

[Fî 18 Cemâziyelevvel sene 994] **(7 Mayıs 1586)**

Dîvân-ı Hümâyûn’dan Haydar Çavuş’a virilmişdir. Fî 18 Ca sene [9]94

Rumili beğlerbeğisine hüküm ki:

Hâlâ Galata Kādısı Mevlânâ Pîr Mehmed *zîde fezâilühu*nun mektubu mûcebince Mustafa Çavuş mübâşeretiyle firar iden Eflak Voyvodası Petre’nin hazînedârı Yenaki zimmetinde zuhûr eyleyen beş yük akçe mâl-ı mîrîden evi ve bâğçesi satılup cümle iki yüz kırk beş bin akçe tahsîl olunup senün yedinden Harem-i hümâyûnuma bî-kusûr teslîm olunmuşdur. Buyurdum ki:

Zikr olunan meblağın teslîmine sana temessük olmak içün bu hükm-i hümâyûnumu hıfz eyleyesin.

d.60, s.245, h.574

[Fî 20 Cemâziyelevvel sene 994] **(9 Mayıs 1586)**

Dîvân-ı hümâyûnda Vezîriazam hazretlerine virilmişdir. Fî 20 Ca sene]9]94

Hâslar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Hâslar kazâsında eğer mîrînün ve eğer vüzerânun ve eğer sâ’ir ekâbire ve gayra müte‘allik ne mikdâr mandıra ve çiftlik ve bağçe olup ve her biri ne zamânda olup kadîmden ne mikdâr mandıra ve bağçe ve çiftlik var idi ve sonradan hâdis olanlar ne kadardır, hâdis olan ne kadar zamândır ve ne târîhde hâdis olmuşlardır ve zâbitleri ne makule kimesnelerdir ve her birinde ne kadar âdem vardır ve ne asl kimesnelerdir? Süddei sa‘âdetimde ma‘lûm olmak lâzim ü mühim olmağın. Buyurdum ki:

Aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp bizzât kalkup Hâslar kazâsında vâkı' olan çiftlikler ve bağçeler ve mandıraların üzerlerine varup yerlü yerinden onat vechile teftîş eyleyüp göresin; fi'l-vâkı' kazâ-i mezbûrda eğer mîrîye müte'allik ve eğer vüzerâ ve sâ'ir ekâbir ve izâ'ata müte'allik ne mikdâr mandıra ve çiftlikler ve bağçeler olup ve her biri kimlere müte'allik olup kadîmleri ne kadardır, hâdis olanlar ne mikdârdır ve hâdis olalı ne kadar zamân olup ne târihden berü hâdis olmuşlardır ve kimlere müte'allikdir, zâbitleri kimlerdir, içlerinde olan âdemleri ne makule kimesnelerdir? Tamâm ma'lûm idinüp mufassal u meşrûh yazup defter eyleyüp imzâlayup ve mühürleyüp ale't-ta'cîl Südde-i sa'âdetime arz eyleyesin.

Bu dahi
Bir sûreti Galata kādısına yazılmışdır. Aynı ile.

d.61, s.37, h.100

[Yevmü'l-Ahad, fî 6 Recebü'l-Müreccb sene 994] **(23 Haziran 1586)**

Bâ-müsvedde-i Mim Efendi.
Sâbıkā Suyolu Nâzırı İsmail Çavuş'a virilmişdir. Fî 21 B Sene [9]94

Üsküdar kādısına hüküm ki:

Hâssa mi'marlarım başı olan Sinan Dergâh-ı mu'allâya mektup gönderüp; merhûm ve mağfurun-lehâ vâlidem Sultan *tâbe serâhâ*nın Üsküdar'da binâ olunan hammâmına bennâ ve neccâr lâzim olmağın. Taht-ı kazândan tedârik olunmak bâbında emr-i şerîfim virilmesin recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup taht-ı kazândan müşârun-ileyhânın hammâmı mühimmi içün emr-i şerîfimle kifâyet mikdârı bennâ ve neccâr tedârik idüp Binâ emînine isâl idüp avk u te'hîrden hazer [eyleyesin].

Bu dahi mezkûr çavuşa olmuşdur.
Bir sûreti vech-i meşrûh üzre Galata kādısına yazılmıştır.

d.61, s.101, h.246

[Fî evâli Zilka'de sene 994] **(14-23 Ekim 1586)**

Dîvanda Vezîriazam hazretlerine virildi. Fî evâili Za sene [9]94
Müsvedde-i Mim Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı kazânda kadîmî olmayup sonradan hâdis olan selhhâneler eğer vâlidetim Sultân *tabet serâhâ*nındır ve eğer gayrınındır, (…) hedm olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda bizzât gereği gibi mukayyed olup taht-ı kazânda vâkı‘ olan selhhânelerin üzerine varup kadîmden olmayup sonradan hâdis olan selhhâneler eğer merhum-ı müşârun-ileyhânındır ve eğer gayrınındır, her kimin olursa olsun aslâ te’hîr etmeyüp emr-i celîlü’l-kadrim üzre hemân yekûn hedm itdirüp dahi emrim yerine varduğın yazup arz eyleyesiz. Şöyle ki bu emr-i şerîfimden sonra taht-ı kazânda hâdis selhhâneler bir selhhâne kalup himâyet idüp hedm etmediğin i‘lâm, özrün makbul olmayup ve (…) konulmayup enva‘ itâbla mu‘âteb olursun, ana göre emr-i şerîfimin edâsında dakika fevt etmeyesin. Cevâbımız yazıldı

Bir sûreti Üsküdar kādısına vech-i meşrûh üzre.
Bir sureti Hazret-i Eyüp kadısına vech-i meşru üzre.

d.61, s.101, h.247

[Fî evâli Zilka‘de sene 994] **(14-23 Ekim 1586)**

Müsvedde-i (...) Efendi

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Mektup gönderüp; mukaddemâ emr-i şerîfim varid olup taht-ı kazânda hâdis olan selhhâneler hedm olunmak fermânım olmağın, Emr-i şerîfim mûcebince teftîş olunup Galata ve Tophane’de on altı hâdis selhhâne olup hedm olunup Kasımpaşa ve etrafında Galata dahi yoklanup hâdis olan selhhâneler hedm olunmak üzre olduğun arz ve i‘lâm eylemişsin. İmdi, buyurdum ki:

Vusûl buldukda, fermân-ı sâbıkım mûcebince eğer Kasımpaşa’da ve eğer hâric-i Galata’da ne mikdâr hâdis selhhâne var ise aslâ te’hîr ü tevakkuf etmeyüp hedm eyleyesiz. Avk u te’hîrden ve ihmâl ü müsâheleden ziyâde hazer idüp ne mikdâr hâdis selhhâne hedm eyledüğin yazup arz eyleyesiz diyü emr-i şerîf yazılmışdır.

d.61, s.102, h.251

[Fî 28 Zilka‘de sene 994] **(10 Kasım 1586)**

Bu dahi ana virildi. Fî 28 Zilkade sene [9]94
Bâ müsvedde-i Halil Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazânda olan Beşiktaş İskelesi’nden ve gayrı iskelelerden Üsküdar’a koyun getürilmek lâzim oldukda Koyun emîni te’hîr olup add ettirmeyince koyun geçürmeyüp men‘ olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, min-ba‘d bu bâbda mukayyed olup müşârun-ileyh Koyun emîni hâzır olup koyunları add etmeyince taht-ı kazânda olan iskelelerden Üsküdar’a koyun geçürilmesin. Şöyle ki hilâf-ı emr koyun geçdüği istimâ‘ oluna, mu‘âteb olursun, bilmiş olasın diyü emir yazıldı.

d.62, s.72, h.158

[Fî 25 Şa‘bân sene 995] **(31 Temmuz 1587)**

İstanbul Muhtesibi Sinân Çavuş’a virilmişdür. Fî 25 Ş sene [9]95
Bundan akdem bir emir yazılmışdur. İki sûretin getürüp iki müsvedde-i sahîha yazıldı.

İstanbul kādısına ve Muhtesib ( ) Çavuş’a hüküm ki:

Hâlâ Boğaz’da işlenen peremeler evvelki üslûbdan çıkup uzun ve ensiz olup ve yelken isti‘mal eyleyüp ve peremelere avret ve oğlanları ricâl ile halt idüp ve tahammüllerinden ziyâde âdem tahmîl idüp defa‘âtle peremeler gark olup nice nüfûsun telefine sebep oldukları ve kadîmden alınugelen âdeme kāni‘ olmayup peremeciler ba‘zı ehl-i garaz âdemlerin ve nisâ tâ’ifesinin ardlarınca seğirdüp şirretler idüp envâ nâ-şâyeste evzâ‘ u etvâr eyledükleri i‘lâm olınmağın. Kadîmden Muhtesib Çardağı’ndan Hazret-i Ebû Eyyûb el-Ensârî *aleyhi rahmetü’l-bârî* İskelesi’ne varınca altı küreklü pereme beş akçeye ve dört küreklü dört akçeye, iki kürek üç akçeye, dolmuş ile olıcak yarımşar akçeye; Yemiş İskele’den Kâğıdhâne câniblerine limanlık olur ise on akçeye, deniz yavuz olursa on beş akçeye; Muhtesip Çardağı’ndan ve Unkapanı’ndan Südlice’ye üç akçeye,

Hasköy'e dört kürek üç akçeye, altı kürek dört akçeye, dolmuş ile yarım akçeye; Yemiş İskelesi'nden Okmeydanı İskelesi'ne meyyit alup giden pereme altı kürek dört akçeye; Fenar Kapusı'ndan Azeb Kapusı'na dört kürek bir akçeye, dolmuş birer pula, Unkapanı'ndan Kâsımpaşa'ya dört kürek bir akçeye, dolmuş birer pula; Azeb Kapusı'ndan Unkapanı'na at geçürmeye ezelden bir akçeye, şimdi iki akçeye, pasdırma zamânında birer akçeye; Muhtesip Çardağı'ndan Yağkapanı'na dört kürek yarım akçeye, başka olunca ikişer pula, dolmuş ise birer mangıra; Balık Bâzârı'ndan Galata'ya dolmuş iki mangıra, başka yarım akçeye, Fındıklu Yemiş İskelesi'ne dört kürek iki akçeye ve Balık Bâzârı'ndan Tophâne'ye altı kürek iki akçeye, dört kürek bir akçeye; Balık Bâzârı'ndan Beşiktaş'a dolmuş ile yarımşar akçeye, altı kürek dört kürek üç akçeye, Ortaköy'e dört kürek beş akçeye, altı kürek; Balık Bâzârı'ndan Kuruçeşme'ye dolmuş ile yarımşar akçeye, dört kürek altı akçeye, altı kürek yedi akçeye, Yenihisar'a dört kürek on akçeye, altı kürek on beş akçeye, iki kürek sekiz akçeye, İstinye'ye altı kürek yirmi beş akçeye, dört kürek yirmi akçeye ve Üsküdar'a başka pereme ile gidenler altı kürek on akçeye varup gelmeğe dört kürek sekiz akçeye, iki kürek altı akçaya, seyre giden kimesneler yimek virirler ise altı küreğe otuz akçeye, yimek virmez ise kırk akçeye, dört kürek yirmi akçe, seyre giden bütün gün bu üslûb üzre ola, her kim bu kānun üzre olmaz ise muhkem hakāret olunup, imdi peremecilik işlemeye diyü defâtirde mukayyed bulınmağın. Min-bâ'd vech-i meşrûh üzre amel olınmak emr idüp buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, bizzât mukayyed olup Boğaz'da işlenen peremeleri min-bâ'd yassı yapdırup ve yelken isti'mâl itdürmeyüp ve ricâl ile nisvânı halt bir peremeye tahmîl itdirmeyüp ziyâde tenbîh ve yasak itdüresiz ve kadîmden berü ikişer ve üçer çift küreklü peremeler zikr olınan mahallere ne mikdâr akçe ücrete gidegelmişler ise vech-i meşrûh üzre ol mikdâr âdemlerin aldırup ziyâde nesne aldırmayup peremeciler erlerün ve avretlerin ardınca vech-i mastûr üzre seğirtmeyüp kadîmden olıgelen âdet ü kānûn üzre muhâlif nâ-şâyeste vaz' itdirmeyüp ve her iskelede ne kadar pereme olup ve gemilerin olduğu ve bi'l-cümle Boğaz'da işlenen peremeler ne kadar olduğu cemî'an Peremeciler kethüdâsıyla defter itdirüp sen ki kadısın; alup zabt eyleyüp ana göre her birine yasak-ı hümâyûnumu iz'ân itdürüp muhkem tenbîh eyleyesin. Min-bâ'd emr-i şerîfime muhâlif ve kadîmden olıgelene mugâyir vaz' eylemekden gâyetle ihtirâz ideler. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp kadîmden olıgelene muhâlif ve emr-i hümâyûnuma mugâyir vaz' iderler ise peremecileri sipâhi ve yeniçeri tâ'ifesinden ise yazup bildüresiz ve şehirlü ve rençber tâ'ifesinden ise muhkem te'dîb eyleyesiz diyü emr-i celîlü'l-kadrimi sicill-i mahfûza kayd itdüresin ki dâ'imâ mazmûnuyla amel oluna.

d.62, s.157, h.347

[Fî 10 Muharrem sene 996] **(11 Aralık 1587)**

Vezîr ve Kapudân İbrahim Paşa'ya ve Galata kādısına hüküm ki:

Sen ki vezîrim ve kapudânımsın, Dergâh-ı mu'allâma mektup gönderüp; bundan esbak Yehûdi tâ'ifesi Rikâb-ı hümâyûnuma ruk'a sunup mürdelerin defn idegeldikleri makbereleri husûsunda Kasımpaşa halkı ile nizâ'ları olup mahall-i nizâ'ın üzerine vüzerâ-i izâmım ile müfti ve kādıaskerlerim varup görüp mekābir olan yerleri hâlî üzre koyup taşların gömdürüp etrafında olan yerleri Müslümanlara tevzî' olunmak üzre fasl-ı husûmet olup hüccet virildikden sonra emr-i şerîfim ile Yeniçerilerim ağası ile Müderris Sun'ullah irsâl olunup muktezâ-yı şer' üzre makberelerin hâlî üzre ibkā idüp taşların gömdürüp yerlerin ölçdürüp defter ile tevzî' idüp fasl-ı nizâ' olmuş iken Kasımpaşa halkı gömülen taşların çıkarup kimin bütün binâlarına vaz' idüp kimin pâreleyüp yerlerin alup zulm etdiklerinde tekrar kendüsiyle Galata kādısına ve müşârun-ileyh müderrise görülmesi fermân olunup mahall-i hâdiseye varılup görüldükde mukaddemâ mekābir-i mezbûreden tâ'ife-i mezbûrenin mürdeleri ihrâc olınmağa şer'an mecâl olmayup mekābir olan yerler hâlî üzerine ibkā olınup etrâfında olan boş yerler tevzî' olınması tecvîz olunup hüccet-i şer'iyye virilüp vech-i meşrûh üzre amel oluna diyü hükm-i hümâyûnum virilmişken ba'zı kimesneler şer'-i şerîfe ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir tâ'ife-i mezbûrenin taşların kazup alup binâlarına sarf idüp ve kimin pâreleyüp yerlerin mülklerine ilhâk idüp ve ba'zı kimesneler makbereler taşlarıyla dururken etrafına havlî çeküp binâ ihdâs eyleyüp mekābir-i mezbûreyi bildikleri gibi tasarruf idüp zulm ü ta'addî itdikleri zâhir olduğın Galata kādısıyla müşârun-ileyh Sun'ullah i'lâm itmişlerdir diyü hilâf-ı şer' vaz' etdikleri husûsda icrâ-yı şer' olunmak recâsına arz eyledüği ecilden husûs-ı mezbûr görilüp şer'a muhâlif amel idene şer'le amel oluna diyü hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın. Buyurdum ki:

Vardıkda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup şer'-i şerîfe muhâlif amel idene şer'le lâzim geleni icrâ idüp hilâf-ı şer' bir ferde iş etdirmeyüp bu def'a fasl-ı nizâ' eylemeyesin, muhtâc-ı arz olanı yazup bildiresin ve bu bâbda Yeniçerilerim Ağası Halil ve Müderris Sun'ullah *dâme fezailühu*ya dahi emrüm virilmişdir. Müşârun-ileyhimâ ile ma'ân cem' olup husûs-ı mezbûru fasl eyleyesin.

d.62, s.162, h.358

[Fî 6 Safer sene 996] **(6 Ocak 1588)**

Hâlâ Yeniçeri Ağası olan Halil *dâme uluvvuhu* Şehzâde Sultân Mehmed Hân *tâbe serâhu* müderrisi Mevlânâ Sun‘ullah *dâmet fezâ‘ilühu*’ya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem vezâretle kapudânım olan İbrahim Paşa *edâmallâhü iclâlehû* Dergâh-ı sa‘âdet-destgâhıma mektup gönderüp; bundan esbak Yehûdi tâ’ifesi Rikâb-ı hümâyûnuma ruk‘a sunup mürdelerin defn idegeldükleri makbereleri husûsunda Kasımpaşa halkı ile nizâ‘ları olup mahall-i nizâ‘ın üzerine vüzerâ-yı izâmımla müftü ve kādıaskerlerim varup görüp mekābir olan yerleri hâlî üzre koyup taşların gömdürüp etrâfında olan yerleri Müslümanlara tevzî‘ olınmak üzre fasl-ı husûmet olup hüccet virildikden sonra emr-i şerîfim ile sen ve Mevlânâ-yı müşârun-ileyh irsâl olunup muktezâ-yı şer‘ üzre ta‘ayyün makberelerin hâlî üzre ibkā idüp taşların gömdürüp yerlerin ölçdürüp defter ile tevzî‘ idüp fasl-ı nizâ‘ olmuş iken Kasımpaşa halkı gömülen taşları çıkarup kimin bütün binâlarına vaz‘ idüp kimin pârelenüp ve yerlerin alup zulm etdiklerinde tekrar müşârun-ileyh vezîrimle Galata kādısı ve Mevlânâ-yı müşârun-ileyh görülmesi fermân olunup mahall-i hâdiseye varılup görüldükde, mukaddemâ mugâyir-i mezbûreden tâ’ife-i merkumenin mürdeleri ihrâc olınmağa şer‘an mecâl olmayup mekābir olan yerler hâlî üzre ibkā olınup etrâfında olan boş yerler tevzî‘ olunması tecvîz olunup hüccet-i şer‘iyye virilüp vech-i meşrûh üzre amel oluna diyü hükm-i hümâyûnum virilmiş iken ba‘zı kimesneler şer‘-i şerîfe ve fermân-ı hümâyûnuma mugâyir-i mebûrenin taşların kazup alup binâlarına sarf idüp ve kimin pâreleyüp yerlerin mülklerine ilhâk idüp ve ba‘zı kimesneler makbereler taşları dururken etrâfına havlî çeküp binâ ihdâs eyleyüp mekābir-i mezbûreyi bildükleri gibi tasarruf idüp zulm ü ta‘addî etdükleri zâhir olduğun Galata kādısı ile Mevlânâ-yı müşârun-ileyh hilâf-ı şer‘ vaz‘ idenler hakkında icrâ-yı şer‘ olunmak recâsına arz eyledüği ecilden husûs-ı mezbûr görilüp şer‘a muhâlif amel idene şer‘le amel oluna diyü hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olup düstur-ı mükerrem vezâretle kapudânım olan İbrahim Paşa ve Galata kādısı Mevlânâ Muslihiddin *dâmet feza‘ilühu*ya emr-i şerîfim virilüp siz dahi ma‘an mübâşir olmak fermân olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup şer‘-i şerîfe muhâlif amel idene şer‘le lâzim geleni icrâ idüp hilâf iş etdirmeyesin.

d.64, s.2, h.5

Yevmü'l-Ahad, fî 20 Şa'bân sene [9]96 **(15 Temmuz 1588)**

Nişancı Paşa hazretlerine gönderildi.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ sikke tashîh içün umûmen peremecilerden cem'i fermân olunan akçenin cem'i sana fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardıkda, aslâ te'hîr etmeyüp bu bâbda virilen hükm-i hümâyûnum mûcebince kayd olunduğu üzre umûmen peremecilerden fermân olunan akçeyi cem' ve tahsîl idüp ne mikdâr olursa cümlesin Rumili beğlerbeğiliği ile lâzim olan Mehmed Paşa'ya teslîm eyleyesin.

d.64, s.68, h.206

Fî 17 Ramazân sene [9]96 **(10 Ağustos 1588)**

Bâ-hatt-ı hümâyûn

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; hocam Mevlânâ Sadeddin *edâmallâhü te'âlâ fezâlihu* Galata kazâsına tâbi' Beşiktaş kurbunda merhûm ceddim Sultan Süleyman *tâbe serâhu* Mahallesi'nde vâkı' olan arz-ı hâliyede kimesnenin alâkası olmamağla ahâlî-i mahalle talebi ile bir hammâm ve bir etmekçi fırunı binâ eylemek murâd idinüp ol bâbda izn-i hümâyûnum recâsına arz eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, arz eyledüğin üzre mahall-i mezbûrda kendü akçesiyle hammâm ve fırın binâ eylemek istedikde hilâf-ı emr kimesneyi dahl etdirmeyesin.

d.64, s.172, h.445

[Fî 15 Zilka'de sene 996] **(6 Ekim 1588)**

Ferruh Efendi'ye virilmişdir. Fî 15 Za sene [9]96

Bâ hatt-ı (...) Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Düstûr-ı ekrem-i âlem Vezîria'zam Siyavuş Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehu*nun odun husûsunda müzâyakası olmağın. Taht-ı kazâna tâbi' olan adalardan akçesiyle kifâyet mikdârı odun tedârik olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardıkda, bu bâbda bizzât mukayyed olup taht-ı kazâna tâbi' adalardan müşârun-ileyhe akçesiyle kifâyet mikdârı odun tedârik idüp âdemine teslîm idüp müzâyaka çekdirmeyesin.

d.64, s.142, h.373

Yevmü'l-İsneyn, fî 19 Zilka'de sene 996 **(10 Ekim 1588)**

Dîvan'da Kilercibaşına virildi. Fî 19 Za sene 996
Bâ müsvedde-i (...)

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Hâliyâ Galata Sarayı Ağası olan Ahmed arz-ı hâl gönderüp; Galata Sarayı'nda olan etmekçilerin her üç ayda bir oğlan kapuya çıkmak içün ellerinde emr-i şerîf olmağala, her senede dört nefer oğlan yoluyla kapuya çıkup, lâkin baltacılar ve (…) ve câmeşuyların elinde emr-i şerîf olmamağla, hidmetinde olanlardan nice zamân mürur idüp kimesne behremend olmak müyesser olmamağla, cümlesi firar etmek üzredir diyü zikr olunan ocaklardan dahi her üç ayda ikişer kimesne ihrâc olunmak recâ etmeğin. Etmekçilere virildüği üzre bunlara dahi virile diyü hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âlî-şanım sâdır olmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, göresin; i'lâm olunduğu gibi ise zikr olunan saraydan vâkı' olan etmekçilere virilen emr-i şerîf mûcebince mezbûrlardan dahi yoluyla kapuya ihrâc eyleyesin.

d.64, s.147, h.383

[Fî 23 Zilka'de sene 996] **(14 Ekim 1588)**

Koyun emîni Ömer Çavuş'a virilmişdir. Fî 23 Za sene 996

Bâ müsvedde-i Dal Efendi

İstanbul kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da mukaddemâ müte'addid kassâb olmağla, gelen celep ale'l-(…) haklaşup gitmekle koyun ziyâde gelüp aslâ müzâyaka olmayup, hâlâ kassâb olmamağla müzâyakadan hâlî olmaduğı bâ'isden bezzâzistân halkı ve Yehûdi ve Nasârâ ve Ermeni ve fermanlu küffârı ve Galata ki beş tâ'ifedir, ellerinde olan beş yük akçe ile her bir tâ'ife bir kassâbı tedârik idüp işlenmek husûsıyçün emr-i şerîf recâsına arz eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup zikr olunan tâ'ifeyi getürüp husus-ı mezbûru teklîf idüp içlerinden her tâ'ife ihtiyâr eyledükleri bir kimesneyi kassâb ta'yîn eylediklerinden sonra her kassâbı ismi ile defter eyleyesin ki min-ba'd kassâblık hidmetinde olup sâbıkda olduğu üzre def'-i müzâyaka oluna. Bu husûsda bir ferde i'timâd etmeyüp sen bizzât görüp kayd-ı defter eyleyesin.

d.64, s.42, h.113

Fî 10 Rebî'ülâhir sene 997 **(26 Şubat 1589)**

Dîvanda Kapu Ağası hazretlerine virilmişdir. Fî 10 R sene 997
Bâ müsvedde-i Efendi

Hâliyâ Yeniçeri Ağası olan Hızır Ağa hazretlerine hüküm ki:

İbrahim Paşa Sarayı'nda hidmet iden Acemi oğlanları ruk'a sunup; Galata Sarayı'nda ve sâ'ir ocaklarda hidmet iden Acemi oğlanlara üç ayda bir kapu olıgelüp zikr olunan sarayda olmamağla, kendülere gadr olduğun bildirüp zikr olunan sarayda isdihdâm olunan Acemi oğlanlarına dahi üç ayda bir kapu olmasın recâ eyledikleri ecilden Galata Sarayı'nda olduğu İbrahim Paşa Sarayı'nda câmeşûy ve balyeci(?) ve etmekçi ve aşçılardan her üç ayda yollarıyla birer oğlan kapuya çıkmak bâbında hatt-ı hümâyûnumla fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardıkda, Galata Sarayı'nda olduğu üslûb üzre zikr olunan İbrahim Paşa Sarayı'nda vâkı' olan câmeşûy ve balyeci(?) ve etmekçi ve aşçılardan emrim üzre her üç ayda birer oğlan kapuya çıkarup min-ba'd üslûb-ı mezbûr üzre amel eyleyesin diyü emr-i şerîf yazıldı.

Fî 10 Rebî'ülâhir sene 997

d.64, s.44, h.119

Fî 10 Rebî‘ülâhir sene 997 **(26 Şubat 1589)**

Kilercibaşı Ahmed Ağa hazretlerinin takrîri üzre yazılmışdır.

Yeniçeri ağasına hüküm ki:

Burusa kadısı mektup gönderüp; mahrûse-i mezbûreye işleyen üç kıt‘a mîrî kayıkların reisleri gelüp Burusa’da Saray-ı âmiremizde hâssa un işleyen Acemi oğlanlarından ve İstanbul’da Hâssa harc fırunlardan ve Galata Sarayı’nda işleyenlerden her üç ayda iki oğlan kapuya çıkmak âdet-i kānun olup bizim kayıklarımızda un hidmetinde olan oğlanların rahmeti eşedd olup müstahıkk-ı inâyet iken nice zaman mürûr idüp yollar nice kapuya çıkarılmamak ile hidmetlerinden (…) idüp Kilercibaşı tezkiresiyle üç kayıkdan yılda ikişer oğlan kapuya çıkmak içün inâyet recâsına arz idüp ve mîrî mandıra ve kassâblar ve koyun salcılar ve okçular ve (…) hidmetine ta‘yîn olunan Acemi oğlanları dahi leyl ü nehâr nakş ta‘lîm hidmetinde mecd ü sâ‘î olup Galata ve Atmeydanı Sarayı’nda hidmet iden Acemi oğlanlarından üç ayda bir çıkarılsun diyü hatt-ı hümâyûnum virilmeğin. Esnâf-ı hamseden dahi yılda ikişer oğlan ve mandıranın (…) bölükbaşıları kapuya ihrâc olunmak bâbında bi’l-fi‘l Kilercibaşım olan Ahmed *dâme ulüvvühu* arz idüp istid’â-yı inâyet etmeğin. Zikr olunan üç kâtibden ve kassâblardan ve koyun salcılardan ve (…) ve sebze hâlden ve esnaf-ı meşrûhadan yılda birer oğlan ve mandıranın dört bölüklerinden yılda birer nefer bölükbaşılarından dahi vech-i meşrûh üzre ağa-yı müşârun-ileyh tezkiresiyle kapuya çıkmalarına emrim olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, zikr olunan oğlanların kapuya çıkarılması husûsunda sâdır olan fermân-ı hümâyûnum mûcebince amel eyleyesin diyü hüküm yazılmışdır ve ba‘de’n-nazar dahi yazılmışdır.

d.66, s.32, h.70

[Fî 25 Zilka‘de sene 997] **(5 Ekim 1589)**

Bâ-hatt-ı Hasan Çelebi

Mi‘marbaşının alçak boylu tıknazca âdemisine virildi. Fî 25 Za sene [9]97

Galata kadısına ve Mi‘marbaşı’na hüküm ki:

Galata’da vâkı‘ olan merhûm Rüstem Paşa’nın suyunu ba‘zı kimesneler fuzûlî alup kendülerin evlerine icrâ eylemişler. Müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin mütevellîsi ma‘rifeti ile görülmesin emr idüp buyurdum [ki]:

Vardukda, bu husûsa bizzât mukayyed olup müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin suyunun üzerine varup dahi onat vechile tenbîh eyleyüp göresin. Müşârûn-ileyhin suyu alınmağa sebep ne olmuş ise ve kimin evine alınmışlardır? Tamâm ma‘lûm idinüp dahi ne vechile olmuş vuku‘u üzre yazup Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin.

d.65, s.227, h.955

Fî evâsıtı Safer sene 998 **(20-29 Aralık 1589)**

Nişân-ı hümâyûn oldur ki:

Yeniçeriler Ağası Mahmud mektup gönderüp; Galata kazâsına tâbi‘ Haliç korusu nâm mevzî‘de Türk üzerinde olan Acemi oğlanları (…) olup kethüdâlık mahlûl olmağın. Kazâ-i mezbûrede vâkı‘ Uskumru nâm karyede vâkı‘ Tevki‘î Bayram içün zikr olunan kethüdâlığın uhdesinden gelür diyü inâyet recâ etmeğin. Bu nişânı virdüm ve buyurdum ki:

Şurûtuyla berât-ı şerîf yazıldı. Fî evâsıtı Safer sene [9]98

d.66, s.121, h.254

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 20 Safer sene 998] **(29 Aralık 1589)**

Bu dahi

Galata kādısına hüküm ki:

Et bâbında küllî muzâyaka olup Galata[da] kassâb dükkânı ziyâde olup bundan akdem Kapucılarım Kethüdâsı Hasan gönderilüp lâzim olmayan dükkânlar bozılup ref‘ olunup sekiz dükkân ta‘yîn olunmuş idi. Hâlâ girü ol ref‘ olanlar ve anlardan mâ‘adâ küllî dükkânlar ihdâs olduğı istimâ‘ olunmağın. Buyurdum ki:

Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından ( ) vusûl buldukda, te’hîr ü terâhî itmeyüp bizzât mukayyed olup göresin; bil-fi‘l ne mikdâr kassâb dükkanı vardır ve sâbıkā ref‘ olanlardan anun gibi işler kassâb dükkânı var mıdır ve anlardan ziyâde dahi ne mikdâr dükkân ihdâs olunmuşdur? Ma‘lûm idinüp dahi ziyâde iki dükkân dahi ziyâde cümle on dükkân lâzim olan yerlerde ibkā idüp eğer ol ref‘ olanlar ve eğer anlardan ziyâde ihdâs olunanları cümle ref‘ idüp kapadup men‘ u def‘ eyleyesin ve ne mikdâr ziyâde bulunup ref‘ olunduğun yazup bildiresin ve dâ’imâ mukayyed olup fermân-ı şerîfim icrâsında dakika fevt etmeyesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.139, h.270

Yevmü’s-Sebt, fî 13 Cemâziyelâhir sene [9]98 **(19 Nisan 1590)**

Sâhib-i sa‘âdet defterlerinin müsveddesine yazılmışdır.
Bâ hatt-ı hümâyûn. Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; Kasımpaşa debbağlarından cemm‘-i gafîr Meclis-i şer‘a gelüp; Kasımpaşa’da mukaddema mekābir-i Yehûd iken ref‘ olunan mevzi‘in kurbunda debbağhâne binâ olunmak lâzim ü mühim olduğundan gayrı, Müslümanlara her vechle nâfi‘dir diyü vâkı‘-ı hâl arz olunmasın recâ itdikleri ecilden Kostantıniyye ve Galata tâcirlerinden ve haffâflarından ve sâ’ir bî-garaz Müslümanlardan tefahhus olundukda; zikr olunan mevzi‘de debbağhâne binâ olunmak Müslümanlara nâfi‘dir diyü haber virdiler diyü izn-i hümâyûn virilmek recâsına arz eyledüğin ecilden binâ olunmak emrim olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan mevzi‘de anun gibi debbağhâne binâ eylediklerinde hilâf-ı emr-i şerîf hâricden kimesneyi dahl ü ta‘arruz etdirmeyesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.194, h.421

Yevmü’l-İsneyn, fî 4 Cemâziyelâhir sene 998 **(10 Nisan 1590)**

Koyun emînine virildi. Fi 10 C sene [9]98

İstanbul kādısı mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul ve kasaba-i Ebû Eyyûb el-Ensâri ve Galata ve Üsküdar'da vâkı' olan debbağlardan bir kassâb talep olunmak içün mukaddema sana hitaben emr-i şerîfim gönderilmekle, husûs-ı mezbûra mübâşeret olundukda tâ'ife-i mezbûreden müstakil kassâb olmağa kābil kimesne olmayup ve debbağlık hidmetiyle iki sene cem'e iktidârları mezbûr debbağ tâ'ifesi dahi şehre lâzimdir, lâkin min-ba'd kassâblığa müte'allik hidmet teklîf olunmamak üzre hâlâ kassâb tâ'ifesinin vâkı' olan zararları içün iki yüz bin akçe virmeğe cümlesi mukarrer oldukların i'lâm eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, arz eyledüğin üzre tâ'ife-i mezbûreden zikr olunan mikdâr meblağ cem' idüp alup Koyun emîni ma'rifetiyle kassâb akçesi mütevellîsine teslîm eyleyesiz ve akçe virdüğin kassâblara virilen akçe zâyi' olup ve mübâşirîn aralarında kassâb akçesi telef ü zâyi' olmakdan hazer idesin.

A.DVN.MHM.d. 933.2, s.12, h.25

[Yevmü'l-İsneyn, fî 3 Receb sene 998] **(8 Mayıs 1590)**

Görülmüşdür.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; İstanbul ve Haslar ve Galata ve Kasımpaşa ve Tophane ve Üsküdar'da vâkı' debbağlar şer'-i şerîfe gelüp; bundan akdem zümre-i mezbûreden İstanbul içün bir kassâb talep olunmak fermân oldukda, zümre-i mezbûrede kassâblık hidmeti uhdesinden gelür kimesne olmaduğından mâ'adâ debbağlar dahi lâzim olup kassâblık ile debbağlığın cem'i mümkin olmamağın, min-ba'd zümre-i mezbûreye kassâblık hidmeti teklîf olunmamak (…) ile kassâblar zararı içün iki yük akçe virmeğe ta'ahhüd etdikleri Südde-i sa'âdetime arz olundukda, vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf virilmeğin, zümre-i mezbûre (…) oldukları üzre müte'ahhid oldukları iki yük akçe-i bi't-tamâm İstanbul'da Koyun emîni olan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Sarı Hüseyin Çavuş'a teslîm etdikleri ecilden min-ba'd zümre-i mezbûreye kassâblığa müte'allik teklîf olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda, arz etdüğin üzre zümre-i mezbûreye min-ba'd kassâblığa müte'allik hidmet teklîf etdirmeyesin, bu hükm-i hümâyûnumı ellerinde ibkā eyleyesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.120, h.225

[Fî 17 Receb sene 998] **(22 Mayıs 1590)**

Galata kādısı ile Bostancıbaşına hüküm ki:

Beşiktaş ahâlîsi Dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl sunup; kasaba-i mezbûrda vâkı‘ Cami‘-i Şerîf önünden Yenihisar’a mürûr iden tarîk-i âmmdan deryâya varınca bir cânibi Mehmed Usta evine ve bir cânibi Sirkeci Yahya evine değin arz-ı hâliye olup ve Beşiktaş İskelesi’nden Üsküdar’a mukābil Kuruçeşme nâm mahall dahi mâ-tekaddemden Sefer-i hümâyûn vâkı‘ oldukça mîrî develer geçegelüp kadîm iskele olup iskele-i mezbûrun etrafında ba‘zı kimesnelerün evleri olup zikr olunan iskelenin yerlerinden alup kendülerin havlîlerine ilhâk idüp iskeleye küllî müzâyaka gelmeğe sebep olmuşlardır diyü arz eyledüğünüz ecilden imdi buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardukda, fi’l-vâkı‘ iskele-i mezkûr yerlerinden ba‘zı kimesneler ceddim Sultan Bâyezid mütevellîsinden bir tarîkle almışlar ise de izn-i hümâyûnum yokdur; men‘ u def‘ idüp ferd-i âferîdeden kimesneye bir arş mikdârı iskele-i mezkûrun arzına dahl itdirmeyesin. Şöyle ki men‘ olunmayup (…) hümâyûnuma muhâlif işler ise de takdîri üslûb-ı sabık üzre arz-ı hâliye koyasız, şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i‘timâd kılasız.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.121, h.227

[Fî 17 Receb sene 998] **(22 Mayıs 1590)**

Ulak
(...) varınca Mehmed ve Vasif kapucılara ve bir âdemlerine virildi.
Fi 17 Receb sene [9]98

Galata kādısı ve Bostancıbaşı’ya hüküm ki:

Beşiktaş ahâlisi Südde-i sa‘âdetime arz-ı hâl sunup; mahall-i mezbûrda vâkı‘ olan Cami-i Şerîf önünde Yenihisar yolundan derya kenarına varınca ki bir cânibi Mehmed Usta evine ve bir cânibi Sirkeci Yahya evine varınca feth-i hâkāniden berü arz-ı hâliye olup Sefer-i hümâyûna teveccüh iden asâkir-i İslâm Üsküdar yakasında zikr olunan mahalden ubûr idegelüp kimesne ta‘cîz ü tazyîk olunmaz iken hâliyâ ba‘zı kimesneler mahall-i mezbûrdan nice yerleri Sultan Bâyezid mütevellîsinden tapuladık diyü

mülklerine ilhâk etmekle, Müslümanlara küllî müzâyaka lâzim gelmişdir diyü tazallüm eyledikleri ecilden buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup Beşiktaş'ta mütemekkin olan müsînn ve mu'temedün-aleyh ehl-i vukūf Müslümanlardan dikkat ü ihtimamla hak üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp göresin; mahall-i mezbûra fi'l-vâkı' (…) civar Üsküdar'a geçürmek içün ve vaz' olunmuş selâtîn-i mâzıye (…) kalmış iken hâlâ (…) idilmek lâzimdir, (…) iden kethüdâya temessük ile (…) iderse aslı nicedir? Tamâm ma'lûm idinüp dahi aslı üzre yazup bildiresin, hilâf-ı emr kimesneye iş etdirmeyesin.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 4, s.63, h.117

[Yevmü'l-İsneyn, fî 25 Zilka'de sene 998] **(25 Eylül 1590)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı (...) Çelebi Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Mektup gönderüp; mahmiyye-i mezbûrede (…) Dergâh-ı âli topçuları kethüdâsı Mustafa ile Dökiciler kethüdâsı ve Topçular bölükbaşıları sâ'ir neferâtıyla sana varup bundan akdem ashâb-ı mîzândan ba'zı kimesneler Tophâne-i âmirede olan odaları divarına muttasıl ba'zı dekâkin binâ idüp icâresin (…) içün icrâ-i şerîfe tilâvetine ta'yîn etmişler, lâkin hâsıl olan icâreleri şart-ı vâkıf üzre ehl-i vezâ'ife virildikden sonra ba'zı zevâ'idi kalup mütevellîsi olanlar ekl idüp hâlâ ehl-i vezâ'ife virildükden sonra bâki kalan zevâ'idi Tophane-i âmirenin harâba müşrif olan odaların ta'mîr ü termîmine sarf olunmasın recâ eyledikleri arz u i'lâm eyledüğin ecilden buyurdum ki:

Vardukda, arz eyledüğin üzre zikr olunan dükkânların icâreleri şart-ı vâkıf mûcebince olan ve vezâ'ife virüldikden sonra bâki kalan zevâ'idi topçubaşı olana teslîm etdüresin ki Tophâne-i âmirede olan odaların ta'mîr ü termîmine sarf oluna, ammâ bu bahâne ile ehl-i vezâ'ifin vazîfelerine dahl olunmakdan hazer idesin.

d.67, s.21, h.47

Yevmü'l-Erba'a, fî 26 Zilhicce sene [9]98 **(26 Ekim 1590)**

Koyun Emîni Mustafa Çavuş'a verildi.

İstanbul kādısına hüküm ki ve Koyun emînine hüküm ki:

Hâlâ mahrûse-i İstanbul'un yazılu kassâblarından Edirne Kapusı'nda kassâblık iden Yani kassâbın yamağı olmayup mu'âvenet içün yamak ta'yîn olunmak mühim ve lâzim olmağın. Nefs-i Galata sâkinlerinden İrozyaşih ve Pandeli Yanice ve Dayşko ve Gorgi Kurşi ve Bahendi ve Merbostvaşno ve Nikola Aloro ve Bakkal Mustafa ve Hasköy'den Kürekçi Karagöz ve Nikola oğlu ve Maverdi ve İstanbul'dan Yani Golomani nâm zimmîler mezkûr Yani kassâba yamak olmaların emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, fermân-ı hümâyûnum mûcebince mezkûrûn zimmîler Edirne Kapusı'nda kassâblık iden Yani nâm kassâba yamak ta'yîn idüp olıgelen âdet ve kānun üzre yamaklık hidmetine istihdâm eyleyesiz.

d.67, s.49, h.129

[Yevmü'l-Ahad, fî 20 Muharremü'l-Harâm sene 999] **(18 Kasım 1590)**

Koyun emînine verildi.

İstanbul kādısına ve Koyun emînine hüküm ki:

Sen ki kadısın; mektup gönderüp; Saray-ı Atîk'de et virmek içün kassâba küllî ihtiyaç olmağın, Rumili'nde Yenişehir ve Fenar kazâları sâkinlerinden olup mütemevvil ve mün'im olan celep tâ'ifesi Meclis-i şer'-i şerîfe gelüp; her birimiz ihtiyârımızla Saray-ı âmire-i mezbûra kassâb olup ne mikdâr et gider ise virüp zarar u ziyânını çekelim; şol şart üzre ki zikr olunan kādılıklarda kırcan koyunu içün ne mikdâr yazılu celepler varsa bedel akçeleri olıgeldüğü kānun üzre biz alup âhardan süriciler kabz etmeye ve kâza-i mezbûreden min-ba'd kassâb ve yamak yazılmaya. Şart-ı mezbûr üzre cümlemiz ber-vech-i iştirâk yerleri merkuma kassâblık hidmetin edâ idelim diyü mukarrer ve mu'terif olduklarından sonra hâlâ Galata'da sâkin olup Kassâblar kethüdâsı olan Pervane nâm kimesne dahi hâzır olup ve kassâbların zikr eyledikleri şart üzre amel olup celebler bedel akçesini bunlara virüp ve kazâ-i mezbûreden kimesne min-ba'd yamak ve kassâb yazılmaz ise Kassâblar kethüdâlığı (…) olup hâricden kimesne dahl u ta'arruz etmez ise ve âdet-i kadîme üzre sergüş olursa mezbûrların zarâr u ziyanlarına ve (…) kefîl olup diyü bildirdiklerin arz eylediğin ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûrları getürdüp dahi vech-i meşrûh üzre mün‘im ve mütemevvil olan kimesneler kassâba münâsib olanları minvâl-i mezbûr üzre kassâb ta‘yîn idüp resim ve isimleriyle sicill-i mahfûza kayd etdirüp kassâblık hidmeti etdiresiz, husûs-ı mezbûr mühimmattandır, ihmâl ü müsâheleden hazer idüp ihmâl etmeyesiz.

d.67, s.95, h.251

[Yevmü’s-Sebt, fî 10 Cemâziyelevvel sene 999] **(6 Mart 1591)**

Kapudân Paşa’ya hüküm ki:

Galata kādısı mektup gönderüp; kazâ-i mezbûr ahâlîsi gelüp; askerîden ve şehirlüden ba‘zı kimesneler gice ile mestâne gezüp nice dürlü fesâd idüp mestgâmeden hâlî olmazlar. Ol makuleler men‘ olunmak mühimmatdan olduğun recâ eyledüklerin bildirmişsin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsa bizzât mukayyed olup anun gibi askerîden ve gayrıdan gice ile mestâne gezüp fesâd idenleri men‘ u def‘ idüp memnû‘ olmayanlar kimler ise ism ü resimleriyle yazup bildüresin ki haklarından geline.

d.67, s.97-1, h.259

[Yevmü’s-Sebt, fî 10 Cemâziyelevvel sene 999] **(6 Mart 1591)**

Galata kādısına hüküm ki:

Kapudân canibinden Südde-i sa‘âdetime şöyle arz olundu ki hâricden ba‘zı güzerân gelüp odalarda ve (…) ba‘zı azeb tâ’ifesi dahi fesâd ü şenâ‘at üzre oldukları i‘lâm idüp kefilleri olmamak ile sirkat olsa (…) gayb iderler diyü anun gibileri kefile virmek murâd etmeğin. Şöyle ki bu bâbda bizzât mukayyed olup anun gibi yerlü yurdlu dükkânlu olmayan eğer azeb ve eğer sâ’ir levendat varsa ki yerlü yurdlu olana dâ’imâ fısk u fücûr (…) ola. Fesâd ü şenâ‘at üzre olmayan yarar kefillere virüp, ammâ kendü hâllerinde olanlara yâhud yerlü yurdlu olanlara dahl olmayup hazer idüp ve şol ki kâtibdir ve subaşıdır, kefille diyü kimesneden akçe almayasın, hazer idesin.

d.67, s.97-2, h.270

[Yevmü’s-Sebt, fî 10 Cemâziyelevvel sene 999] **(6 Mart 1591)**

Galata kādısına hüküm ki:

Mahmiyye-i Galata’da her gice evler ve dükkânlar açılup Galata’nın içi levendât ve hırsuz azebler ile dolup fesâddan hâlî olunmaduğı i‘lâm olunmağın. Anın gibi Galata’da sâkin olup odalarda olanlar kefîle virilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardıkda, bu bâbda onat vechle mukayyed olup nefs-i Galata’da dekâkinde ve ergen odalarında sâkin olanları kefîle virüp birbirine kefîl olanları iskân itdirüp odalarda ve dükkânlarda kefilsiz kimesne komayasın, ammâ hîn-i teftîşde mübâşirînden ve gayrıdan mücerred celb ü ahz etmeyüp kendü hâlinde ve kâr u kisbinde olanlara ta‘addî itdirmeyüp ve kefîl akçesi diyü kimesneden bir akçe ve bir habbe aldırmayasın.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 5, s.122, h.374

[Fî 28 Receb sene 999] **(22 Mayıs 1591)**

Bâ-hatt-ı Hazret-i Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Mahrûse-i İstanbul’a gelen zahîre gemilerinden ba‘zı Yedikule’ye gelinmezden evvel ba‘zı adalara yanaşup Körföz gemilerine ve İznikmid gemilerine zahîre boşaldup ve nefs-i Galata’dan ve İstanbul’dan ziyâde bahâ ile ba‘zı gemiler âhar vilâyete zahîre kaçırup müzâyaka virdükleri i‘lâm olunmağın. Anun gibi İstanbul içün gelen zahîreyi Körföz ve İznikmid gemilerine boşaldup hilâf-ı emr-i şerîf âhar vilâyete kaçıran her kimler ise ele getürilüp ve gemileri dahi sirkat olmak emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât gereği gibi mukayyed olup ol makūle zahîre gemileri âhar yere tereke kaçırup ve ziyâde bahâ ile haricden gelen zahîreyi satup emr-i şerîfime muhâlif iş idenleri Galata subaşısı mübâşeretiyle getürdüp gemilerin girift idüp kendülerin haps eyleyüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki zahîre husûsu sâ’ire kıyas etmeyüp mühimmât-ı umûrdandır; ana göre mukayyed olasın, bu makūleleri yoklayup ele getürmek üzre olasın.

A.DVNS.MHM.ZYL.d. 5, s.107, h.339

[Fî 6 Şevvâl sene 999] **(28 Temmuz 1591)**

Koyun emînine virildi. Fî 6 L sene [9]99
Bâ-hatt-ı hazret-i Efendi

Galata ve Silivri ve Midye ve Çorlu ve Yaya(?) ve Yanbolu kādılarına hüküm ki:

İstanbul kādısı mektup gönderüp; mahmiyye-i mezbûrede Edirne Kapusı selhhânesinde kassâb olan Tavukçu Yani nâm kassâb pîr ve za‘îf ve fakir olmağla, kassâblık hidmeti uhdesinden gelmeğe kādir değilim diyü Midye kazâsında Karagöz ve Turuğ(?) nâm karyeden Papayani ve Karpete nâm karyeden İstranik ve karye-i Aksicim'den Dimo ve kazâ-i Silivri'den Güzel Yanik ve karye-i Bovados'dan Bezuci Manol ve Çorlu kazâsından Dorso Mumcu ve (...) ve Yorgi Papas karındaşı Bezirci Yâni ve Yaya kazâsından Hacı İbrahim ve Yanbolu kazâsından Mahmud Çelebi nâm kimesneler içün maldâr ve her vechle kassâblık hidmeti uhdesinden gelür yarar kimesnelerdir. Şöyle ki kendüye yamak ta‘yin olunup kassâblık hidmeti iderlerse İstanbul'da lahm bâbında aslâ müzâyaka çekdirmezüz diyü haber virüp yamak kayd olunmaların recâ etdikde, fi'l-vâki ehl-i vukūf kimesneler dahi vech-i meşrûh üzre mezbûrun fakir olduğun ve mezkûrlar içün maldâr ve mütemevvillerdir diyü haber virdüklerin arz etdüği ecilden mezbûrlar mezkûr kassâba yamak olmak olmasın fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûrların ol yerden alâkaların kat‘ idüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki emrim üzre mezbûr kassâba yamak ta'yîn olunup kassâblık hidmetinde (…) üzre olasın, ihmâl ü müsâheleden avk u te'hîrden ziyâde ihtiyât üzre olasın.

A.DVNS.MHM.d. 68, s.33, h.67

[Fî 11 Şevvâl sene 999] **(2 Ağustos 1591)**

Yazıldı.
Bâ hatt-ı Yahyâ Çelebi

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâlâ Donanma-i hümâyûnum mühimmâtı içün Tersânede bıçkıcı lâzim ü mühimm olmağın. Taht-ı kazânda her kande haymana bıçkıcı bulunursa ahz olunup Tersâne-i âmiremde ücretle istihdâm olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda bu bâbda bizzât gereği gibi mukayyed olup emrim üzre her kande haymana bıçkıcı bulunursa ahz idüp Tersâne-i âmireme gönderesin ki ücretle istihdâm oluna. Donanma husûsu umûr-ı mühimmedendir; bu bâbda eğer çavuşdur ve eğer sa'ir kul tâ'ifesidir, kimesneyi dahl etdirmeyüp haymana bıçkıcı bulunan yerlerden alup Tersâneye gönderesin. Ta'allül ü nizâ' idenleri isimleri ve resimleriyle yazup arz eyleyesin ki gereği gibi haklarından geline.

Bir sûreti Galata'ya
Bir sûreti Üsküdar'a

d.67, s.153, h.403

[Yevmü'l-İsneyn, fî 18 L sene 999] **(9 Ağustos 1591)**

Bâ hatt-ı Yayha Beğ

İstanbul kādısına hüküm ki:

Sâbıkā İstanbul kādısı olan Mevlânâ Muhyiddin *zide fezâlühu* mukaddemâ mektup gönderüp; emr-i şerîf vârid olup Yedikule'ye mütemevvil kimesneler kifâyet mikdârı kassâb tedârik ve arz eyleyesin diyü fermân olunmağın. Mahrûse-i İstanbul'da vâkı' olan Yehûdi tâ'ifesinden iki nefer ve Rum kâfirlerinden bir nefer ve Ermeni ve Karamanlu tâ'ifesinden bir nefer ve bezzâsitan dâhili ve hâricinde olan tüccâr tâ'ifesinden bir nefer ve Galata'da olan Frenk ve Rum kâfirlerinden bir nefer ki cem'an altı nefer olup tedârik olunmak her vechle (…) diyü arz eylemekle, tavâ'if-i mezbûreden her birin getürdüp içlerinden cemâ'at başları ve iş erleri mübâşeretiyle ve cümlesinin ittifâklarıyla ta'yîn olunan kassâblar tedârik olunacak kadar akçe cem' etdirüp içlerinden yarar âdemlere sermaye virüp kassâblık hidmetin etdüresin diyü doksan üç Rebî'ülâhir'inin evâhirinde emr-i şerîf virilmiş iken ol emr-i şerîf zâyi' olmağla, ta'yîn olunan kassâblar kassâblık hidmetinde olmadıkları i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfim vusûl buldukda, gereği gibi mukayyed olup bu bâbda mukaddemâ fermânım olduğu üzre zikr olunan tâ'ifeden ol mikdâr kassâb tedârik idüp vech-i meşrûh üzre amel eyleyesin.

Hükm-i sâbık fî evâhiri Rebî'ülâhir sene-i minhü.

d.67, s.200, h.490

[Fî evâhiri Rebî‘ülâhir sene 1000] **(5-14 Şubat 1592)**

Cezayir çavuşlarından Mustafa Çavuş üzerlerine nâzır ta‘yîn olunmuşdur.

Vezâret ile kapudân olan Sinan Paşa’ya ve Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ Boğaz’da işleyen peremeler evvelki üslûbdan çıkup uzun ve ensüz ve yelken isti‘mâl eyleyüp ve peremelere avret ve oğlanları ricâl ile mahlût idüp ve tahammülünden ziyâde âdem tahmîl etdirmekle defa‘âtle peremeler gark olup nice nüfûsun telefine sebep oldukları ve kadîmden alınugelen izne kāni‘ olmayup peremeciler ba‘zı ehl-i ırz âdemlerin ve nisâ tâ’ifesinin ardlarınca seğirdüp şirretler idüp envâ‘ nâ-şâyeste evzâ‘ u etvâr eyledikleri i‘lâm olunmağın. Kadîmden Muhtesip Çardağı’ndan Hazret-i Ebî Eyyûb Ensârî *aleyhi’r-rahmetü’l-bârî* İskelesi’ne varınca altı kürekli pereme beş akçeye, dört kürek dört akçeye, iki kürek üç akçeye, dolmış ile olunmak yarımşar akçeye; Yemiş İskelesi’nden Kâğıdhane câniblerine limanlık olursa on akçeye deniz yavuz olursa on beş akçeye; Muhtesip Çardağı’ndan ve Unkapanı’ndan Südlüce’ye üç akçeye, Hasköy’e dört kürek üç akçeye, altı kürek dört akçeye, dolmuş ile yarımşar akçeye; Yemiş İskelesi’nden Okmeydanı İskelesi’ne meyyit alup giden pereme altı kürek dört akçeye, dört kürek iki akçeye, Fenar Kapusı’ndan Azab Kapusı’na dört kürek bir akçeye, dolmuş birer pula; Unkapanı’ndan Kasımpaşa’ya dört kürek bir akçeye, dolmuş birer pula; Azab Kapusı’ndan Unkapanı’na at geçürmeğe ezelden bir akçe şimdi iki akçe, pasdırma zamanında birer akçeye, Muhtesip Kapanı’ndan Yağ Kapanı’na dört kürek yarım akçeye, başka olunca ikişer pula, dolmuş ile birer mangıra, Balıkpazarı’ndan Galata’ya dolmuş iki mangıra, başka yarım akçe, Fındıklu’dan Yemiş İskelesi’ne dört kürek iki akçeye, Balıkpazarı’ndan Tophane’ye altı kürek iki akçeye, dört kürek bir akçeye, iki kürek yarım akçeye, Balıkpazarı’ndan Beşiktaş’a dolmuş ile yarımşar akçeye, altı kürek dört akçeye, dört kürek üç akçeye, Ortaköy’e dört kürek beş akçeye, altı kürek altı akçeye, Balıkpazarı’ndan Kuruçeşme’ye dolmuş ile yarımşar akçeye, dört kürek altı akçeye, altı kürek yedi akçeye, Yenihisar’a dört kürek on akçeye, altı kürek on beş akçeye, iki kürek sekiz akçeye, İstinye’ye altı kürek yirmi beş akçeye, dört kürek yirmi akçeye ve Üsküdar’a başka pereme ile gidenler altı kürek on akçeye varup gelmeğe dört kürek sekiz akçeye, iki kürek altı akçeye, seyire giden kimesneler yemek virirse altı küreğe otuz akçe yemek virmezse kırk akçe, dört kürek yirmi akçe, seyire giden bütün gün bu üslûb üzre

ola; her kim bu kānun üzre olmazsa muhkem hakāret olunup ebed pereme işledilmeye diyü defâtirde mukayyed bulunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup Boğaz'da işlenen peremeleri min-ba'd yassı yapdırup ve yelken ile isti'mâl etdirmeyüp ve ricâl ile nisvânı mahlût bir peremeye tahmîl etdirmeyüp ziyâde tenbîh ve yasağ etdüresin ve kadîmden berü ikişer ve üçer çift küreklü peremeler zikr olunan mahallere ne mikdâr ücret ile gidegelmişler ise vech-i meşrûh üzre ol mikdâr âdemleri aldırup ziyâde nesne aldırmayup peremeciler âdemlerin ve avretlerin ardlarınca vech-i mastûr üzre seğirdmeyüp kadîmden olıgelen âdet ve kānuna muhâlif nâ-şâyeste vaz' etdirmeyesin ve her iskelede ne mikdâr pereme olup ve kimlerin olduğu ve bi'l-cümle Boğaz'da işleyen peremeler ne mikdâr olduğu cemî'an peremeciler kethüdâsı ile defter etdirüp sen ki kadısın; alup zabt idüp her birine bu yasak-ı hümâyûnumu iz'ân itdirüp muhkem tenbîh eyleyesin ki min-ba'd emr-i şerîfe muhâlif ve kadîmden olıgelene ve emr-i hümâyûnuma mugāyir vaz' eylemekden ziyâde ihzâr eyleyesin, ba'de't-tenbîh eslemeyüp kadîmden olıgelene mugāyir ve emr-i hümâyûnuma muhâlif vaz' ider ise pereme sâhipleri sipâhi ve yeniçeri tâ'ifesinden ise yazup bildiresin, şehirlü ve rençber tâ'ifesinden ise muhkem te'dîb eyleyesin ve bu emr-i celîlü'l kadrimi sicill-i mahfuza kayd etdüresin ki dâ'imâ mazmûnu ile amel oluna, şöyle bilesin.

d.70, s.188, h.356

Yevmü'l-Ahad, fî evâhiri Cemâziyelevvel sene [1000] **(5-14 Mart 1592)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâma sûret-i sicill gönderüp; mahrûse-i İstanbul'a gelen zâhire gemileri doğru İstanbul'a gelmeyüp ba'zı adalara yanaşup Körföz ve İznikmid gemilerine buluşup hilâf-ı emr zâhire kaçırdıkları ecilden bundan akdem ol makūleler ele getürilüp haps olunup hakkından gelinmesiyçün hükm-i hümâyûnum virilmişken hâlâ memnu' olmayup ol makule reisleri ele getürilüp gemileri girift olmak içün emr-i şerîfim virilmek recâsına arz etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda sen ki kadısın; onat vechile mukayyed olup o makūle zahire ile gemiler doğru İstanbul'a gelmeyüp âhar yere zahireyi bilâ-emr alup gidenlerin gemilerini ele getürüp Galata subaşısı ma'rifetiyle gemilerin girift idüp ve içinde olan reisin haps idüp arz eyleyesin ki sonra emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mûcebiyle amel oluna.

d.69, s.61, h.120

[Yevmü'l-Erba'a, fî evâhiri Zilhicce sene 1000] **(28 Eylül-7 Ekim 1592)**

Ayasofya mütevellîsine
Bâ hatt-ı Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Rusa(?) tâ'ifesinden Bâki ve Pasdırma oğlu dimekle ma'rûf kimesneler dâ'imâ Ayasofya Evkāfına müte'allik hususlara dahl etmekle ihtilalden hâlî değiller imiş. İmdi; mezbûrların min-ba'd vakfa müte'allik umura dahl etmeyüp kendü hâllerinde olmak emrim olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrlara muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd vakfa müte'allik hususlara bu da mı olucak, dahl u ta'arruz etmeyüp kendü hidmetlerinde olalar. Şöyle ki min-ba'd dahi mütenebbih olmayup vakfa müte'allik umûra karışalar, mu'accelen yazup arz eyleyesin ki gereği gibi haklarından geline.

d.70, s.112, h.204

[Yevmü'l-Ahad, fî 26 Muharrem sene 1001] **(2 Kasım 1592)**

Bâ-hatt-ı Mim

Galata kādısına hüküm ki:

Galata'da olan zimmiler Dîvân-ı hümâyûnuma gelüp arz-ı hâl sunup; (…) üzre tasarruf idegeldikleri evlerine Ayasofya mütevellîsi dahl idüp ellerinden almak istedüğin bildirüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum recâ itmeğin. Buyurdum ki:

Göresin; zikr olunan zimmîlerin tasarruf itdikleri evleri şöyle ki feth-i hâkānîde ashâbın ellerinde bulunup temâdî-i eyyâmla irs-i şer‘ ile intikāl eyleyüp yâhûd ellerinde bulunanlardan ittibâ‘-i şer‘î ile ellerine düşmüş ise hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesne dahl ü ta‘arruz etdirmeyesiz, ammâ vakfın defterinde mastûr u mukayyed olup sâl-be-sâl rüsûm-ı âdiyesin edâların geldikleri vakıf evlere mutasarrıf olanlardan biri fakir olup evlâdı kalmayup vârislerine intikāl etmemekle vakfa müntakil oldukda, mütevellî tâlip olana icâre ile virmek istedikde mücerred içinde bulunan hilâf-ı şer‘-i şerîf nizâ‘ iderse etdirmeyüp şer‘-i şerîf mûcebince vakfa âid olan vakfın defterlü hânelerini girü vakfa hükm idüp kimesneye ta‘allül ü nizâ‘ etdirmeyesin ve ba‘de’n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu sicill-i mahfûza kayd idesin ki vakt-i hâzıra mürâhik olup mazmûn-ı hümâyûnumla amel olunup şer‘-i şerîfe mugāyir bir vaz‘ olmaya.

d.70, s.157, h.292

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 7 Saferü’l-Muzaffer sene 1001] **(14 Kasım 1592)**

Görülmüşdür.

Galata kādısına hüküm ki:

Galata re‘âyâsı tarafından Dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl sunulup; kassâblara mu‘âvenet içün Galata’da olan ehl-i dükkân Müslümanlardan ve zimmîlerden mukaddemâ yüz yirmi bin akçe cem‘ olunmak fermânım olmağın. Cem‘ine mübâşeret olundukda ba‘zı zimmîler suyolcu ve doğancı ve mu‘âf u müsellemiz ve Sultanlar evkāfıdır diyüp ve ba‘zıları dahi âhar tarîkle ta‘allül idüp hâllerine göre mu‘âvenet idegelmişler iken hâlâ olvechle ta‘allül ve inad itdüklerin bildirdükleri ecilden şimdiye değin mu‘âfiyet idegeldikleri üzre mu‘âvenet etmelerin emr idüp buyurdum ki:

Bu bâbda herkese hallü hâlince mu‘âvenet itdirüp ba‘zısına Sultanlar evkāfındanuz ve mu‘âf ve suyolcu ve müsellemiz diyü ta‘allül etdirmeye ve her kimden ne mikdâr akçe alınursa ale’l-(…) defter idüp imzalayup ve mühürleyüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin ki emrim üzre yirmi bin akçe mi alınur yohsa hilâf-ı emr ziyâdeye tecâvüz mü olunur, ma‘lûm-ı hümâyûnum ola; ammâ ziyâde alınup dahi deftere noksân üzre yazmakdan begāyet hazer idesin, sonra her birine ne mikdâr akçe virdüği su’âl olunursa şöyle ki takrîrleri defterde yazılan meblağdan ziyâde ola. Beyan olacak özrün

makbul olmayup mu‘âteb olman mukarrerdir. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup emrime muhâlif ziyâde akçe alınmakdan begāyet hazer üzre olasın.

d.70, s.134, h.249

[Yevmü’l-Ahad, fî 28 Rebî‘ülevvel sene 1001] **(2 Ocak 1593)**

Bâ hatt-ı Yahya Beğ

İstanbul ve Galata kādılarına ve Koyun emînine hüküm ki:

Sen ki İstanbul kadısısın, mektup gönderüp; mahmiyye-i Galata ahâlîsinden Hazer veled-i Gazal Meclis-i şer‘a gelüp; mahmiyye-i Galata ahâlîsi tarafından Aleksandıra ve Yanaki veled-i Karaca ve Esferlab(?) veled-i Kostantin nâm zimmîler nısf hisse kassâb olup mahmiyye-i mezbûre ahâlîsinden her sene zararları içün yüz yirmi bin akçe alur imiş, hâlâ mahmiyye-i mezbûre ahâlîsinden Dvarid(?) veled-i Nebtün ve Anton veled-i Piro ve Anton’un veled-i İkano(?) ve Nikola veled-i Sero ve Yorgi veled-i Korş ve Piro veled-i Galenti ve Maronki veled-i Obankor(?) ve Yaştiyan veled-i Dekâvray(?) ve loncada sâkin Simkeş ve Manka veled-i Hazin nâm zimmiler bana yamak ta‘yîn olunursa şart-ı merkum ri‘âyet olunursa Galata ahâlîsi cânibinden nısf hisseye kassâb olmağı kabûl etdik ve nısf hisseye lâzim olan Yeniçeri meydanına kabul virelüm didikde, mezbûr Hazer kassâb ta‘yîn olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmek recâsına arz etdüğün ecilden buyurdum ki:

Vardukda, arz olunduğu üzre mezbûr Hazer nâm zimmîyi Galata ahâlîsi nısf hisseye kassâb ta‘yîn idüp yeniçeri kayd ide, lâzim gelen koyunları virüp bu bâbda ta‘yîn olunan şurutu ri‘ayet etdiresin.

d.70, s.15, h.26

[Yevmü’s-Sebt, fî 3 Cemâziyelâhir sene 1001] **(7 Mart 1593)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı S Efendi

İstanbul kādısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde Mi‘marbaşı olan Davud Âsitâne-i sa‘âdetime mektup gönderüp; mahmiyye-i mezbûrede olan bıçkucı tâ’ifesi Sefer-i hümâyûn vâkı‘ oldukça filikalar binâsiyçün (…) ziyâde bıçku virüp ve Donanma-ı hümâyûn vâkı‘ oldukça Tersane-i âmire mühimmatı içün dahi nice pençe bıçku virüp hidmetlerin edâ iderler iken çöp kuşanan ekseri çavuş ve cebeci ve topçu ve gayrı dirliklerde olmağla, Sefer-i hümâyûn vâkı‘ oldukda uhdelerinde olan hidemâtı edâ etmedüklerinden mâ‘adâ bıçku tahtası geldikde, olıgelene muhâlif her biri ziyâde bahâ ile alup mâbeynlerinde tevzî‘ olunmamağla, tâ’ife-i mezbûreye ta‘addî olduğın bildirmeğin. Kadîmden olıgeldüği üzre amel olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, anun gibi bıçku tahtası geldikde kadîmden olıgeldüği üzre tâ’ife-i mezbûre kethüdâsı ma‘rifetiyle mezbûrlara tevzî‘ itdirüp olıgelene muhâlif vech-i meşrûh üzre ta‘addî idenleri men‘ u def‘ idüp olıgelene muhâlif ta‘addî olunmakdan hazer eyleyesin.

Görüldü — *Görüldü*
Bir sûreti Galata kādısına — Bir sûreti Üsküdar kādısına

d.71, s.237, h.441

[Fî evâsıtı Şevval sene 1001] **(11-20 Temmuz 1593)**

Gemlik kādısına hüküm ki:

Hâlâ ba‘zı Yehûdi ve kefere tâ’ifesi taht-ı kazâna varup kaza-i mezbûrda vâkı‘ olan bağların üzümlerin şimdiden sâhiplerinden ziyâde bahayla alup hamr etmekle İstanbul’da külli müzâyaka çekilmeğin; bu bâbda gereği gibi mes’ûl olmuşsundur. İmdi; taht-ı kazânda olan bağların üzümlerini Yehûdi ve kefere tâ’ifesi (…) etmeyüp aynı ile üzümü rencber gemilerine tahmîl idüp ale’t-tevâlî mahrûse-i İstanbul’a göndermekiçün Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından ( ) Çavuş *zîde kadruhu* (…) değin bu husûsa mübaşir ta‘yîn olunmuşdur. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vusûl buldukda, bu husûsa leyl ü nehâr gereği gibi bizzât mukayyed olup emr-i celilü’l kadrim mûcebince taht-ı kazânda vâkı‘ olan bağların sâhipleri üzümünü Yehûd ve Nasârâ’ya ve gayra hamr etmek içün bey‘ idüp ve şıra sıkdırmayup mumâ-ileyh çavuşum mübaşeretiyle aynı ile üzümlerini rençber gemilerine tahmîl etdirüp alet’t-tevâlî mahrûse-i İstanbul’a gönderesin ve bu husûs içün varan

Yehûdileri ve kefereyi ve gayrıları men‘ u def‘ idüp memnû‘ olmayanları mukayyed ve mahbûs Südde-i sa‘âdetime gönderesin. Şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif Yehûdi ve kefere tâ’ifesine hamr etmek içün üzüm virildüği istimâ‘ oluna, çavuşun çavuşlığu ve senin kadılığın alınmağla konulmayup envâ‘ itâb u ikāba mazhar olmanuz mukarrerdir; ana göre mukayyed olasın.

Bir sûreti Mudanya kādısına
Bir sûreti Karamürsel kādısına
Bir sûreti Galata kadısına

d.69, s.131, h.264

[Yevmü’l-İsneyn, fî 18 Zilka‘de sene 1001] **(16 Ağustos 1593)**

Bâ hatt-ı Yahya Çelebi
Vech-i meşrûh üzre emr-i şerif

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâlâ Koyun emîni olan Mustafa Çavuş mektup gönderüp; bundan akdem doksan üç senesinde İstanbul bezzâzistânının dâhilinden ve hâricinden bir kassâb ve Rum keferesinden bir kassâb ve Galata Frenkinden ve Rumundan bir kassâb ve Karamanlu ve Ermeni tâ’ifesinden bir kassâb ve Yehûdi tâ’ifesinden iki kassâb ihrâc oluna diyü sâbıkā İstanbul kādısı arz eyledikde, ihrâc olunup lâkin virilen akçe zâyi‘ olmak ile cümle Müslümanlar akçe cem‘ idüp debbağ tâ’ifesine virüp hâlâ Müslümanlar cem‘ itdüği üzre umûmen Rum tâ’ifesinden dahi cem‘ eylemek içün Dergâh-ı âli çavuşlarından Sefer Çavuş mübâşeretiyle cem‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâsına arz itmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, mezkûr çavuşum mübâşeretiyle hâlâ Müslümanlardan cem‘ olunan akçe üzre Rum tâ’ifesinden dahi hakk u adl üzre tahamüllerine göre kassâb zararıyçün akçe cem‘ itdüresin, ammâ mukayyed olasın ki ahz ü celb sebebi ile tahammüllerinden ziyâde akçe kifâyet olunmak ihtimâli olmaya.

d.71, s.208, h.393

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 19 Zilhicce sene 1001] **(16 Eylül 1593)**

İstanbul ve Hâslar ve Galata kādılarına hüküm ki:

Bundan akdem mîrî debbağlar içün Kasımpaşa'da bir kârhâne binâ olunup zikr olunan kârhâneye Hacı Mehmed nâm kimesne kassâb ta'yîn olunup Galata kazâsında kassâblık idüp ba'dehu fevt olup yerine Karaca nâm zimmî kassâb olup ol dahi mürd oldukda oğlu Aleksi ve Yani ve dâmâdı İskarlat nâm zimmîler kassâblık idüp mezbûrûn kassâblarun üç dükkânı olup biri Galata ve biri Hâslar kādılıklarında ve biri dahi Edirne Kapusı'nda olup boğazladukları koyun ve keçi ve sığır ve kuzu derilerin ol kârhâneye virüp husûsan alaca sahtiyan ve kösele ve telâtin ve kayış ve şire(?) ve ködri(?) lâzim oldukda zikr olunan kârhâneden alınup ve etin işlenüp etden virilegelmiş iken Kasımpaşa'da olan debbağlarız, virmeziz diyü nizâ' eyledüklerin ol dükkânlardan derileri mîrî kârhâneye virile diyü hatt-ı hümâyûnum sâdır olmağla, emr-i şerîfim virilmiş iken hâlâ mezbûrûn kassâblar varup taht-ı kazânuzda ba'zı yerlerde kassâblık etmekle, boğazladukları koyun ve keçi ve sığır ve kuzu derilerin virmekde ta'allül eyledükleri i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, zikr olunan kassâblar boğazladukları davarlarun derilerin şimdiye değin mîrî kârhâne debbağlarına viregelmişler ise mezkûrlarun boğazladukları koyun ve keçi ve sığır ve kuzu derilerin emr-i sâbık mûcebince mîrî kârhâne debbağlarına virdüresiz.

A.DVN.MHM.d. 933.3, s.9, h.17

[Yevmü's-Sebt, fî 24 M sene 1002] **(20 Ekim 1593)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı Hazret-i Efendi.

İstanbul ve Galata ve Hâslar ve Üsküdar kādılarına hüküm ki:

Ba'zı yerlerde mîrî doğanlar mühimmâtı içün ta'yîn olunan sayyâdlardan gayrı kimesne ağ açup ve tuzak kurmaya diyü bundan akdem tenbîh olunmuş iken hâliyâ topçu ve cebeci ve acemi oğlanları ve sâ'ir şikâra kādir olanlardan ba'zı kimesneler varup etrafda tuzak kurup ve tüfenk ile şikâr idüp mîrî doğanlara küllî zararları olduğu ecilden buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mukaddemâ vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmiş ise emr-i şerîfime mugāyir anun taht-ı kazânuza tâbi‘ olan yerlerde ağ ve tuzak kurup ve tüfenk ile sayyâdlık iden eğer yeniçeri ve cebecilerdir ve eğer (…) her kim olursa olsun tenbîh ü te’kîd eyleyesiz ki Südde-i sa‘âdetimde olan çakırcılarımbaşı tarafından ellerinde mühürlü tezkereleri olmaların min-ba‘d bir ferd şikâr etmeye, şöyle ki mütenebbih olmayup inâd ü muhâlefet idenler her ne tâ’ifeden ise ism ü resimleri ile yazup Südde-i sa‘âdetime arz eyleyesin.

A.DVNS.MHM.d. 71, s.153, h.306

Yevmü’l-Cum‘a, fî 12 Safer sene 1002 **(7 Kasım 1593)**

Üsküdar kādısına hüküm ki:

Rumili ve Anadolu yakasından buğday ve arpa ve bal ve yağ ve sâ’ir zahîreler ile mahrûse-i İstanbul’a gelen rençber gemileri Fenar’a gelür iken Beğkoz etrafında

(ba‘zı eşkıya karaya urup pârelenen gemilerin metâ‘ın her ne ise gâret ü hasâret etmek içün Boğaz’dan taşra Rumili yakasında Fenar’dan (…)’ya varınca (…) ve gayrı mandıralarda gice ile an-kasd âteş yakmağla, zikr olunan eşkıyanın kenardan yakdukları ateşi (…) gicede Fenar (…) etmekle, ateşden tarafa teveccüh idüp karaya urup gemileri pârelenüp içinde olan metâ‘ı gâret ü hasâret eyledikleri i‘lâm olunmağın. Haklarından gelinmesin emr idüp buyurdum ki:)

ve sâ’ir ol câniblere karîb olan yalılarda ba‘zı eşkıya mücerred gemiler pârelenüp içinde olan zahireleri yağma etmek içün gice ile yer yer ateş yakmağla, gelen gemiler fânus şa‘lesidir diyü ateşden tarafa teveccüh itdüklerinde şiddet-i rüzgâr ile karaya çatup bu vechle nice gemiler pârelenüp fukarânın zahîreleri gāret olunduğu i‘lâm olmağın. Ol yalılarda gice ile min-ba‘d ateş yanmamasın emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda bizzât mukayyed olup zikr olunan yalılarda vâkı‘ olan karye halkına muhkem tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki min-ba‘d gice ile ateş yakmayalar. Ateş yakan eşkıyayı tutup Südde-i sa‘âdetime götüreler ki haklarından geline, ba’de’t-tenbîh inâd ü muhâlefet idüp hilâf-ı emr-i şerîf girü ateş yakan gemiciler ise muhtâc-ı arz olanlardan ise ism ü resimleri ile yazup arz eyleyesin ki haklarından geline, değil ise tutup mukayyed ve mahbus Südde-i sa‘âdetime gönderesiz ki eşedd-i siyâset ile haklarından geline.

Bir sûreti Galata kadısına
Bir sureti Hâslar kâdısına

d. 71, s.132, h.262

Yevmü's-Sülesâ, fî 16 Safer sene 1002 **(11 Kasım 1593)**

Galata kādısına hüküm ki:

Akzâ kuzâtü'l-Müslimîn mahrûse-i İstanbul kādısı Mevlânâ Müslihiddin *zîde fezâlühu* Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; mahrûse-i İstanbul'da olan kassâbların zararı içün Memâlik-i mahrûseden her sene birer mikdâr akçe cem' olunmak fermânım oldukda, mahmiyye-i Galata'dan bedel-i zarar her sene yüz bin akçe cem' olunup Edirne Kapusı kassâblarından Aleksandra nâm kassâbın zararı içün ta'yîn olunmışdu; lâkin her senede zikr olunan yüz bin akçenin cem' u tahsîli asîr olduğundan gayrı, herkes hâdis ve bid'atdır diyü virmekde ta'allül ve istisgāl eyleyüp ana bedel kanūn-ı kadîm üzre her vilayetden mün'im ve mütemevvil ve mâldâr olanlar müstakil kassâb yazılugelmeğin. Kānûn-ı kadîm üzre müstakil kassâblar yazıla diyü fermânım olmağla, Koyun emîni olan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından İbrahim Çavuş mahrûse-i Galata'da kassâblığa yarar olanları ehl-i vukūfdan tecessüs eyledim. Andonaki Cemarsi ve Aleksandra Sürmakeş ve Pandeli veled-i Yançe ve Hirsos veled-i Kuli ve Manol Aviskos ve Yorgi Kors ve Yorgi Luka ve Misranderir ve Varmatoyolo ve Lazari nâm on nefer zimmîler mün'im ve mütemevvil ve maldâr olup her biri müstakil kassâb olmağa yarar kimesneler idüğine vâkıf oldum diyü mezbûr Aleksandır ile kassâblık hidmetin itmeğe ta'yin olunmak içün arz itmeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mezbûrun zimmîleri ihzâr idüp ahvâllerin Galata a'yânından ve Müslümanların ve keferenin arz olanlarından dikkat ü ihtimâmla hakk üzre ta'yîn idüp göresin; fi'l-vâkı' mezbûrûn on nefer zımmi mün'im ve maldâr olup ikişer-üçer yüz bin akçeye mâlikler ise kassâb yazup isimleri ile defter idüp imzâlayup ve mühürleyüp Südde-i sa'âdetime gönderesin ki Reis-i küttâb'da mahfûz olan kassâb defterine kayd olunup merkum Aleksandra ile ma'an kassâblık hidmetinde olmak içün tenbîh oluna.

d.71, s.163, h.323

[Yevmü'l-İsneyn, fî 25 Rebî'ülevvel sene 1002] **(19 Aralık 1593)**

Görüldü.

Galata ve Hâslar ve Üsküdar kādılarına hüküm ki:

Taht-ı kazânuzda meyve ziyâde narh üzre olmağla, İstanbul'a gelecek meyve cemî'an ol câniblere gidüp mahrûse-i İstanbul'da meyve bulunmayup müzâyaka olduğu i'lâm olunmağın. Eğer Üsküdar ve Galata ve Tophane ve Hazret-i Ebû Eyyûb-i Ensârî *aleyhi rahmetü'l bârî* İskelelerine min-ba'd meyve gemileri yanaşmayup ve vâkı' olan narhı İstanbul'da virilen narha muvâfık olmak emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, emrim mûcebince zikr olunan iskelelere mezbûr meyve gemileri yanaşmayup İstanbul'da Muhtesip İskelesi'ne yanaşup dahi virilen narhı İstanbul'a muvâfık virüp min-ba'd emr-i şerîfime muhâlif narhı ziyâde etmeyesin.

d.72, s.197, h.377

[Yevmü'l-Hamis, fî 7 Rebî'ülâhir sene 1002] **(31 Aralık 1593)**

Görüldü.
Mütevellîye virilmiştir. Fî evâili R sene isnâ.
Mütevellî görüp şer'le haklarından geline.
Nu'man Efendi

Galata kādısına ve merhûm Şehzâde Mehmed Han *tâbe serahu* Câmi'inin evkāfı mütevellîsine hüküm ki:

Evkāf-ı mezbûreden taht-ı kazânda ( ) nâm vakıf karyede mukaddemâ yasakçı olan Derviş nâm yeniçeriyi harâmiler basup fesâd idüp ba'dehu teftîş olundukda, karye-i mezbûreden Papa Yorgi ve Papa Kiryazi ve Pendazi ve Anestas nâm zimmîler harâmi olup ve yatak oldukları şer'le sâbit olup sicill olunup hüccet-i şer'iyye virildikden sonra mezkûr Pendazi ve Anestas siyâset olunup mezkûrlar gaybet etmişler iken hâliyâ mezbûr Papa Yorgi ve Papa Kiryazi girü karye-i mezbûreye gelüp fesâd üzre oldukların i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûrları ihzâr idüp ta'yîn-i mâdde idüp da'vâyı hak idenler ile murâfa'a eyleyüp bir def'a şer'le fasl olmayup on beş yıl mürûr etmeyen husûsların hak üzre teftîş idüp göresin; mezbûrların fesâd ü şenâ'atleri vâkı' ise ba'de's-sübût sicill idüp muhtâc-ı arz olanlardan değil ise şer'le haklarından lâzim geleni icrâ eyleyesin, muhtâc-

ı arz olanlardan ise haps idüp arz eyleyesin, ammâ hak üzre olup hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ü ta‘âddîden hazer eyleyesin.

d.72, s.123, h.239

[Yevmü’l-Erba‘a, fî 26 Cemâziyelevvel sene 1002] **(17 Şubat 1594)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı Nu‘man Beğ

İstanbul kādısına ve Dergâh-ı mu‘allâm müteferrikalarından olup hâlâ mi‘marbaşılık hidmetinde olan Davud’a hüküm ki:

Hâlâ vâkı‘ olan Beç seferine kırk nefer üstâd ve sana‘atda mâhir lağımcı lâzim ü mühim olmağın. İstanbul’da ve Galata’da olan lağımcı tâ’ifesinden yirmi beş nefer üstâd intihâb ve ta‘yîn idüp serdâr-ı zafer-i şi‘arıma irsâl etmen emr idüp buyurdum ki:

Bu bâbda bizzât mukayyed olup fermân-ı celîlü’l-kadrim üzre zikr olunan tâ’ifenin İstanbul ve Galata’da sâkin olanlarından yirmi beş nefer üstâd ve sâna‘atında mâhir kimesneleri intihâb ve ta‘yîn idüp mu‘accelen Sefer-i hümâyûnuma gönderesin ki varup anda lağıma lâzim olan hususlarda istihdâm olunalar; ammâ bu bahane ile lağımcı tâ’ifesinden celb ü ahz olunmakdan hazer idesiz.

Bir sûreti Galata kādısına ve müşârün-ileyh on beş nefere.

d. 72, s.79, h.155

[Yevmü‘l-İsneyn, fî 28 Cemâziyelâhir sene 1002] **(21 Mart 1594)**

Bâ hatt-ı Nu‘man Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Mahrûse-i mezbûrede sâkin olan Frenk ve Rum keferesinin içlerinden biri kassâb ta‘yîn olınmak fermân olunmuş iken hâlâ zikr olınan kefere tâ’ifesi içlerinden kassâb ihrâc etmede ta‘allül ü bahâne etdikleri i‘lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, mahrûse-i mezbûrenin umûmen keferesin müşârun-ileyh çavuşum ma‘rifeti ile Meclis-i şer‘a ihzâr idüp mukaddemâ virilen fermân-ı celîlü’l-kadrim mûcebince cümlesinin ittifâkıyla içlerinden biri kassâb ta‘yîn idüp kassâblık hidmetinde icrâ etdüresin, fermân-ı şerîfime muhâlif ta‘allül ve bahâne etdirmeyesin, şöyle ki min-ba‘d dahi inâd ü muhâlefet iderler ise arz eyleyesin ki haklarından geline.

d.72, s.182, h.350

[Yevmü’s-Sebt, fî 4 Receb sene 1002] **(26 Mart 1594)**

Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

Galata’da sâkin olan umûmen Frenk ve Urum tâ’ifesinden bir kassâb ta‘yîn olunup kassâblık hidmet eylemek fermân olunmuş iken hâlâ tâ’ife-i mezbûra birer tarîkle emr-i şerîf ihrâc etmekle, bizim elimizde mu‘âfiyet hükümleri vardır diyü kassâblık hidmetin etmeyüp inâd ü muhâlefat eyledükleri i‘lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, zikr olunan Frenk ve Urum tâ’ifesine fermân-ı şerîfim mûcebince bir kassâb ta‘yîn ettürüp dahi olıgeldüğü üzre kassâblık hidmetin ettirüp vech-i meşrûh üzre elimizde emirlerimiz vardır diyü inâd ü muhâlefet ettirmeyesin ki inâd ü muhâlefet eyleyenlerin haklarından gelesin.

d.72, s.127, h.246

Yevmü’l-Ahad, fî 19 Recebü’l-Müreccb sene 1002 **(10 Nisan 1594)**

Bâ hatt

Galata kādısına hüküm ki:

(…) Nâibi Mevlânâ Ahmed Südde-i sa‘âdetime mektup gönderüp; mahrûse-i Galata mülhakātından Âsitane’ye tâbi‘ Cedîd nâm karyede sâkin olan Müslümanlar Meclis-i şer‘a gelüp; karye-i merkūmede olan kefere tâ’ifesi cemî‘an evlerini meyhâne itmekle, Câmi‘-i Şerîf meyhâneler ortasında kalduğından mâ‘adâ kefere şaraplarını alâniyeten ehl-i İslâm’a bey‘ etmekle, fıskanın hây u huyundan ve sâz u sözünden Câmi‘-

i Şerîf'de evkāt-ı hamse ve Cum'a namazı kılınmakdan kalup ve bundan mâ'adâ ehl-i fesâd mest ve lâ-yü'sel olup ellerinde bıçak ve naçak ile mahkemeye gelüp hâkimü'ş-şer'a ve seccâde-i resûle şetm-i galîz eyleyüp eğer men' olunmaz ise icrâ-yı şer' olunmayup küllî fesâda bâ'is olmak mukarrerdir diyü karye-yi mezbûre keferesi âşikâre evlerin meyhâne etmeyüp ve alâniyeten Müslümanlara şarap bey' olunmamak recâ eyleyüp fi'l-vâkı' ehl-i fesâdın ve fıskanın hengâmesinden evkāt-ı hamsede Câmi'-i Şerîf'e müdâvemetden kalınup ve fıskanın her biri bir kâfire mu'ayyen olmağla, hakk-ı fukarâ alınmakdan ve şer' üzre hakk icrâ olunmakdan kalınmışdır diyü men' içün emr-i şerîfim virilmek recâsıaı arz etmeğin. Buyurdum ki:

Vusûl buldıkda karye-i mezbûrede olan kefere tâ'ifesine muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki min-ba'd Müslümanlara ve kefereye alâniyeten şarap satmayalar. Şöyle ki memnû' olmayup girü Müslümanlara ve kefereye alâniyeten şarap bey' ideler, gereği gibi haklarından gelinmek mukarrerdir; ana göre tenbîh ü te'kîd eyleyüp min-ba'd alâniyeten fıskaya şarap bey' etdirmeyesin.

d.72, s.252, h.495

[Yevmü's-Sebt, fî 8 Şevval sene 1002] **(27 Haziran 1594)**

Yazıldı.

İstanbul'da vâkı' olan Şah Sultân Müderrisi olan Mevlânâ Sâlih Efendi'ye hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm sâbıkā Galata Beği olan Mustafa *dâme ızzühu* Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; kendünin sulbî oğlu olup merhûm Kāsım Paşa evlâdından olan Hasan'ın merhûmun evkāfı zevâ'idinden ber-mûceb-i şart-ı vâkıf yevmî seksen akçe vazîfeye ta'yîn olunup virilügelmişken iki-üç seneden berü mütevellîler mâl-ı vakfı ekl ü bel' ve itlâf u isrâf etmekle, nukūdun ekseri zâyi' olup mezbûrun ulûfesin virmediklerinden gayrı, imâreti battâl etmişlerdir diyü mâl-ı vakf yerlü yerinden yoklanmak recâsına arz etmeğin. Size teftîş eylemek emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, evkāf-ı mezbûre mütevellîlerini ve nâzırını ve sâ'ir ihzârı lâzim olan huddâmı getürdüp dahi mezbûrun şart-ı vâkıf mûcebince ta'yîn olunan vazîfesi virilmemek ve merhum-ı müşârun-ileyhin imâreti battâl olmağa bâ'is nedir, fi'l-vâkı' mütevellîler mâl-ı vakfı ekl ü bel' ve itlâf u isrâf eylmekle midir, yohsa bir gayrı

ihmâli mi vardır? Yerlü yerinden dikkat ü ihtimâmla teftîş ü tefahhus idüp göresin; eğer mütevellîler ekl ü bel‘ ve itlâf u isrâf etmişler ise mâl-ı vakf şer‘le müteveccih olanlardan bî-kusûr talep ve tahsîl etdirüp mâl-ı vakfdan kimesne zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâkî komayup mezbûrun vazife-i mu‘ayyenesini şart-ı vâkıf mûcebince edâ etdirüp ve imâreti işletdirüp evkāf-ı mezbûrenin ihyâsına sebep olasın ve lâzimü’l-arz olan husûsu ve vukū‘u üzre yazup arz eyleyesin.

d.72, s.173, h.329

[Yevmü’l-Hamîs, fî 28 Şevval sene 1002] **(17 Temmuz 1594)**

Bâ-hatt-ı hümâyûn
Mukâddema sâkin olduğu evlerde sâkin ola.

Galata kādısına hüküm ki:

Sâbıkā Mekke-i Mükerreme kādısı olan Mevlânâ Osman *zîdet fezâilühu* ile Dergâh-ı mu‘allâma mektup gönderüp; Tophâne ahâlîsinden cemm-i gafîr Meclis-i şer‘a gelüp Tophâne’de Arap Ahmed Paşa evinde İngiltere elçisi ve tevâbi‘i ile sâkin olup lâkin kendü hâllerinde olmayup muttasıl fısk u fücûr idüp hâriçden nice fıska dahi gelüp fısk idüp ve fevâhiş getürüp fesâd ü şenâ‘atden hâlî olmayup ve zikr olunan evi derbâr olmağla, kaçgun kul saklayup ve kaçurup ve namaz vakitlerinde tabl u zurna ve nâkus çaldurup ve mekābir-i Müslimîn üzerine kāzuvran(?) döküp bunun emsâli nice fesâdâtı olmağla, Müslümanlar kâğıd bırakup ya elçiyi ihraç eylen, yohsa mahalleye âteş bıraguruz diyü yazulup fesâd ü ta‘addîleri hadden birûndur, kadîmden Galata’da olageldükleri evlerde olmaları her vechle Müslümanlara enfa‘dır diyü i‘lâm etdüklerin arz etmeğin. Mukaddemâ sâkin olduğu evlerde sâkin ola diyü hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, mezbûr elçiye bu emr-i celîlü’l-kadrimin mefhûmu mûcebince tenbîh ü te’kîd eyleyesin ki zikr olunan evden çıkup, varup Galata’da mukaddemâ sâkin olduğu evlerde sâkin olup Müslümanlara vech-i meşrûh üzre olan ta‘addîleri def‘ u ref‘ oluna. Bu bâbda mezkûr elçiye bir vechle ta‘allül ü bahâne etdirmeyüp hemân zikr olunan evden ihraç etdüresin.

d.72, s.14, h.13

[Yevmü's-Sülesâ, fî 9 Rebî'ülevvel sene 1003] **(22 Kasım 1594)**

Görüldü.
Bâ hatt-ı Efendi

İstanbul ve Galata ve Üsküdar ve Hâslar kādılarına hüküm ki:

Beç seferine me'mûr olup giden kapum kullarından ve gayrıdan niceleri me'mûr oldukları hidmeti tamâm olmadın avdet idüp geldikleri i'lâm olunmağın. Bu makūleler Dergâh-ı mu'allâmda sol ulufeciler kethüdâsı olan *kıdvetü'l emâcid ve'l-a'yân* İbrahim Kethüdâ *zîde mecdühu* mübâşeretiyle teftîş olunup isim ve resimleriyle arz olunmak emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda her birinüz müstakıllen mukayyed olup anun gibi Beç seferine me'mûr olup giden eğer kapum kulları ve eğer gayrıdır, me'mûr oldukları hidmeti itmâm olmadın gelenleri müşârun-ileyh İbrahim Kethüdâ mübaşeretle teftîş ü tefahhus eyleyüp ism ü resimleriyle yazup arz eyleyesiz ve bu makūlelerden bir ferde öte canibe geçmeğe ruhsat virmeyesiz.

A.DVN.MHM.d. 934.1, s.11, h.28

[Yevmü'l-Ahad, fî 2 Cemâziyelâhir sene 1003] **(12 Şubat 1595)**

Mi'mar Ağa'ya gönderilmişdir.

İstanbul kādısına ve Mi'marbaşına hüküm ki:

Hâliyâ sefer-i Nusret-eserim mühimmâtı içün mahrûse-i İstanbul'dan altı nefer bennâ ve kifâyet mikdârı lağımcı şimdiden tedârik olunmak fermânım olmuşdur. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, bu bâbda gereği gibi mukayyed olup sefer-i hümâyûnum mühimmi içün şimdiden elli nefer bennâ ve kifâyet mikdârı lağımcı tedârik idüp sefer zamânına değin hâzır u müheyya eyleyesin, husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır; avk u te'hîrden ziyâde hazer idesin.

Bir sûreti Galata kadısına, lağımcı-ı kifâyet mikdârı
Bir sûreti Üsküdar kadısına, kifâyet mikdârı

Bir sûreti Hâslar kadısına

A.DVN.MHM.d. 934.1, s.48, h.107

[Yevmü'l-Erba'a, fî 16 Recebü'l-Mürecceb sene 1003] **(27 Mart 1595)**

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı sa'âdet-bahş üzre cülûs-ı hümâyûnum vâkı' olmağla, umûmen vezâ'ife ve zevâ'ide mutasarrıf olanlar tecdîd-i berat itmek fermân-ı şerîfim olup ve birer aylık vazîfeleri mîrî içün mütevellîler kabz idüp Hazîne-i âmireme teslîm eylemen emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, te'hîr ü terâhî etmeyüp taht-ı kazânda vâkı' olan eğer evkāf-ı selâtin mütevellîleri ve eğer gayrı mütevellîlerdir, cümlesini getürdüp tenbîh ü te'kîd eyleyesin. İşbu emr-i celilü'l-kadrim mûcebince evkāfdan vazîfeye mutasarrıf ola ehl-i cihâtın ve zevâid-havârların birer aylık vazîfelerin mîrî içün kabz idüp Hazine-i âmireme irsâl ü îsâl eyleyesiz.

Bir sûreti Galata kadısına

…

A.DVNS.MHM.d. 73, s.146, h.340

Yevmü'l-Hamîs, fî 24 Şa'bân sene 1003 **(4 Mayıs 1595)**

Bâ-hatt-ı Hazret-i Efendi

Dârüssa'âde ağasına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh Vâlide Sultân *tâbe serâhu*nun Üsküdar'da vâkı' vakıf debbağhânesine İstanbul'da Çatladı Kapusı hâricinde mîrî salhânede zebh olunan koyunun derileri ve Üsküdar'da mahall-i ma'mûrede ve köprü üzerinde olan iki salhânede zebh olunan merhûm ve mağfurun-leh ceddim Sultân Selim Hân *tâbe serâhu* ta'yîn idüp ol zamânda emr-i şerîf virilüp babam Hüdâvendigâr zamânında zahîremüz kılınup zikr olunanlardan gayrı Canfedâ ve Ortaköy ve Kuruçeşme ve Akındıburnu ve Maslahak ve Yenihisar ve İstavros ve Beğkozi ve Çengelköy ve (…) ve Büyükdere ve Sarıyar nam

mahallerde zebh olunan koyunların derileri müşârun-ileyhânın ve Mehmed Ağa'nın Üsküdar'da vâkı' olan debbağhânelerine ta'yîn olunup ve Galata ve Karaköy ve Kasımpaşa'da Kara Süleyman denmekle ma'rûf kassâbın zebh itdüği koyunların derisi Üsküdar'da vâkı' olan müşârun-ileyhânın ve Mehmed Ağa'nın debbağhânelerine ta'yîn olunup hâricden dahl olunmamak içün ahkâm-ı şerîfe virilmişken hâliyâ ol evâmir-i şerîfeye muhâlif Yedikule debbağları merhûm ceddim Sultan Mehmed Hân *tâbe serâhu* evkāfından vakıf dükkânlarda zebh olunan keçi ve koyun derileri hârice virilmeye diyü bir tarîkle emr-i şerîf almağla, müşârun-ileyhâ ve Mehmed Ağa'nın debbağhânelerine ta'yîn olunan hisseler verilmedüği i'lâm olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, müşârun-ileyhânın ve Mehmed Ağa'nın Üsküdar'da vâkı' olan selhhânelerde zebh olunan koyun ve keçi ve gayrı derilerine sâbıkā verilen ahkâm-ı şerîfe mûcebince müşârun-ileyhânın ve Mehmed Ağa'nın evkāfı zâbitlerine zabt itdirüp ta'yîn olunan derilerine sâbıkā virilen ahkâm-ı şerîfeye muhâlif min-ba'd bir ferdi dahl etdirmeyesin, vakıf tarafından virilen hükm-i şerîfim mûcebince amel idüp hilâfına cevâz göstermeyesin.

d. 73, s.240, h.559

Yevmü'l-Ahad, fî 18 Ramazân sene 1003 **(27 Mayıs 1595)**

Bâ-hatt-ı Pîr
Maliye tarafından virilen hükm-i şerîf mûcebince diyü buyuruldu.

İstanbul ve Galata ve Üsküdar kādılarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-lehâ Sultân *tâbe serâhâ*nın Üsküdar'da vâkı' olan Câmi'-i Şerîf ve imâret-i âmireleri evkāfına nâzır olan iftihârü'l havass ve'l-mukarrebîn ilâ ahirihi Dârüssa'âdetim ağası olan Mustafa *dâme ulüvvühu* Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; mukaddemâ evkāf-ı mezbûre reâyâsından olup zikr olan kādılıklarda sâkin olan zimmîler cizyelerin vakıf içün virüp edâ eyledüklerinden sonra merhûme-i mûmâ-ileyhânın Câmi'-i Şerîf ve imâreti ve hammâmlarının Bulgurlu nâm karyeden gelüp cârî olan suyollarının ta'mîr ü termîmi lâzim geldikde, kendü yanlarından idüp bu hidmet mukābelesinde avârız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i örfiyyede ve kassâb yazılmakdan ve kassâb akçesi almakdan ve diğer (…) ve bi'l cümle küllî ve cüz'î tekâlifden mu'âf u müsellem olup vech-i meşrûh üzre ellerinde mü'ekked mu'âfnâmeleri var iken ve zikr olunan zimmîlerin

beytülmâl ve yava ve resm-i arûsâne ve cürm-i cinâyet vesâ'ir bâd-i hevâ talep olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına i'lâm etmeğin, işleyüp sâbık üzre amel oluna diyü hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûnumla fermân olunmağın. Mâliye tarafından mufassal u meşrûh emr-i şerîf virilüp mûcebince Dîvân-ı hümâyûnum tarafından dahi virilmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda Mâliye tarafından virilen mufassal u meşrûh emr-i şerîf mûcebince amel eyleyüp hilâfına cevâz göstermeyesiz.

d.73, s.144, h.334

[Yevmü'l-İsneyn, fî 27 Ramazân sene 1003] **(5 Haziran 1595)**

Bâ-hatt

Hâslar kādısına hüküm ki:

Sâbıkā kasaba-i Eyüp'de vâkı' Beytülmâl emîni olan Hasan bin Hızır gelüp; mâl-ı gā'ib ve mâl-ı mefkûd ve yava ve kaçgun mahsûlü emânetine dâhil olup ve kadîmden şimdiye değin serbest tarîkiyle zabt olunugelmiş iken hâlâ olıgelmişe muhâlif ve âdet ve kānûna mugāyir Galata Beytülmâl emîni fûzûlî dahl etmekle, Eyüp Kapusı kadîmden sınur olup kapudan berüde vâkı' olan Beytülmâl eğer karada ve eğer deryâdadır, vakıf içün zabt oluna diyü Mâliye tarafından emr- şerîf virildüğin bildirüp mûcebince Südde-i sa'âdetimden ve âhara virilmesin rica etmeğin. Buyurdum ki:

Vardıkda, husûs-ı mezbûr içün vech-i meşrûh üzre Mâliye tarafından emr-i şerîfim verilmiş ise mûcebince amel idüp hilâfına cevaz göstermeyesin.

d.73, s.144, h.336

[Yevmü'l-İsneyn, fî 27 Ramazân sene 1003] **(5 Haziran 1595)**

Görüldü.
Olageldüği üzre emir virilmişdir.
Bâ-hatt-ı Hamza Çelebi

Galata kādısına hüküm ki:

İstanbul kassâblarından Edirne Kapusı'nda Galata Frenkleri tarafından kassâb olan İskerlet nâm zimmî Dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl sunup; nefs-i Galata Frenklerinden ve Urum keferesinden Haçer Garek ve Abdonero ve Sirogalati ve Yani Danço ve Yumi Meyhâneci ve Mihail Melno ve Pastiya Ketnavar ve Yorgi Bergos ve Mihail Karakaş ve Kosta ve Nikola Estoyan ve Kasolo Havyarcı ve Yani Marko ve Andon Mihali ve Dimitri Çukacı ve İstefan Molasdak ve Çepuyani Polid ve Yorgi Luka ve Sava Terzi ve Minol Kayakara ve Ermenaki ve Hıristosol nâm zimmîler buna yamak ta'yîn olunmuş iken "Mu'âf olduk; elimizde emrimiz vardır" diyü yamaklık eylemedüklerin bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda olageldiği üzre amel ittirüp olıgelene mugāyir kimesneye iş ettirmeyüp mezbûrlara ol vechle ta'allül ü nizâ' ettirmeyesin.

d.73, s.188, h.441

[Yevmü'l-Hamîs, fî gurre-i Ramazânül-Mübârek sene 1003] **(10 Mayıs 1595)**

Görüldü.
Bâ-hatt-ı Pîr Efendi

İstanbul ve Hâslar ve Galata ve Üsküdar kādılarına hüküm ki:

Mukaddemâ Südde-i saââdetimde başdefterdâr olan kıdvetü'l ümerâ' ve'l ekâbir zahîre husûsuna nâzır ta'yîn olunup koyun ve narh ve gemiler husûsun görüp narhdan eksik satanların ve kadîmî olan dükkânlardan gayrı dükkânlar ihdâs idenlerin ve koltukçuları ele getürüp te'dîb olunup haklarından gelinmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, müşârun-ileyh emrim üzre taht-ı kazanuzda koyun ve narh ve gemiler husûsun görüp narhdan eksik satanları kadîmî olan dükkânlardan mâ'adâ dükkânlar ihdâs idenleri ve koltukçuları ele getürmek istedikde müşârun-ileyhe teslim eyleyesiz ki te'dîb olunup haklarından geline ve taht-ı kazanuzda yağ ve balı ve sâ'ir zahîreyi mahrûse-i İstanbul'da cârî olan narhdan eksüğe sattırmayasın ve hufyeten min-ba'd gemiler boşatdırmayasın ve müşârun-ileyh taht-ı kazânuzda olan mahzenleri yokladıkda gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret idüp müşârun-ileyhin re'yine muhâlif nesneden hazer eyleyesin diyü husûsları ehl-i sûka tenbîh ve nidâ etdiresin ki vech-i meşrûh üzre amel eyleyeler. Bu zamânı sâ'ire kıyas etmeyüp her vechle müşârun-ileyhe mu'âvenet idüp bâb-ı ikdâmda dakika fevt etmeyesin, bu husûslarda müşârun-ileyhin şükr ü şikâyeti (…)

ve mü'essirdir; ana göre takayyüd olasız ve bu bahâne ile ahz ü celb olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz.

d.73, s.205, h.477

Yevmü'l-Cum'a, fî 22 Ramazanü'l-Mübârek sene 1003 **(31 Mayıs 1595)**

Galata kādısına hüküm ki:

Sâbıkā Teke kādısı olup Kasımpaşa Evkāfı müfettişi olan Abdürrauf Südde-i sa'âdetime mektup gönderüp; evkāf-ı mezbûre mütevellisi Behram sana gelüp vâkıf-ı mezbûr vakfiyye-i ma'mûlün-bihâsında evkafım tamâm ma'mûr olduktan sonra zevâ'id-i evkāfdan dâ'imâ yüz bin akçe hıfz olunup müsakkafât-ı evkāfa ta'mîr lâzim oldukda, anda sarf olunup tekrar zevâ'id-i evkāfımdan yüz bin akçe cem' olunup hıfz oluna diyü mukayyed ve meşrût olup ve mâ'adâ zevâ'idden evlâdına yevmî seksen akçe virmek şart idüp ve hâlâ zevâ'id-i evkāfdan bir akçe hıfz olunmayup mahsûsât-ı evkāf ancak mesârif ve ta'mîratına vefâ idüp husûsan ihrâk-ı azîmde harâb olan evkāf bir mikdârı ta'mîr olunup sâ'irine (...) dört yüz bin akçe lâzim olup mütevellî-i sâbık zamânından otuz binden ziyâde vakfın deyni var iken "evlâd-ı vâkıfdan Za'îm Hasan meşrûtum olan yevmî seksen akçeyi vir" diyü kâh çavuş getürüp kâh (…) da'vet idüp rencîde etmekden hâlî olmaduğın ve fî nefsi'l-emr zevâ'id virmeğe hâlâ vakıfda müsâ'ade olmaduğın bildürdüğin ecilden şart-ı vâkıf mûcebince sicill olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda müteveffâ-yı müşârun-ileyhin şartı ol vechle olmuşsa (…) mûcebince amel idüp (...) mugayir bir kimesneye ta'addî ve (…) etdirmeyüp kadime uymayanlar her kimse isimleri ile yazup bildiresin, (…) eyleyesin, tekrar bu husûsu alup arz-ı hâl ettirmeyesin.

d.73, s.224, h.527

Yevmü'l-İsneyn, fî 4 Şevval sene 1003 **(12 Haziran 1595)**

İskenderiye Beği'ne gönderildi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘allâma arz-ı hâl sunulup; İstanbul’da ve Ebî Eyyûb el-Ensârî ve Galata ve Kasımpaşa ve Tophane ve Üsküdar’dan Yenihisar’a varınca odun füruht idenler tamgalu sahih kantar kullanmayup Müslümanlara eksik kantar ile odun bey‘ idüp ve kantarın topunu kolundan çıkarup damgasız küçük top takup hîle ile eksik satup bundan mâ‘adâ Odunkapusı’nda olan hammâllar kendüler odun satun alup Müslümanlara narh-ı rûzîden ziyâdeye satup ta‘addî etdükleri i‘lâm olunmağın. Bu husûsa düstûr-ı mükerrem (…) vezîrim İbrahim Paşa *edâmallâhü te‘âlâ iclâlehu* ve iftiharü’l-ümerâ’ ve’l-ekâbir Yeniçerilerim Ağası Hasan *dâme ulüvvuhu* mübâşir olup ve Dergâh-ı mu‘allâm çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Süleyman Çavuş *zîde kadruhu* Âsitâne-i sa‘âdetimin emekdârı ve bu husûsun ehl-i vukufu olmağla, mezbûr dahi bu husûsa mübaşir ta‘yîn olunmuşdur. Buyurdum ki:

Vardukda, sen dahi bu husûsa bizzât mukayyed olup Odun Kapusı’nda ve sâ’ir odun satılan iskelelerde ve mecma‘-ı nâs olan yerlerde müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyle muhkem tenbîh ve nidâ ve sa‘y etdiresin ki min-ba‘d zikr olunan yerlerde odun bey‘ idenler damgalu kantar ile bey‘ idüp ve kantarın topunu kolundan çıkartmayup ve hammâllar dahi odun almayup emrime muhâlif iş etmeyeler. Ba‘de’t-tenbîh emrime muhâlif damgasız kantar ile odun bey‘ idüp ve kantarın topunu kolundan çıkarup küçük top ile satanlar gerek bölük halkı ve gerek yeniçeri arzına hâvî topu her kim olursa olsun bölük ve ulûfeleri yazup arz eyleyesin ki emrime muhâlefet etdikleriyçün ulûfeleri kat‘ olunmak ile iktifâ olunmayup haklarından geline. Ba‘de’t-tenbîh odun satan hamalları dahi ahz idüp gönderesin ki küreğe konula ve kantarların kolunu uzun idüp saplı iderler imiş. Ol husûsa dahi mukayyed olup kantârın sapı vezn üzere olup uzun olmaya; husûs-ı mezbûru müşârun-ileyh Yeniçeri ağasıyla müşâvere idüp Süleyman Çavuş’un yanına yarar koltukçular ta‘yîn etdirüp dahi emr-i celilü’l-kadrimin icrâsında ikdâm ü ihtimâm üzre olup ve bu hükm-i şerîfimi Süleyman Çavuş’un elinde ibkā idesin.

d.73, s.441, h.973

Yevmü’l-Erba‘a, fî 13 Şevvalü’l-Mükerrem sene 1003 **(21 Haziran 1595)**

Bâ-hatt-ı Hamza Çelebi
Şer‘le görülmek

Galata kādısına hüküm ki:

Darüssa‘âdetim Ağası Mustafa *dâme uluvvühu* mektup gönderüp; merhûm Şehzâde Sultan Mehmed *tâbe serâhu* Evkāfından taht-ı kazânda cezîre-i Marmara’ya yirmi nefer harâmîler gelüp on beş kimesnenin evini basup esbâb ü erzâkların gāret idüp ve âdem katl idüp harâmîler karşuya geçerken dutulup lâkin mezbûrların nice yatâkları vardır, mahallinde teftîş olunup şer‘le lâzim gelen icrâ olunmak recâsına arz etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsda da‘vâ-yı hak idüp ta‘yîn-i mâdde iderler ise husamâ muvâcehesinde bir def‘a şer‘le fasl olunmayup on beş yıl mürûr etmeyen husûsları hak üzre mahallinde teftîş idüp göresin; arz olunduğu üzre katl husûsu ve sâ’ir fesâdları bi-hasebi’ş-şer‘ üzerlerine sâbit ü zâhir olanlar muhtâc-ı arz olanlardan değil ise şer‘le haklarında lâzim geleni icrâ eyleyesin, muhtâc-ı arz olanları habs idüp arz eyleyesin, ammâ hak üzre olup kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ü ta‘addîden ve ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin.

d.73, s.438, h.966

[Yevmü’l-Cum‘a, fî 23 Şevval sene 1003] **(1 Temmuz 1595)**

Sâbıkā Galata kādısı olan Mevlânâ Şeyhi’ne hüküm ki:

Hâlâ nefs-i Galata’da işsiz güçsüz gezen bîkâr ve levend ve yave ve kefîli olmayup sûret-i salâhda olmayan kimesnelerin ve yaramaz avretlerin ve sâ’ir bu makūlelerin teftîş olunup hakîkat-ı hâlleri ma‘lûm oldukdan sonra kefîl bulanlar kefîle virilmeyüp kefil bulmayup şehirden ihrâç olunması lâzim olanlar ihrâç olunmak mühimmâtdan olup bu bâbda senin hüsn-i diyânetine kemal-i i‘tikādım olmağın. Husûs-u mezbûru sen görmen emr idüp buyurdum ki:

Vusûl vardukda, nefs-i Galata’da olan bîkâr ve bî-amel ve (...) salâhda olmayan levend ve yave ve kefilsiz kimesneleri ve yaramaz avretleri mahalle imâmları ve mü’ezzinleri ve bî-garez Müslümanlar ma‘rifeti ile şer‘-i şerîf ile hak üzre teftîş idüp göresin; anın gibi şaki ve ehl-i fesâd olmayanları yarar kefîllere (…) ve kefîlleri bulunmayup şekā üzre olanları ve fâhişe olan avretleri defter idüp (…) Divân-ı hümâyûnuma gönderesin ki nefî-beled olunmalarına mâni‘ olanlar ihrâç olunup Müslümanlar âsûde-i hâl olalar; ammâ hak üzre olup arz ve tafsîl ile kimesneye zulm ü ta‘addî olunmakdan tamâm (…) ihtiyât üzre olasın. Bu bâbda sâdır olan mesâ‘î-i mürûrun mukābelesinde mâ’-i mülk ile ri‘âyet olunursun, şöyle [bilesin].

d.73, s.106, h.242

[Yevmü'l-Hamîs, fî 28 Şevval sene 1003] **(6 Temmuz 1595)**

Bâ-hatt-ı Mahmud Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Galata Sarayı'na hidmet eyleyen Ahmed ve Dimo ve İskerlet nâm kassâblar eyyâm-ı şitâ ve sayfda hidmet-i mezbûreyi edâ etmeğe müte'ahhid olup lâkin kendüler zebh etdükleri koyunlarun derilerin ve yağların Yedikule kassâbları gibi kendüler işlemek içün emr-i şerîfim virilmek recâsına sâbıkā Koyun emîni olan Mustafa Çavuş mühürlü tezkeresiyle i'lâm eyledikde mezbûrlar Sarây-ı âmirem içün kendüler zebh eyledikleri koyunun yağın ve derilerin Yedikule kassâbları gibi kendü işleyüp hâricden kimesne dahl etmeye diyü mukaddemâ emr-i şerîf virilüp tecdîd olunmasın hâliyâ Koyun emîni olan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarımdan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Çavuş recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Bunun hilâfına emir virilmiş olmayup mukaddemâ vech-i meşruh üzre emr-i şerîf virilmiş ise mûcebiyle amel idüp hilâfına cevâz göstermeyesin.

d.73, s.365, h.799

[Yevmü's-Sebt, fî 29 Şevval sene 1003] **(7 Temmuz 1595)**

Bâ-hatt-ı Hamza Çelebi

Vezir Mehmed Paşa hazretlerine ve İstanbul kādısına hüküm ki:

Kara Todori nâm kassâb Dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl sunup; bundan akdem mahrûse-i İstanbul'da bezzâzistân ahâlîsinden bir kassâb ve Ermenilerden bir kassâb ve Karamanlu zimmîlerinden bir kassâb ve Rûm zimmîlerinden bir kassâb ve Galata keferesinden bir kassâb ve İstanbul'da olan tâ'ife-i Yehûd'dan bir kassâb bedeli ihrâc olunmak fermân olunduğu üzre her tâ'ife bedel-i kassâb diyü beşer yük akçe cem' idüp kassâblarına virüp ile'l-an kassablık idüp ve tâ'ife-i Yehûd'dan olan beş yük bedel buna

ta‘yîn olunmuşiken ile’l-ân Yehûdiler ol akçeyi buna virmeyüp kendüler işledüp buna ancak (…) virdiklerin bildirmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsu görüp kassâb akçesi zâyi‘ olmamağla, kangısı enfa‘ ise ana göre amel eyleyesin.

d.73, s.428, h.944

[Yevmü’l-İsneyn, 3 Zilka’de sene 1003] **(10 Temmuz 1595)**

Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

Bundan akdem isyân iden Eflak voyvodasının silâhdarı nâmına olan Kostantin oğlu Dimitri nâm zimmî mahrûse-i Galata’da idiğü i‘lâm olunmağın. Ele getürilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, zimmî-i mezbûr mahrûse-i Galata’da her ne mahalde bulunursa ele getürdüp Südde-i sa‘âdetime gönderesin.

d.73, s.112, h.254

[Yevmü’l-Hamîs, fî 6 Zilka’de sene 1003] **(13 Temmuz 1595)**

Görüldü.
Bâ-hatt-ı Hamza Çelebi

Galata, Haslar kādısına hüküm ki:

İstanbul etrâfında tutulan kaçkın kul ele getürüldikde tomruklara virilüp anlar dahi Müslümanlarun tomruğa verilen kulların ferd-i âhara füruht etmek içün hıfz idüp sâhibi çıkdıkda virmeyüp ba‘dehu âhara füruht idüp sâhiplerine gadr iderler. Min-ba‘d tutulan kul eğer karîb ve eğer ba‘îd bir yerdedir, her kande tutulur ise tomruğa virilmeyüp Galata Zindanı’na getürüp hıfz olunmasiyçün emr-i şerîf virilmek reca olunmağın. Buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup min-ba‘d tutulan kaçgınları tomruklara virdirmeyüp Galata Zindanı’na ve âhar yere(?) gönderesin.

d.73, s.36, h.86

[Yevmü'l-Ahad, fî 24 Zilka'de sene 1003] **(31 Temmuz 1595)**

Görüldü.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Hâliyâ küffâr-ı haksâr düzeh-karâr hazlemallâhü'l mülkü'l-kahhâr ilâ yevmi'l-karârın Budun serhaddinde ziyâde hareket bî-bereketleri olup serhadde olan ümerâ ve beğlerbeğilerden ve a'yân-ı vilâyetden ve muhâfazada olan asâkir-i nusret-me'ser ehl-i İslâmdan muhzırlar ve mektuplar gelüp; iki aydan mütecâviz Estergon Kal'ası küffâr-ı hâksâr muhâsara idüp mahsûr olan guzât-ı İslâm zafer-encâmın ekseri şehîd olup el-iyazü billâhi te'âlâ dahi Memâlik-i mahrûseden nice mahalli zarar u gezend irişmek mukarrer olduğun arz eylemişler. İmdi; ba'zı sefer-i hümâyûnuma me'mûr iken ile'l-ân İstanbul içinde evlerinde olup huzur u rahatlarında olup henüz Sefer-i hümâyûna varmamış Dergâh müteferrikalarından ve Dîvân-ı hümâyûnum ve Defter-i hâkānî ve Maliye'den Kādıasker kâtiplerinden ve şâkirdlerinden ve Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından ve umûmen çavuş oğullarından ve bölük halkından ve yeniçeri ve cebeci ve topçu ve gayrıdan nice kimesneler var imiş. Bu kadar zamandan berü Sefer-i hümâyûnuma me'mûr iken varmayup küffârın yedi kıraldan cem' olmuş bu denlü leşker hezîmet-eserleri ittifâk u ittihâd ile hareket etmiş iken huzur u rahatlarında olanlara nân ve ni'metim haramdır, şer' ve mecd ü kānûn mukarrer üzre katl olunmaları lâzim gelmişdir. Buyurdum ki:

Hükm-i şerîf-i vâcibü'l-ittiba'ım vardukda, İstanbul'da olan cümle mahallât imamlarını ve mü'ezzinlerini ve hânlarda ve İstanbul'da olan hancıları mahkemeye da'vet idüp dirliğe mutasarrıf olanlardan her kim olursa olsun dirliği ve esâmîsi ve bölüğü ile defter idüp ba'dehu Sefer-i hümâyûnuma me'mur olanlar kangısıdır, me'mur olmayan asıl kimesnedir, aynı ile iki güne değin fırâd-ı efrâdlar defter idüp husûs-ı mezbûr Dergâh-ı mu'allâm kapucubaşılarından Ali Ağa *dâme mecdühu*ya siparişi olunup vech-i meşrûh üzre Sefer-i hümâyûnuma me'mur iken henüz varmayan ve hidmet-i âhar olmadın Sefer-i hümâyûnumu bıragup firar iden her kim olursa olsun salb ü siyâset eylemek bâbında hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Sen dahi minvâl-i merkum üzre i'lâm ve i'lân eyleyesin. Hâlâ dâhi cülus-ı hümâyûnumda Haremimden taşra çıkan ve Sancağ-ı hümâyûnumdan gelüp sipâhî ve cebeci ve topçu ve gayrı dirliğe kimler cümle

Sefer-i hümâyûnuma me'murlardır, dört-beş güne değin anlar dahi çadırlarıyla taşra çıkup aslâ ve kat'â te'hîr ve ârâm etmeyeler. Bu zamânı sâ'ir âvâna kıyas eylemeyüp heman taşra çıkalar; şöyle ki anlar dahi ihmâl idüp avk u te'hîr ideler. Dirlikleri kat' olunup bir vechle haklarından gelinürse sâ'irlere mufassal ibret olurlar. Ana göre basîret ü intibâh üzre olup emr-i şerîfime muhâlefetden ziyâde ihzâr ideler

Bir sûreti Üsküdar kādısına
Bir sûreti Galata kādısına
Bir sûreti Hâslar kādısına

Taht-ı kazânuzda olan kasabât ve kurâda ve çiftliklerde diyü yazıla.

d.73, s.168, h.396

[Yevmü's-Sülesâ, fî 2 Zilhicce sene 1003] **(8 Ağustos 1595)**

Görüldü.
Bâ-hatt-ı Hamza Efendi

Galata kādısına hüküm ki:

Taht-ı kazâna tâbi' Marmara nâm adada ba'zı eşkıyâ zuhûr eyledüği istimâ' olunmağla, kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hâssa bostancılarım başı Ferhad *dâme mecdühu* tarafından âdem irsâl olundukda, sancakbeği subaşıları eşkıyaya mu'în ve zamîr olup ele virmemekle, fesâd ü şena'atleri günden güne izdiyad bulup yollar ve beller basup ebnâ-i sebîlin emvâl ü erzâkların gāret eyledükleri mesmû'-ı şerîfim olmuşdur. İmdi; ol etraflarda zuhûr iden eşkıyânın haklarından gelinmesi bundan akdem müşârun-ileyhe fermânım olup bu bâbda hükm-i şerîfim dahi virilmişdir. Buyurdum ki:

Vusûl buldukda, fermân-ı celilü'l kadrim mûcebince zikr olunan adada zuhur iden eşkıyâya min-ba'd sancakbeği ve subaşıları ve gayrıyı karışdırmayup zuhur eden eşkıyânın bi-hasebi'ş-şer' üzerlerine sübut bulan mevâddın suret-i sicilleriyle müşârun-ileyhin âdemlerine teslîm itdirüp hâricden kimesneyi dahl itdirmeyüp ve anda olan ( ) nâm subaşıyı Âsitâne-i sa'âdetime gönderesin.

d.73, s.506, h.1107

[Yevmü'l-Erba'a, fî 2 şehr-i Zilhicce sene 1003] **(8 Ağustos 1595)**

Dergâh-ı mu‘allâm kapucıbaşılarından Ali’ye hüküm ki:

Küffâr-ı hâksârın Budun cânibinde olan hisârlara ziyâde istilâsı olmağla, el-iyâzü billâhi te‘âlâ Memâlik-i mahrûseme zarar kasdında oldukları arz olunmağın. Anun gibi dirliğe mutasarrıf olup ile’l-ân bir tarîk ile seferden kalanlara etmeğim harâm olmuşdur. İmdi; sen bir ân ve bir sâ‘at te’hîr ü ârâm etmeyüp İstanbul’da ve Üsküdar’da ve Galata’da ve Eyyûb-i Ensârî kasabasında ve bu kādılıklara tâbi‘ olan kasabât ve kurâda ve çiftliklerde sâkin olup dirliğe mutasarrıf olan ve Sefer-i hümâyûnuma me’mûr iken varmayan ve hidmet tamâm olmadın dönüp gelen Dergâh-ı mu‘âllam müteferrikaları ve Divân-ı hümâyûnum ve Defter-i hâkānî ve Maliye ve Kādıasker kâtipleri ve şâkirdleri ve Dergâh-ı mu‘âllam çavuşları ve umûmen çavuş oğulları ve serdâr-ı sâbık Ferhad Paşa’nın a‘lâ ve ednâ âdemleri ve Sancağ-ı hümâyûnumdan gelen ve Harem-i hümâyûnumdan cülûsda taşra çıkan umûmen kapum kulları ve sâ’ir seferde bölüğe çıkanlar ve sefere me‘mûr olan cebeci ve topçu ve bi’l-cümle her kim olursa olsun vezirimm Cafer Paşa ile Sefer-i hümâyûnuma me’mûrlardır; müşârun-ileyh vezîrim dahi dört-beş güne değin Asitâne-i sa‘âdetime gelür; mezkûrlar şimdiden taşra çadırların kurup hâzır olalar ki müşârun-ileyhe geldüği gibi heman sür‘at ile çıkup iki-üç konağı bir idüp Budun’a gitmeleri bâbında fermân (…) ceryânım sâdır olmuşdur ve sana küllî i‘timâd-ı hümâyûnum olmağla, on nefer Dergâh-ı mu‘âllam çavuşları ile neferatıyla bir yayabaşına ta‘yîn olmuşdur. Buyurdum ki:

Mezkûrları yanına alup dahi âdemlerinle kalkup gezüp anun gibi sefere me’mûr iken varmayup itâ‘at-i emr eylemeyen her kim olursa olsun aslâ mecal virmeyüp bulduğun yerde salb ü siyâset eyleyesin ve hidmet tamâm olmadın Sefer-i hümâyûnumdan firar idenleri vech-i meşrûh üzre haklarından gelesin ve bâkisine dahi bir ân ve bir sâ‘at emân ve zamân virmeyüp heman çadır ile taşra çıkarup yarar cebeleriyle hâzır u âmâde etdüresin ki müşârun-ileyh vezîrim geldüği gibi sür‘atle heman çıkup Budun muhâfazasına revâne olalar. Bu bâbda senin şükr ü şikâyetin makbûl-ı hümâyûnumdur; ba‘de’t-tenbîh eslemeyenler her kimler ise salb u siyâset eyleyesin. Şöyle ki ahz ü celb sebebi ile kimseye himâyet eylemeyesin, ekmeğim sana haram olsun, sonra anlara olacak sana olur bilmiş olasın, hâtır gözedüp emr-i hümâyûnuma muhâlefetden ziyâde ihtirâz eyleyesin.

d.73, s.360, h.789

[Yevmü'l-Ahad, fî 27 Zilhicce sene 1003] **(2 Eylül 1595)**

Görüldü.
Bâ-hatt-ı Pîr Efendi

Burusa kādısına hüküm ki:

İstanbul kadısı Mevlânâ Şemseddin mektup gönderüp; mukaddemâ Koyun emîni olan Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Mehmed Çavuş meclis-i şer'a varup; Edirne Kapusı salhânesi kassâblarından Pervane Kethüdâ ocağına mahrûse-i Burusa ahâlisi umûmen yamak ta'yîn olunup lâkin bu sene bi-irâdetillâhi te'âlâ şiddet-i şitâ vâkı' olmağla, nice bin koyun helâk olduğundan mâ'adâ Eflak ve Boğdan vilâyetleri dahi ihtilal üzre olmağın, zikr olunan ocağa küllî zarar müterettib olmuşdur. Mahrûse-i mezbûre ahâlîsinden ba'zı kimesneler yamak ta'yîn olunduğu üzre zikr olunan ocağa gelüp işledeler veyâhûd gelmezlerse üç yük akçe zarar akçesi vireler ki kemâ-kân işleye ve illâ ocak kapanup battâl olmak mukarrerdir, sonra Yeniçeri Meydanı'na kifâyet mikdârı et verilmeyüp küllî müzâyaka olur. Hâlâ üç yük akçe zarar akçesi virilüp min-ba'd bir akçe ve bir habbe dahi talep olunmamak üzre emr-i şerîfim virilmek recâsına arz etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, vech-i meşrûh üzre mahrûse-i mezbûre ahâlîsinden zikr olunan ocağa yamak ta'yîn olunanlara muhkem tenbîh ü te'kîd eyleyesin ki kendüler gelüp hidmetin eyleyeler, eğer gelmezler ise üç yük akçe zarar akçesin vireler. Şöyle ki gelüp yamaklık hidmetin etmeyüp ve zarar akçesin virmeyüp emr-i şerîfime muhâlefet iderler ise ism ü resimleriyle yazup arz eyleyesin ki muhkem haklarından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderile.

Bâ-hatt-ı Pîr Efendi

Bir sûreti Galata kādısına, Galata'da sâkin olan Rum ve Frenk keferesi umûmen Edirne Kapusı salhânesi kassâblarından Kırca ocağına yamak ta'yîn olunmuşdur. Ya kendüler geleler veyâhûd iki yüz kırk bin akçedir, akçesi gönderile diyü vech-i meşrûh üzre yazıla.

d.74, s.60, h.190

[Fî 27 Şevval sene 1004] **(24 Haziran 1596)**

Merhûm Sinan Paşa'ya tâbi' Alay Beği Mehmed Çavuş'a virilmişdir.
Fî 27 L sene Erba'a.

Galata kādısına hüküm ki:

Hâlâ Sefer-i hümâyûna ta‘yîn olunan bennâ ve neccar ve sâ’ir üstâdların lâzim olan harcırâhlarından kazâ-yı Galata ve tevâbi‘i kariyelerinden bu bâbda virilen emr-i şerîfim ve defter mûcebince ne mikdâr ta‘yîn olunmuş ise mu‘accelen cem‘ u tahsîl olunup zikr olunan üstâdlar eğlendirilmeyüp gönderilmek emr idüp buyurdum:

Vardukda, bu bâbda bizzât onat mukayyed olup ve bu husûsu sâ’ire kıyas etmeyüp fermân olunan harcırâhı bu bâbda virilen emr-i şerîf ve defter mûcebince ta‘yîn olunan (...) müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretiyle mu‘accelen cem‘ u tahsîl etdirüp üstâdları muaccelen göndermekden ihtimâm eyleyesin.

d.74, s.261, h.680

[Yevmü’l-Ahad, fî 27 Şevval sene 1004] **(24 Haziran 1596)**

Odabaşı’na verilmişdir. Fî 27 Şevvâl sene Erba‘a
Görüldü.
Bâ-hatt-ı Efendi

Bostancıbaşı’ya hüküm ki:

Bazı ehl-i fesâd ve eşkıya seferlüyüz diyü deryada olan gemileri ve kendü hâllerinde olanları rencîde vü remîde eyledikleri i‘lâm olunmağın. Galata subaşısı kul kayıklarıyla gezüp bu makūle seferlüyüz diyü fesâd ve ta‘addî üzre olanları ele getürmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu bâbda mukayyed olup Galata subaşısını kul kayıklarıyla gezdürüp bu makūle fesâd ve ta‘addî üzre olanlar eğer seferlü nâmındadır ve eğer gayrıdır, ele getürdüp Südde-i sa‘âdetime getürdesin.

d.74, s.256, h.668

[Yevmü’l-Ahad, fî 25 Zilka‘de sene 1004] **(21 Temmuz 1596)**

Görüldü.
Bâ-hatt-ı Efendi.

İstanbul kādısına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdetimde mi‘marbaşı olan Davud *dâme mecdühu* Südde-i sa‘âdetime mektup gönderüp; Hora kazâsında kat‘ olunan kiremid tûl u arzında noksân üzre olmağla, gemilere tahmîl olunup İstanbul’a geldikde bazı keresteci dükkânlarına yanaşup tecessüs olunmadın hufyeten ednâ bahâ ile füruht olunup za‘af üzre olmağla, zamân-ı kalîlde mâ-melek olup nice evkāf ve emlak bennâlarına zarar u gadr olup min-ba‘d Galata ve Hâslar ve Üsküdar kazâlarında füruht olunan kiremid kereste kethüdası Rüstem ma‘rifeti ile füruht olunmak recâsına arz etmeğin. Buyurdum ki:

Vardıkda, kazâ-i mezbûrdan İstanbul’a gelüp zikr olunan kādılıklarda füruht olunan kiremidleri mezbûr kerasteci kethüdâsı ma‘rifeti olmadın mâbeynlerinde bey‘ u şirâ etdirmeyüp hufyeten mezbûrun ma‘rifeti olmadın bey‘ eyleyenleri ism ü resimleri ile yazup arz eyleyesin ki haklarından geline.

d.74, s.257, h.670

[Yevmü’l-Ahad, fî 25 Zilka‘de sene 1004] **(21 Temmuz 1596)**

Galata kādısına hüküm ki:

Edirne Kapusı kassâblarından Kocaoğlu Aleksandır kassâb Südde-i sa‘âdetime gelüp; taht-ı kazânda olan Frenk zimmîlerde geçen sene fermân olunan kassâb akçesinden yüz yirmi bin akçe bâki kalduğun bildirmeğin. Meblağ-ı mezbûr tahsîl olunmak bâbında hükm-i şerîfim recâ etmeğin. Buyurdum ki:

Vardukda, göresin; arz olunduğu üzre zarar-ı kassâb içün virilmesi lâzim olan akçeden ile’l-ân virilmeyüp bâki akçe var ise her kimlerde ise olıgeldüğü üzre müşârûn-ileyh çavuşum mübâşeretiyle cem‘ u tahsîl etdiresin, ammâ bu bahâne ile kimesneye zulm u ta‘addî olunmakdan ve olıgelenden ziyâde akçe alınmakdan ihtiyât eyleyesin.

d.74, s.128, h.421

[Yevmü’l-Hamîs, fî 3 Muharremü’l-Harâm sene 1005] **(27 Ağustos 1596)**

Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

Galata'da ve Tophane'de ve Rum ve Ermeni tâ'ifesinden niceleri sâkin olup peremeci ve bakkal ve hammâl olup nice fesâdlar eyleyüp yanlarına kalup kefîlleri olmamağın, firar idüp ol asıllar kefîle virilmek lâzimdir diyü i'lâm olunmağın. Anun gibi yerlü ve evlü olmayup ergen olup hâlâ haricden gelmiş olanlar Galata Subaşısı ma'rifetiyle kefîle virilmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda, bu husûsa bizzât mukayyed olup nâ'ibine i'timâd etmeyüp Galata ve Tophane'de anun gibi yerlü ve evlü olmayup ergen olup hâlâ haricden gelmiş olan Rum ve Ermeni tâ'ifesini Galata subaşısı ma'rifetiyle görüp her birisini kefile virdirüp anun gibileri kefîlsiz kodurmayasın, ammâ mukayyed olup kefîl bahânesiyle kimesneden bir akçe ve bir habbe alınmakdan ziyâde hazer eyleyesin. Şöyle ki ihmâl olunmağla, subaşısı ve nâ'ibin ve sâ'irleri bu bahâne ile tâ'ife-i mezbûreden akçe aldıkları istimâ' oluna, sonra nicesi sana âid olur, bilmedim ve istemedim diyesin, arza muhtâc olanı yazup bildüresin.

d.74, s.166, h.491

[Yevmü'l-Hamîs, fî 3 Muharremü'l-Harâm sene 1005] **(27 Ağustos 1596)**

Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Bostancılarım başı Mürsel *dâme mecdühu* tarafından şöyle arz oluna ki Hassa bostancılardan Ömer Beğ nâm kimesneler hidmet-i mîrî ile hasır sazı cem' etmek içün ( ) nâm mahalle varup Perme(?) nâm karyede (…)mayup giderken Muhâniye(?) nâm karye mâbeynde (…) dahi zâyi' oldukları i'lâm olunmağın. Mezbûrların ahvâli zikr olunan karyeler halkından şer'le ta'yîn olmak emr idüp buyurdum ki:

Vardıkda, mezbûrân bostancıların ahvâlini zikr olunan karyeler halkından şer'le teftîş ü tefahhus eyleyüp mezbûrları katl eyleyen (…) geldikden sonra fail muhtâc-ı arz olanlardan ise haps idüp arz eyleyesin, değillerse şer'le lâzim geleni icrâ eyleyesin, ammâ tamâm hak üzre olup bu bahâne ile re'âyâ rencîde olmakdan ve ahz ü celbden begāyet ihzâr eyleyesin.

d.74, s.91, h.316

[Yevmü'l-Erba'a, fî 2 Safer sene 1005] **(25 Eylül 1596)**

Görüldü.

Galata kādısına hüküm ki:

İstanbul muhâfazasında olan Ali Subaşı mektup gönderüp; Dergâh-ı mu'âllam yeniçerileri ocağına lâzim gelen hasırın sazlarını mâ-tekaddemden Kızılkilise ve Bolamur ve Germen ve Korkudağaç ve Yerani nâm karye halkı biçegeldüklerin bildirüp, ol bâbda emr-i şerîfim virilmek recâsına arz etmeğin. Akçeleri ile biçdirilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda, fermân-ı şerîfim üzre zikr olunan kurâ halkı akçeleri ile olıgeldüği üzre kifâyet mikdârı sazı Bandırma İskelesi'nde tamâm yükledüp biçdirüp ve akçelerin olıgeldüği üzre mezbûrlara alıvirüp hilâf-ı emr-i şerîfe iş olunmakdan hazer idesin.

d.74, s.176, h.525

[Yevmü's-Sülesâ, fî 5 Rebî'ülâhir sene 1005] **(26 Kasım 1596)**

Görüldü.
Yazıla
Bâ-hatt-ı İsa

İstanbul kādısına hüküm ki:

İstanbul'a gelen zahîrelik pastırma sığırları mâ-tekaddemden Edirne Kapusı'nda vâkı' tokatda bey' olunagelmişken hâlâ ba'zı yerlerde hufyeten bâcları alınmadın bey' olduğu i'lâm olundu. İmdi; Edirne Kapusı'nda olan tokatdan gayrı yerde pasdırmalık sığırları bey' olduğuna aslâ rızâ-yı hümâyûnum yokdur. Buyurdum ki:

Vardukda, şöyle ki İstanbul'a gelan zahîrelik pasdırma sığırları hufyeten ve alâniyeten bâcları virilmedin ve kethüdâları ma'rifeti olmadın tokatdan gayrı yerde bey' ider varsa ol makūleleri ele getürilüp muhkem haklarından gelesiz.

Bir sûreti Hâslar kādısına
Bir sûreti Galata kādısına
Bir sûreti Üsküdar kadısına

EKLER

Harita 1. Matrakçı Nasuh Galata Haritası (16.Yüzyıl) Büyük İstanbul Tarihi

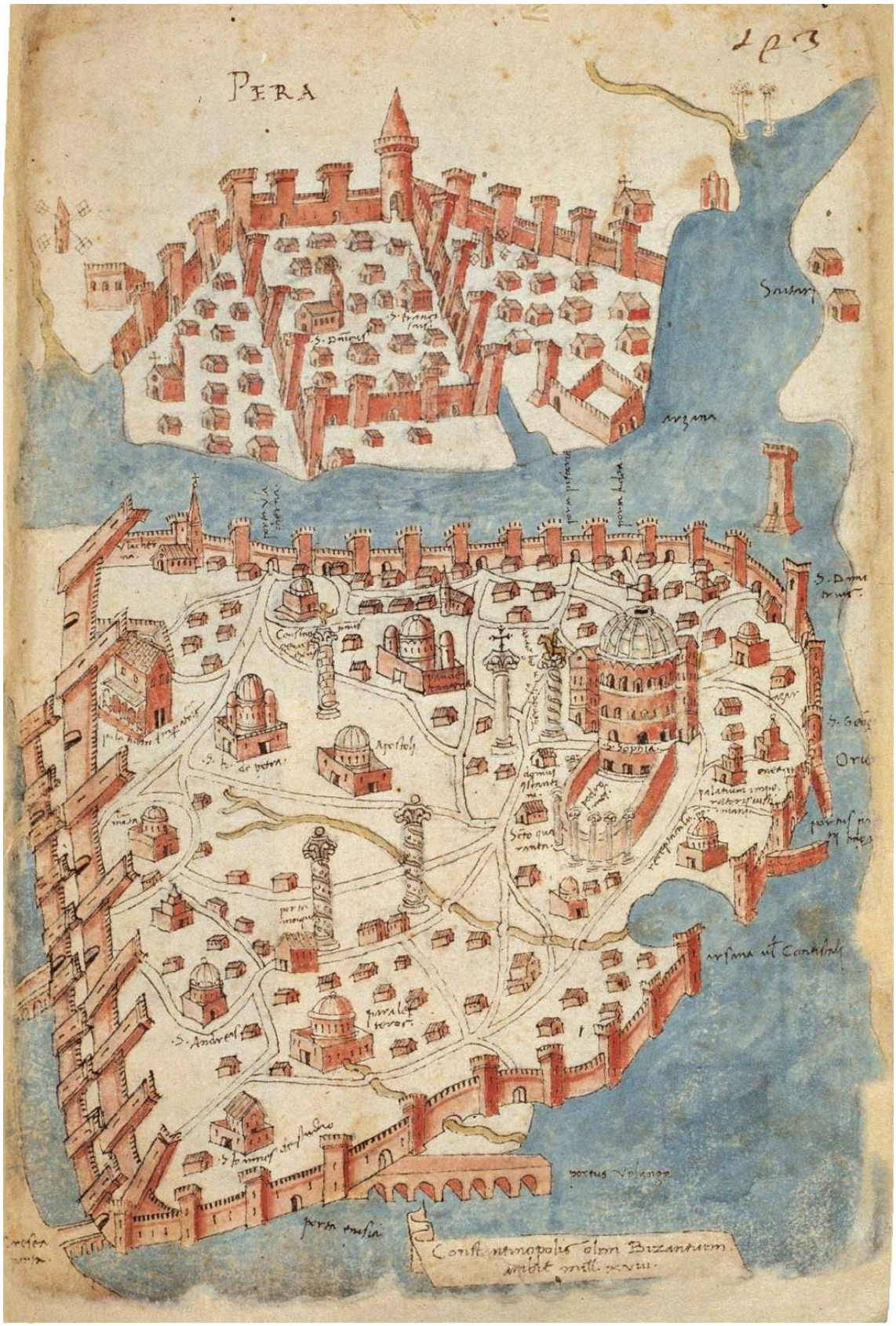

Harita 2. Christoforo Buondelmonte'ye ait 1422 tarihli bir İstanbul ve Galata haritası, sehirplanlama.ibb.istanbul/beyoglu-arsivi-haritalar/

Harita 3. Liber insularum Archipelagi'nin 1485-1490 yılları arasına tarihlenen Düsseldorf Üniversitesi ve Eyalet Kütüphanesi'ndeki kopyasında yer alan harita

https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Dosya:Map_of_Constantinople_by_Cristoforo_Buondelmonti,_D%C3%BCsseldorf_copy.png